RÉVÉSZ
SÁNDOR

A MÚLT KÖDE

1998–2002

NEGYVENNYOLC HÓNAP A KÖZELMÚLTBÓL

NÉPSZABADSÁG KÖNYVEK
2006

NÉPSZABADSÁG KÖNYVEK
Kiadja a Népszabadság Rt., Budapest, 2006

Felelős Kiadó: Lengyel L. László, elnök-vezérigazgató
Felelős szerkesztő: Daniss Győző
Projektvezető: Pajlócz Júlia

Könyvterv, borítóterv és tipográfia: Fákó Árpád

Tördelte: Füredi Erzsébet Névmutató: Hernád Imre
Korrektúra: Rákos Katalin
Nyomta és kötötte: Reálszisztéma Dabasi Nyomda Rt.
Felelős vezető: Berki István, vezérigazgató
Készült: 29 (A/5) ív terjedelemben
ISBN 963 86899 6 X

A szétfoszlatott puhaság

És most ebben a ködben vagyok itthon.
(...)
Ki bánja már a nyarat, hova tűnt? Nem az a baj!
Hanem hogy ez a pátyoló puhaság is szétfoszlik hamar.
Harapós hideget, hosszú havazást ígér a meteorológia.
Ez a kuráló ködköpeny kire készül? Énrám vissza már soha!

(Vas István: Novemberi helyzetkép)

A Nagy Testvér birodalmának nem az utópista elemző Emmanuel Goldstein a legveszedelmesebb ellensége, hanem Winston Smith, az Igazság Minisztériumának derék tisztviselője, aki lelkiismeretesen teszi a dolgát, nap mint nap megsemmisíti vagy átírja az előző napi, a múlt évi híreket, hogy a múlt mindig megfeleljen az aznapi jelennek. Csak éppen nem bírja elfelejteni, amit olvasott: az átírt történet mögül nem tűnik el az a történet, amelyet átírt. Holott a Nagy Testvér hű népe nem tudhat kétféle történetről. Mindennek úgy kell tökéletesnek és kikezdhetetlennek lennie, ahogy aznap bemutattatik.

Politikai életünk hamis paradigmákra épül, a két nagy párt meghatározó élethazugságára. A szocialista pártnak azt kell letagadnia, hogy szervezetként is, sok vezető személyiségének pályafutását tekintve is az önkényuralom állampártjának jogfolytonos utódja. A Magyar Polgári Szövetségnek pedig azt, hogy valaha Fidesz volt, a rendszerváltás fiatalsága, amely egyképpen megvetette a pártállami rendszer korszerűsítő reformjára vagy népnemzeti átszabására tett kísérleteket és azt a leomló kulisszák mögött felsejlő neo-neobarokkot, handabandázó nacionalizmust, tekintélyelvűséget, hagyománytalan konzervativizmust is, amely azóta politikájának köntöse és egyúttal beltartalma lett. A két nagy hazugságcsokor mellett a kisebb pártok hazugsága csak azért látszik kisebbnek, mert maguk a pártok kisebbek. Az SZDSZ azonban máig sem volt képes elszámolni azzal, miképpen történhetett meg, hogy a radikális rendszerváltás pártja, a szabadság, a szolidaritás, az emberi jogok pártja kényszerítő politikai szükség híján is belépett Horn Gyula kormányába, hatalmas szívességet téve ezzel Orbán Viktornak, aki a liberális ellenzék eltűnése révén megvalósíthatta álmát, a magyar politikai élet két részre szakítását. S hiába próbál ma az MDF csonkja mérsékelt konzervatív pártként önálló arculatot mutatni, senki sem fogja elfelejteni, hogy kormányra került gyűjtőpártként tűrte, sőt támogatta, hogy eltűnjön a különbség a konzervatív politika meg a nemzeti radikalizmusnak nevezett szélsőjobboldali populizmus között.

Az általánosságnak ezen a szintjén mindez persze közhely. Elismételni mégis éppen azért érdemes, mert a múlt letagadása, átírása, a múlttal való szembenézés igényének elhessintése nemcsak politikai életünknek, hanem a történelemben való létezésünknek is kulcseleme. S itt nem elegendő arra gondolni, hogy a magyar társadalom többsége máig nem kíván tudomást venni a magyar hadigépezet által elkövetett háborús bűncselekményekről vagy a szülei, nagyszülei nemzedékének a holokausztban való személyes részességéről. A felsorolás folytatandó. A Rákosi-rendszerről, az '56-ot követő megtorlásról, a Kádár-rendszernek való behódolásról szólva történelmünk tragikus vagy nyomasztó, de mindenképpen távoli korszakairól szoktunk beszélni, amihez némi humoros nosztalgián kívül semmi közünk. Azt, hogy mi magunk vagy a szüleink tisztviselőként, pedagógusként, lelkészként, pártmunkásként vagy éppen újságíróként mit tettünk, tettek ezekben a korszakokban, még kérdezni sem illik. Pedig Németország nyugati felében az ország szellemi arculatát átalakító diákmozgalom éppen azzal kezdődött, hogy a hatvanas évek közepére felnövő nemzedék firtatni kezdte, mit is csinváltak a szülei a nácizmus idején.

Ebben az összefüggésben Révész Sándor kézenfekvő ötlete, hogy hónapról hónapra a kezébe veszi a négy évvel korábbi újságokat, és összegyűjti, ki mit mondott *akkor* – kivált olyan témákról, amelyek az időszerűségüket négy év múltán sem vesztették el –, sokkal több egyes közszereplők cikizésénél, több annál, hogy az újságíró saját szavaik görbe tükrét tartja a politikusok elé. A skála a kacagtatótól az indulatot ébresztőig, a hányingert keltőig húzódik.

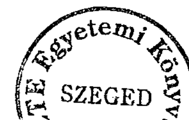
Lányi Zsolt elhíresült mondása – „a magyar katona egy szál szuronnyal többet ér, mint egy amerikai katona ötezer rakétával" – persze a kacagtató kategóriába tartozik, ahogy utólag elhúzódó bohóctréfának tekinthetjük a Torgyán-féle kisgazdák egész szereplését is

a parlamenti politikában. Derűnket azonban némileg visszafogja, hogy a magyar szuronyt történetesen a Magyar Országgyűlés honvédelmi bizottságának az elnöke szegezte szembe az amerikai rakétákkal, 1999 augusztusában, két hónappal azután, hogy 1945-től számítva a második diadalmas háborúnkat vívtuk meg Európában, immár az amerikaiak vezette szövetségi rendszer új tagjaként – ezúttal hál' Istennek szuronyos honvédeink közvetlen részvétele nélkül. (Ha a múlt ködébe veszett volna: az előzőre 1968-ban került sor.) A Lányi-féle történetnek mellőzhetetlen előtörténete, hogy Orbán 1998-ban koalícióra lépett Torgyán pártjával, amelyet korábban a Fidesz-politika első számú antipódusának tekintett. Ehhez a közismert tényhez azonban hozzá kell tennünk a másik közismert tényt! Orbánnak sikerült, ami Antall Józsefnek nem: végleg kitrükközte koalíciós partnerét a politikai életből. Pedig simlis módszerekért ebben az ügyben Antall se ment a szomszédba.

Lányi mondásával ellentétben Horn Gyuláét teljességgel elborította a múlt köde, holott nem kevésbé humoros, mint Lányié. A volt miniszterelnök 2001 februárjában a Népszabadság kérdésére azt válaszolta, hogy nem találkozott „egyetlen olyan egykori politikai funkcionáriussal sem, aki a rendszerváltás után tőkéssé vált volna". Révész Sándor reméli, hogy Horn időközben talán megismerkedett két szocialista miniszterelnök utódjával, Medgyessy Péterrel és Gyurcsány Ferenccel. De ha hozzájuk netán nem is volt szerencséje, az MSZMP Központi Bizottsága apparátusából bizonyára ismerte Knopp Andrást, aki a kulturális osztály főnökeként a tőkés eszmeiség elleni harcot vezette, majd nyomban a rendszerváltás után egy orosz–magyar tőkés vállalkozás vezérigazgatója lett.

Cseppet sem humoros, de öt év távlatából is tehetetlen indulatot gerjeszt az olvasóban, ahogy Várhegyi Attila fideszes kulturális államtitkár nem holmi hivatalból kötekedő balliberális, hanem az MDF-es Csapody Miklós napirend előtti felszólalására válaszolt a Magyar Nemzet ügyében. Addig, 2000 tavaszáig két jobboldali napilap létezett egymás mellett, a Napi Magyarország és a maga jól csengő márkanevével a Magyar Nemzet. Akkor az előbbit megjelentető Mahir Lapkiadó Kft. kereken egymillió forintért megvette az állami tulajdonú Postabanktól a Magyar Nemzet alapítói és kiadói jogát, amelyet négy évvel korábban a Postabank hetvenmillióért vásárolt meg. A két lap közül az egyik megszűnt: a Magyar Nemzetnek megmaradt a címe, a Napi Magyarországnak pedig a szerkesztősége és a szellemisége. Erre kérdezte Csapody Miklós: „miféle lap volna az, amelyik Magyar Nemzet cím alatt lenne Napi Magyarország?". S erre válaszolta Várhegyi Attila: sajtószabadság van, „a polgári kormánynak ez ügyben sem tennivalója, sem szándéka, sem pedig lehetősége nincs". A Révész Sándor által ismertetett történethez annyit érdemes hozzáfűzni, hogy az államtitkári szófordulat a pártállami nyelvezetből származik. A Budapesti Kulturális Fórum amerikai és nyugat-európai küldöttségvezetői 1985-ben kifogásolták, hogy a magyar hatóságok megakadályozták az úgynevezett Alternatív Kulturális Fórum tanácskozásának a korábban kibérelt konferenciateremben való megtartását. Értésükre adván ezzel a szervezőknek, hogy az úgynevezett szocialista kultúra korlátairól Budapesten világhírű írók is csak magánlakásban beszélgethetnek. A bírálatra a magyar küldöttség öntudatosan válaszolt: „a magyar hatóságok magánjellegű rendezvényekkel nem foglalkoznak". A szervezés felelőse a Külügyminisztérium államtitkára volt: Horn Gyula.

Nem annyira haragot, inkább szomorúságot, indulatot kelt Pokorni Zoltán kijelentése. A tiszavasvári iskola cigány és nem cigány diákjainak elkülönített ballagása kapcsán az oktatási miniszter 1999 májusában azt mondta, hogy a szegregációra vonatkozó panaszokat „még semmilyen felmérés nem erősítette meg". Való igaz, a szegregációra vonatkozó országos felméréseket csak később végezték el. De vannak kézenfekvő, köztudott tények, ezek akkor is léteznek, ha a tudomány egzakt módszerekkel még nem igazolta őket. Ezt Pokorni Zoltán, az egykori tanár, a Magyarországon elsőként létrejött független szakszervezeti szövetség, a Liga egyik alapítója és vezetője pontosan tudta. Miniszterként, Fidesz-alelnökként azonban ködbe kellett burkolnia, amit tud, és ezt – tartózkodóan, a tudomány hitelességigénye mögé rejtőzve – meg is tette. Ez benne a szomorú. Azóta azt is tudjuk, hogy a szegregáció, a diszkrimináció nemcsak a cigányokat sújtja. Sújtja az „fajra való tekintet nélkül" a nem cigány szegényeket, a kistelepülések, a peremkerületek, a lakótelepek népét is. És már látszik, hogyan sorakozik fel a jobb iskolákba járó középosztálybeli gyerekek szüleinek, a jobb iskolákban

tanító pedagógusoknak meg a történelmi egyházaknak a falanxa, hogy megvédjék a módos iskolák közpénzből fizetett kiváltságait az oktatási tárca szegregációellenes intézkedéseivel szemben.

De van ennél szomorúbb is. Minden télen kétszáz-háromszáz áldozata van a fagynak. Magányosan élő öregek fagynak meg falusi viskókban és hajléktalanok Budapest utcáin. Demszky Gábor, aki egyebek közt a Szegényeket Támogató Alap munkatársaként tanult társadalomismeretet, 1989–90 és 1990–91 telén induló politikusként, frissen megválasztott főpolgármesterként Solt Ottiliával, Iványi Gáborral, Győri Péterrel, Mezei Györggyel együtt kijárt a pályaudvarokra, beszélt a hajléktalanokkal, védelmébe vette őket a rendőrökkel meg a MÁV rendészeivel szemben, és része volt abban is, hogy kiépültek a hajléktalanellátás intézményei. Utóbb a hajléktalanok száma megszaporodott, a társadalmi együttérzés pedig fogyni kezdett. A Népszava cikke a Volán illetékesét idézi: a buszváróteremekből kitessékelik a hajléktalanokat, mert zavarják az utasokat. A templomokat gondosan zárják, mert a hajléktalanok lopnak, piszkítanak. A parkokban a padokra elválasztó karfákat szerelnek, nehogy a hajléktalanok leheveredhessenek. A belvárosi háztömbben, ahol e sorok írója lakik, a társasházi közösség kijárta, hogy sötétedéskor lezárhassák az egyébként közterületnek minősülő fedett passzázst, nehogy a hajléktalanok ott meghúzódhassanak. Azóta a lakóknak az utcán kell várniuk a látogatóba érkező szüleiket, gyerekeiket, mert a külső kapukon nem működik se a kaputelefon, se a kód. De nem baj, csak a hajléktalanok be ne jöjjenek! New York város polgármestere újra meg újra kinyittatta a városháza termeit, hogy hideg éjszakákon a hajléktalanok oda menekülhessenek. A hajléktalanellátás hazai szakemberei Budapesten több alkalommal is ugyanezt javasolták, de semmi sem történt. A budapesti Erzsébetváros szocialista–szabad demokrata vezetésű önkormányzata 2001 novemberében hajléktalanná tett másfél tucat sokgyerekes cigány családot, hogy a bontásra ítélt (de azóta is álló) épületben szórakozóhely létesülhessen, a liberális fiatalság egyik kedvenc tanyája. Egy hónappal korábban Kalocsa szabad demokrata polgármestere mozgósította a város lakosságát afgán menekültek befogadása ellen. Ugyanitt 2000 januárjában a gennyes agyhártyagyulladásban megbetegedett, haldokló sorkatonák ellen tüntettek a város

lakói. Még mondja valaki, hogy Magyarországon idegengyűlölet van, rasszizmus, antiszemitizmus. Mesebeszéd. Gyűlölik itt a határon túli magyart meg a határon inneni magyart is, csak legyen rászoruló, kiszolgáltatott, gyengébb, mint az éppen gyűlölködő többség.

A múlt köde talán egyetlen kérdésben sem vált olyan politikaformáló erővé, mint a határon túli magyarok ügyében. Ki emlékezne Zétényi Zsolt 1993. április 27-i parlamenti felszólalására? Akkor az MDF jobb szélén elhelyezkedő politikus azt mondta: „legyünk egy kicsit keményebbek a magyar nemzetiségű polgárokkal szemben... ne az ő érdekeiket nézzük, hanem a határon túl élő magyarságnak mint kollektívumnak az érdekeit". A felszólalás az idegenrendészeti törvényjavaslat vitájában hangzott el, s lényege az volt, hogy nem szabad túl sok kedvezményt adni a Magyarországon tartózkodni, munkát vállalni, letelepedni vágyó határon túli magyaroknak, mert még idejönnek, és akkor: a) elfogy a magyarság az ősi magyar területeken, b) leszorítják a munkabéreket. Zétényit beborította a múlt köde, de az elv, hogy kedvezményt csak az kapjon, akinek már nincs is szüksége rá, megmaradt. Arra is csak homályosan emlékszünk, hogy a kettős állampolgárság gondolatát vajdasági magyar politikai vezetők vetették föl, a Fidesz-kormány azonban nem értett egyet vele. A magyarigazolvány egyik célja éppen a kettős állampolgárság iránti igény lecsillapítása volt. „A javaslatban foglaltak – mondta a státustörvény vitájának expozéjában Martonyi János külügyminiszter – megkönnyítik a határon túl élő magyarok számára, hogy itthon érezhessék magukat Magyarországon, éspedig anélkül, hogy magyar állampolgárrá válnának vagy állandó tartózkodási engedélyt kérnének." Arra se illik emlékezni, hogy amikor 2000 májusában a Magyarok Világszövetsége Orbán jelöltje, Boross Péter helyett Patrubány Miklóst választotta elnöknek, a kormány megvonta a támogatást a szervezettől. A kegyvesztettség addig tartott, amíg Patrubány meg nem szerezte a kettős állampolgárságról szóló népszavazáshoz a szükséges számú aláírást. A legsűrűbb köd azonban a határon túli magyar vezetők egykori állásfoglalását borítja. Kincses Előd 2000 őszén független jelöltként indulni akart a romániai választáson. Ezt megakadályozandó az RMDSZ a bírósághoz fordult: a kereset alapján a bíróság kimondta, hogy kettős állampolgár Romániában nem tölthet be közéleti funkciót. Utóbb az

RMDSZ mégis magáévá tette a kettős állampolgárság ügyét, és aláírásgyűjtést kezdett a Magyarok Világszövetsége kezdeményezése mellett. Ezt Németh Zsolt aggasztónak, Duray Miklós ellenben egyenesen erkölcstelennek találta. „A jóhiszemű magyar kormányt rá akarják kényszeríteni olyan lépésekre, amelyek akár belpolitikai válságot eredményezhetnek, és veszélyeztetik Magyarország európai integrációs törekvéseit" – írta Duray a Magyar Nemzet 2000. november 18-i számában. „Te mondád" – szólott volt Krisztus Pilátus előtt. Révész Sándor azonban – minthogy nem Isten, csupán halandó újságíró – sorozata 2004. november 27-én, azaz egy héttel a népszavazás előtt megjelent részében még hozzáfűzte: „Duray Miklós a népszavazással kapcsolatban a napokban többször is kijelentette, most válik el a szar a víztől. Mint láttuk, Duray Miklós már elvált négy évvel ezelőtti önmagától. Csak az a kérdés, melyik Duray folyik belénk, és melyik úszik rajtunk."

Révész Sándor a korunkhoz és közállapotainkhoz talán legjobban illő publicisztikai műfajra talált rá, amikor elkezdte írni *A múlt köde* sorozatot. Jó másfél évtizede, 1989 táján azt hittük, hogy a damaszkuszi úton kialakult csúcsforgalom (Esterházy Péter telitalálata) a rendszerváltáshoz kötődő, egyszeri jelenség. Azóta tudjuk, hogy a közszereplők megállás nélkül forgolódnak, hol Damaszkusz felé, hol az ellenkező irányba igyekezvén. Az újságíró csak áll az út szélén, és kinek-kinek a fülébe sugdossa, mit mondott Saulusként, mit Paulusként, és viszont. Mert a mi damaszkuszi utunk nem egyirányú utca.

A kötet, amelyre rá lehetne írni az 1-es számot, a Fidesz-kormányzás négy évét fogja át. A dolog természetéből következően ebben a korszakban mindenekelőtt a Fidesz a hunyó, bár az újságíró lépten-nyomon utal arra, miképpen ismétlődik meg ugyanaz a megírás jelenében, a szoclib kormányzás alatt. Négy év múlva remélhetőleg egy olyan második kötetet vehetünk a kezünkbe, amelynek a 2002–2006-os kormány lesz a főszereplője. Pedig a szerző, mint vallja, világnézetileg nem semleges. De hát a köpönyegforgatás az köpönyegforgatás, akár a jobboldalon csinálják, akár a balon.

Az újságolvasó azt szeretné, ha nemcsak a múltat idéző, hanem a voltaképpeni, az újdondászi újságírás is olyan szembesítő – ha úgy tetszik: kötekedő –, lenne mint Révész sorozata. Az információt és a véleményt persze nem szabad összemosni. De azt a szakma semmilyen szabálya sem tiltja, sőt inkább kötelezővé teszi, hogy az újságíró a sajtótájékoztatón vagy interjúkészítés közben rákérdezzen a közszereplő kijelentéseire, szembesítse őt a tényekkel vagy a saját korábbi kijelentéseivel. Csak hát ehhez ismerni kell(ene) a szakterületet, esetleg jobban, mint ahogy a közszereplő ismeri. Akkor a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal vezetője az uniós csatlakozás másnapján hiába riogatná a közvéleményt azzal, hogy a csatlakozás nyomán újabb menekülthullám özönli el Magyarországot. Mert az újságíró rákérdezne, alátámasztják-e az összeurópai migrációs statisztikák vagy az előző évi hazai adatok ezt a feltételezést. Akkor ugyanezen hivatal másik vezetője nem mondhatná a tévénéző szemébe, hogy a honosítási kérelem elutasításáról szóló döntést sehol a világon nem kell indokolni, és nem lehet fellebbezni ellene. Mert a riporter tudná, hogy az állampolgárságról szóló európai egyezmény, amelyhez Magyarország is csatlakozott, kötelezővé teszi a határozat indokolását és a jogorvoslati lehetőség biztosítását. A tizennégy ország közül, ahol az egyezmény már hatályba lépett (például Ausztria, a Cseh Köztársaság, Németország vagy Románia), mindössze kettő – Dánia és Magyarország – kért felmentést e kötelezettség alól. Akkor nem mondhatná a rendőrség szóvivője, hogy a rendőrségnek még tanulmányoznia kell a Magyar Helsinki Bizottság jelentését az előzetesen letartóztatottak helyzetéről, mielőtt állást foglalna a fogvatartottak bántalmazásáról és kényszervallatásáról szóló, feltehetőleg alaptalan állításokról. Az újságíró ugyanis – belelapozva a kiadványba – nyomban látná, hogy a rendőrség kétszer is tanulmányozta már a kéziratot, és kommentárjai rendre megtalálhatók a kötetben. Az újságolvasó csak sóhajtozik: vajon az egész világ úgy viszonylik az újságból megismerhető valósághoz, mint a valóságnak az a csöppnyi szelete, amelyet szerencséje van közelebbről ismerni? Hiszen akkor valamiféle cybervilágban él, amely ráadásul nem is a *saját* tudatában létezik, hanem a kérdezni is rest újságírókéban. Pedig az újságolvasó nem holmi pártos propagandaújságot vagy bulvármagazint olvas, hanem komoly referencialapot, amely naponta százezreket tájékoztat. Miről is?

Révész Sándor az idén ötvenéves. Az egyetem elvégzése után egy ideig hírlapkézbesítő volt, majd szabadfoglalkozású, magyarán munkanélküli. Újságírói pályája későn indult, harmincöt éves korában. Nem azért, mert a tehetsége lassan bontakozott ki. Hanem mert úgy vélte, hogy az irányított sajtó viszonyai között a tényekhez ragaszkodó, a saját meggyőződését komolyan vevő ember nem lehet hírlapíró. A második nyilvánosság résztvevőjeként e sorok írója minden bizonnyal így gondolta ezt: szemében a sajtó éppolyan aktív fenntartója volt a rendszernek, mint a rendőrség vagy az ügyészség. (Kivételek persze akadtak: a Heti Világgazdaság, néhány éjszakai rádióműsor, személy szerint Babus Endre, Győrffy Miklós és nyilván még mások is. Utóbb kiderült, kivételek a rendőrök között is akadtak: például Szikinger István.) Révész Sándor – ha valóban így gondolta – több joggal gondolhatta, mint e sorok írója, aki, mielőtt „másként gondolkodó" lett, könyvkiadói szerkesztőként az irányított kultúra kissé engedetlen, de azért másfél évtizeden át megtűrt munkatársa volt.

Révész romaügyekben jártas szociológus szakértőként került kapcsolatba az SZDSZ-szel, újságírói talentumát Solt Ottilia fedezte fel, ő hívta meg az akkor már hetilappá alakult Beszélő szerkesztőségébe. Nem volt könnyű munkatárs, a tényekhez való makacs ragaszkodása hajthatatlanná tette a csak látszólag toleráns főszerkesztő (ismét csak: e sorok írója) beavatkozási próbálkozásaival szemben. Ráadásul a szerkesztőség kemény magjától kissé balra állt, 1994-ben helyeselte például, hogy az SZDSZ koalícióra lép az MSZP-vel. Hajthatatlansága aktív volt. E sorok írója egy alkalommal informátora által célzatosan csoportosított és kellőképpen nem ellenőrzött adatok alapján elkövetett egy cikket, amelyet Sándor elhibázottnak ítélt. Addig gyötörte főnökét, amíg az megtört, és megírta előző heti cikke helyesbített változatát. Viszont abból se lett krach, hogy más alkalommal a főszerkesztő bírálta munkatársa írását a lap következő számában. A hetilap Beszélő négy és fél év után csődbe ment, példáját tehát nehéz lenne követendőként elfogadtatni. De amíg működött, színvonalas, hiteles lap volt, és jó volt ott dolgozni. Ezzel az állítással talán Révész Sándor is egyetért.

Révész már a Beszélő munkatársaként megtalálta a maga legigazibb műfaját. Könyvei az újságírás és a történettudomány határterületén elhelyezkedő életrajzi monográfiák. Olvasmányosságuk, a lebilincselő történetszövés újságírói művé teszi őket, de az elbeszélés mögött hatalmas mennyiségű forráskutatás áll. Hősei – Antall József, Aczél György – kortársaink, az 1958-ban kivégzett Gimes Miklós életének tanúi is élnek még. A monográfusnak át kellett törnie az emlékezők emlékezésének önkéntelen vagy olykor szándékolt torzításain, vissza kellett mennie az írott dokumentumokig, vagy ha nem voltak ilyenek, szembesítenie kellett egymással az eltérő emlékezéseket. Ez a három monográfia megírása során érlelt és edzett gyakorlat teszi kivételesen izgalmas történelemkönyvvé és politikai esszéregénnyé *A múlt ködét.*

Balfogás, ha a szerző írása végére hagyja egyetlen kritikai megjegyzését. Révész Sándor bravúrosan ír, olvasója hol hangosan felnevet, hol alig bírja türtőztetni indulatát, Révész végig kézben tartja olvasója kedélyét. De hallgassunk bele a szövegbe: „A múlt köde – így kezdődik a szerző Bevezetője – arra jó, ha jó, hogy a politikusoknak rossz legyen. Egyenként és pártonként. Pontosabban: annál rosszabb legyen nekik, minél rosszabbak." A Hamletben a király (Arany János fordítása szerint) „mesterkedésnek" nevezi Polonius egymásba fűződő szótekeréseit. Semmiben sem adnék igazat a „vérparázna dánnak", csak ebben az egyben: kevesebb mesterkedést!

Ha Révész Sándor folytatja a „Ködöt" – és miért ne folytatná, hiszen folytatnia *kell* –, hagyja el a szóláncokat. Nincs rájuk szüksége. Amit ír, önmagáért beszél.

És rólunk szól.

Kőszeg Ferenc

Bevezető

A múlt köde arra jó, ha jó, hogy a politikusoknak rossz legyen. Egyenként és pártonként. Pontosabban: annál rosszabb legyen nekik, minél rosszabbak. Minél rosszabbak, annál kevésbé tudnak elszámolni vele, miben változtak, miben nem változtak, s miben változtak vissza. Annál kevésbé tudnak elszámolni, minél kevésbé következnek változásaik és változatlanságaik eszmékből és értékekből, tehát abból, amit közjónak, a mi javunknak gondolnak. S minél inkább abból, amit a saját javuknak gondolnak. Minél érdektelenebb tehát a politikus a közjó iránt, annál inkább a közfelejtésre építi a politikáját. Arra, hogy a köz elfelejti, mit tettek, mit mondtak, mit ígértek, mit támogattak, mit elleneztek, hogyan viselkedtek azelőtt. S elfelejti azt is, milyen örökség, milyen előzmények, milyen érdemek és vétkek vannak a jelen gondjai, kényszerei és lehetőségei mögött.

A múlt köde a közfelejtés elleni kúra. A szerző reméli, hogy szórakoztató kúra, és még inkább reméli, hogy keserűen szórakoztató kúra. Ha reményeiben nem csalatkozik, az csak másodsoron az ő érdeme, elsősoron a szórakoztatóan elkeserítő tényeké.

A reformimpotencia, az előrelátás becsületének hiánya, a közpénzek védtelensége, az elvszerű, következetes politizálás ellehetetlenülése, a szegénység és a rasszizmus iránti közöny, a közbeszéd elzüllése és alkalmatlanná válása a racionális vitára – éppen elég ok a keserűségre. Azt az értékes választópolgárt, aki nem törzsi alapon, nem futó benyomások alapján, hanem aszerint igyekszik pártok és politikusok között válogatni, hogy a felsoroltakért melyik mennyire felelős (mert „nemfelelőst" úgysem talál), meg kell becsülni és ki kell szolgálni. Elhalt emlékei föltámasztásával, elhalványult emlékei visszaszínezésével. A történetek, botrányok, indula-

tok egymásra halmozódnak, elfedik, elnyomják, ellapítják egymást. Szét kell hányni a halmot, szétteregetni a tartalmát. Ami bűzlik, bűzlik – másképp nem lehet kiszellőztetni Dániát.

Ez a „Köd"-kúra bizonyára másutt is alkalmazható, de nálunk kiváltképp hatásos lehet. Azért kiváltképp, mert a politikai élet a rendszerváltás óta nagyon szabályos ciklusokba rendeződik. Soha nem voltak még előre hozott országos választások, valamennyi kormányzó erő végigkormányozta a ciklust, s ez idáig valamennyi meg is bukott. A ciklusok ívében is sok a hasonlóság. Kézenfekvő ötlet – a szerző szerencséje, hogy épp az ő kezéből kelt föl – hónapról hónapra követni: mi történt négy évvel azelőtt, a ciklus azonos pontján, és hogy mindez miképpen villan össze a jelennel. Ebben az összevillanásban egymást leplezi le a múlt és a jelen. A múlt kormánya és a jelené, a múlt ellenzéke és a jelené.

A múlt ködének havi adagjai, melyeket a Népszabadság Hétvége mellékletébe csomagoltunk minden hónap utolsó szombatján, a folyó ciklus adott pontjáról az előző ciklus azonos pontjára tükröztek rá. A könyv pedig a most záruló ciklus fényében mutatja az előző ciklus egészét. A tények halmazatban hatnak. Négy év, negyvennyolc hónap „Ködeinek" gyűjteményében jelenik meg az a más minőség, amibe a hónapról hónapra növekvő mennyiség átcsap.

A könyv szövege nem teljesen azonos azzal, ami a napilapban megjelent. A szerző egyben szerkesztő is, nem tud úgy fölvenni egy szöveget, hogy ne szöszöljön vele. A szöszökön túl egy-két hiba kijavult, egy-két dolog pontosult, néhány összetartozó rész összekerült, és persze előre megíródtak a ciklus teljességéhez hiányzó hónapok, hogy a könyv az olvasó kezében legyen, amikor a ciklus végén eljön az összegzés ideje.

Az itt következő lapokon ugyan mindenki megkapja a magáét, de természetesen nem ugyanazt kapja, és nem ugyanannyit. Hiszen akkor nem is a magáét kapná, hanem valamiféle „átalányt". De akkor a dolognak nem is volna semmi értelme. Hiszen nem azonos a teljesítmény, nem azonos a pozíció – és hát a szerző sem állam, nem kell neki világnézetileg semlegesnek lennie. Négy év múlva, ha megérjük, és a most záruló ciklus könyve is elkészül, nyilván mások lesznek az arányok.

A szerző szívesen törekedett volna, ha nem is teljességre, de „teljesebbségre". De hiába. Már a jegyzeteléskor lemondott – nehéz szívvel – korántsem érdektelen dolgokról, aztán írás közben a kijegyzetelt fontosak közül is sok minden kimaradt. Családja lassan megszokta, hogy a hónap utolsó szombatja előtt néhány nappal estefelé dúltan kitör a cellájából, és a haját tépi, hogy már majdnem tele van az oldal, és még egy sort sem írt sem erről, sem arról meg amarról, holott az mind-mind kihagyhatatlan.

A szerző igyekezett gondosan és pontosan rakosgatni a tényeket, de egy ilyen méretű és jellegű szöveg sosem lehet hibátlan. Reméli, nem nagyon lesz miért, de amiért mégis, azért már most elnézést kér.

Révész Sándor

1998. június

„Bár az elmúlt két hét sok Fidesz-megnyilatkozásával nem értek egyet, de stílusuk számomra üdítőbb, mint Horn Gyuláé. Orbán Viktor megnyilatkozásai megállapodottabbak és civilizáltabbak voltak, mint egykori koalíciós partnereinké."

(Pető Iván)

Dúlt a futballvébé, és Prágában győztek a szocdemek.

Még volt Magyar Televízió, de már nem volt elnöke. Peták Istvánt rég leváltották, új jelöltet nem találtak.

Még nem volt Nemzeti Színház, de már volt igazgatója. Bálint Andrást, akit még a Horn-kormányból való Magyar Bálint jelölt erre a posztra, Várhegyi Attila leendő illetékes államtitkár a hónap elején meginvitálta egy kávéházba, megajándékozta őt a *Nyugat* 1926-os évfolyamával, és biztosította arról, hogy az Orbán-kormány bizalmat szavaz neki. Hámori József leendő illetékes miniszter 23-án a Népszavában már bizonytalanabbul fogalmazott a Nemzeti igazgatójával kapcsolatban. Ám „arra a kérdésre, hogy a jelenlegi helyszínen [tudniillik a színházat a Deák téren – *R. S.*] képzeli-e el, Hámori professzor határozott igennel felelt".

Nem volt még új kormány, de már nagyon akart lenni. Göncz Árpád 1990-ben a választások második fordulója után 25 nappal bízta meg kormányalakítással Antall Józsefet, 1994-ben a második forduló után 30 nappal Horn Gyulát. Az 1998-as választáskor Orbán Viktor *A Hétben* már 7 nappal a második forduló után panaszkodott, hogy még mindig nem bízták meg hivatalosan a kormányalakítással, pedig a késlekedés forintmilliárdokban mérhető, amit „nem a köztársasági elnök úr, hanem a magyar polgárok fizetnek meg". Vélhetőleg azokról a forintmilliárdokról volt itt szó, amelyeket a tőzsde rettegett le a részvények árából, a miniszterelnök pedig arra gondolt, hogy a tőzsde majd megnyugszik, ha bejön, amitől előre retteg, vagyis ő. (Aztán Orbán is a második forduló után 25 nappal kapta meg a hivatalos megbízását.)

Még jócskán belül voltunk a jogorvoslati határidőn, még óvásokat nyújtogatott be a Fidesz is, az MSZP is, amikor az OVB-t már azzal gyanúsították, hogy a kormányalakítás késleltetése végett halogatja a hivatalos eredmény kihirdetését.

A Medián a választások után megkutatta a népet: milyen kormányt szeretne, és kiderült, hogy többen pártolnák a Fidesz–MSZP, mint a Fidesz–kisgazda koalíciót. A Fidesz szavazótáborából ugyan kevesen szerettek volna ilyet, az MSZP szavazói közül azonban annál többen. Az első fordulóban a választók 29 százaléka szavazott a Fideszre, három héttel később a megkérdezettek 41 százaléka emlékezett úgy, hogy a Fideszt választotta. A győztespárti emlékezet 1994-ben az MSZP táborát gyarapította ilyesformán. Akkor azt mondták a vesztesek, hogy máris visszatért a pártállamtól való rettegés, azért mondják sokan, hogy az MSZP-re szavaztak, amikor nem is.

Áder János június 2-án tiltakozott az ellen, hogy az ÁPV Rt. igazgatósága az előző hetekben több tízmilliárd forint értékben hozott privatizációs döntéseket. Gansperger Gyula, az ÁPV Rt. felügyelőbizottságának fideszes tagja viszont egyáltalán nem tudott ilyen döntésekről, és úgy vélte, hogy Áder alighanem pontatlan információk alapján nyilatkozott, hiszen az ÁPV Rt. igazgatósága még a folyamatban lévő privatizációs ügyeket is leállította a választások után. Orbán Viktor azért a Fidesz kongresszusán elmondott beszédében kitartott amellett, hogy a kormány a választások után is folytatta az állami vagyon elkótyavetyélését, és megnyugtatta híveit, hogy ezek a kései döntések mind jól felül lesznek vizsgálva.

Magyarországon a GDP növekedési üteme az Orbán–Torgyán-kormány érkezésekor 5 százalék fölött volt, a távozásakor 3 százalék alatt. A Fidesznek a két választási forduló között kiadott brosúrájában az olvasható, hogy „a makrogazdaságban a fő mutatószámok igen kedvezőtlenek", a választások után viszont Orbán már úgy nyilatkozott, hogy a gazdaság állapota jobb, mint amire számítottak.

A Spiegel a „gátlástalan" ígérgetésnek tulajdonítja a Fidesz sikerét, és attól tart, hogy a győztes párt saját stratégiájának túszává válhat. Tina Rosenberg a New York Timesban arról ír, hogy a Fidesz egykoron „a thatcherista cápák pártjaként" lépett fel, de ma már Orbán populista gazdaságpolitikát hirdet, és a valóságtól elrugaszkodott ígéreteket tesz. Kuncze Gábor azt jövendölte (Népszabad-

ság, június 6.), hogy a győztesek fokozatosan visszavonulnak teljesíthetetlen választási ígéreteiktől. Tölgyessy Péter úgy vélekedett, hogy „a vitatható választási kijelentések még gondot okozhatnak a jövendő kormánynak" (uo.). Gazdasági szakértők számításai szerint az összes ígéret betartása 7 százalékos hiányhoz vezetne, márpedig a Pénzügyminisztérium szerint a hiány nem lehet nagyobb 4 százaléknál.

A hónap végére elkészült az Orbán-kormány programja. A Népszava kommentátora, Balázsi György emlékeztetett arra, hogy Orbán Viktor azt ígérte: ez a program a Fidesz választási programja végrehajtásának ütemterve lesz. Ehhez képest a kormányprogramban az ígéretek egy részének nyoma sem volt, más részük „megszelídült", ütemtervet, határidőket pedig végképp hiába keresünk a dokumentumban. „Konkrét számokról érdekes módon szinte csak a rendőrségnek ígért többlettámogatás esetében van szó." (Népszava, június 30.)

Urbán László pénzügyminiszter-jelölt a HVG-ben elmagyarázta, hogy van ez a dolog. Ő már addig is mondogatta (mint láttuk, többedmagával), hogy a Fidesz választási ígéreteinek maradéktalan végrehajtása romba döntené az államháztartást, annak idején pedig általában indokoltnak tartotta a Bokros-csomagot, ha részleteiben kritizálta is: „Nem mindenben osztom azt, ahogy a Fidesz-program értékeli az eddigi kormány gazdasági teljesítményét, de a Fidesz jövőbeli gazdaságpolitikáját nem is abból kell levezetni, hogy ez a program miként elemzi az előző nyolc évet. Egyébként is külön műfaj a választási és a kormányprogram." A választásit Matolcsy György koordinálta, ahhoz neki semmi köze, ő egy másik vágányon robogott, és a kormányzati munkát készítette elő. Meglepő volt ez a nyilatkozat, hiszen egy párt nem azért szokott hazudni a népnek, hogy azután őszintén bevallja. De Urbán nem is volt szokványos pártkáder: 1994 novemberében lemondott a képviselőségről, amit a Népszabadságban akkor azzal indokolt, hogy vállalhatatlannak tart mindenféle szövetséget a jobboldali populistákkal; most azonban már csak azt tartaná vállalhatatlannak, ha a minisztériumában is a nyakára ülnének: „A parlamenti aritmetika miatt most el kell fogadnom a koalíciós kényszert a kisgazdákkal, de ezt csak akkor teszem, ha tisztán Fidesz-irányítású pénzügyi tárcát vezethetek." Az interjú végén Kocsis Györgyi megkérdezte a politikust, nem tart-e attól, hogy úgy jár majd, mint a hozzá közel álló Békesi László, akivel rövid idő alatt szakított a populista ígéretekkel dobálózó miniszterelnöke. Urbán válasza: „Viktor racionális politikus, aki fel tudja mérni cselekvésének korlátait. Az új kormány összetétele is biztató. Úgyhogy a válaszom: nem."

Urbán sokak szerint ezzel az interjúval nyilatkozta ki magát a kormányból. Mások szerint viszont azzal, hogy a Postabank ügyében nem egyeztek az elképzelései Orbánéival. Ő már akkor is úgy gondolta, hogy Princz Gábort azon nyomban ki kellene rúgni – Orbán akkor ebben még egyáltalán nem volt biztos. Az interjú 13-án jelent meg, Orbán pedig 23-án bejelentette, hogy Urbánból nem lesz miniszter.

A kormányösszetétel „biztató" elemeiből megmaradt Chikán Attila gazdaságiminiszter-jelölt, akit úgyszintén a HVG-ben emlékeztettek arra, hogy az a régi Fidesz-program, amit ő készített még a Bokros előtti időkben, a Bokros-csomagnál is keményebb volt. A válasz: „Nem tudom. Más ugyanis egy megvalósult intézkedéscsomag, és megint más, ami papíron marad. De tény, olyan irányba mutatott, mint a Bokros-féle." (HVG, június 27.)

Ha ehhez hozzávesszük, hogy Urbán utóda a Bokros-csomagot annak idején támogató Járai Zsigmond lett, akkor megérthetjük a kisgazda Boros Imre aggodalmait, melyeket a hónap elején tartott sajtótájékoztatóján fejtett ki: azok a pénzügyi szakemberek sertepertélnek a Fidesz körül, akik a Nyugat igényeinek kiszolgálóiként kártékonykodnak hazánkban 1990 óta, és most is a Nyugatra hivatkozva akarják megfúrni a monetáris politika gyökeres reformját. Boros szerint ha a következő költségvetés nem lesz eléggé „reformszellemű", akkor „újabb Bokros-csomaggal kell számolni". A fent említett urak közül egyedül Boros Imre maradt meg a „biztató összetételű" Orbán-kormányban a ciklus végéig.

Boros sajtótájékoztatójáról 5-én adtak hírt a lapok. Másnap kezdődött a Fidesz kongresszusa, amelyen Tölgyessy Péter is felszólalt, és részleteket adott elő a Népszabadságban aznap megjelent cikkéből. Előadta többek között azt is, hogy „Torgyán Józseffel szinte lehetetlen együtt kormányozni, a Fidesznek most mégis meg kell próbálnia", de „célszerű világossá tennie, hogy kizárólag a választási eredmény kényszere következtében fogadja kormányába a kisgazdák vezérét".

Pokorni Zoltán is aggodalmaskodott a kisgazdák miatt. A második forduló után nagyon meg kellett feszítenie a képzelőerejét, mert a második forduló előtt, amint azt egy tévévitában a választópolgárok tudomására is hozta, még nem tartotta elképzelhetőnek a kisgazdákkal való kormányzást. Orbán viszont úgy vélte, hogy a Fidesznek semmi oka nincs arra, hogy ne lépjen koalícióra a kisgazdákkal, hiszen a kisgazdák világa valójában azonos a Fidesz világával.

Június 9-én elkezdődtek a koalíciós tárgyalások a kisgazdákkal. A „legnagyobb kisgazda" álmodott a legnagyobb minisztériumról. Olyanról, amelyikben együtt van a földművelésügy, a területfejlesztés, a környezetvédelem és a közlekedésügy. Június 11-én a Torgyán házaspár a leányfalui nyaralójában megetette az Orbán házaspárt, és az informális munkaebéden kirajzolódtak a Torgyán Minisztérium körvonalai. A környezetvédelmet és a közlekedésügyet sikerült kimenteni belőle, a többi ottveszett. A következő hét elejére meglettek a kisgazda miniszterek: Torgyán József, Pepó Pál, Boros Imre, Szabó János és az államtitkárok. Orbán Viktornak stilisztikai problémái voltak, attól tartott, hogy Kávássy Sándor és Homoki János politikai stílusa komoly bonyodalmakat okozhat a kormányban, de Torgyán védnökséget vállal felettük. És Torgyán stilisztikai kontrollja megnyugtatta a miniszterelnök-jelöltet. A koalíciós pártok megállapodtak abban is, hogy 2000-ben a kisgazdák jelölik az államfőt a Fidesz vétójogával. A parlament alakuló ülése utáni napokban Boros Imre és Szabó János kisgazda miniszter Torgyán Józsefet jelölte meg a kisgazdák majdani elnökjelöltjeként.

Tölgyessy Péter említett cikkében úgy vélekedik, hogy bár „a jobbközép biztosan számíthat ellenfelei heves rohamaira, politikusainak lehetőleg mégis ki kellene maradniuk a fenekedő értelmiségi szekértáborok béka-egér harcából". Pető Iván is így gondolja: „Nem szabad az SZDSZ-nek sem chartaszellemiséget elfogadnia, sem kultúrharcba belemennie. Szerencsére ezt az utcát már a két választási forduló között is kerülte a többség. Annál is inkább, mert bár az elmúlt két hét sok Fidesz-megnyilatkozásával nem értek egyet, de stílusuk számomra üdítőbb, mint Horn Gyuláé. Orbán Viktor megnyilatkozásai megállapodottabbak és civilizáltabbak voltak, mint egykori koalíciós partnereinké." (Népszava, június 8.)

A Népszavában egyébként egész hónapban tart a flottafelvonulás Horn ellen. A felvonulók többsége természetesen szocialista. Ripp Zoltán Horn szemére hányja (június 5.), hogy a választások előtt három hónappal látványosan nekitámadt az SZDSZ-nek, „mintegy kifejezésre juttatva, hogy egyedül kívánja megnyerni a választásokat". Ripp szerint „az elveitől sokban különböző politikára kényszerülő párt a baloldaliságát feddhetetlenségével, tisztakezűségével bizonyíthatta volna, de éppen ezen a téren mondott csődöt". Horn a kádárista örökségből visszamaradt autokratikus stílusban vezette a kormányt és a pártot. A pártnak le kell küzdenie a „hornizmus" negatív örökségét, és helyre kellene állítania a demokratikus működésmódot és vezetési stílust. Ágh Attila (június 18.) arról ír, hogy az MSZP kifejezetten és önveszejtően értelmiségellenes párt volt kormányzása idején, és hosszabb távon jobban jár a „viszonylagos" vereségével, mintha győzött volna, mert ellenzékben leküzdheti ezt a tipikusan kádárista betegséget. Néhány nappal később (június 22.) Vitányi Iván is megírja egy szenvedélyes cikkben, hogy miből és miként kellene kigyógyulnia a szocialista pártnak. A megújulás a parlamenti frakció lázadásával kezdődik. A pártvezetés Gál Zoltánt jelölte az Országgyűlés alelnökének, ám a párt frakciója a párt jelöltje helyett Szili Katalint választotta meg. A frakció egyébként majdnem távol maradt a parlament alakuló üléséről, tiltakozva az ellen, hogy az új többség méltatlanul szűken mérte az ellenzéknek a bizottsági tisztségeket.

Június 20-án rendkívüli küldöttgyűlést tartott az SZDSZ. Demszky Gábor a párt erkölcseit és elvhűségét kérte számon, Bauer Tamás bevallotta, hogy az utóbbi időben sokszor szégyenkeznie kellett, amiért az SZDSZ tagja. Különösen fájlalta, hogy a szabad demokraták „az adócsökkentés pártjából az adóemelés pártja lettek". „Még az MSZP is képes volt a tisztújításra, csak a KDNP és az SZDSZ jutalmazta azokat, akik a sikertelen politizálásért felelősséget viselnek" – mondta Magyar Bálint pártelnökké választása után Kőszeg Ferenc. A küldöttgyűlés előtti napokban elterjedt a hír, hogy Tamás Gáspár Miklós is indul az elnökválasztáson. TGM néhány napig lebegteti az elnökjelöltségét, amiért szemrehányást is kapott a párt „mértékadó személyiségeinek köréből". TGM-nek persze esze ágában sem volt indulni az elnökválasztáson, a lebegtetéssel – a HVG-

nek adott nyilatkozata szerint – csupán a tagság egy részének elégedetlenségét kívánta közvetíteni. Mécs Imre elindult ugyan Magyar Bálinttal szemben, de ezt a párt „mértékadó személyiségei" már megszokták, nem idegesítette őket, mert Mécs Imre mindig mindenfelé elindul, csak soha nem jut sehová. Mécs rendkívül éles kortesbeszédet tartott. Többek között azt állította, hogy Magyar Bálint miniszteri tevékenységének eredményeképpen a pedagógusoknak legalább a fele az SZDSZ ellen fordult. Mécs szerint: „Tölgyessy Péter 1992-es leváltása után egy olyan felülről irányított, gondosan apportírozott párt jött létre, ahol a választott testületek háttérbe szorultak, és ahol nem lehetett mindig tudni, valójában kik is hozzák a döntéseket." (HVG, június 27.)

A MIÉP bejutott a parlamentbe, de eggyel kevesebb (14) képviselője volt, mint amennyi a házszabály szerint a frakcióalakításhoz szükséges. Az összes többi párt úgy vélte, hogy a MIÉP nem alakíthat frakciót. Az Alkotmánybíróság azonban a parlament alakuló ülése előtt három nappal úgy döntött, hogy az 5 százalékos küszöböt átlépő pártoknak joguk van frakciót alakítaniuk, mégpedig minimálisan annyi képviselővel, ahány a párt színeiben bejutott az Országgyűlésbe. A MIÉP-frakció vezetője Csurka István lett, aki úgy vélekedett, hogy a parlamentnek még ősz előtt meg kell változtatnia a médiatörvényt, és a kuratóriumokból ki kell hajítani az oda nem való személyeket. Gyulay Endre szeged–csanádi megyés püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Kar elnökhelyettese az Új Ember című katolikus hetilapban a következőket nyilatkozta: „Örülök, hogy a MIÉP bekerült a parlamentbe. Csurka Istvánék ugyanis szókimondóak. Nem üres politikai frázisokat pufogtatnak, hanem tényeket sorakoztatnak föl, s ezek a tények lesznek azok, amelyek gátat vethetnek a korrumpálódásnak, s keresztülvihetik, hogy a magyar társadalom életének legkülönbözőbb kérdéseire komoly feleletet adjanak az arra illetékesek."

Tölgyessy Péter azzal zárja már említett cikkét, hogy „Az új többség nem teheti egy csapásra jobbá a magyar társadalom életét. De fordíthat a hatalomgyakorlás eddigi stílusán. A polgárok kormányaként sokat javíthat az emberek közérzetén." Orbán Viktor kijelölt miniszterelnökként nyomban hozzá is kezd a stílusfordításhoz: az APEH élére vezényli Simicska Lajost.

1998. július

„A Fidesz politikusai olyan elegánsan és tapintatosan viselkedtek, mint az angol gentlemanek szoktak a gardenpartikon... Ellenségekből lassanként politikai ellenfelekké, versenytársakká szelídülünk, nem sejtünk már minden bokor mögött gonosz bolsevikot vagy fasisztát."

(Hankiss Elemér)

Július első reggelén a Népszabadság előfizetői arra ébredtek, hogy Hankiss Elemér nem akar hinni a szemének. (*Nem akarok hinni a szememnek... – Meddig tart a politikai idill?* Népszabadság, július 1.) Azt nem akarta elhinni a szemének, hogy „a Fidesz politikusai olyan elegánsan és tapintatosan viselkedtek, mint az angol gentlemanek szoktak a gardenpartikon". És lassacskán a szocik is hozzájuk szelídültek. „Az MSZP még próbálkozott, különösen a két forduló között, keményebb eszközökkel, a célozgatás, a pánikkeltés fegyverével..., de május 24-e estéjén a váratlan s fájdalmas vereséget fegyelmezetten s higgadtan viselték." A tehetséges Torgyán is domesztikálható példánynak tűnik: „Torgyán József még keresi a helyét. Az ellenzéki debattőr szerepét még nem tudta teljesen levetni, és a felelősségteljes kormánypolitikus szerepével helyettesíteni. De tehetséges emberről lévén szó, nem rosszak a kilátások." Csurka is viszszafogottabb, mint korábban volt, s a többi párt nyitottságán múlik, hogy visszavadul-e vagy sem: „Most nagy dilemma előtt állnak a politikai pártok. Bevonják-e a parlamenti és közéleti dialógusba, hogy ezzel párttagságának szélsőséges indulatait némileg levezessék, és a szelídülő indulatokat demokratikus keretek közé tereljék? Avagy továbbra is zárják ki maguk közül... vállalva azt a kockázatot, hogy ezzel olajat öntenek a tűzre, mert tudvalevő, hogy az elszigeteltség a melegháza, a sértettség pedig fontos tápláléka s hajtóereje a szélsőséges politikai mozgalmaknak." (Jusson eszébe ez a dilemma a kedves olvasónak, ha állatkertben jár: azért vadállat-e az oroszlán, mert ketrecben tartják, vagy azért tartják ketrecben, mert vadállat?) Egy szó, mint száz: „Ellenségekből lassanként politikai ellenfelekké, versenytársakká szelídülünk, nem sejtünk már minden bokor mögött gonosz bolsevikot vagy fasisztát." Persze: „Egy negatív láncreakció bármikor beindulhat. A félelmek és gyűlöletek bármikor fellángolhatnak." Elsősorban a kormányon múlik, hogy ez ne így legyen, hogy a politikusok ne használják ki túlontúl a hatalmi pozíciójukat, s maradjanak továbbra is olyan civilizáltak és türelmesek, mint eddig.

Előző nap kezdődött az Országgyűlésben a kormányprogram vitája, és öt nappal később végződött Orbán Viktor felszólításával: „aki úgy érzi, hogy a magyar nemzethez akar tartozni", az szavazzon igennel a kormányprogramra. Bizony a nemzet már akkor sem lehetett ellenzékben, s Orbán ellenzéke már akkor sem lehetett a nemzetben.

A kormányprogramból kiderült, hogy a Fidesz kampányában megígért jelentős adócsökkentés irányába egyelőre csak apró, szimbolikus lépéseket tesznek, a nagy adóreform és adórombolás majd 2000-ben következik. (Nem következett.)

A Financial Times cikkírója (július 10.) úgy látta, hogy a zuhanó tőzsdeindex és a külföldi befektetői körök fintora önmérsékletre bírta az Orbán-kormányt. Elfelejtették a 7 százalékos növekedést, kifelejtették a populista Matolcsy Györgyöt a kormányból, nem fenyegetőznek már az energiaprivatizáció felülvizsgálatával, és lassan Orbán Viktor is éppoly lelkes hívévé válik a külföldi tőke beáramlásának, mint szocialista elődjei. És valóban, a kormányprogramban nyoma sincs annak, amit a Fidesz választási programja a külföldi tőke jelenlétének árnyoldalairól írt.

A Postabankot illetően viszont ellentétes irányban módosult a kormánypártok véleménye a külföldi tőke szerepéről. A Fidesznek a választások idején kiadott közleménye még azt hangsúlyozta, hogy ne az adófizetők pénzén mentsék meg a Postabankot – mentse meg, akinek kell. Mondjuk, a külföldi tőke. Azután viszont kiderült, hogy mégiscsak kell egy magyar bank, és a kormány elkezdte szenvedélyesen gyűjteni az adófizetők pénzén a Postabank részvényeit. Amikor pedig már elég részvénye volt ahhoz, hogy leváltsa Princz Gábort, akkor bejelentette, hogy leváltja. Ez a július 23-i kormányülés után történt. A Népszava másnap a címlapján adott hírt erről, és az 5. oldalán közölte a Járai Zsigmonddal készült interjút, amelyet még

nyilván a kormányülés előtt vettek fel. Az olvasónak az lehetett a benyomása, hogy a pénzügyminiszter még nem is tud a gondokról, amikor a kormánya már radikálisan kezeli őket: „Annak ellenére, hogy szinte minden újság arról beszél, hogy nagy a hiány a Postabanknál, most csak az tudható biztosan, hogy az 1997. év végi helyzet szerint a pénzintézet nem zárt hiánnyal. A Postabank jelenleg a tőkével egyik legjobban ellátott bank. Nehéz helyzetben vagyok, hiszen nem készült el a féléves mérleg, vagyis nem ismerem a jelenlegi helyzetet. Most nem látszik, hogy bármilyen gond lenne a Postabankban." Így a pénzügyminiszter.

A Fidesz és az FKGP képviselői ellenzékben folyvást panaszkodtak a Magyar Nemzeti Bank túlzott önállóságára, és szorosabb országgyűlési kontrollt igényeltek felette. Nem értettek egyet azzal sem, hogy csak az lehet alelnök, akit az MNB elnöke megnevez. Most pedig a koalíciós szerződésben megállapodtak abban, hogy az MNB egyik alelnökét (akárcsak az MNB és az ÁPV Rt. felügyelőbizottságának az elnökeit) a kisgazdák adják majd. Varga Mihály a Népszavában el is magyarázta, hogyan fér ez össze a hatályos törvénnyel: úgy, hogy Surányi György bankelnök addig próbálkozik majd, ameddig olyan alelnököt talál, akit a kisgazdák is magukénak éreznek. Addig nincs alelnök. Szegény kisgazdáknak sose lett alelnökük, viszont egy idő után már Surányinak is alig maradt.

A kormányprogrammal együtt nyújtották be és a kormány hivatalba lépésének napján, július 8-án fogadták el a tb-önkormányzatok megszüntetéséről szóló törvényjavaslatot, melynek tárgyalásáról kivonult az MSZP, miután az érintett érdekképviseletek még csak ki sem fejthették véleményüket az ügyről. Azért persze kifejtették. Politikai puccskísérletről van itt szó, mondta Sándor László, az MSZOSZ elnöke. A tb-önkormányzatok hatalmas vagyona és költségvetése pillanatok alatt a kormány felügyelete alá került, és ott is maradt.

A HVG egymás után közölte az új miniszterek portréit, egyik héten Stumpf Istvánét, másik héten Gógl Árpádét. Kiderült, hogy mindketten otthon érezték magukat az MSZMP-ben is és a focipályán is, de ezzel az Orbán-kormányban nem voltak egyedül, vagyis kettesben.

Stumpf István nem akármilyen reformkommunista volt, hanem a miniszterelnök által saját szájúlag lereformkommunistázott reformkommunista. Még 1989-ben reformkommunistázta le őt a HVG hasábjain Orbán Viktor, amikor már és még nem voltak szövetségesek. Stumpf (HVG, július 4.) azt mondja, fájt neki ez a megbélyegzés, azt ő nem érdemelte meg. Langmár Ferenc szerint viszont (Népszava, július 13.) nagyon is megérdemelte, hiszen a MISZOT (Magyar Ifjúsági Szervezetek Országos Tanácsa) elnökeként 1989-ben az volt a feladata, hogy bedarálja a Fideszt, és valóban ennek érdekében tevékenykedett. Amikor Kenedi János a *Kis állambiztonsági olvasókönyvében* megírta, hogy a Fidesz megfigyelésével foglalkozó III/III-as részleg folyamatosan átadta a taktikailag hasznos háttér-információkat Stumpfnak, Langmár megkérdezte tőle, hogy is volt ez. Stumpf azt válaszolta, hogy „nem volt arra szükség, hogy a III/III. eligazgassa, hiszen apósán, az akkori belügyminiszteren keresztül is eljuttathatták hozzá az információkat".

Orbán Viktor vagy nem vett tudomást róla, hogy Langmár az ő bizalmi emberét simfeli, vagy nem bánta, mert nem sokkal később Langmár lett a Fidesz képviselője az MTI kuratóriumában. Márpedig ez jelent valamit, mert a miniszterelnök fölöttébb komolyan vette ezeket a kuratóriumokat, és persze magát a médiát. A július 9-i kormányülés utáni sajtótájékoztatóján például kiemelte, hogy „a közpénzekkel való gazdálkodás ésszerű és hatékony rendje veszélyben van a televízióban". A kormány elhatározta, hogy nyomban elhárítja ezt a veszélyt. A jogi szakértők el sem tudták képzelni, hogyan hárítja el, amikor a hatályos médiatörvény szerint a kormánynak semmiféle hatásköre sincs sem a helyzet feltárására, sem az MTV gazdálkodásának megváltoztatására. A jogi szakértők akkor még nem tudták, hogy az Orbán-kormány jogi képzelete sokkal élénkebb az övékénél.

Július 2-án déltájt felrobbantották Boros József Tamás vállalkozót az Aranykéz utcával együtt. Négy ember meghalt, huszonhárom megsebesült. A rendőrség régóta tudta, hogy Borost az alvilág jelentős személyiségei el akarják tenni láb alól (hiszen korábban is kísérletezgettek már ezzel), de a veszélyeztetett személy helyett csak a házát őrizték. Berta Attila országos rendőrfőkapitány már a merénylet napján mutogatott egy fantomképet a tévében, de a fantom azóta sem került elő. Boros Tamás már korábbi nyilatkozataival is sokak harag-

ját kiérdemelte, és állítólag újabb fontos tanúvallomásra készült, melyben korábbi és akkori magas beosztású rendőrök ügyeit kívánta szóba hozni.

A merénylet utáni napokban számtalan jelzés érkezett a rendőrségre újabb robbantásokról és lövöldözésekről, de minden esetben kiderült, hogy csak tűzijátékok hangjait értette félre az ideges lakosság.

A vidéknek is megvolt a maga bombája, de az nem robbant, mert Torgyán miniszter nem volt olyan teszetosza, mint a rendőrség. Pillanatok alatt hatástalanította a búzabombát: jó (sok) állami pénzt adott rossz magánbúzáért.

A zámolyi művelődési ház színháztermében akkor már kilenc hónapja élt összezárva, embertelen körülmények között hat roma család, tizenhárom felnőtt és tizenhét gyerek. Horváth János polgármester, aki ősszel életveszélyesnek nyilvánította és ledózeroltatta az otthonaikat, s a tél végi fagyok idején kikapcsoltatta a fűtésüket, ragaszkodott hozzá, hogy a roma családok az önkormányzat határozatának megfelelően július 31-ig hagyják el a művelődési házat. Mehetnek, amerre látnak. A polgármester építtethetne pályázati pénzből lakást az otthontalanoknak, de nem akar. Azt mondja, Zámolyon nincs telek erre a célra.

Eörsi István a Népszabadságban az erkölcs és a politika viszonyát taglalta: Orbán Viktor „az erkölcs kategóriáit idegennek érzi a politika szférájától, és ezt nem is rejti véka alá... A publicista ezért nem kérhet tőle számon erkölcsi játékszabályokat, mert azon a pályán, ahol Orbán Viktor játszik, ezek a szabályok nem érvényesek." (*Szakmai nehézségeim Orbán Viktorral*, július 22.)

Úgy volt, hogy Horn Gyulát nagy megtiszteltetés éri, aztán mégsem érte. Előterjesztés készült, hogy válasszák meg őt az MSZP tiszteletbeli elnökének. Miután azonban sokan jelezték, hogy ők nem tisztelik olyan nagyon a bukott kormányfőt, és kétségessé vált, hogy a párt választmánya megszavazná-e a javaslatot, Horn Gyula levélben közölte a választmány vezetőségével, hogy egyáltalán nem is akar tiszteletbeli elnök lenni.

Mécs Imre, a szabad demokraták sokszoros elnökjelöltje valahogy kimaradt a parlamentből. De a tatabányai polgármester szerencsére összeveszett a pártjával, lemondott a

mandátumáról, és így nem kellett a liberálisoknak huzamosabb ideig „mécstelenül" vakoskodniuk a parlamentben. Helyreállt a rend.

Chikán Attila azzal a bejelentéssel kezdte miniszteri ténykedését, hogy augusztus elsejétől emelkedik az energia ára. Az áramé meg a fűtésé. Ez az áremelés már régóta esedékes volt, csak az előző kormány a választásokra való tekintettel elsinkófálta.

A Szonda Ipsos július közepén végzett felmérése szerint az új kormány iszonyúan népszerű. Ha ekkor lettek volna a választások, akkor a kormánypártiak nemhogy elegen lettek volna, de borzasztó sokan is. Másfélszer annyian, mint négy évvel később. A biztos szavazó pártválasztók 65 százaléka a három kormánypárt valamelyikére adta volna a voksát, míg az MSZP és az SZDSZ csak 29 százalékot kapott volna összesen.

A hónap utolsó napján Göncz Árpád köztársasági elnök kiírja az önkormányzati választásokat október 18-ára. A fővárosi önkormányzat megbízásából készült közvélemény-kutatás szerint a „biztos" fővárosi szavazók 63 százaléka Demszky Gáborra, 26 százaléka a kormánypártok jelöltjére, Latorcai Jánosra, 11 százaléka pedig a szocialista Katona Bélára szavazna. Szóba került Schmitt Pál jelölésének lehetősége is, de a kormánypártok Latorcainak több esélyt adtak. A szabad demokraták szívesen vennék, ha a szocialisták nem indítanának külön főpolgármester-jelöltet, de az MSZP hivatalos álláspontja szerint erről szó sem lehet, ők mindenképpen ragaszkodnak Katona Béla indulásához.

Orbán Viktort miniszterelnökségének hatodik napján éri az első súlyos csalódás. Brazília az ő személyes jelenléte ellenére elveszíti Párizsban a futball-világbajnokság döntőjét. Zidan villog, Ronaldo sántikál. Négy év múltán föltárultak az összefüggések: vagy Brazília nyer, vagy Orbán Viktor. A kettő együtt nem megy.

Hajrá, Brazília! Hajrá, magyarok!

1998. augusztus

„Akik a bolsevizmusban nőttek föl vagy az elmúlt álliberális, álszocialista kurzusban kaptak megyei és országos szintű beosztást, aligha értik meg az idők szavát... olyan személyeket kell a helyükre tenni, akik a nemzeti kormány célkitűzéseit maradéktalanul elfogadják. Még egyszer az a tutyimutyi, halogató taktika, ami az Antall-kormányt jellemezte, nem ismétlődhet meg. A személycseréket tehát nemcsak felső, hanem középszinten is nagyon gyorsan végre kell hajtani."

(Gyimóthy Géza)

Augusztusra virradóra kiderült, hogy az MSZP „a multinacionális nagytőke érdekérvényesítésének pártja lett". Nem Orbán Viktor, hanem György Péter ébresztette ezzel a Népszabadság olvasóit – kínos kérdésekkel zaklatván az ellenzéket (*Kérdések az ellenzékhez*, augusztus 1.). Az SZDSZ-t azért zaklatta, mert nincs kedve az önvizsgálathoz, pedig a párt vezetőinek tudniuk kellene, hogy „most aztán tényleg ütött az órájuk. Ha nem szedik össze magukat..., akkor nem kétséges, hogy mi lesz a párt jövője." Hiába vannak eszményei, hősei, s még kereslet is hiába van a liberalizmus eszméire, ha nincsenek szervezetek, nincs tagság, nincs párt – nincs kínálat a keresletthez. „Az SZDSZ szétesettsége és önfeladása egyszerűen erkölcstelenség" azokkal a százezrekkel szemben, „akiknek a szabadelvűség nem múló flört volt csupán". Az MSZP-vel éppen ellenkező a helyzet, hatalmas tagsága, szavazótábora nem csökken, szervezettsége nem romlik, viszont az eszményei elfogynak, a totális pragmatizmus uralkodik el benne, megvédi minden korrupt fiát, erkölcsileg erodálódott, nem volt kedve se a demokratikus baloldali hagyományok ápolásához, se a modernizálódáshoz, miközben a jobboldalon döntő fordulat történt: „1996-ra a Fidesz szétverte a röhejes és divatjamúlt jobboldalt, majd nekilátott felépíteni egy modern jobboldali pártot, amellyel szemben az MSZP hirtelen már nem tűnt olyan modernnek."

Ezekben a hónapokban a szabadelvű értelmiség jelentős részét az a kérdés foglalkoztatja, hogy „az elvi és a pragmatikus szempontok milyen arányú keveredése biztosíthatja a liberalizmus leghatékonyabb képviseletét". Eörsi István szerint (*Az önsorsjavítás művészetéért*, Népszabadság, augusztus 14.) az a leghelyesebb, ha a liberális párt nem azokra épít, akik nem kedvelik az elveit, hanem azokra, akik kedvelik, ebben az esetben viszont nem kell folyvást attól tartaniuk, hogy ártanak nekik az eszményeik, nem kell távolságot tartaniuk önmaguk és felfogásuk között, ellenben jól ki kell nyitniuk a szájukat azokban az ügyekben, amelyekben mások nemigen nyitják ki.

Például a zámolyi cigányok ügyében: „A polgármester törvénytelenül lebuldózerezte vityillóikat, majd amikor számos gyermekükkel nem akartak az utcára költözni a kultúrházból, ahová bezsúfolták őket, akkor – az évszázad egyik legmelegebb napján – kikapcsoltatta a vizüket meg a villanyukat. Előtte bejelentette, hogy telket még pénzért sem tud nekik biztosítani a faluban, és nem tudja megvédeni őket az erőszaktól. Magyarán közhírré tette, hogy az esetleges rasszszista támadóknak nem kell hatósági ellenállással számolniuk."

Ami a zámolyi fejleményeket illeti: a Fejér megyei tisztiorvos megállapította, hogy a víz elzárása törvénytelen volt, Kaltenbach Jenő kisebbségi ombudsman az ügyben lefolytatott vizsgálatának alapján megállapította, hogy a romák lakóhelyeinek lerombolása törvénytelen volt, az MDF színeiben megválasztott polgármester, Horváth János bejelentette, hogy az októberi választásokon a Fidesz és az FKGP is őt fogja támogatni, a roma családok pedig azt nyilatkozták, hogy ha a helyzetüket Magyarországon képtelenek rendezni, akkor nem marad más választásuk, mint hogy kivándoroljanak. Furmann Imre, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Iroda igazgatója erről a következőket írta: „Ismerem a közvéleményt, tudom, hogy... sokan azt mondják, csak menjenek, bár mind elmenne innen. Az így gondolkodók nem számolnak egy másik közvéleménnyel: a nemzetközivel. Azok az országok, amelyekben megnövekszik a bevándorolni szándékozók száma, szigorításokon gondolkodnak. A szigorítások pedig mindenkit érintenek: nemcsak a kivándorolni szándékozók ütköznek falakba, hanem mindenki. Míg a szabadság és nyitottság érvényesül, addig egy országban, mondjuk, Magyarországon, úgy oldják meg a problémákat, hogy akarata ellenére senki ne érezze azt, hogy itt nem lehet élni, innen el kell menni." (*Világhír.* Népszabadság, augusztus 17.) Még két évük volt a magyar hatóságoknak a zámolyi romák kivándorlásáig, hogy ezt megértsék, de hát, mint tudjuk, az „orosz titkosszolgálat" végzetesen megzavarta ezt az intellektuális folyamatot.

Az „orosz titkosszolgálat" a koszovói albánokat vette előre, akik már akkor is nagyon menekültek, de a magyar menekültügyi hatóságokat (a franciával ellentétben) nem tudták átverni, ők világosan látták, hogy az albánoknak a világon semmi okuk nem volt arra, hogy Jugoszláviát elhagyják, azért azután vissza is toloncolták őket Milosevics martalócainak vadászterületére, ha idejében meg nem szöktek az átmeneti szállásról, ahol embertelen körülmények között tartották őket fogva. Az átmeneti szállásokat az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának bécsi irodája minősítette embertelennek, s ez az iroda figyelmeztette a bécsi kormányt is, hogy ne küldjék vissza Magyarországra az onnan átszökő menekülteket, mert Magyarország menekültügyi szempontból nem biztonságos.

Augusztus 7-én a Vígszínházban *A herceg halála* című tragikomédiát adták. Az „előadást" a következőképpen harangozta be a Népszava szerkesztőségi cikke: „Ha a Postabank-ügy úgy oldódik meg, hogy a hatalom- és kapcsolatfinanszírozás csapjait a József nádor térről átszerelik egy másik bank, ügynökség, hivatal székházába, netán – a biztonságosabb fedés érdekében – különböző érdekeltségekbe telepítik, akkor nem oldottak meg semmit. Legfeljebb apróbb darabokra vagdalták a szocialista kliensrendszert megtestesítő dinoszauruszt. Ez esetben pedig kár az egész felhajtásért. Orbán Viktor kormányának azt kell eldöntenie, szakít-e az eddigi gyakorlattal akkor is, ha ez konkrétan akár azt is jelentheti, hogy a sajtóban radikálisan csökken az állami finanszírozás, ezáltal a direkt befolyás. Akkor is, ha ez rövid távon sokaknak – a Fideszhez közel és attól távol állóknak – rossz vagy kényelmetlen. A közgyűlésen, a Vígszínházban ma egy tragikomédia van színen." (*Postabank-jelenség és a kapcsolati tőke.* Népszava, augusztus 7.)

A Magyar Nemzet főszerkesztője, Tóth Gábor az ország megrokkanására spekuláló, ádáz hiénamédia és a mögötte sötétlő politikai erők machinációját látja a Postabank és a Princz Gábor elleni hajszában: „Egy ideje már kifundált profizmusra valló akciózás folyik a második legnagyobb magyar pénzintézet – és személy szerint is annak első embere, Princz Gábor ellen. Egyes politikai erők, pénzügyi körök a gerjesztői, akik között ott sürgölődik a média nem elhanyagolható része. Apró-cseprő ügyeket próbálnak felnagyítani, szenzációként tálalni, mit sem törődve azzal, hogy a

tények mást mutattak: a bank hazai és külföldi tekintélye egyre nagyobb lett. Immár a legnagyobb európai pénzintézetek is elfogadták üzletfélnek, ám ha ilyesmiről érkezik hír, jöhetett akár Bécsből, Londonból, azt a hazai sajtó eme része csak ímmel-ámmal vette tudomásul s adta tovább. Bezzeg a revíziót – pláne, ha lett volna mit!... Micsoda világ, micsoda indulat – micsoda sötét játszma! Hogy belerokkanhat az ország? Ha ez volt a cél, közel kerültek hozzá. De ma reggel már látjuk, az ország is, a bank is túléli ezt, a sietős hiénák meg... visszavonulót fújtak." A Magyar Nemzet főszerkesztője ezt természetesen nem 1998 augusztusában írta, hanem jóval korábban, 1997 márciusában, amikor még nem a hiénák közé, hanem a gazdihoz kellett sietni a koncért, mert még nem a gazdi volt a konc.

Akkoriban a Magyar Nemzet inkább az APEH átvételére készülő Simicska Lajos ellen „kifundált, profizmusra valló akciózásban" látja a haza veszedelmét. A profizmusra valló tényfeltáró akciók eredményeképpen a Princz leváltását követő napon megismerte az ország Josip Tot és Kaya Ibrahim nevét. (Lásd Rádi Antónia–Ungár Tamás: *A Ficótól a Mahirig és vissza.* Népszabadság, augusztus 8.) Hamarosan kiderült, hogy a Fidesz gazdasági vezetői, vezető politikusai és azok családtagjai benne voltak egy csomó eladósított cégben, amelyeket egy Schlecht Csaba nevű illetőn keresztül eladtak a fent nevezett két úrnak, akik azonban ezeket a cégeket sose vették meg. Eltűntek a cégek az adósságokkal, a magán- és közpénzekkel együtt.

A hiénák ugattak, a Simicska-karaván haladt. Simicskát 14-én kinevezik az APEH élére, ő még aznap kirúgja az APEH két elnökhelyettesét, s a három kiszemelt alelnökével, köztük egy Kántor Tibor nevű úrral, aki a titkosszolgálattól érkezett, s korábban Földi László leendő Defend-tulajdonos alatt szolgált, azon nyomban turkálni kezd az adótitkok között. A három alelnök úgy turkál, hogy még ki se nevezték őket, és semmilyen jogviszonyban nem állnak az APEH-hel, tehát éppen annyi joguk van az adótitkaink között kutatni, mint a szomszédunknak. Simicska néhány nap alatt kirúg vagy áthelyez mindenkit, aki korábban a cégei adóügyeivel foglalkozott, s 27-én bejelenti, hogy az APEH nyomozati jogkört kap.

Gyimóthy Gézának, az Országgyűlés és az FKGP alelnökének mázlija van: talál egy riportert a balliberális médiából, aki jól érti őt. *„– Ha jól értem, akkor a személycserék még csak elkezdődtek...* – Nagyon

is jól érti. És ez nem boszorkányüldözés. Azok ugyanis, akik a bolsevizmusban nőttek föl vagy az elmúlt álliberális, álszocialista kurzusban kaptak megyei és országos szintű beosztást, aligha értik meg az idők szavát... olyan személyeket kell a helyükre tenni, akik a nemzeti kormány célkitűzéseit maradéktalanul elfogadják. Még egyszer az a tutyimutyi, halogató taktika, ami az Antall-kormányt jellemezte, nem ismétlődhet meg. A személycseréket tehát nemcsak felső, hanem középszinten is nagyon gyorsan végre kell hajtani." (*Kompromisszumoké a főszerep*. Bartha Szabó József interjúja. Népszava, augusztus 10.)

A gyorshajtással nem is volt probléma. Villámsöprűkkel nagytakarítottak a minisztériumokban, új vezetőket kapott a Magyar Posta, a Szerencsejáték Rt., a MÁV, a Malév. A szocialisták sajtótájékoztatón panaszkodtak, hogy politikai tisztogatás folyik...

Augusztus elején még úgy volt, hogy a MIÉP Budapesten megbontja a jobboldal egységét, és önálló főpolgármester-jelöltet indít az önkormányzati választásokon a Fidesz, az MDF és az FKGP által támogatott Latorcai Jánossal szemben. Ennek veszélyéről nyilatkozott Csapody Miklós, az MDF alelnöke a Népszavának 13-án: „... kevésnek ígérkezik a fővárosban Latorcai győzelméhez az MDF–Fidesz–FKGP összefogás, ezért az MDF is hajlandó lenne elfogadni, hogy a MIÉP támogatásáért cserébe megkapja a négy-öt főpolgármester-helyettesi poszt egyikét". Csapody szerint „van még esély arra, hogy a MIÉP-et visszatérítsék a külön útról". A MIÉP vissza is térült, bár – legalábbis nyilvánosan – nem kapott ígéretet főpolgármester-helyettesi posztra.

Már javában folytak a tárgyalások az MSZP és az SZDSZ között Katona Béla visszalépéséről, amikor 27-én megjelent a napilapokban: *„Együtt Budapestért! Dr. Katona Béla főpolgármester-jelölt és a szocialista csapat programja."* E tárgyalások „sikerének" köszönhető, hogy a dél-pesti és a kelet-pesti kerületek ma is tele vannak földes utcákkal. Katona programjában ugyanis többek között az állt, hogy „nem lesz földes út Budapesten". És: „Nem emeljük a távfűtési díjat, ha a kormány sem növeli a gáz árát." (Mint tudjuk, növelte, csak nem annyival, amennyivel a szocialisták indokoltnak tartották volna.) Sőt: „Az egyedül élő nyugdíjasok decemberi közműszámláját a város fizeti."

Budapest lehetett volna a rendőrök paradicsoma: „Lakást és fejlett technikát adunk a budapesti rendőröknek. Minden körzetnek lesz saját rendőre. Bérpótlékot adunk az utcán dolgozó rendőröknek."

Csak egyről feledkezett meg Katona és csapata: a csúszásgátlóról. Tudniillik ebben a hónapban két kísértetiesen hasonló esetben is kiderült, hogy a fővárosi rendőrök el szoktak csúszni, mielőtt rálőnének arra, akire nincs joguk rálőni. A rendőr belelő a gyanúsítottba, s amikor érdeklődnek nála, hogy miért szíveskedett belelőni, pláne célzottan, amikor nem álltak fenn ennek jogszabályi feltételei, akkor a rendőr azt mondja, hogy ő egyáltalán nem akart lőni, pláne célzottan, csak elcsúszott, és véletlenül elsült az a ravasz pisztoly. A jóhiszemű illetékesek pedig nem azt mondják, hogy az ilyen köz- és önveszélyesen botlékony rendőrök kezébe műanyag kardot sem szabad adni, hanem sejtelmesen mosolyognak, hogy bizony, ilyen véletlenek esnek meg, ha a törvény nem hatalmazza fel a rendőrt, hogy lelője, akit jónak lát.

Augusztus 25-én a Fidesz választmányi ülésén Orbán Viktor bejelentette, hogy a kormány birtokába jutott dokumentumok egyértelműen bizonyítják, hogy az a jól felépített rágalomhadjárat, amely a kinevezett állami vezetők (Simicska, Gansperger) és a Fidesz vezetői ellen folyik, az előző kormány idején lefolytatott titkos, törvénytelen és nagyrészt a polgárok által fizetett, tehát állami pénzből finanszírozott megfigyelésen alapul, melynek során egyébként egyetlen megfigyeltről sem sikerült terhelő adatokat beszerezni. Orbán felsorolt 26 megfigyelt személyt, hozzátéve, hogy ez még nem a teljes lista. Szájer József Orbán beszéde után nyomban bejelentette, hogy „a magyar Watergate-ügyről" van itt szó. Deutsch Tamás este az *Aktuálisban* a törvénytelen adatgyűjtés eredménytelenségét közvetlen összefüggésbe hozta az MSZP vérszegény választási kampányával, másnap reggel pedig a *Nap-keltében* kijelentette, hogy „a rendelkezésre álló információk alapján az feltételezhető, hogy... már az előző kormány, az MSZP-kormány részéről érkezett a megrendelés".

Azt ígérték, az önkormányzati választásokig lezárul a vizsgálat, és még azt is nyilvánosságra hozzák, mennyit költöttek az adófizetők pénzéből ezekre a megfigyelésekre.

Orbán Viktor főtanácsadója titkosszolgálati ügyekben Boross Péter volt. E sorok írója a megfigyelési ügy kirobbanásakor arra emlékeztette a Népszava olvasóit: „Az MDF kormányzása, Boross Péter minisztersége, majd miniszterelnöksége idején sok száz biztonsági ellenőrzést hajtottak végre a titkosszolgálatok szabálytalanul, úgy, hogy az érintettek a törvény szerint kötelező egyidejű tájékoztatása sohasem történt meg, hogy az ellenőrzést törvényellenesen és célmegjelölés nélkül, nem néhány esetben, mint Orbán vádja szerint most, hanem százvalahány esetben terjesztették ki üzletemberekre, közéleti személyiségekre, ellenzéki újságírókra, politikusokra – azokra tehát, akiket 1990 óta csak törvénysértő módon lehet megfigyelni." Annak idején az Antall–Boross-kormány pártjai a Fidesz és egy átszavazó szocialista képviselő segítségével akadályozták meg az illetékes bizottságban, hogy ezt a törvénysértést törvénysértésnek minősítsék. (*A törvénysértés szövedéke...* Népszava, augusztus 27.) Ekkor még én sem tartottam valószínűtlennek, hogy a Horn-kormány követte elődje példáját. Orbán Viktor és Boross Péter pedig alighanem elképzelhetetlennek tartotta, hogy semmit se találjanak, amivel a vádakat utólag legalább részben igazolhatják.

Jobb híján egy szál fejléc nélküli dokumentumból idézgettek, melyről azt állították, hogy a logikája pontosan megegyezik a Népszabadság cikkeinek logikájával, hogy olyan, törvényes úton megszerezhetetlen adatokat tartalmaz, amelyekkel a Népszabadság is operál, hogy a fogalmazásmódja profi titkosszolgálati megfigyelőre utal, s éppúgy Fidesz-cégekről beszél, mint a Népszabadság cikkei. Ebből a papirosból a sajtó pillanatok alatt galacsint csinált, valamennyi adatáról kiderült, hogy nyilvánosan hozzáférhető dokumentumokból származik, a fogalmazásmódja teljesen más, mint a titkosszolgálati dokumentumoké, s hogy a Népszabadság cikkeiben nem is szerepel a „Fidesz-cég" kifejezés. Orbán bejelentése után öt nappal a távolról lobogtatott dokumentum már a napilapok birtokában volt, kiderült róla, hogy közönséges, legálisan rendelhető és elkészíthető magánnyomozói tucattermék, amely ráadásul kiemelten foglalkozik szocialista és szabad demokrata politikusokkal is.

Augusztus végére voltaképpen már mindent tudtunk „a magyar Watergate-ről", csak azt nem, hogy mi az a minden, amit tudunk.

1998. szeptember

„Tulajdonképpen nem is nagyon ismerem, hogy miről írnak a lapok, és miről szól a rádió meg a televízió. Csak sajtó-összefoglalót olvasok, illetve, ha van időm, akkor azért a Napi Magyarország meg a Magyar Nemzet a kezembe akad. Rádióműsort is keveset hallgatok – időm sem engedi, meg kedvem sem nagyon van hozzá. Ez alól a Vasárnapi Újság az egyetlen üdítő kivétel."

(Orbán Viktor)

Szeptember elsején lebuktak a magyar elefántok. A miniszterelnök dekódolta a trombitálásukat, és az összes napilap közölte a megfejtést: „a dühös trombitálás azt jelzi, hogy a közteherviselés a vastagbőrűeket is elérte". Hála Simicskának, aki a leleplezés napján megtörte hallgatását, és az *Aktuálisban*, majd másnap a *Nap-keltében* elmondta, hogy a világon semmi mondanivalója nincs. Kaya és Joszip szabályszerűen vették meg cégeiket, nem az eladó tehet róla, ha a vevő nem létezik, és arról sem, ha a névérték sokszorosáért veszik meg az üzletrészét. Történetesen a Simicska-közeli Mahir City-Poster üzletrészét vette meg a névértéke sokszorosáért a Postabank egyik cége. Simicska elnézést kért, amiért úgy rúgta ki távollétükben az APEH elnökhelyetteseit, hogy rögvest a hivatal épületéből is kitiltotta őket, de hát, mint mondta, az ő vállalatainál ez volt a szokás. A következő héten a TV 2 éjszakai adásában Kéri Lászlónak sikerült kibillentenie Stumpf Istvánt a verbális egyensúlyából, és a megbillent kancelláriaminiszter elárulta, miért is kellett oda tenni Simicskát, ahová: mert így szem előtt lesz, és nem köt majd a hatalom árnyékában csúnya, sötét üzleteket, mint az előző kormány kliensei. Kár, hogy nincs annyi APEH, ahány sötét üzletkötő.

A miniszterelnök föntebb idézett trombitás beszéde Győrött hangzott el egy Barankovics-emlékülésen. Orbán megnyugtatta híveit, hogy a személycserék a következő hetekben is változatlan ütemben folytatódnak majd, a kormány pedig erős lesz és határozott. Merthogy 1990 óta minden eddigi kormány gyengének bizonyult, nem volt képes az akaratát világosan, egyértelműen megfogalmazni, és érvényt szerezni annak. „Nem arra kaptunk önöktől

bizalmat, hogy különböző érdekcsoportokkal sakkozzunk... Magyarországon majdnem mindegyik erős, az ország többségének érdekeivel szemben álló csoportosulás megtanulhatta, hogy ez a kormány minden kérdésben a saját akaratát fogja követni, és érvényt is szerez annak." Szóval, jól megadta a miniszterelnök azoknak, akik a többség bizalmát élvező kormánnyal szemben akarnak erőt mutogatni.

Orbán Viktor az ötvennapos kormányt Győrött ünnepelte, a hatvannaposat pedig a Kis Újságban (S. G.: *Szerencsés a koalíció összetétele – Beszélgetés Orbán Viktor miniszterelnökkel*, szeptember 11.). Biztosan azért ebben a kicsiben, mert a nagyobbak nemigen vonzották. Legalábbis a hétköznapiak. Csak a közszolgálatinak mondott rádió Vasárnapi Újságja üdíti a miniszterelnököt: „Tulajdonképpen nem is nagyon ismerem, hogy miről írnak a lapok, és miről szól a rádió meg a televízió. Csak sajtó-összefoglalót olvasok, illetve, ha van időm, akkor azért a Napi Magyarország meg a Magyar Nemzet a kezembe akad. Rádióműsort is keveset hallgatok – időm sem engedi, meg kedvem sem nagyon van hozzá. Ez alól a Vasárnapi Újság az egyetlen üdítő kivétel. Televíziót végképp nagyon ritkán nézek." Inkább nézné a polgárok érdekét, de hiába nézné, ha a törvény nem engedi, hogy tegyen értük: „Magyarországon van egy kétharmados médiatörvény, amely a kormány számára szinte semmilyen befolyásolási lehetőséget nem ad sem a rádiónál, sem a televíziónál. Ugyanakkor ezek az intézmények kétségtelenül nem működnek úgy, ahogyan azt a polgárok elvárják. Mert mit is várnak el a polgárok? Először is azt, hogy ezekben az intézményekben ésszerű gazdálkodás folyjék... Nap mint nap kerülnek a kezembe olyan beadványok, amelyek arról szólnak, hogy a televíziónak az év végére 6-7 milliárdos hiánnyal kell szembenéznie, és kérik, hogy a költségvetés ezt pótolja. A költségvetés pedig nem más, mint a polgárok pénze." Az előző ciklusban a társadalmi igazságosság és méltányosság általános erkölcsi elvei nem voltak érvényben. De az még semmi: „a megfigyelési ügynél, a Postabanknál és a tb-önkormányzatoknál nem általános emberi erkölcsi értékek, hanem általános jogelvek sérültek meg, és ennek jogi konzekvenciái is kell hogy legyenek". (Hol lehetnek?) A miniszterelnök tartozik Torgyán József főszerkesztő Kis Újságjának egy vallomással: „Bevallom, azt hittem,

hogy a kisgazdapárttal sokkal gyakrabban lesznek összeütközéseink." De tévedett, nemcsak az alapvető célok tekintetében egyezik a Fidesz és a kisgazdapárt, hanem „személyesen is kitűnő együttműködések alakultak ki. A kisgazdapárt elnökével jól tudok együtt dolgozni, és úgy látom, ez a kormánynak is jót tesz. Dávid Ibolya igazságügy-miniszter és Torgyán József elnök úr kiváló segítőim abban, hogy a parlamentben az ellenzékkel szemben vállvetve tudjuk felvenni a küzdelmet."

Az egyező alapcélok egyike egyensúlyba pofozni a médiát: „Én nagy szimpátiával figyelem a kisgazdapárt részéről érkező kezdeményezéseket, amelyeket elsősorban Pokol Béla neve fémjelez, és amelyek arra irányulnak, hogy az írott és elektronikus médiában egyaránt valamiféle kiegyensúlyozott helyzet álljon elő, és valódi sokszínűség jelenjék meg."

Ennek pedig Pokol szerint az a módja, hogy ha egy lap „társadalmilag hátrányosnak tekintett" véleményt közöl valakiről, akkor egyrészt jól megbüntetik, másrészt ugyanakkora terjedelemben kell neki ellenvéleményt is közölnie. A kormánypártok az alkotmányügyi bizottságban egységesen támogatták a lex Pokol tárgysorozatba vételét. Balsai István a Népszava szeptember 19-i számában úgy nyilatkozott, hogy a kormánypártok apró módosításokkal támogatják a javaslatot, Deutsch Tamás a *Nap-keltében* szeptember 18-án megesküdött, hogy nem érti, „miért lenne a véleménynyilvánítás korlátozása az, amikor bárki, bármilyen véleményt leírhat, csak éppenséggel a Pokol-féle javaslat kapcsán". Aztán 22-én, kedden a Fidesz-frakció mégiscsak tartózkodott, amikor a javaslat sürgős megtárgyalásáról szavazott a T. Ház. Répássy Róbert úgy vélte, hogy „Pokol javaslata talán nem olyan kiforrott, hogy a tárgyalását azonnal elkezdje és elkapkodja a parlament". Ki tudja, mi történt azon a hétvégén? Talán csak annyi, hogy a miniszterelnök fölöttébb népes küldöttségével hazaérkezett a Vatikánból, és a sajtó-összefoglalóban beidézték neki Megyesi Gusztáv cikkét a pénteki ÉS-ből: „Én már most látom Váncsa szemén, hogy át fogunk pályázni a Napi Magyarországhoz, állandóan ellenvéleménycikkekkel bombázzuk őket, miként valamennyi többségben lévő kisebbségi kolléga is, és minthogy a törvény a konzervatív sajtóra is vonatkozik, a polgári összmagyar újságok tele lesznek kozmopolita cikkekkel, ideértve a Demokratát, a Kis

Újságot, a Magyar Fórumot is, a Magyar Nemzetben Kristóf Attila *Én nem tudom* rovatát Bolgár György fogja nyolcnaponkénti rendszerességgel korrigálni *Dehogyisnem tudod* címmel, a szélsőséges lapokról nem is szólva: istenem, Kornis Mihály a Szittyakürtben; csak oda ne szokjon." A miniszterelnök nyilván megijedt, hogy Kornis tényleg rászokik a Szittyakürtre meg a Vasárnapi Újság nevű üdítőre.

A lex Pokol bekerült a mélyhűtőbe, és a következő hétvégén a miniszterelnök a Magyar Polgári Együttműködés szervezte hajókázás közben bevezette a köztudatba a maga kiegyensúlyozási menetrendjét. Megfogalmazta a távlatos választ azokra a bírálatokra, melyek szerint a kormány konszolidáció helyett ellentéteket szít a társadalomban: „erőátrendezésre" van szükség a médiában, a kulturális szférában és az üzleti életben, és „az erőviszonyok átalakítása után februártól – akár az ellenfelek bevonásával is – hozzá lehet látni a polgári társadalom konszolidációjához". (Bednárik Imre: *Orbán: Először erőátrendezés.* Népszabadság, szeptember 28.) Kovács László rögtön jelentkezett, hogy őket máris be lehetne vonni a kiegyensúlyozásba, amennyiben a miniszterelnök tenni kíván valamit azért, hogy a szocialistákat ne szorítsák ki teljesen a közszolgálati rádió és televízió hírműsoraiból.

A hajókázás előtt néhány nappal jelent meg az ORTT jelentése a közszolgálati és kereskedelmi rádiók és televíziók hírműsorairól, melyből kiderült, hogy már a kampány alatt is az – akkori – ellenzék dominálta a hírműsorokat, a választások után pedig a győztes tábor szereplési aránya a valaha mért legmagasabb értéket érte el, és „az Orbán-kabinetről is szokatlanul hangsúlyos pozitív képet rajzoltak fel a hírműsorok". Júliusban például a politikusok sikereiről beszámoló hírek 88 százaléka a kormány, illetve a koalíció sikereiről számolt be.

A kormánytól kissé távolabb álló lapok a hónap eleje óta arról cikkeznek, hogy a kormány alkalmasint pénzügyi zsarolással kényszeríti ki a személycseréket a televízióban. Például László József alelnök lecserélését Feledy Péterre. (Lásd László József: *Az ötszázmillió forintos férfi.* Népszabadság, 2002. szeptember 25.) Biztosra veszik Rudi Zoltánnak, a *Híradó* főszerkesztőjének és Szombathy Pálnak, *A Hét* főszerkesztőjének a leváltását is, de ezt az MTV vezetése cáfolja. Azt viszont nem cáfolják, hogy nem fogják megújítani válto-

zatlan feltételekkel a *Nap-TV* év végén lejáró szerződését. Gyárfás Tamás szerint tartalmi problémák nem vetődtek fel, csak financiális kérdéseket kell tisztázni.

A közszolgálati televízió roma magazinja, a Patrin felkérte az Országos Cigány Önkormányzat elnökét, Farkas Flóriánt, hogy reagáljon a tevékenységét ért bírálatokra. Farkas Flórián reagált, szólt az illetékeseknek, hogy függesszék fel az állásából a Patrin főszerkesztőjét, Daróczi Ágnest. Felfüggesztették.

Az új kormány nem mindenben szakított elődje médiapolitikájával. A szakítás és a folyamatosság dialektikáját tükrözi a H. Bíró-ügy. H. Bíró Lászlót, a Népszava főszerkesztőjét még a Horn-kormány Miniszterelnöki Hivatala perelte be márciusban államtitoksértés gyanújával, tudniillik a lap közölt egy dokumentumot, ami felettébb kínos volt a kormány számára, pláne a választások előtt. Az új kormány úgy foglalt állást, hogy a dokumentum nem államtitok, de esze ágában sem volt a feljelentést visszavonni, ezért aztán H. Bírót szeptember 24-én továbbra is arról faggatták a Központi Bűnüldözési Igazgatóságon, hogy kitől kapta meg a szlovák- magyar vízlépcsőmegállapodás tervezetét, melyből kiderült, hogy a Horn-kormány milyen feltételekkel akarja bebetonozni a Dunakanyart.

Erről a vízlépcsőről szól Moldova György akkor megjelent, tárgyi tévedésekkel és füllentésekkel gazdagon megrakott könyve, az *Ég a Duna,* melyből kiderül, hogy a vízlépcsőellenes mozgalom kizárólag az SZDSZ rendszerellenes ármánykodásának fedőtevékenysége volt, egyetlen zöldnek sem volt soha egyetlen komoly érve sem a vízlépcső ellen, de nem is lehetett, mert a szakértelmük még a Moldováéhoz képest is nulla, a vízügyesekéről nem is beszélve. A könyv megjelenése alkalmából adott interjújában (Dési János: *Moldova György: Azt nem akarja megkérdezni, hogy szlovák ügynök vagyok-e?* Népszava, szeptember 19.) a szerző elkotyogja, hogy a Horn-kormány illetékesének, Nemcsók Jánosnak a kérésére írta a könyvet, aki nyilván nem arra készült, hogy mire megjelenik a könyv, már egyáltalán nem lesz illetékes.

Megkezdődött a futballbajnokság. Torgyán József minisztert az FTC, Szabó János minisztert a Kispest elnökévé választották. Orbán Viktor Bécsben bejelentette, hogy futball Eb-t szeretnénk rendezni – az osztrákokkal közösen – 2004-ben. Az előkészületek jegyében a balatonőszödi kormányüdülőben már építették is a kispályás focipályát.

A hajdúhadházi roma kisebbségi önkormányzat még a nyáron eljuttatott egy beadványt a kisebbségi ombudsmanhoz, amelyben nehezményezte, hogy a hajdúhadházi iskolában elkülönített osztályokba rekesztik a cigány gyerekeket. Ez éppúgy nem érdekelt volna senkit, mint a másfél száz többi „tiszta cigány" osztály az országban, ha szeptember 4-én egy ámokfutó tanárnő, Rapcsák Annamária meg nem késel az iskolában három tanárnőt és nyolc, ebédért sorban álló gyereket. Mind a nyolc gyerek roma volt. Nem direkt, de nem is véletlenül. A pszichésen terhelt tanárnő nem válogatott etnikai alapon a gyerekek között, de hát azok már ki voltak válogatva. Pokorni Zoltán oktatási miniszter a helyszínre sietett, meglátogatta a sérült gyerekeket, és biztosította a szüleiket arról, hogy ő is nagyon elítéli az etnikai alapú szegregációt, és ki fogják vizsgálni az iskola elkülönítő gyakorlatát.

Az oktatási miniszternek más gondjai is voltak. A Fidesz választási programjában 9-10 százalékos reálbér-növekedést ígért 1999-re a pedagógusoknak. Pokorni 8 százalékot ígért a kormány megalakulása után, ám a költségvetési irányelvekben, amelyekről a pénzügyi tárca tájékoztatta a szakszervezeteket, kiderült, hogy csak 2 százalékra van fedezet. Ez még tárgyalási alapnak is komolytalan! – fortyant fel Szöllősi Istvánné, a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára. Orbán Viktor szeptember 6-án a televízióban az egész közszférának átlagosan 2-3 százalékos reálbér-növekedést ígért. Botrány! – nyilatkozta Vadász János, a Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetének elnöke. Pokorni Zoltán azt válaszolta az aggódó pedagógusoknak, hogy a közszféra átlaga ugyan csak 2 százalék lesz, de ha sikerül meggyőznie a kormányt, hogy a béremelést a pedagógusokra „fókuszálják", akkor nekik meglehet a 8 százalék. Ettől nem lettek a pedagógusok népszerűbbek a „közszférában", és a mai napig se tudjuk, hogy végül is mennyi lett az annyi, mert az érdekelt felek között nem alakult ki a matematikai konszenzus.

A Fidesz jelentős adócsökkentést ígért a választási kampányban. Járai Zsigmond szeptemberben már csak azzal biztatott, hogy a személyi jövedelemadó új rendszere egyszázalékos reálbér-növekedést ér átlagosan. Azt már nem mondta, hogy ezt elviheti a munkavállalói járulék növekedése. Azt sem mondta, hogy a magasabb jövedelműek közterhei kedvezőbben alakulnak, a szegényebbeké meg kedvezőtlenebbül.

Az adótábla változása miatt a minimálbért 28 százalékkal kellett volna emelni ahhoz, hogy a legalacsonyabb kereseteknek legalább a reálértéke megmaradjon. A szakszervezetek ennyit is javasoltak, a kormány csak 16 százalékot, a munkaadók meg még azt is sokallták.

A Fidesz a nyugdíjak reálértékének növelését is ígérte a kampányban. Ezt az ígéretét megtartotta. 1999-re 13-14 százalékos nominális és 2-3 százalékos reálnövekedést irányzott elő. A nyugdíjasok kedvéért még a törvényt is módosította, a hatályos törvény szerint ugyanis a nyugdíjaknak éppen 20 százalékkal, reálértékben pedig 9 százalékkal kellett volna emelkedniük...

Chikán Attila gazdasági miniszter szeptember 28-án a gazdasági bizottság ülésén széttárta a karját: a gazdasági stabilitás érdekében sajnos fel kell áldozni néhány választási ígéretet.

A nemzetbiztonsági bizottság kapott két kazettát. Az egyik kazettán az Aranykéz utcában felrobbantott Boros Tamás, a másikon a bombagyáros Dietmar Clodo élettársa mószerolta a belügyminisztert. Boros szerint a belügyminiszter egy maffiagyilkosság színhelyén saját kezűleg tüntette el a corpus delictit, az élettárs szerint pedig többször tárgyalt a bombagyárossal. Pintér Sándor visszautasította a vádakat: a maffia-bűncselekmény színhelyén nem járt, Clodót életében nem látta. Később a visszautasítás úgy módosult, hogy járt ugyan a tetthelyen, de éppen csak egy kicsit és véletlenül, és a Clodóval is tárgyalt, csak nem tudta, hogy ő az.

Orbán Viktor megvilágította a belügyminiszter elleni vádaskodások hátterét: a következő két-három hónapban ismert szervezett bűnözőcsoportok felszámolására, őrizetbe vételekre, előzetes letartóztatásokra lehet számítani, megkezdődik az ország megtisztítása az alvilágtól, és az ellenérdekeltek megpróbálnak tenni ez ellen. Kövér László is úgy vélekedett a parlamentben, hogy a Pintér-ügyben aggályoskodó képviselők „kottáját a szervezett bűnözés írja, és a mocskos mancsuk nyoma még mindig ott van ezen a kottán".

És miután az összemancsolt kottából nem lehetett tovább énekelni, a nemzetbiztonsági bizottság a hónap utolsó napján egyhangúlag úgy döntött, hogy a belügyminiszter tisztázta magát. Hogy azután a letisztult belügyminiszter miért nem találta a következő két-három hónapban a mocskos mancsok gazdáit...? Talán az ő mocskuk is eltűnt a tisztázás hevében.

Közeledtek az önkormányzati választások. Katona Kálmán miniszter szeptember 15-én találkozott Latorcai Jánossal, a kormánypártok jelöltjével, és biztosította őt arról, hogy a kormány elkötelezett a 4-es metró megépítése mellett.

Szeptember 25-én délután négykor lejárt a jelöltállítás határideje. A napilapok az utolsó héten naponta idegesítették az olvasókat azzal, hogy rosszul megy a jelöltállítás, sokkal kevesebb a jelölt, mint négy évvel ezelőtt, itt állunk majd télvíz idején polgármesterek nélkül. Aztán az utolsó héten megduplázódott az indulók száma, és kiderült, hogy azért mégsem állunk olyan rosszul kandidátusokkal.

A jelöltállítás lezárása után Orbán Viktor is belevetette magát a kampányba: 26-án a fideszes polgármesterek találkozóján bejelentette, hogy „a múlt erői tartós és remélhetőleg jóvátehetetlen vereséget szenvedtek".

Azóta már tudjuk, hogy egy kis rosszakarattal mindent jóvá lehet tenni.

1998. október

„Ha önök kormánypárti nagy testvérüket, a Fideszt abban támogatják, hogy a jogot, az etikát félretéve cinikusan, mindig csak erőből politizáljon, előbb-utóbb a kisgazdapárttal és az MDF-fel szemben is ezt a taktikát fogja alkalmazni."

(Hegyi Gyula)

„Annyit szeretnék csak Hegyi Gyula megjegyzéséhez fűzni, hogy nagyon figyelmezzenek az ő szavaira! Tényleg nagyon figyelmezzenek, mert ha a szalámitaktikában van szakértő a Házban, az csakis az MSZP padsoraiból kerülhet ki."

(Kósa Lajos)

Október elsején arra ébredtek a Kurír olvasói, hogy nincs mit olvasniuk. Ezen a napon már nem jelent meg a Postabank tulajdonában lévő veszteséges bulvárlap. Két napilapja volt a Postabanknak, egy kevésbé veszteséges ellenzéki, és egy nagyon veszteséges kormánypárti. A bank megelégedett a Magyar Nemzet évi háromszázmilliós veszteségével, a Kurír százmilliós ráfizetéséről lemondott. Bezzeg a Horn-kormány nem sajnálta a pénzt az ellenzék lapjától, árulta el Suchman Tamás: ők megegyeztek az ellenzékkel abban, hogy ki legyen a Magyar Nemzet főszerkesztője, kik legyenek a szerkesztőbizottság tagjai, és ki legyen a tulajdonos. Orbán Viktor visszafogottan részvétét nyilvánította: ő is sajnálja, ha lapok szűnnek meg, de hát mit lehet tenni, Magyarországon a veszteséges lapok tönkremennek, mert finanszírozójuk nem hajlandó feneketlen zsákba dobálni a pénzét. Ha a miniszterelnök előrejelzése hiányosan teljesült, az bizonyára azért van, mert a zsáknak is lehet politikai feneke és a finanszírozónak is lehet politikai pénze, pláne közpénze. Horváth Béla, az FKGP frakcióvezető-helyettese azt nyilatkozta, hogy ha Schmuck Andor a Xénia-lázból finanszírozni tudja a Kurír kiadását, akkor tegye. A Kurírt azonban nem menthette meg semmilyen láz, mert az új Postabanknak azért annyira nem kellett a pénz, hogy eladja a lapot, az Új Kurírra kiadott lapengedélyt pedig egy Fidesz-közeli ügyvéd visszavonatta, mivel az sértette a megszüntetett lap üzleti érdekeit... A Magyar Narancs is veszni látszott, arra se jutott több pénz, azt se lehetett kivásárolni, de a rakoncátlan hetilap végül Mancs néven túlélte a következő éveket.

Orbán Viktor az Állami Számvevőszéknél tett látogatása alkalmából leszögezte, hogy az ÁSZ jelentéseinek a fényében „helyes úton jár a kormány, ha az olyan veszteséges és megújulásra képtelen intézményeknél, mint a Magyar Televízió és a Magyar Rádió, megteszi a szükséges szervezeti és személyi változtatásokat". (Népszabadság, október 3.) Stumpf István kancelláriaminiszter azonban nem lelte ezt a helyes utat: „A közmédiához annyi közünk van, hogy mi álljuk a veszteséges gazdálkodás számláját. A rendteremtéshez kellenek reformok, személycserék, de a médiatörvény kizárja, hogy ebbe a kormány beleavatkozzék." (Népszabadság, október 24.) A médiatörvény azonban nem képezett megkerülhetetlen akadályt az Európába vezető úton. „Európai gyakorlat, hogy kormányváltást követően új vezetőket neveznek ki a közszolgálati tévék élére" – világosította fel a tudatlan újságírókat Feledy Péter, az MTV új alelnöke. (Népszava, október 6.) A simicskázós Világgazdaságot kiadó Forró Tamás viszont nem lehetett európai jelenség, mert az új alelnök nyomban letiltotta őt a képernyőről.

A média az exlex Répássy állapotában vegetált. A lex Pokol sorsa végleg megpecsételődött. Répássy Róbert alkalmatlannak, alkotmányellenesnek és fölöslegesnek nyilvánította a javaslatot. Úgy vélte, egyáltalán nincs szükség arra, hogy a sajtó etikai normáit törvényalkotással próbálják meghatározni. Ezeket a sajtónak belülről kell megalkotnia, s ezeket a normákat a magyar sajtó 70-80 százalékban be is tartja. (Lásd Népszava, október 22.)

Október 7-én súlyos csalódás érte Bill Clintont, az Egyesült Államok elnökét. Gyerektelenül állított be hozzá az Orbán házaspár. Az Egyesült Államokat ezekben a hetekben egy félezer oldalas pornográf mű tartotta izgalomban. A washingtoni képviselőház feltette a hálóra Kenneth Starr független ügyész beszámolóját Bill Clinton és Monica Lewinsky erotikus kalandjairól. Nem csoda, ha az Orbán házaspár úgy látta, hogy az ovális iroda nem gyerekeknek való hely.

Tölgyessy Péterrel és Lengyel Lászlóval páros interjút közölt a Kritika. Tölgyessy szerint még egyik kormány sem kezdett ilyen jól, mint ez a mostani. Lengyel László is úgy látja, hogy bevált Orbán Viktor koncepciója: ha megadja Torgyán Józsefnek azt a lehetőséget, hogy miniszterként „állandóan cselekedjen, akkor ez az ember csöndben fog maradni, és nem fog komoly gondokat okozni a kormányzásban". Tölgyessy nem jósol nagy jövőt az MSZP-nek:

„A szocialisták korosodó választói ismeretében állítható: 2002-ben több százezerrel lesz kisebb a táboruk... A Fidesznek valósággal el kell űznie szavazóit ahhoz, hogy a szocialisták ismét hatalomra kerüljenek." (Rádai Eszter: *A Bismarck-csel – Négykezes Lengyel Lászlóval és Tölgyessy Péterrel.* Kritika, október)

Torgyán József Tiszadob polgáraihoz intézett levelében kifejtette „a kormánypártok egységes álláspontját" az önkormányzatok és a kormány viszonyának várható alakulásáról: „A kormánypártok egységes álláspontja az, hogy akik az eltelt nyolc év alatt nem tudták eldönteni hovatartozásukat, számításból, praktikából a széljáráshoz igazították pártjuk iránti szimpátiájukat és elkötelezettségüket, ezek az emberek... esetleges megválasztásuk után, a polgármesteri ténykedésük ideje alatt munkájukhoz látványos támogatást, segítséget tőlünk ne várjanak." Az „ezek az emberek" a korábban MDF-es, akkor pedig már független polgármester volt, aki politikai zsarolásnak minősítette a levelet. Nem úgy a falu népe, mely megkövette ezért a minisztert: „Mi, tiszadobiak bocsánatot kérünk Torgyán Józseftől" – áll abban a nyilatkozatban, melyet a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei település pártszervezetei, roma kisebbségi szervezete, az egyház hívei, munkaadók és vállalkozók, illetve a Polgári Kör juttatott el az MTI-hez. (Népszava, október 3.) A falu népével szembekerült polgármestert azután 71 százalékos többséggel újraválasztották, Torgyán protezsáltja 11 százalékot kapott, és egyetlen kisgazda jelölt sem került be a képviselő-testületbe.

Kovács László televíziós vitára hívta ki Orbán Viktort. A miniszterelnök elfogadta a kihívást: áll az MSZP miniszterelnök-jelöltjének a rendelkezésére – 2002 tavaszán. Az ország addigi sorsa a tavaszi választások során eldőlt, a kormány is teszi a dolgát, az ellenzék is tegye. A miniszterelnök szerint „az ellenzéknek az a feladata, hogy éber szemmel vigyázzon, hogy a kormány valóban az elfogadott programot hajtja-e végre, és nem az, hogy a saját, a választások során már elutasított elképzeléseit ütköztesse a kormányéval". (Népszava, október 3.)

Október 4-én vasárnap egy szomorú férfi cigarettát vásárolt valahol a Köztársaság tér környékén. „Cigarettáért megyek" – mondta Katona Béla a rá várakozó újságíróknak, amikor kiviharzott a pártházból. Távozása után a budapesti szocialisták 110:50 arányban

megszavazták a visszaléptetését. Pedig Katona tábora a közvélemény-kutatások szerint augusztus óta 8 százalékról 12 százalékra nőtt, és Demszky is pontosan ennyivel vezetett Latorcai előtt. (Ebből lett 19 százalék a választásokon: Demszkynek 58, Latorcainak 39.) Deutsch Tamás egy sajtótájékoztató keretében kifejtette, hogy Katona visszaléptetése Latorcai esélyeit növeli...

Az SZDSZ újsághirdetésén a *„Mi Demszkyre szavazunk"* szöveg alatt 163 név szerepel, köztük öt Miklós. Az ötből hárman a következő választáskor már igazoltan hiányoztak a listáról. Mészöly, Szabó, Vásárhelyi...

Az önkormányzati választások sokféle listájának sokféle eredményét sokféleképpen lehetett összesíteni. Miután az összeredmény döntetlenféle volt, mindenki győztesnek hirdette magát.

Először Deutsch Tamás szólalt meg: hiába győzött Budapesten Demszky, „a közgyűlési többséggel rákényszeríthetik, hogy a Fidesz programját teljesítse". Azután Kovács László örvendezett a Köztársaság téren, hogy az MSZP-nek lesz a legnagyobb frakciója a városházán. De egyiküknek sem lett igaza. Mert bár a huszonkét tagú Fidesz–MDF-frakció lett a legnagyobb, a kormánykoalíció a képviselői helyek harmadát tudta csak megszerezni, mert a kisgazdák messze elmaradtak a bejutási küszöbtől. Budapesten már tavasszal is az előző kormánykoalíció pártjaira szavaztak többen, s a tavaszi 5 százalékos előny őszre 19 százalékra nőtt. Még le sem fújták a 4-es metrót, még el sem árvult a nemzeti gödör, Budapestnek máris elege volt az Orbán–Torgyán-kormányból.

A megyei közgyűlésekben és a kisebb településeken a kormánykoalíció szerepelt jobban, a kerületi és nagyvárosi polgármester-választások pedig körülbelül döntetlenre végződtek.

Orbán Viktor megállapította, hogy az ország igent mondott a kormány első száz napjára, és a fiatal magyar demokrácia történetében először fordult elő, hogy a tavasszal győztes párt az önkormányzati választásokon nagyságrendekkel erősödjék. Tölgyessy Péter fideszes képviselő nem észlelte ezeket a nagyságrendeket: „Mindent egybevetve mégis az ellenzék kezében maradt az önkormányzati hatalom nagyobbik fele. Ez pedig mind a tavaszi sikerekhez, mind a jelenlegi közvélemény-kutatásokhoz képest fiaskó a jobbközép részére." (Népszabadság, október 24.)

A szocialisták körében sem osztozott mindenki a pártelnök örömében. A fent említett szomorú dohányos férfi például úgy vélekedett, hogy öt-tíz mandátummal is többet nyerhetett volna az MSZP Budapesten, ha ő is versenyben marad. (Népszabadság, október 20.)

Torgyán Józsefet a választások estéjén a pártközpont környékén se látták. Másnapra aztán ő is kiszámította, hogy a kisgazdapárt hatalmasat lépett előre a négy évvel azelőtti eredményeihez képest, és különösen ott ért el kiemelkedő eredményeket, ahol ő személyesen is megjelent. A fővárosban meg majd le kell vonni a személyes konzekvenciákat.

Lányi Zsolt már a választások estéjén elkezdte vonni a konzekvenciákat. Azt mondta, ők már régen szóltak, hogy Latorcai rossz választás, a kisgazdák koalíciós magatartása pedig szereptévesztés, hovatovább önfeladás, határozottabb pártvezetésre és politizálásra lenne szükség, hogy a párt ne szürküljön bele a koalícióba. Hétfőn Torgyán a frakcióülésen jól lehordta Lányit és a többi békétlent, amiért bedőltek a liberálbolsevikok szalámitaktikájának, akik éket próbálnak verni az FKGP és a Fidesz közé. Aztán beállított Orbán Viktor a testvérfrakcióból, s megnyugtatta Lányit, hogy alapjában véve igaza van neki, de nyilvánosság nélkül, egymás között kellene rendezniük közös dolgaikat. „Ezt követően Orbán, Torgyán és Lányi összeölelkezett, és a teremből kijőve Lányi örömmel mondta: »Szent a béke«." (Népszava, október 22.)

A bolsevikok újabb „ékekkel" próbálkoztak. Az MSZP több megyei közgyűlésben együttműködést ajánlott a kisgazdáknak, de kosarat kapott. A kosarat központilag rendszeresítették. Szerdán, 21-én mind a Fidesz, mind az FKGP országos elnöksége ülést tartott. A Fidesz vezetése eltanácsolta, a kisgazdáké meg egyenesen eltiltotta helyi szervezeteit attól, hogy a kormánykoalíciótól eltérő szövetségeket kössenek az önkormányzatokban. Orbán nyomatékosan kérte a fideszes polgármestereket, hogy „következetes személyzeti politikát" folytassanak hivatalaikban.

Október 20-án a T. Házban is szó esett a liberálbolsevista szalámipolitikáról. A plenáris ülések drasztikus megritkításáról szóló kormánypárti javaslat örvén e szavakkal fordult Hegyi Gyula a kisebb kormánypártokhoz: „ha önök kormánypárti nagy testvérüket, a Fideszt abban támogatják, hogy a jogot, az etikát félretéve cinikusan, mindig csak erőből politizáljon, előbb-utóbb a kisgazdapárttal és az MDF-fel szemben is ezt a taktikát fogja alkalmazni". Deutsch Tamás egy közbeszólás keretében üzemorvoshoz irányította a kóros kasszandrizmusban szenvedő fölszólalót. Kósa Lajos pedig így válaszolt: „Annyit szeretnék csak Hegyi Gyula megjegyzéséhez fűzni, hogy nagyon figyelmezzenek az ő szavaira! Tényleg nagyon figyelmezzenek, mert ha a szalámitaktikában van szakértő a Házban, az csakis az MSZP padsoraiból kerülhet ki." De hiába szólt idejében Kósa, a kisgazdák nem figyeltek eléggé.

Az önkormányzati választások után három nappal Hámori József miniszter bejelentette, hogy mégsem ott lesz a Nemzeti Színház, ahol épül, hanem inkább a Városligetben. Egy héttel később hivatalba lépett a Nemzeti új kormánybiztosa, Schwajda György.

Egy másik kormánybiztost is hozott az október, Nemeskürty Istvánt, akinek a vezetésével éppen négyszer annyi pénzt készültek a millennium tiszteletére fordítani, mint amennyit a Nemzeti elmozdításával megtakarítani véltek, de aztán persze nem takarítottak meg semmit.

Új seprő kezdett sepregetni a kormány kommandós egységének csúfolt Kormányzati Ellenőrzési Irodában is. Sepsey Tamás, az MDF választmányának elnöke bevallotta, hogy egyetlen vizsgálatot sem indítanak politikai okokból. Pláne azt az ötöt nem, amelyet a miniszterelnök rendelt el. Sepsey sajnálattal állapította meg, hogy a politikai munkakörökből távozóknak a kormányváltáskor „bár törvényesen, de erkölcsileg elfogadhatatlanul sok százmillió forintot kellett a költségvetésből kifizetni". Az új kormány majd tesz róla, hogy ilyesmi többé ne fordulhasson elő. (Népszava, október 1.)

Az MDF elnöke, Lezsák Sándor október 23-án hidat vert a huszadik századi magyar történelem tragikus eseményei közé: „a multinacionális cégek és a bevásárlóközpontok ma ugyanúgy bekerítik Budapestet, mint egykor a szovjet csapatok". Ráadásul a bevásárlóközpontok szolgáltatásaiért fizetni kell, a tankok meg ingyen lőttek.

A Lezsák helyére készülődő Dávid Ibolya egyelőre csak a szimuláns pénzembereket, a börtönbe vonulásukat orvosi igazolással halogató Kunos Pétert és Lupis Józsefet söprögette be a dutyiba, mondván, hogy ott is el tudják látni a bajukat.

Selmeczi Gabriella bejelentette, hogy a rögvest beinduló egészségügyi reform keretében 2001-re már három-négy egészségbiztosító fogja ellátni az egészségügy finanszírozásának feladatát Magyarországon, Ungár Klára pedig megírta a Népszavában (október 10.), hogy nincs esély egészségügyi reformra a következő négy évben. Az egészségügyi reform már csak ilyen, mindig be szokták jelenteni, és sose szokott lenni.

Zajlottak a 2000-es futball-Eb selejtezői. A magyar labdarúgó-válogatottat többek között a román selejtezte. Október 14-én a Népstadionban számos sportbarát füttyögetett, cigányozott és jövendölte magyar falunak Bukarestet, miközben a hangszórók a román himnusszal próbálkoztak. Deutsch Tamás nyilatkozata szerint: „Mindaz, ami a pályán és azon kívül történt, nem konfliktus, hanem nemes, a sportban természetes versengés volt." A lelátón versengő hazafiak ebből levonták a jövőre vonatkozólag a logikus következtetést: ahol a romázás és a románozás természetes, ott a zsidózásnak is annak kell lennie.

Október 29-én Simicska Lajos kétnapos szabadságra küldte az APEH Dél-budapesti Igazgatóságának munkatársait, a hivatalos indoklás szerint azért, hogy a munkatársaknak legyen idejük családjukkal együtt megemlékezni a halottak napjáról. Simicska és munkatársai mindenesetre munkával emlékeztek, de hogy mit munkálkodtak az üres hivatalban, azt nem lehet tudni, mert ahogy az APEH későbbi elnöke fogalmazott a négyéves késéssel elvégzett vizsgálatok után: „semmilyen cáfolhatatlan bizonyíték nincs arról, hogy 1998 őszén bárki módosította vagy törölte volna az APEH nyilvántartási rendszerének egyes adatait". (Magyar Nemzet, 2002. szeptember 28.)

Sándor László, az MSZOSZ elnöke október 28-án Debrecenben azt nyilatkozta, hogy ha a kormány kártékonykodása nem állítható meg demokratikus eszközökkel a parlamentben, akkor erőteljes parlamenten kívüli akciókra is szükség lehet. Szájer József felszólította az MSZP vezetőit, hogy viszonyuljanak Sándor kijelentéséhez. Kovács László viszonyult: bizony nagyon is szükség lehet rá, hogy a kormányt a politizálás parlamenten kívüli alkotmányos eszközeivel próbálják jobb belátásra bírni.

Aztán mégsem próbálták, mert belátták, hogy a belátásra nincs kilátás.

1998. november

„Megkeresett telefonon az egyik bulvárlap újságírója, és azt kérte, nyilatkozzak az új Nemzeti Színházról. Nézze, mondtam, gondolom, azért hívott fel, mert feltételezi, hogy nekem nem tetszik a Nemzeti Színház Bán Ferenc által készített terve, nem tetszik az Erzsébet téri helyszín, mindenáron negatív véleményt akar tőlem kicsikarni... Azt mondtam, tőlem ilyet sohasem fog hallani... Bán rendkívüli tehetség, kiváló építész, Isten csodája Nyíregyházán. Nagyon örültem, hogy éppen ő nyerte meg a pályázatot. Meggyőződésem, hogy jelen esetben is neki kell megterveznie a Nemzeti Színházat."

(Makovecz Imre)

Elsején kellemes napra virradt Budapest népe. Nem kellett dolgozni, mert vasárnap volt. Nem kellett újságot olvasni, mert vasárnap volt. És nem kellett tovább izgulni a város jövőjéért, mert jóváhagyták az MSZP és az SZDSZ fővárosi koalíciós megállapodását. Demszky Gábor összes régi helyettesét újraválasztották, Atkári János és Vajda Pál barátsága megbonthatatlannak bizonyult.

A főváros és az állam szerződései azonban nem bizonyultak ennyire megbonthatatlannak, ezért Demszky izgatottan kereste a miniszterelnök társaságát. De nem találta. Írt neki két levelet, aztán a nyilvánosságnak is elárulta, hogy randit kért tőle, de nem kapott. Demszky fájlalta, hogy a fővárost és az érintett kerületeket a kormány eddig nem tájékoztatta arról, hogy az Erzsébet tér hasznosításáról szóló szerződést föl akarja bontani, és ott szándékozik felépíttetni a Nemzeti Színházat, ahol az érintett önkormányzat hozzájárulása nélkül nem építheti. Orbán Viktor megszánta a főpolgármestert, és egy rövid levélben értesítette őt, hogy a Nemzetit a Városligetben építik fel, és punktum. A részleteket megtárgyalhatja Hámori József miniszterrel. Ekkor konstatálta a fővárosi ellenzék, hogy a főpolgármester abszolúte kompromisszumképtelen. A Népszava előrelátó újságírója azon nyomban megkérdezte tőle, nem akad-e véletlenül olyan állami tulajdonban lévő telek a városban, ahol a kormány a főváros beleegyezése nélkül is építgethet. Demszky szerint nem akad. Azóta már tudjuk, hogy akad. Ha mindegy, hol van a Nemzeti, akkor ott éppen lehet.

Bálint András visszaemlékezett arra a szép estére, amikor Várhegyi államtitkár őt is megcukrászdáztatta a többi színidirektorral együtt: „A Művész cukrászdában összegyűjtötte Várhegyi Attila a színházigazgatókat. A Nemzeti is szóba került. Az egyik direktor azt mondta: vegyék tudomásul, az a miniszterelnök döntése lesz, ő adja majd át ezt a színházat. Olyan teátrumot épít és ott, ahol és amilyet akar. Senki nem mondta: kérem szépen, a miniszterelnök úr nem a saját pénzéből építkezik. A demokráciának alapfeltétele, hogy aki döntést hoz, az egyeztet a képviselettel, illetve a szakmai szervezetekkel. Ez nem egyszemélyi döntés. Ám senki nem mondott ilyet. – *Ön sem.* – Akkor még én voltam a kinevezett igazgató." (Népszabadság, november 11.) Na, ja.

Régóta mondogatták már extramagyar körökben, hogy akinek helyén van az identitása, az tudja, hogy Makovecz Imre a nemzet építésze, és a Nemzeti csak akkor lehet a nemzet Nemzetije, ha ő építi. Makovecz erről mást gondolt: „Megkeresett telefonon az egyik bulvárlap újságírója, és azt kérte, nyilatkozzak az új Nemzeti Színházról. Nézze, mondtam, gondolom, azért hívott fel, mert feltételezi, hogy nekem nem tetszik a Nemzeti Színház Bán Ferenc által készített terve, nem tetszik az Erzsébet téri helyszín, mindenáron negatív véleményt akar tőlem kicsikarni... Azt mondtam, tőlem ilyet sohasem fog hallani... Bán rendkívüli tehetség, kiváló építész, Isten csodája Nyíregyházán. Nagyon örültem, hogy éppen ő nyerte meg a pályázatot. Meggyőződésem, hogy jelen esetben is neki kell megterveznie a Nemzeti Színházat." (Népszava, november 21.) Aztán ez is másképp alakult, és az elkészült épület most azt kérdezi tőlünk, hogy ha Bán Ferenc az Isten csodája, akkor Siklós Mária az Isten micsodája?

Az önkormányzatok és szövetségeik, kormánypártiak és ellenzékiek szerte az országban együtt tiltakoztak a költségvetés ellen. Leginkább azt fájlalták, hogy a személyi jövedelemadó helyben maradó részét 20 százalékról 15-re, majd a ciklus végéig fokozatosan 5 százalékra csökkentették. (Azt, amit négy évvel később az új kormány emelt föl 5-től 10-re.) A fővárosi képviselők azt sem értették, miért nincs benne a költségvetésben a 4-es metró. Hamarosan megértették. A kormány november 5-én úgy döntött, hogy nem vesz részt a 4-es metró építésében, mert drágállja. Tirts Tamás, a Fidesz

fővárosi frakcióvezetője éppen a kormányülés előtt tartott sajtótájékoztatóján úgy vélekedett, hogy módosító javaslattal még bekerülhet a költségvetésbe a metróra való pénz, és ő szívesen közvetítene az önkormányzat és a kormány között, mert fájlalná, ha elhúzódna a metróépítés. Nem sokáig fájlalta, mert három héttel később (Népszava, november 26.) már azt nyilatkozta, hogy a jelenleg előkészített formában nem kell a metró, másmilyen kellene, olcsóbb, takarékosabb. Mindenesetre olyan, aminek az előkészítését elölről kell kezdeni.

Demszky azzal az ajánlattal álcázta kompromisszumképtelenségét, hogy a főváros két évre megelőlegezi a metróépítés költségeit, ha a kormány vállalja, hogy ezzel a csúszással részt vesz a beruházásban. Demszky ezúttal Járai Zsigmond pénzügyminiszterig jutott el, akitől megtudta, hogy a kormány megegyezési készsége megingathatatlan, metróról viszont szó sem lehet, mert az „a gazdag városok luxusa".

Kétségtelen, hogy a magukat polgárinak látó erők a Fidesz emblémájával és Latorcai János aláírásával megjelent *Otthon Budapesten* című brosúrában már az önkormányzati választások előtt is kifejezték kétségeiket a metróépítés ütemezésével kapcsolatban, de a kételyeik akkor még az ellenkező irányba mutattak: „1995 végén a polgári erők és néhány kerületi polgármester erőteljes fellépése eredményeként felgyorsult a metrófejlesztés előkészítése. A pénzügyi kereteket ugyan részben sikerült megteremteni, de műszaki és városfejlesztési szempontból ma is előkészítetlen a beruházás. Szándékunkban áll mielőbb megkezdeni a nyomvonal kiépítését." Ha az Országgyűlés honlapjának keresőjét megkérdezzük, hányszor fordul elő a *metró* szó Latorcai felszólalásaiban a metróval kapcsolatos kormánydöntés és a költségvetés elfogadása között, akkor a buta kereső azt mondja, hogy egyetlenegyszer. Nézzük azt az egyet a parlamenti jegyzőkönyvből: „Az pedig, hogy egy fővárosi választási programban mi az, ami vállalható, és mi az, amihez a későbbiekben a kormány forrásokat tud biztosítani, úgy gondolom, egy későbbi időpont vitáját képezheti. Jelezni szeretném azonban, hogy mindazok, amiket én ott ígértem, azt hiszem, meghatározóan teljesíthetők, mert az a közlekedési szövetség, amely mellett 1992 óta folyamatosan török lándzsát *(Bauer Tamás: Metró!)*, mind a mai napig

nem talált befogadásra a főváros régi és jelenlegi vezetésénél." Tehát nem Latorcai képviselő használta ezt a föld alatti mozgásokra utaló csúnya idegen szót, hanem csak Bauer képviselő mérgezte vele az Országgyűlés légkörét.

Vidéken az emberek kitörő örömmel fogadták a metróépítés leállítását – tájékoztatta a Fidesz választmányát november 28-án Orbán Viktor.

A kormányfő szeretett volna még néhány ilyen kitörési lehetőséget adni a vidék népének, ezért Budapest nem kapott pénzt se füstmosóra, se levéltárra, se kórházfelújításokra (pedig abban két szent is érdekelt volt, a László meg a János), és egyáltalán, egy vasat sem a címzett és céltámogatásokból.

Ez volt a Budapest mínusz csomag.

A kormány ez idő tájt a Budapest mínusz csomagtól függetlenül is a konstruktív negativizmus szellemében tevékenykedett. Egymás után mondta ki az építő jellegű nemeket.

Dávid Ibolya november 10-én mondott nemet: nem ellenjegyezte Göncz Árpád államfő kegyelmi határozatát Kunos Péter bankár ügyében. Azt mondta, a kegyelem a bírói ítélet negligálását jelentené. Ezen sok jogász elcsodálkozott, hiszen a kegyelem éppen arra való, hogy a kegyelmezésre jogosult méltóság a bírói ítélet megkérdőjelezése nélkül, saját belátása alapján vehessen figyelembe különböző tényezőket, és a magyar törvényekben nyoma sincs annak, hogy a törvényhozó bármilyen szempontból korlátozni kívánta volna az államfő ebbéli döntési szabadságát; nem véletlenül javasolta Dávid Ibolya elődje, Balsai István miniszter már 1990-ben, hogy szüntessék meg az igazságügy-miniszter ellenjegyzési jogát, mert annak nincs semmi funkciója. Amíg azonban a jogászok csodálkoztak, Dávid Ibolya népszerűsége az egekbe emelkedett. Atyánszky György kisgazda képviselő még az ellenjegyzés megtagadása előtt felháborítónak minősítette a kegyelmi döntést. Úgy fogalmazott: mindenkinek egyformán vállalnia kell a felelősséget a tetteiért. (Népszava, november 10.) Ezt a felháborodást akkor még nem tudtuk kellően értékelni, mert nem volt tudomásunk arról, hogy Atyánszky már meg is teremtette magának a büntetőjogi felelősségvállalás lehetőségét (azóta kiderült: az ítélet első fokon felfüggesztett börtönbüntetés, másodfokon milliós pénzbüntetés).

Dávid Ibolya többek között a kormányfő kívánságának tett eleget, amikor az ellenjegyzést megtagadta. A kormányfő viszont nem hallgatott Dávid Ibolyára, amikor nemet mondott a táblabíróságokra, melyek közül háromnak január elsején meg kellett volna nyílnia. Az igazságügy-miniszter tizenegy oldalas feljegyzésben részletezte, milyen következményekkel járna a táblák megnyitásának elhalasztása a bíróságok működőképességére és a magyar alkotmányosságra nézve.

Solt Pál, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, aki akkor értesült a táblák eltörléséről, amikor azt a kormányfő egy nyilvános fórumon többek között a leendő táblabírók előtt bejelentette, alkotmányellenesnek nyilvánította a döntést, és az Alkotmánybírósághoz fordult. Az Alkotmánybíróság igazat is adott neki. Néhány év múlva.

A táblabíróságokra való pénz a költségvetés augusztusi tervezetében még megvolt, aztán valahogy kicsúszott belőle.

Az '56-os Intézet és a Politikatörténeti Intézet pénze még november végén is megvolt, és Stumpf István személyesen biztosította Hegedűs B. Andrást (Isten nyugosztalja!), az '56-os Intézet ügyvezető igazgatóját arról, hogy meg is marad. Azután Orbán Viktor mégiscsak benyújtott egy módosító indítványt Sasvári Szilárd és Mádi László álnéven, hogy vegyék el a két intézet pénzét. És elvették. Az intézetek vezetőit azzal vigasztalták, hogy esetleg elkerülhetik a tudományos éhhalált, ha megfelelő pályázattal a hónuk alatt kézcsókra járulnak Schmidt Máriához.

Nemet mondott a kormány a nyugdíjreformra is. A biztosítók és ügyfeleik százezrei, akik azt hitték, hogy Magyarországon jogbiztonság van, tehát nyugodtan kiszámolhatják az 1997-es törvény alapján, milyen ajánlatokat tesznek és fogadnak el, most megtanulhatták, hogy minden másképp van. És másképp is lesz. Nemcsak a jövő évben jut kevesebb a nyugdíjjárulékukból a magánbiztosítási számlájukra, mely nekik kamatozik és nekik hozza a hozamot, de azután sem számíthatnak semmi jóra, mert a kormány felül akarja vizsgálni az egész nyugdíjreformot.

Pintér Sándor belügyminiszter Kiss Ernő dandártábornoknak, az ORFK bűnügyi főigazgatójának a biológiai szükségleteire mondott nemet. A tábornok rossz helyen (az Országos Rendőr-főkapitányság

parkolójában) és rosszkor (november 3-án, szerdán kora este, amikor az őrség még ébren volt) alkudott meg a szükséggel, és ezért közös megegyezéssel nyugdíjba küldték szegényt.

A vidék boldogságához a Budapest mínusz csomag után már csak az hiányzott, hogy a fejlesztéséért felelős miniszterrel rokoni kapcsolatba keveredett légügyi dinasztia beválthassa a hozzá fűzött reményeket. Torgyán József a T. Ház plénumán azt a reményt fűzte a Malév Rt. igazgatótanácsába beküldött menyéhez, Hingyi Beatrixhoz, hogy felderíti, hová tűnt el a nemzet vagyona. A miniszter nászura, Hingyi László, a Honvédelmi Minisztérium frissen alkalmazott tanácsadója, aki az Air Canada magyarországi képviselőjeként alapította meg a dinasztiát, mely rajta kívül egy-egy kivételes képességű utaskísérőt és jegyeladót adott a magyar légügynek, a Blikk hasábjain kifejtette, hogy minden bizottságban olyanoknak kellene lenniük, akiknek nincs diplomájuk, mert „azok nem voltak kommunisták". Az ő neje és leánya is azért olyan diplomátlan, mert nem engedték őket tovább tanulni a kommunisták. Az elnyomott nejnek a Szerencsejáték Rt. felügyelőbizottságában találtak alkalmat a nemzeti vagyon felkutatására.

Az OTP Travel, ahol Hingyi Beatrix repülőjegy-eladási talentuma kibontakozott, s ahol Torgyán Attila, a miniszter fia 18 ezer forintos óradíjért jogtanácsosként tevékenykedett, már a nyáron megtalált egy keveset a nemzeti vagyonból: kizárólagos jogot kapott rá, hogy a papa minisztériumának utazásait szervezze.

A kisgazdapárt nagyon szeretett a nemzeti vagyon érdekében delegálni. Az MTI tulajdonosi testületébe a pártelnök fiát küldte alelnöknek, a Duna TV tulajdonosi jogait gyakorló közalapítvány kuratóriumába a pártelnök másod-unokatestvérét, az ÁPV Rt. felügyelőbizottságába pedig a család fogorvosának a nejét.

A Hingyieket azonban nem az FKGP delegálta, hanem az ÁPV Rt. Ezért tehát nem Torgyán Józsefnek, hanem az Orbán Viktor bizalmából az ÁPV Rt. élén álló Gansperger Gyulának kellett vállalnia a felelősséget. Vállalta is. Ő „bizalomerősítő politikai megfontolásnak" minősítette a kinevezést, olyan kompromisszumnak, amely azt szolgálja, hogy „a kormányzatot egységesen a cég megújítása mögé állítsák". Orbán Viktor sem állt az egység útjába. Azt nyilatkozta, hogy nem Hingyi Beatrix igazgatótanácsi kinevezése a gond,

hanem az, hogy a Malév több milliárd forintos veszteséget halmozott fel, és több százmilliós értékben osztogatott szét repülőjegyet politikusoknak és üzletfeleknek. A kormányfő értesüléseit nemcsak a kommunisták diplomájával kompromittált és – elvileg legalábbis – elvtársiasan suksükölő Derzsi András, a Malév Rt. frissen lemondott elnöke cáfolta, hanem a kommunisták által már főiskolás korában lecsukott miniszter, Katona Kálmán is. Szerinte félreérthetett valamit a kormányfő: a Malév-dolgozók kedvezményeit keverhette össze a politikusokéival.

A Malévval ellentétben a közraktározási közfeladatokat ellátó Concordia Rt.-ben Torgyán minisztériuma volt az úr, tehát nem kellett mások bizalomerősítő szándékára hagyatkoznia, amikor kinevezte oda vezérigazgatónak Korompai Nikolettet, aki maga mellé vette az egyik kisgazda képviselőnő, Torgyánné Cseh Mária unokatestvérét, Schrötter Leót vezérigazgató-helyettesnek. A bizalomerősítésnek azonban itt is volt némi szerepe, tudniillik Korompai Nikolett kinevezése nem fért össze a hatályos törvényekkel. Az ifjú hölgy nem rendelkezett, és életkoránál fogva nem is rendelkezhetett annyi gyakorlati idővel, amennyi a kinevezéshez kellett volna, ezért Chikán Attila gazdasági miniszter óvást emelt a kinevezése ellen. Orbán Viktornak a kisgazda miniszter iránti bizalma ebben az esetben úgy nyilvánult meg, hogy elgördítette a törvényesség szikláját Korompai Nikolett ígéretes karrierjének útjából, mely a dutyiba vezetett.

Az eseményeket figyelemmel kísérő publicisták némelyike már ekkor megjósolta, hogy Orbán végső soron Torgyánt szeretné elgördíteni az útból, ezért nincs ellenére, hogy kompromittálja magát. Petri Lukács Ádám szerint „az Orbán által kézben tartható, önmagát lejárató vezírre a Fidesznek sem lesz szüksége. Mivel a többségi kormányzás elérhető lesz úgy is, hogy a jobboldali tömbpárttá dagasztandó Fidesz – MPP-be beszivattyúzza előbb részben, majd egészben a bor-búza-megazisten frakciót... A Fidesz... a kisebb halat annak feje nélkül kívánja lenyelni." (Népszava, november 24.)

Kávássy Sándor történész, a Környezetvédelmi Minisztérum politikai államtitkára történelmi keretbe helyezte az Orbán–Torgyán-kormány személyzeti politikáját: ősi hagyomány, hogy a nemesi rangot kapott ember egész atyafiságára kiterjednek az előjogok, ezért természetes, hogy a vezető politikusok rokonai is vezető pozíciókat

töltenek be állami cégeknél. Ebben a szellemben tevékenykedett a környezetvédelmi miniszter felesége is, aki a minisztériumi dolgozók személyes kartotékaiban turkált. Ahol a nemes miniszter turkálhat, ott a miniszterné kíváncsisága sem maradhat kielégítetlenül.

Az előjogok családi kiterjesztése végül is csak részben sikerült. Hingyi Lászlónét és Beatrixot a hónap végén visszavonták a nemzeti vagyon védelmének frontvonalából. A szociálliberális sajtónak ily módon legalább részben sikerült megvédenie a nemzeti vagyon védtelenségét.

A Fidesz november 28-i választmányi ülésén – a budapesti Szent Margit Gimnáziumban – a kormányfő nemcsak a magyar vidéken (a metróépítés leállítása következtében) kitört örömről számolt be, hanem hangzavarról és értetlenségről is. Azt mondta, nem baj, ha a kormány intézkedéseit nagy hangzavar és értetlenség kíséri, februárban az emberek kézhez kapják majd az első felemelt fizetést és nyugdíjat, és akkor azonnal kiderül az igazság. Az igazság kiderülésével kapcsolatban még azt is megemlítette, hogy „nem maradhat el a politikai, a polgári jogi és a büntetőjogi felelősségre vonás amiatt, hogy a kormánynak több mint 230 milliárd forintot kellett fordítania az előző évek elhibázott gazdaságpolitikájának orvoslására".

A februári fizetés mindenesetre nem maradt el, csak a kiderülés merült feledésbe.

1998. december

„A modern világban az erős pénznek, az infláció leszorításának legfontosabb eszköze az autonóm, a végrehajtó hatalom gazdaságpolitikájával szemben autonómiát élvező jegybank... Abban, hogy az inflációt le tudtuk szorítani, abban, hogy a forintot tudjuk erősíteni, kiemelkedő szerepet játszott az elmúlt négy évben a Magyar Nemzeti Bank pénz- és árfolyam-politikája, és ezen belül a Magyar Nemzeti Bank elnöke, Surányi György úr. Annál szomorúbb, hogy itt, az Országgyűlésben ízetlen támadások, ízetlen uszítás folyik a Magyar Nemzeti Bank és elnöke, Surányi György ellen."

(Bauer Tamás)

December elsején azt írták a lapok, hogy a NATO-csatlakozáshoz kötődő alkotmánymódosításnak várhatóan nem lesz akadálya, mert a parlamenti pártok a MIÉP kivételével támogatják a kormány előterjesztését. Régi viszályokon is úrrá lesz lassan a konstruktivitás szelleme: Pozsonyban megszületett a megállapodás a Mária Valéria híd újjáépítéséről. Olyan hidat építenek majd, amely alatt a duzzasztott Duna is elfér, meg a duzzasztatlan is.

Krajczár Gyula, a Népszabadság publicistája szerint Wekler Ferenc alelnök is kellemes napnak nézett elébe, midőn reggel beült az Országgyűlés trónszékébe: „Mindent előre lejátszottunk. Ad hoc bizottságokat fogunk felállítani, mindenben megegyeztünk a házbizottságban. Folytatjuk a költségvetés részletes vitáját, a mieink békésen obstruálgatnak, nem túl mélyen szántó, lágyan hömpölygő, hosszú beszédeket mondanak, közben-közben szundítunk is egy kicsit. Összességében kellemes nap lesz ez – gondolhatta az alelnök. Mígnem egy rutinszavazásnál odalett a derű. Álmosságtól duzzadt szemhéjakba dörzsöltek vért ellenzéki mancsok, szitokszavak raja körözött a terem légterében, zsibbadt derekak ropogása adta a kontrát. Mire az alelnök arcáról eltűnt a flegma, ő volt az egyetlen ellenzéki képviselő a teremben. A kormánypártok nem szavazták meg a két ad hoc bizottság tisztségviselőiről és személyi összetételéről szóló javaslatot. Mindez pedig azt jelentette, hogy nem alakulhatott meg sem a kormány kinevezési gyakorlatát, sem az APEH működését vizsgáló bizottság. Az ellenzéki képviselők úgy kiszaladtak a teremből, hogy nem is hallhatták a szavazási fiaskó magyarázatát. Sajnálom őket, mert hihetetlen jót mulattak volna. A magukra maradt kormánypártiak szónoka maguknak mondta el, miért is nem szavazták meg ők maguk azt, amiben egyébként korábban megegyeztek. Azért nem, mert két ellenzéki jelöltet elfogultnak találtak. Metsző logika. Ilyen alapon kormánypárti jelölt nem is lehetne ezekben a bizottságokban, hiszen éppen az ő csínytevéseiket kellene megvizsgálni." (Népszabadság, december 1.) De hiszen nem is lett. Megkérdezték a Fidesz frakcióüléséről távozó Orbán Viktort, mi lesz, ha az ellenzék a következő napon is folytatja tiltakozását. A miniszterelnök így felelt: „Úgy látszik, a Ház ellenzék nélkül is működik, talán nem lesznek olyan élvezetesek a viták, és elvesztünk néhány megfontolásra érdemes érvet is." A kormánypártiak a kivonulás után rögvest be is biztosították a miniszterelnök által fájlalt veszteséget, mert eltekintettek az ellenzék hátralévő bejelentett hozzászólásaitól, és puccsszerűen lezárták a költségvetési törvény részletes vitáját. Az ellenzék gyorsan rájött, mi az, ami mégsem működik nélküle, és bejelentette, hogy amíg nincsenek vizsgálóbizottságok, addig nincs alkotmánymódosítás sem. Az alkotmánymódosítás lehetővé tette volna, hogy a kormány döntsön a parlament helyett a NATO-gyakorlatokon részt vevő magyar katonák kiküldéséről és a külföldi katonák fogadásáról. A módosítás nélkül is működhetett volna itt a NATO, csak nem lett volna olyan élvezetes. A kormánypárti képviselők a saját élvezetükről még csak-csak lemondtak volna, de a NATO-éról semmiképp, ezért gyorsan bepanaszolták az ellenzéket a NATO-országok budapesti diplomatáinál. Nem panaszkodtak hiába. Kivált Peter Tufo, az amerikai nagykövet igyekezett nyomást gyakorolni az ellenzékre. A Fidesz-frakció december 11-én nyilatkozatban fejezte ki megdöbbenését, hogy az ellenzék nem táncol, jóllehet a külföldi diplomácia egyértelműen fütyül.

Mintha egész december május elseje lett volna: az ellenzék egyre csak kivonult. Például 16-án a költségvetési bizottság üléséről, mert a kormánypártiak – könnyedén tiporva a házszabályt – több száz előzetesen ismeretlen kapcsolódó módosító indítvánnyal lepték meg a bizottsági ülésen. Majd 28-án a plenáris ülésről vonult ki, mert a kormánytöbbség (plusz MIÉP) úgy duzzasztotta föl a Magyar Rádió és a Duna TV kuratóriumi elnökségét meg az MTI tulajdonosi testületét, hogy ellenzékinek számította a parlamentből kiesett jobboldali pártok, a KDNP és az MDNP küldötteit, és kor-

mánypárti tagokkal ellensúlyozta őket. Az MTI tulajdonosi testületében például Stumpf Istvánnak az MDNP színeiben ellenzékieskedő kabinetfőnökét kellett egy tökös kormánypárti kurátornak semlegesítenie.

Két kivonulás között azért hallatták hangjukat az ellenzéki képviselők. Amikor Bauer Tamás hallatta, akkor még azok a kormánypárti képviselők is visszajöttek pfujozni, akik a vécére indultak, mert bármit könnyebben vissza tudtak tartani, mint az indulataikat. Bauer december 8-án a Magyar Nemzeti Bank függetlenségét veszélyeztető hangos náci és csendesebb kormánypárti támadásokról szólt: „A modern világban az erős pénznek, az infláció leszorításának legfontosabb eszköze az autonóm, a végrehajtó hatalom gazdaságpolitikájával szemben autonómiát élvező jegybank... Abban, hogy az inflációt le tudtuk szorítani, abban, hogy a forintot tudjuk erősíteni, kiemelkedő szerepet játszott az elmúlt négy évben a Magyar Nemzeti Bank pénz- és árfolyam-politikája, és ezen belül a Magyar Nemzeti Bank elnöke, Surányi György úr. Annál szomorúbb, hogy itt, az Országgyűlésben ízetlen támadások, ízetlen uszítás folyik a Magyar Nemzeti Bank és elnöke, Surányi György ellen. A költségvetési vitában a MIÉP vezérszónoka nemzetellenes politikával vádolta, felelősségre vonással, elmozdítással fenyegette meg a Magyar Nemzeti Bank elnökét. Tegnap egy napirend előtti fölszólalásban a MIÉP elnöke hozta kapcsolatba idegen célú politikával Surányi Györgyöt, a jegybank elnökét... Tisztelt Országgyűlés! Az, hogy egy náci szellemiségű párt ilyen módon uszít a jegybank elnöke ellen *(Felzúdulás, fütty a kormánypárti képviselők padsoraiban. – Közbeszólások ugyanonnan: Pfuj! Hogy lehet ilyet mondani! Rendreutasítani!)*, abban nincs semmi meglepő. Ami meglepő és ami veszedelmes, tisztelt Országgyűlés... *(Folyamatos zaj, közbekiáltások a kormánypárti sorokban. – Dr. Homoki János: Utasítsa rendre!)* ELNÖK: Megkérem képviselőtársaimat, kísérjék figyelemmel a hozzászólást, képviselő urat pedig higgadtságra intem! BAUER TAMÁS (SZDSZ): Ami meglepő és ami veszedelmes, tisztelt Országgyűlés, hogy sem a költségvetési vitában, sem a tegnapi napirend előtti vitában a kormány képviselőjének nem volt szava mindehhez. Tisztelt Országgyűlés! Ami továbbá veszedelmes, az az, hogy nemcsak a kormánykoalíción kívül, hanem a kormánykoalíción belülről is újra meg újra támadások érik a Magyar Nemzeti Bank függetlenségét és a Magyar Nemzeti Bank elnökét. A Független Kisgazdapárt már ellenzéki korában is újra meg újra, napirend előtti felszólalásokban, azonnali kérdésekben, bizottsági javaslatokban támadta a Magyar Nemzeti Bank autonómiáját, és most, ezekben a napokban egy eseti bizottságot is kezdeményezett a Magyar Nemzeti Bank átvilágítására."

Járai Zsigmond pénzügyminiszter megnyugtatta Bauert, hogy az MNB függetlensége neki is drága, három héttel később pedig egy kormánypárti képviselő kifejtette, hogy a MIÉP lenácizásával maga a konzervatív oldal lett mosdatlanul megprovokálva. Ezzel lelkesen egyetértett – MIÉP-estül – az egész „konzervatív oldal".

A „konzervatív oldal" egységét nemcsak Bauer Tamással, de az Alkotmánybíróság határozatával szemben is meg kellett védeni. Abban ugyanis az állt, hogy az 5 százalékos küszöböt elért, de tizenötnél kevesebb képviselővel rendelkező párt minimum annyi képviselővel alakíthat frakciót, amennyivel az Országgyűlés megalakulásakor rendelkezett. A MIÉP-frakcióból december elején kihullott Szabó Lukács, és a frakciónak ebben a pillanatban meg kellett volna szűnnie. A kormánypárti többség azonban december 16-án úgy döntött, hogy inkább az alkotmányosság vesszen, mint a MIÉP. A médiakuratóriumok duzzasztásához és csonkításához ugyanis a MIÉP abszolút nélkülözhetetlen, az alkotmányosság meg abszolút nélkülözhető.

A Postabank múltja is folytatódott. Bogár László, a Miniszterelnöki Hivatal államtitkára megdöbbenésének adott hangot, hogy a Postabank havonta és négyzetméterenként 36 ezer forintért vett bérbe 511 négyzetméternyi irodát az MSZP-től a Köztársaság téren. A Postabank 1995-től nyolcszor annyit fizetett az MSZP-nek egy Köztársaság téri négyzetméterért, mint amennyit 2002-ben a MeH fizetett volna egy négyzetméter Hattyú Házért, ha az irreálisan magas bérleti díj miatt nem tört volna ki a botrány, ami az illetékes államtitkárt is elsodorta. Ehhez képest Bogár László megdöbbenésén nem lehet csodálkozni, csak az időzítésén. Az ÁSZ jelentése alapján ugyanis már 1997 októbere óta tudni lehet, mennyit ért Princz Gábornak a Köztársaság tér, csak hát akkor még a Fidesznek is voltak vele folyamatban lévő ügyletei, amelyek 1998 tavaszára értek be, s amelyek azután az ellenzéki pártokat döbbentgették meg. Mire mindenki kiszörnyülködte

magát, az állam egyedül maradt a bankban, az alaptőkét leszállította a fél ezrelékére, a 10 000 forintos részvények névértéke így 5 forintra esett, ezzel a nem állami tulajdonosok tulajdonrésze megsemmisült, és ekkor rakta bele az állam a bankba a maga 152 milliárdját. Illetve a miénket. A névérték leszállítása miatt indított pereket az állam négy-öt év alatt szépen elvesztette, és fizethetett (fizethettünk) kamatostul kétszer annyit, mint amennyit meg akart spórolni.

Horn Gyula már kormányzása idején is folyvást azon törte a fejét, kihez közeledhetne az SZDSZ helyett. Egy ideig próbálkozott a kereszténydemokratákkal, aztán az abszolút többség elérésével, most meg fölfedezte magának a kisgazdákat. „A politikai színtéren pedig az SZDSZ mellett szerintem nyitni kellene a kisgazdák felé is. – *Torgyán József pártja felé?* – Nem, én nem Torgyán Józsefre gondolok, vele nehéz lenne egyetérteni bármiben is. A valódi kisgazdákra gondolok." (Népszava, december 5.) Elég komolyan gondolhatott rájuk, mert ekkoriban lakossági fórumokon is folyvást erről beszélt. Tabajdi Csaba egyet is értett vele: „A következő választásokon ugyanis az MSZP-nek partnert kell találnia, amely elsősorban az SZDSZ lehet, de a koalíció kibővülhet a kisgazdákkal, esetleg a Fidesszel." (Népszava, december 14.) És akkor már nyilván a maradékot sem érdemes kirekeszteni a Hazafias Népfrontból.

A Fidesz is úgy kezdte 1995–1996 tájékán, hogy csak a torgyántalan kisgazdákkal tudták elképzelni a koalíciót, aztán csak ráhangolódtak a féregirtásra.

Most meg itt állnak ezek a szegény kisgazdák talpig szerszám nélkül, és a kutyának se kellenek.

Az októberi „Köd"-ben idéztük Orbán Viktor kijelentését, mely szerint a következő két-három hónapban ismert szervezett bűnözői csoportok felszámolására, őrizetbe vételekre, előzetes letartóztatásokra lehet számítani. A cél megvalósult, csak az eszköz változott. A szervezett bűnözői csoportokat nem a börtönbe szorították be, hanem az országból ki. Nyilván azért, hogy más országok rendőrségének is legyen egy kis sikerélménye. Nem lehet véletlen, hogy a kormányfő éppen a magyar–francia gazdasági kamara december 16-i rendezvényén közölte, hogy „a szervezett bűnözői csoportokat gyakorlatilag kiszorították az országból". Azóta, ami itt van, az a közbiztonság, szervezetlen egyének elszórt bűnözési kísérleteivel színezve.

Októberben egy kiskunhalasi nagykereskedő, Sepsi László, aki a Fidesz kampányát támogatta, azt híresztelte, hogy az év végéig összeköttetései révén kirúgatja a kiskunhalasi rendőrkapitányt, dr. Kastyják Jánost, az ő személyes ellenségét, akihez rajta kívül minden érintett, főként az összes érdekelt polgármester ragaszkodott, és akit a bűnelkövetőkön és az említett nagyvállalkozón kívül mindenki meglehetősen kedvelt. Eljött a december, és a rendőrkapitányt tényleg eltávolították. Nyilván azért, mert eltávoztak az országból az ő képességeihez méltó bűnözők. Kastyják alezredes azonban ezt nem vette tudomásul, és 1998 októberében levelet írt a főnökeinek, amelyben fölhívta a figyelmet rá, hogy a kétes hírű kereskedő a miniszterelnökhöz és a belügyminiszterhez fűződő szoros kapcsolataival és ezek révén szerzett befolyásával dicsekszik. A levelet a Világgazdaság valahonnan megszerezte, és leközölte. Gergényi Péter Bács-Kiskun megyei rendőrfőkapitány ezután függesztette fel beosztásából Kastyjákot, és indított ellene fegyelmi vizsgálatot, mely fél évvel később Kastyják végleges kirúgásával zárult. Zuschlag János képviselő, az MSZP Bács-Kiskun megyei ügyvezető elnöke közleményben adott hangot megdöbbenésének: ahelyett, hogy a fehérgalléros bűnözés és a politika között kialakuló kapcsolatokat vizsgálnák, azt rúgják ki, aki felhívja erre a figyelmet. A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 2000 áprilisában jogerősen megállapította, hogy Gergényi Péter jogtalanul távolította el Kastyják Jánost a kiskunhalasi rendőrkapitányság éléről.

December 4-ére sajtótájékoztatót hirdettek az FTC Üllői úti klubházába. Úgy volt, hogy Csúcs László ismerteti az FTC pénzügyeiről szóló jelentését, amit Torgyán József megbízásából készített, de az utolsó pillanatban értesítették őt, hogy Torgyán és Szabadi Béla ismertet majd helyette. Torgyán a mezőgazdaság kiváló exporteredményeit ismertette, Szabadi államtitkár pedig leszögezte, hogy Csúcs László nem talált törvénysértésre utaló jeleket az FTC gazdálkodásában. Csúcs földúltan távozott a helyszínről, és másnap azt nyilatkozta a lapoknak, hogy ő igenis talált jeleket, hajjaj, de menynyit, és a jelentés alapján Szabadinak és Torgyánnak kötelessége lenne feljelenteni a felelősöket. A jelentést nem hozták nyilvánosságra, nem jelentettek fel senkit, Csúcs Lászlónak pedig megtiltották, hogy nyilatkozzék az FTC-ről. Csúcsot és Torgyánt a botrányt

követő napokban számos alkalommal összebékítették, és a megbékélés odáig fajult, hogy amikor Szendrei Lőrinc a Parlament folyosóin gyűjtögette a Magyar Nemzet szilveszteri összeállításába a képviselők szilveszteri jókívánságait, Csúcs László csak ennyit mondott: „Csókoltatom Torgyán Józsefet!".

Voltak ennél bővebb szilveszteri üzenetek is. Kósáné Kovács Magda a sportminiszter vizsgáztatóinak üzent. Azért kellett nekik üzenni, mert a sportminiszter már letette az összes esküjét, de még nem tette le az összes vizsgáját: „Az ismeretlen egyetemi oktatóknak üzenem (akik Deutsch Tamás minisztert vizsgáztatni fogják) Pattantyús professzor történetét. Patyi bácsi megbuktatta a főfőnök fiát. Amikor a kollégái rémülten rákérdeztek, az öreg fölmordult: a fenébe, vagy tanuljon, vagy szóljon! Kedves tanár urak! Vigyázat, szóltak!" Szóltak, szóltak... De hol főfőnök a Deutsch Tamás papája?

Csurka István a közvilágítás hiányosságaival kapcsolatos észrevételeit tette közzé: „Tovább a lenini úton – ez volt az egyik utolsó MSZMP-kongresszus jelmondata. Azoktól kérdezem, akik ott voltak ezen, és most itt vannak köztünk, az Országgyűlésben: hová vezet most a lenini út? És milyen a minősége, állaga? A padkája is érdekel. Nincs kint a tábla: »Vigyázat! Laza padka!«. Miért nem teszik ki a táblákat? Miért nincs kivilágítás?" Csurka István a hónap közepén sajtótájékoztatón számolt be róla, hogy a „kivilágításért" felelős bírák megállapították: ő nem érintett, mert aláírta ugyan a beszervező nyilatkozatot, ám egyetlen információval sem segítette a belső elhárítást. Ezt onnan lehet tudni, hogy maga az érintetlen írta: találkozgatott ugyan az ellenséggel, de csak hülyeségeket mondott nekik, hogy ne menjenek vele semmire. Ha ennyi fény nem elég, lehet még gyújtogatni: 1988-ban, amikor Csurka István az MDF-ről írt Magyarország Politikai Évkönyvében, még úgy ki volt világítva a lenini út, hogy Csurka is látta a folytatását: „Az 1988-as esztendőnek két korszakos jelentőségű eseménye volt. Az egyik az őrségváltás, a Kádár-vezetés kivezetése a legfontosabb irodákból és az MSZMP új politikájának a meghirdetése, a másik pedig ezzel párhuzamosan, ezt némileg előidézve és ettől némileg támogatva, valamiket kiváltva és valamiket elszenvedve az MDF színre lépése. Ebből a két társadalmi, politikai mozdulatból és történelmi csomópontból fejlődött ki mindaz, ami ma jelen van a magyar életben." Csurka persze

azt sem tagadta le, hogy az MDF kezdeményezőinek „még a reformkommunistákkal szemben is mindig le kellett győzniük magukban egy kis idegenkedést. Ezt csak a barátság tudta feloldani és bizalommá sűríteni bennük." Aztán, ahogy a reformkommunistákat legyőzték, a kis idegenkedés is legyőzte a nagy barátságot, a bizalom bizalmatlansággá sűrűsödött, kialudtak a fények, és meglazult az útpadka.

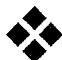
A nyolcvanas évek végén Csurka meglehetősen utálta azokat a radikális elemeket, akik megakadályozták, hogy az MSZMP utódpártjának vezetőjéből a Magyar Köztársaság választott elnöke legyen. Trombitás Zoltán doktornak, a Fidesz akkôri Baranya megyei elnökének még a radikálisok sem voltak eléggé radikálisak. Most sem azok, ezért – akárcsak Csurka – ő is lazának tartja a kormány intézkedéseit: „Keveslem is a fejcseréket. Több kellene. A kormány intézkedéseit e téren lazának tartom, sokkal keményebb politikát tartanék helyesnek. A konfliktus jó, a konfliktuskeresés helyes, nem vagyok híve a konszenzuális demokráciának. Aki nyert, vigye a lapokat." (168 Óra, december 1.) Pécsett speciel Toller László nyert Trombitással szemben, és a Fidesz alapító orvosának nem jutott lap, de még az év vége előtt osztottak neki, beküldték őt a Magyar Rádió kibővített kuratóriumi elnökségébe konfliktusokat keresni.

Pepó Pál az ünnepekre való tekintettel hatalmas üveg pezsgővel lepte meg a kisgazdafrakció tagjait, a Népszava pedig azzal a kérdéssel a minisztert, hogy mennyibe kerültek a karácsonyi ajándékai. A miniszter azzal válaszolt, hogy ez nem úriemberhez illő kérdés. Az úri illem fölbomlása itt kezdődött – és a kormány tűzijátékával végződött. Ez a felbomlás azért következhetett be, mert az úri illem hiányosan intézményesült. Ha az úri APEH nem kérdezte volna az úri polgárt, hogy mennyi a jövedelme, ha az úri minisztérium nem kérdezte volna az úri Házat, hogy mennyit kap ő abból, akkor ezek az illetlen kérdések föl sem merülhettek volna.

Borókai Gábor kormányszóvivő bemutatta Orbán Viktor újévi üdvözlőlapját, melyet a Happy End Kft. készített. Az alapszíne vörösesbarna, ami a karácsony melegségét fejezi ki, s a szokványos és rideg zászló és címer helyett Orbán Viktor arcképét nyomtatták rá, ami „a kormány újszerű, kontaktusteremtő kommunikációjára utal". Az üdvözlőlapból kaptak a külföldi diplomaták, hogy megis-

merjék a miniszterelnököt, ha egy fogadáson összefutnak vele, kaptak a közéleti személyiségek és a kormánypárti honatyák. Az ellenzékiek nem kaptak, mert a kormányfő velük sem akart a régi módon kommunikálni.

Áder János üdvözlőlapjából viszont minden képviselő kapott. Ezen a „szokványos és rideg" címer mellett a Prédikátor könyvéből vett idézet fejezte ki a karácsony melegségét: „Mindennek rendelt ideje van, és ideje van az ég alatt minden akaratnak." (3. rész, 15. vers) Lehet, hogy Áder csak a háromhetes ülésezési rend bevezetésére akarta felkészíteni a képviselőket bölcs Salamon szavaival, ám Salamon ezen a helyen az emberi szorgalmatosságok hiábavalóságára utal. Minden akarat ideje lejár egyszer, „és a mi következik immár megvolt, és az Isten visszahozza, a mi elmúlt".

1999. január

„A Ferencváros esetében fokozott érzékenységgel kell számolni, hiszen a Fradit utoljára Rákosi Mátyás akarta szétverni, elvenni a létesítményeit. Tehát bárki nyúl a Ferencváros vagyonához, annak számolnia kell a már említett érzékenységgel. Hiszen gondoljon csak bele, önmagában Fradi-drukkernek lenni is azt jelentette, hogy szembeállok a kommunizmussal, vagyis az FTC most nem kerülhet olyan helyzetbe, hogy az MTK-drukkerségéről közismert sportminiszter rendelkezése alá kerüljön."

(Torgyán József)

Nagyon hűvösen kezdődött az esztendő. A hajléktalanok lapja Győri Péternek, a Fővárosi Közgyűlés szociális és lakásügyi bizottsága elnökének összeállítását közölte arról, hogyan alakult az utóbbi évtizedekben a megfagyottak száma. Rosszul. Egyre többen lettek. A kilencvenes években már évente két-háromszázan haltak meg a hideg miatt. Legtöbbjüket nem szállíthatták meleg helyre az utcáról, mert otthon fagytak meg. Magányos, elfelejtett vidéki emberek.

A lap hátoldalán a *Fedél nélkül* ismert öreg költője, Törppapa emlékezik meg egy zuglói csárdáról:

„Van a XIV. ker.-ben egy gyönyörű csárda,
Kulturált a helyiség, szép tiszta a járda.
Nem jár ide 'Gróf', nem jár ide báró.
Jó ember a 'tulaj', szép a kiszolgáló.
Ide járok én is, tudnám, miért szeretnek?
Tán mert öreg vagyok, ezért elviselnek...

Utószó: Köszönöm, hogy elfogadnak,
köszönöm, hogy élni hagynak."

Dési János szerint „A megfagyott hajléktalanok jó részét mi öljük meg... A Volán illetékese egyenesen arra hivatkozik, hogy azért nem engedik be a váróterembe a hajléktalanokat, mert nemegyszer maguk az utasok kérik, távolítsák el a helyiségekből őket. És senki nincs, aki – ha kell, hatalmi szóval, miniszteri rendelettel,

vezérigazgatói utasítással és a többi – azt felelné erre: lehet, hogy a kedves polgártárs egy kicsit büdös, de ha kitesszük a fagyba, lehet, hogy megöljük. Tessék egy kicsit megértőbbnek lenni. A budapesti metróból éjszakára kizárják a hajléktalanokat. A főváros vezetése, élén a liberális főpolgármesterrel nem utasította a BKV-t, hogy legyen szíves megoldást találni... Az egyházak »nem gondoltak« a templomok megnyitására. Miért is gondoltak volna éppen ők... »A nappali időszakban is sok kegytárgynak kél lába«, fogalmazott egy katolikus egyházi vezető." (*Gyilkos hideg.* Népszava, január 5.) Inkább a hajléktalan lába fagyjon, mint a kegytárgy lába keljen.

Az egyházaknak egyre több a veszítenivalójuk. Az 1999-es költségvetésben az egyházi célú kiadások körülbelül másfélszeresükre nőttek az előző évihez képest, pedig azelőtt sem csökkentek. Sőt. Az egyházaknak 1999-ben körülbelül négyszer annyi jutott, mint az Antall–Boross-éra végén. (Mínusz infláció, persze.) Ha ez a növekedés, amely azóta is folyvást folytatódik, ennyire indokolt, akkor az Antall-kormány bizony rossz mostohája lehetett az egyházaknak. Miért nem figyelmeztették akkor a miniszterelnököt, hogy ennyiből nem lehet kihozni a keresztény Magyarországot? És még az is huncut, komenista vallásüldöző, aki csak a többszörösét, s nem a sokkal többszörösét adja.

Írtuk: decemberben a KDNP és az MDNP médiakurátorait ellenzékinek számolták el. Január 4-én a KDNP elnöksége felszólította a korábban delegált kurátorait, hogy mondjanak le, mert a párt nem sorolja magát az ellenzékhez, de a kurátorok visszautasították az ötletet, és semmi kifogásuk nem volt ellene, hogy ellenzékiként számoljanak velük. A három ellenzékiként elszámolt kurátorból kettő, Lukács Tamás és Kovács K. Zoltán a Fidesszel választási szövetséget kötött, és a Fidesz frakciójában magát bőségesen képviseltető Magyar Kereszténydemokrata Szövetséghez tartozott, a harmadik meg Czakó Gábor volt. A Giczy György vezette KDNP már ellenzéki volt, ezért nem fogadta el az ellenzéki minősítést, viszont a három kurátor nem volt ellenzéki, ezért elfogadta, hogy ellenzékinek „számolják el".

Szabó Iván, az MDNP tiszteletbeli elnöke sem találta egészen rendjén valónak, hogy „a kormányban három politikai államtitkárral és két miniszteri kabinetfőnökkel reprezentált Magyar Demokrata Néppárt-

ból parlamenti döntéssel ellenzéki párt lett... Én magam – sok képviselőtársammal együtt – annak tudatában szavaztam meg a médiatörvényt, hogy az érintett testületekben szavatolja a politikai egyensúlyt. Mára kiderült, hogy kabalisztikus Talmud-magyarázattal más is kiolvasható belőle... bebizonyosodott, hogy nem tanácsos kétezer éves bölcsességet figyelmen kívül hagyni: »A betű öl, a lélek pedig életet ad.« (Pál apostol 2. levele a korinthusiakhoz)." (HVG, január 23.)

A Magyar Televízió átalakult. A *Nap-kelte* elvonult a Baló György vezette TV 3-ra. Havas Henrik azonban nem vonult velük. Január 4-én ő köszöntötte a tévénézőket az új reggeli hírmagazin, a *Szabadság tér* műsorvezetőjeként. Sokan nem tudták, hogyan tudott ott maradni. Hát úgy, hogy bírja a nyomást: „Óriási volt a nyomás rajtam. Ha ugyanis a TV 1-et választom, a közvélemény és a politika egy része azt mondja, megalkudtam, a jelenlegi kurzus mellé álltam. Tudtam, Heltaiék ajánlata azt jelenti, hogy egyrészt jelképezem a folyamatosságot, másrészt legitimálom az új műsort. Ha viszont Gyárfással átmegyek a TV 3-ra, kineveznek minket a sajtószabadság bajnokainak. Amit enyhén szólva is nevetségesnek tartok, mert szerintem Gyárfás nem több, mint egy vérbeli üzletember." Havas Henrik volt az első, aki rivális csapatokat készített fel egymás ellen: „1994 tavaszán én készítettem fel a választásokra az MDF, az SZDSZ és az MSZP embereit. Ezt mindenki tudta, de nem zavart senkit. »A Henrik az ilyen« – mondták, s ezzel el volt intézve." (Vándor Ágnes interjúja. Népszabadság, január 7.)

A hetedik napon a *Szabadság tér* helyén Pálfy G. István eregette az Aranyfüstöt, a Vasárnapi Újságtól szalasztott Belénessy Csaba felügyelete alatt. A politikai műsorokra Feledy Péter vigyázott, aki megpróbálta suttyomban háttérbe szorítani a nemzeti erőket, de lebukott. A vidék- és önfejlesztési miniszter levélben tiltakozott az ellen, hogy a berlini mezőgazdasági kiállítást értékelő ferihegyi sajtótájékoztatójáról szóló tudósítás kimaradt a Híradóból. Torgyán levelében elárulta: ő már előre tudta, hogy ki fog maradni, ezért közvetlen munkatársai még az adás előtt felhívták Feledy Pétert, aki anyagtorlódásra hivatkozott. Torgyán megállapította, hogy a betorlódott anyagok sokkal lényegtelenebbek voltak, mint ami kirekedt, s ezért a felelősök elmarasztalását sürgette az MTV ügyvezető elnökénél, aki megígérte, hogy ki fogják vizsgálni az ügyet.

Persze ellenzékiek is panaszkodtak. A Népszabadságra például. Horn Gyula és Eörsi István egymás mellett panaszkodott január 6-án az Érvek, vélemények rovatban. Eörsi azt nehezményezte, hogy a lap a szellemiségével összeegyeztethetetlen nézeteknek is helyt ad, és ezzel becsapja olvasóit. Horn Gyulának pedig az fájt, hogy a Tamás Gáspár Miklós *Új osztálypolitika* című cikkével indult vitában csak a hasonlóan gondolkodók kapnak szót: „a szerkesztő fontosnak tartotta közreadni ti. Bayer Zsolt cikke alatt [az addigi hozzászólók névsorát – *R. S.*] Tamás Gáspár Miklós, Eörsi István, Debreczeni József, Vitányi Iván, Verő László, Schmidt Mária, dr. Papp György. Vajon miért csak a hasonlóan gondolkodók kapnak szót – akik csak részkérdésekben vitatkoznak esetleg egymással?... Csak nem követelményként fogalmazták meg a rovat szerkesztői a maguk számára az együtt gondolkodók szerepeltetését?" Lehet, hogy a volt miniszterelnöknek kicsit nagyobbakat kellett volna hallgatnia, mielőtt „Ugorgyunk!"-ot kiáltott a Nyilas Misijének.

Január 6-án új szerdára ébredt Magyarország: 7 óra 41 perckor a Magyar Rádió műsorvezetője felkonferálta Orbán Viktor „szokásos heti interjúját". Ez volt ugyan az első, de a miniszterelnök máris szokásos volt. Kondor Katalin már akkor úgy gondolta, „állandóan értékelni kell a visszajelzéseket, és ha rossz a visszhangja, le kell venni a műsorról". (Magyar Narancs, január 14.) Stumpf István a Kadhafi-szindróma tüneteit mutatta. Egyik egyesítési kísérletből a másikba esett. Decemberben a Magyar Hírlapot akarta összevonni a Magyar Nemzettel. Ez nem jött össze, mert Marquard úr nem adta el a Magyar Hírlapot a kormánynak, pedig az nagyon meg akarta venni. Januárban megkezdődött a Napi Magyarország és a Magyar Nemzet összevonásának előkészítése. Amikor erről az összevonásról faggatta Havas Henrik a *Szabadság térben* a kancelláriaminisztert, ő váratlanul fölvetette, hogy a Magyar Rádió és a Magyar Televízió összevonását is jó ötletnek tekintené. Havas Henrik az interjú végén nyomatékosan kérte a miniszter közbenjárását annak érdekében, hogy a miniszterelnök ne csak az állami rádióban, hanem az állami tévében is jelenjen meg rendszeresen. A Henrik az ilyen.

Január 16-ra tűzték ki a fővárosi roma önkormányzati választást, 23-ra pedig az országosat. A kormányoktól függetlenül folyamatosan kormánypárti fővárosi roma önkormányzat vesztésre állt.

A száztizenhat elektor közül hatvan Zsigó Jenő kormányoktól függetlenül folyamatosan ellenzéki Roma Parlamentjének listáját támogatta. Ez a hatvan el is ment választani a Városháza dísztermébe, de a kisebbség távol maradt, az önkormányzat megválasztásához pedig az elektorok 75 százalékának jelen kellett volna lennie. A vesztesjelöltek úgy gondolták, ha ők nem nyerhetnek, ne nyerjen senki. Nekik már volt nyernivalójuk. Néhány héttel korábban megalakították a Roma Polgári Tömörülést (RPT), mely együttműködési megállapodást kötött a Fidesz fővárosi frakciójával. A bojkottról határozó megbeszélést a bolgár önkormányzat székházában tartották, ahol a Nemzeti Etnikai és Kisebbségi Hivatal elnöke, az 1998-as országgyűlési választásokat a Fidesz színeiben elbukó Doncsev Tosó volt a gazda.

Az országos roma önkormányzatot uraló Lungo Drommal szemben létrejött a Roma Társadalmi Összefogás nevű választási szövetség. Élt 16 napot. Karácsony előtt aláírták, vízkeresztkor felbomlott. Legjelentősebb szervezeteit kivásárolta a Lungo Drom „belső ellenzéknek". Akik megmaradtak, még mindig visszaadhatták volna a kölcsönt a fővárosi bojkottért, és meghiúsíthatták volna az országos kisebbségi önkormányzat megválasztását – de nem tették. A mafläk.

A választás lezajlott, s nem volt se piszkosabb, se tisztább, mint négy évvel korábban és később. A Lungo Drom saját buszain, saját cégére alatt szállította a BNV pavilonjához csapatait, akik azután „Flóri, Flóri" csataüvöltéssel üdvözölték vezérüket. A szavazatszámláló bizottságba csak a Lungo Drom emberei kerültek be. A választás érvényességéhez szűken elegendő, 2798 elektor jelenlétét regisztrálták, de csak 2262 szavazólapot adtak le. Ezek 10 százaléka is érvénytelen volt, s már a szavazásra jogosult elektorok ötödének x-ével is mandátumhoz lehetett jutni. A bejáratot és a regisztrációt figyelő vesztesek szerint egyáltalán nem volt meg a kellő számú elektor, az OVB szerint megvolt, csak jelentős részük a szavazás előtt távozott. (Sose fogjuk megtudni, mi az igazság, csak azt tudjuk, hogy a Legfelsőbb Bíróság jelenlegi jogértelmezése szerint mindegy is lett volna. Ha a Legfelsőbb Bíróság már 1995-ben is tudott volna értelmezni, soha nem alakult volna meg az Országos Cigány Önkormányzat, Farkaș Flórián soha nem lett volna annak az elnöke, és akkor nem is lehetett volna őt megbuktatni.) Az mindenesetre biztos,

hogy voltak távozók, akik hátrahagyták a szavazókártyájukat, amire a szavazólapokat kiadták. Így azután, akik ráértek, több lapot is kitölthettek. (Az egyik szemfüles operatőr megleste a Lungo Drom egyik vezetőjének, Lukács Mihálynak a nyitott irattartóját, amelyben egy egész paksaméta szavazólap volt. Rytkó Emilia az Országos Választási Iroda nevében azonnal felháborodott. Nem a paksaméta, hanem az operatőr kotnyeleskedése miatt. Rytkó Emilia azóta az Országos Választási Iroda vezetője lett, Lukács Mihály pedig a Fidesz országgyűlési képviselője.) A lapokat a nyílt színen töltögették ki. A Lungo Drom egyik röplapján fel is szólította híveit a választási törvény megsértésére: figyeljék a szomszédjukat, jól ikszelget-e. A levezető elnök szavazás közben folyvást bekiabált a mikrofonba, hogy eligazítsa azokat, akik eltévedtek a szavazólapon.

A fővárosi romák képviseletét is polgári módon rendezték el. A többség győzelmét elbojkottáló polgári roma minoritás vezetői a Lungo Drom listáján bekerültek az Országos Cigány Önkormányzatba, és megállapodást kötöttek magukkal, miszerint ők lesznek a budapesti romák legitim képviselői.

Spirk József még a fővárosi és az országos választás előtt ezt írta a Népszavában: „Sokan már most a 2003-as választáson töprengenek: talán majd az végre legitim lehet." (*Roma kiegyezés*, január 8.)

Volt egy magyar–történelem–filozófia szakos tanár. Nehéz és remek ember. Négy gyermek és egy iskola atyja. Az első és egyetlen magyarországi cigány gimnázium, a pécsi Gandhi igazgatója, Bogdán János. Január 9-én közúti balesetben meghalt. Gimnáziuma túlélte őt, bár a kormány 70 millió forintot elvett a költségvetési támogatásából.

Volt tizennyolc kamasz diák. És egy vén autóbusz, mely Ausztriából hazafelé jövet a halálba vitte őket. A Magyar Narancs vezércikke szerint „valamennyien bűntársaknak tekinthetjük magunkat. Magyarországon tizenöt-húsz éves buszok szállítják az embereket, kész. Gátlástalan (féktelen) ipari hulladékok merészkednek a világ szerpentinjeire, farukon egy H betűvel. Hogy ők majd megússzák, majd föl se tűnnek, hazasunnyognak ép bőrrel." (*Marad a szégyen és a fájdalom*, január 28.)

Volt egy szenvedélyes vasutas, aki két végéről égette a gyertyát, s a gyertya január 6-án, a Magyar Köztársaság eddigi leghosszabb vasutassztrájkjának vége felé elfogyott. Sipos István, a MÁV vezér-

igazgatója január 5-én késő éjszakáig tárgyalt a Vasúti Dolgozók Szabad Szakszervezetének vezetőivel, majd az irodájában lefeküdt és meghalt. A kormánypártok másnap megdöbbenésüknek adtak kifejezést, hogy a VDSZSZ a haláleset ellenére sem függesztette fel a sztrájkot, Gaskó István, a VDSZSZ elnöke szerint viszont azok voltak a kegyeletsértők, akik „Sipos István halálát a munkáltató taktikai előnyeként óhajtották kihasználni". Katona Kálmán miniszter megfenyegette a sztrájkolókat, hogy ha nem veszik fel a munkát, elmarad az év végi jutalom. Horváth Béla, Csurka István és a Nemzeti Egységmozgalom (Gyurkovics Tibor, Makovecz Imre, Melocco Miklós stb.) megállapították, hogy az ellenzéki pártok, a munkásérdekek mögé bújt nemzetközi nagytőke, a szovjet megszállók kiszolgálói, a taxisblokád puccsistái stb. az ország megbénításával próbálják megzavarni a kormány békés építő munkáját. A sztrájk végül 8-án úgy ért véget, hogy a Fővárosi Munkaügyi Bíróság jogellenesnek nyilvánította. A munkáltató is, a kormány is és pártjai is úgy érezték, hogy övék az erkölcsi győzelem, viszont öt hónappal később, amikor a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a sztrájk mégiscsak törvényes volt, már senkit sem érdekelt, hogy kié az erkölcsi vereség.

Orbán Viktor január elején átszólt a Kossuth tér egyik oldaláról a másikra: hej, te múzeum vagy micsoda, három hónap alatt elkotródj abból a nagy palotából, mert ezentúl az én kormányom akar ott lakni. A miniszterelnök úgy mesélte: szólt neki az Áder, hogy sürgősen keressen más helyet a kormányának, mert a polgári demokrácia erkölcsei szerint nem élhet két hatalmi ág egy fedél alatt. A miniszterelnöktől azonban nemcsak azt kérdezték, hogy miért költözzön el a Kúria épületéből a Néprajzi Múzeum, hanem azt is, hogy hová, miből és miként. És ezek a kérdések azután el is vették a miniszterelnök kedvét a Kúriától. Ha előbb érdeklődik, aztán intézkedik, bizonyára megtudhatta volna, hogy egy jelentős múzeum költözködését több évig készítik elő, több évig bonyolítják le, és belekerül néhány milliárd forintba, de a kaján újságíró persze nem annak örül, ha a kormányfő körültekint, hanem annak, ha blamálja magát.

Egy üzlet elindult. Ki tudta, hol áll meg? Földi László, az Információs Hivatal volt ezredese, akit a Horn-kormány idején büntetőeljárás alá vontak, s akiről azt gyanították, hogy a Nyírfa-ügyben információkat szivárogtatott ki az akkori ellenzéknek, november végén lényegében készpénz nélkül, kedvezményes kölcsönökkel megvett egy 53 millió forint alaptőkével rendelkező céget, a Defendet. A Defend a Postabank cége volt, és addig leginkább a Postabank őrzésével foglalkozott. Kisebb tulajdonosait hatékony és nagyszabású ellenőrzésekkel még az ősszel rászorították tulajdonrészük eladására. A Defend új felügyelőbizottságába bekerült Gálszécsy András, az Antall–Boross-kormány egykori titokminisztere és Bárándy György, Földi védőügyvédje. Január folyamán a Magyar Fejlesztési Bank és az ÁPV Rt. hatókörébe tartozó állami cégek és egyéb állami intézmények sorra felmondták addigi őrző-védőiknek, és hamarosan a Defend védte a Postabankon kívül a Magyar Fejlesztési Bankot, a Trezorg Kft.-t, a Bizományi Áruház és Záloghitel Rt.-t, a Szerencsejáték Rt.-t, a balatonőszödi kormányüdülőt, az országgyűlési képviselők klubját, a Miniszterelnöki Hivatalt. És pláne a Polgári Bankot.

A német Kereszténydemokrata Unió, a CDU elhatározta, hogy a Fideszhez hasonló párttá válik: felkarolja a kisgazdákat. A párt külkapcsolataiért felelős Guido Herz Budapesten járt, és nevéhez méltóan nyilatkozott: „Az elmúlt években voltak ugyan bizonyos félreértések a nyugat-európai keresztény konzervatív pártok és a Független Kisgazdapárt között, azonban a párt vezetőinek az 1998-as országgyűlési választásokon tanúsított magatartása meggyőzte e pártokat arról, hogy az FKGP felelősen gondolkodik és viselkedik, így minden akadály elhárult az együttműködés elől." Lányi Zsolt köszönte meg meghatottan a megtiszteltetést, hogy az FKGP hamarosan tagja lehet az európai keresztény konzervatív pártok nagy családjának.

Ami a családi ügyeket illeti, Torgyán József ragaszkodott a már amúgy is eloszlott kételyek további oszlatásához: „Népszava: *Tudatosan nem kérdezem Önt a családtagjai elhelyezésével kapcsolatban.* Torgyán József: Én meg tudatosan beszélni akarok róla. Az egyetlen, amit tettem, hogy hónapokkal ezelőtt, amikor megkérdezték: tudnék-e valakit javasolni a Malév igazgatóságába, azt válaszoltam, hogy senki mást nem ismerek a menyemen kívül, aki ténylegesen kisgazda és szakmailag is rátermett... Nem hiszem, hogy nálam vagy a családomnál puritánabb embereket talál ebben az országban." (*Torgyán és az államfőjelöltség.* Népszava, január 14.)

Torgyán számtalan példával támasztja alá állítását, melyek közül az a legmeggyőzőbb, hogy a Fradi pártelnöki posztját is ingyen látja el. Nemcsak egyszerűen ellátja, de oroszlánként küzd a Fradi vagyonáért, amelyet meg akarnak kaparintani a sötétben bujkáló MTK-drukkerek: „A Ferencváros esetében fokozott érzékenységgel kell számolni, hiszen a Fradit utoljára Rákosi Mátyás akarta szétverni, elvenni a létesítményeit. Tehát bárki nyúl a Ferencváros vagyonához, annak számolnia kell a már említett érzékenységgel. Hiszen gondoljon csak bele, önmagában Fradi-drukkernek lenni is azt jelentette, hogy szembeállok a kommunizmussal, vagyis az FTC most nem kerülhet olyan helyzetbe, hogy az MTK-drukkerségéről közismert sportminiszter rendelkezése alá kerüljön."

Torgyán sikerrel járt, az FTC nem került Deutsch-tulajdonba. Így óvta meg Torgyán Várszegi Gábort attól a kellemetlenségtől, hogy majd egy kicsit később egy MTK-drukkerrel kelljen a Fradiról alkudoznia…

1999. február

„A feleségem azt kérdezte tőlem: szerinted ezeknek nincs egyetlen tiszta emberük sem? Lehet, hogy erről van szó."

(Dercze Tamás a Pelikán-ügyről)

Január utolsó munkanapján megkezdte működését az APEH adónyomozó hatósága, február első munkanapján pedig saját kérésére felfüggesztették beosztásából vezetőjét, Pelikán Lászlót. A két munkanap közötti vasárnapon tett javaslatot a felfüggesztésre a Fidesz-frakció Mátraházán, Orbán Viktor pedig személyesen Simicska Lajos APEH-elnöknek Budapesten. Végül Pelikánt is tájékoztatták a saját kéréséről.

Még január elején történt, hogy Nagy József, volt polgármester és adócsaló, aki már két éve a Kanári-szigeteken fogadta barátait és üzletfeleit, a *Kriminálisban* azt nyilatkozta, hogy jó barátja és tanácsadója őneki Pelikán László. Aki 1997 nyarán találkozott utoljára az adócsalóval a Kanári-szigeteken. Miután hazajött, megindította ellene a nyomozást, de a nemzetközi körözésről megfeledkezett. Nem merült fel benne a gyanú, hogy a körözött külföldön tartózkodik. Pelikán a tévéadás után azt nyilatkozta, hogy már másfél éve keresi Nagyot az Interpol, de bizony nem kereste, mert csak a tévéadás után kérték meg rá. Akkor meg Nagy már magától is hazajött. Az adócsalóval együtt előkerült még két tiszteletre méltó hölgy is, akik szabályos belépővel jártak be a rendőrség Teve utcai központjába, és ott csempészett arany ékszereket árultak a hivatalos formaságok (számla, árusítási engedély stb.) mellőzésével, fölöttébb jutányos áron az érdeklődőknek. Pelikán a legélénkebb érdeklődők közé tartozott. Az érdeklődése azonban nem bizonyult tartósnak, mert kihallgatásakor a többi kuncsafthoz hasonlóan azt vallotta, hogy elajándékozta, illetve elvesztette az ékszereket. Nem is tehetett volna jobbat. Tudniillik ha megvan a holmi, akkor lefoglalják, ha eladta

őket, akkor orgazdálkodással vádolhatják. De hát elvesztek. Ellenben nem veszett el Simicska bizalma Pelikán iránt, és ezt nyomatékosan a nyilvánosság tudomására is hozta. Aztán mégis. Pelikán még 1991-ben nyilatkozta a Kurírnak, hogy „az a fölöttébb káros gyakorlat alakult ki, hogy ha a gyanúsított nem ismeri be a tettét, illetve nincs kétséget kizáró bizonyíték ellene, azaz nincs meg a hamisított bizonylat, akkor nincs bűntett, és fel kell menteni". Pelikánt azóta már felmentették. Megkérdezte a 168 Óra Dercze Tamást, Újpest polgármesterét, mit szól a Pelikán-ügyhöz. Ezt szólta: „A feleségem azt kérdezte tőlem: szerinted ezeknek nincs egyetlen tiszta emberük sem? Lehet, hogy erről van szó." (168 Óra, február 4.) És Dercze akkor már ötödik éve „ezeknek" az embere volt...

Pelikán nem sokáig függött egyedül, három nappal később követte őt Kovács Attila, az MLSZ elnöke. Az OTSH már novemberben megvizsgálta, nincsenek-e az MLSZ működésében szabálytalanságok, és megállapította, hogy csak azok vannak. Január végéig kellett volna megszüntetni mindegyiket, de ennyi szabálytalanságot, persze, nem lehetett. Deutsch Tamás ekkor készíttetett egy villámjelentést az MLSZ helyzetéről, s a jelentés kézhezvétele után néhány órával az MLSZ vezető testületei már fel is voltak függesztve. Deutsch miniszter rátette a kutyaharapásra a maga szőrét, de gyógyítania nem nagyon sikerült. Mert arról lehetett ugyan vitatkozni, hogy a felfüggesztő határozat tartalmilag jogellenes volt-e, de arról nem, hogy formailag mindenképpen az volt. A FIFA elnöke levélben biztosította Kovácsot arról, hogy továbbra is őt, a demokratikusan megválasztott elnököt tekintik elnöknek, a minisztert pedig arról, hogy nem fogadják el a FIFA tagszervezetének önállóságát sértő beavatkozást. A kisgazdák örültek, hogy a sportminiszter, aki a sportlétesítmények „államosításával" zavarta a köreiket, belefutott a FIFA öklébe, és Deutsch leváltását követelték. Orbán erről nem vett tudomást, viszont arról sem, hogy Torgyán József és Szabadi Béla az FVM által irányított Tartalékgazdálkodási Közhasznú Társaságon és az ezen társaság által irányított Fradi Befektetési Rt.-n keresztül széles alagutat ásott az államkincstár és a Fradi között. A miniszterelnök kiállt a sportminiszter mellett. Azt mondta, a felfüggesztés „a múlthoz tartozik", s ezzel lezárult egy korszak a magyar labdarúgás történetében. Azt is mondta, hogy a magyar válo-

gatott nyolc éven belül a futball-világbajnokságok biztos résztvevője lesz, és 12 év múlva a világ első 15 csapata közé kerülhet. (HVG, február 20.) A magyar kormányférfiak kicsit nehezen értették meg, hogy le kell mondaniuk a felfüggesztésről, ha nem akarják kirúgatni Magyarországot a világ focisportjából, de végül megértették. Nem először történt meg szegényekkel, hogy a sötét múltat akarták felfüggeszteni, és a fényes jövőt sikerült. A kormánypárti sajtó markáns képet rajzolt Kovács Attila üzleti ügyeiről. Kiderült, hogy Al Capone hozzá képest a Szent Szűz javított kiadása. Azóta Kovács Attila cégeivel szemben is lefolytatták a szükséges eljárásokat, és ma már elmondhatja magáról, hogy ő is van olyan ártatlan, mint a Pelikán.

Princz Gábornak erre még várnia kell. Február elsején jelentette fel őt a pénzügyminiszter, de mire a kormánypártok négy évvel később megállapították, hogy lassan folyik a nyomozás, már ellenzékben voltak, és nem tehettek semmit. A Nádor 95 Rt.-t is ekkor jelentették fel. Az már ártatlan.

Tocsik Márta sokszor volt már bűnös is, ártatlan is. Ekkor éppen ártatlan volt. Diósi Erzsébet tanácsa megállapította, hogy jól megdolgozott a pénzéért, nem okozott kárt az államkincstárnak, sőt. Bűnös viszont, és letöltendő szabadságvesztést érdemel az MSZP zsebéhez közel álló Boldvai László és az SZDSZ zsebéhez közel álló Buday György, akiknek a magatartásában fellelhetőek voltak a zsarolás elemei. Csak az nem derült ki, hogy ha vannak zsarolók, akkor miként lehet ártatlan az, akit sikerült nekik megzsarolni. Bárándy Péternek tetszett az ítélet, a közvéleménynek nem, a Fidesz-frakciónak a bűnösség megállapítása tetszett, az ártatlansága nem. A Mancs szerkesztőségi cikke így kezdődött: „afelől keveseknek van kétségük, hogy a Tocsik-féle 804 millió forint egy részének a végállomása két párt, az MSZP és az SZDSZ kasszája lett volna", és úgy folytatódott, hogy hiába nyilvánvaló ez, akkor sincs rendjén, ha hamis állítások és gyengécske érvek alapján ítélnek el embereket. (Mancs, február 11.) Az MSZP hallgatott, és csendben átvállalta Boldvai pénzbüntetését.

Varga Mihály 1997-ben a Fidesz és a demokrácia nevében föllépett az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet függetlenségének növelése érdekében. Varga azután pénzügyminisztériumi államtitkárrá fejlődött, az ÁPTF függetlensége pedig maradt, amilyen volt. De így sem lehetett vele bírni. Nyilvánosságra hozott egy jelentést, mely szerint a kormány a helyzet rendezéséhez szükséges összegnél 100 milliárd forinttal többet bocsátott a Postabank és a Magyar Fejlesztési Bank rendelkezésére. Az ilyen többletet eléggé észrevétlenül lehet elkölteni a nyilvánosság háta mögött. A PM egy másik jelentéssel válaszolt. E szerint az ÁPTF nem tett meg mindent annak érdekében, hogy megelőzzön bizonyos pénzügyi visszaéléseket a Postabanknál, a Realbanknál és különböző brókercégeknél. A jelentés még el se jutott az ÁPTF-hez, Járai Zsigmond pénzügyminiszter máris felszólította Tarafás Imrét, az ÁPTF elnökét és helyettesét, ifj. Nyers Rezsőt, hogy mondjanak le. Nem mondtak. Előterjesztés készült Surányi György jegybankelnöknek a nevezett urak leváltásáról, de Surányi azt nem írta alá. Orbán Viktor is elmondta a véleményét a rádióban: „a felügyelet élén állóktól azt lehetett volna elvárni, lássák be, nem volt sikeres a működésük". Ezt azért kellett volna maguktól belátniuk, mert a PM jelentése nem ad alapot az elmozdításukra. Ekkor a sajtó véletlenül belelátott a Postabank titkaiba, és azt látta bennük, hogy Tarafás kapott a Postabanktól tíz évvel azelőtt valami hitelt gyanús feltételekkel. Ez se jött be, kiderült, hogy a feltételek nem voltak olyan különlegesek. Már úgy tűnt, hogy a kormány csak úgy tud megszabadulni Tarafáséktól, hogy az ÁPTF-et összevonja az Állami Biztosításfelügyelettel, de aztán Stumpf Istvánnak mégiscsak sikerült megállapodnia ezekkel a makacs emberekkel abban, hogy a lemondásukkal egy időben a kormány kiad egy nyilatkozatot, amelyben elismeri, hogy a felügyelet „a törvényi lehetőségek között mindent megtett feladata ellátása érdekében, de a kormány úgy ítéli meg, hogy ennél többet kellett volna tennie". Várkonyi Iván a Népszavában megjegyezte, hogy a törvényi lehetőségek között megtett mindennél többet csak akkor lehet megtenni, ha valaki túlterjeszkedik törvényes jogosítványain. (*Eltaktikázott csere*, február 25.)

Február 2-án megölték a Fruzsina Bt. raktárosát, Dörcher Györgyöt. Dörcher ötéves börtönbüntetését töltötte a Kozma utcában, mivel sikerült rábizonyítani a legenyhébbeket azon bűncselekmények közül, amelyekhez a rendőrség szerint köze lehetett. A bíróság engedélyezte számára, hogy külső munkaviszony keretében dol-

gozzon, pedig ezt sem a nevelője, sem a börtönparancsnokság nem javasolta. Dörchert a saját családi cége bérelte ki raktárosnak, és a saját sörözőjében lőtték le őt. Dávid Ibolya igazságügy-miniszter fegyelmi eljárást indított a börtönparancsnokság ellen, és a külső munkaviszonyt engedélyező bíró korábbi döntéseinek felülvizsgálatát kezdeményezte. Hogy egy igazságügy-miniszter, akinek még érdeklődnie, beszámolót kérnie sincs joga konkrét ügyekről, egy bíró ítéleteiben kotorászik, és ítéletek (pláne jogerős ítéletek) felülvizsgálatát kezdeményezi – ettől már a Legfelsőbb Bíróság elnöke, Solt Pál is látványosan elképedt.

Az Alkotmánybíróság a karácsony előtt elfogadott maffiatörvény 77 paragrafusából kihúzott 26-ot, és elmagyarázta a kormánytöbbségnek, hogy hiába ügyeskednek, egyszerű többséggel akkor sem módosíthatják a kétharmados törvényeket. Horváth Balázs exbelügyminiszter úgy vélekedett, hogy „a politikai és az erkölcsi felelősség egyértelműen az ellenzéket terheli, mivel belehajszolta a kormányzatot egy olyan vitába, amelynek eredményeképp a koalíciós pártok kénytelenek voltak feles törvényként elfogadtatni olyan rendelkezéseket, amelyek nyilvánvalóan kétharmadosak lettek volna". (Népszava, február 24.) A kormánypártok tehát azért nem tudták betartani a törvényeket, mert az ellenzék betartott. Ennek fényében érthetjük meg, mit jelent az, amit Stumpf István mondott egy vállalati klubdélutánon: „a közeljövő nagy kérdése, hogy át tudunk-e térni a betartás demokráciájáról az együttműködés demokráciájára". Ez a körülményekből ítélve csak azt jelenthette, hogy aki nem ragaszkodik az alkotmányos jogaihoz és a törvények betartásához, azzal együtt tudunk működni.

A ragaszkodásról azonban nem könnyű leszokni. Az ellenzék ragaszkodott ahhoz, hogy az Országgyűlés ülésrendjét ne változtassa meg a többség egyoldalúan, mert az alkotmányellenes. Hiábavaló volt a ragaszkodás, a kormánytöbbség megszavazta, hogy ezentúl háromhetenként legyen plenáris ülés. Ez a megoldás a miniszterelnök kompromisszumkészségét dicséri, mert ő eredetileg a négyhetenkénti ülésezést pártolta. A házelnök szerint ez sem sértette volna a Házszabálynak azt a pontját, mely hetenként ad lehetőséget interpellációra és azonnali kérdésekre, mert a hetenkénti az ő értelmezésében annyi hetenkéntit jelent, ahány hetenként az Országgyűlés

összeül. Az Alkotmánybíróság később megerősítette, hogy az ülésrendet tényleg nem lehetett volna egyszerű többséggel megváltoztatni, de hát az akkor már meg volt változtatva, s a kormánytöbbség úgy vélekedett, hogy a döntés értelmében alkotmányellenes lenne azt széles körű egyetértés nélkül visszaváltoztatni, márpedig ha ők nem értenek egyet a visszaváltoztatással, akkor nincs meg a széles körű egyetértés. Áder János a parlament új ülésrendjét méltató sajtótájékoztatóján kifejezte meggyőződését, hogy az új rendben „eltűnik a parlament veszekedős arca". Áder ifjúkorából emlékezhetett rá, hogy egyszer már sikerült egy ilyen parlamenti rendet kialakítani.

A tévékuratórium veszekedős arcát is eltüntették. A kuratórium elnökségébe legalább nyolc tagot kell választani. Ebből négy jár az ellenzéknek. A MIÉP-frakció, melyet a kormánypártok – az Alkotmánybíróság határozatával összeegyeztethetetlen – kegyelme tartott fönn, a szavazás napján váratlanul kijelentette, hogy a négy ellenzéki helyből kettő neki jár. Követelhették volna mind a négyet is azon az alapon, hogy ők adták a képviselők négy százalékát. A veszekedős arcától búcsúzó parlamentben éjfélig vitatkoztak azon, hogy mit kell most tenni. Miközben vitatkoztak, mobiltelefonon behívták az elérhető kormánypárti hiányzókat, aztán megválasztották kuratóriumnak a négy kormánypárti jelöltet. A négy jelölt épp csak megkapta a kellő számú szavazatot a MIÉP-frakció segítségével, mely lelkesen egyetértett azzal, hogy az ő jelöltjeikről még csak ne is szavazzanak. A szükséges szavazatszám biztosítása érdekében Orbán Viktor is a parlamentben maradt, és lemondta a román miniszterelnökkel való találkozóját.

A médiatörvény értelmében a tévékuratórium elnöksége nyolc fő alatt döntésképtelen. Kivéve, ha a jogosultak egyike vagy másika nem él jelölési jogával. A kormánytöbbség és a MIÉP úgy értelmezte a törvényt, hogy ha az ellenzéknek a kelleténél több jelöltje van, akkor egy jelöltje sincs, ezért a csonka kuratórium azt csinál, amit akar. És azt is csinált. Rögvest kiírta a pályázatot az MTV elnöki posztjára.

A médiaháborút olykor megszakították az egyetértés csendes pillanatai. Például 1997-ben, amikor az MSZP csöndben megegyezett az akkori ellenzékkel abban, hogy a Magyar RTL-nek adják a keres-

kedelmi tévéknek szánt frekvenciák egyikét. Nem volt könnyű odaadni. A Magyar RTL a beadási határidőig nem nyilatkozott a tulajdonosi szerkezetéről, amikor meg nyilatkozott, hazudott. Ha nem hazudott volna, akkor a médiatörvény eleve kizárta volna őt a pályázatból, mert a megengedettnél nagyobb részt birtokolt belőle a Bertelsmann, melynek már volt Magyarországon egy megyei lapja, s övé volt a fele Népszabadság is. A Magyar RTL hiányos pályázatát már befogadni se lett volna szabad, de a pályázat lebonyolításában részt vevő Baker & McKenzie ügyvédi iroda vezetője, Martonyi János leendő külügyminiszter azt javasolta az ORTT-nek, fogadják csak be nyugodtan, kicsire nem nézünk. Néztek, nem néztek, az Írisz TV akkor is sokkal jobb pályázatot nyújtott be, mint az RTL. Legalábbis az ORTT által meghirdetett értékelési szempontok szerint, amint azt az első forduló utáni állás mutatta. Az ORTT ezért elvetette a saját szempontjait, és addig adogatta-vonogatta a pontszámokat, míg kijött a Magyar RTL győzelme. Az Új Magyarország így üdvözölte a nagyrészt amerikai tulajdonú és liberálisnak tekintett Írisz TV legyőzését: „Nyertes az ország. A szocialisták a mostani ellenzéknek felbecsülhetetlen értékű gesztust tettek." Így született meg az a kereskedelmi televízió, amit azóta a „jobboldali" publicisták, politikusok és professzorok a baloldali bulvármédia-terror zászlóshajójaként kezelnek. Az Írisz TV perre ment, s a Legfelsőbb Bíróság az imént említett tények alapján február 22-én jogerősen úgy döntött, hogy a szerződést fel kell bontani, az RTL Klub működési engedélyét vissza kell vonni. – És mi van akkor, ha az ORTT ezt nem teszi? – kérdezték a politikusok. – Azt nem tudjuk – válaszolták a jogászok. Az ORTT nem hajtotta végre a jogerős ítéletet, s mielőtt a bíróság egy másik ítéletben kimondta volna, hogy azt azért mégis végre kellene hajtani, az alperes felvásárolta a felperest, és a felperesi felével visszavonta az alperesi fele ellen benyújtott keresetet.

Február 13-án tetőtől talpig feketébe öltözött magyar és német úriemberek történelmi időket idéző zászlók alatt vonultak fel a Várba a Lánchíd hídfőjétől a Kapisztrán térig, s ott náci karjelzéssel koszorúztak. Nem először, hanem már harmadik éve rendszeresen. A Fidesz meg is dorgálta a Horn–Kuncze-kormányt – hogy tűrheti az ilyesmit. Hát, ahogy a törvény. Most nagyjából ezren voltak a hitlerista fiatalemberek. Többen, mint azelőtt és azóta bármikor. Lettek

volna még többen is, de a német rendőrség egy részüket otthon marasztotta. A rendőrség a tüntetés szabályos bejelentését a törvényeknek megfelelően tudomásul vette. Rendfenntartó erők nem abajgatták a szélsőséges elemeket ott, ahol feltűntek, ellenben provokálták és összeverték őket este a törzsvedeldéjükben, ahol nem zavartak senkit. Magukat is összeverették persze. Így legalább az élverekedőket el lehetett ítélni és kitiltani az országból. Orbán szerint a rendőrség helyesen járt el: „be nem tilthatta, követte az eseményeket, és amikor a legkisebb ok volt arra, hogy kellő határozottsággal föllépjenek, akkor megmutatták, hogy amíg ez a kormány van Magyarországon, addig nem lesz újfasiszta randalírozóhely Budapest". Kövér László titokminiszter az MTI-vel közölte, olyan törvénymódosítást készítenek elő, ami lehetővé teszi a rendőrség számára, hogy betilthasson tüntetéseket, ha „láthatóan és tudhatóan szélsőséges jellegű csoportosulásról van szó". A Vasárnapi Újsággal viszont már azt közölte, hogy ő nem terjeszt be ilyen módosítást, terjesszen az illetékes országgyűlési bizottság, ha úgy gondolja.

A kormány bejelentette a villanyáram árának és az autópályadíjnak az emelését. Az ellenzék bejelentette, hogy a pedagógusok be vannak csapva, mert a kormány nem adta oda a béremelésük fedezetét az önkormányzatoknak. Négyszáz települést elszigetelt a hó – de már közeledett a tavasz.

1999. március

„Az ENSZ felhatalmazásához való ragaszkodás a NATO-n kívüli országok tipikus attitűdje... Teljesen világos, hogy az ENSZ-hívők gyakorlatilag a tétlenség/tehetetlenség hívői."

(Aczél Endre a NATO jugoszláviai akciójáról)

Március elején Nemeskürty István millenniumi kormánybiztos széles körű történelmi ismeretei alapján arra a következtetésre jutott, hogy ahol fölfüggesztik az alkotmányt, ott egészen biztosan rendkívüli helyzet van. Ha tehát azt akarjuk, hogy a millenniumi év egészen biztosan rendkívüli legyen, für alle fälle föl kell függeszteni az alkotmányt. Nem az egészet, csak azt, ami az ünnep fényét zavarja. A tanár úr az állam és az egyház szétválasztását kimondó passzus fölfüggesztésére gondolt „a millenniumi ünnepségek össznemzeti jellegének biztosítása érdekében". Azt nem mondta, miért kellene egy év után helyreállítani a polgári alkotmányt. Miért csak ezerévenként ünnepelhet össznemzetileg a magyar?

Március negyedikéig úgy látszott, van Magyarországon egy politikus, aki bármit megtehet. Aztán egy darabig lehetségesnek látszott, hogy mégsem. Majd bebizonyosodott, hogy mégis. Rapcsák András felfüggesztésének hosszú és kanyargós története március első csütörtökjén kezdődött, amikor Hódmezővásárhely képviselő-testülete minősített többséggel úgy döntött, hogy sorozatos törvényszegés miatt felfüggeszti hivatalából az ország egyik legsikeresebb politikusát. Az egyetlent, aki előző tavasszal a képviselő-választáson már az első fordulóban győzni tudott, s aki ellen hiába indított ellenjelöltet ősszel a polgármester-választáson a balszéltől a jobbszélig érő hatalmas koalíció. Rapcsák a fideszes politikusok mintaképe volt, aki ekkor már közel egy évtizede kormányozta a várost hatalmas sikerrel erőből, senkivel sem egyeztetve, skrupulusokat nem ismerve, lesöpörve magáról a vádak, a feljelentések, az alapos és alaptalan leleplező cikkek tömegét. Rapcsák egyedül is le tudott támadni egy egész csapatot.

Rapcsák az új Fidesz emblémája volt, a Fidesz országos vezetői a vállukon hordozták, kiálltak mellette mindenkivel, ezúttal éppen saját hódmezővásárhelyi embereikkel szemben, akik néhány hónapja még lelkesen güriztek Rapcsák kampányában. A felfüggesztés közvetlen előzménye egy bagatell ügy. Előző év november 27-én Rapcsák 140 vendégével hajnalig ünnepelte a névnapját egy előkelő étteremben. A dáridóról talált számlák munkavacsoráról szóltak, melynek költségeit a hivatal reprezentációs keretéből fizették ki. Rapcsák később visszafizette a pénzt, de ezzel kvázi be is ismerte, hogy magánünnepséget akart munkavacsoraként elszámolni. Most aztán visszatért a munkavacsora hipotéziséhez, és visszakövetelte a visszafizetett pénzt az önkormányzattól. Ez az összeg mindenesetre jelentéktelen ahhoz a nyolcvanmillió forinthoz képest, amit Rapcsák családi érdekeltségű cége keresett azon az épületen, amit az önkormányzat helyett megvett két és fél millió forintért, és továbbadott nyolcvankétmillióért a szupermarketjének helyet kereső Billa cégnek. Már csak azt kellett volna bizonyítani, hogy a polgármester bennfentes információkkal rendelkezett, de amilyen könnyű az ilyesmit elképzelni, olyan nehéz bizonyítani.

A felfüggesztő határozatot a megyei közigazgatási hivatal törvényesnek minősítette, Rapcsák viszont törvénytelennek, és nem is vett róla tudomást. A képviselő-testület lezárogatta a polgármesteri irodát, Rapcsák pedig feltörögette, és ezt a játékot sokáig játszották.

A Medián felmérése szerint a város lakóinak többsége ugyan nem tartotta Rapcsákot teljesen ártatlannak az ellene felhozott vádpontokban, de az eltávolítását kevesen helyeselték. A megkérdezetteknek csak a negyede örült volna Rapcsák távozásának, több mint kétharmaduk azt szerette volna, ha maradna. Tíz emberből kilenc úgy vélte, hogy a város sokat fejlődött az előző nyolc évben, és ebben Rapcsák Andrásnak igen jelentős személyes érdemei vannak.

Március 13-án találkozott a Hungária körúton két miniszter, két csapat meg két kórus. A két csapat a 175. örökrangadóját vívta. A meccs színvonalát tekintve aligha fért bele az első százötvenbe. Deutsch miniszter csapata kettő nullára legyőzte Torgyán miniszter csapatát. Az MTK tehát két góllal provokálta a ferencvárosi szurkolótábort, mely jogos idegességében zsidózásra fakadt. Az MTK férfikara Torgyán minisztert mocskosparasztozta, miután a tapintatos

államférfi demonstratíve kiteregette zöld-fehér Fradi-sálját a kék-fehér tábor közepén hivalkodó díszpáholy ablakába. Torgyán miniszter a szünetben hatalmas díszkísérettel felkereste a zöld-fehér kemény magot, és barátságosan elbeszélgetett a zsidózásban megfáradt sporttársakkal.

A mérkőzést Hanacsek Attila vezette, aki a Nemzeti Sporttól ugyan jó osztályzatot kapott, de azért Torgyán Józseftől is megkapta a magáét: „Az ilyen rangadókra jobb játékvezetőt kellene kijelölni. Határozottan tiltakozom, hogy ilyen szintű bírót küldtek erre a rangadóra. Ebben az ügyben feltétlenül lépni kell." Hol lépni kell, ott lépni kell. Hanacsek bíró a következő héten FIFA-kerettag létére már csak a harmadosztályban fújhatott.

Deutsch Tamásnak is gondjai voltak a FIFA-kerettel. A magyarországi helyzet kivizsgálására érkezett FIFA-küldöttség megpróbálta sokadszorra elmagyarázni neki, hogy a FIFA keretei között az ő felfüggesztő határozatai érvénytelenek. A próbálkozás szerény sikerrel járt. Deutsch visszavonta ugyan az MLSZ elnökségének felfüggesztésére vonatkozó határozatát, de felfüggesztve hagyta az elnököt és az ellenőrző bizottságot. Gondolta, ha van elnökség, akkor össze lehet hívni a közgyűlést, az majd választ új elnököt, s akkor a felfüggesztés okafogyottá válik. Zen-Ruffinen főtitkár azonban dörgedelmes levélben tájékoztatta az MLSZ főtitkárát, hogy ha tovább kekeckednek, tüstént a válságbizottság elé utalják az MLSZ ügyét, és akkor megnézhetik magukat.

Az MLSZ közben pert nyert Kovács Attila ádáz ellenfele, Bodnár György cégével, a Football Duo Kft.-vel szemben, melynek a közvetítési jogokra vonatkozó monopóliumát Kovács törte meg, és Deutsch igyekezett visszaállítani.

Deutsch az előző hónapban az Újpest támogatását szüntette meg, ebben a hónapban pedig a Vasas és az ISM 2003-ig érvényes szerződését bontotta fel azonnali hatállyal és közös megegyezéssel. Katona Béla a miniszter hozzá intézett nyílt leveléből értesült róla, hogy megegyeztek. A Vasasnak egy hete volt rá, hogy létesítményeit átadja az ISM-nek.

A FIFA által meghiúsított közgyűlést március 19-én kellett volna megtartani. Egy március 2-i rádióhír szerint „A miniszterelnök felszólította a magyar labdarúgás vezetőit, hogy március 19-ig döntsék el, hajlandók-e a kormány partnerei lenni a hazai futball szerkezeti átalakításában. Ellenkező esetben nem számíthatnak a kormány támogatására. Ha a magyar labdarúgás a jelenlegi, pocsék szintjén akar maradni, akkor ezt állami hozzájárulás nélkül is megteheti." Mint tudjuk, az idő meghozta a kompromisszumot, a labdarúgás vezetői hajlandók lettek a kormány partnerei lenni, a kormány pedig hajlandó volt államilag hozzájárulni a magyar labdarúgás szinten tartásához.

A szakszövetségek, az egyesületek és a sportolók kórusban panaszkodtak, hogy az eddigi sportfinanszírozási rendszer meg az új között a pad alatt éheznek, és ha ez így megy tovább, akkor fölborul az olimpiai fölkészülés menetrendje.

Ellenzéki politikusok és rosszindulatú újságírók ez idő tájt sűrűn felvetették azt a gondolatot, hogy a gyerekminiszter esetleg másutt is kaphatna állást most, hogy már van neki diplomája. A nyilvánosság talán nem követte kellő türelemmel a pályakezdő diplomás első lépéseit, de persze az is igaz, hogy mások nem nagykutyaként szoktak belejönni az ugatásba.

Március 15-e 1999-ben is volt – de nem olyan, mint máskor. Ezen a március 15-én az iraki nép autentikus képviselői is megünnepelték a magyar szabadságot. A Blaha Lujza téren ünnepeltek palesztin szövetségeseikkel együtt a Magyar Népjóléti Szövetség rendezvényén „az amerikai és angol agresszió és cionizmus elleni harc" keretében.

Ez a harci szövetség két héttel korábban köttetett Bagdadban. Szabó Albert Magyar Népjóléti Szövetsége, Király B. Izabella Magyar Érdek Pártja és Thürmer Gyula Munkáspártja ugyanazon a napon, ugyanolyan szöveggel, amúgy viszont egymástól teljesen függetlenül, megállapodást kötött Szaddám Huszein állampártjával „az anticionista és antiimperialista" harc támogatásáról.

A cionista világuralom elleni harc parlamenti élcsapata, a MIÉP március 15-i programja keretében déli misét hirdetett a Szent István-bazilikába. A bazilika plébánosa cáfolta, hogy pártrendezvényről lenne szó, csupán vidéki hívek kérték, hogy a nemzeti ünnepen is legyen déli mise. Az igaz, hogy a szóban forgó vidéki hívek a MIÉP-hez tartoznak, de ennek a ténynek a plébános szerint a mise szempontjából nincs jelentősége. A fürge vidéki hívek a misé-

ről még éppen átérhettek Demszky Gábort fütyülni a Március 15-e térre. Előző nap a Vasárnapi Újság kvázi fel is szólította hallgatóit Demszky beszédének megzavarására. Az aktív fütyülők nem voltak sokan. Orbán Viktor maga csak amúgy passzívan fütyült Demszkyre, ő volt a rendszerváltás óta az első magyar miniszterelnök, aki nem vett részt a főváros ünnepségén. Igaz, hogy Demszky sem vett részt az esti díszünnepségen az Operaházban. Meg a többi ellenzéki vezető sem (nem értvén közéjük természetesen Csurka Istvánt). Nem kaptak ugyanis meghívót. A Miniszterelnöki Hivatal szerint sajnálatos technikai okokból. A technikai okokat azóta sem ismerjük, ismerünk viszont egy régi, rossz viccet: „– A pályázatát sajnos nem tudjuk elfogadni. – Miért? – Alaki okokból. – ??? – Tudniillik szerintünk maga egy piszok alak."

Mint köztudomású, március 15-én Kossuth- és Széchenyi-díjakat szoktak osztogatni. Az osztogatásban albizottságok segítik a főbizottság vezetőjét, a mindenkori miniszterelnököt. Az irodalmi albizottságban tevékenykedő Radnóti Sándor az előző évben már Horn Gyulát is nagyon megrótta, amiért egy általuk nem javasolt személyt is kitüntetett. Most a Népszabadság hasábjain arról számolt be, hogy Orbánék „hét jelöltünkből... kettőt fogadtak el, és három esetben megkerültek bennünket". Radnóti bejelentette, hogy kiválik a magas grémiumból, iránymutatónak tartván Horváth János hét évtizeddel korábbi szavait (azzal a megjegyzéssel, hogy amit ő modernnek nevezett, azt kellene ma régimódinak nevezni és megfordítva): „Általában tévedsz, ha azt hiszed, hogy én afféle régimódi egyetemi tanár vagyok, aki mindenütt ott van, mindenben benne van, részvényes, igazgatósági tag, elnök, nagymogul, s kéz, amely kezet mos stb. Nem! Én modern egyetemi tanár vagyok: 1. Tanulok, 2. Tanítok. Egyebekre pedig szarok." (Népszabadság, március 17.)

Kubában – másfél évvel letartóztatásuk után – megkezdődött a legismertebb másként gondolkodók, Vladimiro Roca és társai pere. A perre készülődvén tömegével tartóztatták le az ellenzékieket, és drákói sajtótörvényt hoztak, melynek értelmében még a külföldi újságírókat is megbüntethetik, ha bírálják a Castro-rendszert. A néphatalmat szolgáló intézkedések a külföldi bankárok rendelkezésére álló hullámok és koktélok minőségét nem érintették.

Úgy volt, hogy a félelmetes hírű magyar haderőt 50. szülinapjára kapja meg a NATO, de megkapta előbb. A szülinapot áprilisban tartották Washingtonban, Martonyi János pedig már március 12-én aláírta a csatlakozási szerződést. Március 16-án Brüsszelben a NATO-központ előtt ünnepélyesen fölvonták az új tagállamok lobogóit. Orbán magával vitte ünnepelni Stumpf Istvánt, Kövér Lászlót, Torgyán Józsefet stb., de nem hívott senkit azok közül, akik az előző kormányok idején végigvitték a csatlakozási folyamatot a népszavazásig. Még MDF-es politikus sem fért bele a delegációba.

A NATO-ellenes erők híresztelései szerint az USA sürgette az aláírást, hogy szövetségesi engedelmességgel tartozzunk, mire a Jugoszlávia elleni háború kitör. A tárgyalásokat irányító helyettes honvédelmi államtitkár beszámolója szerint ennek éppen az ellenkezője történt (Gyarmati István: *1999 – a NATO-tagság éve*. In Magyarország politikai évkönyve, 2000). A NATO küszöbén toporgó Csehország, Lengyelország és Magyarország sürgette egységesen és erőteljesen, hogy engedjék be őket még a háború előtt. Erre Magyarországnak volt a legnagyobb oka, mert neki kellett leginkább tartania egy esetleges jugoszláv visszacsapástól, melynek esélyét jelentősen csökkentette az, hogy Magyarország a NATO kollektív védelmét élvezte.

Az 1995-ös daytoni megállapodás előtt Jugoszláviában másfél millió embert üldöztek el a lakóhelyéről etnikai hovatartozása miatt. Közülük sok ezret lemészároltak, és a nemzetközi intézmények gyakorlatilag semmit sem tettek a genfi egyezmények vonatkozó cikkelyeinek érvényesítése végett. A jugoszláv hadsereg 1998-ban abban a hitben látott hozzá a koszovói albánok elüldözéséhez, hogy ebben sem fogják megzavarni. Ennek tudtával 1998 őszéig háromszázezer embert üldöztek el, többnyire nőket és gyerekeket. Jugoszláviának akkor volt először alkalma visszautasítani a helyzet rendezésére hivatott nemzetközi béketervet – és aztán még sokszor. A NATO parancsnokságán már 1998 októberében kiadták a parancsot jugoszláviai célpontok bombázására, ám a diplomatáknak az utolsó pillanatban sikerült kiharcolniuk még egy kis haladékot a diktátorral való alkudozásra. A diktátor diplomatái alkudoztak, a katonái pedig tisztogattak egész télen át. Március 23-án, amikor Szlobodan Milosevics, Jugoszlávia elnöke végleg megtagadta az al-

bán vezetők által már aláírt kompromisszumos béketerv elfogadását, a NATO főtitkára valamennyi NATO-tagország egyetértésével elrendelte a légi csapásokat.

A magyar Országgyűlésnek néhány órája volt rá, hogy engedélyezze a NATO gépei számára a magyar repülőterek használatát. A vita rövid volt, a határozati javaslatot a MIÉP kivételével az összes párt megszavazta – negyedórával a NATO bombázóinak felszállása előtt. Csurka István figyelmeztette képviselőtársait, hogy Magyarország „hadviselő fél lesz egy olyan háborúban, amelyhez semmi néven nevezendő köze nincs", hogy a NATO egy független állam lerohanására készül, amihez az ENSZ, a Biztonsági Tanács nem adta a hozzájárulását.

Nem is adhatta, hiszen a vétójoggal rendelkező Oroszország és Kína egy ilyen határozatot soha nem fogadott volna el. Ezek a nagyhatalmak és sok kisebb ország gyalázatos agresszióról beszéltek. Azt mondták, tele van a világ „etnikai rivalizálással", így tehát megmagyarázhatatlan, illetve csak önös érdekekkel magyarázható, hogy a NATO-nak miért épp az albán kisebbség megsemmisítése fáj.

A nemzetközi jog szempontjából a beavatkozás védhetetlen volt, akik védték, a nemzetközi jog adott állapotát támadták. Valki László szerint: „Nemzetközi jogi szempontból az elmúlt hónapokban átfogó változásoknak lehettünk tanúi: a nyugati országok megelégelték Moszkva destruktív politikáját, és úgy gondolják, hogy szakítaniuk kell az 1945-ben kialakított »nagyhatalmi egyetértésnek« nevezett konstrukcióval. A nemzetközi jog mindig csak meghatározott időre szóló jogrend, amely addig tartható fenn, amíg a felek alapvető érdekei megkívánják." (Népszabadság, március 25.) Aczél Endre úgy vélekedett: „Az ENSZ felhatalmazásához való ragaszkodás a NATO-n kívüli országok tipikus attitűdje... Teljesen világos, hogy az ENSZ-hívők gyakorlatilag a tétlenség/tehetetlenség hívői." (Népszabadság, március 25.)

Miközben hosszú menetoszlopban vonultak a határvadászszázadok a magyar–jugoszláv határ felé, Martonyi János külügyminiszter megnyugtatta az ország lakosságát, hogy magyar szempontból semmi ok az aggodalomra, Magyarország biztonsága megkérdőjelezhetetlen. Szabó János honvédelmi miniszter viszont elkotyogta: a NATO alkalmasint Magyarországról indíthatja a szárazföldi támadást Jugoszlávia ellen. Szabó úr akkor kotyogott, amikor a magyar politikusok és diplomaták gőzerővel dolgoztak azon, hogy a NATO katonai vezetői felejtsék el ezt a lehetőséget. A megnyugtatásban ekkor még az ellenzéki politikusok is részt vettek. Később azután a jobbszélről és a balszélről átterjedt a nyugtalanság a parlament baloldalára is, és kis idő múltán a „pacifisták" és antiimperialisták is szólásra jelentkeztek, de addigra már április lett.

Milosevics a háború első percétől arra koncentrált, hogy előbb érjen célba, mint a NATO. Hogy tűzzel-vassal, mégpedig valóságos tűzzel és valóságos vassal kiűzze, kigyilkolja Koszovóból az albánokat, kész és végleges helyzetet teremtsen, mire a NATO előtt térdre kényszerül. A háború első napjaiban legyilkoltak több mérsékelt albán politikai vezetőt, túszul ejtették Rugovát, hozzáláttak az albán települések szisztematikus elpusztításához, és a földönfutóvá lett lakosság föltorlódott Koszovó és Macedónia határán.

Március utolsó napján jelent meg a Népszabadságban Eörsi István *Koszovó, 1999* című verse:

A népirtót, ki kést és géppisztolyt ránt,
az Igazak bombákkal nevelik,
s ő ért a szóból: kiirt minden albánt,
hogy véget érjen ott a genocid.

1999. április

A NATO „nem tudja térdre kényszeríteni a szerb népet. Újra működhet a vietnami – vagy afganisztáni – szindróma. A NATO-nak fel kell hagynia a mindenáron győzni akarás céljával... [Magyarország] részvétele veszélyes küszöbig jutott el. Itt kellene a magyar politikának megálljt parancsolnia. A kormány diplomáciai passzivitása, sodródása, fölösleges radikális kijelentései, kommunikációs ellentmondásai azt jelzik a magyar lakosságnak, hogy egyre kevésbé ura a helyzetnek."

(Tabajdi Csaba)

Csurka István szerint a barbárokra kellett volna bízni a magyarok védelmét. Április 7-én nyilatkozatot adott ki, mely szerint a NATO beavatkozása egyrészt barbár és eredménytelen, másrészt a kormánynak közvetlenül a NATO védelme alá kellene helyeztetni a vajdasági magyarokat, hogy az eredménytelen beavatkozás eredményeként kiszakadhassanak Jugoszláviából. A vajdasági magyarokat azonban nem a kiszakadás, hanem a túlélés lehetősége foglalkoztatta. A Vajdasági Magyarok Szövetségének elnöke, Kasza József a magyar tévében rosszallotta Orbán Viktor kijelentését, miszerint a katonai erő mellett „az emberi és történelmi igazság is a NATO oldalán áll". Kasza szerint „egy ilyen megjegyzés csak borzolja a kedélyeket Szerbiában, a következményei pedig a mi hátunkon csattannak".

Április 5-én, húsvét hétfőjén jugoszláv vadászrepülőgépek megsértették a magyar légteret. Vagy nem. A hivatalos közlemény szerint a légtérsértés tényét nem lehet kizárni, „a tízezer méteres magasságban feltételezett behatolás vagy határvonal-érintés azonban a felderítés szerint nem tekinthető ellenséges szándékúnak".

A Népszava főszerkesztőjét hiába tájékoztatták, ő továbbra is információhiányban szenvedett, és szenvedéseibe bevonta olvasóit is: „Itt az ideje, hogy a Magyar Köztársaság kormánya eldöntse, meddig kíván hazudni az ország lakosságának, a polgároknak. Tudta-e a magyar kormányfő, hogy a magyarok lakta Vajdaság szerepel a kiemelt célpontok listáján? Miért először csak külföldi forrásból és kétnapos késéssel értesülhetett az ország lakossága a két szerb MiG–29-es légtérsértéséről? Magyarország területe milyen mértékben lehet felvonulási terület a NATO-nak a koszovói háborúban?

Használja-e és mire a NATO a taszári bázist? Szállít-e a NATO Magyarororszság szárazföldi, vasúti útjain keresztül hadianyagot? Miképpen kell részt vennie Magyarországnak egy esetleges szárazföldi offenzívában? Mit szállított a magyar–ukrán határon feltartóztatott orosz segélykonvoj? Eddig egyedül arra a kérdésre kaptunk választ, hogy szállítottak-e Magyarországon keresztül olajat a szerbeknek. Igaz, erre kétfélét is: tagadást minden létező illetékes részéről, majd egyszer csak nyílt beismerést a gazdasági minisztertől." (H. Bíró László: *Hazudni nem szabad.* Népszava, április 23.)

Ugyanebben a lapszámban Szabó Iréne azt próbálta megtudni Wachsler Tamás államtitkártól, hogy Jugoszláviával hadban állónak tekinthetjük-e magunkat. A válasz kimerítő volt: „Nehéz lenne megmondani, hogy minek tekintjük magunkat. Kétségtelen, hogy nem vagyunk hűvös, kívülálló szemlélői a NATO katonai műveleteinek. Sokkal inkább a finoman kiegyensúlyozó jelző illene ránk. Egyébként a két ország között jogilag béke van, hiszen Jugoszlávia és Magyarország nem szakította meg diplomáciai kapcsolatait, Belgrádban működik a magyar nagykövetség és fordítva."

Konrád György szerint a NATO-kormányoknak be kell látniuk, hogy bombákkal nem lehet lebeszélni a gyilkosokat a gyilkolásról, nem lehet sehol erőszakkal demokráciát csinálni, ezért az lesz a legjobb, ha „lassan visszahátrálnak, fokozatosan megfeledkeznek a bombázásról, gondolkodási szüneteket engedélyezve, ahogy ezt Irak esetében is tették, anélkül, hogy a követelményeik teljesültek volna". (Népszabadság, április 6.) Négy év múltán Konrád belátta, hogy a diktátorok nem gondolkodásra, hanem fegyverkezésre és gyilkolászásra szokták használni az ilyen szüneteket, ezért négy év múltán már így beszélt Szaddám Huszeinről: „Őt senki sem akarja Hágába vinni, és odaültetni Milosevics mellé? A diktátor szuverenitása megtörése nélkül megint ugyanaz lesz, mint ami volt. Nem lenne mégis helyénvaló az olyan államoknak, kormányoknak a szuverenitását, amelyek veszélyesek a saját lakosaikra és a szomszédos népekre nézve, ideiglenesen – akár katonai nyomással – fölfüggeszteni. A diktatúrák omlékonyak, néha azonban nem árt meglökni őket. Az első dátum, amelyre hivatkoznék, 1945 lenne." (*A csoda pedig késik.* Népszabadság, 2003. március 1.)

Tabajdi Csaba, az MSZP témafelelőse úgy találta, hogy az Orbán-kormány érzéketlen nemzeti érdekeinkre, és túlságosan mélyre süllyed a szövetségesi hűségben. Megállapította, hogy a NATO „nem tudja térdre kényszeríteni a szerb népet. Újra működhet a vietnami – vagy afganisztáni – szindróma. A NATO-nak fel kell hagynia a mindenáron győzni akarás céljával… [Magyarország] részvétele veszélyes küszöbig jutott el. Itt kellene a magyar politikának megállj-t parancsolnia. A kormány diplomáciai passzivitása, sodródása, fölösleges radikális kijelentései, kommunikációs ellentmondásai azt jelzik a magyar lakosságnak, hogy egyre kevésbé ura a helyzetnek." (*A világ csapdahelyzetben?* Népszabadság, április 29.) Tabajdi hevesen biztatja a kormányt, tegye végre egyértelművé, hogy hazánk területéről nem indulhat szárazföldi támadás Jugoszlávia ellen. De akkor ez már „meg volt téve". Orbán Viktor a NATO washingtoni csúcsértekezletén sikerrel érvényesítette ezt az előzetesen egyeztetett, hatpárti magyar álláspontot. Tabajdi tudta, hogy nyitva van a kapu, amit dönget – de ő a kívülállóknak döngetett, akik nem tudták.

Thürmer Gyula április 8-án Belgrádban járt, és első kézből értesült arról, hogy Szlobodan Milosevics a béke híve, és szeret minket.

Krausz Tamás, az MSZP Baloldali Tömörülésének élharcosa úgy vélte, hogy a szocialistáknak meg a liberálisoknak szoros szövetségbe kellene forrniuk Thürmer Munkáspártjával, valamennyi szövetségesünk valamennyi ellenségének barátjával. Krausz átlátott a nagytőke szitáján: „A hadiipar számára oly fontos ólom-, cink- és rézbányáknak a kitermelése az olcsó munkaerővel profitábilis vállalkozások sorát tenné lehetővé. A légi háború kirobbantása és az amerikai cégek érdeklődése e bányák iránt egymástól elválaszthatatlan. A jelentékeny mennyiségű ásványi kincs privatizálására vonatkozó ajánlatok, görög és amerikai társaságok ügyletei már a nemzetközi sajtóban is megjelentek. Ismert: a világ cink- és ólomkitermelésének igen jelentékeny része a koszovói bányákból történik, és a jugoszláv kormány a görög társaság érdeklődése után az amerikait is visszautasította." (Krausz Tamás: *A nagyhatalmak és a Jugoszlávia elleni NATO légi háború okai.* In A Balkán-háborúk és a nagyhatalmak. Rigómezőtől Koszovóig. Történeti és politológiai előadások. Szerk.: K. T. Bp., 1999, Napvilág Kiadó) Az amerikaiak már rég kilopták volna az albánok alól a cinket, ha nem félnének attól, hogy Krausznak egyszer igaza lesz.

Krausz Tamást ekkor választották volna meg egyetemi tanárnak az ELTE Bölcsészkarán, de nem választották. Hiába tizenöt értékes kötet, az MTA nagydoktori címe, a történész tanszékcsoport tizenkét tanszékvezetőjének egyhangú ajánlása – az egyetemi tanács elűzte a szakértelem bolsevista kísértetét. A bölcsészkar hallgatói önkormányzatát elnöklő diák a Napi Magyarországnak elárulta, hogy számára Krausz „tudományos munkássága nem elég meggyőző". Szvák Gyula, Krausz főnöke megjegyezte: eddig nem volt szokás, hogy a diákok felülbírálják a Magyar Tudományos Akadémiát. Hát, Kínában sem, amíg színre nem lépett a kulturális forradalom ifjúsága.

A parlamenti ellenzék fordított obstrukcióval kísérletezett, megpróbálta ellehetetleníteni a parlamenti munkaszünetet. Az volt a szándéka, hogy az elszabotált ülésnapok helyébe időnként rendkívüli üléseket iktat, mert azokat a képviselők ötödének kívánságára is össze kell hívni. De hol van az leírva, hogy meg is kell tartani? Április 29-re összehívták a rendkívüli vitanapot, de nem tartották meg, mert a kormánytöbbség egyszerűen nem szavazta meg a napirendet. Kolumbusz záptojása.

Április 13-án két kormánypárt jól összeveszett a parlamentben. Deutsch Tamásnak a sportingatlanokkal kapcsolatos interpellációkra adott válaszait a T. Ház – a kisgazdák segédletével – kétszer is leszavazta. Lányi Zsolt emlékeztetett rá, hogy a fociban két sárga lap egy pirosat ér. Torgyán Józsefet csak egyszer tudták leszavazni, mert tőle csak egyet kérdeztek: azt, hogy miért diszkriminálja a nagyüzemi disznókat a családban nevelkedőkkel szemben. A leszavazás után Torgyán fölfortyant, mint Beckmesser A nürnbergi mesterdalnokok negyedik felvonásában, és közölte, hogy ő nem is a saját válaszát olvasta fel, hanem Chikán Attiláét, a Fidesz tehát önmagát szavazta le. Orbán, aki előzetesen informálisan hozzájárult Torgyán leszavazásához, az ülés után figyelmeztette minisztereit, hogy ha még egyszer egymás ellen szavaznak, annak személyi következményei lesznek. Természetesen nem azokra nézve, akiket leszavaznak. Két sárga lap után kiállítják a bírót.

Deutsch Tamás ebben a hónapban is kapott egy levelet a FIFA főtitkárától, miszerint a magyar labdarúgás most már tényleg elbúcsúzhat a nemzetközi sportélettől, ha nem helyezik vissza jogaiba

az MLSZ elnökét és felügyelőbizottságát. Deutsch még megvárta a FIFA sürgősségi bizottságának kizárással fenyegető állásfoglalását is, és csak azután vonta vissza a felfüggesztő határozatot. Ez ugyan csak májusban történt, de már most, előre eláruljuk, hogy ne kelljen még egyszer visszatérnünk az ügyre.

Az MTK ezúttal Kispesten győzött, tehát ott zsidóztak a tiszteletére. A kispesti sportbarátok „Kitartás!"-sal buzdították csapatukat, és kórusban éltettek egy Mussolini nevű régi talján csapatkapitányt. Az MTK szurkolóit az In-Kal Security emberei védték meg a férfias testmozgásra serkenő kispestiektől.

A másik fővárosi rangadón, az Üllői úton az FTC szurkolói késztették aktivitásra a rendfenntartó erőket. Torgyán József hétfőn parlamenti vizsgálóbizottság felállítását követelte, mert szerinte a rendőrség vadállati kegyetlenséggel lépett fel, s „ahol fényes nappal, utcán kaszabolnak le embereket, ott veszély fenyegeti a szabadságot". Másnap Torgyán találkozott a belügyminiszterrel, s a találkozó után kijelentette, hogy a vizsgálóbizottság okafogyottá vált, mert a belügyminiszter már elrendelte a vizsgálatot, és a rendőri intézkedéssorozat amúgy is jogszerű volt.

Ezen a napon Torgyán nemcsak a belügyminiszterrel találkozott, hanem az egész kormánnyal is, mely nagyon fontos kérdést tárgyalt. Nem tudjuk, mit, de fontosat, az biztos. Ezt azért tudjuk, mert Torgyán előző nap a TV 3-ban elmagyarázta, miért nem vesz részt hosszú hetek óta a kormány ülésein: „Én rendkívül elfoglalt ember vagyok, és úgy gondolom, hogy nekem akkor érdemes megjelennem, amikor számunkra nagyon fontos kérdés kerül az ülés elé. Egyébként a kormányülésen nem igazán dőlnek el a dolgok."

Az elfoglalt ember számolt vele, hogy a ciklus vége felé már nem fogják őt kormányülésekre hívogatni. Minisztertársa, Boros Imre is így gondolta: „– *Keresi-e a kisgazdapárt köztársaságielnök-jelöltjét vagy jövő nyárig még bőven van idejük az alkalmas személy meglelésére?* – Időnk van, túl nagy keresgélnivalónk viszont nincs. – *Merthogy?* – Adott a pálya, nem hiszem, hogy túl nagy körben kell a jelöltet keresni. – *A pártelnökre gondol?* – Ez evidens." („*Van alkalmas államfőjelölt*". Meszleny László interjúja. Magyar Nemzet, április 10.) Solymosi Frigyes professzor viszont bízott Torgyán „józan ítélőképességében, államférfiúi tisztánlátásában és abban, hogy semmiképpen nem kíván jelöltetésével külpolitikánkra ható belpolitikai bonyodalmakat előidézni". Mert igaz ugyan, hogy Torgyán megjavult, kiválóan együttműködik a Fidesszel, s „miniszterelnökünk márciusi nyilatkozatában külön is hangsúlyozta, mennyire elégedett a Torgyán József által vezetett minisztérium munkájával" – de ott van Torgyán sok-sok, kevéssé szalonképes múltbéli megnyilvánulása, melyekre az ellenzék és a vele szimpatizáló nyugati média hatalmas sajtókampányt építene, s vádak özönét zúdítaná a kormányra. A „polgári" pártoknak ezért meg kellene maradniuk 1996-os elnökjelöltjüknél, Mádl Ferencnél. (Solymosi Frigyes: *Ki legyen az új köztársasági elnök?* Napi Magyarország, április 7.)

Az MSZP nem bízott ennyire Torgyán államférfiúi tisztánlátásában, és ifjúsági függelékeivel népszavazást kezdeményeztetett a közvetlen elnökválasztás érdekében. Az OVB a kezdeményezést jóváhagyta, de kifogást emelt ellene az Alkotmánybíróságnál Takács Albert, Bragyova András alkotmányjogász, valamint Kis János filozófus.

Népszavazást kezdeményezett a Magyar Királyság Párt is a királyság visszaállításáról. A kádárság visszaállítására alighanem többen szavaztak volna, de azt szerencsére nem kezdeményezte senki.

Április elsején a Nyilvánosság Klub a Népszavában elemzést adott közre az országos napilapok helyzetéről. Ebből kiderül, hogy a reklámköltés a kormányváltás óta a Népszabadságban stagnált, 25 százalékkal csökkent a Magyar Hírlapban és 40 százalékkal a Népszavában, melynek példányszáma ekkor még magasabb volt, mint a Napi Magyarországé és a Magyar Nemzeté együtt. A legnagyobb állami hirdetők, a Postabank, az MFB és a Szerencsejáték Rt. teljesen kivonultak a Magyar Hírlapból, s szinte teljesen a Népszavából, a Népszabadságból és a Magyar Nemzetből. Az országos politikai napilapokra jutó reklámkiadásaik négyötöd része a legkisebbnek, a Napi Magyarországnak jutott. A Napi Magyarországban és a Magyar Nemzetben ötször annyiba került adott számú olvasó elérése, mint a Népszabadságban. A Magyar Nemzetet nem kellett állami hirdetésekkel eltartani, mert az állami tulajdonban lévő Postabanké volt, tehát a veszteségét eleve az állam fizette. A Napi Magyarországot viszont a Fidesz-barát Mahir Rt. birtokolta, annak veszteségét csak hirdetéseken keresztül fedezhette a kincstár. A Pos-

tabank 1999 februárjában 18,4 millió forintért hirdetett az öt országos politikai napilapban. Ebből a Népszabadságnak és a Magyar Hírlapnak nem jutott semmi, a Magyar Nemzetnek és a Népszavának kerekítve 1-1 millió, a Napi Magyarországnak 16,4 millió.

A hónap elején a Happy End Kft. közbeszerzési eljárás keretében négy évre megbízást kapott a Miniszterelnöki Hivataltól „a kormányzati kommunikatív feladatok külső munkáinak elvégzésére". A MeH a többi pályázóval nem is tárgyalt, mert azok pályázatából nem lehetett megállapítani, hogy műszakilag alkalmasak-e a feladatra. Stumpf István miniszternek a cégek előzetes hozzájárulása híján nem állt módjában közölni, mely cégek pályáztak, és milyen nehézségekbe ütközött műszaki alkalmasságuk megítélése.

Torkos Matild a Mancsban feltárta és az alábbiak szerint foglalta össze a Budai Hengermalom fölöttébb szövevényes történetét: „Adott egy nagy értékű, kitűnő piaci pozíciókkal rendelkező állami cég, amely magántulajdonosért kiált. A szocialista kormányzás hajnalán e magántulajdonosok egyike – mit ád Isten – a szocialisták vállalkozói tagozatának elnöke és pénztárnoka lesz. A szocialista kormányzás alatt e cég annyi kölcsönt vesz fel a politikai hiteleket menedzselő Postabanktól, amennyit nem szégyell. Aztán e hiteleknek nyoma vész. A kormányváltás után a cég jövője immár az új koalíció tagjai közti alkudozás során dől el. A cég adósságairól a Fidesz-befolyás alá gyűrt Reorg Apport dönt: annak adja el és annyiért, akinek és amennyiért akarja. A kisgazdákhoz közel álló vállalkozóknak például. A szocik alatt termelt adósságokkal a konzervatív koalíció kereskedik. Az üzlet, úgy fest, tényleg pártsemleges. A cinizmus nemkülönben." (Torkos Matild: *Soknullás liszt.* Mancs, április 22.)

Az SZDSZ küldöttgyűlést tartott. Magyar Bálint a küldöttgyűlés előtt a Mancsban kifejtette, hogy az SZDSZ az előző kormányzati ciklusban „nem arra ment rá, amit csinált, hanem amit nem tudott elérni. Nem tudta elérni, hogy ne éledjen fel az MSZP klientúrája, és nem tudta elérni, hogy a korrupció ne váljon hétköznapi élménnyé Magyarországon." Az SZDSZ azóta, mint tudjuk, kapott még egy lehetőséget az elérésre és a rámenésre, napjainkban él-hal vele.

A küldöttgyűlésre elkészült a *Szabadelvű hitvallás* című dolgozat, amelyre az antietatista hagyományaitól eltávolodó „új SZDSZ" épült volna. A Liberális Internacionálé Oxfordi Nyilatkozatára hivatkozó fogalmazvány szerint: „Az állam alapvető feladata, az emberek boldogságának megszervezése világszerte korlátokba ütközik." Bauer Tamás *A népboldogító állam téveszméje* című ellenirataában fölhívta a figyelmet arra, hogy az Oxfordi Nyilatkozat ilyesféle alapvető állami feladatot nem ismer, ellenkezőleg, úgy tartja, hogy „világszerte válsághoz, sőt összeomláshoz vezet az az ósdi téveszme, hogy az állam dolga, hogy az emberek boldogságát megszervezze". Bauert leszavazták, a Szabadelvű hitvallást elfogadták, és tüstént el is felejtették. Azóta se hivatkozik rá senki. A küldöttek között alighanem azok voltak kisebbségben, akik olvasták a két mű közül legalább az egyiket.

Március elsején életbe lépett a „drogtörvény", amelyet az elkötelezett szakemberek igen kevés kivétellel nagyon kártékonynak tartottak. Addigi munkássága és addigi véleménye szerint közöttük kellett volna lennie a magyarországi drogellenes küzdelem egyik legkiválóbb és legelkötelezettebb személyiségének, a híres rákoskeresztúri drogterápiás intézet alapítójának és vezetőjének, Topolánszky Ákosnak is. De nem közöttük volt, hanem az Ifjúsági és Sportminisztériumban, s helyettes államtitkárként mentegette a drogtörvényt: „Nem érzem, hogy a rendőrség túlságosan hangsúlyos szerepet kapott volna... Az új drogtörvény egyik nagy vívmánya, (...) hogy a rendőrök is differenciálhatnak az elkövetési magatartások között... Nincs jogi alapja annak, hogy az új törvény miatt majd kevesebben mennek el a kezelésre." (*A társadalom képes a drog terjedésének megfékezésére.* Drávucz Péter interjúja. Népszava, április 30.) Topolánszky tagadta a tagadhatatlant, hogy mentse a menthetőt. Neki köszönhető, hogy a működésképtelen törvény mellé működőképes drogstratégia is került. A kormány változott, Topolánszky maradt, amíg ki nem rúgták, és négyéves késéssel visszatalált a saját véleményéhez: „Meggyőződésem, hogy szakmailag szükséges a drogszigor enyhítése, (...) és hogy a politikai szempontokat a szakmaiak elé helyező kommunikáció jelen esetben többet ártott az ügynek, mint használt... A [három évvel későbbi, módosított – *R. S.*] törvény elfogadása után fokozatosan a jelenleginek tízszeresére nő majd azoknak a száma, akik az elterelés révén esélyt kapnak." (*Drogszabályozás: nincs szakmai ellenérv.* Fekete Gy. Attila interjúja. Népszabadság, 2002. december 7.) Kádár-kori történet.

1999. május

„Remélem, úgy érzik, hogy egy tiszteletbeli fideszes szólalt fel, én hazajöttem, fel a győzelemre!"

(Torgyán József)

Ez a május is elsejével kezdődött. Ez a május elseje azonban különbözött minden addigi május elsejétől: ezen a napon indult útjára a Balkán Békéjéért Mozgalom. A mozgalom a nemzetközi jog és az emberi jogok tiszteletben tartására és a bombázások beszüntetésére szólította fel az USA-t, a NATO-t és a magyar kormányt. Milosevics kormányát nem szólították föl semmire. A mozgalom szervezésében május 9-én békemenetet tartottak, tízezer ember gyűlt össze a Kossuth téren. A gyűlés hőfokát jelentősen emelte, hogy előző nap bombázták le Belgrádban a kínai nagykövetség épületét a benne tartózkodó diplomatákkal együtt. A mozgalom szóvivői és aláírói között szép számmal képviseltették magukat az egykori demokratikus ellenzék és a független békemozgalom ismert személyiségei, Szalai Erzsébettől Csapody Tamáson keresztül Iványi Gáborig. Róluk mondta este *A Hétben* a miniszterelnök, hogy „ezek az emberek korábban nem a béke mellett, hanem a Varsói Szerződés mellett törtek lándzsát", s „azért bírálják a mostani kormányt, mert a Varsói Szerződés helyett most a nyugati szövetségi rendszer részévé tette Magyarországot". A Népszava cikkírója szerint: „A miniszterelnöknek, aki a NATO történelmi szerepvállalását helyeselte, igaza van. De a miniszterelnöknek, aki durván megrágalmazza a tőle eltérően gondolkodó polgártársait, botrányosan nincs igaza." (Szász István: *Békemenet és a miniszterelnök*, május 11.) A demokratikus ellenzékből szalajtott aláírók többsége azért (a fenti sorok írójával és idézőjével együtt) mégis inkább az ellennyilatkozatot írta alá, amely szerint „nem mosható össze a posztkommunista-nacionalista rezsim aljas indokokból elkövetett népirtó politikája, a koszovói albánok külföldre deportálása, a férfilakosság »eltüntetése«... azokkal az erkölcsi, humanitárius és politikai megfontolásokkal, amelyek a nemzetközi demokratikus közösség fegyveres közbelépését kiváltották". (Mancs, május 27.)

Az Országgyűlésben a képviselők azon vitatkoztak, hogy a balkáni NATO-akció ügyében „pálfordult-e" az MSZP vagy „nem fordult pál". Tény, hogy az MSZP-frakció olyan indítvány elfogadását szorgalmazta, amely a magyarországi repülőterek használatával kapcsolatos, korábban általuk is megszavazott felhatalmazást lényegében visszavonta volna; az MSZP néhány prominens politikusa és képviselője ott volt a NATO-ellenes felhívás aláírói között, a Baloldali Ifjúsági Társulás nyilatkozata szerint a NATO elhibázott akciója éppenséggel a diktatúra jugoszláviai megerősödéséhez vezet. Az MSZP semmilyen jelét nem adta annak, hogy valami kifogása lenne politikusai és szövetségesei NATO-ellenes ténykedésével szemben. Kovács László szerint nem az MSZP változott, csak a helyzet, a kormánypártiak szerint viszont az MSZP úgy határozott, hogy demagóg módon belpolitikai célokra használja ki az emberek békevágyát. Hát, bizony.

A Fidesz is keresett magának valami kihasználnivalót. A békemenet hétvégéjén tartott kongresszusán a szónokok hirtelen elkezdték vadul követelni a Vajdaság autonómiáját. Addig arról volt szó, hogy ez a felvetés most nem aktuális. Ettől kezdve pedig arról lett szó, hogy a Vajdaság autonómiájáról nem beszélni gyávaság (Kövér László), a balkáni béketárgyalások nem érhetnek véget úgy, hogy a Vajdaság autonómiájának kérdését nem rendezik (Orbán Viktor), a szerbiai magyarság biztonságát csak az autonómia biztosíthatja (Németh Zsolt), a Vajdaságot Dél-Tirol mintájára kell berendezni (Csóti György zágrábi magyar nagykövet).

Az FKGP második emberének, Lányi Zsoltnak csak úgy magától, mindenféle pártpolitikai megfontolás nélkül az a kiváló gondolata támadt, hogy legyen a Vajdaság önálló ország.

Május 3-án jogerős ítélet született a példaértékű tiszavasvári perben. Az önkormányzatnak 100-100 ezer forintos kártérítést kellett fizetnie azoknak a roma szülőknek, akiknek gyermekeit 1997-ben kizárták a ballagók közül a Pethe Ferenc Általános Iskolában. Különballagással szégyenítették meg őket és szüleiket. A roma

gyerekek nem látogathatták a büfét, a tornatermet, és nemcsak külön osztályban, hanem külön épületben is tanították őket. Erre mind volt magyarázat. Más és más, de véletlenül mindegyik kizárólag romákat érintett. A különballagást a tetűvel magyarázták. Senki se hallott róla sem azelőtt, sem azóta, hogy bárhol az országban külön ballagtatták volna a tetves gádzsó vagy nem gádzsó gyerekeket, pedig a tetű nem a tiszavasvári fauna különlegessége. Ha gádzsókról van szó, akkor mindenki tud róla, hogy társadalmi állásra és higiénés szokásokra való tekintet nélkül mindenkinek a gyereke lehet tetves, elég ahhoz egyetlen osztálytárs, aki hoz ilyen állatot otthonról. Egy ilyen minden osztályban akadhat, és ha abba az osztályba számottevő arányban jönnek gyerekek rossz körülmények közül, akkor biztos, hogy akad is. Ha egy ilyen osztályba – külön épületbe – csak fiúkat teszünk, akkor csak fiúk lesznek tetvesek, ha csak lányokat, akkor csak lányok, ha csak gádzsókat, akkor csak gádzsók, ha csak romákat, akkor csak romák. Elég nyilvánvaló, hogy nem a tetűből következik a diszkrimináció, hanem az egyik diszkriminációból következik a másik. A rasszisták számára azonban semmi sem nyilvánvaló, ami az. Ők teleírták a rendelkezésükre álló lapokat azzal, hogy már a bíróság is a tetves cigányokat pártolja a tisztességes és higiénikus magyarsággal szemben. A miniszterelnök tanácsadója szerint az a legjobb roma gyerek, akit meg se szülnek. Az nem lehet tetves, és a családját sem kell támogatni: „S nem Isten csapása a gyermekáldás sem, amely aztán mások eltartási kötelezettségévé válik." (Tőkéczky László: *A gondatlanság jutalma.* Magyar Nemzet, május 10.) Miután az állam bokros kötelezettségei és az újszülöttek keresőképtelensége miatt minden gyermekáldás mások eltartási kötelezettségévé válik, a tanácsadó logikája szerint mindenféle gyerek születéséről le kellene szokni. Pokorni Zoltán oktatási miniszter a konkrét ügyről információk hiányában nem kívánt nyilatkozni, de általánosságban leszögezte, hogy a szegregációra vonatkozó panaszokat „még semmilyen felmérés nem erősítette meg". (Magyar Hírlap, május 4.) Ez majdnem igaz: csak egy évvel később végezték el azokat az országos felméréseket, amelyek a tudomány szabályai szerint országos szinten is igazolták azt, amit az oktatási miniszteren kívül már addig is mindenki tudott.

Mezei futóversenyt rendeztek középiskolásoknak. A közszolgálati tévétől leküldtek egy fiatal külsőst, hogy készítsen az eseményről összeállítást. Készített, s indult volna vele a tévébe, mikor egy ifjú hölgy elébe állt: megjött a sportminiszter, és készen áll az interjúra. Az ifjú közölte, hogy ő most speciel nem kíván interjút készíteni a miniszterrel, s távozott. Mire beért a tévébe, már ki is rúgták. Ő volt az egyik utolsó áldozat Horváth Lóránd ügyvezetői érájában, mert májusban átvette a hatalmat a Szabadság téren Szabó László Zsolt.

Az Igazságügyi Minisztériumban új jogalkotási törvénytervezet készült, amely a harmadára csökkentette volna a kétharmados többséget igénylő törvények számát. A tervezet szerint a kormánykoalíció egyszerű többséggel módosíthatná például a gyülekezési jogról, a sajtószabadságról, a lelkiismereti és vallásszabadságról, az állampolgárságról szóló törvényt. Miután azonban a jogalkotási törvény is kétharmados, Dávid Ibolyának nem volt esélye rá, hogy az elképzeléseit keresztülvigye. (Ellenzékben talán lett volna, de akkor meg nem próbálkozott. Minden kormány ellenzékben pénecolja el a lehetőségeit.)

Az ellenzék erre a hónapra is összehívatott egy rendkívüli parlamenti ülést. Ha emlékszik még a kedves olvasó, áprilisban a rendkívüli ülés megtartását úgy akadályozta meg a kormánytöbbség, hogy nem szavazta meg a napirendet. Most jobbat találtak ki: oda se mentek. Így a szabad demokrata Kis Zoltán emlékezett meg Rajcsányi Péterről, a néhány nappal azelőtt meghalt fideszes képviselőről, s csak a T. Ház ellenzéki fele emlékezett meg egyperces néma felállással a kormánypárti képviselőről.

Kölcsönkenyér 25-én járt vissza. Ekkor rendes ülést tartott volna a T. Ház, de nem tartott, mert nem volt jelen elég kormánypárti a többség biztosításához, az ellenzékiek meg nem szavaztak, s elégedetten állapították meg, hogy mégsem működik a parlament ellenzék nélkül.

Május előtt kilenc és fél órával Atyánszky György büntetendő előéletű kisgazda képviselő fölkiáltott: „Itthagyta ez a szerencsétlen az iratokat!" A szerencsétlen – Kosztolányi Dénes, a megfigyelési ügy vizsgálóbizottságának elnöke – öt perccel azelőtt lőtte ki magát az elnöki székéből, hogy elérje az országos aerobikbajnokság meg-

nyitóját Gödöllőn. Siettében megfeledkezett a szigorúan titkos iratokról, amelyeket Orbán Viktor adott át aznap a bizottságnak. Orbán Viktor a Kossuth rádióban megerősítette: az iratok bizonyítják a titkos és törvénytelen adatgyűjtést, s „a tények előtt előbb-utóbb, ha az ember ellenzéki, akkor is meg kell hogy hajoljon". Ám Orbán Viktor ekkor még nem volt ellenzéki, s mivel nem számított rá, hogy lesz, nem gyakorolta a hajolást. Nem lehetett tudni, hogy mi volt az irattartóban, csak azt, hogy nem volt benne az az irat, amelyre bizonyítékként hivatkozott Kövér is, Deutsch is, mert arról már Orbán is elismerte, hogy legálisan összegyűjthető adatokat tartalmaz. A bizottsági jegyzőkönyveket 2013-ig titkosították, a miniszterelnök pedig hiába szorgalmazta a dokumentumok titkosságának a feloldását, a minisztereinek nem volt rá érkezésük. Az iratok azonban mégis elkerültek Juszt Lászlóhoz, aki a *Kriminális* című lapjában leközölte őket. S valóban nem is lehetett volna bennük nagyobb titok, mint ami volt: a Semmi. A miniszterelnök módfelett fölháborodott azon, hogy ily módon feloldódott a titok, amelynek feloldását maga is szorgalmazta, s a Kossuth rádióban Jusztot is törvénysértőnek minősítette. A szerkesztőséget kiseperték, Juszt László ellen nyomozást indítottak. Később kiderült, hogy a titok nem volt titok, a törvénysértés sem volt törvénysértés, és Orbán Viktort a bíróság négy évvel később arra kötelezte, hogy elnézést kérjen ezért a minősítésért Juszttól. Amilyen mázlija van, Juszt a bocsánatkérést elfogadta, a párbaj elmarad.

Orbán azt nyilatkozta, hogy április 30-án az ügyre vonatkozó valamennyi bizonyítékát a bizottság rendelkezésére bocsátotta, de két nappal később a valamennyi után jött még egy. Kövér László nemzetbiztonsági miniszter Földi Lászlóval, a Defend tulajdonosával vásároltatott egy kazettát, amelyen két úriember arról beszélget, hogy Pokorni Zoltánt meg kellene figyelni.

Orbán Viktor május 3-án az Országházban napirend előtt elmondta, mik a tények: „A tények a következők. Bizonyítást nyert, hogy titkos és törvénytelen adatgyűjtések történtek." Azután idegesnek látta Hack Pétert, és tovább ment: „Látva a frakcióvezető-helyettes úr idegességét, amit az ügy kapcsán tanúsít, valamint néhány más ellenzéki képviselő idegességét, a vizsgálatot ma indokoltabbnak látom, mint bármikor. Az SZDSZ, amely mindig is aktív

volt az emberi jogok és ezen belül a személyiségi jogok védelmében, nos, az ő aktív közreműködésükre különösen számítok. Különösen annak tisztázásában, hogy milyen erkölcsi és jogi alapon lehet évekkel a rendszerváltoztatás után politikai ellenfelekkel szemben megfigyelést folytatni. Aktív közreműködést várok a szabad demokratáktól, attól függetlenül és arra való tekintet nélkül, hogy a vizsgálat megállapítja-e vagy sem, hogy olyan tárca is érintett volt, amelyért korábban az SZDSZ viselte a felelősséget."

Ez a tisztázás a miniszterelnök reményeinél könnyebbnek bizonyult, mivel éppen a rendszerváltás után tette lehetővé a törvényhozás, hogy magánemberek, magánpénzen, magánnyomozókkal kompromittáló adatokat gyűjtessenek például politikusokról. Miután a kazetta szövege megjelent a Népszabadságban, és előkerültek a beszélgető urak, kiderült, hogy ez történt, és ez is alig. Miután tehát a kazetta is elvesztette rágalmazási potenciálját, Orbán Viktornak csak azt sikerült bebizonyítania, hogy hiába makacs dolgok a tények, ő még makacsabb.

Tárgyalások kezdődtek az MTK és az Újpest egyesítéséről. Az MTK-nak sok pénze van és kevés szurkolója, az Újpestnek meg sok szurkolója és sok adóssága. Ha összeteszik, amijük van, lesz mindenük. De hát mégsem tették össze. Hiába, a legésszerűbb érdekházasságokat se lehet összehozni, amióta a fiatalok érzelmei is számítanak.

Schmidt Mária múzeumigazgató az előző ciklus távolából inti függetlenségéért aggódó híveit, ne követeljenek számára olyasmit, ami nem kell neki, s ha kéne, se volna: „Mit jelent az, hogy a tudomány függetlensége? Mitől független a többi történészkollégám?... Mitől független bárki, aki itt él, ebben az országban, vagy bárhol másutt? – *A tudomány függetlensége alatt azt a követelményt értjük, hogy például a történettudomány politikai befolyásoktól mentesen dolgozzon.* – De miért? A történelemnek mi értelme van, ha nem a politikáról szól?... Ne csináljunk úgy, mintha a történelem egy mindentől független objektív tudomány lenne. Ez egy művészet." Ebben az interjúban a művésznő a konkurenciával kapcsolatos kérdést is kapott: „*– Akkor, amikor a miniszterelnök úr úgy döntött, hogy megvonják az '56-os Intézettől és a Politikatörténeti Intézettől a támogatást, és ebből a pénzből létrehozzák azt az intézetet, amelynek ön az igazgatója, kikérte*

Schmidt Mária tanácsát? – No comment. – *Vannak, akik azt állítják: személyesen ön intézte el, hogy így történjen.* – Amióta a történelmet ismerjük, alapvető igény, hogy legyenek rossz tanácsadók, és legyen egy jó király. Szívesen vagyok egy jó király mellett rossz tanácsadó." (Népszava, május 15.)

Május 8-án, a győzelem (nyugat-európai) napján tartották a Fidesz - MPP kongresszusát. A kongresszus jelszava az volt, hogy győztes csapaton ne változtass. Újraválasztották tehát Orbán Viktor pártelnökkel együtt a teljes vezetőséget. Volt építő kritika. Trombitás Zoltán a gazdasági tárca példáján szemléltette azt az általános észrevételét, hogy a régi középkáderek kitakarítása lassan halad, ha halad egyáltalán, és az elmúlt hónapok alatt több exmunkásőr került vezető posztra, mint korábban. Torgyán Józsefnek ekkor még nincsenek ilyen problémái. Két év múlva már ő is úgy tudja majd, hogy Boros Imre személyében exmunkásőrből csinált minisztert, sőt két év múlva már azt is tudni fogja, hogy ő ezt mindig is tudta, de ekkor még nem osztotta meg magával ezt az információt. Torgyán fölszólalásában a közvélemény-kutatási eredményekre utalva kijelentette, hogy ha a Fidesz erősödik, az számára olyan, mintha az FKGP erősödne, s úgy gondolja, hogy ez fordítva is így van. (Nota bene: a közvélemény-kutatási adatok szerint egyik párt sem erősödött, éppen a kongresszus idején váltak ismertté az első olyan adatok, amelyek szerint az MSZP beérte a Fideszt.) „Remélem, úgy érzik, hogy egy tiszteletbeli fideszes szólalt fel, én hazajöttem, fel a győzelemre!" – búcsúzott Torgyán csak úgy hevenyén. A Forza magyar fordításával akkor még nem készültek el.

Május 7-én egy tájékozatlan bűnöző egy kiemelt közfeladatot ellátó személy rendelkezésére rendelt, s ennek megfelelően kiemelt védelemben részesülő, kivételes minőségű terepjáró Toyota eltulajdonítását kísérelte meg – de pórul járt. A kiemelt közfeladat a miniszterelnök gyermekeinek felügyelete volt. Ezt egy bébiszitter látta el, az ő utaztatására rendelték ki az Orbán család rendelkezésére álló állami terepjárót és állami hadnagynőt, hogy leküzdjék a bébiszitter pesthidegkúti lakása és a miniszterelnök rózsadombi rezidenciája közötti terepet. Ám jött a rabló, akinél vagy volt fegyver, vagy sem, de mindenesetre kicibálta a hadnagynőt a kocsiból, beugrott a helyére, és elhajtott a zsákmányával. Néhány golyót is vitt

magával, mert a hadnagynő az üvegen keresztül többször belelőtt, és súlyosan meg is sebesítette. A rendőri vezetők először határozottan leszögezték, hogy a fegyverhasználat jogos volt, majd elrendelték a fegyverhasználat jogosságának kivizsgálását. A rendőrnőt még a vizsgálat lezárása előtt kitüntették. A rablót később még ehhez a súlyos bűncselekményhez képest is feltűnően súlyos büntetéssel sújtották. A szálak szépen elvarródtak. Csak azt nem tudjuk azóta sem, milyen jogon alkalmazták rendszeresen egy védelemre nem jogosult személy (a bébiszitter) sofőrjeként a Köztársasági Őrezred hadnagyát?

Az amerikai Lockheed Martin cég egy csomó vadászrepülőt szeretett volna eladni nálunk, s lobbistái ennek érdekében hevesen tevékenykedtek Budapesten, ahol az óriáscég egyik vezetője, egy bizonyos Steven M. Jones szívesen lett volna nagykövet Peter Tufo után. Mondták neki a barátai, szerezzen itteni támogatókat. Szerzett. Az egyik heves Lockheed-lobbista barátnőjét, Selmeczi Gabriellát a Miniszterelnöki Hivatalban alkalmazták államtitkárként. Akárcsak az akkor már utolsó napjait élő Gyuricza Béla tábornokot, akinek amerikai gyógykezelését Jones tette lehetővé. Megvoltak a kapcsolatok. Megfogalmazódott a levél, miszerint az aláíró magyar képviselők (angolul egyenesen szenátorok) boldogok lennének, ha az érdemdús Jones lehetne az Egyesült Államok következő budapesti nagykövete. A levelet aláíratták a Fidesz-frakcióban boldoggal és boldogtalannal. Még egy-két boldogtalan kisgazdával is. Az aláíró képviselők jelentős részének fogalma sem volt, mit ír alá. A levelet elfaxolták Amerikába, ahol aztán Jones, de főleg a Lockheed jóakarói megakadályozták, hogy a levél a maga kínos angolságával és kínos tartalmával komolyabb döntéshozók szeme elé kerüljön. Szájer József bocsánatot kért Tufo nagykövettől, Orbán Viktor pedig súlytalan ügynek minősítette a történteket. Ehhez képest a CNN hírtelevízió negyedórás tudósításban foglalkozott a lobbilevéllel, Clinton elnök szükségesnek tartotta, hogy külön ezért telefonáljon Tufónak és bizalmáról biztosítsa őt, Selmeczi Gabriella és Balsay István államtitkároknak pedig le kellett mondaniuk.

Tudni való, hogy Jones republikánus volt, kizárólag a demokraták bukása esetén jöhetett volna szóba nagykövetként a 2000-ben esedékes választások után. A lobbilevél tehát arról is szólt, hogy a

magyar kormányzó párt képviselői kívánatosnak tartják és mintegy megelőlegezik a kormányzó demokraták bukását. A Népszabadság véleményrovatában vendégeskedő publicista szerint a levél három lényeges információval szolgál az USA kormánya számára: „Egy: a magyar kormánypárt a hatalmon lévő demokrata párti rezsim bukására játszik. Kettő: eladó. Három pancser." (Révész Sándor: *A súlytalanság súlya,* május 31.)

1999. június

„Tisztelt Bicskei Bertalan! Kedves Fiúk! A kapitánynak és a válogatott minden tagjának tudnia kell, hogy a széthúzásban elhíresült magyarok ezúttal összefognak, és a lelki szolidaritás kivételes erejével támogatják a csapatot a bukaresti mérkőzésen. Nehéznek és reménytelennek látszik a valóságos és a szimbolikus küzdelem? Igen. De a történelem bátorító vigaszt küld a csapatnak. Ne felejtse közülük senki, hogy Marathónnál is a reménytelenség győzött. A Magyarok Világszövetsége nevében hitet, erőt és sikert kívánunk!

Csoóri Sándor"

1999 májusának utolsó napján Kuncze Gábor a parlamentben napirend előtt megjegyezte: a kormánypárti képviselők alighanem azért szabotálják el a Postabank és az MFB ügyeit vizsgáló bizottság felállítását, mert Fidesz-közeli cégek az Orbán-kormány megalakítása előtti hónapokban vagy egymilliárd forintot vittek ki a Postabankból.

Június első felében az SZDSZ négyrészes sajtótájékoztató-sorozat keretében igyekezett rászárítani a gyanút a Fideszre. A bemutatott szerződések és egyéb iratok java része arról szólt, hogy a Postabank a Simicska Lajoshoz, Wermer Andráshoz és Győri Tiborhoz (a Mahir Rt. vezérigazgatójához, egyben a Napi Magyarország felelős kiadójához) kötődő cégeknek közvetve vagy közvetlenül, de mindenesetre gyorsan és könnyedén fizetett ki olyan szolgáltatásokat (hirdetéseket, reklámokat stb.), amelyeket soha nem teljesítettek. A szerződések egy részéről, ha ellenőrizni nem is, legalább állítani lehetett, hogy teljesítették őket, más részéről viszont állítani sem. Nem lehetett látni sem az egy évre előre kifizetett irdatlan mennyiségű hirdetést a Napi Magyarországban, sem a munkahelyi képzésben felhasználható méregdrága oktatófilmet, amelyért 68 millió forintot fizettek ki a Happy Endnek. (Csurka István 1992-ben 28 millióért nem forgatott. Azóta emelkedtek a „nemforgatás" költségei.)

Győri Tibor följelentette Kunczét üzleti titok megsértése miatt, a Fidesz politikusai pedig azt mondták, hogy nekik semmi közük az említett urak és cégek üzleteihez. Illetve csak annyi, mint bármelyik másikhoz: „ha innen nézzük a világot, akkor ma már Magyarország összes vállalkozása lényegében hozzánk közel álló cégnek minősül, hiszen mi csináljuk a gazdaságpolitikát, mi osztjuk a támogatásokat". Ha a kedves olvasó is innen nézi a világot, akkor tudja, mire gondolnak a Fidesz politikusai ellenzékben, amikor MSZP- vagy SZDSZ-közeli cégeket emlegetnek. Bármire.

Az SZDSZ sajtótájékoztató-sorozata még véget sem ért, amikor kitört a postabankos ellenbotrány: nyilvánosságra kerültek az első nevek az úgynevezett VIP-listáról. A Postabank kivételezett ügyfelei számára 1991 óta adogatott hiteleket igen alacsony kamatra, és fizetgetett betétekre igen magas kamatot. A lehetőséggel több százan éltek, tehát a nyilvánossághoz könnyen hozzáférő több ezer embernek kellett róla tudnia. Bárki bármikor kirobbanthatta volna a botrányt – de nyolc éven át nem tört meg a hallgatás konszenzusa. Ez a konszenzus nemcsak a hallgatásra vonatkozott, hanem arra is, hogy ez a VIP-gyakorlat sem erkölcsileg, sem politikailag nem aggályos. Ha ezt bármelyik párt másképp gondolta volna, már régen követelhette volna a vizsgálatot és a listát.

A Kormányzati Ellenőrzési Hivatal elnöke, Sepsey Tamás az MTI-nek azt nyilatkozta, hogy hamarosan elkészül a hivatal jelentése a VIP-ügyekről, és ott van a páncélszekrényében a bank belső vizsgálata alapján összeállított lista.

A listán több száz név szerepelt, közöttük négy szocialista politikusé. Véletlenül éppen ebből a négyből látott meg hármat a Napi Magyarország újságírója, aki valamiképp belekukucskálhatott a listába. Még két nevet látott, Mester Ákosét (aki korábban már maga is utalt a 168 Órában a VIP-hitelére) és Tarafás Imréét – Szász Károly elődjéét –, akit a kormány februárban meglehetősen drasztikus eszközökkel kényszerített lemondásra az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet éléről.

Dancsó József fideszes képviselő egy június 15-i interpellációjában a Napi Magyarországra hivatkozva ezt az öt nevet említette. Az Élet és Irodalom következő számából kiderült, hogy az MDF alelnöke, Herényi Károly és Stumpf István államtitkára, Bártfai Béla is szerepel a listán.

Nagy Sándor, Csiha Judit és Herényi Károly lemondtak a pártjukban és a frakciójukban viselt tisztségeikről, Keleti György pedig igazolást kért, hogy ő soha nem vett fel VIP-kölcsönt. (Tényleg nem: ő kedvezményes betéttel került föl a listára.) Stumpf nem tartotta szükségesnek, hogy államtitkára lemondjon. Az államtitkárt

később hűtlen kezelés vádjával bíróság elé vitte a Fővárosi Főügyészség, miután olyan szerződést kötött Berkecz Máriával, a Millenáris Kht. vezetőjével, mely szerint a hölgy az egyébként is igen jelentős végkielégítés mellé tízmillió forintos hallgatási díjat és gépkocsit is kap. A bíróság azonban ezt nem tekintette büntetendő cselekménynek.

A legbővebb listát a Világgazdaság közölte augusztus 30-án. Ennek fölvezető szövegéből kiderül, hogy „1989 óta csak Budapesten mintegy 600 VIP-betéti ügyletet kötöttek, melyeknek csupán egy részét sikerült utólag dokumentálhatóan föltárni". Félszázat a hatszázból! Van tehát több mint félezer ismeretlen honfitársunk, aki a lekötéskor szokásos banki kamatnál 10-15 százalékkal többet kapott a betétjére. Az ismert VIP-betétek között vannak százmillió felettiek (itt a napilapban a zárójelek között volt egy-két példa, melyeket nem ismétlek meg, mert a példában szereplők egyike cáfolta a rá vonatkozó adatok hitelességét, amivel nem tudunk vitatkozni, mert hiteles forrás sajnos valóban nincs), sőt egy félmilliárdos is... A VIP-betétek ügye sokkal érdekesebb, mint a VIP-hiteleké. Sokkal több volt belőlük, sokkal nagyobb értékűek voltak a kedvezmények, és nagyrészt ma sem tudjuk, kik kapták őket. A hitel nem tűnik el, mert azt hosszú futamidővel vissza kell fizetni, de egy betétet bármikor meg lehet szüntetni.

A listán mindenki találhat szívéhez közel állót, távol állót egyaránt, Jordán Tamástól Gyarmati Dezsőig, rajta van az egész diadalmas vízilabdacsapat, sok színész, énekes és persze újságíró is.

Dancsó interpellációjára Járai Zsigmond többek között ezt válaszolta: „a Postabank jelenlegi vezetése a kedvezményes hitelkihelyezési és betételfogadási gyakorlatot azonnal felszámolta, megszüntette, és megfelelő szabályzatokban rendezte a hitelkihelyezéseket". A Világgazdaság információja szerint ez nem igaz. Még 1998 októberében, novemberében, tehát hónapokkal Princz lemondatása után is bonyolítottak le VIP-ügyleteket. Urbán László, a Postabank vezérigazgató-helyettese megígérte: amint elkészül a végleges lista, fölszólítják a kedvezményezetteket, hogy fizessék vissza a kedvezményt, s akik nem fizetnek, azoktól peres úton hajtják be a pénzt. Nem hajtották, de nem is lett volna rá jogalap, A Postabank fél évvel később fölajánlotta VIP-listásainak, hogy vállalják át a köztulajdon kárát, de kevesen éltek a lehetőséggel: száznegyven VIP-hiteles kapott levelet, kilencven nem is válaszolt rá, és összesen hatan szüntették meg a kedvezményes hitelüket a tőke és a kedvezményes kamat visszafizetésével. Egyetlen ügyfél akadt, aki a kedvezményt is visszafizette. Természetesen nem tudjuk, kicsoda, de nagy lókötő lehet, ha megengedheti magának, hogy ennyire tisztességes legyen. Urbán László decemberben bejelentette, hogy az ügyet lezárják, a kedvezményes hitelszerződéseket a lejáratig fenntartják, mert nem tehetnek mást.

A szakszervezetek fölvetették, hogy a tervezett inflációval számolva ebben az évben 5 százalékkal csökkenne a minimálbér reálértéke, ezért indokolt lenne azt év közben megemelni egy kicsit. A kormány ezzel egyáltalán nem értett egyet, maradt a minimálbér 22 500 forint. A Szakszervezetek Együttműködési Fóruma levélben tájékoztatta Járai Zsigmondot, Chikán Attilát és Stumpf Istvánt arról, hogy az előző év vége óta a közszférában dolgozók majdnem a felének csökkent a reálkeresete.

Ha nem is volt sok okuk az örömre a munkanélkülieknek meg a munkavállalóknak, annál több volt az anyukáknak. Annál több, minél többet kerestek, mielőtt anyukák lettek volna, mert visszaállították a gyedet, amiből az anyuka annál többet kap, minél kevésbé szorul rá. Orbán Viktor a Fidesz június 19-i választmányi ülésén rámutatott, hogy ez az elmúlt másfél hónap leglényegesebb eseménye, az efölötti örömnek kellene meghatároznia az emberek gondolkodását, de a sajtó ezt megakadályozza, mert mindenféle „marhasággal", lényegtelen üggyel, látszatbotránnyal eltereli a fontos dolgokról a figyelmet; az „ellenfél" pedig „a túlzottan nagy államháztartási és költségvetési hiányról szóló látszólagos gazdaságpolitikai elemzésekkel" valamiféle Bokros-csomagot akar „kitaposni" a kormányból, de hiába. (Az MNB adatai által keltett „látszat" az volt, hogy az év első négy hónapjában 763 millió dollár volt a fizetési mérleg hiánya az előző év azonos időszakának 445 millió dollárjával szemben.)

Akik belülről tapostak, kívülre kerültek. László Csaba államtitkár elhagyta a Pénzügyminisztériumot, Chikán Attila pedig fölszámolta az egész Gazdaságelemző Intézetet. Ez utóbbit ő hozta létre öt hónappal azelőtt, s ő állította az élére Mátyás Lászlót, aki aztán a

Magyar Hírlapban impotensnek minősítette a kormányt, amiért nem tesz semmit a gazdasági egyensúly megőrzése érdekében. Úgy kell annak, aki a kormány potenciáját kísérti.

Orbán Viktornak egyébként is megvoltak a maga határozott elképzelései a tervezettet jócskán meghaladó költségvetési hiány csökkentésére. Például: a kormánynak nyomást kellene gyakorolnia a jegybankra a kamatszint gyorsabb csökkentése végett. A liberális gazdaságkutatók felhorkantak: a kormány ne üsse bele az orrát Surányi György és a jegybank dolgába, inkább módosítsa a költségvetést.

Orbán azzal nyugtatta meg szerdai rádióműsorának hallgatóit, hogy a mobiltelefon-tenderből, a Matáv-részvények eladásából és még egy-két privatizációs ügyletből úgyis bejön egy csomó pénz, és azzal finanszírozni lehet majd a hiányt. A liberális közgazdászok újfent fölhorkantak: vagyonfelélésből, „családi ezüstből" fedezni a folyó kiadásokat?!

Június 16-án volt Nagy Imre és mártírtársai újratemetésének tizedik évfordulója. Az újratemetést kezdeményező és megszervező '56-os Emlékbizottság börtönviselt forradalmárai, Mécs Imre, Vásárhelyi Miklós, Litván György, Hegedűs B. András délután négy órakor a 301-es parcellánál várták a lengyelországi látogatásáról hazaérkező Göncz Árpádot, és vele együtt emlékeztek meg forradalmártársaikról, a kádári terror áldozatairól. A hivatalos ünnepségek délelőtt zajlottak, arra őket nem hívták meg, az államfőt pedig nem várták meg. Fónay Jenő szerint azért nem kapott minden érintett meghívót, mert „a Fidesz fiataljai még nem szokták a protokollt". A meghívottak listáját a hetvenesztendős és tíz hónapos miniszterelnöki főtanácsadó, Boross Péter titkárságán állították össze.

Májusban még csak azt lehetett tudni, hogy a „megfigyelési" ügy elterelésére bedobott (de arra se jó) kazettát Kövér László titkosszolgálati miniszter szerezte be. Júniusban már azt is lehetett tudni, hogy miként. Utasította Földi Lászlót, hogy az ő polgári cégén, a Defenden keresztül vegye meg. Június harmadik hetéig Kövér is, Földi is tagadta ezt. Földi mindenféle érdekes magyarázatot talált rá, miért fizetett ő a kazettát értékesítő magánnyomozónak másfél millió forintot (hogy ellenőrizze a Defend lízingelt autóit, hogy derítse fel a Postabank által a Defenden átáramoltatott pénz útját stb.), de aztán csak be kellett vallani a dolgot. Kövér László június 21-én a parlamentben kifejtette, mennyire igyekszik elkerülni, hogy „nyilvános politikai diskurzusok" tárgyává váljon „mindaz a szemétdomb", amit az előző kormány a nemzetbiztonsági szolgálatok terén (is) maga mögött hagyott, s mennyire fontos neki, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatokat kivonja a napi politikai harcokból. Ezért „került sor Földi László felkérésére". Ezért használta tehát a miniszter a Defendet úgy, mintha nemzetbiztonsági fedőcég lenne, a vezetőjét úgy, mintha még mindig egy nemzetbiztonsági szolgálat vezetője lenne, ezért „kérte fel" őt egy olyan akcióra, melynek álcázását csak okirat-hamisítással, visszadátumozott, színlelt szerződéssel lehetett megoldani. Ezt nevezte Földi László referenciamunkának. Bizonyára okkal.

Június 15-én az Országgyűlésben felvetődött a kérdés, hogy helyes volt-e Juszt Lászlót a „megfigyelési ügy" dokumentumainak nyilvánosságra hozatala miatt azonnali hatállyal kirúgni a televízióból. Ennek kapcsán Kövér László leszögezte, hogy Juszt az ország nemzetbiztonsági érdekeit súlyosan sértő bűncselekményt követett el, az ellenzék pedig „cinkos ebben a bűntényben", és „utólagos pszichikai bűnsegédletet valósít meg". A cinkosság azután kiterjedt a bíróságra is, amely még utólagosabb jogi bűnsegédletet megvalósítva fölmentette Jusztot (amint azt a múlt májusi „Ködben" már említettük). Azóta se tudtak begyógyulni a magyar nemzetbiztonsági érdekek.

Végre kiderült, hogy mit kell tudnia egy magyar válogatott focistának. Csoóri Sándor árulta el: „Tisztelt Bicskei Bertalan! Kedves Fiúk! A kapitánynak és a válogatott minden tagjának tudnia kell, hogy a széthúzásban elhíresült magyarok ezúttal összefognak, és a lelki szolidaritás kivételes erejével támogatják a csapatot a bukaresti mérkőzésen. Nehéznek és reménytelennek látszik a valóságos és a szimbolikus küzdelem? Igen. De a történelem bátorító vigaszt küld a csapatnak. Ne felejtse közülük senki, hogy Marathónnál is a reménytelenség győzött. A Magyarok Világszövetsége nevében hitet, erőt és sikert kívánunk! Csoóri Sándor". A kedves fiúk kilencven percen át Marathónra koncentráltak, a románok meg kettő-nullára győztek.

Véget ért a futballbajnokság. Az MTK lett az első, a Fradi a második, az Újpest a harmadik. „Nekem a második hely nem eredmény, én csak az első helyben gondolkodom" – mondta Torgyán

József, és abból a hazafias meggyőződéséből kiindulva, hogy „a Fradi a nemzeté, a nemzet a Fradié", kirúgta Marijan Vlak edzőt, mert „az FTC-t csak olyan edző irányíthatja, akinek a személyes karrierje nem fontosabb, mint a Fradi jövője". Marijan Vlak általános tiszteletnek örvendett az Üllői úton, igen küzdőképes csapatot alakított ki, néhány hónap alatt felhozta a Fradit a hetedik helyről a másodikra az utcahosszal vezető MTK mögé, és összetartotta a gárdát annak ellenére, hogy a játékosok hónapok óta nem kaptak prémiumot. Vlak mester ezek után a személyes karrierje után nézett, és hazament a Croatiához másodedzőnek másfélszeres fizetésért.

„Ha mi nemzetként nem akarjuk vérünket ontani, hogy segítsük a koszovóiakat, akkor ideje kijózanodnunk abból az elképzelésünkből, hogy megakadályozhatjuk a genocídiumot... Jelenlegi módszereink mellett csak a pusztítást-pusztulást vagyunk képesek növelni" – írta Norman Mailer a Washington Postban. A kijózanodásra azonban már nem volt idő, mert mire Mailer szavai elérték a magyar olvasót (Népszava, június 26.), a genocídium már meg volt akadályozva. Milosevics kapitulált, és Koszovó az ENSZ Biztonsági Tanácsának június 10-i határozata alapján a NATO-országok és Oroszország katonáiból álló KFOR-erők ellenőrzése alá került. Több mint egymillió külföldre menekült vagy a tartományon belül bolyongó hontalan albán térhetett vissza otthonába. Megkezdődött a jugoszláv katonaság által lerombolt, fölégetett települések újjáépítése és a tömegsírok föltárása. Szerbiában is volt (van) mit újjáépíteni. A légitámadásokban elpusztult többek között 55 vasúti és közúti híd, 7 polgári repülőtér, megsérült 20 kórház. A BBC összesítése szerint a jugoszláv hadsereg ötezer katonája halt meg, tízezren megsebesültek, a polgári áldozatok száma kétezer. A NATO két pilótát vesztett, őket gyakorlatozás közben érte halálos baleset. Mailer pedig sirathatta életben maradt honfitársait.

„Ez volt az első olyan háború, amelyet nem piacokért, forrásokért, határok megváltoztatásáért, területek és befolyási övezetek megnöveléséért, hanem elvek és értékek védelmében vívtak" – lelkesedett Martonyi János külügyminiszter június 14-én a parlamentben. Június 15-én az összes frakció megszavazta a 350 fős magyar békefenntartó alakulat kiküldését, mindössze hárman szavaztak nemmel (köztük Bauer Tamás), és négyen tartózkodtak (köztük

Béki Gabriella). Június 16-án a menekültek világnapja volt, s ebből az alkalomból Kőszeg Ferenc a Népszabadságban az álszentség tombolásáról írt. Többek között arról: „1998 őszén magas rangú belügyi tisztviselők mentek kérelmező követségbe az agresszor Milosevics főbelügyeseihez, kötnének már toloncegyezményt Magyarországgal, hadd adjuk vissza a koszovói albánokat, vajdasági magyarokat – de hiába."

Nádas Péter nagy esszét írt az Élet és Irodalomban (*A világpolgár és a kecskebak*, június 18.) abból az alkalomból, hogy az „öreg világ" késve bár, de elmozdult „odvas pozícióiból". Az „odvas pozíciókat" a kétpólusú világ diplomáciája tartotta fenn azzal, hogy „nem egyeztette az ENSZ Alapokmányát az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával". Ez utóbbit csupán ajánlásnak, vágynak, deklarációnak tekintette, nem pedig a szuverenitás feltételének: „Pontosan fordítva látom, mint ahogy a légitámadások ellenzői jogi érvekre hivatkozva állítják. Nem a szuverenitás sérült, hanem korábban a történelmi szokásjog alapján olyan jogokat vezettünk le belőle, amelyek az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával nem egyeztethetők össze." Nádas esélyt lát egy olyan nemzetközi rend kialakulására, amelyben az államok szuverenitása és az államfők sérthetetlensége csak addig tart, amíg tiszteletben tartják az emberi jogokat, és betartják a demokratikus nemzetek közösségének egységes játékszabályait.

Azóta is ezt az esélyt lessük.

Már aki.

1999. július

„Be kellene fótozni a Postabank seggét, ne essen már ki belőle minden szar."

(Magyar Narancs, szerkesztőségi cikk)

Az Orbán-kormány tevékenykedésének egy éve alatt 52 százalékról 31 százalékra csökkent azok aránya, akik szerint jó irányba mennek a dolgok Magyarországon, és 24 százalékról 56 százalékra nőtt azoké, akik szerint rossz irányba (Medián, HVG, 1999. 10.). A biztos pártválasztók körében az MSZP átvette a vezetést. Szájer József szerint azért, mert a Fideszt magasabb arányban támogató fiatal, dinamikus rétegek a kérdezőbiztosok elől elmentek nyaralni, s ősszel, ha hazajönnek, megint átveszi majd a Fidesz a vezetést. A fiatal, dinamikus rétegek azonban átnyaraltak három telet, s a választások előtt is csak a kérdezőbiztosok megtévesztése végett tértek haza egy kis időre.

A szocikat is a hazatérés távlatai foglalkoztatták, de náluk nem a nyaralás végződött hazatéréssel, hanem a hazatérés kezdődött nyaralással. Németh Miklós, az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank londoni alelnöke a hónap közepén szabadsága terhére tárgyalt az MSZP vezetőivel a jövőről. A miniszterelnök rögvest fölkért néhány hozzá közel álló diktatúra-szakértőt, hogy dolgozzanak ki politikai és kommunikációs stratégiát arra az esetre, ha a nemzetközi nagytőke Németh Miklós szerenádjával próbálná kiénekelni a hatalmat a magyar polgári proletariátus csőréből.

A szocik fiatal dinamikusai megpróbáltak még Németh Miklós érkezése előtt belekavarni az MSZP állóvizébe, de az bizony jól be volt állva. Készíttettek a dinamikusok egy belső tanulmányt, amely szerint az MSZP-nek sürgősen új arculat kell, mert már a régije sincs meg, csak a régi káderei, akik csupán céltáblának jók, kommunikátornak nem, s mivel már tematizálni se tudnak, lassan kikoptatják a pártot a médiából. Ezért aztán vagy sürgősen a helyükbe állnak a kevésbé hosszú és kevésbé kétes múlttal rendelkező fiatalok, akik föl tudják venni a versenyt a Fidesszel kommunikációs tudatosságban és egyöntetűségben, vagy a szociknak annyi. A július 7-i elnökségi ülésen Molnár Gyula kirántotta aktatáskájából a tanulmányt, és vívóállásba helyezkedett. Az öregek megdicsérték, milyen jól áll neki ez a vívóállás, és megkérték, hogy tartsa ezt a pozíciót a másfél év múlva esedékes tisztújító kongresszusig, amikor majd összecsaphatnak a szocialista jövőképek.

A dinamikus fiatalság és a tapasztalt érettség szintézisének lehetőségét egy másik nagy hazatérő vetette fel, de nem a szocialisták számára: „– *S melyik párt a legszimpatikusabb?* – Talán ez a Fidesz, mert olyan fiatalok. Mit gondol, szükségük lehetne rám? Az én múltammal, tapasztalataimmal bizonyára hasznukra lehetnék" – vélekedett Cicciolina a Népszabadságban. (Seres Attila: *Cicciolina honi politikai szerepre vágyik*, július 10.)

Üröm népe egy másik, úgyszintén értékes, de más jellegű tapasztalatokban bővelkedő hölgynek igyekezett hasznát venni. Nagyszabású ünnepség keretében iktatták be hivatalába G. Nagyné Maczó Ágnest, akit az Ürömi Polgári Szervezetek Választási Szövetsége (a Fidesz, az MDF, a MIÉP és bárki) támogatásával választottak polgármesterré. A faluban hetek óta állt a bál, a kampány idején szinte naponta rendeztek egyet, a választások estéjén piros-fehér-zöld zászlók alatt, autentikus dallamokkal az ajakán, zenekari kísérettel vonult az ürömi rendszerváltás tömegbázisa a Maczó-házhoz. Csoóri Sándor meleg hangú táviratban köszöntötte az új polgármestert. A polgármesteri hivatalban a posztkommunista elŐd porcelán-Kossuthját bronzra cserélték. „Leborulok a község nagysága előtt" – utalt a rangidős képviselő a bronzalakra a beiktatási ünnepségen, és átadta a szót az új polgármesternek, aki jólétet, gyarapodást és nemzeti érzelmű bevásárlóközpontot ígért, egyszersmind türelemre intette csodaváró híveit: „Egy-két év szükséges ahhoz, hogy Ürömből Szentendre szintű település legyen." Egy év sem kellett hozzá, hogy az ürömi szocialisták és MIÉP-esek egymásra találjanak, és azután vállvetve harcoljanak a korábbi polgármester vezetésével az idegenszívű polgármester asszony ellen, aki az ürömi határ jelentős részének belterületté nyilvánításával az idegen térfoglalás szolgálatába szegődött.

A Hajógyári-szigeten a baráti kultúra foglalt tért. Az óbudai polgárok mestere, Tarlós István az önkormányzat nevében kétéves együttműködési szerződést írt alá a Diáksziget szervezőivel. Deutsch Tamás sajtótájékoztatón méltatta az önkormányzat és a Sziget-szervezők közötti együttműködést.

Szegeden is előrehaladt a rendszerváltás ügye. Bartha László polgármester az országgyűlési képviselőket meghívta a szabadtéri játékok egy-egy általuk választott előadására, hogy művelődjenek, egyenek-igyanak, háljanak a város költségén. Csak a fideszes képviselőket hívta, mert mi abban a rendszerváltás, ha a köz ellenségei is részesülnek a köz vagyonából? A polgármester hasonló megfontolásból az ellenzéki sajtótájékoztatókat is kitiltotta a városházáról.

A hódmezővásárhelyi városházán tartott július 16-i sajtótájékoztatón mindkét ellenérdekű fél megszólalt. Igaz, hogy mindkettő eléggé polgári volt, hiszen a várost már hosszú hónapok óta a polgári városvezetők polgárháborúja dúlta. Az egyik fél élőben szólalt fel, a másik fél magnóról. A lázadó alpolgármesterek bejátszottak néhány markáns részletet a felfüggesztett polgármester, Rapcsák András lakossági fórumokon elhangzott megállapításaiból. A felvételek tanúsága szerint a polgári erők polgármestere viperáknak, barmoknak, gazembereknek, mocskos állatoknak, alkoholistáknak, idegbetegeknek és tolvajoknak nevezte ellenfeleit.

A Rapcsákkal szembefordult hódmezővásárhelyi Fidesz-csoport elnöke, Szabó Attila országgyűlési képviselő a hónap végén a Balaton partján pihent és politizált. Egy csopaki élelmiszerboltban sportolt is az ott vásárolt labdával. Dekázgatott a polcok között, kirugdosta a labdát a boltból, berugdosta a labdát a boltba, szódával locsolgatta a torkát és vásárlótársait, s kilátásba helyezte, hogy összetöri a berendezést a bolt előtt parkoló kocsikkal együtt. Fölpöckölte az üzletvezető állát, lekommunistázott mindenkit, aki kifogásolta keresztény-nemzeti szellemű megnyilvánulásait, s közölte, hogy ha majd a Fidesz Csopakon is hatalomra kerül, mindenkinek annyi lesz. Még nem derült ki, hogy mennyi, mert azóta sem volt rendszerváltás Csopakon. Szabó Attilát ősszel kicsapták a Fidesz-frakcióból, de ezt dekázgatás nélkül is elérhette volna, mert a Rapcsák-ellenes kakukkokat amúgy is kivetették a Fidesz fészkéből.

Nem vetették ki viszont Tölgyessy Pétert, aki az Élet és Irodalomban azt nyilatkozta, hogy „a Fidesz szembefut több polgári értékkel". (Seres László interjúja. ÉS, július 16.) És itt nem a Rapcsák András polgári értékeivel szembefutó Szabó Attilára gondolt, hanem arra: „A magyar társadalom új feltörekvői úgy érzik, csak a nyers erő számít, akinek hatalma van, az mindenen és mindenkin áthághat. Pedig az igazi polgári lét egyik legfontosabb vonása a törvénytisztelet, a normakövető magatartás... A Fidesz kétségtelenül feszegeti a közjogi berendezkedés egy-két sarokpontját, esetenként át is lép szabályain. De a magyar alkotmányosság nincs közvetlen veszélyben, inkább a politikai kultúra... A Fidesz-kormány sorra kapja a jogállam többi hatalmi ágától a jelzéseket: így nem lehet messzire jutni. Az út végén pedig ott lesz a következő választás."

Ami az út végét illeti, a Teremtő is kapott jelzéseket. Az ország legnagyobb katolikus templomaiban elterjedt szokássá vált imába foglalni az Orbán-kormányt, és Isten támogatását kérni számára. Gyulay Endre szeged–csanádi püspök a Népszavának azt nyilatkozta (július 17.), hogy ebben nincs semmi különös, nem egy adott kormányért fohászkodnak, hanem általában azért, hogy normális vezetői legyenek az országnak. Ezért kérte a katolikus egyház Isten áldását az ország vezetőire már a királyság idején, sőt a Rákosi-érában is. A katolikus egyház nem is a kormány, hanem egy extravagáns osztrák festő, Hermann Nitsch népszerűsítésében ért el látványos sikert.

Nitsch sokak szerint jelentős művész, sokak szerint kókler. Mindenesetre a világ nagy múzeumai őrzik alkotásait, katedrát kapott a frankfurti művészeti akadémián, rendezett és díszletet tervezett a bécsi Operában, és a prinzendorfi kastélyban lezajlott hatalmas orgia-misztériumának anyagából készített kiállítása a sikeres bécsi, római, velencei, göteborgi és luxemburgi bemutató után érkezett meg Óbudára, a Kiscelli Múzeumba. A kiállítás megtekintéséhez erős gyomor kellett. Az orgia-misztérium száz résztvevője 1998 augusztusában hat nap alatt 13 ezer liter bor, ezer liter állati vér és egy tonna paradicsomvér segítségével felszínre hozta az ember pusztító ösztöneit, megismerkedett az állati tetemek belső világával, vérben, mocsokban, keresztre feszített tetemek és vallási szimbólumok társaságában üzekedett, a művész intenciói sze-

rint lehatolt az emberi psziché legmélyére, ahol az ősi mitikus ösztönök lapulnak, s rádöbbent, hogy az ember a legintelligensebb ragadozó a világon.

Az óbudai kiállítás ezt a monstre orgiát mutatta be fényképek, videofelvételek és az ott használt tárgyak segítségével. A kiállítást június 18-án nyitották meg, és július 1-jéig naponta átlagosan nyolcvan ember kereste fel. Akkor azonban megjelent a Magyar Katolikus Püspöki Kar tiltakozó levele, a sajtó megtelt Nitschcsel, és a látogatók száma megsokszorozódott. Naponta érkezett annyi látogató, mint az első tíz napban összesen. A püspöki kar külön sérelmezte, hogy a kiállítást egy templomépületben rendezték meg. (Az épületet több mint kétszáz éve, II. József idején használták utoljára templomként, réges-rég nem számított felszentelt helynek. Kádár alatt katonai célokra, hadi raktárnak használták, de az ellen a püspöki karnak nem volt kifogása.) Az NKÖM államtitkára, Semjén Zsolt nyílt levélben követelte Demszky Gábortól a kiállítás bezárását. A tiltakozó levél megjelenése után tíz nap alatt ötször volt a múzeumban bombariadó, a múzeumigazgatót telefonon megfenyegették, a postaládáját piros festékkel leöntötték, az egyik kiállított tárgyra pedig hatalmas Dávid-csillagot spray-zett egy túlpukkasztott polgár.

Az ország jelentős része víz alá került, a költségvetésben pedig nem volt elég pénz a kárenyhítésre. Orbán Viktor először leszidta, majd megpumpolta a szívtelen biztosítótársaságokat. A gazdasági mutatók folyamatosan romlottak, Chikán Attila miniszter is azt nyilatkozta, hogy „nagyon rossz fél évet tudhat maga mögött a magyar gazdaság". (Népszava, július 8.) A kormány visszadobta a Pénzügyminisztérium adóreform-tervezetét, kiderült, hogy a Fidesz választási programjában szereplő adócsökkentésből nem lesz semmi. Torgyán József viszont kitartott amellett, hogy az ő tárcájának a következő évre mindenképpen kell az általa kiszámított 413 milliárd forint, és a vidékfejlesztés szent célja érdekében az ellenzék szavazatait is hajlandó elfogadni.

Szabó László Zsolt ügyvezetőt július 8-án a Magyar Televízió elnökévé választották. A felügyelőbizottság azt javasolta a kuratóriumnak, hogy perelje be az új elnököt különösen nagy kárt okozó hűtlen kezelés miatt. Többek között azért, mert Friderikusz Sándor kedvében járt. Friderikusz májusban arra kérte az ügyvezetőt, hogy térítés nélkül ismételhessék a TV 2-n azokat a Friderikusz-show-kat, amelyek 1992 és 1997 között másfél milliárd forintért készültek a Magyar Televízió számára. Az ügyvezető bólintott, s mire egy hónap múlva a lapokban megjelent cikkek hatására mégis kérte volna az MTV-t megillető pénzt, már késő volt. A kuratórium nem indított pert, viszont menesztette a felügyelőbizottságot Ladvánszky Györggyel az élen.

A Magyar Honvédséget két, mindenki által elismert, kiemelkedő képességű tábornok, Végh Ferenc vezérkari főnök és helyettese, Hollósi Nándor vezette be a NATO-ba. Hollósit a honvédelmi miniszter először 2002 végéig megerősítette beosztásában, majd néhány nappal később leváltotta. Hónapokon át kiszivárogtatták, majd cáfolták azokat a híreket, hogy Végh Ferencet is ki akarják rúgni. Miután a NATO-ban Végh Ferencnek igen nagy, a miniszternek pedig igen csekély volt a tekintélye, célszerűbbnek látszott kierőszakolni, hogy a vezérkari főnök magától mondjon le. Júniusban a miniszter azt nyilatkozta, hogy a koszovói válság miatt szeptemberig nem lesz változás a vezérkar élén. Végh Ferenc úgy döntött, hogy nem várja meg a szeptembert, július 9-én felmentését kérte a köztársasági elnöktől.

A Postabank reménytelen hiteleivel foglalkozó Reorg Apport Rt. sajtótájékoztatón jelentette be, hogy nincs esély annak a 110 millió forintnak a megtérülésére, amit a bank 1993-ban adott kölcsön a Fidesz médiamenedzsere, Tóth Béla vezette A-Reklám Kft.-nek. Azt a céget is elvitte – az adóssággal együtt – Josip Tot. Jelképesen ezer forintért kerestek vevőt az adósságra, de még jelképesen sem kellett senkinek.

Pályázatot írtak ki a Lakitelek Alapítvány postabankos adósságaira is. A két adósság a kamatokkal együtt ugyancsak több mint 110 millió forintot tett ki, de a Reorg-Apportnak darabonként ezer forintért adták át őket, így az adós a Reorg versenyeztetési szabályzata szerint már ezeregy forintért is érvényes ajánlatot tehetett rájuk.

Július 4-én, vasárnap hajnalban egy sor szerkesztőségben, főleg a televíziókéban megszólalt a telefon, és azt mondták bele, hogy aki idejében kiér a fóti szeméttelepre, érdekes szemetet találhat ott. Néhány dobozra való bank- és egyéb titkokat tartalmazó postabankos irat volt a szemétben, azóta sem tudjuk, hogyan került oda. A Mancs szerkesztőségi kommentárja (*A pénz-saga*, július 8.) így kezdődött: „Be kellene fótozni a Postabank seggét, ne essen már ki belőle minden szar."

1999. augusztus

„A teljes napfogyatkozás sávja pedig éppen Somogy északi felén, Koppány egykori földjén halad keresztül, mintegy emlékeztetve az ezer évvel ezelőtti szörnyű bűntettre, az egyik krónikaíró szerint is »talpig becsületes« Koppány sátáni feldarabolására."

(Bíró Lajos a Magyar Demokratában)

Fölszaladt az ország lottóláza. Soha azelőtt nem nyertek nálunk annyi pénzt, amennyit ekkor sem. A hónap végén már 900 millió forintot nem fizetett az ötös. Az ötös elnyerésének esélye körülbelül egy a negyvennégymillióhoz. Lévai Anikó pogácsájának elnyerésére több milliószor nagyobb volt az esély. Néhány ezer jelentkezőből választották ki a hónap végén azt a 322 főből álló népet, amelyik szeptember elején a Parlamentben fölereszkedhetett a kormányfőhöz, és föltöltődhetett a kormányfőné pogácsájával.

A Mancs augusztus 26-i száma egy gyufásdobozt idéz: „Magyar cigarettát, magyar forgalmazótól! Mi holnap is itt leszünk! MADOF Rt. Tartalom: átlag negyven gyufaszál. Forgalmazza: MADOF Rt. Készült Törökországban."

Törökországban nemcsak magyar nemzeti gyufákat gyártottak, hanem török nemzeti kártyavárakat is. Ezekben a kártyavárakban a faluról feláramló olcsó munkaerő talált – a bádogtanyák helyett – silány betonból készült olcsó lakást. A világ egyik leginkább földrengésveszélyes övezetében építették ezeket a kártyavárakat úgy, hogy semmilyen földrengésnek ne tudjanak ellenállni. Nem is tudtak. A régi házak háromnegyede kibírta a földrengést, az újak tízezreket temettek maguk alá.

Lányi Zsolt, az Országgyűlés honvédelmi bizottságának elnöke a maga részéről lezárta a Magyar Honvédség stratégiai felülvizsgálatát, és István király halálának napján Szentendrén, a Magyar Királyi Honvéd Hadastyán Vezérkar ünnepségén nyilvánosságra hozta annak eredményét: „a magyar katona egy szál szuronnyal többet ér, mint egy amerikai katona ötezer rakétával". A jelen lévő hadastyánok vélhetőleg nem voltak már abban az állapotban, hogy emlékezzenek a hasonló szellemben felszerelt második magyar hadsereg sorsára. Mátrai Márta, a Fidesz frakcióigazgatója viszont elfogadhatatlannak nyilvánította a beszédet, úgy vélte, hogy „Lányi úrnak a jövőben kontroll alá kell vennie kijelentéseit".

Augusztus 11-én az ország népe besűrűsödött az ország közepére, hogy minél jobban ne lássa a Napot. A napfogyatkozás eszmei mondanivalóját Bíró Lajos foglalta össze a Magyar Demokratában (*Koppány éve*, augusztus 5.): „A teljes napfogyatkozás sávja pedig éppen Somogy északi felén, Koppány egykori földjén halad keresztül, mintegy emlékeztetve az ezer évvel ezelőtti szörnyű bűntettre, az egyik krónikaíró szerint is »talpig becsületes« Koppány sátáni feldarabolására."

A „darabolós sátán" ünnepén, augusztus huszadikán szokás szerint kitüntetéseket osztogattak. A Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztjéből kiérdemelt egyet Vass mester is, a cipész, hiszen az ő művében lépett fel a miniszterelnök a történelem színpadára. Megyesi Gusztávtól tudjuk, hogy a mester „tényleg gyönyörű cipőket készít, meg lehet nézni őket a Váci utcában. Egy pár potom nyolcvanezer forintba kerül, de olyan is a talpa, hogy nem kell rá spiccvas." (*Csoszogi, a fiatal suszter.* Népszava, augusztus 28.)

Egy héttel korábban, a szerencse napján (pénteken és 13-án) a Budapest Kongresszusi Központban osztották a kitüntetéseket az FTC centenáriumi gálavacsoráján. A klub történetének legjelentősebb személyiségei vehették át a centenáriumi arany emlékérmet. Elsőként Torgyán József, másodikként Szabadi Béla, sokadikként Albert Flórián és Kárpáti György. Stumpf István és Deutsch Tamás is jelen volt, de ők nem kaptak érmet, csak vacsorát.

Torgyán József 22-én Ópusztaszeren is megkapta, amit akart. Meg amit nem. Egy kérdést meg egy kazettát. A kérdést nem akarta, csak a kazettát. Dicső Anikó, a szegedi tévé riportere a Duna TV megbízásából próbált interjút készíteni a miniszterrel. Azt kérdezte tőle, miként kívánja letompítani, feloldani azt az ellenségeskedést, széthúzást, amit az agrárium szerkezeti átalakítására tett kísérleteivel előidézett. A miniszter a kérdést dilettánsnak és provokatívnak ítélte, és félbeszakította az interjút. Ezután – a TV 2 *Jó reggelt, Magyarország!* című műsorának adott nyilatkozata szerint – meg-

kérte a riporternőt, akinek szerinte egyébként nincs helye a közszolgálatban, hogy adja át a fölvételt tartalmazó kazettát. A kazettát a tévé munkatársai önként átadták a titkárnőjének, a biztonsági emberek csupán az interjúkészítők azonosításában vettek részt. Erre a miniszteren kívül mindenki másképp emlékszik. A Köztársasági Őrezred jelentésében az áll, hogy a miniszter védelmére rendelt biztonsági tisztek vették át az önként átadott fölvételt. A tévések és a szemtanúk szerint önkéntességről szó sem volt, Torgyán egyszerűen utasította a testőreit, hogy igazoltassák a tévéseket, és vegyék el a kazettát. Így tudta ezt a Duna TV is, és így tájékoztatta a nézőit. Azután megérkezett a miniszter „helyreigazító" és bocsánatkérést követelő levele, a Duna TV pedig helyreigazított és bocsánatot kért.

Mindenesetre nehéz az önkéntes engedelmességről lemondani egy dühös miniszterrel és szigorú testőreivel szemben.

Azon az ópusztaszeri agrárrendezvényen egyébként, melyet a fent leírt események követtek, a miniszter úgy fogalmazott, hogy „az agrárgerillák kora lejárt". Ezek a lejárt gerillák szervezték a napfogyatkozás és a Fradi-gála közötti napon a nagy szolnoki agrárnagygyűlést, melyen félmillió gazda és az „összeomlás szélére sodródott mezőgazdaság" nevében sürgős intézkedéseket követeltek a kormánytól. A Magyar Nemzet vezércikke szerint „Néha a közelmúlt történelme mintha ismételné önmagát. A tavalyihoz hasonló időpontban, ugyanolyan forgatókönyv szerint, ugyanazokkal a főszereplőkkel szerveződik idén is az országos agrárdemonstráció... A tiltakozók most magasabbra emelték a lécet, a tavalyinál is többet követelnek." Pedig „a tavalyi búzaügy utáni egyezség is majd negyvenmilliárd forintjába került az adófizetőknek". (Nánási Tamás: *A támogatás ára*. Magyar Nemzet, augusztus 14.)

Bizony a nyár vége felé, a költségvetés körüli csatározások évadán mindenki a tiltakozás léceit emelgeti. A pedagógus-szakszervezetek például így: a tanárokat jól becsapták. Béreik felzárkóztatásából nem lett semmi, a 16 százalékosnak hirdetett béremelésből a pótlékok kimaradtak, az emelés jó részét elvitte a magasabb adó, a minőségi bérpótlék megszüntetése miatt a pedagógusok majd felének egyenesen csökken a fizetése szeptembertől, átlagosan 4000 forinttal. A pedagógus átlagkeresete nemhogy közeledett volna a nemzetgazdasági átlaghoz, de még távolodott is tőle. Ráadásul az

önkormányzatokra is egyre nagyobb teher hárul, ezért sok helyütt bezárják vagy összevonják az iskolákat, és szeptembertől tanárok ezrei maradnak majd munka nélkül. (Lásd Rudas Péter: *Bizonytalan pedagógusbérek*. Népszabadság, augusztus 5.) A kormány a következő évre csak 2,5 százalékos reálbéremelést ígér a pedagógusoknak, holott a választások idején az egyszeri jelentősebb emelés után évente 7-8 százalékról volt szó. Magyar Bálint, az előző kormány illetékes minisztere 24-iki sajtótájékoztatóján úgy fogalmazott, hogy megszegett ígéretek, konzervatív fordulat és soha nem látott káosz jellemzik a kormány oktatáspolitikáját.

Nyilvánosságra került a Pénzügyminisztérium körirata, mely szerint jelentős létszámleépítést kell végrehajtani a közszférában, kiváltképp a felsőoktatási intézményekben. A következő évi bérfejlesztést az intézményeknek nagyrészt maguknak kell kigazdálkodniuk, ami csak úgy lehetséges, ha elküldenek egy csomó embert. A szakszervezet kinyilvánította, hogy a PM elképzelései végképp romba döntenék a felsőoktatást, az Oktatási Minisztérium illetékesei pedig hevesen bizonygatták, hogy a PM köriratát nem kell kormánydöntésnek tekinteni, ők sem értenek egyet vele.

Azt viszont már eldöntötte a kormány, hogy a nagy esőzések okozta károk enyhítésére mindenhonnan elvesz egy kis pénzt, a felsőoktatástól például egymilliárd forintot.

Az Országos Igazságügyi Tanács is méltatlankodott, hogy több mint nyolcmilliárd forinttal kevesebb pénzt szánnak nekik, mint amennyire a legszerényebb számítások szerint is szükségük lenne.

A gyógyszerészek sem voltak túlzottan elégedettek. A gyógyszerkasszát, mint mindig, most is alultervezték, s a kassza időarányos részének kiürülése miatt a hónap közepén az ország egyetlen patikája sem kapta meg a kincstártól az esedékes gyógyszerár-támogatást, „ami veszélyeztette szállítói számláik kifizetését" – panaszolta Hávelné Szatmári Katalin, a gyógyszerészkamara elnöke.

A kormány 10-én eldöntötte, milyen lesz a jövő évi adórendszer. Olyan, mint volt, pedig úgy volt, hogy nem olyan lesz. A nagyobbik kormánypárt például kamatadót akart, földadót akart, a kisebbik meg nem akart. Nem is lett. Szó volt róla, hogy szigorítják az adókedvezményeket, hogy államosítják a helyi adókat, hogy megtartják a könyvek áfájának eltörlésére vonatkozó ígéretet, hogy csök-

kentik a személyi jövedelemadót az áfa egyidejű növelése mellett, de semmi se történt, így aztán a bérből és fizetésből élőknek már több mint a fele belecsúszott a legmagasabb, 40 százalékos adósávba.

A Fidesz a választási kampányában azonnalra ígérte az adóreformot, a kormányprogramban 2000-re. Most pedig Orbán Viktor szerda reggel a rádióban azt mondta, 2001-ben lehet végrehajtani a nagyarányú adóreformot, ha a gazdaság állapota és az emberek hangulata lehetővé teszi. Nem tette. Miután a gazdaság állapota a ciklus végére Orbán szerint már mindent lehetővé tett, csak az emberek hangulata lehetett az akadály. Nem volt a nép olyan idegállapotban, hogy elviseljen egy adócsökkentést.

Az Igazságügyi Minisztériumban elkészült az alkotmány új preambulumának tervezete. Dávid Ibolya úgy gondolta, illő lenne az alkotmány ideiglenességének megszüntetésével ünnepelni a jubileumi évet. Az új preambulum bővebb történelmi áttekintést adhatna a magyar történelemről, rögzíthetné a Szent Korona jogi helyzetét, s az agyonmódosított 1949/20-as alaptörvény egységes szerkezetbe foglalva új és kivételesen szép számot kaphatna, ő lehetne a 2000/1-es.

Megjelent Ószabó Attila és Vajda Éva tényfeltáró riportja az Orbán család vállalkozásairól. (*Fiúk a bányában*, Élet és Irodalom, augusztus 20.) A riportból sok egyéb mellett az is kiderült, hogy a nevezetes székházügyből befolyt pénz nagy része eltűnt a Fidesz tagságának szeme elől, az eltűnt pénz egy része pedig a Simicska Lajos, Varga Tamás, Kövér Szilárd alapította Quality Invest Rt.-n keresztül a miniszterelnök apjának cégét, a Dolomit Kft.-t gazdagította. „A pénz, útja során, a következő minőségekben egzisztál tehát: állami pénz – pártpénz – magánpénz. Törvénysértés nem történt ugyan, de az ügy erkölcsi megítélése igen súlyos. A súlyát az növeli rendkívülivé, hogy a politikus, akinél a pártja és a családja anyagi ügyei öt évvel korábban egy időre összekeveredtek, a botrány kirobbanásakor az ország miniszterelnöke" – írja a miniszterelnök biográfusa (Debreczeni József: *Orbán Viktor.* 2002, 449. oldal).

A kormány szerint az általa felszámolt Országos Egészségbiztosítási Önkormányzat pénzét hűtlenül kezelték, s ezért a Miniszterelnöki Hivatal kabinetfőnöke feljelentést tett. Hiába tette, az ügyészség megszüntette a nyomozást. Simsa Péter felemelt fejjel távozott a feledés homályába. Juszt Lászlóról, mint előbb már írtuk, maga a miniszterelnök mondta el a rádióban, hogy nyilvánvaló titoksértést követett el, amit „meg kell torolni". Az ügyészség azonban nem hagyta magát rábeszélni a megtorlásra, ebben az ügyben is megszüntette a nyomozást. Kövér László hivatalvezetője közölte: nem nyugszanak bele az ügyészség határozatába, vizsgálják, milyen jogi lépéseket tehetnek még a megtorlás érdekében. A Mancs szerkesztőségi cikkben gratulált a kormánynak: „Juszt László visszakapta számítógépeit, lemezeit, minden vackát. Ha van igazság, kártérítési perek sorozatát kell megnyernie a magyar állammal szemben. A hősszerep bónusznyeremény. Periferikus látásunkon Kovács Attila és Princz Gábor alakja jelenik meg. A hatalomtól megrészegedett, a jogállam elveire érzéketlen amatőrök az előző kormányzathoz ezer szállal kötődő, gyanús üzelmeket folytató alakokból mártírokat gyártanak. Gratulálunk." (*Álomtitok*, augusztus 19.)

Az előző kormányzathoz legtöbb szállal alighanem Horn Gyula kötődött. Az APEH megszállta az ő elhíresült házát építő – részben a Postabank tulajdonában lévő – Dom Rt.-t, ahol a Horn-villára vonatkozó papírokat keresték. A Dom Rt. munkatársai nem járultak hozzá, hogy az APEH emberei elvigyék az átvizsgált iratok eredeti példányait, ezért az APEH büntetőeljárást kezdeményezett ellenük. Végül az adóellenőrök leltár nélkül elvittek több köbméter iratot, mindent, amit találtak. Ezzel sikeresen megbénították a Dom Rt. működését, de a Horn-villáról nem tudtak meg többet, mint amit már 1996-ban is tudtak, amikor Torgyán parlamenti vizsgálóbizottság felállítását követelte a miniszterelnök házának ügyében.

Az Új Magyarország kiszagolta, hogy Paszternák László szocialista képviselő, a Vasas Szakszervezet elnöke gyanús körülmények között üdülőrészt vett a Balatonnál. 1996-ban a Vasas Szakszervezet egyik tagszervezete eladta az üdülőjét. Az üdülőt a Vasas Szakszervezet négy vezetője vette meg, sokkal többen nem is tudtak a kivételes lehetőségről. Paszternák bevallotta: mai eszével már nem vásárolná meg azt a nyomorult üdülőrészt, de három évvel azelőtt még kisebb volt a veszélyérzete.

Akkor még másoknak is, hiszen majd csak szeptemberben lesz három éve, hogy az ország megismerte Tocsik Márta nevét. Voltak persze, akik már korábban is ismerték. Magyar Bálint, az SZDSZ el-

nöke a Szabad Demokrata Hírlap első számának beköszöntőjében írja: „Volt, hogy hibáztunk, volt, hogy szégyellni való hírbe keveredtünk. Csakhogy a szabad demokraták abban különböznek más pártoktól, hogy egy ilyen ügy nálunk lelkiismereti válságot okozott. Mi nem lesöpörtük a vádat, hanem lelkiismeret-vizsgálatot tartottunk, utat engedtünk a parlamenti vizsgálatnak és az igazságszolgáltatásnak." Az SZDSZ lelkiismerete ezek szerint négy éve át van vizsgálva, de ma sem tudjuk, hogy mit találtak benne.

Simicska Lajos APEH-elnök a *Fiúk a bányában* megjelenése után kilenc, és lemondása előtt három nappal a Napi Magyarország hasábjain leszögezte, hogy az elmúlt hónapokban eltávozott édesapját és apósát azok ölték meg, akik az ő üzleti ügyeit firtatták: „Az elmúlt három hónapban megöltétek az apámat, apósomat, az Úristen irgalmazzon néktek!"

E nyilatkozat megjelenésének napján, augusztus 28-án ünnepelte kétszázötvenedik születésnapját Johann Wolfgang Goethe, aki a *Végrendelet* című versében a következőket tanácsolta nékünk:

S most nyomban térj magadba, ott benn
találsz rá a központra, melyben
kétséged soha nem lehet.
Szabálynak ott nem lesz hiánya,
mert erkölcsi napod világa
a szabad lelkiismeret.

1999. szeptember

„Lehetséges, hogy jövőre előre hozott választások lesznek", mert a kormánypártok „azt gondolhatják, hogy jövőre, egy előre hozott választáson van még esélyük, de azt már most tudják, hogy 2002-ben semennyi nem lesz".

(Demszky Gábor)

Szeptember elsején kezdődött az országos szájápolási hónap – a fogorvosok szakmai szervezeteinek támogatásával –, és már egy hete tartott, amikor Szabó Zoltán szocialista képviselő ápolt szájából kitört az őszinteség, és egy bekapcsolva felejtett mikrofonon keresztül kirohant a nyilvánosságba: „Baszd meg! A kurva életbe!" Szájer József, a Fidesz frakcióvezetője fölszólította a képviselőt, hogy a T. Ház tekintélyének helyreállítása végett mondjon le. Szájer már akkor is frakcióvezető volt, amikor 1997. június 17-én az Országgyűlés jegyzőkönyve szerint Kis Gyula MDF-es képviselő „Menj a picsába!" felkiáltással távozott az ülésteremből, de akkor nem érzett késztetést arra, hogy föllépjen a T. Ház tekintélyének helyreállítása érdekében. Bizonyára azért, mert az MDF-es képviselő egy szocialista képviselőtársához intézte szavait, azokat tehát a parlamentáris politikai kommunikáció részének lehetett tekinteni, míg Szabó Zoltán csak magában gurult be, mert kifutott az időből, és nem fejezhette be a mondókáját. A drasztikus kritika természetes parlamenti jelenség, amely nem rombolja a T. Ház tekintélyét, a drasztikus önkritika viszont természetellenes.

A napilapok főcímei szerint a képviselők az őszi ülésszak nyitónapján „ott folytatták, ahol a nyár elején abbahagyták". Éles szócsaták keretében vitatták meg a kormány eddigi teljesítményét. Orbán Viktor napirend előtt méltatta a kormány sikereit, Kovács László szerint jobban tette volna, ha győzelmi jelentések helyett a beteljesületlen ígéretekkel számol el. Kuncze Gábor úgy vélekedett, hogy a kormány a hatalmi pozíciók megszállásán kívül nem is tett semmit, mire Orbán Viktor azt válaszolta, hogy nem választhatja mindenki a barátait és ismerőseit az MSZMP Központi Bizottságából és a Hit Gyülekezetéből. Orbán Viktor bizonyára Kuncze Gábor és Hack Péter legendás barátságára gondolt – arra viszont akkor még gondolni sem mert, hogy a szocialista frakcióban lapuló Szűrös Mátyás és a bárhol lapuló Pozsgay Imre személyében egyszer ő nemhogy a kb-ból, hanem a politikai bizottságból és a kb titkárságából is választ majd magának fegyverbarátokat.

Egy héttel később az SZDSZ-frakció kiszavazta Hack Pétert a frakcióvezető-helyettességből. Kuncze Gábor erről azt nyilatkozta: „Személy szerint én sajnálom, ami történt. Hack Péter úgy veszítette el a pozícióját, hogy a szavazás tulajdonképpen nem róla szólt, mégis ő szenvedte el ennek a következményeit." Már tudniillik a Hit Gyülekezete körüli konfliktusokét. Mindenesetre megfontolt biztosítótársaság nem kötne életbiztosítást azzal, aki mérget venne rá, hogy Kuncze őszintén sajnálkozott.

Az SZDSZ vizsgálóbizottság létrehozását kezdeményezte a Lockheed-botrány hátterének kivizsgálására. A kormánytöbbség ezúttal egészen kivételesen lehetővé tette a bizottság megalakítását, csak a vizsgálat tárgykörét módosította egy kicsit: kivette belőle a Lockheed-botrányt, hogy ahelyett inkább és kizárólag az előző kormány hadibeszerzéseivel foglalkozzanak. Szent-Iványi István felhívta a kormánypárti képviselők figyelmét arra, hogy a módosítások ellenkeznek a házszabállyal, és a jövőben értelmetlenné teszik az ellenzék számára, hogy vizsgálóbizottság felállítását indítványozzák. A kormánypárti képviselők azonban nem ijedtek meg, mert tudták, hogy mire ők lesznek az ellenzék, már egészen másmilyen lesz a kormánytöbbség.

A közhangulat a kormány ellen fordult. A Fidesz előnye tavaszig tartott, a fej fej melletti küzdelem a nyár végéig. A szeptemberben közreadott eredmények szerint a Fidesz jelentős hátrányba került az MSZP-vel szemben. A Gallup szerint 11 százalék az MSZP előnye, a kormányfő tanácsadójának cége, a Tárki szerint (a biztos szavazó pártválasztók körében) 19 százalék. A különbség elsősorban abból adódott, hogy az MSZP potenciális szavazói közül egyre többen, a Fideszéi közül egyre kevesebben mentek volna el szavazni, ha akkor lettek volna a választások. (Azok a cégek, a Medián és a Szonda Ipsos, amelyeket a „jobboldali" sajtó a „baloldali" pártokhoz kötött,

a „jobboldal" számára kevésbé kedvezőtlen eredményeket publikáltak.) A Tárki őszre borús időt jósolt: a politikai konfrontációk tovább éleződnek, a közhangulat tovább romlik, lelassul a gazdasági növekedés, leáll az államháztartási reform, visszatér a pesszimista közérzet. Pedig a reáljövedelem már másfél éve emelkedik. Répássy Róbert szerint nem az ellenzék tevékenységét díjazták a polgárok, csupán a Fidesztől távolodott el néhány százaléknyi szavazó, de ha a két párt között nem lesz tartósan 10 százaléknál nagyobb a különbség, azt a Fidesz szinte bármikor megfordíthatja. Demszky Gábor ebben kételkedett, szerinte „lehetséges, hogy jövőre előre hozott választások lesznek", mert a kormánypártok „azt gondolhatják, hogy jövőre, egy előre hozott választáson van még esélyük, de azt már most tudják, hogy 2002-ben semennyi nem lesz". (Népszava, szeptember 11.) Horn Gyula is előre hozott választásokról beszélt, Áder János meg arról, hogy éhes disznó makkal álmodik. A jóllakott disznók ezt onnan tudják, hogy ők is voltak már éhesek.

Éppen tíz esztendeje, 1989. szeptember 10-én Hegyeshalomnál döntötték le a berlini falat: éjfélkor megnyitották a magyar–osztrák határt a hazatérést megtagadó keletnémet állampolgárok ezrei előtt. Ennek évfordulójára emlékeztek a parlamentben. A határnyitás főszereplői közül nem kapott szót senki. Az akkori német kancellárt és külügyminisztert azzal a kissé sértő feltétellel hívták meg, hogy az ünnepségen nem szólalhatnak fel. Meg is sértődtek, Kohl kancellár el sem jött, Genscher külügyminiszter pedig az ünnepség előtti napon tüntetőleg hazautazott. Horn és Németh Miklós csöndben végighallgatta Orbán Viktor és Áder beszédét, amelyben őróluk szó sem esett. Az ünnepség utáni közös sajtóértekezlet kínos várakozással kezdődött. Orbán Viktor az előző hónapokban megvárakoztatta már az amerikai és a német hadügyminisztert, valamint Holbrook balkáni különmegbízottat is, és nem tett kivételt Schröder német és Klima osztrák kancellárral sem.

A NATO Review őszi számában egy Sebestyén L. Gorka nevű szakértő, aki a későbbiekben majd a Fidesz közelében szakért, szóvá tette, hogy a magyar hadsereg presztízse nulla, s Brüsszelben az az általános vélemény, hogy Szabó János miniszter a legminimálisabb szinten sem tudja ellátni feladatát. Úgy vesz részt NATO-tanácskozásokon, hogy előtte el sem olvassa a magyar Külügyminisztérium anyagait.

Az illetékes megyei ügyészség kezdeményezte Atyánszky György kisgazda képviselő mentelmi jogának felfüggesztését. A képviselőnek volt Martfűn egy jól menő péksége, amely egyszer csak elkezdett rosszul menni. Fölhalmozott több tízmilliós adósságot, felszámolási eljárást kezdeményeztek ellene, s a kezdeményezés és a felszámoló kijelölése között a cég gyakorlatilag teljes vagyona eltűnt. Atyánszky kimentette vagyonát a cégből – később ezért el is ítélték. A pékségnek akkor kezdett rosszul menni, amikor Atyánszky közéleti tevékenységének költségeit ráterhelte a cég rezsijére. A pékség vásárolta meg például negyedmillió forintért Szinte Gábor festőművésznek az FKGP székházában elhelyezett alkotását, amelyen Torgyán József látható az íróasztala előtt fehér öltönyben, talpig olajban.

Torgyán Józsefet az Európai Unió is modellként állította maga elé. A miniszter gyümölcsöző külföldi tárgyalásait értékelve beszámolt az Országgyűlésnek arról, hogy az Európai Unióban is átvették az ő módszerét, vagyis a földművelésügy és a vidékfejlesztés összekapcsolását.

Pepó Pál egyetemi tanár a debreceni agrártudományi egyetemről pályázati támogatásért fordult Torgyán József miniszterhez. Nem fordult hiába. Torgyán nemcsak búzanemesítő professzorként, hanem erkölcsnemesítő miniszterként is becsülte Pepót. Ha egy miniszter visszaélésekről értesül, kötelessége kivizsgáltatnia azokat, mondta, és megvédte őt azokkal a kisgazda képviselőkkel (Bánk Attilával, Horváth Bélával) szemben, akik megütköztek azon, hogy Medgyesy Balázs fideszes államtitkár a miniszter határozott utasítására fölfüggesztette állásából Aradi Csabát, a Hortobágyi Nemzeti Park közmegbecsülésnek örvendő, nemzetközi hírű igazgatóját. A nyolcvanas években forgatott Csoóri–Sára-film, a *Tüske a köröm alatt* Aradi egykori harcairól szól. Aradi volt a tájvédő tüske a libatenyésztő káderek körme alatt. Most is arról volt szó, hogy Aradi nem engedte jó pénzért tönkretenni a nemzeti park földjeit. Olyan formában hasznosította azokat, hogy a bérlőknek megtilthassa a gyep feltörését, előírhassa, mikor kell a rónán tartaniuk az állatokat, mikor és mennyit kaszálhatnak stb.

A *Fiúk a bányában – az Orbán család vállalkozásai* című cikk megjelenése után huszonöt nappal megérkezett az Élet és Irodalom szerkesztőségébe a Fidesz vezetőinek és pártigazgatójának helyreigazí-

tási kérelme. A két kérelem arra épült, hogy azok a cégek, amelyeken a párt pénze átfolyt, s amelyeket a párt gazdasági és politikai vezetői, illetve azok rokonai irányítottak, jogilag nem tekinthetők Fidesz-cégeknek. A cikkben megjelent fölöttébb kínos tények közül az érintettek egyet sem cáfoltak, sem ekkor, sem máskor. Az ÉS a helyreigazítási kérelmeket tartalmazó leveleket szeptember 24-én fakszimilében leközölte egy szerkesztőségi kommentár kíséretében, amely arról szólt, hogy a lap valamennyi állítását fönntartja, és azokat újabb tények közreadásával erősíti meg. A szerkesztőség fölidézte Deutsch Tamás 1997. február 11-én elhangzott parlamenti beszédét, amelyben a Tocsik-ügy kapcsán egyrészt arról beszélt, hogy a modern demokráciában jogszerű lépések során keresztül is megvalósulhat a korrupció, másrészt arról, hogy „a szavak köznapi értelmében valótlan állítás", hogy az MSZP és az SZDSZ nem érintett az ügyben, hiszen „a pártnak nincs keze, feje, lába, teste, a pártnak tagjai vannak, a pártnak politikusai vannak, amely politikusok és amely személyek érintettek ebben az ügyben".

A Fidesz elnöksége a szerkesztőségi kommentárt egyszerűen nem létezőnek tekintette, s közleményt adott ki, amely szerint az ÉS elismerte, hogy alaptalanul vádolta meg a párt vezető politikusait. Ezt a nyilatkozatot a Napi Magyarország *Meghátrált az Élet és Irodalom*, a Magyar Nemzet pedig *Alaptalanul vádolt az ÉS* címmel közölte. Három napig tartott, amíg a szerkesztőségi kommentárról tudomást szereztek a Lendvai utcában, és végre pert indítottak az ÉS ellen.

„Megfigyelési ügy" már rég nem volt, de még mindig volt neki bizottsága, annak pedig elnöke, aki koronatanúként megnevezett egy Lakatos Miklós nevű nemzetbiztonsági tisztet, akinek a meghallgatása „fordulatot hoz" majd az ügyben. Lakatos tanú attól lett korona, hogy a Pinpoint Kft.-ként bejegyzett fedővállalkozás ügyeivel foglalkozott, s ha lett volna egyáltalán megfigyelés, akkor azzal leginkább egy ilyen tisztázatlan helyzetű vállalkozást lehetett volna megbízni. Lakatos még az ősszel találkozott ebben az ügyben a Fidesz óbudai irodájában Szadai Károllyal, Orbán Viktor nemzetbiztonsági tanácsadójával, Kövér László legközelebbi munkatársával. Lakatos a megfigyelési bizottságban elárulta, hogy semmiféle politikus semmiféle megfigyelésének nem találta nyomát, és ő

ugyan hallott pletykákat arról, hogy a titkosszolgálat politikusokat figyeltet meg, de azokat még hét évvel azelőtt hallotta, az Antall-kormány idején. Mire Lakatos tanú a bizottság elé került, már nem volt nemzetbiztonsági tiszt. Augusztus végén leszerelt, és szeptember elsején az ő furcsa történetével foglalkozott a nemzetvédelmi bizottság, utána meg a sajtó is. Lakatos azt állította, hogy májusban egy titokzatos személy a titkosszolgálati miniszter, Kövér László környezetéből megbízta őt azzal, hogy busás jutalom ellenében hajtson végre önmerényletet, lőjön bele a kocsijába, gyújtsa fel, tűnjön el egy hétre, és a megbízói majd a Pinpointra terelik a gyanút. Nem lesz nehéz, hiszen csakis a Pinpointnak állhatott érdekében elhallgattatni őt. Az önmerényletbe hiba csúszott, Lakatos önmagát is meggyújtotta, égési sebeket szenvedett, kénytelen volt eltűnés helyett kórházba vitetni magát. Lakatos egészségi okokra hivatkozva közös megegyezéssel elhagyta a nemzetbiztonsági szolgálatot, és a történtekről feljegyzésben tájékoztatta Keleti Györgyöt, a nemzetbiztonsági bizottság elnökét. A bírósági eljárás most zárult le. Megrovásban részesítették Lakatos Miklóst a hatóság félrevezetéséért, megállapították, hogy a vádlott teljesen normális, viszont rendre elutasították a védelem indítványait, melyek az önmerénylet hátterének feltárására irányultak. A magyar igazságszolgáltatás számára érdektelen, igaz-e vagy sem az az állítás, hogy Kövér László környezete aljas és törvénytelen eszközökkel igyekezett befeketíteni azokat, akiket érdekükben állt.

A fent említett Szadai Károlyt a Fidesz – MPP fél évvel később a Magyar Rádió Rt. tulajdonosi testületének élére jelölte, és ott is maradt, míg a hivatali ideje le nem járt a Fidesz-kormány bukása után két évvel. Áder János szeptember 5-én a Vasárnapi Újságban kijelentette: ideje lenne felszámolni azt a törvénytelen állapotot, miszerint a Magyar Rádió tulajdonosi testületének élén még az előző kormánypártok jelöltje áll. Az ORTT kimutatása szerint a Magyar Rádió leghallgatottabb hírműsorában, a reggeli Krónikában a megszólaló politikusok beszédidejének 91 százaléka jutott a kormányoldalnak 1999 májusában, és 97 százaléka júniusban. A Krónika főszerkesztője, Hollós János szerint az ilyen kiragadott számok önmagukban nem mondanak semmit, csupán azt jelzik, hogy „hiperaktív" kormánya van az országnak.

Kilencedikén reggel Harrach Péter miniszter elindult Prágába. Későn indult, sietnie kellett. Fölcsapta a szolgálati autójára a kék jelzést, és szirénázva belehajtott a pirosba a Hungária körút és a Kerepesi út kereszteződésében. Az első sávon még túljutott, aztán jött a karambol meg a rendőr, aki kérte a miniszter jogosítványát. Jogosítványa még csak volt neki valahol, ha nem is nála, megkülönböztető jelzést használó autó vezetéséhez szükséges engedélye viszont sehol. Ha lett volna, talán tudta volna, hogy a tilos jelzésen szirénával is csak akkor haladhat át, ha meggyőződik róla: van esélye átjutni rajta. (Volt a szolgálati kocsiban hivatásos sofőr is, de őt nem vette igénybe a miniszter.) Az ilyen jogsértéssorozatért általában tetemes pénzbírság, négy-hat hónapos jogosítványvesztés és kötelező utánképzés jár. A szociális miniszter e járandóságok közül mindenekelőtt az utánképzésre tartott igényt, de arra sürgősen. Fölhívta a belügyminisztert: gyorsan mutassák meg neki, hogyan tud egy járőrkocsi szabályosan kiszirénázni vele a repülőtérre. Megmutatták. A prágai járat indítása oktatástechnikai okokból fél órát késett. Harrach miniszter hazatérte után lemondott mentelmi jogáról, harmincezer forint pénzbüntetésre ítélték. A szolgálati kocsiban háromszázezer forintnyi kár esett, volt rá casco, az önrészt a minisztérium fizette. Köródi Mária interpellált az ügyben: „Örülök neki, hogy a miniszter úr lemondott a mentelmi jogáról. De nem fogadható el az a mentalitás, amikor szándékosan veszélyeztetnek más közlekedőket. Ezért nem fogadom el... *(Felzúdulás a kormánypártok soraiban. – Közbekiabálások: Szégyen! Üljön le! – Nagy zaj.)*" Szégyen a figyelmeztetés, de haszontalan. Még várni kellett a tragédiára.

1999. október

„Ha ügynök volt vagy ügynöki szolgálatra jelentkezett (erkölcsi szempontból ez ugyanaz), haladéktalanul le kell köszönnie – ha minden kétséget kizáróan tisztázza magát, akkor vádlóinak meg kell követniük őt... Fontos, hogy aki a közélet tisztaságát, a politikai alapvető erkölcsét firtató kérdéseit fölteszi, annak érdemben válaszoljanak, (...) s ne bélyegezzék a jogos kíváncsiságot csurkizmusnak... Azzal a minősítéssel, hogy a huszonkét éve történtek kiteregetése »nem komoly dolog«, semmiképp sem érthet egyet a polgár. Igenis komoly dolog. A legkomolyabb."

(Csontos János a Demszky Gáborral szembeni vádakról)

Mit kell tennie egy fontos pozícióban lévő embernek, ha kiderül, hogy ügynök? Le kell mondania, mert hiszen zsarolható: „Ha ügynök volt vagy ügynöki szolgálatra jelentkezett (erkölcsi szempontból ez ugyanaz), haladéktalanul le kell köszönnie – ha minden kétséget kizáróan tisztázza magát, akkor vádlóinak meg kell követniük őt… Fontos, hogy aki a közélet tisztaságát, a politikai alapvető erkölcsét firtató kérdéseit fölteszi, annak érdemben válaszoljanak, (…) s ne bélyegezzék a jogos kíváncsiságot csurkizmusnak… Azzal a minősítéssel, hogy a huszonkét éve történtek kiteregetése »nem komoly dolog«, semmiképp sem érthet egyet a polgár. Igenis komoly dolog. A legkomolyabb." (Csontos János: *Komoly dolog.* Magyar Nemzet, október 1.) A vádló egy beszervezett pártállami ügynök, Csurka István volt, és a pártállami ellenzék vezéralakjának, Demszky Gábornak kellett volna tisztáznia magát. Ha lett volna mi alól. A vád alapjául szolgáló dokumentum, mely Csurka ügynök lapjában megjelent, nem volt hamis, csak nem a vádat igazolta, hanem az ellenkezőjét. Demszky, miután feltételezte, hogy a hatóság azért nyúl mindenhová utána, azért nem kap se munkát, se állást, mert az emigrációban élő Pór György itthoni kapcsolatának vélik, 1977-ben bement a BM-be, és közölte: Pór-ügyben nyugodtan békén hagyhatják őt, az 1968-as maoista szervezkedés vezetőjével már nincs érdemi kapcsolata, ami keveset az emigránsról tud, azt szívesen elmondja. A rendőrök persze az itthoniakról akartak információkat. Róluk azonban Demszky nem volt hajlandó mondani semmit. A rendőrök megállapították, hogy Demszkytől nem tudtak meg semmi értékelhetőt, ezért nincs is rá semmi okuk, hogy kevés-

bé üldözzék őt, mint addig. A Magyar Nemzet idézett vezércikkéből például ki sem derül, hogy az „ismert szélsőbalos maoista csoport vezetője" a történések idején már rég külföldön élt, a magyar belügy hatókörén kívül. Demszky pert indított Csurka és a lap ellen. Csurka alperest pár év múlva elmarasztalták.

ÉS alperest már ebben a hónapban elmarasztalták a *Fiúk a bányában* című cikk miatt. A Napi Magyarország vezércikke szerint az ítélet a Dolomit Kft. „indulása körüli kételyeket is eloszlatta, így most már joggal tehető fel a kérdés: vajon mi céllal adta közre írását a hetilap". (Szerető Szabolcs: *Tényfeltárók.* Napi Magyarország, október 9.) Ugyancsak a Napi Magyarországban olvasható, hogy „Orbán a bíróság döntéséből azt emelte ki, hogy bebizonyosodott, nem alakultak át magánvagyonná közpénzek". A bíróság döntésében azonban egyáltalán nem volt benne az, amit a miniszterelnök kiemelt belőle, mert a bíróság azzal nem foglalkozott. Nem is foglalkozhatott, hiszen a felperesek úgy fogalmazták meg a keresetüket, hogy a bíróság ne ítélkezhessen arról, amit az ítélettel igazolni akartak. Tudniillik mást akartak vele igazolni, mint amit igazolni tudtak. Dr. Pataki Árpád bíró az ítélet indoklásában leszögezte: „A bíróság a per tárgyává nem tett cikkrészletekkel éppen a kereseti kérelemhez kötöttség folytán nem foglalkozott, így nem feladata állást foglalni a cikkben leírt gazdasági-pénzügyi történések bekövetkezéséről, a bíróság ezekről semmilyen megállapítást nem tett." (*Fiúk a bányában.* Dokumentumkötet. Irodalom Kft. 2000, 137. oldal) Ezzel szemben megállapította, hogy nem lehet Fidesz-cégekről beszélni olyan cégek kapcsán, melyeknek a párt közvetlenül nem tulajdonosa. Az ÉS-t egyetlen tartalmi kérdésben marasztalta el a bíróság: a lap valótlanul állította, hogy a Fidesz-közeli vállalkozások pénzt gyűjtöttek volna a Fidesznek. Erre vonatkozó bizonyítékkal a lap nem rendelkezett. A Kövér László és társai által indított párhuzamos perben elmarasztalták a lapot azért is, mert valótlanul állította, hogy „a Fidesz jelenlegi vezetőinek anyagi jólétét a székházakból származó pénzek alapozták meg". Ezt ugyan a lap szerzői nem állították, csupán azt írták le, hogy létezik egy ilyen, ma is élő vélekedés. A bíróság álláspontja szerint azonban egy lap akkor is felel a tényállításaiért, ha azokat mások vélekedéseként közli. Ha ez igaz, akkor csak azok az orgánumok nem hazudtak, amelyek sohasem

foglalkoztak Orbán Viktor és társai tényállításával, miszerint a Horn-kormány idején közpénzekből titkos és törvénysértő megfigyeléseket folytattak a Fidesz vezetői és családtagjai ellen. A magyar sajtó etikusnak tekinthető része ezek szerint a Filatéliai Szemléből és a Dörmögő Dömötörből áll.

Az ítélet után három nappal Betlen János (október elsejétől *A Hét* főszerkesztője) elkészítette hírhedt interjúját az ÉS főszerkesztőhelyettesével, Tarnói Gizellával az Aktuálisban: „Betlen: Hetet-havat összekevertek, komolyan mondom! Tarnói: Már elnézést kérek, de... Betlen: És nincs bizonyított állításotok. Tarnói: ... én úgy gondolom, hogy nem kevertünk össze hetet-havat, én úgy gondolom, hogy az újságíró... Betlen: Akkor mondd meg, hogy kapott-e pénzt az Orbán papa vagy nem? Mert ha nem kapott, ha nem tudjátok bizonyítani, akkor sok a két oldal meg a nagy hercehurca... Betlen: Figyelj, Gabi [ez Tarnói beceneve – *R. S.*], én azt ajánlom, maradjunk barátok, jó, oké? Tarnói: Maradjunk barátok, és a Fideszt kérjük meg arra, hogy az érdemi állításokért pereljen, és utána, ha nem azokért perelt, akkor... Betlen: Picikém, hogyha van bizonyíték, ide be kell írni, mert ha nincs, akkor elvesztitek a pert, nem? Tarnói: Hát akkor várjuk, hogy az érdemi állításokért pereljenek, és mi azt... Betlen: Na jól van, hagyjuk ezt abba, jó? Ezt már ötödször mondjuk. Köszönöm szépen, hogy eljöttél." (*Fiúk a bányában.* Dokumentumkötet. 182. és 190–191. oldal)

A Magyar Televízióból elbocsátottak két csoportban ezer embert. Az első 534 érintettet szeptember közepén értesítették, hogy ki vannak rúgva, a második listát ekkoriban állították össze. A televíziós érdekvédelmi szervezeteknek Szabó László Zsolt elnök azt ígérte, hogy az aktív alkotók közül csak annyit küldenek el, amennyit a teljes körű öregségi nyugdíjazás, az önkéntes korengedményes nyugdíjazás, a végkielégítéssel önként távozók, az évek óta munkát nem végzők és az adminisztratív dolgozók leépítése után okvetlenül szükséges. Nem így történt. Maradtak nyugdíjaskorúak, távozni akarók, érdemi munkát évek óta nem végzők (például Pálfy G. István, Peták István), viszont már az első körben elküldtek 140 aktív alkotót. Csermely Péter hírigazgató kikotyogta, hogy többeket utólag, „föntről" vétettek föl a listára, például Sipos Pált, a *Napzárta*, a *Mélyvíz*, a *Csak nézünk, mint a moziban* stb. szerkesztőjét, vagy

Menthy Mariannt, aki a *Szabad verseny* című műsorában olyan cégek ügyeit firtatta, melyekben Boross Péter és Pintér Sándor családtagjai is érdekeltek voltak. Szerepelt még a listán Pécsi Vera, Koltay Gergely, Szemadám György, Gombár János, Kóthy Judit (a néhány héttel azelőtt megszüntetett *Mélyvíz* szerkesztője), Szombathy Pál, Érdi Sándor, Békés Pál, Rudi Zoltán, Ilkei Csaba, Kósa Somogyi György. A második turnussal távozott Bayer Ilona, Málnay Levente és a sportosztály tizenöt munkatársa közül tizenkettő, Knézy Jenővel az élükön. A leépítésekkel párhuzamosan több száz új munkatársat vettek föl a Magyar Televízióhoz.

A kulturális és közművelődési szerkesztőségeket szinte teljesen felszámolták, a kulturális, irodalmi, környezetvédelmi, tudományos és ismeretterjesztő műsorok jelentős részét akkor vagy még előbb megszüntették, a színházi közvetítések számát a felére csökkentették.

A fizetésképtelen cég 300 millió forint értékű szerződést kötött az Ezüsthajó Kft.-vel és a Happy End Kft.-vel, hogy megtervezzék a televízió új arculatát, és utazási, valamint divatműsort gyártsanak neki adásonként hárommillió forintért.

A Duna Tévénél tervbe vették a *Közép-európai Magazin* megszüntetését. Ez ellen négyszáz erdélyi értelmiségi (köztük Tőkés László és Kincses Előd) tiltakozott nyílt levélben. Néhány hete új műsorral, a *Heti Hetessel* boldogította nézőit az RTL Klub. Schmidt Mária miniszterelnöki tanácsadó (a televízió politikai tanácsadó testületének tagjaként) szeptember 24-én a kereskedelmi tévé vezetőit a Miniszterelnöki Hivatalba invitálta, és fölhívta a figyelmüket, hogy kiegyensúlyozottabban kellene viccelődni, és nem kellene annyit emlegetni a miniszterelnököt. Állítólag arra is emlékeztette őket, hogy veszélybe kerülhet az RTL Klubnak a Legfelsőbb Bíróság által is kifogásolt koncessziós szerződése. És valóban, a Heti Hetes első adásában még 26, a negyedikben pedig már csak 8 alkalommal emlegették a miniszterelnököt. „Verebes István: Azt mondták, ne orbánozzak. Ezt kérték! Nem felső szintről... Bajor Imre: És hogy betartod." Ez a párbeszéd hangzott volna el a Heti Hetes október elsejei adásában, ha ki nem vágják. (Népszava, október 7.)

Végveszélybe kerültek az önkormányzatok. Eddig is minden évben végveszélyben voltak, de ennyire végben állítólag még soha. „Jövőre tehát kevesebb út épül, kevesebb jut csatornázásra, az

iskolák, kórházak fenntartására, megint egy kicsit rosszabbul érezzük magunkat" – panaszkodott Szekeres Imre a Népszavában (október 9.). A szabad demokraták frakcióvezető-helyettese, Kis Zoltán is a Népszavában panaszolta, hogy a pártja nem érti egészen pontosan, mi is egy ellenzéki párt dolga: „Nálunk csak olyan módosító indítványt lehet beadni a költségvetéshez, aminek megvan az ellentételezése. Ez nagyon tisztességes, nagyon rendes hozzáállás, csak nem hasznos... Szerintem ellenzéki pártként ne vegyél el sehonnan semmit, mert azonnal magadra haragítod azt, akitől elveszed, és nem nyered meg azt, akinek adni akarsz." (Népszava, október 30.)

Az Aradi Csaba elleni vizsgálat lezárult, a vádlott ártatlannak találtatott. Orbán Viktor a rádióban kijelentette: „Ha egyébként valóban valami komoly gyanú van, akkor a minisztériumnak kell tenni a dolgát, de hogy utána kiderüljön, hogy semmi komoly vád, egyáltalán semmilyen tény, amely nem a komoly gyanút, hanem a gyanú árnyékát is megalapozta volna... nem kerül felszínre – az ilyen eljárásra az ember csak szomorúan tud tekinteni. Tehát ez tarthatatlan helyzet... Én el is várom a minisztertől, hogy amit ilyenkor szokás, a szóban forgó igazgató becsületének helyreállítása érdekében, azt személyesen meg is tegye." Azt bizony várhatta. Pepó Pál a vizsgálatot lefolytató fideszes Medgyesy Balázs államtitkárt vádolta meg azzal, hogy rosszul végezte a dolgát. Torgyán József megállapította, hogy az évszázad bűncselekményét próbálták itt eltussolni, és a saját minisztériumában újabb vizsgálatot indított Aradi ellen. Orbán hallgatott. A végén nem az bukott bele Aradi ártatlanságába, aki a becsületét besározta, hanem – Orbán jóváhagyásával – az államtitkár, aki megvédte.

Időközi választásokat tartottak Siófokon és Székesfehérvárott. A két forduló között Orbán éles hangon elítélte az MDF-et, amiért nem lépteti vissza fehérvári jelöltjét, Viniczai Tibort a kisgazda koalíciós jelölt javára. A második forduló előtt néhány nappal Viniczai bejelentette, hogy mégiscsak visszalép – mégpedig a cégeinél folyó alapos APEH-vizsgálattól teljesen függetlenül. Siófokon a szocialisták nyertek, Székesfehérvárott a kisgazda jelölt kapta ugyan a legtöbb szavazatot, de az alacsony részvétel miatt érvénytelen volt a választás.

Orbán Viktor október 8-án zárt körben, pénzemberek előtt a jegybank elnökével kapcsolatban „a kulturált távozás lehetőségéről" beszélt. Boros Imre tárca nélküli miniszter a nyilvánosság előtt szorgalmazta Surányi György lemondását.

Orbán találkozott Solt Pállal, a Legfelsőbb Bíróság elnökével, lesújtóan vélekedett a bíróságok ítélkezési gyakorlatáról, és kifejezte azt a reményét, hogy az igazságszolgáltatási tevékenységek a jövőben jobban illeszkednek majd a kormányzati szándékokhoz. Dávid Ibolya felháborodásának adott hangot, amiért a bíróság késlekedik az agrárbankos Kovács Mihály ügyének kivizsgálásával – bizonyára nem véletlenül. Solt ellennyilatkozatában kikérte magának a gyanúsítást, tájékoztatta az igazságügy-minisztert, hogy nincs joga egyedi ügyekbe ilyen módon beleavatkozni, mert az sérti az igazságszolgáltatás függetlenségét.

Orbán Viktor október 25-én találkozott Györgyi Kálmán legfőbb ügyésszel, és megkérte őt, hogy készítsen jelentést az eddig feltárt olajügyekről. Két nappal később, szerdán reggel Orbán a rádióban kifejtette, hogy a kormány hatékonyabban küzdhetne a bűnözés ellen, ha az ügyészség az ő alárendeltségében működne, de az ellenzék sajnos nem támogatja a kormány ilyen irányú törekvéseit. Horváth Béla, a kisgazda frakcióvezető-helyettes 28-án kijelentette: célszerűnek tartaná, ha Györgyi Kálmán és Arnold Mihály, a VPOP országos parancsnoka felajánlaná lemondását.

Október 14-én tüntettek a Wesley János Főiskola szociális munkás szakos hallgatói. A főiskolán két kiváló oktatói műhely nagyfokú önállósággal lelkes és elkötelezett diákokat képzett szociális munkásnak 1999 nyaráig. Az egyik műhely a Solt Ottilia és Havas Gábor vezetésével kidolgozott program szerint működött. A főiskola főigazgatója, az ő korábbi fegyvertársuk, Iványi Gábor szabad demokrata országgyűlési képviselő megszüntette a műhelyek önállóságát, az oktatókat pedig szinte kivétel nélkül kirúgta. Arra hivatkozott, hogy a műhelyek tevékenységében súlyos gazdasági szabálytalanságokat észlelt, s az oktatók akadályozták az átszervezést. A diákok túlnyomó része ragaszkodott oktatóihoz, ahhoz a programhoz és szellemhez, amit ők képviseltek, és a magyar felsőoktatásban kivételes határozottsággal léptek fel érdekeik és oktatóik védelmében. Kevés eredménnyel. Azóta valamennyi munkaügyi per

lezárult. A főiskola valamennyit elvesztette, az oktatókkal szembeni vádak megdőltek – de a szétvert műhelyek és közösségek elvesztek a felsőoktatás számára.

Október 6-án Aradon néhány száz román nacionalista tüntető megzavarta a megemlékezést. Minden szónokot kifütyültek, a román kormány képviselőjét pedig lehazaárulózták. A román igazságügyminiszter a nemzetárulás vádjától tartva le is mondta az ünnepségen való részvételt. A rendzavarás előzménye az volt, hogy a magyar–román alapszerződés értelmében átadták a minoritáknak a Szabadságszoborcsoportot, és megkezdődtek a tárgyalások a szoborcsoport felállításáról. A román sajtó és a román politikusok zöme elutasította a szobor felállításának a gondolatát. A romániai magyarok radikális csoportjai az RMDSZ vezetését is és a magyar kormányt is elítélték, amiért visszafogottan reagált az aradi eseményekre. A szobrot azóta már felállították. A megbékélés parkjában látható.

Mint írtuk: szeptemberben a repülőtérre száguldván balesetet okozó szociális miniszterre való tekintettel – technikainak nevezett okokból – félórás késéssel indították a Malév járatát Prágába. Nos, ebben a hónapban nem úgy merültek föl a technikai okok, ahogy kellett volna. Lássuk a történetet! A kormánydelegációt Londonba szállítandó gép az előző útjáról késéssel érkezett meg Ferihegyre. És mert a biztonsági átvizsgálást nem lehetett megspórolni, a gép csak késéssel indulhatott tovább. A londoni légi irányítás negyedórát várakoztatta a gépet a levegőben. Emiatt a delegáció tagjai – Orbán Viktor és szűk kísérete kivételével – lemaradtak az ottawai csatlakozásról. Orbán hazatérése után kijelentette: „Rendet kell teremteni. Semmilyen technikai magyarázatot nem lehet elfogadni ebben az ügyben." Hozzátette: „A kormány takarékossági okokból mindig menetrendszerű járatokkal utazik... Ez az utasítás továbbra is él." No de semmi sem él örökké...

Bizony, a pilótának nem kellett volna feltartott kézzel és moszkovita reflexekkel engedelmeskednie a londoni légi irányító szabotőröknek, hanem rájuk kellett volna ripakodni: „Shut up, poor boys! Mr. Orbánnal akarnak maguk ujjat húzni?!"

A Malévnak nem állt módjában tréfára venni a dolgot. A vizsgálat eredményeképpen felmentettek a beosztásából egy igazgatót, egy osztályvezetőt és két beosztottat.

Igaz, nem először késett a kormánydelegációt szállító Malév-járat. Például 1999. április 22-én is késve érkezett New Yorkba a gép, mert a kormánydelegáció sietett. Csak nem egészen oda, ahová a többiek, hanem Washingtonba, ezért a repülő egy kis kitérőt tett az Andrews légi támaszpont felé, s emiatt a NIP-ek (not so important persons) lekésték a New York-i csatlakozásaikat. Akkor nem menesztették a felelősöket. Csak három évvel később. De az már egy másik történet.

1999. november

„Cion bölcseinek jegyzőkönyvei és buszjegy nincs"

(Felirat egy Örs vezér téri könyvárus pultján)

A kormány az Országgyűlés elé terjesztette a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről (a PSZÁF-ról) szóló törvény tervezetét. A tervezet szerint az addigi három önálló felügyelet összevonásával létrehozott szuperfelügyelet elnökét a pénzügyminiszter javaslatára a miniszterelnök nevezi ki – és le is válthatja bármikor, ha a kormány úgy véli, hogy nem látja el megfelelően a feladatát. Addig a felügyeletek vezetőit csak a jegybank elnökének egyetértésével lehetett kinevezni és felmenteni. A következő kormány sem tudott volna Szász Károlytól Járai Zsigmond jegybankelnök hozzájárulása nélkül megszabadulni, ha Járai Zsigmond pénzügyminiszter nem igyekszik a felügyeletet olyan szorosan a kormány alá rendelni. Ezt az igyekezetét a Postabank és a Realbank szomorú esetével magyarázta, de az ellenzéket ez a magyarázat nem elégítette ki: „A tervezet összesen arra ad kiváló lehetőséget a kormánynak, hogy akiket még nem tudott pozícióba elhelyezni, most végre el tudja helyezni pozícióban, és azokat, akik valamilyen szempontból a szakmai függetlenségükkel az útjukban állnak, le lehessen váltani." (Burány Sándor, MSZP) – „A felügyelet kiszolgáltatottja a mindenkori politikai hatalomnak, és ilyen értelemben az objektív, befolyásolástól mentes működés megkérdőjelezhető." (Bakonyi Tibor, MSZP) – „Ahhoz pedig, hogy itt valóban biztonság legyen, olyan felügyeletre van szükség, amely adott esetben a kormánnyal szemben is érvényesíti a pénzpiac stabilitásának és biztonságának a szempontjait." (Bauer Tamás, SZDSZ)

Az ellenzék azzal is előhozakodott, hogy a Világbank ajánlásával és a bázeli bankfelügyeleti elvekkel is szemben áll a kormány tervezete. A kormánnyal és a Fidesszel egyedül az ellenzéki kormánypárt, a MIÉP értett egyet. Még az MDF-nek, az FKGP-nek és – Kósa Lajossal az élén – a számvevőszéki bizottságnak is az volt a véleménye, hogy legalábbis az Országgyűlésre kellene testálni a PSZÁF-elnök kinevezésének és visszahívásának jogát, és valami komolyabb indokolási kötelezettséget is elő kellene írni. Így is történt.

„Az igazságszolgáltatás és a bíróság megsértése jogállami keretek között megengedhetetlen" – jelentette ki Solt Pál, a Legfelsőbb Bíróság és az Országos Igazságszolgáltatási Tanács (OIT) elnöke november 8-án, a salgótarjáni jogásznapon. Ezt azért kellett kijelentenie, mert szerinte az előző hetekben sok megalapozatlan vád és gyanúsítás érte a bírói testületet. Dávid Ibolya igazságügy-miniszter előző nap a Vasárnapi Újságban immáron sokadszor kritizálta – olykor egy-egy konkrét ügy kapcsán – a bíróságok tevékenységét. Torzszülöttnek minősítette a bírói függetlenség garanciájaként létrehozott Országos Igazságszolgáltatási Tanácsot, és mindenféle törvénymódosítási javaslattal próbálkozott, hogy valamelyest meggyengítse azt – ám ahhoz kétharmados többség kellett volna.

November 6-án Bossányi Katalin lezárta az életét. Élete és pályája során sok elismerést és sok pofont kapott. Sokunknak volt fontos, sokaknak volt útban.

Már nem volt velünk, amikor olvastuk, hogy „a tisztességes magyarok szemében visszataszító" volt az ő munkája és tucatnyi másik Pulitzer-díjasé is, mert ők a „szocialisták bérenceiként" „goebbelsi módszerekkel" rágalmazták Antall József – a tisztességes magyarok – kormányát. Ezt írta a Magyar Köztársaságot képviselő nagykövet a Magyar Köztársaság címerével ékesített levélpapírra a Pulitzer-emlékdíj alapítójának küldött magánlevelében, melyet november 20-án hozott nyilvánosságra az AP hírügynökség. Az ellenzék Jeszenszky Géza nagykövet leváltását szorgalmazta, de ezt Orbán miniszterelnök nem tartotta indokoltnak.

Antall miniszterelnök sem tartotta indokoltnak Jeszenszky Géza külügyminiszter leváltását kilenc évvel korábban, amikor az akkori ellenzék nevében Orbán Viktor szorgalmazta ezt. Szorgalmazta pedig azért, mert Jeszenszky Bossányi Katalin (akkor parlamenti képviselő) interpellációjára válaszolva az ellenzék valamennyi pártját kizárta a polgári demokrácia értékeit képviselő politikai erők köréből. Orbán akkor azt mondta Jeszenszkyről: „Nem tudom, hogy mit

keres a kormányban. Nem tudom, milyen alapon nyilatkozik az ellenzék bármely tagjáról, akiket akkor üldöztek, amikor ő a közgazdaság-tudományi egyetem dékánja volt. És azt sem tudom, hogy honnan veszi a bátorságot ehhez annak a kormánypártnak a minisztere, amely pártban közvetlenül velem szemben egykori MSZMP-titkárok ülnek."

November 20-án hozták nyilvánosságra azt a levelet is, amelyet Orbán Viktor írt a Fidesz Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei elnökségének. A levél azért született, mert Helmeczy László fideszes képviselő a Fidesz hivatalos jelöltjével szemben, a szocialisták támogatásával nyerte el a megyei közgyűlés elnöki posztját. A Fidesz vezetése ezért kezdeményezte a pártból való kizárását. Ezt a kérdést a megyei választmánynak kellett volna napirendre tűznie. De nem tűzte. A választmány fellázadt, és nagy többséggel kiszavazta a kezdeményezést a napirendből. „Tartsanak önvizsgálatot, mit tett Helmeczy ezért a pártért!" – szólította fel a jelenlévőket a lázadók szószólója, Fáky László, demecseri polgármester. (Lásd Varró Szilvia: *Alapszervi bajok.* Mancs, november 25.)

November 27-én küldöttgyűlést tartott az SZDSZ. Bauer Tamás és Pető Iván előre bejelentette, hogy nem jelölteti magát ügyvivőnek. Ez volt az első olyan küldöttgyűlés, amelyiken az ügyvivői testület felét fővárosi, felét vidéki listáról választották, hogy a hátrányos helyzetű vidéki kádereknek – például Kuncze Gábornak, Wekler Ferencnek, Kis Zoltánnak – is legyen némi esélyük. Pető Iván a Szabad Demokrata Hírlap küldöttgyűlési különszámában leszögezte: „Nem kívánom a magam jelenlétével legitimálni azt, hogy van fővárosi SZDSZ és van vidéki SZDSZ. Az SZDSZ más intézményeknél az ilyen korporatív megoldásokat elvből el szokta utasítani. Ilyen alapon lehetne női üt-tagoknak is lefoglalni helyeket..." Nocsak: egy ötlet!

Mint korábban már írtuk, Hack Pétert szeptemberben kiszavazták frakcióvezető-helyettesi pozíciójából – nehogy azt higgyék az emberek, hogy az SZDSZ a Hit Gyülekezete befolyása alatt áll. Most pedig a párt összes fontos emberének (mínusz Kuncze Gábor) aláírásával felhívást intéztek Hack Péterhez, hogy ne vonuljon ki a politikai életből, és hagyja magát ügyvivővé választani – nehogy azt higgyék az emberek, hogy az SZDSZ a Hit Gyülekezete elleni kampány befolyása alatt áll.

A küldöttgyűlés előtt a rivális stratégák bátorságra intették a pártot – egymás gyávaságával szemben. Demszky Gábor a Szabad Demokrata Hírlapban *Merjünk tudni és tenni* cím alatt arra biztatta a tagságot, hogy szabaduljon meg kishitűségétől, nyuszimentalitásától, lépjen ki az MSZP árnyékából, és bátorkodjon hallgatni róla, kivel is akarja leváltani a Fideszt: az MSZP-vel vagy a Fidesszel.

Bauer Tamás szerint viszont (*Válság és kiút*, Mancs, november 25.) azoknak, akiknek a koalíciós kormányzás idején nem volt merszük vállalni a konfliktusokat a szocialistákkal, most nincs merszük vállalni velük a közös harcot a demokrácia ellenségeivel szemben. Az SZDSZ-nek nem közép felé, a Fidesz irányába kellene ellépnie az MSZP-től, hanem éppen ellenkezőleg. Azzal kellene megkülönböztetnie magát, hogy radikálisabb és következetesebb ellenzéke a Fidesznek, mint a szocik.

Magyar Bálint elnököt – ellenjelölt híján – nagy többséggel újraválasztották. Zárszavában megjegyezte: „ez a párt megeszi elnökeit". Demszky Gábor a háttérben már nyaldosta a szája szélét.

Simon János politológus fölmérte a képviselőket. Úgy találta, hogy a kormánypártiak a nem kormánypárti frakciók közül a MIÉP-et kedvelik leginkább, az ellenzékiek pedig a nem ellenzéki frakciók közül a MIÉP-et kedvelik legkevésbé. A kormánypárti képviselőknek a fele sem, a fideszeseknek éppen a fele találta ellenszenvesnek a MIÉP-et, miközben 85 százalékuk annak látta az SZDSZ-t és az MSZP-t.

„A kormány sikere, hogy a szélsőséges elemek nem érzik jól magukat Magyarországon, ezért külföldre távoznak" – mondta Borókai Gábor kormányszóvivő, amikor hírül vette, hogy Szabó Albert, az ónyilas garázdák őrsvezetője elhagyta az országot. Hogy viszont a nem szélsőséges nem ó-k ne érezzék rosszul magukat, a kormánypárti frakciók az alkotmányellenesen fenntartott MIÉP-frakció helyzetének rendezése végett kezdeményezték a Házszabály módosítását. A kezdeményezést azonban (hogy tízre csökkentsék a frakciók minimális létszámát) a szocialisták és a liberálisok nem támogatták. Ugyanis ők nem voltak annyira szélsőségesek, hogy külföldre távozzanak – legföljebb annyira, hogy rosszul érezzék magukat.

„Cion bölcseinek jegyzőkönyvei és buszjegy nincs" – ezt a feliratot szüretelte a Mancs (november 25.) egy Örs vezér téri könyvárus pultjáról. A „zsidó világ-összeesküvést dokumentáló" nevezetes

mű (melyet egy III. Napóleon elleni röpiratból ferdített és antiszemitizált egy cári titkos ügynök, aki később átállt a vörösökhöz, és Lenin belső köreihez tartozott) természetesen azért nem volt, mert volt. Mert kiadták. És elfogyott, mert jól menedzselték: „Megjelent Cion bölcseinek jegyzőkönyvei kritikai kiadása Mónus Áron tanulmányával, amely bizonyítja a jegyzőkönyvek valódiságát" – hirdették a „polgári oldal" hívei számára a Magyar Demokratában, az Orbán Viktor által személyesen hitelesített hetilapban.

Nyerges András a HVG-ben (november 13.) megjósolta, hogy hamarosan kiadják majd Szálasi Ferenc *Út és cél* című művét is. Igaza lett.

A kormányfő főtanácsadójaként szolgáló történész, Schmidt Mária az Eckhardt Tibor Politikai Akadémia vitaestjének látogatóit arról tájékoztatta, hogy a második világháború egyáltalán nem a népirtásról szólt. „Bármennyire is sajnálatos: a holokauszt, a zsidóság kiirtása vagy megmentése mellékes, mondhatni marginális szempont volt, ami egyik fél háborús céljai között sem szerepelt." (Magyar Hírlap, november 13.) Le Pennek is ezt mondták az ő történész tanácsadói. Meg is büntették érte Csurka legjobb francia tanítványát, amikor ugyanezt a nagy nyilvánosság előtt elismételte. Orbán nem ismételt, csak annyit mondott: töretlenül bízik a tanácsadó asszonyban, és el sem tudja képzelni, hogy megalapozottak lennének az ellene megfogalmazott vádak.

Radnóti Sándor csupán felszíninek, tünetinek vélte azt a „posztmodern cinizmust", amellyel a „provinciális történész" eltekint az ismert tényektől, hogy tudniillik a zsidók totális megsemmisítésének megszervezése és végrehajtása minden háborús érdekkel, racionalitással és logisztikával szemben elsőbbséget élvezett. Radnóti szerint az előadás célja voltaképpen az volt, hogy egy kormánytényező „megerősítse a nyitottságot és átjárhatóságot a jobboldal és a szélsőjobboldal között..." (Népszava, november 27.) Radnóti nem figyelt eléggé a kormányszóvivőre, ezért nem tudta, hogy Szabó Albert, vagyis a „szélsőjobboldal" távozása óta Magyarországon a jobboldalról már csak a még jobb oldalra lehet „átjárni".

Schmidt Mária tisztában volt kompetenciája határaival. Amikor a Mancsban megkérdezték tőle, hogyan értékeli a MIÉP kezdeményezését Bárdossy László rehabilitálására, így válaszolt: „Nem vagyok

jogász, nem tudom, hogy érdemes-e a felvetés. Azt gondolom, egy ilyen nagyon nehéz történelmi helyzetben egy állam élén álló politikus döntéseiről ítéletet alkotni nem a bíróság dolga... Nem gondolom, hogy ha a második világháborúban más áll a helyén, akkor Magyarország kevesebbet szenvedett volna." Varró Szilvia azt is megkérdezte a kormányfő-tanácsadó asszonytól, nem fél-e attól, hogy az ő történeti intézetébe belenyomott pénzt a szocik majd visszanyomják a saját intézetükbe, ha 2002-ben ők nyernek. „Erre nem is akarok gondolni" – ez volt a válasz. (Mancs, november 4.)

Más se akart – de kellett, mert a Szonda Ipsos novemberben az addigi legnagyobb különbséget mutatta ki a szocialisták javára. Már másfélszer annyian mondták, hogy az MSZP-re szavaznának, mint ahányan a Fideszt választották volna. A „biztosan szavazó pártválasztók" körében az MSZP előnye 16 százalék volt (négy évvel később, a ciklus azonos pontján a Fidesz előnye 4 százalék). A kancellárián munkacsoport alakult a kormányzati kommunikáció hatékonyságának növelésére. Mátrai Márta, a Fidesz frakcióigazgatója úgy vélte, a Fidesznek olyan kommunikációt kell kialakítania, amelynek révén az eddiginél sokkal jobban lehet tudatosítani az állampolgárokban az elért eredményeket. (Népszava, november 27.) Orbán Viktor nemhogy 2002-re, de már 2006-ra is gondolt. A Fidelitas kongresszusán azzal biztatta a fiatalokat, hogy saját politikai nemzedéke 2006-ig jórészt betölti hivatását, utána a fiatalabb generációk jönnek. (Népszabadság, november 8.)

Keleti György, a „megfigyelési üggyel" foglalkozó vizsgálóbizottság szocialista alelnöke november 2-án feljelentést tett azon ismeretlen tettesek ellen, akik Orbán Viktor tizenöt hónappal korábban megfogalmazott vádja szerint a Horn-kormány idején törvénytelenül és közpénzekből megfigyeltettek 27 fideszes politikust családostul. A „megfigyelteket" megzavarta az a lehetőség, hogy Kosztolányi Dénes és társai helyett az arra hivatott szervek állapítsák meg, történt-e törvénysértés. Boross Péter, a kormányfő legfőbb tanácsadója a Magyar Hírlapban (november 6.) a visszavonulás lehetőségeit puhatolta: ideje lenne lezárni az ügyet, az ellenzéknek végre nagyvonalúan napirendre kellene térnie a miniszterelnök valószínűleg pontatlan információkon alapuló, valószínűleg pontatlan kijelentése fölött. A vizsgálóbizottságban Horváth Balázs próbált kompromisszumos

megoldást találni, de Orbán leállította a visszavonulási kísérleteket, Kosztolányi Dénes megírta a jelentését, mintha mindazt megállapították volna, amit nem állapítottak meg. Az Országgyűlés végül is csak öt hónappal később szavazott a jelentésről: 186 kormánypárti (illetve MIÉP-es) képviselő szavazta meg, hogy „a vizsgálóbizottság vizsgálatának eredményeképpen több különböző bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúját látja megállapíthatónak". Négy hónappal azután, hogy a Fővárosi Főügyészség megtagadta az ügyben a nyomozást bűncselekmény hiánya miatt!

A kormány elhatározta, hogy ráncba szedi a munkanélkülieket. A munkanélküli-segély folyósításának időtartamát leszállítja egy évről kilenc hónapra (eredetileg fél évre akarta), megszünteti a jövedelempótló támogatást, a segély folyósítását olyan közmunka vállalásához köti, amiért a minimálbérnél akár tízezer forinttal kevesebbet is lehet fizetni. A javaslat az Országos Munkaügyi Tanácsban nem tetszett se a munkaadóknak, se a munkavállalóknak, de a kormány fütyült rájuk. Kormányzati érdeklődés híján megszűnt a közalkalmazottak 1991 óta működő országos érdekegyeztető fóruma. Több szakszervezet is pereskedni készült a kormánnyal az érdekegyeztetés elmulasztása miatt, a Vadász János vezette KKDSZ pedig közös sztrájkbizottság felállítását kezdeményezte a szőrösszívű kormány bérpolitikája miatt.

A fogyatékosok érdekvédelmi szervezetei panaszkodtak, hogy hatmilliárd forinttal kevesebb jut nekik a költségvetésből.

Az egészségügyiek panaszkodtak, hogy a beígért 5 százalékos reálbéremelésnek nincs meg a forrása a költségvetés tervezetében.

A rendőrök panaszkodtak, hogy a bevételeikből kellene kigazdálkodniuk a 2000. évi személyi juttatásokból hiányzó több mint hárommilliárd forintot, ami lehetetlen.

Az ellenzék pedig nem értette, hogy ha erre sincs pénz meg arra sincs pénz, akkor a kormány a bányakoncessziók megszüntetésével miért mond le egy jelentős bevételi lehetőségről.

Sajnos nem lehet mindenkit szeretni, választani kell a dolgos bányatulajdonosok és a dologtalan bányászok között.

1999. december

„Magyar anyák, szüljetek!"

(Hegedűs Lóránt református püspök)

Abban a hitben búcsúztunk 1999-től, hogy néhány éven belül nem lesz már a Parlamentben se Tölgyessy Péter, se Szent Korona, ellenben a Parlamenten kívül nemcsak ők lesznek, hanem lesz Antall József utca (esetleg tér) is. Tölgyessy Péter a Népszabadságnak adott interjújában (*Az erőből erőlködés lett*, Tamás Ervin interjúja, december 11.) fölvillantotta fideszes alagútjának végén a csalóka lidércfényt: „most úgy készülök, hogy a következő ciklusban nem leszek országgyűlési képviselő". Ónody Tamás pedig – a szadeszes Új Generáció nevében – december 30-án a Nemzeti Múzeum előtt azzal búcsúztatta a koronát, hogy „néhány év múlva, amikor a köztársaság hívei kerülnek hatalomra, akkor visszahozzuk... méltó helyére, a Nemzeti Múzeumba". (Népszava, december 31.) Vajon hol lehetnek a köztársaság hívei, amikor se ellenzékben nincsenek, se hatalmon? És hol lehet Tölgyessy Péter, amikor a Fideszen belül sincs, meg kívül sincs?

Demszky Gábor és Dávid Ibolya közösen szorgalmazta, hogy nevezzenek el közterületet Antall Józsefről. Az MDF vezetői leginkább a Moszkva térre gondoltak. Az elnevezésnek két akadálya volt: egy jogszabály és egy család. A jogszabállyal – huszonöt évnél rövidebb ideje elhunytakról nem lehet közterületet elnevezni – még csak elbánt volna a fővárosi önkormányzat (úgy, hogy az elnevezés előtt módosítja, utána meg rögtön visszaállítja). De ott volt még a család is: Antall József elsőszülött fia, György a család nevében levelet írt Dávid Ibolyának, mely szerint apja a törvényesség híveként nem támogatta az ilyesfajta kivételezést, s az ő szellemében a család is ellenzi, hogy közterületet nevezzenek el róla. A levél szerint az a

kormánypártok által támogatott koronatörvény sem egyeztethető össze Antall József szellemi-politikai örökségével, amelyik a Szent Korona jogi személyiségét hirdető elméletet tükrözi. Ezt a „tükrözést" később az Alkotmánybíróság érvénytelenítette.

Antall József halálának hatodik évfordulóján Debreczeni József a Népszavában sürgette, hogy rehabilitálják a néhai miniszterelnököt, aki tudatosan vállalta a kamikaze szerepét, ami elkerülhetetlen volt ugyan, „... de át is verték. Kíméletlenül, olykor gátlástalanul. Az ellenzék is (Orbán is!), a sajtó is." (*Antall-rehabilitáció*, december 11.) Ritka öröm az egy sajtó életében, ha Orbánnal egy sarokban térdepelhet...

December 4-én jobboldali önkormányzati képviselők számára rendezett találkozón azt az Antall József politikai örökségéből levezetett kérdést vizsgálták meg az illetékesek, hogy „Van-e, lesz-e keresztény Magyarország?". Spányi Antal katolikus püspök szerint akkor lesz, ha a keresztény egyházak és a politikai erők szorosabban összefognak. Semjén Zsolt helyettes államtitkár szerint pedig akkor, ha a kormánypártok a következő választást is megnyerik, és fölismeri a nép, hogy a mások mások, mint a nem mások: „Mi, keresztény magyarok, Szent István Magyarországa, nem vagyunk szubkultúra, más lehet hozzánk képest más, de mihozzánk képest más." Az sokakat megnyugtathatott, hogy lehetnek a helyettes államtitkárhoz képest mások, és lehetnek az ő kulturáltságához képest szubkulturáltak – az azonban nem derült ki a helyettes államtitkár szavaiból, hogy miként lehet másnak lenni Magyarországhoz képest Magyarországon belül? Hacsak nem kívül. Hegedűs Lóránt református püspök a nem másság érdekében fölhívással fordult a magyar anyákhoz: „Magyar anyák, szüljetek!" A fölhívásnak talán akkor lett volna mérhető hatása, ha a püspök a magyar apákat is fölvilágosítja: mi a teendő.

A Fidesz pécsi szervezete viszont fölismerte a fölvilágosítás szükségességét. Körömi Attila képviselő igen sajnálatosnak tartotta, hogy a fiatalok a legveszélyesebb politikai jelképet sem ismerik föl, azt sem tudják, hogy „a vörös csillag és a horogkereszt édestestvérek", azért lopódzhatott föl a Pécs központjában fölállított karácsonyfára negyven, vörös csillagra emlékeztető karácsonyfadísz. A helyi polgárok ébersége lebuktatta az Egyesült Államokból importált díszeket. A szponzoráló cég le is szedette azokat a fáról.

Ami a tanulóifjúság történelmi felvilágosítását illeti: megjelent egy erre kiváltképp alkalmas mű: Szalay Róbert írta *A forradalom igaz története* címmel. A Napi Magyarország publicistája, Ugró Miklós szerint „Üdvös lenne, ha a kötetet a tankönyvek kiegészítéseként, mellékleteként a tanulóifjúság is megismerhetné" (november 17.). És akkor azt olvashatná a tanulóifjúság, hogy „Szálasi teljesen törvényesen lett Magyarország Nemzetvezetője", hogy „a Nemzetvezetőnek az irányításával hat hónapig tartóztattuk fel a szovjet és a román hadsereget", s hogy a föltartóztató hazafiak közül „nagyon sokan a kommunista-zsidó bosszúállás áldozatai lettek". Az annak idején Kádár pufajkásaként szolgált autentikus szerző meleg szavakkal méltatja az Orbán-kormányt, amiért megvonta a támogatást a „történelemhamisító" '56-os Intézettől.

Az '56-os Intézet igazgatója, Rainer M. János négy évvel később (sikerrel) tiltakozott az ellen, hogy Schmidt Mária T. Házának pénzéből átcsoportosítsanak hozzájuk 40 millió forintot. Ez is azt igazolja, hogy ezen intézet történelemhamisítóinak fogalmuk sincs a polgári demokráciáról és a történelmi folyamatosságról. Schmidt Máriának viszont van: „*–...költségvetési támogatást kap, míg a hagyományos, nevezzük baloldali intézetektől megvonták ezt a támogatást.* – Ez egy parlamenti demokrácia, ahol a képviselők hozzák a döntéseket, nem pedig én. – *Igen ám, de az előző kormányzati ciklusban, ha ellentétes döntés született...* – És született. – *... szóval akkor ritkán hallottam, hogy a parlamenti demokráciára hivatkoznak, mondván, ez így működik.* – Én nem olvastam egyetlen cikket, mely az iránt érdeklődött volna, hogy a másik oldal miért nem kapott pénzt. Pedig volt intézet, alapítványok, megszüntették őket vagy nem kaptak támogatást, kedvezőbb adózási lehetőségeket... – *Az ön szavaiból: ez a parlamenti demokrácia.* – Ezt mondom én is: folytatjuk a kialakult szokásjogot. – *Ez nem jó szokás.* – Én nem mondtam, hogy jó, nem is minősítettem. Csak annyit mondtam: ha így volt, akkor most mi is ezt folytatjuk." (*„Törlesztenek velem szemben"*. Németh Péter interjúja Schmidt Máriával. Népszava, december 1.)

Apropó, folytatás: Haraszti Miklós, aki nem lehet olyan reménytelen eset, mint a Rainer, mert neki a Medgyessy-kormány idején az MTV kuratóriumának elnöksége fidesztelenül is megfelelt, *A második médiaháború* című cikkében azt kérdezi: „Vajon ellen tud-e állni a

Fidesz az újabb kísértéseknek? Nemsokára tisztújítás lesz az összes médiatestületben és az MTI-ben. Ahogyan a tévében tette, a Fidesz a MIÉP-pel összejátszva immár mindenütt kormánypárti csonka testületeket állíthat fel." (Népszabadság, december 4.)

A Magyar Televízió nehezen bocsátja el az elbocsátottakat: „»Botrány van az emeleten!« Érdemes megnézni, mi zajlik a bérosztályon és a munkaügyön. Legalább háromszázas sor, van, aki reggel hétkor érkezett, mintha valami jó tőzsdei papírt jegyezne. A folyosó másfél méter széles és hetven méter hosszú. Se ablak, se levegő, se szék nincs sehol, néhányan rosszul lesznek, tartja őket a tömeg. Egymáshoz és falhoz szorított emberek. Bírják, csak azért is!" (Menthy Mariann: *Húszpecsétes titok*. Népszabadság, december 4.)

Miközben az MTV régi dolgozói az elbocsátó papírjaikért harcoltak, egyre többen szivárogtak át a Duna TV-ből az MTV-be: „Egy teljes sportszerkesztőséget átcsábítottak magasabb fizetéssel, és még más munkatársakat is. Talán arra gondoltak, így összeroppanunk" – nyilatkozta a Duna TV elnöke, Sára Sándor. Abból az alkalomból nyilatkozott, hogy kiderült: az MTV elnöke néhány millióért tanulmányt rendelt az MTV és a Duna TV „integrációjáról" egy Szőcs Géza környezetéhez tartozó erdélyi szakértőtől. „*– A tanulmány megrendelése mögött nem lehet politikai bátorítás?* – Dehogynem, csakhogy a politika többszintű, és nem gondolják mindenhol ugyanazt. Az eset mindenesetre a legfelsőbb szinten is állásfoglalást sürget: van-e a kormányzatnak olyan elképzelése, hogy megszünteti a Duna TV-t vagy sem." (*Politikai válaszra vár a Duna TV.* Varsányi Gyula interjúja. Népszabadság, december 22.) Nem volt se válasz, se integráció.

A TV 2 szerkesztősége egyévi várakozás után végre engedélyt kapott a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságától arra, hogy interjút készítsen Dietmar Clodóval. December 9-én a sugárzás előtt néhány perccel a börtönparancsnok letiltatta az interjút. Arra hivatkozva, hogy Clodo „hivatalos személyeket rágalmazott, illetve személyiségi jogaikban sértett". A TV2 végül csak a büntetés-végrehajtás illetékeseinek kívánsága szerint megvágott interjút mutathatta be. A kormány visszautasította azt a feltételezést, hogy bármelyik képviselőjének köze lenne az ügyhöz. Vannak olyan érettek a magyar börtönparancsnokok, hogy a hivatalos személyek rájuk bízhatják a jó hírüket. Hogy kik?

Meleg volt az év vége. Tüntettek a bányászok, sztrájkoltak a vasutasok, Farkasházy Tivadar kocsija kigyulladt, leégett a Budapest Sportcsarnok, az Élet és Irodalom szerkesztőségének udvarába gránátot hajítottak. Sebesült nem volt, csak anyagi kár.

Csődbe jutott Magyarország egyik legkiválóbb kulturális exportcikke, a Budapesti Fesztiválzenekar. A főváros fölrúgta a zenekart működtető BFZ Alapítvánnyal kötött 1992-es szerződését, mert nem akart annyit fizetni, amennyit kellett volna neki, legalábbis aszerint, ahogy az alapítvány a kissé lazán fogalmazott alapszerződést értelmezte. A Fővárosi Közgyűlés a szerződést megsértve nem az alapítvány javaslata alapján nevezte ki a zenekar új igazgatóját. A kulturális miniszter mosta kezeit: a zenekar a fővárosé, tartsa el a főváros, neki semmi köze az ügyhöz. Fischer Iván leverte a lakatot a szájáról, és kijelentette: „a főváros hozzáállásában Atkári János főpolgármester-helyettes spórolási szenvedélye keveredik a Körmendy Ferenc kulturális bizottsági elnök által képviselt hatalmi tébollyal". A BFZ Alapítvány kuratóriumának elnöke szerint a főváros politikusait idegesítette a „visszabeszélő, szerződésekre hivatkozó, olykor követelődző Fischer Iván. Nem ehhez szoktak. A mai magyar intézményi kultúrában... még mindig egyfajta »keleti« paternalizmus uralkodik. A jó intézményvezető hálás alattvaló... Fischer, aki karrierjét Nyugaton csinálta, ennek az ellenkezője." (Marschall Miklós: *A fesztiválzenekar kálváriája.* Népszabadság, december 2.)

December 13-án eltemették Franjo Tudjmant, Horvátország elnökét, aki a balkáni háború éveiben a horvát nacionalista szenvedélyekre és az usztasa emigráció pénzügyi támogatására alapozva elnöki féldiktatúrát épített ki, és hatalmas magánvagyont gereblyézett össze. Tudjman Horvátországában szabad sajtóról, az emberi és kisebbségi jogok garanciáiról, az államhatalmak elválasztásáról, a hatalom érdemi ellenőrzéséről, ellenzéki jogokról, gazdasági racionalitásról és független civil társadalomról szó sem lehetett. A Tudjman-rezsimmel 1996–1997 tájékán szakított a Nyugat, mivel a polgári demokrácia semmilyen normájának nem felelt meg. A NATO és az EU még a leglazább formában sem működött együtt vele. Orbán Viktor viszont a horvát elnök leggyakoribb vendégei és legelkötelezettebb stratégiai szövetségesei közé tartozott. A Balkánon kívül nemigen akadt magas rangú európai politikus, aki Tudjman Horvátországát Orbánhoz hasonlóan demokratikus országnak nevezte volna. Magyarország volt az egyetlen olyan Balkánon kívüli ország, melyet Orbán személyében első számú politikusa képviselt a temetésen.

Orbán Viktor átalakította a kormányát. Csak a magáét persze, a Torgyán-kormányt nem, mert az akkor még nem volt az övé. Egyébként is elégedett volt valamennyi kisgazda miniszterrel. December 12-én az RTL Klubban sorra dicsérte őket. Azt mondta: elégedett Pepó Pál tevékenységével, és nem lát olyan jelöltet, aki nagyobb sikerrel végezné munkáját a tárca élén; Szabó János „egy soha nem látott nagy ívű haderőreformba kezdett", amely operetthadseregből valóságos hadsereget alakít ki; Torgyán Józsefet pedig „a koalíció kötésekor alkalmasnak ítéltük tisztségére, és az elmúlt másfél év ezt a feltételezést indokolta". (Népszabadság, december 13.) Chikán Attila és Hámori József távozott a kormányból. Ki is lógtak belőle: mindkettő tekintélyes szakember a maga tudományában, mindkettő távol állt a pártpolitikától, csak valami bolsevista trükkel lehetett őket betolni a föntebb dicsért komoly kisgazda urak közé. Ezt a trükköt leplezte le Trombitás Zoltán, amikor a Fidesz előző kongresszusán kommunista fészeknek minősítette a gazdasági minisztériumot. Matolcsy György és Rockenbauer Zoltán lépett a távozók helyébe.

A kormányátalakítás bejelentése után Magyar Bálint úgy vélekedett: „A Fidesz választási ígéreteit új pályára kívánják állítani. Kiderült ugyanis a kormány másfél éves működése alatt, hogy sem a hétszázalékos gazdasági növekedés, sem a radikális adócsökkentés, sem a minden szférában megígért jelentős bérnövekedés nem teljesült. Most »távlatosan előretekintve« próbálják a kormány tevékenységéről leválasztani és hosszabb távon fenntartani a be nem váltott ígéreteket."

A kormányátalakítás bejelentésével egy időben vetődött fel az a gondolat, hogy szétválasszák a miniszterelnöki és a pártelnöki tisztséget. Nem lehet pontosan tudni, kitől származott a gondolat, Orbán mindenesetre úgy hezitált két hétig, mintha más vetette volna fel. A Fidesz-frakció Luca-napi ülésén a többség elutasította a szétválasztás gondolatát azzal, hogy fölösleges „kétfejűvé" tenni a Fideszt. Balgaság, hiszen a Fideszben egy pártelnök csak akkor fej, ha a párt feje a pártelnök.

Tölgyessy Péter a már idézett interjújában úgy vélekedett, hogy „Orbán Viktortól szokatlan, hogy hiányzik a világos politikai akarat. Az elhatározott két személycsere... nem is valódi kormányátalakítás... A lépéshez nem kapcsolódnak erős politikai üzenetek, nemhogy új kezdetről, hanem még csak új lendületről sincs igazán szó... A polgárok a Fideszt semmivel sem tartják kevésbé korrupt pártnak, mint a szocialistákat. Márpedig a Fidesz a tiszta kéz igényének köszönheti a választási győzelmet. Mára jobbára elfogyott a kormánytöbbség muníciója, a következő költségvetési évben nem kezdődnek jelentős társadalomalakító programok... A komolyabb reformokból szinte csak a családtámogatás átalakítása valósult meg, de ez csaknem teljes egészében a korábban megszerzett jogok helyreállítása... A Fidesz energiáinak nagy részét politikai riválisai médiahátországának, gazdasági erejének megtörésére és saját klientúrájának építésére fordította... Csakhogy ezzel a sokat kárhoztatott késő kádári szerkezetek nem gyengülnek, hanem inkább erősödnek... A Fidesz politikusait mintha zavarná a hatalommegosztás rendje, a fékek és ellensúlyok alkotmányos rendszere... A szocialistákat egyelőre szemlátomást sérelmeik kamatos visszafizetésének szenvedélye fűti, sokuk csak annyit tanult, hogy ugyanolyan kíméletlennek kell lenniük, mint a Fidesznek... Pedig pártjuk számos nehezen orvosolható bajtól szenved... Bázisa számtalan egymással szögesen ütköző igényt támaszt, amire kevéssé lehet koherens programot alapozni. A szocialisták hatalmi pozícióban inkább az elitcsoportok akaratát képviselik, csak ellenzékben baloldaliak."

2000. január

„Ha túl feszült vagy, szeretnél ellazulni, drog helyett végy egy forró aromafürdőt, kortyolj gyógyteát a kádban, és hallgasd kedvenc zenédet. Relaxálj, és gondolj valami nagyon jóra. Ha az adrenalinszintedet szeretnéd növelni, sportolj. Ha van társaságod, még izgalmasabb. Vagy amit ennél is jobban ajánlhatunk: a szex. Természetesen a megfelelő emberrel a megfelelő helyen."

(Részlet az Ifjúsági és Sportminisztérium Újjászületni sohasem késő című kiadványából)

Január elsején megkezdődött a millenniumi év. A Szent Korona sikerével kezdődött. Amint elhelyezkedett a 28 millió forintos vitrinjében, annyi látogatója akadt, hogy már éjfél is elmúlt, mire magára maradhatott a 15 millió forintos biztonságtechnikai berendezéseivel és a 20 millió forintért kialakított körletben elhelyezett őreivel.

A Parlament idegenforgalmi értéke egy koronával megnőtt, a Nemzeti Múzeumé meg egy koronával lecsökkent. A Parlamentben évente néhány százezren látnak a magyar történelemből egy vitrint, a Nemzeti Múzeum látogatottsága pedig 40 százalékkal csökkent.

Solymosi Frigyessel nyitotta az évet a Népszabadság véleményrovata. A cikk címe ez volt: *A kutatói átlagbér a kocsirendezők bére!* Nem is tetszett ez a kocsirendezőknek, akik éppen heves bérharcot vívtak a MÁV vezetőivel, és nemsokára sztrájkba is léptek. A szerző azonban nem miattuk aggódott. Hanem azért, mert a 2000. év költségvetését úgy szavazták meg, hogy „minden, a tudomány helyzetének megjavítása érdekében tett erőfeszítésünk teljesen sikertelen maradt. Ezt a csatát elvesztettük, méghozzá úgy, hogy közben nem volt ellenség. Hacsak a tájékozatlanságot, a nemtörődömséget, a figyelmetlenséget nem tekintem annak." A professzor nehezményezte, hogy miközben a kutatókat és a tudományt a képviselők a gazdasági nehézségekre hivatkozva éhkoppon tartják, a saját fizetésük emelését megszavazták. Nem véletlen, hogy a politikusoknál minden takarékossági akció a fűnyíróelv elvetésével kezdődik. Nem is lenne szép, ha a politikát és a tudományt egyformára nyírnák.

Az Orbán-kormány első másfél évéről szóló összesítésből (Sereg András: *Hiányzó koalíciós pártelnökök*, Népszabadság, január 14.) kiderült, hogy a kormányülések majd fele kanmuri volt. Torgyán József a 61 kormányülés közül 28-ról hiányzott, de feltűnően, Dávid Ibolya, az egyetlen miniszter asszony 29-ről maradt távol, de feltűnés nélkül. Miközben az elsőt Szabadi Béla géniusz helyettesítette feltűnően, a másikat Hende Csaba feltűnés nélkül. A feltűnő helyettesítő utóbb vád alá került, a fel nem tűnő helyettesítő pedig Orbán Viktor alá.

A kormányülések napirendjét is meghatározó főkabinetből kihagyták az említett notórius hiányzókat: a kisebb kormánypártok elnökeit, akik ezentúl már pártelnöki minőségükben sem lehettek Orbán partnerei, miután a kormányfő leadta a pártelnökséget Kövér Lászlónak, aki már sokszor kifejtette, hogy az MDF-nek az lenne a legjobb, ha nem lenne.

Hende Csabát csak évekkel később szerette el az MDF-től a Fidesz, Demeter Ervin és Manninger Jenő államtitkárokat viszont éppen most. Ők január elsejével léptek ki az MDF-ből. Azt mondták, nem tetszik nekik, hogy Dávid Ibolya a kisebb „jobboldali" pártok irányába tapogatódzik, ahelyett, hogy szorosabban simulna a Fideszhez. Ki tudja, kire maradt volna a főállású pártelnöknek készülő titkosszolgálati miniszter, Kövér László fideszes bársonyszéke, ha az államtitkára, Demeter Ervin nem ábrándul ki az MDF-ből?

Ezeket a jó időben és jó helyen kiábránduló államtitkárokat nevezte Csapody Miklós megélhetési politikusoknak, s ezzel megalkotta a 2000-es évek magyar történelmének első kulcsfogalmát. (Még az előző év vége felé igazolt át az MDNP-ből a Fideszbe Pálinkás József államtitkár, aki majd a Kövérre következő Fidesz-elnök, Pokorni Zoltán bársonyszékét fogja megörökölni. A másik MDNP-s államtitkár, Pusztai Erzsébet nem igazolt át, őt majd ki fogják rúgni.)

Dávid Ibolya az MDF februári kongresszusára készült vitairatában még messzebb tapogatózott. Azt írta, hogy az MSZP-vel sem kizárt az együttműködés, ha polgárosodik. A hónap közepén kiderült, milyen egy polgárosodott egyén, akivel együtt lehet működni, és milyen egy nem polgárosodott, akivel nem lehet. A nem polgárosodott egyén, pláne a nem polgári kormányok volt és leendő egészségügyi miniszterének, Kökény Mihálynak a neje sötétben, dugóban, havon-jégen, folyamatos kocsisorban, szűk budai utcán lassab-

ban halad, mint ahogy a mögötte kék lámpával sistergő miniszteri Ford szeretne, és nem húzódik félre ott, ahol nincs is hová. A sofőr, a polgári miniszter asszonyra, Dávid Ibolyára vigyázó polgárosodott rendőr leszorítja őt az útról, ráfog valamit, ami polgárosodott szemmel mobiltelefonnak, kevésbé polgárosodott szemmel fegyvernek látszik, és erőszakkal elkobozza az alulpolgárosodott autó slusszkulcsát. A polgárosodásban még hátrább maradott jogászok (Szikinger István, Nehéz-Posony István) elemzése szerint a rendőr sofőr legalább három bűncselekményt követett el, s ezek elkövetését a miniszter asszony előzetesen engedélyezte, és utólag is helyeselte. Az ügyet polgárosodott személyek vizsgálták ki, tehát a bűncselekmények nem történtek meg.

Az MDF frakcióvezetője, Balsai István a Fidesz elnökcserélő kongresszusa előtt megjelent interjújában nyomatékosan emlékeztetett rá, hogy a Fidesz 1996–1997-es fordulata „a pártot körülvevő más polgári pártok hatására következett be. Elkezdték Orbán Viktorék bemutatását a templomokban. Csapatostul járultak idősebb urak és hölgyek Orbán Viktor elé, akár egy pápalátogatásnál." Balsai szerint a Fidesz „egyébként rokonszenves magabiztossága... fölényeskedéssé vált, (...) rengeteg belpolitikai frontot nyitnak feleslegesen", s például a megfigyelési ügybe „nem kellett volna belevinni a miniszterelnök személyét, akit vélhetőleg félrevezettek". (*Taps nélkül.* Varró Szilvia interjúja. Mancs, január 27.) Vajon kik, ha nem az új pártelnök és az ő „megélhetési" államtitkára?

A fordulat előtti Fidesz főtanácsadója, Bence György a Népszabadságban kifejtette, hogy ő a fordulatot helyesnek tartotta, csak azt nem, hogy részt vegyen benne. Egyetértett azzal, hogy „a centrumtól messze jobbra terjedő összefogással kell legyőzni az akkori kormányt" – de úgy vélte, hogy ebben ő nem működhet közre, már csak azért sem, mert „a tervezett szövetségbe óhatatlanul bekerültek volna, mint ahogy be is kerültek, antiszemita elemek. Márpedig magára adó zsidó nem árul egy gyékényen ilyenekkel. Elvben helyeseltem, csak éppen személy szerint nem találtam volna benne a helyemet." (*Barátsággal váltunk el.* Pogonyi Lajos interjúja. Népszabadság, január 15.) De ugyan mit ad magára az a magára adó zsidó, aki helyesli, hogy olyan antiszemita elemeket vigyenek be a hatalomba, akikkel ő szóba sem áll?

Lezsák Sándor és lakitelki birodalma fölszabadult az adósságok terhe alól. Az állam és az egyház (szétválasztva) szabadította őt föl. A Lakitelek Alapítvány 75 millió forinttal tartozott a Postabanknak, ezt a követelést a szakértők lényegében behajthatatlannak nyilvánították, és az adófizetők fizették meg. Miután összesen 158 milliárdot fizettek, ez a 75 millió szúnyogpisi a tengerben, ahogy a franciák mondják. De még a Lakitelek Népfőiskolának is volt adóssága: 170 millió forint. Ezt az adósságot 60 millióra értékelték, és a Szeged–csanádi Római Katolikus Egyházmegye vette meg. Hogy mennyiért, az üzleti titok. A Lakitelek Alapítvány ingatlanai egyházi tulajdonba kerültek, szintén nem tudni, mennyiért, de azzal a föltétellel, hogy húsz évig Lezsák alapítványainak kezelésében lesznek. Torkos Matild még azt a lehetőséget is fölvetette, „hogy Lezsák és Gyulay [Endre püspök] együtt spendírozták meg a hatvanmilliót, és aztán mutyiztak az árun". Tudniillik Lezsák maga szerezte a vevőt az alapítványa adósságára. A kiváló tényfeltáró újságírónő a következőképpen foglalja össze a történteket: Lezsák elmondta, hogy miközben a Reorg Apport Rt.-nél senki sem jelentkezett az adósság megvételének szándékával, őt többen is megkeresték, „ám Lezsák számára a »legszimpatikusabb ajánlat« épp a püspökségtől érkezett. Áldassék érte az ő szent elhatározásuk! – tesszük hozzá, bárha nem lennénk olyan istenfélők, mint amilyenek vagyunk, nyilván felmerülne bennünk a gondolat: vajon egyes adósok miért egyenlőbbek másoknál, s hogyan tehette meg Lezsák, hogy a nála jelentkező vevőjelölteket nem irányította a Reorg Apporthoz, mondván: »Kérem, az én alapítványom csak egy fránya adós, akinek az a Postabank hitelezett, aki immár az államnak az adósa, oda tessék menni, ahol a követelést hivatalosan és szabályosan lehet megvenni, nekem ehhez már semmi közöm«." (Torkos Matild: *Isten, fizesse meg!* Mancs, január 27.)

Valamikor a kilencvenes évek elején Gyulay Endre püspökségén dolgozott egy Guliga György nevű ügyes számvevő gondnok. Guliga 1993-ban átvette a pangó békéscsabai plébánia vezetését, és kemény munkával fölvirágoztatta azt. A fölvirágzáshoz és az egyházi intézmények alapításához, működtetéséhez a kemény munka mellé sok pénz is kellett. Guliga fölhalmozott egy csomó hitelt, elköltött több mint ötvenmillió forintot hivatalos dokumentáció nél-

kül, mígnem a püspöke feljelentette őt csalás miatt, és eltávolította a posztjáról. Ekkor Guliga egy védekező iratot szerkesztett, és nyilatkozott is többek között arról, hogy a római katolikus plébániákon bizonyos bevételek és kiadások bármiféle hivatalos elszámolás nélkül az úgynevezett bitangkasszákba és bitangkasszákból mennek be és ki. Gyulay püspök elismerte ezeknek a kasszáknak a létezését, de azt állította, hogy az ő egyházmegyéjében ezekből csak jelentéktelen, ezres nagyságrendű tételeket szoktak kifizetni, amit másképp nem lehet, például a fuvaros pálinkáját vagy a vízvezeték-szerelő munkadíját, ha a szerelő nem hajlandó számlát adni. Guliga viszont milliós nagyságrendű bitangságokról beszélt. Rég nem hallottunk ezekről a bitangkasszákról. Mi lehet manapság velük és rajtuk? És miből fizetik a fuvaros pálinkáját meg az adócsaló vízvezeték-szerelőt, mondjuk, egy önkormányzati iskolában?

Az ifjúság nem nagyon, de a Mancs Szüret rovata érzékelte, hogy az Ifjúsági és Sportminisztérium fölvette a harcot a kábítószer ördögi kísértésével, Isten nevében. Erősz isten nevében: „Ha túl feszült vagy, szeretnél ellazulni, drog helyett végy egy forró aromafürdőt, kortyolj gyógyteát a kádban, és hallgasd kedvenc zenédet. Relaxálj, és gondolj valami nagyon jóra. Ha az adrenalinszintedet szeretnéd növelni, sportolj. Ha van társaságod, még izgalmasabb. Vagy amit ennél is jobban ajánlhatunk: a szex. Természetesen a megfelelő emberrel a megfelelő helyen." (Az Ifjúsági és Sportminisztérium *Újjászületni sohasem késő* című kiadványából idézi a Mancs, január 27.) Deutsch Tamás miniszter bizonyára alaposan átolvasta a kiadványt, és annak megfelelően cselekedett a megfelelő helyen a megfelelő emberrel.

A marhák potyára tejeltek, mert a MiZo–Baranyatej Rt. nem fizetett. A Fidesz-közeli tulajdonosok többségi tulajdonában lévő cég hárommilliárd forinttal tartozott az elkeseredett termelőknek, akik föllocsolták tejjel Pécs belvárosát, s transzparenseken tájékoztatták a nyilvánosságot arról, hogy „a levágott tehén nem ad tejet".

Kalocsán – a néhány tökéletlenül informált helyi polgár szerint: leprás – katonák ellen tüntettek a kiképzőközpont előtt, és azt követelték, hogy senkit ne engedjenek ki a táborból. A lepra igazából gennyes agyhártyagyulladás volt. December 10-én történt az első megbetegedés a kalocsai laktanyában, de csak 25-én jelentették be.

Talán az adventre való tekintettel. Január közepéig 37 agyhártyagyulladás-gyanús esetet regisztráltak országszerte. A betegek közül négyen meghaltak, többen maradandó egészségkárosodást szenvedtek. Több civil beteg bizonyíthatóan a kalocsai laktanyában szolgáló sorkatona környezetében tartózkodott. A kiképzőközpontban elhelyezett század harmada megbetegedett, de a többség csak felső légúti betegségekben szenvedett. Polt Péter, az állampolgári jogok biztosának helyettese ellátogatott Kalocsára, jelentést írt az ottani állapotokról, megállapította: azok olyan borzalmasak, hogy az már sérti a katonáknak az egészséges környezethez való alkotmányos jogát, és ezek a borzalmas körülmények is hozzájárultak a fertőző betegségek elterjedéséhez. Szabó János honvédelmi miniszter sajtótájékoztatón reagált a jelentésre: szerinte Polt nem is járt Kalocsán, nem is folyt tisztességes vizsgálat, a körülmények egyáltalán nem olyan szörnyűek, és semmi közük a megbetegedésekhez. Orbán Viktor is ellátogatott Kalocsára, és látogatásának végén eldöntötte a vitát: szó sincs lehetetlen, pláne alkotmányellenes állapotokról, a média félretájékoztatta a közvéleményt, amihez néhány „kényeskedő kiskatona" nyilatkozata is hozzájárult. Ezzel Polt el volt intézve, a kiskatonák meg éltek tovább, mint hal a szennyvízben.

Január végén az ország Tiszájában is éltek még a halak, de már közeledett a cián az országhatár felé.

Az ország határain kívül is volt élet és halál.

Venezuelát iszonyatos sártenger öntötte el, nyomorúságos viskók tízezrei tűntek el a helyenként 8-10 méteres sárfolyamban lakóikkal együtt, 40-50 ezer ember halt meg.

Jelcin újévi üdvözletével megnyitotta a Putyin-korszakot, és nyugdíjba ment.

Helmut Kohlnak már nem volt hová mennie, mikor elérte őt a CDU pártfinanszírozási botránya, mert már úgyis nyugdíjban volt.

Belgrádban elhunyt Arkan, a tömeggyilkos rablóvezér, aki – miután különítményeseivel végigkaszabolta Horvátországot és Boszniát – Milosevics listájáról bekerült a parlamentbe, jól befektette összefosztogatott vagyonát azokba a termékekbe, amelyekre Milosevicstől kizárólagos importjogot kapott, vett magának Belgrád közepén szép nagy palotát, cukrászdát nyitott, s már éppen belesüppedt volna a tisztes polgári életbe, amikor egy bérgyilkos minden átmenet nélkül lelőtte.

Olaszországban kitört a pizzafrász. A politikusok és a sajtó mozgósította a közvéleményt az EU-bürokratáktól fenyegetett italikum védelmére. Brüsszel meg akarta tiltani, hogy úgy sütögessék a taljánok a napi hétmillió pizzájukat, ahogy kell: bükkfatüzelésű agyagkemencében, 450 fokon. Az Európai Bizottság szakértői szerint ugyanis a pizzát csakis gáz- vagy villanytüzelésű kemencében helyes sütni, 300-350 fokon, mert úgy egészséges és higiénikus. Csak nem úgy jó! – mondták az olaszok; hanem pont úgy jó, ahogy egészségtelen. És nekik volt igazuk.

2000. február

„Mindenkinek lehessen három gyereke, három szobája és négy kereke."

(Orbán Viktor)

Február elsején megjött a cián. Nagybánya mellől indult az ausztrál Aurul Rt. és a román állam közös aranymosodájából, melyet egy évvel korábban nyitottak meg ünnepélyesen, és azt állították róla, hogy javítani fogja a környezet minőségét. Most tört ki belőle a környezetjavító potenciál, mely eladdig egy ülepítő gátja mögött rejtőzött. A gát átszakadt, s körülbelül százezer köbméter ciános víz indult el a Zazar-patakon meg a Láposon át a Szamos és a Tisza felé. Az első napokban az irdatlan mennyiségű haltetem láttán mindenki azt hitte, hosszú időre sikerült sterilizálni az élettel fertőzött folyókat. De hát az élettel nem olyan könnyű elbánni. Mikor a Tiszát gyászoló közönség 12-én a szegedi hídról virágot dobott az országból távozó cián után, a Szamosban már újra megjelentek a planktonok.

A cián az ötszáz tonna haltetemen kívül néhány kérdést is hagyott maga után. Például:

Miért kellett Pepó Pál környezetvédelmi miniszternek bő egy hét ahhoz, hogy nyilvánosan megfogalmazza az ügyről a maga álláspontját? Torgyán József szerint azért, mert ő „szellemesen és könnyed eleganciával" szokta megoldani az előtte tornyosuló feladatokat.

Miért nem próbálták meg vas-szulfiddal még a Szamosban semlegesíteni a ciánszennyezést? Az MTA kutatója, Kótai László szerint ezt az ő módszerével meg lehetett volna tenni. Az illetékes államtitkárral konzultáló szakemberek szerint viszont nem. Még szerencse, mert különben megütötte volna szegényt a guta, amiért csak akkor vizsgáltatta meg ezt a lehetőséget, amikor a cián már távozott.

Románia sürgősen értesítette a nemzetközi nyilvánosságot, hogy a szennyezés mértékét mértéktelenül eltúlozzák Magyarországon, és nincs is szó katasztrófáról, hiszen még a magyar kormány sem nyilvánította katasztrófa sújtotta övezetté a cián útvonalát. Hogy miért nem, arra egyetlen érthető magyarázat akadt: senkinek nem jutott eszébe.

Martonyi János külügyminiszternek viszont eszébe jutott, hogy segítséget kérjen az Európai Uniótól – tizenkét nappal a gátszakadás után. Az EU brüsszeli illetékesei nem nagyon értették, hogy ha olyan nagy a baj, és olyan nagyon kell nekünk segíteni, akkor miért nem kaptak február 10-ig Budapestről semmiféle tájékoztatást. A válasz: addig nem kértek.

Arra is volt válasz, hogy jól végzi-e a környezetvédelmi minisztérium a dolgát a ciánszennyezés ügyében. Sok válasz volt. A TV 2 *Napló* című műsorában tették fel ezt a kérdést a nézőknek, és eleinte nagyon kevesen válaszoltak igennel. Hanem azután szépen megugrott az igenek száma. Utólag megállapították, hogy tíz telefonszámról több ezer igen szavazat érkezett összesen 480 ezer forint értékben. Manipulatívak az ilyesféle telefonos felmérések – mondta a tárca szóvivője a Naplóban.

Zöld civilszervezetek nyilatkozatban sürgették Pepó Pál távozását. De színre léptek a másképp civilek is, és létrehozták a Pepó minisztert támogató Környezetvédelmi Társaságot. Az alapító tagok javarészt a minisztérium háttérintézményének, a Környezetgazdálkodási Intézetnek a dolgozói voltak. Az intézet igazgatóhelyettese, Gordos Dénes tájékoztatása szerint az új szervezet a zöldmozgalmat kisajátító szervezetekkel ellentétben „a szakma vonalán, politikamentesen" tevékenykedik majd, noha nem rejti véka alá, hogy a kormányzat környezetpolitikáját támogatja. A civilszervezet megalakításáról szóló sajtótájékoztatót maga a miniszter vezette, a pénzt, a paripát, a fegyvert és az irodát a miniszter biztosította.

A nagy vasutassztrájk – minden idők leghosszabb magyarországi sztrájkja – a ciánszennyezéssel egy időben kezdődött, kicsit tovább tartott, és nem volt sokkal népszerűbb. Magyar Bálint az SZDSZ elnökeként már a sztrájk elején nyilatkozatban biztatta a kormányt, hogy legyen kemény, ne engedjen a bérköveteléseknek.

A kormányt nem nagyon kellett biztatni. Teljes hatalmával a sztrájktörőket szervező és kalózjáratokat indító MÁV-vezetők mögé állt. A kormánypárti sajtó naponta tájékoztatta a közvéleményt a sztrájk okozta sokmilliós károkról, és méltatta a munkába álló józan kétkezi dolgozókat, akik nem dőlnek be a milliomos, munkásáruló szakszervezeti vezérek aljas politikai manipulációinak. A sztrájk a hónap közepére kifulladt, megszületett a sztrájkmoratóriumot (is) tartalmazó hároméves megállapodás. A szakszervezeti vezetők a megállapodás aláírásakor azt bizonygatták, hogy „nincsenek vesztesek és győztesek" – de bizony voltak.

Demonstrációs bizottságot alakítottak a gazdák Karsai József vezetésével. Azt mondták, ha február végéig nem teljesítik az „agrárbéke"-megállapodás valamennyi pontját, akkor országszerte demonstrálni fognak. Torgyán József bejelentette, hogy felül fogja vizsgálni azoknak a termelőknek a támogatását, akik a demonstráción részt vesznek. (Négy évvel később Szanyi Tibor államtitkár furcsállta, hogy a gazdák a támogatott gépekkel tüntetnek állami támogatásért, de felülvizsgálatról azért nem beszélt.)

Kövér László frissen sült pártelnökként fölhívta Torgyán József figyelmét arra, hogy ezentúl Orbán Viktor helyett vele kell majd egyeztetnie – pártvezér a pártvezérrel. Torgyán azt felelte, nem kell neki Kövér, a lényeges dolgokat ő továbbra is Orbánnal óhajtja megbeszélni. Erre mondta Kövér, hogy nem erőszak a palacsintaevés. A Népszabadság megpróbálta tisztázni Torgyán és a palacsinta viszonyát: *„– Elnök úr, szereti ön egyáltalán a palacsintát?* – A palacsinta az egyik kedvenc ételem, de e tekintetben nagyon ügyelnem kell magamra, mert az a típus vagyok, aki a levegőtől is hízik. Ezért sajnos a palacsintaevést rendkívüli módon ritkítanom kell." (*Nincs olyan, hogy nem az én asztalom.* Csuhaj Ildikó és Tamás Ervin interjúja, február 18.)

„Csak nekünk van érvényes mondanivalónk a nemzet számára" – tájékoztatta Kövér László a nemzetet kongresszusi beszédében.

Dávid Ibolya jelezte: „Mi nem gondoljuk, hogy egyedüli letéteményesei vagyunk a nemzet ügyének." Dávid Ibolya ezt február 2-án nem gondolta, amikor néhány – még az MDF-nél is kisebb – párt és párttöredék képviselőivel együtt bejelentette a Békejobb 2000 kezdeményezést: „Tanultunk hibáinkból, a nem mindig jó stílusunkból...

A békejobb jelkép, a nemzetnek kinyújtott kéz szimbóluma. Üdvözlünk minden politikai és társadalmi szereplőt, minden honpolgárt, aki a békejobbot elfogadja."

Kövér idézett kongresszusi beszédében azt is mondta még a Fideszről: „Ez nem az a liberális párt, amelyikben azért nem választanak meg valakit elnöknek, mert a szülei kommunista zsidók." Ez annyira igaz, hogy akár Csurka István is mondhatta volna. Hiszen a MIÉP sem liberális párt, és abban sem indult még soha az elnöki posztért olyan jelölt, akit kommunista zsidó szüleire való tekintettel leszavazhattak volna. Kövér szavaiból némelyek arra következtettek, hogy ha már a Fidesz nem ilyen párt, akkor biztos van, amelyik ilyen. És tényleg: február elsején az Országgyűlésben kiderült, hogy Kövér az SZDSZ-re gondol. És Pelle János szerint jól gondolja. Azt írja: a Fidesz-kormánnyal ellentétben az előző MSZP–SZDSZ-kormány „ahogy nem tudott mit kezdeni a keresztény hagyományokkal, úgy a zsidó múlt feldolgozásával sem boldogult. Valószínűleg ugyanaz a »túlkompenzáló« megfontolás homályosította el a tisztánlátásukat, mely a liberálisokat megakadályozta abban, hogy Pető Ivánt válasszák elnöküknek. Erre a »taktikai húzásra« nem alaptalanul emlékeztetett Kövér László." (Pelle János: *A holokauszt emléknapja.* Magyar Nemzet, február 5.) Minden stimmel, a tényeket kivéve. Ugyanis Pető Ivánt a liberálisok mindig megválasztották elnöküknek, ahányszor csak elnöknek jelöltette magát. Ő vezette a leghosszabb ideig az SZDSZ-t, 1992-től az 1997-es lemondásáig. Rajta kívül korábban egyszer indult zsidó származású kommunisták gyermeke a pártelnöki posztért, őt is megválasztották: a párt első elnöke Kis János volt.

A Pelle János nevével fémjelzett Zsidó Közéleti Unió nyilatkozatban állt ki Kövér László mellett. Pelle és társai korrektnek minősítették Schmidt Máriának azt a nevezetes előadását is, melyben a zsidók kiirtását a második világháború mellékes elemének minősítette. (*Ellensúlyozni kell a politikai manipulációt.* Szerető Szabolcs interjúja Pelle Jánossal, Staub Pállal és Sík Jánossal. Napi Magyarország, február 19.) Vannak tehát, akik jól elboldogulnak a zsidó múlttal.*

A Zsidó Közéleti Unió azzal is nagyon meg volt elégedve, hogy „idén először sikerült megakadályozniuk a hatóságoknak a szélsőjobboldal demonstrációját a budai Várban". A hatóságoknak ez csak úgy sikerülhetett, hogy civilszervezetek jó előre bejelentették a ma-

guk rendezvényeit a szélsőjobb számára szóba jöhető valamennyi helyszínre és időpontra, s a bejelentett rendezvények közül egyet meg is tartottak, amelyen ellenzéki chartás szellemben kárhoztatták a kormánypártoknak a szélsőjobb felé való nyitottságát.

A Napi Magyarország egy fondor lelkületű liberális csínytevő áldozatává vált. A csíny előzményéről már beszámoltunk: megjelent Szalay Róbert könyve az 1956-os forradalom úgymond „igazi" történetéről, mely szerint a forradalom annak az antibolsevista harcnak a folytatása, melyet a magyar nép 1944 őszén kezdett, amikor „Szálasi Ferenc és a Hungarista Mozgalom vette át a hatalmat és állt élére a bolsevizmus elleni nemzetvédő harcnak, ami egyben Európa védelmét, az európai kultúra védelmét is jelentette az ázsiai barbársággal szemben". A kormányközeli sajtó a könyvet lelkesen üdvözölte. Kiváltképp lelkesnek mutatkozott Ugró Miklós, aki – mint idéztük – a Napi Magyarország november 17-i számában sürgette, hogy bocsássák az igazságra szomjazó tanulóifjúság elé ezt a jeles művet. A kormánytól és Szálasitól távolabb állók, persze, másképp vélekedtek. Ekkor jelentkezett Mink András történész egy terjedelmes dolgozattal a Napi Magyarországnál, hogy „megvédje" Szalay koncepcióját. Mint ismeretes, a forradalom rágalmazásának kádárista szakemberei (jelentős részben volt ávósok) pontosan ugyanarra törekedtek, mint Szalay, kimutatni az antikommunista kontinuitást a nyilaspuccs és az ötvenhatos forradalom között: sok-sok hazugsággal, koholmánnyal, jelentéktelen események felnagyításával és a tények koncepciós összerendezésével. Mink – ennek a rágalmazástörténetnek a kutatója – összeállított egy komoly történelmi tanulmánynak álcázott koholmánygyűjteményt, melynek forrásai „a Kádár-korszak leghírhedtebb, az 1956-os forradalmat mocskoló és meghamisító propagandakiadványai" (Berkesi András, Kardos György, Hollós Ervin, Berecz János művei) voltak. A Napi Magyarország boldogan közölte a cikket (*Magyar ellenállás '56 előtt*, február 19.), viszont a csínyt leleplező írást már nem, illetve csak akkor, amikor az Élet és Irodalomban (*A csíny*, március 3.) már megjelent ezzel a befejezéssel: „A fasizmus és a kommunizmus a másik létével akarta igazolni önmagát, méghozzá visszamenőleg is. Ezzel szemben mindkettő önmagában, a másik lététől függetlenül méltó a megvetésre. Miközben láthatóan képtelenek egymás nélkül létezni."

Lezárult a rendszerváltás. Nem először és nem utoljára. Orbán Viktor a február 3-i országértékelő beszédében leszögezte, hogy 1999 volt a rendszerváltás utolsó éve. Utóbb, 2002-ben már azt szögezte le, hogy a rendszerváltás akkor zárul majd le, ha végre lesz egy kormány, melyet újraválaszt a nép. Az elemzők és kommentátorok szembeállították egymással Orbán és Kövér ellentétes hangvételű szónoklatait: „Most akkor mi van? Tényleg egy szerző, két szerep, avagy munkamegosztás a tűz és a víz között? ... egy szelíd, toleráns kormányfői beszéd visszatarthatja-e a lovakra pattant, hódításra dresszírozott Fidesz-sereget, vagy elnökükre hallgatnak, aki újabb és újabb csatába hívja őket?" (Tamás Ervin: *Taps és kris.* Népszabadság, február 5.)

Az Orbán-beszédből a közemlékezet azt a mondatot őrizte meg, hogy „Mindenkinek lehessen három gyereke, három szobája és négy kereke."

Ami a gyerekeket illeti, Orbán biztató jeleket látott: „A népesség ugyan fogy, de az utóbbi három-négy hónapban vannak biztató jelek." Ellenben a KSH adatai szerint soha azelőtt nem született olyan kevés gyerek Magyarországon, mint 1999-ben. Az ország lélekszáma minden addiginál nagyobb mértékben csökkent, a válások száma minden korábbi rekordot megdöntött.

Nem működhetett tovább a Tilos Rádió. Az ORTT döntött a megpályáztatott rádiófrekvenciák sorsáról. A testületben a kormánypártoknak és a MIÉP-nek együtt kétharmados többségük volt, az ő együttműködésük minden kérdésben döntőnek bizonyult. A kormánypártok és a MIÉP megállapodása szerint frekvenciát kapott a MIÉP által támogatott Pannon Rádió és a kisgazdák által támogatott váci Rádió Infórum. Hasonlóképpen a közszolgálati televízió aktuális műsorainak főszerkesztője, a Heltai Péter által fémjelzett InfoRádió. A köztévé másik vezető munkatársának, Belénessy Csabának a családi vállalkozása vidéki frekvenciákhoz jutott. Ellenben elutasították a Tilos Rádió, a roma rádió (Rádió C), a katolikus Mária Rádió, valamint a BBC, az RFI és a Deutsche Welle alkotta konzorcium pályázatát.

Györgyi Kálmán, a legfőbb ügyész levelet küldött az Országgyűlésnek. Megállapította, hogy a Magyar Televízió kuratóriumi elnöksége törvénytelenül, az alkotmányos alapjogokat sértő módon mű-

ködik, mert azt az Alkotmánybíróság döntésének értelmében (is) kizárólag akkor lehet az ellenzéki jelöltek mellőzésével megalakítani, ha az ellenzéki pártok nem állítottak volna jelölteket. Márpedig állítottak. Áder János kijelentette, hogy a legfőbb ügyész állásfoglalásának semmiféle jogi következménye nincs. A következmény hiányának nyomban következményei lettek, mert a Magyar Rádió és a Duna TV kuratóriumi elnökségeinek a mandátuma éppen lejárt, és a kormánytöbbség azok helyett is alkotmányelleneseket választott. Azért az ellenzéki kurátorok jelölésének mégiscsak volt valami értelme, mert fideszes politikusok emlékeztettek rá, hogy ha valamely ellenzéki párt nem jelöl senkit (mint 2003-ban a Fidesz), akkor egy másik ellenzéki pártnak joga van betölteni a neki járó helyeket is. Ez a másik lett volna 2000-ben a MIÉP, és ez lett 2003-ban az MDF.

Karácsony Ágnes riportja szerint (*Mikrofonpróba*, 168 Óra, február 10.) „a Fideszben többen Kondor Katalint látják alkalmasnak a rádió irányítására. Ám Kondor nem érti, miért terjedt el, hogy politikai szolgálataiért őt ajándékozná meg a Fidesz a Magyar Rádió elnöki székével: »Nem szándékom semmiféle elnökség«". Kondor „médiatapasztalatait így összegzi: »akkor is zörög a haraszt, ha nem fújja a szél«".

Sőt, az a haraszt zörög a leghangosabban, amelyik önmagát fújja.

* Ennek a mondatnak folytatása lett. Schmidt Mária levélben reagált. A levél a Népszabadság 2004. március 5-i számában jelent meg:

„**A szövegkörnyezet:** – A Népszabadság 2004. február 28-i számában, a Hétvége melléklet 4. oldalán Révész Sándor valótlanul azt állította, hogy én egy előadásomban »a zsidók kiirtását a második világháború mellékes elemének minősítette(m)« volna.

Ilyen kijelentést soha nem tettem, ellenben az Eckhardt politikai akadémián 1999. november 11-én elhangzott előadásomban valóban ejtettem szót e kérdésről, amely viszont tartalmi összefüggéseit tekintve gyökeresen mást jelentett.

Az eredeti szöveg valójában így hangzott: »A második világháború nem a zsidóságról, nem a népirtásról szólt. Bármennyire is sajnálatos: a holokauszt, a zsidóság kiirtása vagy megmentése mellékes, mondhatni marginális szempont volt, ami egyik fél háborús céljai közt sem szerepelt. A zsidók iparszerű legyilkolása úgy ment végbe, hogy az mindenki számára köztudott volt, a vele kapcsolatos információk hozzáférhetők voltak... a szövetségesek semmi esetre sem azért indítottak háborút a náci Németország ellen, hogy a zsidók ellen tervezett népirtó politikát megakadályozzák.«

Révész kiragadott egy mondatot a szövegkörnyezetből, téves interpretációkra okot adva pontatlanul idézte azt, s ezáltal mondandóm lényegét eltorzította.

Schmidt Mária"

Szerintem Schmidt Mária szavai a szövegkörnyezetükkel együtt is pontosan azt jelentik, mint a nélkül, de ezt döntse el az olvasó.

Esterházy Péter az Élet és Irodalom 2004/12. számában eldöntötte: „Jó, eldöntöm: nem pontosan azt jelentik."

Attól tartok, igaza van: nem *pontosan*.

Elnézést kérek. – *R. S.*

2000. március

„Indul a vonat, Auschwitzba indul a vonat…”

(Nótás kedvű szurkolók az Üllői úti futballstadionban)

Március elsején arra ébredtek a Magyar Nemzet olvasói, hogy az ő polgári lapjuk teljesen fölösleges polgári védelemben részesül a polgári kormánnyal szemben. Csapody Miklós szólt az Országgyűlésben mindarról, amiről nem kellett szólnia: „Nem kell szólnom most arról, mit jelent a Magyar Nemzet még ma is a polgári olvasótábor tízezreinek, és arról sem, milyen új színeket, hagyományos és modern, nemzeti és polgári értékeket közvetít sikerrel a Napi Magyarország. De arról már szólni kell, miféle lap volna az, amelyik Magyar Nemzet cím alatt lenne Napi Magyarország." Tévedés. Erről sem kell szólni, válaszolta Várhegyi Attila államtitkár, mert a két lap összevonásáról szóló hírek „leginkább az ellenérdekű felek malmára hajtják a vizet". Egyébként pedig sajtószabadság van, „a polgári kormánynak ez ügyben sem tennivalója, sem szándéka, sem pedig lehetősége nincs". (*Napirend előtt a polgári sajtóról.* Magyar Nemzet, március 1.) Volt viszont Postabankja, annak sajtóvállalkozása, ez a sajtóvállalkozás pedig három héttel később eladta a Napi Magyarországot kiadó Mahir Lapkiadó Kft.-nek egymillió forintért a Magyar Nemzet alapítói és kiadói jogait, melyekért négy évvel azelőtt hetvenmillió forintot fizetett. És ebben az egymillióban már a szerkesztőség négy gépkocsija és számítógépparkja is benne volt... Volt egyszer egy Magyarság című náciellenes lap, mely egyszer csak nevét megtartva nácibarát lappá változott. A változás elől menekülők alapították a Magyar Nemzetet, mely 2000 tavaszán nevét megtartva Napi Magyarországgá változott. És ehhez már nem is kellett olyan sokat változnia.

Február végén még csak egyetlen közmédia kuratóriumi elnöksége volt csonka, március végén már valamennyié. Elek István megvilágította, kinek használnak ezek a csonka testületek, és kinek nem: „mélységes tévedésben van, aki azt gondolja, hogy a kormányzó koalíciónak érdekében áll a csonka kuratóriumi elnökségek felállítása és fenntartása. Vitathatatlanul érdekében áll azonban mind a három ellenzéki pártnak. A Fidesz – Magyar Polgári Párt képviselői a napokban ismét javasolták a médiatörvény módosítását a probléma megoldására. Kérdés, hogy a koalíciós pártoknak lesz-e hozzá partnerük az ellenzék köréből. Vagy ők inkább a koalíció lejáratására olyannyira kedvelt és bevált politikai cirkuszt szeretnék még egy kicsit élvezni." (Elek István: *Cui prodest?* Magyar Nemzet, március 11.) Volt ellenzéki partner. A MIÉP példát mutatott konstruktivitásból. Boldogan megszavazta a jelöltjei nélkül felálló testületeket, és Csurka István az Országgyűlésben leszögezte: „Ha a MIÉP együtt akar működni a kormánypártokkal, akkor együtt is fog. Ehhez a másik két ellenzéki pártnak semmi köze." Elek azzal nyugtatta meg a kevésbé konstruktív ellenzéki pártokat, akik „állítólag annyira tartanak" attól, hogy a kormánypártoknak és a MIÉP-nek kétharmados többsége lehet a kuratóriumi elnökségekben, hogy „majdnem egy éve létezik az említett félelmetes helyzet a Magyar Rádió kuratóriumi elnökségében, és csodák csodája, mégis elmaradt a rádió vezetőinek »lemészárolása«". Ez a helyzet, ha emlékszik még a kedves olvasó, úgy alakult ki, hogy a kormánypártok ellenzékinek minősítették a parlamenten kívül rekedt szövetségeseiket, velük „szemben" is kormánypárti jelölteket állítottak, és fönntartották ezt a helyzetet akkor is, amikor az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek minősítette ezt a „fölbruttósítást". A Kossuth-adó főszerkesztőjét ekkorra már lemészárolták, az új adófőszerkesztő, Kondor Katalin alatt a rádió leghallgatottabb hírműsora, a reggeli Krónika a politikusok szerepeltetésében 90:10 százalékos kormánypárti–ellenzéki arányt ért el, és az engedelmességre hajlított rádióelnöknek is megküldték már a selyemzsinórt. A Magyar Televízió kuratóriumi elnökségében is kétharmados kormánypárti–MIÉP-többség volt több mint egy éve – és ez az év buzgó mészárlással telt el, amiről már beszámoltunk.

A magyarországi közmédiák helyzete fölkeltette a nagyvilág érdeklődését. Rosszallólag foglalkozott vele a Washington Post, az International Herald Tribune, a Neue Zürcher Zeitung, a BBC

World Service, az USA és az EU budapesti nagykövetei stb. (A magyarországi „jobboldali" közéleti személyiségek közül a kormány médiapolitikáját bírálta Debreczeni József és Pelle János.)

Azon a napon, amikor a rádió csonka kuratóriumi elnökségét megválasztották, az Országházban futótűzként terjedt a hír, hogy lemond Györgyi Kálmán, a legfőbb ügyész. Az ülésnap előtt találkozott a legfőbb ügyésszel Áder János házelnök, aki ekkor hozta nyilvánosságra, hogy nem tekinti jogilag relevánsnak Györgyi Kálmán állásfoglalását a csonka kuratóriumi elnökségek alkotmányellenességéről. Györgyi néhány napig lebegtette lemondási szándékát, közben találkozott Göncz Árpáddal és különböző ellenzéki és kormánypárti politikusokkal, akik maradásra biztatták. A Fidesz vezetői nem biztatták, ellenben kiszivárogtatták a sajtónak értetlenségüket a legfőbb ügyész időhúzó magatartásával kapcsolatban, s már meg is kezdték az egyeztetést a koalíciós partnerekkel Polt Péter jelöléséről. Györgyi Kálmán 6-án nyújtotta be lemondását, amit sem akkor, sem később nem indokolt. Áder János tévényilatkozatban közölte: megállapodtak Györgyi Kálmánnal abban, hogy a lemondás indokairól nem beszélnek, ő csak annyit mondhat: nem a kuratóriumi elnökségekkel kapcsolatos állásfoglalás áll a háttérben. A kuratóriumi elnökségekkel kapcsolatos állásfoglalás áll a lemondás hátterében – tájékoztatta ellenben bizalmasan az ügy iránt erősen érdeklődő uniós nagyköveteket Áder másfél héttel később, állítván, hogy Györgyi belátta tévedését. A bizalmas közlés nyomban kiszivárgott. A kormánypárti publicisták folyvást noszogatták Györgyit, vallja be: azért mondott le, mert belátta, hogy nem volt igaza. Az ellenzéki publicisták folyvást noszogatták Györgyit, vallja be: azért mondott le, mert nem ismerték el, hogy igaza van.

A Duna TV csonka kuratóriumi elnökségébe az MDF delegáltjaként Pálfy G. Istvánt választották be. Megválasztásának napján került nyilvánosságra, hogy a Legfelsőbb Bíróság immár véglegesen és jogerősen elítélte őt, amiért hét és fél évvel korábban *A Hét* szerkesztőjeként azt az otromba hazugságot terjesztette, hogy az *Egyenlegnek* az 1992. október 23-i Kossuth téri botrányról bemutatott felvételei hamisak voltak. Ennek a hamis vádnak az alapján szüntették meg az Egyenleget, ennek alapján állították félre és bélyegezték meg munkatársait. Hét évig tartott, amíg egy egészen nyilvánvaló

hazugságról jogerősen kimondták, hogy hazugság, s még két hónapig, amíg erről a január 19-én meghozott ítéletről értesítették a peres feleket. Az igazság előbb-utóbb győz, de minek? A Magyar Nemzet néven futó sajtótermékben azóta is a hajdani hazugságot idézik fel időről időre „elfeledett igazságként".

Ebben az évben szerdán volt március 15-e. Egybeesett a sajtószabadság és a miniszterelnöki rádióinterjú ünnepe. A sajtószabadság ünneplése már az ünnep előestéjén elkezdődött. Pető Ivánt 14-én estére meghívták a Magyar Televízió *Aktuális* című műsorába, hogy vitatkozzon egy fideszes politikussal a sajtószabadságról. Aztán 14-én délelőtt a meghívást a Fidesz sajtóosztályának kívánságára lemondták. Este néhány ezer ember a kormány sajtópolitikája ellen tüntetett a rádió előtt. Másnap reggel Orbán Viktor a rádióban leszögezte, „nincs értelme olyasmiért tüntetni, ami egyébként a rendelkezésünkre áll, a miénk, és senki nem akarja elvenni tőlünk". Orbán a kormány által végeztetett felmérésre hivatkozott, mely szerint mindössze a megkérdezettek 41 százaléka gondolja, hogy veszélyben van a sajtószabadság: a Fidesz támogatóinak 15, az ellenzéki szavazók 66 százaléka...

Demszky Gábor beszédét az addigi szokásoktól eltérve nem közvetítették a Magyar Televízió országos programjában, csak a budapesti körzeti adásban.

A MIÉP több embert – vagy nyolcvanezret – gyűjtött (a Hősök terén tartott) ünnepére, mint az összes többi párt együttvéve. A gyanútlan híveket a későbbiek során leleplezett beépített ügynökök, Nagy Feró és Gidófalvy Attila szórakoztatták.

Orbán Viktor ünnepi beszédében este az Operaházban kiemelte a nők szerepét a forradalomban. A kiemelt nők között szerepelt két derék férfiú, Nyíri Józsa és Oroszhegyi Józsa.

Rockenbauer Zoltán miniszter furcsa dolgokat művelt. Egyrészt teljesen normális, bölcs és szubjektív beszédet mondott a Múzeumkertben, amelyben egyáltalán nem volt pártpolitikai célzat. (Lásd Magyar Nemzet, március 18.) Másrészt jól átírta a szakmai-művészeti jelölőtestületek által leadott kitüntetési listákat. Egyik elődje sem tett ilyet, amióta 1992-ben a kulturális tárca de facto átadta a középdíjak odaítélésének jogát a jelölőszervezeteknek. Akiket felterjesztettek, azok, és csak azok mindig megkapták a dí-

jat. Most meg a miniszter kihúzott közülük tizenhetet, akiknek pedig már az adatait is bekérték, hogy kiállítsák a szükséges dokumentumokat.

Március elsején kellett volna a magyar prostituáltaknak bevonulniuk a törvény sáncai mögé. De nem volt sánc. Addigra kellett volna törvényes strichelőhelyet kijelölni minden településen, ahol erre igény mutatkozott – de nem jelöltek ki sehol. Egyetlen önkormányzat sem volt az országban, mely törvényszabta kötelességének eleget tett volna. Ma sincs.

Március 18-án énekelték először a fociért és embertársaik kiirtásáért lelkesedő fiatalok az *Indul a vonat...* kezdetű dalt egy futballstadionban. Azóta is éneklik. Örökzöld.

Törékennyé vált az agrárbéke – írta a Magyar Nemzet (március 23.). Március 20-án megszakadtak a tárgyalások a minisztérium és az agrártermelők képviselői között. Az érdekképviselők azzal távoztak, hogy nem maradt más eszköz a megállapodások végrehajtásának kikényszerítésére, mint a demonstráció. A Népszabadság publicistája szerint erről a szaktárca tehet a legkevésbé, egyszerűen nem kaptak annyi pénzt, amennyire az agrárbéke megkötésekor számítottak. (Tamás Gábor: *Tüntetni tilos,* március 22.) Torgyán József nyilatkozatot adott ki, miszerint a megállapodások igenis teljesülnek, csak éppen időarányosan, a költségvetés keretei között, „a források függvényében". Ellenben demonstráció esetén nem fognak tovább teljesülni, mert az a megállapodás felrúgását jelenti. „A világtörténelemben első ízben demonstrálnának az agráriumban nem konkrét kérdések, hanem valamiféle megállapodás valamiféle be nem tartása miatt" – nyilatkozta a miniszter, és az Országgyűlésben ehhez még hozzátette azt is, hogy aki tüntetni fog, az többet egy fillér agrártámogatást nem kap, és a felírt rendszámokból az illetékesek tudni fogják, kit kell távol tartani az állami pénzforrásoktól. A tárgyalások megszakadása után Torgyán nyomban bejelentette, hogy kezdeményezi a szövetkezeti törvény olyatén módosítását, hogy bármelyik üzletrész-tulajdonos bármikor kivihesse a vagyonát a szövetkezetből úgy, hogy egy hónapon belül kifizessék neki a tulajdonrészének névértékét (ami a tényleges érték sokszorosa). Nehéz elképzelni olyan szövetkezetet, amelyik ezt a módosítást túlélte volna.

Az SZDSZ a március 14-i tüntetés után közleményben nehezményezte, hogy a demonstráción a Munkáspárt is részt vett, mert az „kompromittálja mind a sajtószabadság, mind a demokrácia eszméjét". Az MSZP vezetői nem tartottak attól, hogy kompromittálhatná őket egy derék baloldali párt, csak azért, mert többre becsüli a diktatúrát a demokráciánál, és a Magyar Köztársaság szövetségeseinek legádázabb és legkegyetlenebb ellenségeivel barátkozik. Thürmer Gyula és Kovács László közösen nyitotta meg az időközi választások kampányát Szabolcsban, s az MSZP elnöke lelkesen üdvözölte, hogy végre „létrejött egy baloldali összefogás". Horn Gyula és Földes György, az MSZP választmányának elnöke jól összeveszett azon, hogy kiknek kellene távozniuk az MSZP vezetéséből – de a Munkáspárt ügyében hasonló nézeteket vallottak. Földes szerint a Munkáspárt „befelé megy" a demokráciába, Horn szerint pedig már benne is van. (*Akciózzon-e vagy ne a szocialista párt?* Pogonyi Lajos interjúi Horn Gyulával és Földes Györggyel. Népszabadság, március 30.) Horn egyenesen az MSZP stratégiai szövetségesei közé sorolta a Munkáspártot, Molnár Gyula alelnök pedig „a Munkáspárttal történő koalíció lehetőségét" sem zárta ki. (N. SZ.–V. G.: *Koalíció sem kizárt Thürmerrel.* Magyar Hírlap, március 27.)

Március utolsó napján zárult a kampány Fehérgyarmaton és Székesfehérvárott. Torgyán erre a napra kivezényelte a Fradi focicsapatát a fehérgyarmati sporttelepre, hogy szavazatokat gyűjtsön az FKGP és a Fidesz színeiben induló konzervipari vállalkozónak. A szocialisták közéleti kabaréval zárták a kampányt (Farkasházy, Juszt, Moldova stb.), a szabad demokratáknak már korábban eldurrant a Lagzi Lajcsijuk.

A hónap jóslatai. Debreczeni József az MDF-ről: „A jövő választásokon már nem lesz esélyük a parlamentbe jutásra. Persze gondolhatnánk, hogy 2002-ben is megismételhetik a '98-as választás nagy attrakcióját, s a Fidesz hátán beügethet a parlamentbe egy frakciónyi MDF-es. Ezt a műlovari bravúrt azonban nem lehet még egyszer megcsinálni." (Debreczeni József: *Az MDF esélye.* Népszava, március 22.) Magyar Bálint pártelnök az SZDSZ-ről: „A pártban 2001-ben lesz tisztújítás, s addig minden vezető a helyén marad." (Világgazdaság, március 31.)

Orbán kifejtette elképzeléseit a politikáról: „A politika tudománya ideális esetben néhány szilárd erkölcsi alapelvhez mértékkel adagolt képesség a rugalmas rögtönzésre, úgy méghozzá, hogy tudatában vagyunk rögtönzéseink korlátjának, annak, hogy alapelveinket nem sérthetjük meg túl sokszor és túl mélyen, ha nem akarunk eleve lemondani a jövőről. Mert a költőinek mondott igazság hosszú távon vaskemény és könyörtelen. Mert hosszú távon ők nyernek, a naivak, a Szókratészek, a József Attilák." Ezt persze nem akármilyen Orbán mondta, hanem a Nagy. Az Ottó. (*Kié a jelen?* Ara-Kovács Attila interjúja Orbán Ottóval. Szabad Demokrata Hírlap, március)

2000. április

„– Kell a metró vagy nem? – Kell. De ami nem megy,
azt ne erőltessük. A vidék kormánya van hatalmon? Igen.
Dobog a szívünk Kelet-Magyarországért? Dobog.
És a vidék kormánya autópályát épít, nem metrót.
Mert a metró nem fog elmenni Nyíregyházáig. Metró
és autópálya egyszerre nem készülhet."

(Tirts Tamás, Fidesz – MPP)

Április elsején elkezdődött az új pénzügyi szuperfelügyelet, a PSZÁF története. Fejetlenül kezdődött. Az átalakulást levezénylő Szalkai István lett volna ott a fej, ha a felügyelet megkapta volna azt az önállóságot, ami a nemzetközi gyakorlat szerint járt volna neki. De nem kapta meg. A Szalkai által megnevezett vezetőket a Pénzügyminisztérium nem fogadta el, Járai Zsigmond ragaszkodott a saját embereihez, ezért aztán a fej is a sajátja lett. Jött Szász Károly, Szalkai pedig bánatában elment a K & H-hoz elnöknek.

Abszol út. Április első munkanapján megkezdődött az M7-es felújítása és az M3-as továbbépítése. Lotz Károly képviselő, az előző kormány közlekedési minisztere hivatalosan megkérdezte a Pénzügyminisztériumot, miként finanszírozzák a hatalmas értékű állami beruházásokat, milyen alapon, milyen feltételekkel választották ki a kivitelezőket, és miért éppen őket, kiktől kértek ajánlatokat, és milyenek érkeztek. A PM azt felelte, hogy ezekre és az ehhez hasonló kérdésekre nem válaszol, mert a beruházást a Magyar Fejlesztési Bank szervezi, ezért az adófizetők pénzének sorsa banktitoknak minősül.

Rossz az, aki rosszat kérdez. „Ne kérdezz, akkor nem hazudunk" – mondta Fred Wesley Hermione Grangernek, amikor a kotnyeles leány a Harry Potter ötödik kötetében az iránt érdeklődött, miből fognak a Wesley ikrek varázsboltot nyitni az Abszol úton.

Az autópálya épülgetett, a metró nem. Erről a nem épülésről faggatták a 168 Órában a fővárosi Fidesz-frakció vezetőjét: „*– Másképp festene a főváros, ha 1998-ban sikerül leváltaniuk a városgazdát?* – Még erre sem lett volna szükség. Megelégedtünk volna azzal is, ha 22 helyett 28 mandátumot szerzünk. Ez esetben rá tudtuk volna kényszeríteni elképzeléseinket Demszkyre. – *A többséghez 34 szavazat kell. Honnan szedték volna a maradék hatot?* – Tényleg nem tudja? – *Az ön szájából szeretném hallani.* – Hát ugye, hat szavazata van a MIÉP-nek... – *És ha a jobboldal van többségben, maga Orbán Viktor is a főváros mellé áll?* – Ki tudja... – *Kell a metró vagy nem?* – Kell. De ami nem megy, azt ne erőltessük. A vidék kormánya van hatalmon? Igen. Dobog a szívünk Kelet-Magyarországért? Dobog. És a vidék kormánya autópályát épít, nem metrót. Mert a metró nem fog elmenni Nyíregyházáig. Metró és autópálya egyszerre nem készülhet. Kell metró, de most nem aktuális. – *Mikor válik azzá?* – Ha 2010-ig nem kezdődik el a fejlesztés, abból csőd, közlekedési káosz lesz." (*Budapesti csata.* Nagy József interjúja Tirts Tamással. 168 Óra, április 6.) De hisz akkor még mindig van hat évünk! (Most, 2006-ban már csak négy!) Föltéve persze, hogy 2006-ban győz a vidék kormánya, mert akkor 2010-re ismét megbuknak. Ha fölborul a menetrend, akkor jön a káosz.

A Tirts Tamással közölt interjú 168 Óra-beli hátoldalán Kósáné Kovács Magda a pápáért lelkesedett: „Amikor II. János Pál Magyarországon járt, úgy éreztem, az élő történelem egyik legnagyobb személyiségével találkozom, s ez a meggyőződés azóta erősödött bennem. A pápa hihetetlen következetességgel, fizikai-testi erejét messze meghaladó lelki erővel megy tovább a maga útján." (*Permanens penitencia.* Gyémánt Mariann interjúja. 168 Óra, április 6.) Sic itur ad lenyúlás... (Tudniillik Kósáné Kovács Magda éppen négy évvel később ezt nyilatkozta: „A Vatikán Brüsszel hivatalain, plenáris és bizottsági ülésein keresztül Prodistul és Strasbourgostul egész Európát le akarja nyúlni, és be akarja kebelezni. Méghozzá elképesztő gyorsasággal és agresszivitással.")

Veszélybe került *A Hídember.* A film körüli munkálatok leálltak, az előkészületekre kapott pénz elfogyott, a kulturális tárca többet nem folyósított, a külföldi partnerek elbizonytalanodtak, és azt mondták, hogy ők majd akkor adják, ami ígértek, ha az NKÖM már odaadta. A végén minden jóra fordult, és a derék gróf végre megkapta a filmet.

Legfőbb ügyészt kellett jelölni. Normális esetben ilyenkor a kormánypártok egyeztetnek az ellenzékiekkel. Ez is egy ilyen normális eset volt. A nagyobb kormánypártok egyeztettek a kisebb ellenzéki párttal, a kisebb pedig a nagyobbakkal. Csak a kisebb meg a nagyobb kormánypártok nem egyeztettek egymással, miként az ellen-

zékiek sem, már ha szabad ilyet mondani a MIÉP-re. A Fidesznek, a kisgazdapártnak és a MIÉP-nek megfelelt a Fideszből jött Polt Péter, az MSZP, az SZDSZ és az MDF jelöltje Heidrich Gábor volt.

Az MSZP nyilatkozatot adott ki, miszerint az ügyészi szervezet élén olyan személyiségnek kell állnia, akinek eddigi tevékenysége kizárja „még annak a gyanúnak a lehetőségét is, hogy nem a teljes pártatlanság, hanem korábbi politikai kötődése vezeti". A Fidesz ezt a fölvetést erkölcstelennek és szégyenletesnek minősítette. És az elmúlt évek valóban nem igazolták azt a gyanút, hogy Polt Péter politikai kötődése korábbi lett volna.

A hónap jóslatai: Thürmer Gyula instruálta az MSZP-t, mit is kell látnia, midőn szövetséges után néz: „Látnia kell azt is, hogy az SZDSZ kifelé tart a parlamentből, mi meg befelé." (Napi Magyarország, április 3.) Kövér László egy egri pártrendezvényen elárulta, hogy az EU úgy megbánta a tíz évvel ezelőtti, csatlakozásra tett ígéreteit, mint a kutya, amelyik kilencet kölykezett. Az EU szerinte jelenleg nem kívánja fölvenni Magyarországot, és a csatlakozás legkorábbi szóba jöhető dátuma 2005. (Népszabadság, április 20.)

Sajóládon az önkormányzat összekötötte a spórolást a neveléssel: aki nem műveli a földjét, nem kap segélyt. Aki nem ás, ne is egyék. A néhány ezer forintos segélyeket munka nélküli romák kérték, akik a betonelemgyárban vagy közmunkán dolgoztak, amikor volt mit, de többnyire nem volt. Azon a környéken nem is szokott lenni. A földek, amiket föl kellett volna ásni, föltöretlen, szennyezett területek voltak, tele betemetett fémhulladékkal, fatönkökkel. Tán még Hruscsov se vettetett volna beléjük kukoricát. Legfeljebb többszöri gépi szántással lehetett volna föltörni azokat, ásóval aligha. Egy évvel azelőtt az önkormányzat megfizetett egy gazdát, szántsa fel a területet. A gazdának a feladatba beletört az ekéje, föladta. Azt mondta, parcellánként kétszázezerért se szántana. De ha szántana, azok a földek a megélhetéshez sokat hozzá nem adnának. Kap segélyt, ha kertészkedik, írta az önkormányzat egy súlyosan cukorbeteg, nehezen mozgó, fél szemére vak férfinak és szomszédjának, egy ugyancsak cukorbeteg asszonynak, akinek már mindkét lábát amputálták.

Az elutasítottak föllebbeztek, demonstráltak, éhségsztrájkoltak, fölhívták magukra a figyelmet egy kis időre. Göncz Árpád küldött segélycsomagot, Horváth Aladár érkezett és intézkedett. Lett egy kis közmunka harminc embernek, próbálták megtisztítani a területet. Szó volt róla, hogy ha nem történik semmi, az érintettek bírósághoz fordulnak, mivel az önkormányzat törvénysértő indoklással utasította el a segélykérelmeket. A per elmaradt, Seszták Ágnes nem maradt el: „Magyarországon ma az a bevett szokás, hogy a cigányok sportot űznek a magyarok feljelentéséből és rágalmazásából" – írta Seszták az ügy kapcsán a Magyar Demokratában. És folytatta: „Természetesen a dolgok nem maguktól lesznek olyanná, amilyenek. Kell hozzá a közeg, a táptalaj, amibe a békétlenség magvát elhintik és szorgalmasan locsolják. Polgárjogi aktivisták, ügyvédek, képviselők és politikusok fáradoznak magukat nem kímélve, hogy ez a helyzet konzerválódjon." Kiemelten említtetik a fáradozók között a Helsinki Bizottság. „Szerkesztőségünk kíváncsian várja a cikk következményét, amely, úgy véljük vagy inkább reméljük, korszakos jelentőségű lehet" – írta a Demokrata szerkesztője ugyanebben a számban, de egy másik cikk kapcsán. Ezt a másikat Somogyi János írta, a Magyarországi Helsinki Bizottság lelkes munkatársa, azon ügyvédek egyike, akik polgárjogi érzékenységük folytán leginkább kiérdemlik Seszták mérgezett vicsorát. Ő azzal keltette föl a szerkesztőben a korszakos következmények reményét, hogy a róla készített ügynöki jelentéseket ismertetve állítólag először megnevezte a ráállított besúgókat. Miután azonban ezek a besúgók nem voltak közismert emberek, az egyik már nem is élt, a megnevezés nem keltett különösebb figyelmet. Hiába besúgó valaki, ha nem ismert. Ha meg ismert, akkor hiába besúgó…

„Több nő halt meg Edward Kennedy autójának hátsó ülésén Chappaquiddickben, mint ahányan valaha az auschwitzi gázkamrákban" – hirdette David Irving, és beperelte Deborah Lipstadtot, aki őt holokauszttagadónak meg antiszemitának rágalmazta. Irving – akit Magyarországon főleg az 1956-os forradalom gyalázásáért becsülnek (régebben az MSZMP, újabban a MIÉP köreiben) – „nemzetközi összeesküvés áldozatává vált", vagyis elvesztette a pert. A gatyája is rábment, viszont tisztelői a világhálón keresztül összegyűjtötték számára a gatyáravalót.

A Veszprémi Városi Ügyészség megszüntette a nyomozást az okirat-hamisítással vádolt Szabó Gábor ellen. A nyomozók megállapították, hogy Szombathely fideszes polgármestere 1996-ban leadott

valamilyen papírt az ELTE megfelelő irodáján, amivel a doktorihoz szükséges nyelvvizsga meglétét igazolta; és azt is megállapították, hogy Szabó ilyen nyelvvizsgát soha nem tett. Mégsem emeltek vádat, mert nem tudták teljességgel kizárni annak lehetőségét, hogy Szabó Gábor mégsem követett el okirat-hamisítást. Szabó azt állította, hogy a főiskolai orosznyelv-vizsgájáról szóló igazolást adta le, ami ugyan a doktorihoz nem jó, de valahogy mégis elfogadták. Csak a vizsgabizonyítványról készített másolatból lehetne kideríteni, hogy Szabó hamis vagy érvénytelen papírral igazolta-e nem létező nyelvtudását – ám ez a másolat ismeretlen körülmények között eltűnt a doktori eljárás iratai közül. És hol volt akkor még Polt?!

Feljelentették Deutsch Tamást. A sportminiszter személyesen fordult az állampolgárokhoz, hogy adójuk egy százalékát ajánlják föl a leégett sportcsarnok újjáépítésére. Amikor fordult, akkor erre még törvényes lehetőség nem volt. A minisztérium felhívásában szereplő telefonszámon a Sportmúzeum jelentkezett, az általuk megadott adószámon pedig természetesen a múzeumot, és nem a sportcsarnok újjáépítését lehetett támogatni. Egy polgár úgy vélte, hogy a miniszter öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető bűncselekményt követett el, mivel gazdasági előny megszerzése végett megtévesztette a döntésre illetékes személyeket (tudniillik az adózókat). A feljelentés másnapján a rendőrség megjelent a feljelentő lakásán, kikérdezte az édesanyját, begyűjtötte a feljelentő személyére és munkaviszonyára vonatkozó adatokat, és ezeket haladéktalanul eljuttatta a miniszterhez, aki a másnap megjelent sajtóközleményében már fel is használta azokat.

A HVG április 15-i száma beszámol róla, hogy az APEH fölszámolási eljárást kért a Hudson Kft. ellen. Ez a kft. Schlecht Csabáé, azelőtt pedig Stumpf Jánosé és Lukács Zoltáné volt. Egyetlen ismert ügyletét 1994-ben kötötte. Akkor 150 millió forintot kaptak a Liszkay Gábor vezérigazgatta állami tulajdonú Hírlapkiadó Vállalattól a vállalat lapjainak reklámozására. A HKV egy hét múlva bagóért bérbe adta lapjai kiadási jogát a Mahirnak, a Hudson pedig alvállalkozóként ugyancsak a Mahirnak adta tovább a lapok (saját lapjai) reklámozásának feladatát. Az állam tehát adott a Mahirnak három lapot közvetlenül, 150 millió forintot kerülő

úton, az adó pedig kerülés közben elpárolgott. Az adomány végül is hozzátapadt Liszkayhoz, aki azt az állam nevében adományozta.

Április 4-én fölvirradt a szabadság napja. Kiengedték a börtönből a Magyar Szuzuki Rt. három legmagasabb szintű vezetőjét, akiket március végén a munkahelyükön bilincsbe vertek, és a munkatársak sorfala előtt pórázon elvittek. Még tévéstábokat is hívtak, hogy nagyobb legyen a felhajtás. Orbán Péter országos rendőrfőkapitány a *Nap-keltében* azzal indokolta a bilincselést: „A japánok vérmérséklete nem kiszámítható. Gondolom, minden rendőr olvasott szamurájtörténeteket." Igaz, hogy a három japánból kettő magyar volt, de bizonyára betyártörténeteket is olvastak a rendőrök. A három vezetőt azzal vádolták, hogy öt év alatt elsikkasztottak húszmillió forintot. A rendőrök azt remélték, hogy majd kiderül, sokkal több pénz tűnt el, de sajnos még a húszmillió is megvolt, csak nem az egyik páncélszekrényben, hanem a másikban. De a rendőrök nem adták föl: Nono! Nem biztos, hogy ez a húszmillió az a húszmillió!

Április 4-e, mint tudjuk, másról is nevezetes. Ezen a napon rohant ki Kosztolányi Dénes képviselő a nemzetbiztonsági bizottság üléséről, kiáltván: „Hol vannak az újságírók?! Vancsik nekiment Kovácsnak!" Hát... majdnem. Kovács Zoltán fideszes képviselő szerint nekiment volna, ha nem áll közibük Nikolits István képviselő (a Horn-kormány titkosszolgálati minisztere). Vancsik Zoltán szerint nem ment volna neki. És ez most már sose fog kiderülni. De az biztos, hogy csúnyán ordibáltak egymással, és Vancsik használta a csúnyább szavakat. Vancsik Zoltánnak (Isten nyugosztalja!) nehéz napjai voltak. Ő vezette a szocialisták kampányát a székesfehérvári időközi választásokon, amelyek első fordulója két nappal azelőtt, a második meg két héttel később a szocialista jelölt nagyon szoros győzelmével végződött, miközben a képviselő kábítószer-függőségben szenvedő fia Bécsben várta az ítéletét kábítószer-birtoklás miatt. A kormánypárti képviselők nem tudták ugyan megmondani, mi köze van Vancsiknak a fia ügyéhez (nyilván annyi, mint Szűrös Mátyás képviselőnek az ő fiáéhoz, Rapcsák András képviselőnek – Isten nyugosztalja! – a lányáéhoz, Dávid Ibolya képviselő asszonynak az apjáéhoz és így tovább), mégis kitartóan kérdezgették. És amikor a legkitartóbb képviselő az ülés után odavetette Vancsiknak, hogy sötét takar-

gatnivalói lehetnek, Vancsik kiborult. Ismerve Vancsik helyzetét, állapotát és vérmérsékletét, a kormánypárti képviselők bízvást számíthattak rá, hogy ez előbb-utóbb bekövetkezik.

Két hónappal később tudtuk meg, hogy a Fidesz képviselői „tudatosan felépített akcióval" borították ki fia drogügyének fölhasználásával „a közismerten impulzív" Vancsik Zoltánt. A „Stratek" elemzéseinek egyikéből tudtuk ezt meg, melyekből június 3-án bőségesen idézett a Népszabadság. „Strateknek" az Orbán-kormány által létrehozott Kormányzati Stratégiai Elemző Központot becézték, mely pártpolitikai háttérmunkát végzett közpénzen a Miniszterelnöki Hivatal kötelékében. Foglalkozott az MSZP-vel, a szakszervezetekkel, a Fidesz esetleges választási szövetségeseivel stb. Akkoriban éppen azzal, hogy érdemes-e kampányszerűen támadni az az idő tájt még Orbán kihívójának tetsző Németh Miklóst. Azt mondták: nem. Igazuk lett.

Nyugatról jött Schüssel osztrák kancellár, keletről az árvíz. Az árvíz pont olyan volt, mint egy évvel azelőtt, csak még hatalmasabb. Schüssel viszont nem olyan volt, mert az enervált, de szalonképes szocdemek helyett az energikus, de szalonképtelen Jörg Haider pártjával szövetkezett, ezért bojkottálta a kormányát az EU, és errefelé próbált kitörni az elszigeteltségből. Az osztrák kitöréshez az Orbán-kormány törte az utat. Sokan azt hittük akkor, sokba fog ez még kerülni. De végül is ingyen volt. Az árvíz annál többe került.

Ez a hónap is jól végződött. Torgyán Józsefet meggyőzte az árvíz arról, hogy „ma még sziklaszilárdan kell" állnia „a magyar politikai élet bolsevista restaurációtól átnedvesedett gátrendszerén", ezért nem engedheti, hogy a kisgazda nemzet az államfői székbe emelje őt. A meggyőzésben az árvíz segítségére volt az MDF, amelynek elnöke előre jelezte, hogy nem szavaznak Torgyánra, valamint a Fidesz, amelynek vezetői jelezték, hogy az adott erőviszonyok mellett, sajnos, nem valószínű, hogy Torgyán elegendő szavazatot kaphatna a parlamentben. Mire április 29-én a kisgazdák országos nagygyűlése összeült, a mezei küldötteken kívül már nagyjából mindenki tudta, milyen boldog lesz a vég.

A kongresszusi központban három-három percet és két-két puszit kapott a 19 megye, a főváros, az elnökség és a frakció egy-egy képviselője, hogy Torgyánnak hódoljon. Ez összesen hatvanhat perc

és negyvennégy puszi. „A Jóisten kísérjen utadon, és ezt a koronát, amit mi ajánlunk neked, Jóska, fogadd el szívesen." Így a Somogy megyei elnök, és hasonlóképp a többi. Bánk Attilától Lányi Zsolton keresztül Turi-Kovács Béláig jelen volt mindenki, aki – mint később kiderült – már akkor is világosan látta, mekkora csapás ez a Jóska a jobboldal számára. Ott voltak – és mind megszavazták Jóskának a koronát. Aztán meg azt, hogy annak passzolja le, akinek akarja. Aztán meg azt is, hogy kikerüljön a pártalkotmányból minden, ami korlátozza az elnök jogait. „Mindenki tudja, hogy az FKGP nem tartana ott Torgyán József nélkül, ahol ma... Örülök annak, hogy Torgyán József velünk marad... Meg vagyok győződve, hogy egy energikus és jó köztársasági elnök lett volna belőle... Torgyán József rendkívüli gesztust gyakorolt, mondhatnánk, áldozatot hozott, és ezzel nyilvánvalóvá tette, hogy semmiféle feszültség nincs a két koalíciós párt között" – nyilatkozta a Demokratának a kisgazdapárt új szervező főtitkára, Balogh Gyula, a Fidesz (nem sokkal) későbbi képviselője.

2000. május

„Egyedül és kizárólag a polgári koalíció jogosult ezt az országot az Európai Unió integrációjába visszavezetni, és ez az ország a többpárti parlamenti demokrácia talaján akkor erősödhet meg, ha a polgári koalíció további megerősödése bekövetkezik. (Taps a Fidesz és az FKGP soraiban.) Mi 1990. május 2-a előtt akkor tisztelgünk őszinte szívvel és helyesen, ha előre látjuk és azért dolgozunk, hogy ez a koalíció ne egy cikluson keresztül, hanem több cikluson keresztül fennmaradva töltse be a kormányzati vezető tisztséget. (Taps a Fidesz és az FKGP soraiban.)"

(Torgyán József)

Május elsején volt száztíz éves május elseje, a nemzetközi munkásmozgalom ünnepe. Május másodikán pedig tízéves a demokratikusan megválasztott magyar Országgyűlés. „Bizony, az ünnep napján ki kell mondanunk – mondta ki Torgyán József az ünnep napján az Országgyűlésben –, hogy egyedül és kizárólag a polgári koalíció jogosult ezt az országot az Európai Unió integrációjába visszavezetni, és ez az ország a többpárti parlamenti demokrácia talaján akkor erősödhet meg, ha a polgári koalíció további megerősödése bekövetkezik. *(Taps a Fidesz és az FKGP soraiban.)* Mi 1990. május 2-a előtt akkor tisztelgünk őszinte szívvel és helyesen, ha előre látjuk és azért dolgozunk, hogy ez a koalíció ne egy cikluson keresztül, hanem több cikluson keresztül fennmaradva töltse be a kormányzati vezető tisztséget. *(Taps a Fidesz és az FKGP soraiban.)*"

Az MDF sorai nem tapsoltak, mert tudták, hogy ez rájuk nem vonatkozik. Torgyán az előző héten a kisgazdák országos gyűlésén kijelentette, hogy a koalíció két pártból áll, mert az MDF kívülállóként viselkedik. Közvetlenül a nagygyűlés előtt, melyen Torgyán lemondott az elnökjelöltségről, kiegészítették a Fidesz és az FKGP koalíciós szerződését azzal, hogy együttműködésük több ciklusra szól, és 2002-ben „célszerű arányban" közös jelölteket fognak állítani. (Az MDF-fel nem számoltak.) E közösségnek megvolt az érzelmi alapja. A Szonda Ipsos felmérése szerint mindkét párt szavazótáborában a másik párt volt a legnépszerűbb a sajátjuk után. A Fidesz szavazói körében az MDF csak egy hajszálnyival volt kedveltebb, mint az MSZP, a kisgazda szavazók pedig az MSZP-nél is kevésbé kedvelték az MDF-et! Az MDF szavazói az

MSZP-nél is kevésbé a Fideszt, a kisgazdáknál pedig nemhogy a MIÉP, de még az SZDSZ is közelebb állt hozzájuk. (Népszabadság, május 6.)

Az ünnepi ülés napján Orbán Viktor és Torgyán összetanakodott, s másnap bejelentették, hogy Mádl Ferencet jelölik elnöknek a kisgazdák. A jelölésről sem az ellenzéki pártokkal, sem az MDF-fel nem konzultáltak. De hiába kerülték a konszenzust, mégis kialakult. Az ellenzéki pártok is támogatták Mádlt, a nem kormánypárti lapok publicistái pedig örvendeztek, hogy „egy egészen normális ember" a jelölt – a jelölő dacára. Nagy N. Péter emlékeztetett erre a „dacárá"-ra: Torgyán még az Antall-érában „a totális hatalom visszaállításának nevezte a koncepciót, amit Mádl miniszterként is képviselt, rablásnak, országkifosztásnak a magánosítás folyamatát. Mádl később a bankok működéséért viselt jelentős felelősséget, Torgyán pedig megint csak a lövészárok túloldalán látta." Amikor a Fidesz, az MDF és a KDNP 1995-ben elnöknek jelölte Mádlt, a kisgazdák nem szavaztak rá, hanem közvetlen elnökválasztást követelve Torgyán vezetésével kivonultak az ülésteremből. „És ezek után most Torgyánnak kellett odaállnia pártja és a nagyközönség elé, hogy sajátjaként jelentse be Orbán Viktor jelöltjét." (Nagy N. Péter: *Egy egészen normális ember.* Népszabadság, május 4.)

Torgyán 17-én tisztelgő látogatást tett Kövér Lászlónál, és ezzel megkezdődtek a tárgyalások a 2002-es választási együttműködésről. Az akkori tervek szerint 40-50 közös jelöltet állítottak volna fele-fele arányban, megyénként legalább kettőt, hogy demonstrálják összetartozásukat.

A Békejobb pártjai, az MDF, az MDNP és a Vállalkozók Pártja bejelentették, hogy megkezdik együttműködésük „intézményesítését". Dávid Ibolya a nagy nyilvánosság előtt szellemesebbnek minősítette a Népszabadság állandó szerzőjét Kövérnél: „– *Kövér László Fidesz-elnök szerint a 2002-es választásokon az MDF önállóan is megmérettetheti magát, de kudarc esetén el kell számolnia lelkiismeretével Isten, ember és a borotválkozótükör előtt.* – Ennél szellemesebb az, amit Selmeczi Tibor tollából épp az önök lapjában olvastam. [Népszabadság, május 2., *Valódi álhírek:* Dávid Ibolya Kövér Lászlónak arra a kijelentésére, hogy el kell számolnia a lelkiismeretével Isten, ember és a borotválkozótükör előtt, megjegyezte, hogy ő csak

olyankor szokott borotválkozni, amikor Kövér László betétet cserél – *a szerk.*]" (*Mosolyogva viselem a támadásokat.* Kéri J. Tibor interjúja Dávid Ibolyával. Népszabadság, május 13.)

A Magyar Nemzet az annak idején a kisgazdák által hevesen támadott növényolaj-ipari privatizáció 1992-es, Antall-korabeli történetén keresztül leplezi le monumentális, kétrészes cikkben az MSZP–MDF érdekközösséget a közvagyon elkótyavetyélésében, a hazai vállalkozások elgáncsolásában és a privatizációs bűnügyek eltussolásában. (Lásd Hommer Tibor: *Csöndes háború néma fegyverekkel.* Magyar Nemzet, május 19–20.)

A Demokrata cikkírója szembeállítja egymással a bátor ellenzékiség orbáni és a „nem túl bátor" ellenzékiség antalli hagyományát: „A Nagy Imre és társai újratemetésén elmondott Orbán-beszédet a nem túl bátor Antall József még az aznapi tévéhíradóban »veszélyes hangvételűnek« minősíti." (Bertók László Attila: *Egy késő kádári öltönyös portréja.* Magyar Demokrata, 22. sz.)

Gógl Árpád egészségügyi miniszter fájó szívvel megválik politikai államtitkárától. A miniszter szerint Pusztai Erzsébetnek, az MDNP elnökének „azért kell távoznia a tárcától, mert... a Békejobb mozgalomban vállalt kiemelkedő szerepvállalása a korábbinál markánsabb politikai szereplővé tette. Gógl szerint ez gátja annak, hogy érvényesíteni tudja a tárca érdekeit." (Népszabadság, május 20.)

Az MDF a kisgazda Székely Zoltán visszahívását kezdeményezte a közbeszerzési bizottság éléről összeférhetetlenségre hivatkozva. Székely ugyanis vállalkozásai révén erősen érdekelt volt a közbeszerzési eljárással elnyerhető közmű-csatornázási beruházásokban. Székely akkor már kilenc hete nem hívta össze a bizottságát, ellenben fontolgatott: „Megfontolom, hogy lemondok, mert el kell döntenem, mekkora személyes kockázatot vállalok a bizottság elnökeként a korrupció elleni küzdelemben." Székely elárulta, megkérték őt, hogy „lehetőleg mindent felejtsen el a bizottság ellenőrzési dokumentumait illetően". (Népszabadság, május 19.) Biztosan el is felejtette volna szegény, ha tudja, mennyi baja lesz még neki a dokumentumokból...

Vérszagra gyűlt az SZDSZ. Demszky Gábor egyenesen leliberálisozta az MDF-et, pedig igazán nem szolgált rá. Úgy vélte: a „nemzeti elkötelezettségű liberális" MDF-nek és a „szociálliberális"

SZDSZ-nek sokkal erőteljesebben kellene „párbeszélnie", és szorosabban kellene együttműködnie. Május 29-én az MDF frakcióvezetője, Balsai István föllépett a Budai Liberális Klub *Van-e élet a Fideszen túl?* című rendezvényén, ahol is Fodor Gábor azzal biztatta, ha nem adják föl a Békejobbot, és „korlátozott konfliktusokat" vállalnak a kormányban, akkor 2002-ben biztosan elérik az 5 százalékot.

Debreczeni József a Magyar Nemzetben arról ír, hogy a Fidesz vezetői otthonról hozott szilárd politikai értékrend híján egyre csak sodródnak, mégpedig egyre rosszabb szövetségekbe. „Minden esetben a politikailag mérsékeltebb, a morálisan jobb minőség rovására és vesztére. Semmi kétség: e mostani szövetkezés is jelentős részben az MDF politikai megsemmisítésére irányul... A Fidesz jobbratolódása során mindig újabb elvi és morális határokon lépett át." Debreczeni attól tart, hogy ha a dolgok úgy haladnak tovább, ahogy eddig, akkor a Fidesz 2002-ben a MIÉP-pel is hajlandó lesz szövetségre lépni. (Debreczeni József: *Összenő, ami összetartozik?* Magyar Nemzet, május 26.) Szerencsére nem derült ki, hogy elég erős lett volna-e a Fidesz, mert túl gyenge volt a MIÉP.

Juhos László reális zöldnek is igaza lett: „Azért is féltem Pepó urat, mert meggyőződésem, hogy ha nem ő vagy egy hozzá hasonló karakterű miniszter viszi tovább a tárcát, úgy 2002-ben a jobboldal választási esélye máris egyenlő a nullával." (HVG, *Portré,* május 6.) Járai Zsigmondnak nem lett egészen igaza. Azt rebesgették, hogy nemsokára lemond, és Surányi György mandátumának lejárta után, 2001 márciusától ő lesz a Magyar Nemzeti Bank elnöke. A rebesgetésre így reagált: „Valószínűleg nem pályázom a posztra. Nem látok indokot arra, hogy csöbörből vödörbe essem." (*Egyszerre két év költségvetése készül.* Népszabadság, május 11.) Azóta lát. Így szokott ez lenni. Az ember nem azért esik, mert lát, hanem azért lát, mert esik.

Zámolyon elkészült azoknak a roma családoknak a háza, akiknek az otthonát két és fél évvel azelőtt elmosta az eső, eldózeroltatta az önkormányzat. A visszaköltöző családokat enyhén szólva ellenséges érzület és súlyos fenyegetések fogadták. Korábban igen sikeres aláírás-gyűjtési akció folyt a visszaköltözésük ellen. Az ideiglenes lakhelyükre, Budapestre visszatérő romák lakásába behatolt két fiatalember, és összetörte a berendezést. Ezután Krasznai József helyezte el ideiglenesen a hat családot csóri házában. Csóron a megje-

lenésüknek tulajdonítottak egy sor bűntényt, amelyeket vagy a megérkezésük előtt követtek el, vagy meg sem történtek. Csór polgármestere azt nyilatkozta a közszolgálati televízióban a zámolyi romákról, hogy „az országban, az emberek között nincs helyük, mivel az állatvilágban az állatok is az élősködőket kivetik magukból". A közszolgálati riporter így zárta a tudósítását: „A kivétel nélkül munka nélküli romák a falusiak szerint ma is készülnek valamire. A faluban találkoztunk olyan lakosokkal is, akik önvédelmi fegyverük társaságában töltik az éjszakát, mert félnek attól, hogy ma este őket fogják megtámadni a romák." A roma családok úgy döntöttek, nem költöznek vissza Zámolyra. A házak helyett azok ellenértékét kérik, hogy abból máshol, számukra biztonságosabb helyen telepedhessenek le. És ha ezt nem teszik lehetővé számukra, kivándorolnak az országból. Erre a döntésre a kormánypárti sajtó később megtalálta az egyetlen plauzibilis magyarázatot: az orosz titkosszolgálat ármánykodását.

Megszületett Deutsch Zalán, akinek a miniszter volt az apukája, de nem a miniszterné volt az anyukája. Magánügy, mondták az ellenzéki pártok és a komoly politikai napilapok. Nem kovácsoltak az ügyből politikai tőkét. Bauer Tamás kifejtette, hogy ez így helyes, de nem biztos benne, hogy fordított helyzetben a Fidesz is így viselkedne. Ezt, sajnos, nem tudjuk, mert azóta nem volt fordított helyzet. Deutsch Tamás korábban úgy nyilatkozott, hogy nagy szerepet tulajdonít a személyes példamutatásnak. De mások helyett mégsem követheti a maga példáját.

Orbán Viktor elküldte főtanácsadóját, Boross Pétert elnöknek a Magyarok Világszövetségébe. Az elnökválasztás előtt, a Magyarok V. Világkongresszusán kijelentette, hogy ha az MVSZ olyan elnököt választ, aki a kormánnyal együtt tud működni, akkor már egy év alatt látványos eredményeket érhet el. A küldöttek többségének azonban nem kellett sem Boross Péter, sem a látványos eredmények, csak egy székelyharisnyás, szélsőjobboldali, irredenta informatikus. Azontúl a kormány semmibe vette az MVSZ-t. Ami nem baj, a baj az, hogy képes lett volna a főtanácsadónak drágán megvenni.

Martonyi János külügyminiszter és Németh Zsolt, az ő államtitkára közleményben méltatták a Tilos Rádiót, mivel az „egyértelműen kiáll a sajtó és véleménynyilvánítás szabadságának hatalmi korlátozásokkal szembeni maradéktalan tiszteletben tartása és érvényesülése mellett". Úgy áll ki, hogy szolidaritásból naponta sugárzási lehetőséget biztosít a Jugoszlávia demokratizálásáért küzdő belgrádi B2–92 rádióadónak, melynek stúdióit megszállták Milosevics pribékjei.

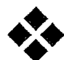
A parlamenti ellenzék is kiállt a sajtószabadság maradéktalanságáért, de őt nem dicsérték meg érte, hanem leszavazták. Eddig úgy volt, hogy az elítéltek és az előzetesen letartóztatottak véleménynyilvánítási szabadságát csak akkor korlátozták, ha az a büntetés-végrehajtási intézet biztonságát veszélyeztette. A kormány által beterjesztett, később elfogadott „lex Clodo", más néven „lex whiskys" szerint viszont a rabok kizárólag a börtönparancsnok engedélyével adhatnak interjút, és csak az ő hozzájárulásával lehet a nyilatkozataikat közölni, tehát csak zárt körben pakolhat ki, akit lezárnak.

A *Mélyvíz* című tévéműsor szerkesztői is zárt körben pakoltak: „A Mélyvíz szerkesztőségének házában három héttel a [kirúgásról szóló] értesítések előtt berácsozták és lelakatolták az összes létező folyosót... A férfivécé hetekig megközelíthetetlen volt. Megkérdeztük, mi végre az egész. A rendészek elmondták, lezáratták velük, mert mindjárt jönnek a felmondások, és hogy, ugye, ne tessenek szétlopni a televíziót." Ezt mesélte Kóthy Judit. Meg még azt is mesélte, hogy 1999 tavaszán a huszadik századi történeti kutatásokról és kivált a rá szánt pénzek elosztásáról szóló vitaműsor után kifelé menet „Schmidt Mária slusszkulcsát pörgetve... azt mondta a történészeknek: »Egy a lényeg, fiúk, mostantól nálam van a kassza kulcsa... Most én vagyok fent, én osztom a pénzt.« Valaki megkérdezte, mi lesz, ha majd ő lesz lent, de ezt azzal szerelte le, hogy az a jövő zenéje." (*Sej, a mi lobogónkat.* J. Győri László riportja. Élet és Irodalom, május 5.) A jövő zenéje elkezdődött. Kicsit hamis, de azért elhallgatnánk még egy darabig.

„Legfőképpen pedig attól óvakodom, hogy Önt, a remekbe hegyezett tollú, jóllehet e pillanatban még közismeretlen betűvirtuózt kapkodtomban zugfirkásznak, netán karaktergyilkos csirkefogónak nevezzem. Nos, mondanak ilyet Önről, de ezek csak szóbeszédek... Amúgy pedig sárdobálás, címkeaggatás, gúny-irkafirka tekintetében sosem mérkőzhetnék egy olyan nagy formátumú, gatyafeszegető tehetséggel, mint amekkorát az Ön egyetlen írásából megis-

mertem." A tollát megható fegyelemmel visszafogó közismert auktor, Körmendy-Ékes Judit, az ORTT elnöke Veress Jenő írására válaszolt. (*Üstökös*, Népszava, május 10.) Lett volna mire, ha lett volna mit, hiszen húga, férje és sógora után vádlott lett maga is (a Czeizel-perben), és kiderült, hogy elnökké választásakor valótlan összeférhetetlenségi nyilatkozatot tett, mivel férjének akkor még érvényes munkaszerződése volt az elvileg közszolgálati televízióval. Körmendy-Ékes Judit eljárási kegyelmet kért magának, de nem kegyelmezett a gatyaszaggató kollégának: „Jogi képviselőm viszont feltétlenül megkeresi Önt, hogy azután olyan ringben találkozhassunk, ahol én sem egyszerűen pofozógép vagyok." Körmendy-Ékes Juditot nem függesztették fel elnöki pozíciójából az eljárás idejére: az ORTT megkegyelmezett elnökének. Viszont az igazságügy-miniszter és a köztársasági elnök nem. Nem is lett volna érdemes, mert a büntetőeljárás végén csupán megrovást kapott. Veress Jenő viszont még azt sem, mert hiába jelent meg a ringben, a felperes távol maradt, és ellenfél híján elmaradt a bunyó.

Kialakult az új Magyar Nemzet stábja. Liszkay Gábor főszerkesztő két tanácsadót bízott meg vele, hogy lapvezetési tanácsokat adjanak neki. Kristóf Attilát és Schlecht Csabát. Ideális pár a kádárista újságírás fantomizálásához.

2000. június

„Mindennapos a koalíciós politikusok provokatív fellépése, közigazgatási apparátusok, nem kormányfüggő szervezetek megfélemlítése. A hosszú távú következményekre tekintet nélkül, a Fidesz gyakran joghézagok felhasználásával vagy törvények értelmének szabályos kifordításával viszi keresztül akaratát. Lassan annyi ilyenre lesz precedens, mintha egyáltalán nem számolna azzal, hogy valaha is ellenzékbe kerülhet."

(Tölgyessy Péter)

Ha ebben a hónapban választásokat rendeztek volna, akkor a Szonda Ipsos szerint az MSZP 46, a Fidesz 31, az SZDSZ és az FKGP 7-7, az MDF pedig 4 százalékig jut. Az akkori kormánypártok tehát összesen 42 százalékig, a mostaniak pedig 53 százalékig. (Népszabadság, június 24.)

Tölgyessy Péter kormánypárti képviselő szerint a szocialisták „félidőben alighanem egyedül is megszereznék a parlamenti többséget". Másképp szerinte nem is nagyon szerezhetik: „az MSZP vagy egyedül is többséget szerez a választásokon, vagy valószínűleg ismét Orbán Viktor alakíthat kormányt". Nem sokon múlott, de múlott.

Tölgyessy félidős értékelése szerint a kormány „háborús viselkedésmódja szögesen ellentétes a mai nyugati kétpólusú politikai váltógazdaságok gyűjtőpártjainak középre tartásával", a kormányzati gyakorlat „mind gyakrabban a kelet-európai elnöki rendszerekére emlékeztet". A miniszterelnök „módszeresen korlátozza az országgyűlési kontrollt... befolyása alá iparkodik vonni minden más hatalmi ágat, független nemzeti intézményt is. Mindennapos a koalíciós politikusok provokatív fellépése, közigazgatási apparátusok, nem kormányfüggő szervezetek megfélemlítése. A hosszú távú következményekre tekintet nélkül, a Fidesz gyakran joghézagok felhasználásával vagy törvények értelmének szabályos kifordításával viszi keresztül akaratát. Lassan annyi ilyenre lesz precedens, mintha egyáltalán nem számolna azzal, hogy valaha is ellenzékbe kerülhet." A gazdaság rég nem látott iramban fejlődik, mégsem enyhülnek az egészségügy és a közoktatás gondjai, viszont tovább nőnek a társadalmi különbségek. Orbán világképe sokban hasonlít „az Egyesült Államok kemény konzervatív jobboldalának elgondolásaihoz". Leginkább abban, hogy az elesettek többnyire maguknak köszönhetik az elesettségüket, nem is szabad sok pénzt pazarolni rájuk, inkább a mozgékony felső középrétegeket kell támogatni. Ezért „módszeresen csökkentik a konfliktusképtelen, szavazni nem járó, alacsony státusú emberek juttatásainak reálértékét". A kormány „neoliberális recept" szerint építi le az érdekegyeztetést, „egyértelműen megszorító jellegű, konzervatív-liberális fiskális politikával" mérsékli a költségvetési hiányt, és „kifejezetten szűkmarkú a közalkalmazottakkal szemben". „Szocialista vezetésű kormány gazdasági növekedés idején aligha lett volna képes ekkora erélyre." Azóta már tudjuk, hogy a Fidesz nemcsak ebben, de az ellenkezőjében, az osztogatásban és a fiskális szempontok tagadásában is erélyesebb tud lenni a szocialistáknál. És mégis.

Tölgyessy a Fidesz esélyét az MSZP-ben látja: „A Fidesz annyi bajjal kormányzott idáig, hogyha nem az MSZP volna az ellenfele, szinte bizonyosan elveszítené a következő választásokat." Így viszont, ki tudja? 2002-ig minden leegyszerűsödik: Orbán vagy nem Orbán – ez lesz a kérdés. A politikai tömbök megszilárdulnak, összecsapásaik egyre hevesebbek lesznek. „Hogy mi lesz utána? Az Úristen útjai kifürkészhetetlenek." (*Háborús észjárás igazgat.* Népszabadság, június 4.)

Június 15-én Torgyán József magához kérette Pepó Pál környezetvédelmi minisztert, s mire vendége távozott, kiderült, hogy nem bírja „az állandó politikai hajszát", és személyes okokból lemond. Mivel Torgyán ezt a kiderülést előre látta, már meg is volt az utódja. Hátra azonban nem látott olyan jól, mint előre, ezért nagyon meglepődött, amikor megtudta, hogy az új miniszter, Ligetvári Ferenc nemcsak MSZMP-tag volt, mint minisztertársainak és helyzetbe hozott családtagjainak jelentős része, hanem a kilencvenes évek elején tagja, képviselőjelöltje és helyi pártvezetője volt az MSZP-nek is.

Orbán a közszolgálati rádióján keresztül üzent Pepónak: örülne, ha a nemzetközileg elismert szakember „továbbra is az államigazgatás javára kamatoztatná tudását". Azóta is Pepó tudásának kamatai hiányoznak a deficites államigazgatásból.

Miközben Torgyán és Pepó az állandó politikai hajszáról beszélgettek egymással, az ország útjain rendszámrögzítő versenyt rendeztek. Ismeretlen operatőrök 18 megyében filmezték a félpályás

útlezárásban részt vevő három és fél ezer mezőgazdasági gép rendszámait; az államilag támogatott üzemanyagukat nem rendeltetésszerűen használó gazdák pedig az adatgyűjtők rendszámait jegyezgették. Karsai József éltüntető teljes útlezárást és határblokádot ígért júliusra, ha esetleg a félpályás figyelmeztetés nem lenne elég.

A kisgazdák gondja a rendeltetésszerűen használt üzemanyagokra is kiterjedt. Minden szinten felléptek a benzin árát drasztikusan emelő Mol Rt. „durva üzletpolitikája ellen". Alsóbb szinten a Liebmann Katalin vezette fővárosi kisgazdák intéztek fölhívást a néphez: senki ne vásároljon a Mol-kutaknál, amíg nem csökkentik érzékelhetően az árakat. Fölsőbb szinten az országgyűlési frakció vezetői az árak maximalizálásának törvényi lehetőségét igyekeztek megteremteni. Csurka István (Magyar Fórum, június 1.) átnézett a megszokott szitáján, és meglátta a magyarság „olaj-Trianonjának" okozóit: az orosz és az amerikai zsidó maffiát Mogiljevicstől Bronfmanig, meg az ő magyar kiszolgálóikat, akik a Bank of New Yorkon keresztül többségi tulajdonosként irányítják a Molt. Meg is kérdezte az Országgyűlésben a kormány illetékesét, mit akar tenni ezen jól ismert körök ellen, akik most már „a magyar élet gyökereire is kivetették a fejszéjüket".

Varga Mihály államtitkár nem világosította föl képviselőtársait arról, hogy Csurka hamis információkat terjeszt a Mol Rt. tulajdonviszonyairól, nem nyilvánított véleményt se gyökérről, se fejszéről, csupán azt mondta, hogy nem a tulajdonoson múlik a dolog, hanem elsősorban az olaj világpiaci árán és a dollár árfolyamán. A kormány piackonform megoldásokat keres, tárgyal az olajvállalatokkal, ármegfigyelő rendszert létesít, de nem alkalmaz piacellenes hatósági eszközöket. Az üzemanyag adótartalmának csökkentéséről szó sem esett.

A magyar egészségügy a megszokott mederben agonizált. Kökény Mihály, Gógl Árpád miniszter elődje és utódja háborgott, hogy a praxistörvény végrehajthatatlan, alkotmányossági aggályokat vet föl, amiért is az MSZP az Alkotmánybírósághoz fordul, a kormány pedig egyébként gyógyszerellátási kötelezettségének sem tesz eleget. Az előd-utód leendő államtitkára, Vojnik Mária képviselő asszony kifogásolta, hogy a kormány a gazdasági növekedés ellenére is éhhalálra ítéli az egészségügyet, a kórházak tartalékai elfogytak, a dolgozókat elbocsátják, az ágazat a huszonnegyedik órában van, oda a betegellátás biztonsága. Az Egészségügyi Dolgozók Demokratikus Szakszervezetének elnöke, Cser Ágnes bejelentette, hogy ők is az Alkotmánybírósághoz fordulnak, mert a miniszter becsapta őket: százezer forintos egyszeri fejenkénti juttatást ígért az egészségügyi dolgozóknak, de csak átlagosan 68 ezret kapnak. Horváth Zsolt államtitkár elmondta, hogy ez azért van, mert többen dolgoznak az egészségügyben, mint ahogy ők tudták, ezért egy-egy főre kevesebb jut. Igaz, hogy a dolgozók többre számítottak, de korántsem akkora a felháborodás, mint amekkoráról a média beszámol. A gyógyszergyártók szervezetei az Orvosi Kamarával együtt hevesen tiltakoztak a gyógyszerár-támogatási rendszer tervezett átalakítása ellen, melynek az lett volna a lényege, hogy a támogatás összege az azonos hatóanyagú készítmények közül a legolcsóbbhoz igazodik, s a legolcsóbbnál 20 százalékkal drágább termékeket már egyáltalán nem is támogatnák. (Népszabadság, június 16., 18.)

Orbán Viktor levelet írt a kormány tagjainak, melyben iránymutatást adott a következő évi (immáron kétéves) költségvetéssel kapcsolatban. Többek között azt írta: „A gyermeknevelési ellátások öszszege változatlan marad. Ugyanakkor olyan új konstrukciót kell kidolgozni, amely alapján az iskoláztatási támogatás 50 százaléka a gyermekek iskolai étkeztetésére kerül felhasználásra." (Lásd Hámor Szilvia: *(Kis)polgári ethosz.* Népszabadság, június 1.) A miniszterelnök tehát azt szerette volna, hogy 2001-ben az iskoláztatási támogatásnak átkeresztelt családi pótléknak csak a felét kapják meg a családok, reálértékben harmadannyit, mint a kormányváltás idején, 2002-ben pedig annyit se. A pénzt elsősorban a legszegényebb családoktól vonták volna el, akiknek az iskolai étkeztetését addig is támogatták, csak más forrásokból. A költségvetés azonban felhígult, és nem tudott teljes mértékben megfelelni a miniszterelnök antiszociális érzékenységének.

Néhány ezer tiszt elbocsátására készült a Magyar Honvédség. Szabó János miniszter utasította Fodor Lajos vezérkari főnököt, hogy készíttessen listát azokról a tisztekről, akik politikai beosztásban szolgáltak a rendszerváltás előtt. A lista elkészült, a Népszava megírta, hogy van ilyen. A miniszter azt állította, hogy nincs ilyen, és pert indított a Népszava ellen. A bíróságon bemutatták a nem létező listát, a

minisztériumban dolgozó ezredesek pedig megerősítették, hogy a listák a miniszter utasítására készültek. Szabó miniszter, miután első fokon elvesztette a pert, utasította vezérkari főnökét, hogy függessze fel beosztásából az ellene tanúskodó Sásik László ezredest, és tegyen ellene büntetőfeljelentést, mivel szolgálati titkokat árult el a bíróságon. A lista iránt érdeklődő újságírónak Szabó miniszter azt válaszolta: „Nem vagyunk egy súlycsoportban." (Népszabadság, június 24.) A súlycsoport képviseletében Bencsik András fejezte ki jókívánságait: „Rendes népeknél ilyen egyszerűen elképzelhetetlen. Ha mégis, a tiszteket gondolkodás nélkül főbe lövik, az újságírókat – kívánjunk valami szépet – elhallgattatják. Ugyanis mit várhat el egy ország a közkatonájától, ahol a tisztek – már bocsánat a szóért – kipofázzák a hadititkokat? Semmit." (Magyar Demokrata, 26. szám)

Januárban a Miniszterelnöki Hivatalban működő pártszolgálati elemzőközpont, a „Stratek" még úgy vélte: „Tartózkodni kell olyan személyek (Boross Péter, Mádl Ferenc, Martonyi János) nevének [elnökjelöltként való] felröppentésétől, akikkel Torgyán József 1990–1994 között konfrontálódott, s emiatt magától értetődően elfogadhatatlanok a jelölő FKGP számára." És tessék: most itt van az egyik „magától értetődően elfogadhatatlan", és a MIÉP-esek kivételével mindenki rá akar szavazni. Sokaknak mégsem sikerült. Nagy rejtély, hogyha (majdnem) mindenki nyíltan Mádl Ferenc mellett volt, kik voltak olyan sokan titokban ellene? Háromszor szavaztak az elnökjelöltről, s harmadszorra sem jött össze a minősített többség, de akkor már a minősítetlen is elég volt. Vagy kilencven képviselő következetesen, minden fordulóban a pártja által támogatott egyetlen jelölt ellen szavazott. Kik lehettek? Torgyán azt mondta az első forduló után: a kisgazdák nem lehettek, mert minden frakciótag nézte a mellette lévőt, hogyan szavaz... Dávid Ibolyának az a remek ötlete támadt, hogy legközelebb minden frakció külön ládába dobja a szavazatait, és akkor majd minden kiderül.

Az új Magyar Köztársaság legnépszerűbb politikusa nyugdíjba vonult. A magyar demokrácia minősége egy gönczárpádnyit romlott. És az sok.

„Nem szabad Trianonra emlékezni, mert ez irritálhatja azokat, akik még ma is elnyomják a magyarokat. Ez a véleménye (sic!) a balliberálisoknak és a baloldaliaknak." (Lovas István: *Fájdalomra emlékezni tilos.* Magyar Demokrata, 23. szám) „Hogy mekkora tragédiát okozott Trianon a magyarságnak, azt máig nem lehet felmérni. Hogy ez a tragédia volt a legnagyobb a magyar történelemben, az valószínű" – így kezdődött a Népszabadság megemlékező vezércikke Trianon 80. évfordulóján (Hovanyecz László: *Trianon öröksége,* június 3.). Ilyenek ezek a ballibek: hiába tudják, hogy nem szabad, mégis csinálják.

Június 8-án a parlamenti Pallag-bizottság elé lépett „A Tanú", Nógrádi Zsolt. Előzmény: a kilencvenes évek első felében a dotált és olcsó háztartási fűtőolajból egyszerű „szőkítéssel" lehetett dízelmotorokba való drága üzemanyagot csinálni. Amikor 1995-ben az árkülönbözetet megszüntették, a fűtőolaj-fogyasztás havi közel egymillió literről néhány ezer literre esett vissza. A fűtőolaj túlnyomó részéből tehát korábban üzemanyag lett, az állami dotációból pedig hatalmas magánvagyonokat alapoztak meg. Mindenki tudta, hogy nem lehet ilyen sokáig, ilyen nagyságrendben szőkíteni, lopni (és mellesleg: rendszeresen vámbűntetteket elkövetni) erős politikai és rendőri kapcsolatok s a lopott pénz egy részének politikai befektetése nélkül. Aztán 2000 nyarán egy pillanatra úgy látszott, hogy van esély e kapcsolatok föltárására. Pallag László kisgazda képviselő és a háttérből őt támogató, a kisgazdákkal ekkortájt jobb és rosszabb ügyekben együttműködő Bartus László újságíró mintha talált volna egy „pentitót", bűnbánó maffiózót Nógrádi Zsolt személyében. Pallag megszállottan és öntörvényűen, „a bizottság én vagyok!" alapon tevékenykedett. Ösztönei alapján döntötte el, kinek hisz. Váratlanul a bizottság elé állította Nógrádi Zsoltot, a nyilvánosságot kizárta a meghallgatásról, majd sajtótájékoztatót tartott, és úgy tálalta föl az újságíróknak Nógrádi állításait (közéjük keverve néhány sajátot), mint az igazságot magát, hozzátéve, hogy számos dokumentum és bizonyíték áll a rendelkezésére. Nógrádira hivatkozva Pallag megnevezte az olaj- és bormaffia politikai védnökeit és fő kapcsolatait: Pintér Sándort, Máté Lászlót, Szabó Ivánt, Lezsák Sándort, Zsíros Gézát, Futaki Gézát. Pallag lett a hónap hőse. Hogyne lett volna: egy ember, aki azzal áll elő, hogy a hivatalban lévő Pintér belügyminiszter volt a magyar maffia legfőbb védnöke, hogy a hivatalban lévő Orbán miniszterelnök kormányzásához személyesen kérte és nyerte el a maffia kegyét, hogy a tanúja személyesen számolt le 750 millió forintot a szocialisták pénzfölhajtójának a győztes 1994-es kampány előtt, és hogy

képviselőtársainak legalább 10-20 százaléka érintett valamiképp a magyar maffia ügyeiben. Pallagot lerohanták az újságírók, naponta elmondta egy-két interjúban, hogy minden oldalon támogatták őt az ellenfél disznóságainak feltárásában, és óvták a sajátjaik bolygatásától, hogy a hatóságok megfélemlítik azokat, akik tanúskodni akarnak, s azért igyekszik mindent elmondani, ami a tudomására jut, mert attól fél, hogyha nem beszél, megfeneklik az ügy. Persze így is megfeneklett. Pallag lényegében semmit nem tudott bizonyítani, az érintettek egy része feljelentette őt rágalmazásért, az ügy elaludt, talán örökre.

Orbán Viktort faggatta a Vasárnapi Újság törzsközönsége: meddig tűri még, hogy a televízióban és a sajtóban uszítsanak a kormány ellen. Azóta kiderült, addig, amíg miniszterelnök. Utána támogatja. De akkor Orbán még úgy vélte, mindig is ő lesz a miniszterelnök, és ennek megfelelő médiatörvényre áhítozott: „Tudomásul veszem azt a helyzetet, még ha nem is örülök neki, hogy Magyarországon egy félresikerült médiatörvény miatt még a közszolgálati televízió esetében sem tudnak az ország választott emberei, beleértve a parlamentet és a kormányt, a köz érdekében föllépni. Ez a rádióra is igaz egyébként. Nézze, én nem akarom eltitkolni, hogy a rádió is meg a televízió is más lenne, hogyha a törvény lehetővé tenné, hogy a kormánynak arra befolyása legyen." (Népszabadság, június 19.)

A hónap prófétája Demján Sándor, aki húsz rongyos állami milliárdból olyan futballreformot csinálna, hogy a professzionális magyar labdarúgás három év alatt elérné az európai középmezőnyt, önfinanszírozóvá válna, a focimeccsek pedig vonzó kulturális szórakozássá szolid családok számára.

A hónap mumusa Kocsis Zoltán, akit a Nemzeti Filharmonikusok zenészeinek négyötöde alkalmatlannak tartott a zenekar vezetésére, aki egy szigorú nemzetközi zsűri képében odaállította zenészei elé a világszínvonal mércéjét (a zenészeket levizsgáztatta, akik leverték a lécet, azokat elküldte, akik átvitték, azokat megfizette), és aki néhány év alatt Európa élvonalába emelte a zenekarát. Talán tizedannyi pénzből, mint amennyi a futballreformhoz kellett volna.

2000. július

„Az idegenszívűek… azért gyűlölnek minket, mert tudják, hogy a Föld első, írott kultúrát hordozó népe vagyunk, minden műveltség alapja tőlünk ered."

(Grespik László)

Július elsejétől szembe kellett néznünk a magyarság kozmikus származásának jogi következményeivel. E következmények fölismerése Grespik László nevéhez fűződik, akit három hónappal korábban állított a Fővárosi Közigazgatási Hivatal élére Orbán Viktor. A miniszterelnök a Demokratából tudhatta, ki lesz a legalkalmasabb arra, hogy eldöntse, sért-e közérdeket valamely külföldi állampolgár budapesti ingatlanszerzése, különös tekintettel Izrael fiaira.

Grespik a kinevezése előtt három hónappal publikálta a *Szkíták törvénye* című folytatásos dolgozatát a Demokratában. A fölszínes közemlékezet csupán a különleges magyar–japán DNS-csavarodásra vonatkozó tézist kapcsolja a műhöz, holott ezt a szerző csupán idézte egy antifinnugrásztól a magyarság kozmikus származásának bizonyságaként. Grespik sokkal inkább a jelenre és az idegenszívűekre vonatkozó állításaival igazolhatta alkalmasságát: „Az idegenszívűek... azért gyűlölnek minket, mert tudják, hogy a Föld első, írott kultúrát hordozó népe vagyunk, minden műveltség alapja tőlünk ered... Sajnos a többségi kisebbség által elnyomott kisebbségi többség ebben az országban a magyar. Befogadunk mi mindig minden fajtát. Szerintem ezt jogos önvédelemből vissza kellene fognunk egy időre, különben a turáni átok, a jószívűség önveszélyessége megöl minket."

Grespik maga volt a turáni áldás: azt a jogosítványát, hogy a közérdekre hivatkozva esetenként és konkrét indoklással megtagadhatja a külföldiektől egy ingatlan tulajdonjogának megszerzéséhez szükséges engedélyt, úgy értelmezte, hogy általában és általános indoklással is megteheti ezt; egyszerű hivatalvezetőként általános

rendelkezést hozhat, és önálló bevándorlási politikát folytathat az idegenszívűek elleni harcra rest törvényhozás helyett. A hivatalvezető június végén bejelentette, hogy július elsejétől országonként és évente húsz engedélyt ad ki és slussz. Az előző évben a fővárosban tizennégy állam polgárai kértek ennél több (sokkal több) engedélyt. A Grespik-kvóta szerint 1999-ben harmadannyi engedélyt adhattak volna ki, mint amennyit kiadtak, a német és az izraeli állampolgároknak kiadott engedélyek alig 7-8 százaléka fért volna bele a kvótába... A miniszterelnök kiállt választottja mellett. A Belügyminisztérium megvizsgálta, kell-e valamit tennie, s úgy találta, nem kell. A bíróság azonban a turáni átok hatálya alatt maradt, s a következő években számos ítéletben marasztalta el Grespik hivatalát az engedélyek konkrét indoklás nélküli megtagadása miatt.

„El kell törölni az informatikai termékek vámját és áfáját" – hirdette az SZDSZ a Pókhálót vagy világhálót című hirdetésében. És várta a véleményeket, javaslatokat. Akkor kellett volna beírni: Kedves SZDSZ! Jussál az eszedbe, ha véletlenül kormányra kerülsz!

Vannak eszdéeszesek, akik annyival eszdéeszesebbek az SZDSZnél, hogy akkor is ellenzékben vannak, amikor a pártjuk kormányra kerül. Eörsi István is ilyen volt. És ilyensége akkor is érvényesült, amikor az SZDSZ nincs kormányon, mert akkor is van önkormányon. Kedves pártját Eörsi István a kilakoltatásra csábító szép nyári időben egy erzsébetvárosi házból szólítja meg (*Mégsem levelet írok*, Népszava, július 17.), amelyben már csak önkényes beköltözők laknak, s amely a Madách sétány projekt útjában áll. Az önkormányzat éppen föl akarja rúgni a Roma Polgárjogi Alapítvánnyal kötött megállapodását, miszerint senkit nem tesznek ki az utcára, hanem komplex szociális program keretében gondoskodnak a tizennyolc család (negyven gyerek) elhelyezéséről. A fölrúgást előkészítendő, Koromzay Annamária SZDSZ-es alpolgármester az Erzsébetvárosban leszögezte, hogy a beköltöző hajléktalanok „általában" koszosak, rendetlenek, zajosak, mindent tönkretesznek, „szinte lehetetlenné teszik közvetlen környezetük, a bérház lakóinak életét". Ez bizony nem könnyű egy olyan házban, ahol rajtuk kívül már nem lakik senki, és csak azok a lakások lakhatóak, amelyeket ők lakhatóvá tettek. Koromzay szerint „érvrendszerük, hogy szociális meg emberi jogaik vannak, nem áll meg, hiszen viselkedésükkel az

összes körülöttük élő ember jogait veszik semmibe". Nincsenek tehát nekik emberi jogaik, mert semmibe veszik a körülöttük élőkét, akik nincsenek is. Koromzay nyilatkozatából „MIÉP-es bűz árad" – állapítja meg Eörsi tévesen, hiszen ez a bűz, sajnos, sohasem volt MIÉP-specifikus.

Ungár Klára ügyvivő és Molnár István kerületi pártelnök közös cikkben válaszolt Eörsinek. Azt írták, hogy Eörsi igaztalanul, tárgyi ismeretek híján vádaskodik, megfeledkezik a tulajdon védelmének liberális elvéről. Azt nem írták, hogy Eörsi mit tud rosszul, azt sem, hogy mi lesz a kilakoltatandó gyerekekkel, viszont igyekeztek elkerülni Eörsi haragját: „Ugye nem haragszol meg, ha azt mondjuk, kutyapicsázni a legkönnyebb, még a hülye is tud." (*Levelet írni nem érdemes.* Népszava, július 19.)

A zuglói önkormányzat is a nehezebb utat választotta. Kutyapicsázás helyett kilakoltatott. Július 20-án (újabb) családokat löktek ki a szabad ég alá, akik egy Várna utcai ház udvarán laktak egy ideig.

Tamás Gáspár Miklós fölvilágosította Ungárékat a tulajdonvédelem szociális és humánus szempontú korlátozásának liberális lehetőségéről és hagyományairól, majd föltette a kérdést: hajlandó-e az SZDSZ vezetése – a párt elveivel ellentétes szalonrasszizmusban és a szegénység iránti jeges közönyben vétkes – militánsait megfeddni, „amint azt hasonló esetekben más pártoktól elvárja". (*Kérdés az SZDSZ-höz.* Népszava, július 22.)

És akkor jött Magyar Bálint – Hungarus ex machina –, és egy kicsit hajlandó volt. Megrótta az egyébként tiszteletet érdemlő vitatkozó feleket, amiért méltatlan hangnemben minősítgették egymást, és biztosított mindenkit: Koromzay „tudja és sajnálja, hogy pontatlanul és félreérthetően fogalmazott", egyébként pedig ő a szerencsétlen nyilatkozatával ellentétes módon a rászoruló romák, szegények érdekében szokott tevékenykedni. Ungár és Molnár tévednek: „A tulajdon bizonyos esetekben korlátozható. Nem szakíthatók szét családok, nem kerülhetnek utcára gyerekek. Nem véletlen, hogy az SZDSZ alkotmányellenesnek tartja a Juharos-féle törvényjavaslatot" (az lehetővé tenné, hogy a jogcím nélküli lakókat közjegyzői határozattal, jogerős bírói ítélet nélkül, gyorsított eljárással ki lehessen dobni az utcára). Magyar intézkedett, a Várna utcaiakat átmenetileg átmeneti szállásokon helyezték el, az Erzsébetvárosban fölfüggesztették a kilakoltatást, amíg nem tudják biztosítani a családok ideiglenes elhelyezését. (*Szabadság és szolidaritás.* Népszava, július 31.) Az ügy nem zárult le, még szó lesz róla.

Juharos Róbert – Magyar akkori véleménye szerint alkotmányellenes – javaslatából törvény lett, melyet az MSZP–SZDSZ-kormánynak esze ágában sem volt megváltoztatni.

Két és fél évnyi idegőrlő otthontalanság és ideiglenesség után a zámolyi roma családok elhagyták az országot. Húsz-egynéhány felnőtt, húsz-egynéhány gyerek. Zámolyon korábban agyonütöttek egy csákvári fiatalembert. Aki ütött, itthon várta az ítéletet. A többieknek pedig azért nem (sem) volt maradásuk, mert a pogrompszichózis törvényei szerint kollektív gyilkosoknak tekintették őket. A pogrompszichózist szolgáló lapok a pogromveszélytől menekülőket menekülő gyilkosként kezelték, és máig is így emlékez(tet)nek rájuk. Szokás szerint.

Debreczeni József és Elek István együtt szoktak repülni. A kilencvenes évek elején együtt röpültek rá a közmédia függetlenségét védő rádió-, tévé- és államelnökre; 1993-ban együtt röpültek az MDF-ből; 2000-ben a Magyar Nemzettől. Debreczenit a májusi „Köd"-ben idézett cikke nyomán kitört vita végén búcsúztatta szerkesztőségi kommentár. Az elítélte „azt a szerzői gyakorlatot", hogy „egy a lapunk hagyományos szellemiségétől, politikai értékrendjétől és felfogásától távol álló, olvasóink többségének ízlését és érzéseit sértő, provokatív cikket abban a tudatban ajánl fel nekünk egy magát jobboldalinak nevező publicista, hogy ha nem közöljük, akkor azt egy baloldali lap rögtön örömmel, sőt kárörömmel megjelenteti". (Magyar Nemzet, június 8.)

Elek István nem sokkal ezután a *Jelentéstani töredékek* című sorozata miatt kényszerült ki a Magyar Nemzetből, miután zsidózás vádjával illette az orbánikus egyházban szentnek számító tehenek egyikét.

A Magyar Hírlap befogadta Eleket, de már az első töredék (július 3.) közlése után kitört a tiltakozás hatalmas hulláma, és gyorsan kimosta a sorozatot a lapból. Ezúttal Eörsi István is a belakoltatás ellen emelte fel szavát. Sőt, ő emelte a legmagasabbra. Abból a kétségtelen tényből, hogy a diktatúra idején a sajtó nem szerveződhetett irányzatok szerint, azt a téves következtetést vonta le, hogy egy lap annyiban része a demokráciának, amennyire irányzatos. Ha egy

kormánypárti publicista bebocsáttatást nyer egy ellenzéki lapba, az „kínos fejlemény, mert rést üt a sajtónak a demokratikus rendszerváltozás után kialakult demokratikus struktúráján". (*Egy kínos fejleményről.* Magyar Hírlap, július 5.) Egy lap – egy irányzat; ez így természetes, ebben egyetértett Eörsi és a Magyar Nemzet. A Magyar Nemzet részéről ez érthető, hiszen így nyer értelmet és demokratikus legitimációt a rendszerváltás színes, vegyes irányzatú sikerlapjának brutális gleichschaltolása, amit akkori pártjával együtt természetesen Elek és Debreczeni is támogatott.

A demokratikus sajtó nem abban különbözik a diktatúra sajtójától, hogy az ellenkezőjét teszi, hanem attól, hogy amit tesz, nem hatalmi kényszerre teszi. Ha olyan írást közöl egy lap, ha olyan publicistát fogad be sorozatszerzőnek, amit, akit nem érdemes (a Magyar Hírlap vélhetőleg ezt tette), ha karaktere, szerkesztési elvei elmosódottak – ez mind szakmai probléma, semmi köze a demokráciához. Jó, ha egy lapnak van felismerhető irányzata, de akkor jó, ha az arányokból ismerhető fel, és nem más irányzatok kirekesztéséből. A Magyar Nemzet (és mutatis mutandis Eörsi és sokan mások) által kárhoztatott „szerzői gyakorlatot" igényes szerkesztő bízvást üdvösnek tekintheti, hiszen az igényes olvasó igényli a kihívást, hogy időközönként nézeteitől nagyon eltérő dolgozatokkal provokálják, az igénytelen olvasó pedig azt sem igényli, hogy vélelmeitől akár csak kicsit is eltérő írásokkal zavarják.

Orbán Viktor a hónap közepén három hétre elment pihenni. De már előtte is elég pihentnek tűnt. A hónap elején a magyar reformátusok világtalálkozóján beszélt: „Ha nincs Károli Gáspár, akkor ma ki tudja, milyen nyelven beszélnénk. Azóta magyarul olvassuk az Isten igéjét, magyarul szól a prédikáció, költőink magyarul írják verseiket." (*Tisztán tartani a forrást.* Magyar Nemzet, július 5.) Azt nem tudjuk, milyen nyelven írták volna a magyar irodalmat az Ómagyar Mária-siralomtól Balassiig, ha nincsenek a reformátusok, de az tényleg igaz, hogy sehol nem beszélnek magyarul, ahová nem tört be a reformáció. Hanem olaszul, spanyolul, portugálul, katalánul, baszkul stb. Amilyen a mi formánk, mi biztos szárdul beszélnénk.

Az e havi feledésbe merült Orbán-szövegek közül kiemelkedik egy feledhetetlen: ha az EU nem nevezi meg az év végéig csatlakozásunk dátumát, akkor „el kell gondolkodnunk más megoldáson",

mert hiszen „az EU-n kívül is van élet". Most már sosem fogjuk megtudni, mi lenne az a más megoldás. Orbán mostanában azzal próbálkozik, hogy legalább az erdélyi magyarok megtudják.

Orbán szabadsága idején is közöttünk maradt. Kondor Katalin előre fölvett vele három hétre való szerda reggeli aktuális interjút, és ezeket adagolta a szokott időben. A Medgyessy-kormány idején Friderikusz Sándor próbálkozott valami kicsit hasonlóval a televízióban, de azt a Fidesz fölháborító csalásnak minősítette. Most már tudjuk, mikor helyes az ilyesmi, és mikor csalás. Akkor csalás, ha egy hétig folyik, ha jelzik, hogy előre fölvett adásról van szó, és a miniszterelnökön kívül más (például ellenzéki) politikusokat is tesznek a konzervbe. És akkor helyes, ha három hétig folyik a konzervszó, és csak a miniszterelnökből...

Kövér László ezen a nyáron a Bálványosi Nyári Egyetemen az RMDSZ egységének megőrzése mellett érvelt, és „kártékonynak minősítette azok tevékenységét, akik belső harcokkal gyengítik az egységet". (Népszabadság, július 25.)

Leváltották a rendőrfőkapitányokat. Hetet. Egyet meg áthelyeztek. Indoklás nélkül. A belügyminiszter szerint nem is kellett különösebb indoklás, hisz csak azért váltották le őket, hogy jobb legyen nekik. Érdeklődési körüknek megfelelőbb munkát kapnak.

„Vannak pillanatok (események), melyek kapcsán nem illik fintorogni" – írta a Népszabadság sportrovatának vezetője, és nyomban fintorogni kezdett, amire, ha nem is illik, jó oka volt. A kormány úgy döntött, hogy beleönt 21 milliárd forintot a magyar fociba. „Mármost az a kérdés, az a futballszerű valami elindul-e fölfelé pusztán attól, hogy harminchat létesítmény... (megszokásból nevezzük ezeket stadionoknak) két-három esztendőn belül modernizálódik, megújul a nézőtér, háttámlát kapnak az ülőkék, a meszelés nyomán az illemhelyről elillan a bűz, és a vagyonba kerülő beléptetőrendszereknek köszönhetően a legtöbb zsivány kívül reked." (Jakab József: *Huszonegymilliárd.* Népszabadság, július 24.) A kolléga azt gondolta, hogy nem. Arra már nem is gondolt, hogy a bűz se illan el, és a zsivány se reked ki.

Elérkezett az utolsó pillanat, hogy elkezdjék a Duna-parton fölépíteni azt az épületszerűséget, amelyben a választási kampány közepén bemutathatnak majd egy tragédiaszerűséget. Fölöldha-

tatlan ellentmondás állott az építkezés útjában. Schwajda György kormánybiztos, aki nyilatkozata szerint minden lépését egyeztette a miniszterelnökkel, ragaszkodott a házi építésze, Siklós Mária által készített tervhez. Ennek a tervnek semmilyen pályázaton, semmilyen szakmai zsűri előtt nem lett volna esélye, és egyetlen civilizált országban sem lehet egy fontos középületet fölépíteni úgy, hogy a miniszterelnök esetleges ízlésű, laikus bizalmasa egy személyben, építészektől és pályázatoktól függetlenül döntse el, mit építenek a sokmilliárdnyi közpénzből. A föloldhatatlan ellentmondás föloldása végett kiírtak egy pályázatot, mely azt is tartalmazta, hogy „a tervpályázat célja a legjobb építészeti elképzelés kiválasztása, mely jelentősebb változtatás nélkül megvalósítható, a tervpályázat nyertese további tervezésre vonatkozó felkérést kap". És tartalmazta, hogy a tervezőnek figyelembe kell vennie a Siklós-féle „irányadó" tervsorozatot. A pályázaton az vett részt, akit meghívtak rá, a zsűriben Schwajdán és Várhegyi Attila államtitkáron kívül az az öt építész vett részt, akit Schwajda a kamara listájáról kiválasztott. A Kossuth-díjas Vadász György csapatának terve győzött az öt építész igen-jével Schwajda és Várhegyi nemje ellenére.

Schwajda kijelentette, hogy csalás az egész, az összes pályázót ki kellett volna zárni, őt „bohócnak szerződtették egy pályázati színjátékhoz", „a tisztelt építész urak nem tudják, hogy egy színháznak milyennek kell lennie", tudniillik „a Nemzeti Színháznak egyetlen építészeti megjelenítése lehet, az eklektika", mert a színház maga a megtestesült eklektika. (*„Pályázati színjátékhoz bohócnak szerződtettek".* Balogh Gyula interjúja Schwajda Györggyel. Magyar Hírlap, július 1.) Még egy aláírás-gyűjtési akciót is szerveztek: negyvenkét önkéntes esztéta tiltakozott Vadász terve ellen, írván: „Mi a gömbölyű formákat kedveljük. Székesegyházszerű épületet akarunk látni a Duna partján." Schwajda úgy vélte, hogy ha Vadász tud valamit tenni annak érdekében, hogy a Siklós tervezte épület még szebb (esetleg még gömbölyűbb?) legyen, akkor tehet, de mást nem. Mivel nem tudták rávenni a nagy építészt, hogy a kis építész kisinasa legyen, a tárgyalások megszakadtak, és Schwajda végre beadhatta engedélyezésre Siklós terveit. Az akarat diadala.

Meghalt Petri György, akinek kitüntetése ellen Torgyán József annak idején hevesen tiltakozott, nemzet- és vallásgyalázónak minősítvén műveit.

Senki nem írt annyi halálban végződős verset, mint Petri. Olyanokat, melyek az életre kérdeznek vissza:

„Forrás voltunk? Vagy kelés?"

(*Utóhangok*)

„Vagy bízzunk, hogy a kandi szem
azért leskel reánk,
és nincs hiába semmisem?"

(*Isten szeme mindent lát*)

2000. augusztus

„HORN GYULA (MSZP): Vagy Torgyán Pubin kívül ismer-e kisgazda képviselőt? (Derültség az MSZP padsoraiból. Az elnök megkocogtatja a csengőt.) Ez sértő, Géza? ELNÖK (Gyimóthy Géza): Sértő, igen! És megkérem, hogy a... HORN GYULA (MSZP): Hát ne hülyéskedj! (Derültség és taps az MSZP padsoraiból.) Ez kedveskedés akart lenni! Nem érted?"

(Párbeszéd az ország házában)

Az ország feje nyaralt, az ország hajója elsüllyedt. Oroszországé természetesen. A tábornokok és a politikusok sok napon át sokféle változatban adták elő, mikor, mitől süllyedt le a Kurszk atomtengeralattjáró a tenger fenekére, meddig hallottak onnan életjeleket, mivel ütközött (idegen hajóval persze), mi robbant rajta, mi nem, hogyan próbálták menteni az embereket, s miért nem. Ahány változat, annyi hazugság. Végül beismerték, hogy Oroszországnak nincsenek a felszín alatti mentésre alkalmas eszközei, emberei, és megengedték a norvég mentőknek, hogy elérjék a hajót. Kiderült, hogy a 118 fős legénység túlnyomó része már a baleset utáni percekben meghalt, s nem sokkal később a többiek is.

A Kurszk a világverő orosz hadsereg lepusztulásának jelképe lett. A magyar minimálbér körül kereső parancsnokok vezénylete alatt tapasztalatlan, kiképzetlen sorkatonák bütykölték az atomhajót, amelybe állandóan beszivárgott a víz, mert a flotta javító- és karbantartó-hálózata összeomlott. A 42 atom-tengeralattjáróból pénzhiány miatt egyszerre legfeljebb három járőrözött, a legénység nem is igen tudta, hogy viselkedik egy tengeralattjáró a tenger(b)en. A Népszabadság tudósítója a tragédia napjaiban is ott látta Moszkvában a diadalmasan előretörő cirkálót ábrázoló transzparenst a felirattal: „Ütőképes haditengerészet Oroszország dicsőségéért." (Szalai Zoltán: *Murmanszk siratja fiait.* Népszabadság, augusztus 26.)

A víz után jött a tűz, a mélység után a magasság. A Kurszk felrobbanása után két héttel leégett a Nyugat túlszárnyalására irányuló szovjet ambíciók jelképe, az osztankinói tévétorony. Addig égett, amíg

volt benne valami éghető, mert a torony oltásához nem volt eszköz. Putyin elnök akkorra már kipihente magát, és közzétette fölismerését: „az újabb katasztrófa pontosan tükrözi a mai Oroszország állapotát".

Mi Oroszországhoz képest nagyon olcsón megúsztuk – magunkhoz képest nem, de nem árulták el nekünk, hogy mennyire nem. Nálunk szerencsére csak tervezett tűz volt. Vízre tervezett tűz. Ebben az évben először a Gellért-hegy helyett a Dunáról rugaszkodott el a Szent István-napi tűzijáték. Kuncze Gábor arra gondolt, hogy „valószínűleg a Gellért-hegy is kommunista volt", azért kellett a Fidesznek elvinnie onnan a tűzijátékot. Kuncze aggódott, hogy tüzet foghat az Országháznál a faállványzat. (*Játék a tűzzel.* Bányai György interjúja. 168 Óra, augusztus 17.) Az aggodalom akkor még felesleges volt, a tűzfogás a következő kormányra maradt.

A tűzijátékot korábban a Honvédelmi Minisztérium szervezte közbeszerzési eljárással, most pedig a Miniszterelnöki Hivatal Országimázs Központja közbeszerzési eljárás nélkül.

Az augusztus 20-i állami ünnepségek közel egymilliárd forintba kerültek, de hogy ezen belül ki, mire, mennyit kapott, azt nem árulták el. Az Országimázs Központ vezetője azzal zavarta el az érdeklődőket, hogy karácsonykor sem kérdezik meg a nagymamát, hogy mennyibe került a bejgli, mert azzal elrontják az ünnep hangulatát. A Fidesz azóta átértékelte a nagymamát is meg az ünneprontást is. Biztosan megtudták valahonnan, hogy az állami nagymama állami pénzből süti a bejglit. Az állam pénzét pedig sokkal inkább a magukénak érzik, amióta nem az övék.

A millenniumi augusztus jeles retorikai teljesítményekre ösztönözte az ország vezetőit. Torgyán József Feldebrőn miniszteri tevékenységének eredményét „megmagyarázhatatlan agrárcsodának" nevezte, Szabó János hadügyminiszter ugyanott „a magyar államiság ezeréves sikertörténetéről" beszélt. Többen észrevételezték (például Váncsa István, Élet és Irodalom, augusztus 18.), hogy az állami ünnepségek obligát darabjainak szerzői, Kölcsey és Vörösmarty, nem tudnak erről a sikertörténetről. Persze hol volt még akkor Doberdó, Trianon és a Don-kanyar! A kommunistákról nem is beszélve!

Az ezeréves sikertörténet azonban semmi a Grespikek tízezer éveséhez képest. „Tízezer éve vagyunk itt, a Kárpát-medencében" – így kezdte Grespik László előadását a Kisgazdák Budapest Jövőjé-

ért című rendezvényen. Keveset tudunk ezekről a Grespikekről, de mindenesetre türelmes népek lehetnek, ha kilencezer évig vártak itt, hogy jöjjenek végre a magyarok, és asszimilálják őket.

A tűzijáték előtti hétvégén Orbán Viktor a kommunisták, az ateisták és a miegyebek után önmagát is kizárta a hazából. Hazalátogatott a szülőfalujába, összefutott a Rómából gyalogszerrel hazafelé tartó zarándokcsapattal, és tájékoztatta őket arról, hogy Szent István éppen Alcsútdoboznál ajánlotta fel Máriának az országot, és ezért vagyunk mi ma Mária országa, és nem másé. Igaz, hogy Szent István korában a szülőfalu még nem létezett, de a helye igen, és egyébként is, mindenki azt hisz, amit akar. Csak nem mondhatja magát annak, amivel a hite összeférhetetlen. A magyar reformátusok nem hisznek Mária országában, nem élnek Mária országában, hanem azt vallják, hogy „István már nem az ige útján haladt, amikor XI. századi életírója szerint »magát és országát fogadással és odaadással szüntelen könyörgések között ajánlá Isten örökké szűz anyjának, Máriának oltalmába«". (Dr. Révész Imre: *Magyar Református Egyháztörténet*. I. köt., 17. o. Debrecen, 1938)

Csurka István a Hősök terén, Bencsik András a Demokratában magasztalta a tüzet, a vasat és a megalkuvás nélküli kegyetlenséget, amellyel szerintük Szent István a nemzetet megtartó hitet terjesztette. Bencsik egyenesen kiszelyi magasságokba magasztalta a szent királyt, állítván, hogy „legalább akkora tisztelet illeti, mint Kiszely Istvánt", aki bebizonyította, hogy már Árpád fejedelem is keresztény volt. Én be tudnám bizonyítani, hogy fideszes is volt, csak nem tudnék elmenekülni a tisztelőim elől.

István-nap előestéjén a Margit-szigeten belefojtották a szót egy magas rangú ellenzéki politikusba, Bánk bánba. Mátyás Győző a következőképpen foglalta össze az eseményeket: „Az én csökött értékrendem szerint ugyanis egy nagyszabású Bánk bán-előadás méltó a nemzeti önbecsülésünket is kifejezni hivatott ünnep emelkedettségéhez. Egy kereskedelmi rádiós hakni viszont nem. Az meg, hogy egy csapat vernyogó pojáca megzavarja az ünnepi előadást – nonszensz. Hogyan kerülhettek oda egyáltalán? Szervezési hiba, igen. De ha egyszer szóltak nekik, hát nem evidens, hogy fejlesunyva húznak el a bolhapiacra? Nem, válaszként pökhendiség, őrző-védő sztájl, vérdurungság. Mellesleg: ezúton gratulálok az MSZP

Budapesti Tanácsa illetékeseinek, akik – ha mégoly áttételesen is – hamisítatlan Schmuck Andor-i ízléssel odaszervezték ezt a bóvlishow-t. Igazi szoci hiedelem (uramisten, amit ezek a valóságról gondolnak!): így lehet a fiatalokban múlhatatlan vonzalmat kelteni a baloldali értékek iránt." (Mátyás Győző: *Magyar ünnep*. 168 Óra, augusztus 31.)

Grespik László az ügy kapcsán levelet írt Demszky Gábor főpolgármesternek, melyben kifejtette az ürömből az örömöt: „Vigaszunk csak az, hogy az eset kiemelt figyelmet irányított a hazafias érzelmeket hordozó klasszikus művészet létére, ügyére és védelmének szükségességére. Ez olyasmi hatalmas pozitív hozadék, mint a tiszai árvízé: az árvíz soha nem látott mennyiségű vízzel kimosta a Tiszát a ciánszennyezések után, betelepítette azt újra hallal, rákényszerítette az államot a jövő érdekében való költségráfordításra, újjáépítésre, és a Tisza mellett élőket soha vagy rég nem látott igazi lelki egységbe kovácsolta. Így az árvíznek (is) több lett a haszna, mint a kára." (Mancs, augusztus 24.)

A mogyoródi önkormányzat megpróbálkozott a Forma–1-es nagydíjra látogató férfinép libidójának népgazdasági hasznosításával. Korábban az autóversenyhez kötődő szexuális szolgáltatások önkormányzati jóváhagyás, fedél és adóztatás nélkül folytak. Ez évben azonban az önkormányzat biztatására vigalmi bódésor épült, s abban a lányok iparengedéllyel szolgáltattak.

A bódékban víz nem volt, csak priccs, törülköző és büdös. Hatósági engedély nélkül épültek, semmiféle higiéniai előírásnak nem feleltek meg, de hiába is feleltek volna, mivel a törvény szerint mindenképpen bűntettet követ el az, „aki épületet vagy egyéb helyet üzletszerű kéjelgés céljára másnak a rendelkezésére bocsát". Márpedig Mogyoródon éppen ezt tették, mégpedig az önkormányzat kezdeményezésére. A Népszabadság publicistája föl is tette a kérdést: „Most akkor – ötletgazdaként, felbujtói minőségben – be kell csukni a mogyoródi helyhatóság egész képviselő-testületét?" (Lencsés Károly: *Hungaroprostik*. Népszabadság, augusztus 14.)

A Magyar Nemzet vezércikkírója üdvözli, hogy a kormány hat hónapra kívánja csökkenteni a sorkatonai szolgálatot, de még inkább üdvözli, hogy nem akarja eltörölni. A szolgálati idő csökkentése azért (is) jó, „mert így több ember kell a szükséges létszám el-

éréséhez, s több fiatal kóstolhat bele a kiképzés nehézségeibe... A fiatalemberek a nem kevés gyötrelem mellett olyan élményeket is szereznek, olyan barátságokat is kötnek, amelyek révén szorosabban tartoznak a hazához. Talán ez utóbbi elem is megbúvik a mögött a szélsőséges politikai szándék mögött, mely szerint »el kell törölni a sorkötelezettséget«... Az extrém törekvés képviselői úgy vélik, a hazafiság túlhaladott eszme... A sorkötelezettség eltörlése mint szándék az európai kultúra lényegétől is idegen... Akik tehát a kötelességeket – köztük a sorkötelezettséget – le akarják rombolni, önmagukat rekesztik ki az európai kultúrából, s válnak szalonképtelenné a magyar értelmiségi körökben." (Molnár Pál: *Angyalbőrben.* Magyar Nemzet, augusztus 17.) A szalon elnéptelenedett, a Fidesz elképtelenedett.

Folytatódott a vita az olajügyekről. Nógrádi Zsolt koronatanú egy tévéinterjúban kijelentette, hogy az MDF, az SZDSZ és az MSZP teljes vezérkara tudott mindenről, mindannyian cinkosok. Van neki egy 18 ezer oldalas aktája az ország félezer közszereplőjéről, amit majd átad, s akkor mindenki jól lelepleződik, csak a fideszesek, a kisgazdák és a MIÉP-esek nem, mert ők érintetlenek. Az interjú után a megvádolt pártok azzal vádolták a megvádolatlanokat, hogy ők mozgatják a háttérből kormányzati, titkosszolgálati eszközökkel a koronatanút, aki még arról se nagyon tudhatott, hogy kik érintettek, hát még arról, hogy kik nem. A szocialisták kezdeményezték az Országgyűlés rendkívüli ülésének összehívását: ha kiderül, hogy tényleg kormányzati, titkosszolgálati manipuláció áll a háttérben, akkor a kormánynak le kell vonnia a megfelelő következtetéseket. Ekkor a megvádolatlan pártok vették át a megvádoltak vádjait: nyilván a megvádolt ellenzékiek mozgatják maguk ellen a megbízhatatlan tanút, hogy minél nagyobb legyen a zűrzavar. Szerető Szabolcs szerint az MSZP arra akarta fölhasználni Nógrádit, hogy a számára kedvező közvélemény-kutatási eredmények ismeretében előre hozott választásokat kényszerítsen ki. (*Ámokfutás.* Magyar Nemzet, augusztus 4.) Szerető Szabolcs megjósolta, hogy „a pártok minden eddigi színvonalat alulmúló vádaskodása jellemzi majd az ülést, ami további rombolja a parlament tekintélyét, az olajügyek körüli homály viszont cseppet sem oszlik". Ezzel a jóslással nagy kockázatot nem vállalt. A rendkívüli ülés valóban ilyen volt, s ilyenként bele is veszett volna a feledés homályába, ha Horn Gyula nem

lett volna kedveskedős kedvében: „HORN GYULA (MSZP): Hölgyeim és Uraim! Az apparátusok több száz fővel nem tudják ilyen konkrét, bonyolult ügyekben megállapítani, hogy kihez-mihez ágazik le az egész. Kérem, immár tanácsként mondom: kérdezze meg ezt a koronatanút! Korona? Hát tanú! Azért a koronát ne gyalázzuk meg! *(Derültség az MSZP padsoraiból.)* Kérdezze már meg, hogy Csurka Istvánon kívül ismer-e még MIÉP-es képviselőket név szerint! Ha tudja, hogy nincsenek benne MIÉP-esek, akkor tudnia kell. Orbán Viktoron kívül fideszes képviselőt? Vagy Torgyán Pubin kívül ismer-e kisgazda képviselőt? *(Derültség az MSZP padsoraiból. Az elnök megkocogtatja a csengőt.)* Ez sértő, Géza? ELNÖK (Gyimóthy Géza): Sértő, igen! És megkérem, hogy a... HORN GYULA (MSZP): Hát ne hülyéskedj! *(Derültség és taps az MSZP padsoraiból.)* Ez kedveskedés akart lenni! Nem érted? ELNÖK: Képviselő úr! Lenyűgöző az előadásmódja, de akkor is, itt jelen nem lévő képviselőket nem sértegetünk! HORN GYULA (MSZP): Elnök úr, az is tilos, ha... ELNÖK: Rendreutasítom, így nem beszélünk! HORN GYULA (MSZP): Jó! Egyébként a szemébe is úgy szoktam mondani, hogy Pubi, de ha ez sérti önt, akkor nem fogom. *(Derültség és taps az MSZP padsoraiban.)* ELNÖK: Miniszterelnök úr, én is tudnék önre olyan szót mondani, amely önt sértené. Tessék, folytassa tovább!"

Most már sose fogjuk megtudni, hogy mit tudna mondani a Gyimóthy, ha megengedné magának.

Az SZDSZ táján csönd honolt. A csönd mélyén azonban már elsülni készült a csodafegyver, melyet Horn Gábor így mutatott be: „Demszky más: bízom benne, hogy ő a párt vezető személyisége, listavezetője, húzóembere lesz a kampányban. Most persze a várost vezeti: egy kétmilliós metropolisnak egész emberre van szüksége. A kampányban viszont... ő lehet a mi csodafegyverünk." *(Csodafegyverek.* Bocskay Zsolt interjúja. 168 Óra, augusztus 3.) Akkor még Demszky is úgy látta, hogy nincs neki elég feneke két lóhoz (terepjáróról akkor még szó sem volt), nem akar ő az SZDSZ elnöke lenni: „Nem leszek az SZDSZ elnöke, már csak azért sem, mert nem lehet két lovat megülni egyszerre, néha még egyet is nagyon nehéz. Támogatom Magyar Bálint elnökségét, vele akarok együtt dolgozni." Bizony, a nem akarásnak akarás a vége, az akarásnak nyögés, az elsülésnek meg felsülés.

2000. szeptember

„A sajtóegységek mind ritkábban szánnak teret és időt a július végén Strasbourgba távozott cigányoknak. Mára nagyjából-egészéből mindenki tisztában van azzal, hogy a nagy dérrel-dúrral előterjesztett menekültkérelmeket Franciaország visszadobja, és a romák belekóstolhatnak a fényes jövőt nem jósoló, igazi hazátlanságba."

(Matúz Gábor–Sinkovics László)

Volt egy picike falu, ahol nem volt semmi. Se vízvezeték, se köves út, se más. Ez a picike falu egyszer csak kitört az ismeretlenségből. A gáz törte ki. Pusztaszőlős határában a gáz levetette a kútját. Ha egymásra rakták volna a falu két tucat házát, akkor sem érték volna el a lángcsóva tetejét. A kocsma megtelt katasztrófaturistákkal és újságírókkal. Valamennyien nagyon érdekesnek találták, hogy még gázvezeték sincs a faluban, ahol a kútvíz is büdös a gáztól, ahol a belobbantott gáz robajától hetek óta nem lehet aludni, nem lehet füldugó és nyugtatók nélkül létezni, nem lehet beszélgetni, csak ordibálni, ahol remeg a föld, repednek a falak. Szeptember 3-án, két hét után elfojtották a gázkitörést, néhány óra múlva kicsit arrébb kitört a gáz újra. És égett, és dübörgött még sokáig. Azután csend lett, a gázvezeték elkészült, a házakat rendbe hozták. Éltek a kitörési lehetőséggel.

Lovas István igazat írt. De nem tehetett róla, mert nem úgy gondolta. Azt írta, hogy a Magyar Rádiónál „egyoldalúbb keresve sem igen található az európai skálán", s úgy gondolta, tovább romlana a helyzet, ha Lakatos Pált (a MIÉP 2002-es képviselőjelöltjét és delegáltját az MTI tulajdonosi tanácsadó testületében) eltávolítanák a Vasárnapi Újság éléről (Magyar Demokrata, 32. szám). Nem távolították el, de távoztak, akik akarták. A mérsékelt szervilizmust elsöpörte a radikális. Még a nyáron kezdődött a söprés, amikor lejárt Hajdú István elnöki mandátuma. Hajdút, a régi, megbízható pártmunkást, a pártállami rádió utolsó elnökét 1996-ban a kisgazdapárt által jelölt kurátor, az imént idézett Lovas István javaslatára választották elnökké. Úgy, hogy valamennyi (akkor és most) ellenzéki párt kurátora rá szavazott, csak az (akkor és most kormányon lévő) szabad demokraták jelöltje, Gálik Mihály szavazott ellene. Az ő elnöksége alatt lett a rádió olyan, hogy „egyoldalúbb keresve sem igen található az európai skálán". Az európai skála széle azonban a Fidesz skáláján még mindig csak középen volt, ezért Hajdúnak semmi esélye nem lehetett rá, hogy a csonka kuratóriumi elnökség újra jelölje. Megszállta őt az esélytelenség ihlete, és elkezdte fönnhangon bírálni, amit addig csöndben tűrt: a hírműsorok kormánypárti elfogultságát, a szerdai miniszterelnöki interjúkat, a Vasárnapi Újságot stb. Mintha nem is ő lett volna a Kossuth-adó főszerkesztőjének, Kondor Katalinnak a főnöke, hanem fordítva. És nemcsak mintha, hanem valóban. A kormánypártok szerettek volna végre a valódi főnökből elnököt csinálni, de egyelőre nem tudtak, mert a civil szervezetek kurátorai ellenálltak. Hajdú elnöki jogkörét az új elnök megválasztásáig Antall József egykori sajtófőnöke, Juhász Judit alelnök gyakorolta volna, de nem sikerült neki.

Juhász Judit két dolgot szeretett volna elérni: 1. Kondor Katalin ne hosszabbítsa meg Lakatos Pál augusztus végén lejáró szerződését; 2. a miniszterelnöki interjúk készítése ne legyen Orbán két bizalmasának, Kondornak és Hollós Jánosnak a „hitbizománya".

Borókai Gábor kormányszóvivő levelet írt Juhász Juditnak, és hangot adott meglepetésének, amiért az ügyvezető elnök bírálja a miniszterelnöki interjúk eddigi gyakorlatát. Leszögezte: a maguk részéről ragaszkodnak hozzá, hogy Orbánnal csak vezető állású rádiósok készítsenek interjút. Rögvest föl is kérte Juhászt, legyen ez ő. Borókai figyelmeztette az alelnök asszonyt: kár az ellenzéki támadások kivédésére törekednie, mert ezek „természetüknél fogva elkerülhetetlenek és kivédhetetlenek". (Magyar Hírlap, augusztus 10.) Igaz, 2002 óta tudjuk, hogy egyáltalán nem azok, csak egy törvénytelen úton betelepített kormánypárti elnök kell hozzá, akiből kormányváltás után törvényes úton kitelepíthetetlen ellenzéki elnök lesz. Juhász nem kért a megtiszteltetésből, inkább lemondott. Kivált, hogy a Vasárnapi Újság ügyében sem volt már teendője, mert Kondor Katalin az ő utasítása ellenére meghosszabbította Lakatos szerződését. A lemondását Juhász Judit többek között azzal indokolta, hogy Kondor nem méltányolja az ő jogait, és fütyül az utasításaira. A gyakorolhatatlan elnöki jogkör az annak gyakorlását nem is ambicionáló gazdasági igazgatóra szállt.

A kuratóriumi elnökség egyik kormánypárti tagja még a nyáron azzal fenyegette meg a civil kurátorokat, hogy ha leszavazzák Kondort, akkor a végén a portás fogja vezetni a rádiót. Sajnos azonban nem alakultak ilyen szerencsésen a dolgok. Kondor Katalint egyévi huzakodás után négy évre elnökké választották. Ha nem vacakolnak annyit, akkor a Magyar Rádió egy évvel korábban szabadult volna.

Hajdú Istvánt Fiala János kérdezgette elnöksége titkairól: *„– Mi az igazság abból, hogy az 1998-as választásokat követően kapott egy közel negyven nevet tartalmazó listát, akiknek a távozását szívesen látta volna a frissen megválasztott kormány?* – Ilyen lista nem volt, de félreérthetetlen formában közölték velem, hogy nem vagyok olyan alkat, aki meg tudná valósítani elnöki tervét anélkül, hogy ezt a közel három tucat embert eltávolítaná. Azt válaszoltam, hogy én mégis megpróbálom." Nem sikerült, de a nem létező listán szereplő rádiósok jelentős része (Bolgár György, Rangos Katalin, Rádai Eszter stb.) mégis eltávolítódott. Fiala János is búcsúzott – éppen ezzel az interjúval. (Élet és Irodalom, szeptember 29.)

Volt egy gentlemen's agreement. De nem volt hozzá gentlemen. A koalíciós pártok a csonka kuratóriumokkal lenyúlt médiumokon úgy osztozkodtak volna, hogy a Fideszé a nagy tévé, a kisgazdáké a kicsi. A Duna. A kisgazdák jelöltje a szabolcsi Szamos TV vezetője, Bolyáki Attila volt. Liebmann Katalin, a fővárosi kisgazda asszony ugyan beprotezsálta a helyére Koltay Gábor filmrendezőt, aki az ő férjét, Várkonyi Balázst nevezte volna ki alelnöknek, de Torgyán József az utolsó pillanatban mégiscsak az eredeti jelölt mellett döntött. Ám hiába, mert a Fidesz az ilyesféle megállapodásokat nem szokta betartani. Ahogy Bábolna és a jegybank alelnöki posztja esetében, úgy a Duna TV esetében sem. Ragaszkodtak Pekár István alelnökhöz, aki megígérte, hogy elnökké választása esetén Bayer Zsoltot nevezi ki alelnöknek. És lőn. De ahhoz, hogy legyen, kevesen voltak a Fidesz kurátorai. Az MDF jelöltje, Pálfy G. István volt a mérleg nyelve, mely a nagyobb nyalnivaló irányába billent. (Lásd Szűcs László: *Csavaros elnökválasztás.* Népszabadság, szeptember 22.)

A Magyar Nemzetben Bereményi Géza és Eperjes Károly nyilatkozott a készülő Széchenyi-filmről. „Akkor merült fel, hogy esetleg angol színészre osztják a szerepet. Én annyira tisztelem Széchenyit, hogy a róla szóló filmben hajlandó lennék inast is játszani, de hogy német, angol vagy francia színész játssza Kossuthot, Széchenyit, Wesselényit, ez számomra elképzelhetetlen" – mondta Eperjes. Sokan fölszólaltak, hogy a film maradjon, úgymond, nemzeti. Maradt. *„– Erre ön visszakozott?* – Igen, visszakoztam. – *Ez a visszavonulás okozott-e belső traumát?* – Igen, belső traumát okozott, de nem nagyot, mert én ennek a filmnek a bábája vagyok, és az a kötelességem, hogy világra segítsem a gyermeket. És hogyha a realitásokkal szembeszegülök, ártok a film elkészítésének" – így Bereményi. Eperjes elmondja, hogy Bereményi el akarta hagyni azt a jelenetet, melyben Széchenyi majdnem belefulladt a tengerbe, de ő ragaszkodott hozzá. Meglett. Ekkor még nem dőlt el, hogy Széchenyi főbe lövi-e magát a film végén, ahogy Bereményi gondolja helyesnek (meg a magyar történelemtudomány), vagy csak a dörrenést halljuk, mert Eperjes szerint „egy nagy legendával kell befejezni a filmet". „– A vita még függőben van – mondja Bereményi Géza... – Nem a kettőnk vitája dönti majd el, hogyan fejeződik be a film, hanem megint a realitások." (Kő András: *Boldog feltámadást, uraim.* Magyar Nemzet, szeptember 9.) A Hídembert tehát Bereményi helyett a realitások rendezték, a realitások pedig nem a történelmi realitásoknak kedveztek. Bereményi porcikáról porcikára beadta a derekát, pedig milyen derék derék volt.

Eperjes Károly hatvanadmagával három napra Rómába utazott. Volt vele államfő, kormányfő, érsek, néhány miniszter, államtitkár, feleség és kultúránk sok jelese. Az ezeréves fennállását ünneplő Magyarország hangversennyel köszöntötte a pápát, kinek elődje ezer évvel azelőtt koronát küldött Vajknak. A népes magyar küldöttséget a legelegánsabb római szállodákban helyezték el. Az egész kijött cirka 60 millióból. A magyar politikusok számára politikai tárgyalásokat nem szerveztek, a koncerten olasz politikusok nem voltak jelen, az olasz sajtó a hangversenyről érdemben nem vett tudomást.

Orbán Viktor Rómából a sidneyi olimpiára utazott. A legtöbb kormányt csupán a sportminiszter képviselte a játékokon, a magyar kormányt heten. Öten a mi pénzünkből, ketten (a sportminiszter és államtitkára) csak részben, mert az ő szállásukat a NOB fizette. Azért nem mentek többen, mert a kormányfő még az olimpia előtt

titkos határozatban kérte az állami vezetőket, hogy ne utazzanak ki közpénzen az olimpiára. Ez a titkos határozat rögvest nyilvánosságra került, az viszont nem, hogy az Országimázs Központ mennyiből rendezte meg ötven művész részvételével odakint a Magyar Millenniumi Kulturális Napokat. Az is egy nagy bejgli volt.

Megkezdődött a tanítás az iskolákban. A rákospalotai Meixner-iskolában kezdődött a legizgalmasabban. A máshonnan kiutált, kallódó, részképesség-zavaros (diszlexiás, diszgráfiás stb.) gyerekek integrált oktatására szolgált ez az iskola Meixner Ildikó igen eredményesnek mutatkozó módszere alapján. Az önkormányzat nagy viták után adta át az épületet a Meixner Alapítványnak, melyet a MIÉP bármiféle komoly alap nélkül a szcientológiai egyházzal hozott összefüggésbe. Az Országgyűlésben ifj. Hegedűs Lóránt MIÉP-es képviselő „Le a szcientológusokkal!" kiáltással követelte az iskola betiltását. Grespik László, a Fővárosi Közigazgatási Hivatal vezetője az iskola számára kiadott működési engedélyt érvénytelennek, az iskolát nem létezőnek nyilvánította, és visszatartotta az iskolának járó állami pénzt. Grespik jogi érveit egyetlen jogásznak és egyetlen hatóságnak sem sikerült komolyan vennie, de így is eltartott egy darabig, amíg az iskola hozzájutott a pénzéhez.

Szeptember 15-én, pénteken reggel Grespik László a televízióban megmutatta az iskolába induló tanulóknak, mit csinál a jó gyerek a kenyerével. Megdobálja felebarátait. De nem ösztönösen, hanem bibliai alapokon. És csak akkor, ha megdobják kővel. A kő képletes is lehet, csak a kenyérnek kell igazinak lennie. Grespiket a *Nap-kelte* három riportere dobta meg a képletes kővel, midőn megkérdezték tőle, miért teszi, amit tesz. Az a kérdés volt a főkő, hogy miért kell a külföldinek nyilatkoznia a vallási hovatartozásáról ahhoz, hogy kiderüljön, sért-e közérdeket, ha ingatlant vásárol Pesten. Nyilván azért, hogy tudjuk, adekvát módon reagálna-e xenofób honfitársaink köveire.

Kirúgták az APEH Bűnügyi Igazgatóságának vezetőjét (másfél év alatt a negyediket) és hét magas beosztású munkatársát. Vida Ildikó, az APEH elnöke közvetlen felügyelete alá vonta az adórendőrséget, mely számos politikai vonatkozású ügyben (Kovács Attila MLSZ-elnök, Horn Gyula, Máté László és mások ügyeiben) nyomozott. A HVG (szeptember 9.) szerint az adórendőrséget azért fejezték le, mert vezető munkatársai tiltakoztak az ellen, hogy belső ellenőrzésre hivatkozva az APEH vezetői bármelyik titkos aktába betekinthessenek. Ezek szerint ezután betekinthettek.

A hónap jóslata: „A sajtóegységek mind ritkábban szánnak teret és időt a július végén Strasbourgba távozott cigányoknak. Mára nagyjából-egészéből mindenki tisztában van azzal, hogy a nagy dérrel-dúrral előterjesztett menekültkérelmeket Franciaország visszadobja, és a romák belekóstolhatnak a fényes jövőt nem jósoló, igazi hazátlanságba." (Matúz–Sinkovics: *Romák és magyarok* (3.). Magyar Demokrata, 36. szám)

„A Horthy-rendszer történetmitológiában fejezte ki ideológiáját. Széchenyi, mint mondottuk, a konzervatív, a rendszerstabilizáló reform védőszentje volt, a legfontosabb történetmítosz-figura a két világháború között. Rögtön utána következett Szent István. Az első király a történeti magyar állam egységét szimbolizálta, valamint az ország politikai kultúrájának vallásos arculatát... A jelenlegi rezsim legfőbb népfrontpartnerének a katolikus hierarchiát tekinti. Similis simili gaudet. A világi paternalizmus utálja a szabad politikai közösségeket – az egyházi hierarchia paternalizmusának a bázisközösségektől van herótja. A két hierarchia szövetséges, az állam tehát szívesen szerepelteti az új István-kultuszban az egyházat... A jelenlegi rezsimnek rendszerszimbólumként István koronája kell, nem 1918 frígiai sapkája." Szabó Miklós történész 1988 elején a szamizdat Beszélőben írta ezt a kései Kádár-korról. A radikálisan szabadságelvű, a radikálisan szorongó, a bátor antihős. A rendszerváltásig legálisan nem taníthatott sehol, 1989-ig egyetlen könyve sem jelenhetett meg. Két ciklusban, 1990 és 1998 között az SZDSZ országgyűlési képviselője volt, akkor aztán az újságokból megtudta, hogy már nem kíván indulni a következő választásokon, nyugdíjba akar vonulni. Vonult. Mert arra mutatta pártja a jó irányt. Abban a hónapban halt meg. Hatvanöt éves volt.

2000. október

Az SZDSZ „ott állt, hogy kinyalja Demszky seggét, de ő még azt is meg akarja szabni, mikor tolja le a gatyáját".

(Kuncze Gábor)

Demszky Gábornak akkor kellett volna jönnie, amikor ment. Úgy volt, hogy 2001 derekán jön, de beelőzte magát. Kuncze Gábor, az SZDSZ elnöke a párt ügyvivő testületi ülésén úgy fogalmazott: az SZDSZ „ott állt, hogy kinyalja Demszky seggét, de ő még azt is meg akarja szabni, mikor tolja le a gatyáját". (Varró Szilvia: *Kifutó fiúk.* Magyar Narancs, október 5.) Demszky szeptemberben tolta le. A pártját. Először a hónap elején egy frakcióülésen. Egyben közölte a feltételeit: akkor lesz ő 2002-ben listavezető, ha jóváhagyása nélkül senki sem kerülhet befutó helyre a párt országos listáján, ha kétháróm emberét önkéntes lemondók helyére addig is belapátolhatja a parlamentbe, ha a párt vezetése radikálisan megváltozik, ha a választási kabinet kvázi teljhatalmat kap stb. A párt az összes feltételt elfogadta, mégis elvesztette Demszky bizalmát. Szeptember közepén kiderült, hogy a választási kabinetben nem lesznek többségben a bizalmasai, s tudni vélte, hogy azért nem, mert Magyar Bálint „választási felajánlkozást kezdeményezett" a szocikkal. Ezt a vádat Demszky az SZDSZ ügyvivői testületéhez intézett levelében fogalmazta meg sok másikkal együtt, s közölte, hogy a teljes körű tisztújításig nem vesz részt a párt munkájában. Magyar bejelentette, hogy a decemberi küldöttgyűlésen nem indul a pártelnöki tisztségért, legyen teljes tisztújítás, jöjjön a Demszky. Jött. Azt mondta, készen áll, hogy fölvegye Orbánnal a versenyt, és leváltsa őt. Október 17-én, a kampánynyitón a Duna-korzó kávéházban egy vonalban álltak a szocialistákkal leginkább együttműködő szabad demokrata polgármesterek, s élükön a főpolgármester ezt találta mondani: „aki úgy gondolja, hogy az országot csak az MSZP mentheti meg a

Fidesztől, az politizáljon az MSZP-ben". Azokra gondolt, akik a koalíciós időkben azelőtt is a legkritikusabbak voltak a szocikkal szemben, és most is azok. Egy szocialista politikus magyarázta el Demszkynek, miért lenne jó az ő pártjának, ha minden valóságtisztelő és kritikus beállítottságú liberális értelmiségi elhagyná. „Egy szocialista politikus mondta, hogy ha az SZDSZ értelmiségi holdudvara átlépne az MSZP-be, most ők lennének hét százalékon, mi pedig 30-on." (*Arra készülök, hogy leváltsuk Orbánt.* Kéri J. Tibor és Pogonyi Lajos interjúja Demszky Gáborral. Népszabadság, október 20.)

Demszky minden híve tudta, és magánemberként el is mondta, hogy az SZDSZ-nek természetesen az MSZP-vel kell majd koalícióra lépnie, de erősebb pártként, jobb feltételekkel teheti ezt, ha tagadja. Ebben van is logika, csak egy olyan párt kell hozzá, amelyben hosszú időn át mindenki tagadni tudja, amit mindenki tud. Tehát olyan, amelyből kiölték a szellemet és a szabadságot. Amelyben sok a nyúl és egy az oroszlán.

Németh Miklós is előbb akart jönni a kelleténél, ő is előterjesztette a feltételeit, de az övéit nem fogadták el annyira, mert az MSZP-ben még volt választék utolsó esélyből. Németh Miklós és Kovács László között lehetett választani, a leendő nevető harmadik akkor még álmában sem gondolta, hogy nevetni fog. Németh Miklós nyerésre állt, s a mögötte álló „baloldal" Horn Gyulával, Nagy Sándorral ki akarta erőszakolni, hogy a novemberi pártkongresszus válasszon miniszterelnök-jelöltet. Az MSZP liberálisnak minősülő „jobboldala" megpróbált időt nyerni, de többet nyert. Némethet az azonnali miniszterelnökjelölt-választás elutasításával sikerült jól megsérteni, semmilyen funkciót nem vállalt, ezzel a dolog el is volt intézve.

A hornista „baloldal" Schmuck Andort küldte rá a „liberálisokra". A Xénia-lázban tüzelő aranyifjú a Magyar Nemzetben számolt be az MSZP morális megtisztításának szándékával írt könyvéről, melynek kiadásáról Kovács László lebeszélte őt. A Fidesz másnap fölszólította Kovácsot, hozza nyilvánosságra a Schmuck kéziratából tudomására jutott visszaéléseket. Schmuck megnevezte a hozzá közel álló, hiteles szocialista politikusokat, mindenekelőtt Puch Lászlót és Csintalan Sándort (napjaink Schmuckját). Tőlük ragyogna a Schmuck pucolta MSZP. (*A váci küldött újraosztaná a tisztségeket.*

Stefka István interjúja Schmuck Andorral. Magyar Nemzet, október 17.) Lehet, hogy a többiek se verebek, de mindenesetre a legbaglyabbak nagyfejűznek.

A kisgazdákhoz is behuhogott a tisztító bagoly: „Van egy olyan kemény mag, elsősorban a kisgazda vállalkozókat értem ez alatt, amelyik mindenképpen el akarja indítani a belső megtisztulást" – nyilatkozta Székely Zoltán kisgazda képviselő, a közbeszerzési bizottság elnöke. Székely szerint a kisgazda minisztériumokat elárasztották „a bolsevikok, moszkoviták és a Lenin-fiúk", és mindenhonnan kiszorítják az igazi kisgazdákat. (Népszabadság, október 7.) Ezt azért tehetik, mert Torgyán Józsefet „a körülötte lévő lakájok mesterségesen elzárják az információktól, és saját érdekeikben dezinformálják". (Népszabadság, október 11.) „Nem ismerem Székely Zoltán nyilatkozatait, jelenleg Mezopotámia művészetével foglalkozom behatóan" – válaszolt Torgyán, amikor október 11-én Székely állításairól faggatták. (Népszabadság, október 12.) Azért nem minden információtól tudták elvonni a lakájok Torgyán figyelmét Mezopotámia művészetéről, mert arról például tudott, hogy Székelyt másnap a rendőrség tetten éri majd a Gellért Szálló előtt, amint húsz dokumentumot, azaz húszmillió forint kenőpénzt vesz át az őt lebuktató Balla Dániel vállalkozótól. Ekkor lett a korrupció mértékegysége a tocsik helyett a dokumentum. Torgyán azt nyilatkozta, hogy Orbán Viktor előre tájékoztatta őt a készülő akcióról. (HVG, október 21.) Se a sztárügyvédnek, se másnak nem tűnt föl, hogy ezzel a kijelentésével súlyos államtitoksértéssel vádolta meg a miniszterelnököt és azokat az ismeretleneket, akik a kormányfőt értesítették a titkos rendőri-ügyészségi akcióról.

Balla Dániel vállalkozót nem az lepte meg, hogy egy önkormányzati beruházás elnyeréséért pénzt kérnek tőle, hanem az, hogy ilyen sokat és zsebbe: „Ha Székely úr azt mondta volna nekem, hogy utaljak át ennyit meg ennyit a kisgazdapártnak vagy a Fradinak, az más. De így? Zsebre?!" (HVG, október 28.)

„Nem megyek csendben a vágóhídra" – jelentette ki Székely Zoltán tettenérése után. Ha csendben marad, talán nem is megy. Az MDF-es Font Sándornál már nyolc hónapja gyűltek a Székelyt terhelő adatok, már tavasszal megvolt az emődi polgármester által készített hangfelvétel Székely korrupciós ajánlatáról, Font május

óta szorgalmazta Székely menesztését a közbeszerzési bizottság éléről, s már júniusban átadta Áder Jánosnak a Székelyt terhelő adatait. Az FKGP vezetői azonban egészen addig védték Székelyt, amíg nem akarta megtisztítani a pártot.

Maradt a kisgazdáknak védenivalójuk így is elég. Pepó Pál miniszter távozása után kiderült, mi kell ahhoz, hogy egy Környezetgazdálkodási Intézet jól működjön: luxuskonyha, luxusfürdőszoba, luxusautók, luxustévék, zongora, autószalonból hozott főigazgató (a vízminőség-védelemmel foglalkozó Endrédy István helyére, aki viszont a MÁV Rt. elnöke lett, mert ahhoz nem értett), a hitoktatás frontjáról hozott főigazgató-helyettes, hetente néhányszor a Gundelből hozatott vacsorák libamájjal, szarvasgombával, libériás inasokkal és két-három tucat válogatott kisgazda jelentős fizetéssel. Ezzel szemben nem kellenek hozzá a szakemberek, akiket kirúgtak, sem az értékes könyvtár, melynek állománya vizes, gombás pincékben rohadt. Az új főigazgató szerint az indokolhatatlan kiadások két év alatt több mint 500 dokumentumra, korszerűbb mértékegységben kifejezve: 700 „söjtörre" rúgtak. (Lásd Hargitai Miklós: *A környezetgazdálkodási parti vége.* Népszabadság, október 18.)

A kisgazdák lapja havonta alig egy „söjtörbe" került. Nyolcszázezer forintot juttatott havonta a kisgazda honvédelmi miniszter a kisgazdapárt alapította kft.-n keresztül a pártelnök által főszerkesztett Kis Újságnak. Szeptemberben új szóvivő érkezett a HM-be, aki ezt nem helyeselte. Nyomban ki is rúgták.

Francz Rezső szocialista képviselő október 17-én interpellációban arról érdeklődött, miért támogatott az FVM Agrárinnovációs Kht.-je kilencmillió forinttal egy olyan egynapos kisgazdarendezvényt Csokonyavisontán, melynek költségei a négyszázezer forintot sem érték el. Torgyán pénzről nem beszélt, csak Szabadi Béla államtitkárról, akinek csokonyavisontai előadására negyven éve vártak a paraszti tömegek. Száz fideszes képviselő szavazott, Torgyán válasza kilencvenhatnak megfelelt. A Fradi ugyanettől a kht.-tól negyvenmillió forintot kapott egy olyan rendezvényre, amelyet meg sem rendeztek.

Az FVM leállította a gépvásárlási támogatásokat, mert elfogyott a pénz. Azért fogyott el, mert ide-oda átcsoportosítottak belőle. Többek között a fönt emlegetett Agrárinnovációs Kht.-hez, mely a

miniszter személyes döntése alapján szabolcsi templomok és iskolák építését és felújítását támogatta a mezőgazdasági beruházásokra szánt pénzből.

Biztatóan alakultak a Torgyán család lakásviszonyai. A miniszter fia egy nagy, panorámás budai telken (jó gyorsan) fölépült jókora házba költözött be, szülei számára pedig a Tállya utcában épült egy méretes, liftes, úszómedencés hajlék. A Magyar Nemzet publicistája kiállt Torgyán József mellett, aki „pontosan ott és akkora házat épít magának, ahol és amekkorát akar". Ebből csak a sajtó csinál ügyet „szoci és szadi megrendelésre, aljas eszközökkel". (Bayer Zsolt: *A Torgyán-villa titka.* Magyar Nemzet, október 28.)

A Torgyán család építkezési jogát nem is vonta kétségbe senki, csak a vagyonnyilatkozatát, mivel nem derült ki belőle, miből van a ház. Azóta már minden várúr tudja, mit kell ilyenkor mondani: családi kölcsön! Torgyánnak azonban ez csak némi késéssel jutott az eszébe, először azzal próbálkozott, hogy nem akart pontos információkkal szolgálni a rablók számára. Az ellenzék erre rögtön ugrott: hamis a vagyonnyilatkozat, hazudott a miniszter, mondjon le, állítsanak fel vizsgálóbizottságot. Az ellenzék azelőtt is ilyen ugrálós volt, azóta is ilyen: „Érthető módon tudni szeretnénk, hogy politikusaink vagyongyarapodása miből származik." – „Most hirtelen kiderült, hogy ugye a telkecskén nagy villámgyorsan fölépült egy 120 milliós házacska, és rajta egy uszodácska körülbelül 20 millió forint értékben. Tehát kiderült, hogy inkább a nagy villáknak a barátja, mint a kisemberéké." A két passzus természetesen Horn Gyuláról szól, az ő villája kapcsán adta elő Torgyán József ellenzéki képviselő négy évvel azelőtt (1996. június 25-én és július 3-án) az Országgyűlésben.

Torgyán József a kisgazdaügyek megszaporodásának okát a következőkben látta: „Olyan intrikus támadássorozatot indítottak ellenünk, hogy egyes kisgazdapárti személyiségek azt higgyék: emögött nem az ellenzék, hanem a koalíciós partner áll, így akarnak éket verni közénk." (*„A koalíciót akarják szétverni".* Kis Ferenc interjúja. Magyar Nemzet, október 28.) Nemsokára Torgyán is azt fogja hinni. És attól kezdve mindig is tudta.

Kövér László úgy vélekedett, hogy Pallag László olajbizottsága hónapok óta illegitim, mert már rég el kellett volna készítenie a jelentését. A Fidesz azt javasolja, hogy a bizottság november végéig fejezze be a munkáját. Az ellenzék szerint viszont a koalíciós pártok érintettségük miatt idegesek, ezért szeretnék gyorsan fölszámolni a bizottságot.

A bizottság 30-án kívánta meghallgatni Sándor István egykori főnyomozót – a „Papát" –, de nem tudta, mert előző nap letartóztatta őt az ügyészség, és nem járult hozzá a meghallgatásához. A rendőrségnél elterjedt vélekedés szerint koncepciós eljárást indítottak azokra az adatokra építve, amelyeket Pintér Sándor Belügyminisztériumában csemegéztek ki a titkos nyomozások dossziéiból, hogy lejárassák azokat a volt rendőröket, akiknek mély ismereteik vannak az olajos alvilág politikai kapcsolatairól. (Fekete Gy. Attila: *A Papa sajátos módon dolgozott.* Népszabadság, október 31.) A Papát hónapokig előzetesben tartották, olyan bűncselekményekkel vádolták, amelyekért tíz évet is kaphatott volna, majd három év múlva első fokon fölmentették, öt év múlva jogerősen hatszázezer forint pénzbüntetésre ítélték, mert egy olajügyekben fontos bizonyítékokat átadó informátor védelmében „okiratot hamisított". A periratokat 85 évre titkosították – 2090-ben okosabbak leszünk.

Nógrádi László közlekedési miniszter sofőrjét első fokon ítélték el, és végső fokon mentették föl. A miniszter október 28-án egy felújított közlekedési csomópont átadására sietett megkülönböztető jelzéssel, 130 km/h sebességgel. Késésben volt. A miniszteri Audi a záróvonalat átlépve előzött egy kocsisort az ordacsehi elágazásnál, amikor összeütközött a kocsisor éléről beforduló Trabanttal. A Trabantot vezető fiatalember és menyasszonya meghalt. A miniszter lemondott.

2000. november

„Erkölcstelen a külhoni állampolgárság ügyében elindított petíció, mert a jóhiszemű magyar kormányt rá akarják kényszeríteni olyan lépésekre, amelyek akár belpolitikai válságot eredményezhetnek, és veszélyeztethetik Magyarország európai integrációs törekvéseit. Ilyen célokat ellenséges titkos ügynökségek szoktak megfogalmazni."

(Duray Miklós)

Október–november hónapfordulója a halottaké, a temetőké, az emlékeké. Október harmincegyedikén, a magyar polgári demokrácia ünnepnapján vörös festékkel lepték meg a Kossuth téren Károlyi Mihályt, de őt ez már nem lepte meg. November elsejére virradó éjszaka ledöntötték a Rákosi által lebontatott Regnum Marianum-templom emlékkeresztjét a Hősök terén, és vörös csillagot festettek rá. November másodikára virradó éjjelen lerombolták 54 sírt a Kozma utcai zsidó temetőben, és összemázolták Kádár János sírját a Kerepesi temetőben. Negyedikén és ötödikén további sírokat rongáltak meg a Kozma utcában. Ötödikén újraállították és újraszentelték a keresztet a Hősök terén. A keresztgyalázó gimnazisták jelentkeztek a rendőrségen, bocsánatot kértek, elítéltettek. A többi tettes ismeretlen. „Semmi sem menti a Regnum Marianum fiatal támadóit, és azokat sem, akik minden gyalázat egyik legsötétebbikét, a sírrombolást követték el. Ha válaszoltak egymásnak, ha nem, szégyenükre tették, joguk és kötelességük felelni érte. Csak hát nem a semmibe kiabáltak bele. Az értelem sarokba szorulása, szégyenletes hangzavar jellemzi közéletünk utóbbi napjait" – írta Nagy N. Péter (Népszabadság, november 3.).

Torgyán József az Országgyűlés mezőgazdasági bizottságában bejelentette, hogy a születésnapjára, november 16-ra befejezték a kukorica betakarítását, elvetették a jövő évi búzát, és ez rendkívüli siker. Németh Imre, az MSZP képviselője populista frázispufogtatással vádolta elődjét, pedig csak irigykedett, mert az ő teljesen használhatatlan áprilisi születésnapjára legfeljebb a húsvéti bárányok bevagonírozását lehet befejezni.

A múlt havi „Köd"-ben beszámoltunk arról a kivételes mértékű pazarlásról és visszaélésről, ami a Környezetgazdálkodási Intézetben folyt, s amit az intézet új igazgatója, Mujzer János nyilvánosságra hozott. Illés Zoltán, az Országgyűlés környezetvédelmi bizottságának fideszes elnöke úgy nyilatkozott, hogy Mujzer helyesen járt el, a kötelességét teljesítette. Le is váltották nyomban. Azután Ligetvári Ferenc minisztert is menesztették, mert nem váltotta le őt elég gyorsan, hanem kissé vonakodott. Orbán Viktor a kormánypártok együttes frakcióülésén Illés Zoltán leváltását is kilátásba helyezte, ha nem tanulja meg végre, mi a különbség az ellenzéki és a kormánypárti képviselő között, s nem veszi tudomásul, hogy „egy csónakban evezünk, de ha az evezővel egymás fejét csapkodjuk, a csónak felborul".

Mujzert már rég kirúgták, amikor a Pepó Páltól hátrahagyott Gordos Dénes még mindig betegállományba helyezett főigazgatóhelyettesként nyilatkozott a 168 Órának: „Nem vagyok lakáj alkat. A szervilizmus nálam jó értelemben vett tulajdonság, aktívummal telített." (168 Óra, november 12.) A Hócipő be is mutatott egy aktívummal telített és grammatikai kezdeményezőkészségről tanúskodó Gordos-levelet, mely fél évvel korábban Pepó Pál egyik ünnepélyes föllépése kapcsán taglalta a polgári összefogás jelentőségét: „Erre a rendezvényre senkit sem rendelünk ki, az ezen való részvétel nem kötelező. Ennek ellenére kétség sem merülhet fel ebben az esetben, hogy a környezet ügyéért áldozatos munkát végző, nagy szakmai tekintéllyel is rendelkező intézeteink dolgozói közül bárki is közömbös lenne a nekünk és rólunk szóló rendezvénnyel kapcsolatban, és távol maradnánk. A rendezvényen részt vevőket irodavezetők és osztályvezetők fogják össze, gondoskodjanak beosztottjaik értesítéséről, megjelenésükről, ellátásukról, a programok ismertetéséről. Az intézetek vezetői értekezleten erről beszámolnak." (Hócipő, november 1.)

A hónap jóslata – sok jóslatra bomlott. Mindenkinek eszébe jutott, hogy közel a vég. A ciklus vége. S hogy minek lesz akkor vége? Jánosi György szerint az MSZP reményeinek, ha lemond Németh Miklósról, mert „csak Németh Miklóssal tudjuk leváltani a kormányt", mert ő tudja leginkább megszólítani a vidéki és a vallásos embereket (Magyar Nemzet, november 6.). Torgyán József alábe-

csülte képességeit. Úgy vélte, az SZDSZ számára az ötszázalékos küszöb átlépése „olyan mutatvány lenne, mintha nekem kellene a magasugrásban a 220 centimétert átugrani". (Népszabadság, november 24.) Érdemes lett volna nekifutni.

Lovas István *Miért győz a jobboldal 2002-ben?* című művében nemcsak azt jósolta meg, hogy a Fidesz győzni fog, „hacsak kataklizmikus változások nem történnek", hanem azt is, hogy a jobboldali radikalizmus Magyarországon is előretör majd, s a Fidesznek nem lesz oka rá, hogy elzárkózzon a radikálisokkal való koalíciótól: „Hogy egynémely politikus most kijelenti, nem kötne koalíciót a MIÉP-pel? Ha a helyzet úgy adja, majd azt is kijelenti, ez a MIÉP már nem az a MIÉP. A politika pragmatikusan tör a hatalomra." (Magyar Demokrata, 45. szám) Debreczeni József, mint idéztük, már fél évvel azelőtt megírta, hogy a Fidesz képes lenne erre a koalícióra. Őt kiátkozták, Lovast nem. Ezek szerint nem a lehetőség fölvetésével volt baj, hanem annak elítélésével.

Lovas víziójához persze potens MIÉP kellett volna. A Magyar Demokrata „közvélemény-kutatása" szerint a MIÉP a pártot választók körében 10 százalékon állt, a többi közvélemény-kutató cég szerint 3 százalékon. A lap főszerkesztője úgy véli, ezek a többiek „keményen átgyúrhatták az adatokat... vagy a rivális közvéleménykutatók valami nehezen értelmezhető gyűlölettől hajtva torzítanak, vagy mi tévedünk hatalmasat". (Bencsik András: *Mélyponton.* Magyar Demokrata, 47. szám)

A Magyar Narancsnak lett igaza: „A szocialisták két éve nem állítanak semmit, és arra várnak, hogy a Fidesz elveszítse nekik 2002-t" (november 23.).

Készül a költségvetés, nagyon panaszkodnak az oktatók, a gyógyítók, az önkormányzatok és mindenki. Illetve nem mindenki. „Megdöbbenéssel fogadtuk Szita Károlynak, Kaposvár fideszes polgármesterének azt a nyilatkozatát, miszerint a jövő évi költségvetésben 12,4 százalékos forrásnövekedéssel számolhatnak az önkormányzatok. A valóság ezzel szemben az: korántsem biztos, hogy a növekvő feladatok ellátására elegendő lesz ez az összeg" – közölte Lamperth Mónika, a Baloldali Önkormányzati Közösség elnöke egri sajtótájékoztatóján. A politikus emlékeztetett arra, hogy Szita Károly – aki egyúttal a Megyei Jogú Városok Szövetségének elnöke

is – saját kezűleg aláírta azt az állásfoglalást, amelyben a polgármesterek tiltakoznak a költségvetés önkormányzati fejezete ellen. Akkor még nem tudtuk, hogy Szita Károly kézírása mögött ismeretlen kezek állnak. Ezért vélhette Nagy Imre egri polgármester, hogy: Szita Károly „pártkatona, és elárulta a szövetséget". (*Kételkedő önkormányzatok.* Népszabadság, november 9.) Egy alcím a következő ciklusból: „Költségvetés: Lamperth dicséri, Szita falurombolást emleget" (Népszabadság, 2004. november 23.).

Lezajlott az Egyesült Államok történetének legfurcsább elnökválasztása. Al Gore, a demokraták jelöltje kapott több szavazatot, de a republikánus Bush szerzett több elektort. A Floridában elért minimális mértékű republikánus győzelem döntött. A szavazatokat többször újraszámolták, és az eredményeket többször, több oldalról és több okból kétségbe vonták. Floridában például egy olyan körzetben, ahol a regisztrált választók túlnyomó része demokrata volt, sok szavazatot érvénytelennek nyilvánítottak, mert a választók tömegesen félreértették a bonyolult választási útmutatást. Magyarországon a nem kormánypárti lapok Al Gore-ral, a kormánypártiak Bushsal rokonszenveztek, s ez utóbbiak különösképpen azt hangsúlyozták, mennyire sokat árt Amerikának és a világnak az a bizonytalanság, amit a demokraták tartanak fönn azáltal, hogy kétségbe vonják az eredményt, folyvást újraszámláltatnak, nem ismerik el vereségüket, nem akaródzik nekik átadni a hatalmat.

A kormánypárti Magyar Demokrata vezércikke így értelmezte a történteket: „A média úgy döntött, hogy eljött az ideje a másságkorszak hivatalos megnyitásának. Ehhez kellett a látványosan zsidó alelnökjelölt. E mellé zárkózott fel az egész világsajtó. De valami hiba történt. A hollywoodi filmekkel hihetetlen tökéllyel és alapossággal átmosott agyú amerikaiak meghökkentően nagy része (területileg a kétharmada) úgy tetszik, immúnissá vált a propagandára. Úgy tetszik, felfogta a kihívás lényegét, és összeszedte magát. S ha éppen csak elégségesen is, de ellenállt a másságkultusznak. Ám ekkor elszabadult a pokol. A Gore-csapat nem tud beletörődni a vereségbe." (Bencsik András: *Amerika választott.* Magyar Demokrata, 46. szám)

Aki párhuzamokat keres, az talál. Már rögtön a lap következő számában, melyben a Magyar Demokratával perszonálunióban lévő Magyar Ház ajánlja az antiszemita irodalom egyik alapművét:

„Henry Ford: A nemzetközi zsidó. Az olvasó párhuzamot talál a húszas évek Amerikája és az ezredforduló Magyarországa között. Politikai, kulturális, társadalmi problémák és állapotok. Ford ezek okát és eredőjét kutatta."

Romániában is választásokat tartottak. Visszajött Iliescu és a szocialista párt, az RMDSZ maradt. Egyik koalícióból a másikba esett. Később majd megint visszaesik. Ilyen esendő. Az RMDSZ-ben kegyvesztetté vált Kincses Előd függetlenként kívánt indulni a választásokon, de az RMDSZ funkcionáriusai följelentették őt a bíróságon, mivel kettős állampolgár, s az RMDSZ – a bírósággal együtt – azonosult azzal a vitatott jogértelmezéssel, miszerint kettős állampolgároknak nincs helyük a romániai közéletben.

A kormány már megszületése előtt eljelentéktelenítette a státustörvényt. A későbbi bonyodalmakhoz mérve nem eléggé, de a fölkeltett várakozásokhoz képest nagyon. A törvény koncepciója a nyáron jelent meg – és mire megjelent, kiveszett belőle a státus. Már a kormány is csak kedvezménytörvényről beszélt, és már szó sem volt arról a külhoni magyarok jogállását rögzítő, útlevelet is biztosító, „fél állampolgársággal" felérő törvényről, amit korábban ígértek. Ami maradt, az is elég sok bajt okozott. A külhoni magyarok mindenesetre csalódtak, és csalódottságukban ők is tetézték a gondokat. Markó Béla ezt nyilatkozta a HVG-nek: „Egyes magyarországi politikusok megemelték a mércét, fűt-fát ígértek politikai megfontolásokból, s én most nem tudom megmagyarázni az embereknek, hogy a határátlépést vagy a vízumkérdést miért nem tartalmazza az elkészült koncepció." (Riba István: *Kedvezmények határon túli magyaroknak.* HVG, 22.)

Miután a mérsékelt kisebbségi vezetők nem tudták megmagyarázni a helyzetet a néptömegeknek, az uszályukba kerültek, s nagy aláírás-gyűjtési akciókat szerveztek. Szeptembertől tombolt az aláírás-gyűjtési láz. Az RMDSZ a Magyarok (immár: rebellis) Világszövetségének kezdeményezése mellé állt, s a külhoni állampolgárság bevezetéséért gyűjtötte az aláírásokat. A kisebb koalíciós pártok, az FKGP és az MDF is támogatták őket. Németh Zsolt viszont mulatságosnak, egyben aggasztónak minősítette az aláírásgyűjtő buzgalmat. A kormány és a Fidesz külpolitikusai kínban voltak, nem tudták, hová bújjanak a kisebbségi vezetők elől, akik mindenáron a külhoni avagy a kettős állampolgárságról akartak tárgyalni velük.

Duray Miklós fölmutatta a hátát: a mögé bújhatnak. Duray a november 16-án keltezett és a Magyar Nemzetben megjelent cikkében (*Státustörvény, kettős állampolgárság vagy külhoni állampolgárság*) leszögezi, hogy az érintett államok törvényeire való tekintettel „azok számára nem jelenthet megoldást a kettős állampolgárság, akik a leginkább rászorulnának az ebből származó előnyökre... Érthetetlen, hogy a Magyarok Világszövetsége néhány romániai magyar tisztségviselőjének követelőzése miatt síkra szállt a kettős állampolgárság bevezetése mellett. A Magyarok Világszövetsége stratégiai bizottságának 1996 és 2000 között én voltam az elnöke, de a fenti tények miatt elutasítottam ennek az igénynek a képviseletét... A külhoni magyar állampolgárságról szóló javaslatnak viszont egyetlen célja van: a Magyar Köztársaság útlevelének megszerezhetősége." Avégett, hogy „könnyen átléphessék az európai uniós határokat. Elképzelhetetlen, hogy az ilyen jogosultságot adó igazolványt a mintegy tízmilliónyi magyar állampolgár birtokolja. Ez nem csupán az államigazgatást feszítené szét, de egy csapásra veszélybe sodorná Magyarország uniós esélyeit is... A Magyarok Világszövetsége Erdélyi Tanácsának és az RMDSZ reformszárnyának egyes megjelenítői azonban petíciót szerveztek Romániában, szerveznek Szlovákiában, és hasonló szándékaik vannak a Vajdaságban is a külhoni magyar állampolgárság javaslatának támogatására. A petícióval a magyar kormányt célozták meg. A petíció politikailag csak úgy értelmezhető, hogy a megvalósítható státustörvény ellenében szorgalmazzák a megvalósíthatatlan és az uniós csatlakozásra nézve veszélyes külhoni magyar állampolgárságot. Ezzel a státustörvény ellenzőit támogatják... erkölcstelen a külhoni állampolgárság ügyében elindított petíció, mert a jóhiszemű magyar kormányt rá akarják kényszeríteni olyan lépésekre, amelyek akár belpolitikai válságot eredményezhetnek, és veszélyeztethetik Magyarország európai integrációs törekvéseit. Ilyen célokat ellenséges titkos ügynökségek szoktak megfogalmazni, és nem a nemzet felemelését hangoztató szervezetek." (Magyar Nemzet, november 18.)

Duray Miklós négy évvel később, a december 5-i népszavazás előtt többször is kijelentette: most válik el a szar a víztől. Duray Miklós mindenesetre akkorra már elvált négy évvel azelőtti önmagától.

2000. december

„Ha megbízható kezekben lesz Hódmezővásárhely vezetése, mi készek vagyunk kiszélesíteni a Hódmezővásárhely–Szeged közötti utat, és megépíteni a város körüli elkerülő utat."

(Orbán Viktor kampánybeszéde Rapcsák András mellett)

December 3-án Hódmezővásárhely visszaszavazta magának Rapcsák András fölfüggesztett polgármestert. A nagy kormánypárti jelölt ebben a kampányban egy kis kormánypártival harcolt, és ez dramaturgiai bonyodalmakat okozott. Az önkormányzati kampányokban ugyanis a kormánypárti jelölt támogatói arra szoktak utalgatni, hogy a kormány jól meg fogja hálálni a városnak, ha az ő emberét választják, az ellenzéki jelöltek meg föl szoktak háborodni, hogy micsoda disznóság, közpénzből kollektíve megkorrumpálni a választókat. A kis kormánypárti kisgazdajelöltnek, Torgyán József helyettes államtitkárának, Mucsi Imrének – akit az ellenzéki pártokkal, a szélsőilyen és szélsőolyan pártokkal meg a kirúgott fideszesekkel együtt az egész antirapcsákista népfront támogatott – kettős szerepben kellett föllépnie. Egyrészt hangsúlyozta, hogy azok a minisztériumok, amelyekből a város számára a legtöbb pénzt lehetne kifejni, kisgazdakezekben vannak, tehát a városnak is jó helye lenne egy kisgazda kezében, másrészt folyvást háborgott, hogy Rapcsák azzal kampányol: a kormány elzárja a csapokat, ha nem ő győz. A Rapcsák-kampány végére befutott a miniszterelnök is, és kijelentette: „Ha megbízható kezekben lesz Hódmezővásárhely vezetése, mi készek vagyunk kiszélesíteni a Hódmezővásárhely–Szeged közötti utat, és megépíteni a város körüli elkerülő utat." (Népszabadság, december 1.) Lehet, hogy a látszat ellenére más kezekre gondolt, mert máig sem vezet széles út Szegedig, és használható elkerülő út sem épült.

Nem tudjuk, hány szavazatot ért Orbán ígérete, Rapcsák András mindenesetre 50,3 százalékkal nyert. A két azelőtti, korábbi hatezer szavazatos előnyéből hatszáz maradt.

Rapcsákot a képviselő-testület minősített többsége (javarészt kormánypárti képviselők) 1999 márciusában sorozatos törvényszegésre hivatkozva fölfüggesztette tisztségéből. A bíróság már 2000 tavaszán ítéletet hirdetett volna az ügyében, de Rapcsák elfogultságot jelentett be Csongrád megye összes bírája és bírósága ellen. Mire a Legfelsőbb Bíróság ezt elutasította, s megszülettek a Rapcsákot elmarasztaló ítéletek, már nem is volt semmilyen gyakorlati jelentőségük. A kormány még a nyár végén kezdeményezte a Rapcsákot följelentő képviselő-testület feloszlatását, hogy köztársasági biztost állíthasson a várost vezető választott testülete helyére. A közgyűlés azonban a parlament döntését megelőzve föloszlatta magát, s így ügyvezetőként a helyén maradhatott a decemberre kiírt választásokig. Már javában zajlott a visszaválasztási kampány, amikor a Csongrád Megyei Bíróság nem jogerősen megszüntette Rapcsák polgármesteri tisztségét a közgyűlés határozatainak figyelmen kívül hagyása, gazdasági szabálytalanságok és egyéb vétségek miatt, többek között azért, mert eltitkolta a város egymilliárdos pénztartalékát, és közpénzeket fordított családfája kutatására. Született egy jogerős ítélet is, mely szerint a városi közgyűlés jogszerűen kezdeményezett fegyelmi eljárást Rapcsák ellen, és jogszerűek voltak a közgyűlés fegyelmi határozatai is.

Rapcsák kijelentette, hogy egy átpolitizált bíróság kampánycéllal hozott, törvénysértő ítéleteiről van szó. Makovecz Imre Rapcsák kampánygyűlésén hevesen bírálta a magyar jogrendet, és úgy vélte, hogy inkább Rapcsák följelentőit kellene elvitetni. Kövér László ugyanitt sajnálkozott, hogy politikusként nem mondhatja el a véleményét olyan őszintén, mint Makovecz, ezért kénytelen annak megállapítására szorítkozni, hogy fölmerülhet egyesekben, miszerint a bíróság nem függetlenül döntött, s ez a fölmerülés már önmagában is árt a jogállam tekintélyének. (Tanács István: *Egy kampánygyűlés pillanatképei.* Népszabadság, november 17.)

Körmendy-Ékes Judit, az ORTT Fidesz jelölte elnök asszonya viszont úgy gondolta, hogy a közénje és a magánénje két külön én, s amit nem tehet az egyik, teheti a másik. Az ő férjét két év és nyolc hónapi börtönbüntetésre ítélték csalás és sikkasztás miatt. Körmendy-Ékes nyilatkozatban szögezte le, hogy közszereplőként az ítéletet nem minősítheti, ám: „Magánemberként annyit szeretnék megje-

gyezni, hogy ez a megmagyarázhatatlanul súlyos ítélet feltehetően nem születhetett volna meg, ha én nem töltök be közjogi tisztséget." (Népszava, november 6.)

Miközben a közszereplők váltakozó sikerrel igyekeztek tartózkodni különféle bírósági ítéletek kommentálásától, elkészült a kétéves költségvetésnek a bíróságokra vonatkozó fejezete. Ezt a törvény szerint az Országos Igazságszolgáltatási Tanácsnak kell benyújtania a kormányhoz, s ettől a kormány csak részletes indoklással térhet el. Ez azonban az Orbán–Torgyán-kormány éveiben nem így volt, az OIT 2001–2002-re vonatkozó költségvetési tervezetéről, melyet az ÁSZ megalapozottnak talált, a kormány minden különösebb indoklás nélkül lecsapott évi 20-20 milliárdot. Korábban is csapogatott, de ekkorát még nem. Solt Pál, a legfelsőbb bíró szeretett volna erről beszélgetni vagy legalább levelezni valakivel a kormányból, de nem álltak vele se szóba, se levelezésbe.

Nevük elhallgatását kérő bírák a Magyar Nemzet címoldalán leszögezték, hogy egyre több bíró szerint „egyértelműen kiderült, hogy Solt Pál személye képezi a legnagyobb akadályt a kormány, illetve a bírói hatalmi ág közötti kapcsolat megnyugtató rendezésében". (Magyar Nemzet, november 12.) Az ilyesféle személyi akadályok elhárulásának hozadékát jelezte, hogy míg a bírósági fejezet költségvetési támogatása (10 százalék körüli infláció mellett) 3 százalékkal nőtt a kétéves költségvetésben, az ügyészségi fejezeté 23 százalékkal.

A Györgyi Kálmán nevű személyi akadály elhárítása után, „Polt Péter megválasztásakor ellenzéki politikusok sűrűn hangoztatták, hogy a legfőbb ügyész függetlenségének egyik próbaköve, miként zárul a Fidesz-közeli fantomcégek ügyében elrendelt, általa felügyelt nyomozás". (HVG, december 2.) Shakespeare-nek is volt egy Próbaköve, aki megállapította, hogy „tisztességet egy piszkos lotyóra pazarolni annyi, mint jó ételt tisztátalan edényben tálalni". (Ahogy tetszik, III. felvonás, 3. szín)

Próbakövön karcolás nem esett, a fantomcégek ügye lezárult. Először most – majd később mindörökre. Meg is siratta az ügy föltárásában élenjáró Rádi Antónia: „Két éve is elmúlt, hogy nyilvánvalóvá vált egy viszonylag könnyen emészthető történet: pártemberek – funkcionáriusok, szaktanácsadók, hozzátartozóik – által alapított vállalkozásokat bűncselekmény útján megszabadítottak köztar-

tozásaiktól... Most, két év után a büntetőeljárás mégis befejeződött. A végeladó Schlecht Csabát, illetve a cégeket előzőleg neki átadókat mindvégig nem gyanúsították. Sajnálatos módon mindez akkor történik, amikor a köz- és egyéb tartozásokat felhalmozó alapítók pártja kormányoz, s amikor e párt, a Fidesz – MPP egykori képviselőjelöltje alatt éppen csak megmelegedett a legfőbb ügyészi szék. Hatalmas a nyomozást eddig szabotáló rendőrség és az eljárást felügyelő ügyészség felelőssége: mostantól kezdve nehéz lemosni magukról a hivatali bűnpártolás bélyegét." De minek is, amikor a bélyegszaporítás könnyebb és kifizetődőbb. A szerző azonban ezt – Shakespeare bolondjával ellentétben – nem érti, ezért butaságokat kérdez: „Megéri-e vajon mundérban maradni akkor is, amikor ennek áraként balkáni gereblyével ajánlatos szelektálni gyanúk, bűnök, elkövetők, szankciók között? Az állam büntetőhatalmának érvényesítését összekeverni a hatalmon lévők érdekérvényesítésének feltétlen szolgálatával? Hogy ezt tették, ugyanis nehezen cáfolható. Erőnek erejével életszerűnek tartották, hogy a cégek adásvétele a vásárló érdeke volt, ő, az ismeretlen fantom tartotta fontosnak lopott útlevéllel döglött, lepukkant, százfelé tartozó cégek megvételét... A jogállami nyomozás egyetlen kiinduló hipotézise Schlecht és megbízói érdeke lehetett volna." (Rádi Antónia: *Josip Tot és a Dráva.* HVG, december 9.)

Az 1996 és 1999 között elkövetett többmilliárdos áfacsalási ügyben azonban nem zárult le a nyomozás. Egy cégcsoporton belüli körbeszámlázással elkövetett csalásról volt szó. Nagy értékű, de nem létező beruházások után igényelték vissza az áfát. A számlázási lánc végén strómancégek voltak – és azok a tartozásaikkal együtt eltűntek. Az ügyben kulcsszerepű IFC Rt.-t Varga Tamás, a Fidesz gazdálkodásának egykori kulcsembere vezette, aki a Kaya Ibrahim neve alatt fantomizált cégekben is érdekelt volt. Akárcsak Simicska Lajos, akinek az APEH-elnöksége idején a legnagyobb összegű visszafizetések történtek, noha az adóhivatal már Simicska érkezése előtt vizsgálódni kezdett az ügyben. Az APEH Bűnügyi Igazgatósága csak 1999 végén indította el a nyomozást. Akkor Varga Tamás már külföldön tartózkodott. Polt Péter az ügyben hozzá intézett interpellációra válaszolva közölte, hogy Varga Tamást nem gyanúsítják, és eddig tanúként sem hallgatták ki, mivel „a bűncselekmények elkövetésének időszakában hivatalosan egyik érintett gazdasági társaságnak sem

volt... felelős vezetője". (Bartus László: *Varga tanúként sem érdekes.* Világgazdaság, december 14.) Tanúk egész serege állította, hogy Varga csak formálisan mondott le az IFC Rt. vezetéséről, valójában mindenről ő döntött, és mindenki neki számolt el. Első számú üzlettársára, Lelkes Attilára már kiterjedt a nyomozás – de őt sem tartóztatták le, amíg tartóztathatták volna, így azután ő is külföldre távozott.

December első vasárnapján a Szentháromság téri estek keretében hangzott el Torgyán József másfél órás előadása *Keresztény hitvilágunk a mezopotámiai ásatások és a kumráni tekercsek tükrében* címmel. „Ti ezen csodálkoztok, mert nem tudjátok elképzelni, hogy lehet ember, aki mindenben egyformán tökéletes" – mondotta magában Karinthy Frigyes nyiszlett diákhőse, miközben lógott a szeren. S ottan lógva elképzelte, hogy ifjúként *Az élet értelme másodfokú egyenletekben* címmel tart majd fölmérhetetlen jelentőségű előadást a Vigadóban, mielőtt miniszterelnökként Magyarországhoz csatolná Angliát. A Szentháromság téren megvalósult a csoda, de ezen senki sem csodálkozott: „Köszönjük a hihetetlen tudást és bölcsességet magában hordozó előadást! Jó látni, hogy ilyen széles körű ismerettel és tudással rendelkezik" – nyugtázta a megvalósulást Liebmann Katalin, aki négy hónappal később mutatta be a kormányból időközben kicsöppent bölcsről és családjáról alkotott leleplező művét, A *nagy szerszám – kis politikai pornográfia* címmel. Az estet Hernádi Gyula író zárta le azzal a megállapításával, hogy Torgyán József Közép-Európa legnagyobb és legtehetségesebb politikusa. (Trencsényi Zoltán: *Az aljas média távozik.* Népszabadság, december 4.)

Torgyán József azonban nem hagyta magát kihízelegni szerénységéből, és amikor nem sokkal később megnevezte az általa ismert legnagyobb élő magyart, önmagán kívül álló személyt nevezett meg: Pákh Imrét, a barátját. Ezt a vallomást Bartus László provokálta ki abból az alkalomból, hogy Torgyán minisztériuma „stratégiai tanácsadói" szerződést kötött Pákh Imre jobbkezével, bizalmi emberével, Simon Lászlóval. Torgyán, Pákh és Simon régi barátok, télidőn együtt szoktak nyaralni Pákh pénzén messzi tengerpartokon: Floridában, a Bahamákon, a Holland Antillákon... Pákh a Szovjetunióból került ki az Egyesült Államokba, nagy cégbirodalmat épített ki az agrárágazatban, elsősorban az Egyesült Államokban és a FÁK tagállamaiban. A Torgyán által ismert legnagyobb magyarhoz

méltó bátorsággal mászott föl a miniszterrel 1996-ban a Vereckei-hágóra, amikor az összegyűlt tömeget az ukrán hatóságok nem engedték föl. A Torgyán által aláírt stratégiai tanácsadói szerződés értelmében Simon László minden adatot haladéktalanul és maradéktalanul megkap a minisztériumtól, gyakorlatilag az ő kezébe kerül az Agrárinnovációs Kht. Ő dolgozza ki a kht. pályázatait, a pályázatok elbírálásában döntő szava van, szerződést sem lehet kötni nélküle. Gyakorlatilag a nyilvánosság kizárásával osztja a közpénzt, és üzleti előnyszerzésre fölhasználható információkhoz jut rajta keresztül a Pákh-birodalom. Simon László ifjú élettársát, Korompai Nikolettet, mint írtuk, Torgyán már minisztersége elején kinevezte az állami tulajdonú Concordia Közraktár Rt. vezérigazgatójává. A kinevezés is törvénysértő volt, meg Korompai Nikolett tevékenységének számos eleme is. Őt ezért bíróság elé állították. Simon Lászlót is állítanák, de még idejében elhagyta az országot. Ő is.

December 7-étől háromnapos demonstrációval tiltakoztak az egészségügyi dolgozók a szégyenletesen alacsony bérek és „a szféra helyzetét tragikusan tovább rontó" költségvetési tervezet ellen. A Magyar Nemzet szerint kevés helyen sztrájkoltak. Az intézmények harmadában. Négy év múlva a sokkal kevesebb se lesz kevés. Az MSZP hevesen szolidarizált a Cser Ágnes vezette megmozdulással, amiből Gógl Árpád miniszter elhamarkodott következtetést vont le: „Az egészségügyben tapasztalható jogos elégedetlenség sajnálatos módon egy politikai karrier befolyása alá került. Rossz ízlésre vall, hogy valaki csak azért, mert fel akar kerülni az MSZP országos listájára, visszaél a szakszervezeti elnöki funkcióval." (Magyar Hírlap, december 11.)

A Magyar Hírlap a Ringier tulajdonába került. A Ringier Europe ügyvezető igazgatója interjút adott a lapnak. A Magyar Hírlap újságírója ezt kérdezte tőle: „Hogyan látja a Magyar Hírlap jövőjét olyan konkurensek mellett, mint a Népszabadság, a Népszava és a Magyar Nemzet?" Ő így válaszolt: „Meg vagyok győződve róla, hogy néhány éven belül csak két nagy politikai napilap marad Magyarországon. Az egyik bizonyára a ma piacvezető Népszabadság lesz, a másik hely meglátásom szerint szinte már most biztosított a Magyar Hírlap számára." (*Az új kiadó egy jó lapot szeretne még jobbá tenni.* Újvári Miklós interjúja Martin Kallal. Magyar Hírlap, december 5.)

2001. január

„A Fidesznek nagyon sok olyan lehetősége van a politikai támadások visszaverésére, amilyen a Független Kisgazdapártnak nincs. – Mire gondol? – Nem a kisgazdapárt adja a belügyminisztert, a titkosszolgálatokat felügyelő minisztert, az APEH-elnököt."

(Torgyán József)

Pitty, pitty, pitty, pitty, pitty – éjfél, himnusz, államfő. Így kezdődik egy közönséges év. De ez az év nem volt közönséges. Ez negyedórával előbb kezdődött és fordítva: államfő, éjfél, himnusz – bumm, bumm, bumm, bumm, bumm: tűzijáték a Dunán, mintha augusztus lenne. Az Országimázs Központ az új évezred tiszteletére körülbelül félmilliárdért Álomalapítássá téliesíttette az államalapítást. A köztelevízió a Happy End Kft. *Álomalapítás* című propagandaesztrádját közvetítette szilveszteri műsor helyett, abba volt beépítve az államfő. (A műsor nézettsége elérte a 3 százalékot, meghaladta tehát a statisztikai hibahatárt.) Újév napján nagyszabású parlamenti ünnepség keretében köszöntötték az új évezredet. A miniszterelnök arról beszélt, hogy „emberemlékezet óta nem volt ilyen szép és nagy ünnep Magyarországon", mint amilyen ez a millenniumi év volt, ami nálunk nemcsak volt, hiszen a magyarok még csak most lendülnek bele, a magyar millennium csak augusztus 20-án ér véget, „feltéve, hogy az emberek abba akarják hagyni az ünnepségeket" egyáltalán. Never-ending happy end. Orbán szerint a megpróbáltatások XX. századából felépíthetjük a remény XXI. századát. Felértünk egy magaslatra, s „a mai napon új távlatok nyílnak előttünk, mintha jobban kibontakoznának a jövő körvonalai".

A radikálisan álomista Demokratában már nagyon kibontakoztak. Ungváry Zsolt 2025-ös jövőképe szerint (Demokrata, január 25.) a soros EU-csúcson 2031-ben jelölték meg Magyarország csatlakozásának lehetőségét. Rogán Antal miniszterelnök a 2024-es olimpián kiválóan szerepelt magyar sportolókat köszöntő beszédében „örömmel számolt be arról, hogy álmaink valóra váltak – nemcsak a sportban".

Az álom-belügyminiszter, Balczó Zoltán (MIÉP) arról beszélt, hogy a kormány megértően fogadja a sok nyugati menekültet, „azokat az uniós országokból érkező szerencsétleneket, akiket keresztény, családcentrikus és minden devianciát nélkülöző magatartásuk miatt űztek el otthonukból". Orbán Viktor köztársasági elnök pedig „Lám, mégis van élet az EU-n kívül" címmel tartja meg augusztus 20-i beszédét.

A legnagyobb kisgazdák a gödi Fradi-fészekből röpültek át az új évezredbe – megerősített paraszti szárnyakkal. Torgyán József háromnapos családi munkamurira hívta meg – minisztériumának kontójára – pártja nejekkel kibővített elnökségét. A nejek a szaunában izzadtak, az urak meg az öltönyben. Kivált akkor, amikor arról volt szó, hogy kit honnan kell kirúgni. Mindenekelőtt a frakcióvezetésbe beszivárgott értelmiségieket kellett kirúgni – a „paraszti szárny" megerősítése végett.

A munkát csak a komolyzenekaros operett-előadással drágított szilveszteri mulatság idejére függesztették föl. A munkamámorból kijózanodván a kisgazdák összekaptak rajta, kire is vonatkozik a kirúgási kötelezettség. Van, aki úgy emlékezett, hogy a budapesti elnökre, Liebmann Katalinra is, mások szerint nem. Molnár Róbert jegyzőkönyvvezető szerint ez nem is volt benne a jegyzőkönyvben, csak Bernáth Varga Balázs pártfőtitkár akarta őt rábeszélni, hogy hamisítsák meg a jegyzőkönyvet. Bernáth Varga ezt kikérte magának, s rámutatott, hogy Molnár nem is tudhat mindenről, mert többször is hosszabb időre elhagyta az ülések színhelyét. Molnár visszavágott, hogy ő az ülések alatt még a budira sem ment ki. (Lásd Varró Szilvia: *Kimeneti feszültség*. Magyar Narancs, január 18.) A történeti igazság kiderítése nem lesz könnyű feladat, miután a gödi budiforgalmat nem dokumentálták.

Január 3-án Kövér László találkozott Torgyánnal. Jól lehordta őt, amiért a kisgazdák egyre több megyében együttműködnek a szocialistákkal, s világossá tette, hogy az FKGP alkupozíciói megváltoztak. A Fidesz be is jelentette, hogy a két párt közötti – már szépen kidolgozott – választási megállapodást nem írják alá, amíg a kisgazdapártban nem rendeződik a helyzet. Másnap a Népszabadságban megjelent az az interjú, melyben Torgyán kifejtette: „A Fidesznek nagyon sok olyan lehetősége van a politikai támadások visszaverésére, amilyen a Független Kisgazdapártnak nincs. – *Mire gondol?* –

Nem a kisgazdapárt adja a belügyminisztert, a titkosszolgálatokat felügyelő minisztert, az APEH-elnököt." (Csuhaj Ildikó–Mucsányi Marianna: *A gyengébb láncszemet támadják.* Népszabadság, január 4.) Azt hihetnénk, Torgyán Kövér vádjait viszonozza, mikor arra utal, hogy a Fidesz politikai támadásokra használja ki kormányzati pozícióit – de semmi nem utal arra, hogy Torgyán ezt helytelenítené.

Mire az interjú megjelent, Torgyán repült. Messzire. Télvíz idején ő mindig a Föld túlsó oldalára röpül dolgozni, amikor ott a nyári szabadságolások miatt kiürülnek a minisztériumok. Neki kell betöltenie az űrt. Ám amekkora űrt ott betöltött, akkora támadt itthon, s a kandúrtalan űrben visszhangzott a cincogás. Torgyán elutazásának másnapján Csúcs László rebellis interjúival voltak tele a lapok. A kirúgottak és a kirúgandók ellenálltak, irodát foglaltak, aláírást gyűjtöttek. Torgyán Chiléből kommentálta a cincogást: „Vajúdnak az egerek, hogy hegyet szüljenek." (Népszabadság, január 8.)

E kommentár megjelenésének napján Orbán Viktor föltűnően tanácskozott Lányi Zsolttal, s ezzel hegyet mutatott az egereknek, irányt a magukat reformernek nevező kisgazdáknak: a reform arra van, amerre Lányi Zsolt – arra tehát, amerre a legnyíltabb irredenta szellem és a legszorosabb hungarista kapcsolatok. A média ezután naponta elismételtette Lányi Zsolttal, hogy ő mint autentikus kisgazda, önfeláldozóan elvezetgetné a pártot a 2002-es választásokig. A találkozó után a Magyar Nemzet vezércikkíróiból hirtelen kitört és a hónap végéig egyre csak fokozódott a kritikai érzékenység Torgyán tevékenységével szemben.

A Világgazdaság *Fidesz-lakat az agrárkasszán* címmel (Hazafi László, január 12.) számolt be róla, hogy a miniszterelnök „kiskorúsította" Torgyán minisztériumát: „egyetlen fillér agrár- és vidékfejlesztési támogatást sem költhet el az idéntől az FVM a pénzügyminiszter előzetes egyetértése nélkül".

Orbán hirtelen föloldja a kormányzati utazásokról készült – addig a nyilvánosság elől minden kérés és követelés ellenére elzárt – Kehi-jelentés titkosságát, és a sajtót elárasztják az FVM vezetőinek fölöttébb költséges utazásairól szóló információk.

Polt Péter váratlanul pozitív választ ad Keller László levelére, melyben az FVM gyanús szabolcsi agrártámogatásainak kivizsgálását sürgeti, és ráereszti a Fővárosi Főügyészséget az FVM-re.

Mindennek dacára a politikusok és a kommentátorok többsége nem adott sok esélyt a cincogóknak. Úgy vélték, ha Torgyán megjön, odacsap, rendet tesz, és vége lesz a cincogásnak.

Torgyán megjött. Elmesélte, hogy mindenütt államfőnek kijáró elbánásban részesítették, hogy remekül lehetne értékesíteni a januári chilei cseresznyét a világpiacon, hogy a magyar kertészek bekapcsolódhatnának a kolumbiai kábítószer-ellenes küzdelembe, hogy Liebmann és Kiszely Katalinok nyilatkozatai nyomán belátta, nemcsak szélkakasok vannak, hanem széltyúkok is, s hogy távozniuk kell a kisgazdafrakcióból mindazoknak, akik a párttól kapott mandátumot a párt ellen fordítják. A frakció túlnyomó többsége kiállt Torgyán mellett, a 44 képviselőből 35 megszavazta Csúcs László kizárását; a többi „lázadó" önként távozott. Torgyán legrendíthetetlenebb támaszai akkor Bánk Attila frakcióvezető és Balogh Gyula, a párt főtitkára. Hamarosan azonban ők is föladják majd rebellis opportunizmusukat, és opportunista rebellisek lesznek.

A hónap utolsó napjára tűzték ki Torgyán és Orbán találkozóját. És éppen ezen az utolsó napon jelent meg annak a Népszavához eljuttatott magnófelvételnek a szövege, mely szerint vállalkozók hárommillió forint kenőpénzt juttattak el Torgyán József fiához Benczéné dr. Tóth Juditon, a Torgyán család bizalmasán, a kisgazdapárt által az ÁPV Rt. felügyelőbizottságába delegált ügyvédnőn keresztül...

Prágában a Vencel téren százezer polgár tiltakozott az ellen, amiről a magyar polgár csak álmodott: a legnagyobb kormány- és ellenzéki párt által kölcsönösen elfogadható személyt állították a köztelevízió élére, mégpedig törvénysértés nélkül. A televíziós hírszerkesztők java elsöprő össznépi támogatással föllázadt a paktumos pártküldött ellen, sikerült is őt elüldözni, a parlamentet pedig olyan törvénymódosításra bírni, amely megszünteti a pártok uralmát a köztelevízió fölött.

Míg Prágában a paktumos párturalom is tűrhetetlennek tetszett a köztelevízióban, nálunk az egyoldalú is elkerülhetetlennek. Az még csak érthető, ha a köztelevízió műsorainak tartalma a nézők érdektelensége folytán nem válik közüggyé, elvégre tényleg nem muszáj éppen azt nézni, de a köztelevízióban eltűnt közpénzek iránt is csak csekély közérdeklődés mutatkozott, pedig azokat muszáj fizetni: „Mégsem közügy, hogyan lehetséges a karcsúsítás és a költségveté-

si többlettámogatás után is mintegy 30 milliárd forintnyi bevételi terv mellett egy év alatt 20 milliárd veszteséget felhalmozni. Miként lehetséges tehát 50 milliárdot – a piacvezető kereskedelmi tévék büdzséjének több mint háromszorosát – elkölteni, a lehetőségeknél naponta 20-25 millióval, egy-egy tévéjáték árával többet kiadni?" – kérdezte a Népszabadság kommentátora, teljesen fölöslegesen. (Szűcs László: *Távolság*. Népszabadság, január 8.)

A Magyar Hírlap pert vesztett Schmidt Máriával szemben. Nehéz vereség volt, de megérte. A magyar sajtó java heteken át álmélkodott, hogyan lehet egy mindenki szerint korrekt beszámoló miatt pert veszíteni. A Magyar Hírlap tudósított róla, mit mondott Vásárhelyi Mária a Nyilvánosság Klub nyilvános ülésén: a televíziósok arról beszélnek, hogy Schmidt Mária, Orbán Viktor tanácsadója rendszeresen egyeztet a szerkesztőkkel a híradó tartalmáról. Ezt mondta, és a lap is ezt írta. Schmidt helyreigazítást kért arra hivatkozva, hogy ő nem egyeztet. A lap tagadta, hogy helyreigazítási kötelezettsége lenne, hiszen csak azt írta le, ami elhangzott, és egyébként sem az hangzott el, hogy Schmidt egyeztet, hanem az, hogy vannak televíziósok, akik ezt állítják.

A tárgyalásokon Vásárhelyi Mária megerősítette, hogy tényleg azt mondta, amit a lap írt, és felvonultak tanúk, akik megerősítették, hogy tényleg vannak televíziósok, akik azt mondják, hogy Schmidt egyeztet. Schmidt el is vesztette a pert első és másodfokon, a Legfelsőbb Bíróság azonban váratlanul megfordította az ítéletet. Az ítélet értelmében a sajtónak ugyan joga van a társadalmi szervezetek nyilvános üléseiről beszámolni az érintettek külön hozzájárulása nélkül, ám ez a jog megszűnik, ha olyasvalakiről esik szó a tudósításban, aki az eseményen nem volt jelen, és a szóban forgó szervezetnek nem tagja. Továbbá a lapnak nemcsak azért kell felelnie, hogy tényleg elhangzott-e, amiről azt írta, hogy elhangzott, nemcsak azért, hogy megfelel-e az igazságnak, ami elhangzott, hanem még azért is, hogy megfelel-e a valóságnak az a vélekedés, melynek létezéséről szóló beszámolóról a lap beszámolt... Egy friss példa: e szerint, ha Szita Károly egy sajtótájékoztatón azt állítja, hogy vannak, akik szerint a titkosszolgálatokat felügyelő miniszter közreműködésével jutottak el a nyilvánossághoz a vele kapcsolatba hozott titkosszolgálati dokumentumok, akkor az újságíró a sajtótájékoztatón elhangzottakról csak akkor számolhatna be, ha egyrészt bizonyítani tudná, hogy a vélekedések igazak, a miniszter bűnös, másrészt a miniszter is hozzájárulna, hogy ezt őróla leírják.

Nem csoda, hogy a sajtó nem tudott betelni a dr. Völgyessy Lászlóné vezette tanács ítéletével.

A Népszabadság fölidézte, mit mondott Kövér László előző évben a Fidesz születésnapján: „Azt sem gondoltuk volna, hogy azok a bírák, akik a Fidesz akkori [tudniillik: 1988-as] sajtóperében jogi okfejtésükben felvetették, hogy törvényellenes szervezetről van-e szó, azóta is ugyanazokat az ítéleteket hozzák meg hasonló sajtóperekben. Nem egy esetben továbbra is velünk szemben." 1988-ban dr. Völgyessy Lászlóné is a Fidesz ellen ítélő bírák között volt. (S. V. K.: *Egy bíró, több eset*. Népszabadság, január 25.)

Egy utószilveszterből utóélet lett. Zámbó Jimmy január 2-án, egy zűrös utószilveszter hajnalán tévedésből lelőtte magát. Istenfélő, jámbor sztár volt. Ha odafönt ről visszanézett, még hosszú hetekig láthatta magát a bulvárlapok címlapján. Halála körülményeit, a nyomozás viszontagságait, családi életét, szerelmei történetét, gyermekei tevékenységét, a gyászolók összetűzéseit, a temetése körüli vitákat naponta föltárták, s a leleplezéseket másnaponta más leleplezésekkel leplezték le. A kereskedelmi televíziók szándékosan egymáshoz időzítették gyorstüzelő emlékműsoraikat, hogy elszívják egymás elől a rajongókat. A lemezboltokat megrohanták Jimmy-albumokért, pillanatok alatt mindenféle kalózkiadások lepték el a piacot. Nagyon gyorsan, mindössze néhány hét alatt elkészültek az első Jimmy-könyvek is.

És meghalt Sinkovits Imre. Róla is írtak nekrológokat.

És meghalt Gregory Corso, Villon New York-i rokona, a beatnemzedék angyala, aki éppoly jó volt jónak, mint rossznak. Róla minálunk nem sokat írtak:

Ellent tudok mondani hitemnek
Képes vagyok rá képes
Mert mindennek tudni akarom az értelmét
Mégis csak ülök mint egy megtört
Nyögés: Ó milyen felelősséggel
Terheltelek meg Gregory

Halál és Isten
Nehéz nehéz nehéz
Azt tanultam az élet nem álom
Azt tanultam az igazság megtévesztő
Az ember nem Isten
Az Élet egy évszázad
A Halál egy pillanat

(Irat a Puerto Ricó-i Harlem lépcsőin,
Gyukics Gábor fordítása)

2001. február

„Ha a két oldal egyfajta politikai békejobbot nyújt egymásnak, annak az ország lesz a legnagyobb kedvezményezettje."

(Lovas István)

„A Fidesz és az MSZP kétpártrendszere csakis a korrupció páros összeesküvése, a bal- és jobboldal kéz kezet mos politikája lehet."

(Demszky Gábor)

A repülős Hingyi dinasztia mellőzésének súlyos következményei lettek. Tardos János cikke *Malév: csak a főnökök változtak* címmel jelent meg a Világgazdaságban (február 14.) arról, hogy a légitársaság milyen reménytelenül veszteséges. A szerző jósolt: „Ha az állam, vagyis a birtokon belül lévő Fidesz-kormány belefeccöl most a Malévba húszmilliárdot, az biztosan kidobott pénz."

De mi az a kidobott 20 milliárd a kidobatlan 160-hoz képest?! A nemzetbiztonsági kabinet elhatározta, hogy ennyiért bérel archaikus amerikai F–16-osokat az archaikus MiG–29-esek helyébe. Ebből azonban nem lett semmi – annak ellenére, hogy mindenki őrültségnek tartotta azokon a szívós fideszes szenátorokon kívül, akik két évvel azelőtt a budapesti amerikai nagykövetet is a Lockheed Martintól akarták lízingelni.

Volt egy rendőr és egy civil roma. Gyanúsították egymást. A rendőr a romát kisebb lopásokkal. A roma a rendőrt, az aszódi rendőrőrs parancsnokát és társait ezzel: „a bilincs szíját a nyakam köré tekerték, egy székhez kötöttek, a fejemre nejlonzacskót húztak, és műanyag csővel, bottal ütötték a fejemet, a hátamat, a lábamat". Így akarták őt rávenni a beismerő vallomásra. Természetesen a rendőrök maradtak szabadlábon. A bíróság első fokon kényszervallatás és aljas indokból elkövetett súlyos testi sértés miatt két év négy hónapi felfüggesztett börtönbüntetést szabott ki rájuk. Másodfokon a felfüggesztett börtönbüntetést egy évre mérsékelték.

Még folyt az elsőfokú eljárás, amikor az eljárás alatt álló, de hivatalában meghagyott rendőr húsz kollégájával és nyolc polgárőrrel, gumibotokkal és teleszkópos rudakkal meglátogatta a vádlottat a

bagi putritelepen. Február 9-én éjszaka kettőkor érkeztek. Egy tűz körül egy balesetben meghalt fiatalember rokonai és barátai virrasztottak a temetés előtt. A látogatók a szemtanúk és áldozatok szerint szétverték, amit és akit találtak. Alaposan szétvertek egy bizonyára alapos okkal gyanúsítható gépkocsit, megvertek sokak között egy hétéves kisfiút és egy mankóval járó nyomorék férfit. Egy asszonyt a hajánál fogva rángattak be a rendőrautóba. Egy tizenhat éves fiút többször gyomron rúgtak, majd arra kényszerítették, hogy törjön szét egy poharat, és a szilánkokat morzsolja szét a tenyerével. A gyászoló özvegy mesélte a Népszabadság tudósítójának: „Én nagyon féltem, a kicsik meg sírtak. Aztán felsorakoztattak minket, és hangosan el kellett ismételnünk valamit előttük. Nem tudom, mondjam-e, mert csúnya, maguk kiteszik az újságjukba, aztán még bajom lesz belőle. Mondjam? Szóval azt kellett ismételgetnünk, hogy ne haragudjanak, rendőr urak, én egy faszszopó kócsög vagyok, soha többé nem csinálok ilyet. Hogy mit nem fogunk csinálni többé, arról fogalmam sincs." (Falusy Zsigmond: *Keresztfogás.* Népszabadság, február 24.) A lopással gyanúsított roma, kinek korábbi brutális megkínzásáért az intézkedő rendőr később elítéltetett, olyan kitüntetett bánásmódban részesült az őrszobán, hogy be kellett őt szállítani onnan az Országos Baleseti Intézetbe, ahol négy-öt napig ápolták. Az akciót elrendelő gödöllői rendőrkapitány úgy nyilatkozott, hogy beosztottjai szakszerűen jártak el. A rendőrök ellen indult eljárást bizonyítékok hiányában megszüntették. Tudniillik nem találtak elfogulatlan tanút. Ha sikerül mindenkit megverni, nem marad elfogulatlan tanú.

„A jegybankelnöknek az a kötelessége, hogy együttműködjön a kormánnyal" – szögezte le Járai Zsigmond, átmenőben a Pénzügyminisztériumból a jegybankba. Várkonyi Iván faggatta őt: „*– Azt nyilatkozta az egyik hírügynökségnek, hogy nincs szükség akkor negyedfél százalékos kamatkorrekciókra, ha jó az együttműködés a kormány és a jegybank között. Vagyis érzékeltette, hogy a sűrűbb kamatváltozások a rossz együttműködés következményei.* – Akkor lehet megfelelő a monetáris politika, ha jó a viszony a kormány és a jegybank között. Ha összehangoljuk a kormányzati gazdaságpolitikát a jegybank monetáris politikájával, mindkét gazdaságirányító szervezetnek kiszélesednek a lehetőségei… – *Mivel ön pénzügyminiszter volt, sokan*

feltételezik, hogy a kormány befolyásolja a jegybanki döntéseket... – Ha a jegybank mint intézmény független lesz a kormánytól, mindegy, ki tölti be az elnöki posztot, hiszen őt nem befolyásolhatják a politikusok. – *A szervezetszociológia használja az informális kapcsolatok fogalmát.* – Az szerintem előnyére válik az országnak, hogy közös gazdaságpolitikát folytat a kormány és a jegybank, és nem apróságokon vitatkozik." (*A miniszterelnök meggyőzött.* Várkonyi Iván interjúja. Népszabadság, február 9.)

Már sejtjük, ki rontja el folyton a kormány és a jegybank viszonyát: a választó.

„Én nem találkoztam egyetlen olyan egykori politikai funkcionáriussal sem, aki a rendszerváltás után tőkéssé vált volna" – nyilatkozta Horn Gyula a Népszabadságnak. (Mucsányi Marianna és Pogonyi Lajos interjúja Boross Péterrel és Horn Gyulával, február 24.) Azóta talán már bemutatták egymásnak a szocialista miniszterelnököket.

A kormány boldogítani akarta a filmeseket, de azok nem akartak boldogok lenni. Adott volna nekik több pénzt egy állami filmközponton keresztül, de nekik csak a pénz kellett volna – az elosztás államosítása nélkül.

A filmszemlére kétszer annyi pénzt adott a kormány, mint az előző évben, de a filmszemlészek ettől sem voltak boldogok, mert a pénzre pántlikát kötöttek, melyen az állt: csak a Happy End Kft.-re költhető. A szemlére rááldott Happy End Kft. kidobta a Filmszemle Tanács meghívásos pályázatán kiválasztott logót egy fiatalos és dinamikus kedvéért, ami az öreges és enervált filmeseknek egyáltalán nem tetszett. A radikálisabb enerváltak tiltakozásul a kidobott logóból készült kitűzővel jelentek meg a szemlén.

Február 16-án angol és amerikai repülőgépek katonai célpontokat támadtak Bagdad környékén, miután az előző hetekben megsokszorozódott az iraki tilalmi zónákat ellenőrző repülőgépek elleni támadások száma. Szaddám Huszein iraki diktátor bejelentette, hogy huszonegy önkéntes hadosztályt állítanak fel, amelyek „fel fogják szabadítani Jeruzsálemet". A Népszabadság washingtoni tudósítója szerint: „A Bush-kormány nem fog tudni kiszabadulni az iraki csapdából, mert gyakorlatilag egyedül maradt az elszigetelési politikában... Irak képes kijátszani az embargót, olajjövedelmei növekednek, és

fegyverkezési terveit sem adta fel." (Miklós Gábor: *Bush szerint az Irak elleni támadás „a stratégia része"*, február 19.) E cikk megjelenése előtt két nappal ismertették a német napilapok a Szaddám-diktatúra megdöntését két évvel később leghevesebben ellenző Németország titkosszolgálatának jelentését, mely szerint „Szaddám Huszein iraki elnök három év múlva már atomfegyverekkel is veszélyeztetheti szomszédait... Irak ezenkívül vegyi és biológiai fegyverek kifejlesztésén is dolgozik... Bagdad 2005-re háromezer kilométeres hatósugarú rakétákkal is rendelkezik majd, amelyekkel Európa is elérhetővé válik." (*Iraki atomfenyegetés Európának?* Népszabadság, február 26.)

A KSH február 16-án kiadott jelentése szerint 2000-ben a gazdaság növekedése jelentős volt (5,5 százalék), a reálkereseteké jelentéktelen (1,5 százalék), de arról sem a kormány tehetett, mert a költségvetési intézményekben dolgozók reálkeresete csökkent. Az infláció a tervezett 6-7 helyett 10 százalék lett.

Orbán Viktor országértékelő beszéde szerint a szegény gyermekek száma a kormány tevékenysége nyomán 1998 óta jelentősen csökkent. Ellenben a Tárki szerint jelentősen nőtt.

A millenniumi évre ráfordulva Orbán Viktor csörtetési szünetet rendelt el kardjai körében. A Magyar Nemzetnek adott karácsonyi interjúja óta már nem az idegenszívű ellenzék elleni nemzeti összefogás indulóját trombitálta, hanem a nemzetrészes ellenzékkel való nemzeti összefogás menüettjét fuvolázta. A fuvolázós országértékelőre most először az ellenzéki vezetőket is meghívták. Kövér László a televízió nyilvánossága előtt szóba állt Kovács Lászlóval. Orbán váratlanul találkozott Horn Gyulával, és felkérte őt, hogy a kormány megbízásából járja be Európa bal oldalát, és vesse latba befolyását Magyarország EU-csatlakozása érdekében. Szájer József és Nagy Sándor frakcióvezetők február 8-i találkozójára úgyszólván történelmi eseménynek kijáró várakozást keltettek.

Az előcsörtető előfuvolázott: „vajon nem kellene-e a realitások előtt meghátrálva a két oldalnak Magyarország jövője és gyorsabb felvirágoztatása érdekében egyfajta békét kötnie... Ha a két oldal egyfajta politikai békejobbot nyújt egymásnak, annak az ország lesz a legnagyobb kedvezményezettje..." Kárvallottjai pedig „a balliberálisok, akiknek éltető eleme a gyűlölet". „Senki sem képzeli, hogy a két oldal közötti íratlan, sőt, akár szó nélkül megkötendő

paktum nyomán kinőne a fű a pusztán, és együtt legelne a bárány és az oroszlán. De azt igen, hogy a légkör nyugodtabb lenne. Húzni kellene egy vonalat, és a múltat elfelejteni." Ehhez a békéhez csupán „egy tisztességes, érthető bocsánatkérésre" lenne szükség az MSZP részéről. „Valami olyasmi van a levegőben, hogy a magyar jobboldal nemcsak vár erre a bocsánatkérésre, de egy nagylelkű »Spongyát rá!« felkiáltással üdvözölné is azt." És akkor jól el lehetne szívni „a mérges levegőt" az SZDSZ, a liberálisok, „a gyűlöletkeltő média, a szélsőjobboldalizó, a nácizó publicisták elől", hiszen „nincs itt szükség rájuk". (Lovas István: *Az MSZP történelmi bocsánatkéréssel tartozik.* Magyar Nemzet, február 5.)

A fuvolázók úgy vélték, a kisgazdapárt összezuttyanása és a Demszky-féle SZDSZ antiszocialista harciassága elhozta azt a pillanatot, melyben kialakulhat az érdekegység a két nagy párt között a kizárólagosságukat biztosító kétpártrendszer kialakításában és paktumos működtetésében, a parazita klientúrák békés egymás mellett élésének szavatolásában. Demszky Gábor megpróbálta túltülkölni a fülrepesztő fuvolázást: „A Fidesz és az MSZP a rosszat hozza ki egymásból. A kliensgyártó Fidesz és kliensőrző MSZP egymást erősíti... Lényegében mindegy, hogy egymást váltják-e a hatalomban vagy nagykoalíciót alkotnak. Az ország, a magyar demokrácia mindkét esetben rosszul jár... A Fidesz és az MSZP kétpártrendszere csakis a korrupció páros összeesküvése, a bal- és jobboldal kéz kezet mos politikája lehet." (168 Óra, február 8.)

Praktikusan és közvetlenül az volt a kérdés, hogy a két nagy párt meg tud-e állapodni a választójogi törvény olyan módosításában, amely gyakorlatilag kiiktatna a politikai életből rajtuk (és a listájukra fölkéredzkedőkön) kívül mindenkit.

Nem tudott. Hogy miért nem, és mekkora volt ennek a veszélye – ma sem tudjuk igazán. Mindenesetre nem tartott sokáig sem a fuvolázás, sem a tülkölés.

Kiderült, hogy már jó sok politikus régóta tudott arról a magnófölvételről, melynek szövegét január 30–31-én a Népszava közzétette, s mely szerint a Torgyán családhoz közel álló személyek, a Torgyán-minisztérium döntéseiben érdekelt vállalkozók hárommillió forintos kenőpénzével elindultak Torgyán József kiemelten ártatlan gyermekének lakása felé. Orbán Viktor január 31-én szerdai rá-

dióinterjújában kijelentette, hogy az ügynek súlyos következményei lesznek – ha hamisították a kazettát, azért, ha nem, azért. Másnap Torgyán arról tájékoztatta a nyilvánosságot, hogy a kazetta bűnözők közreműködésével készült hamisítvány, Demszky pedig arról, hogy Torgyán hamarosan távozik a kormányból. Másnap Kövér kijelentette: Demszky blöfföl. Két nappal később a Magyar Nemzet egyik cikke még Demszky „jól értesültségén" élcelődött, a másik pedig már Torgyán bársonyszékének ingását regisztrálta.

A kazetta ügyében azonmód elrendelték a soron kívüli nyomozást, s beszerezték a kazetta hitelességét megerősítő tanúvallomásokat a következő szerdai miniszterelnöki interjúig, melyben a kormányfő először fejezte ki kétségét afelől, hogy az agrártárca vezetése jó kezekben van. A Magyar Nemzet másnap a címlapján erősítette meg Demszky „blöffjét". Ezen a napon Orbán találkozott Torgyánnal, a találkozó után Torgyán József lemondott. Orbán Viktor a lemondást így kommentálta: „Nem a bizalom fogyott el, hanem a lehetőség." A kormányfő úgy vélte: „a miniszteri poszttól való megválás újabb lehetőséget nyit Torgyán előtt a személyét ért támadások kivédésére". Csurka István szerint: vádalku köttetett.

Amikor Torgyán a Fradi elnöki posztjáról is távozott, Kuncze Gábor megjegyezte: „Ez most az a helyzet, amikor Torgyán ment el, és a Fradi élvez."

2001. március

„Lassan a fiatalok fele nem alkalmas katonai szolgálatra. Ezt meg kell szüntetni: minden magyar fiatalnak kapnia kell alaki és fizikai kiképzést, illetve bizonyos mértékű lelki felkészítést is" – már csak azért is, mert „azokra kicsit másképp tekint az ember, akik nem tettek katonai esküt".

(Orbán Viktor)

A miniszterelnök a Magyar Honvédség „feladatszabó" vezetői értekezletén kezdte a márciust. Így szabta a feladatot: „Lassan a fiatalok fele nem alkalmas katonai szolgálatra. Ezt meg kell szüntetni: minden magyar fiatalnak kapnia kell alaki és fizikai kiképzést, illetve bizonyos mértékű lelki felkészítést is" – már csak azért is, mert „azokra kicsit másképp tekint az ember, akik nem tettek katonai esküt". (MTI, március 1.) A lányokra például. Meg Orbán Viktor honvédelmi miniszterére, annak államtitkárára és az Országgyűlés honvédelmi bizottságának kormánypárti elnökére, akik mind megúszták a katonáskodást. A hónapnyitó feladatszabásnak a hónap végére következményei lettek: bejelentették, hogy alaposan megszigorítják az alkalmassági vizsgálatot, a legnehezebben ellenőrizhető és leggyakoribb hivatkozást, az allergiás érzékenységet kiveszik az alkalmatlanító tényezők köréből. Az allergiásokat majd télre hívják be. De hogy mi lesz a lányokkal meg a Mikulás-fóbiában szenvedőkkel? Már rég tudnánk, ha megmaradt volna az Orbán-kormány.

Akkor az Orbán-széli Bencsik Andrástól a szabad demszkykrata Ónody Tamásig sokan vélték úgy, hogy megmarad. Bencsik szerint: azzal, hogy a fővárosi szocialista képviselők a szabad demokraták tiltakozása ellenére megszavazták a hannoveri villamosok behozatalát, „a balliberális blokk felbomlott. Ez pedig azt jelenti, hogy 2002 után ismét Orbán Viktor lesz Magyarország miniszterelnöke. A villamosvásárlás természetesen csak ürügy volt... Az SZDSZ a jelek szerint feláldozta Budapestet Magyarországért: a polgári oldalt választották... nem lehetetlen, hogy a politikai ellensúly szerepét szánják maguknak egy olyan széles spektrumú polgári koalícióban,

amely a Fidesz – MPP vezetésével a szabad demokratáktól a kisgazdákon át a MIÉP-ig ível. Bármilyen abszurdnak is tűnik ez első hallásra, komolyan kell venni." (Demokrata, március 1.) Miként az idézett szerzőt általában. Néhány héttel korábban – amint a múlt havi „Köd"-ben idéztük – Lovas István hirdette meg az összefogást az MSZP-vel az SZDSZ elszigetelésére, most egy rokon lélek az SZDSZ-szel való összefogást az MSZP elszigetelésére.

Orbán ezekben a napokban még a Lovas-féle változat szerint utalgatott a szélesebb fővárosi együttműködés lehetőségére, hiszen a reszkető lépcsejű hannoveri ócskaságok ügyében nem a szabad demokraták fogtak össze a Fidesszel, hanem a szocialisták, akik Ónody Tamás szerint „nem veszik észre, hogy ezekben a napokban veszítik el a következő választást... Elbizakodottságukban és sértettségükben nem számolnak azzal, hogy egyedül nem lesz többségük... A törvényes közbeszerzési eljárást amúgy sem kedvelő Fidesz az MSZP segítségére sietett. Ez az együttműködés nem előzmény nélküli. A közpénzek gátlástalan elköltésében a két párt természetes szövetséges. A kölcsönös segítségnyújtás és meg nem támadás doktrínája már a médiapályázatok elbírálásánál, a Magyar Nemzet pénzelésében is működött. Az utóbbi időben sokan fogalmazták meg: az SZDSZ-nek akkor kellett volna kilépnie a kormányból, amikor Horn Gyula sorozatosan együttműködött a Fidesszel – vele szemben. Amikor az SZDSZ ezt eltűrte, abba is beletörődött, hogy jelentéktelenné válik." (Ónody Tamás: *Válság ajándékba.* Népszabadság, március 1.) Mire azonban a cikk megjelent, már helyre is állt a beletörődés folyamatossága.

„Ahogy telik az idő, a besúgók személye egyre kevésbé lesz érdekes" – vélekedett Mátrai Márta fideszes képviselő az Országgyűlésben, amikor ellenzéki képviselők hevesen nehezményezték, hogy a kormánypártok (és persze a MIÉP) 150 évre titkosítani kívánják a diktatúra egész titkos ügynökségét, besúgóhálózatát, és praktikusan lehetőséget adtak volna a nemzetbiztonsági szolgálatoknak, hogy azt vonjanak ki a kutatható iratok köréből, amit akarnak.

Az SZDSZ nevében Hack Péter nehezményezett: „Azok a képviselők, akik most a kommunista múlt tisztázását szeretnék, ennek a kommunista múltnak fontos ügynökeit 150 évre szeretnék titkosítani... A törvény a múlt rendszerben jogellenes tevékenységet foly-

tató titkosszolgálatok érdekeit az elnyomást elszenvedő polgárok információs önrendelkezési joga és a nemzeti önismeret joga elé helyezi. Elsősorban nem a polgárokat és a nemzeti múltat tisztázókat védi, hanem a titkosszolgálatokat és azok apparátusát... Az SZDSZ azt javasolja e törvényjavaslattal kapcsolatban is, hogy minden 1990 előtti iratot, bármelyik állambiztonsági csoportfőnökségnél keletkezett, tehát a teljes III-as főcsoportfőnökség iratait a Történeti Hivatalnál kell elhelyezni, és a teljes iratanyagot fel kell szabadítani a kutatás számára... Az SZDSZ álláspontja ezen felül, hogy minden 1990 előtt ügynöki tevékenységet végző személyt közszereplőnek kell tekinteni, hiszen e személyek titkos meghatározó részesei voltak a pártállami elnyomó rendszernek... Miért nem szabadítják fel az iratokat, most miért nem teszik átláthatóvá a teljes III-as főcsoportfőnökség iratanyagát? Most milyen titkolnivalójuk van a mostani kormánypártoknak, hogy ahelyett, hogy ésszerű határidőket szabnának, ezzel a teljesen abszurd, 150 éves határidővel állnak elő?"

Kaposvár népét is a titkolnivaló mibenléte izgatta: megengedhető-e vagy sem, hogy teljes mértékben áttekinthetővé váljanak Gryllus Dorka bájai a város színházában nyolc percen át, Gombrowicz remekművében, az Operettben? Az önkormányzati képviselők egy része úgy vélte, önkormányzati képviselőket kellene küldeni a főpróbára, hogy betilthassák az előadást, ha jónak látják. Gryllus Dorka titkosításának hívei kisebbségben maradtak, s a besúgók titkosításának időtartamát is sikerült lealkudni százötven évről hatvanra.

A Strasbourgba menekült zámolyi romák – akiknek a lakóhelyét lerombolták, akiket aztán a szükségszállásaikról is kidobtak, akiket éveken át sorozatos fizikai támadások értek, akiket az egymást követő zámolyi polgármesterek mindenféle trükkel és törvénysértéssel igyekeztek a falujuktól távol tartani, akiket a szomszéd falu polgármestere jelentős médiatámogatással a kiirtandó, nem emberi lények közé sorolt, akikkel a falujuk vezetői és polgárai megértették, hogy sose lesznek Zámolyon biztonságban, akik hiába kérték, hogy zámolyi lakuk árán máshová költözhessenek, akiket a magyar sajtó salakja kollektíve gyilkosnak minősített – már fél éve várták a választ a menedékjog iránti kérelmükre, amikor egy londoni szaklapban, a Jane's Intelligence Digestben megjelent, hogy őket voltaképpen az orosz titkosszolgálatok bujtották fel: hazudják azt a francia hatóságoknak, hogy üldözik őket Magyarországon.

Március 2-án kapta meg az első zámolyi menekült az értesítést, hogy megadták neki a menedékjogot. Másnap a Magyar Nemzet – amúgy jogtalanul, a szerkesztőség engedélye nélkül – leközölte a Jane's Intelligence Digest cikkét, és tovább költötte: „a titkosszolgálatokra jellemző munkamódszer, hogy az ilyen jellegű lejárató, operatív akciókat egy harmadik országot képbe hozva szokták végrehajtani. A zámolyi romák utazási költségét – mint ismert – Izraelből finanszírozták. A volt szovjet titkosszolgálat ügynökei közül – tekintettel az egymillió letelepedett oroszra – számosan élnek Izraelben is." (Tar Zsuzsanna–Torkos Matild: *Lejárató titkosszolgálati akció? Izraeli pénz, szélsőbalos támogatás a kivándorolt zámolyi romáknak.* Magyar Nemzet, március 3.) A zsidó szálat egy – a roma holokausztot kutató – magyar származású izraeli lány szerény adományából sodorták...

Pillanatokon belül megszületett a Jane's Intelligence Digest verziójának tükörképe is, miszerint a lejárató cikk mögött a magyar titkosszolgálat áll, mely így akarja megakadályozni, hogy a zámolyi romák menedékjogot kapjanak. Krasznai József még azt is tudni vélte, hogy a Nemzetbiztonsági Hivatalnak ötmillió forintjába került a cikk megjelentetése. Nem sokkal a cikk megjelenése előtt Demeter Ervin – Lovas István értékelése szerint – „teljesen feleslegesen elkottyantotta, ... hogy Londonban járt brit kollégáinál". (Lovas István: *Francia segítség a magyar jobboldalnak.* Demokrata, március 15.) Ezért aztán az illetékes parlamenti bizottság hetekig zaklatta a derék minisztert, aki ugyan a világon semmit sem tudott, mert nem is volt mit, de azért egy ideig megpróbálta azt a látszatot kelteni, hogy ő is azt mondaná, amit a Jane's, ha mondhatná.

„A Magyar Nemzet értesülései szerint a Jane's állításai megalapozottak" – olvashattuk Tar és Torkos idézett cikkében. „Erős fenntartásokkal kell fogadni, hogy Oroszországnak vagy az orosz titkosszolgálatoknak közvetlen befolyásuk lenne a zámolyiak ügyére" – olvashattuk tíz nappal később a Magyar Nemzet külpolitikai szakírójának cikkében, mely lényegében a Jane's egész koncepcióját cáfolta. (Stier Gábor: *Oroszország és a zámolyi romák. Árnyékboksz, avagy szolgált-e valakinek a Jane's Intelligence Digest cikke.* Magyar Nemzet, március 13.)

A zámolyi menekültek túlnyomó része megkapta a menedékjogot. Ez volt az első és máig egyetlen eset, amikor egy EU-tagország menedékjogot adott olyan állam polgárainak, mely az úgynevezett „megszüntető záradék" hatálya alá esik, tehát hivatalosan jogállamnak minősül: „aligha egyszerűen menekültügyi hivatalnokok hozták a pozitív határozatot, sokkal valószínűbb, hogy a francia külügyminisztérium döntéshozói". (Dobszay János–Magyar Péter: *Elvonulási tünetek.* Heti Világgazdaság, március 24.) Ehhez képest a magyar kormánypolitikusok kétségbeesetten bizonygatták heteken át, hogy a menedékjog megadásának nincs semmilyen politikai jellege és jelentősége, s a francia kormánynak nincs is hozzá köze.

Egy hónap hordaléka: Nádasdladányba beköltözött egy cigány család. Semmilyen eljárás nem folyt ellenük, senki semmit nem tudott róluk azon kívül, hogy cigányok. Egy húsztagú társaság mégis rájuk támadt, az ablakaikat kővel beverték, kicsiket, nagyokat összevertek, a berendezést láncokkal ripityára törték, a gépkocsit megrongálták, a bútorokat kidobálták az udvarra, még a család kiskutyájának a lábát is eltörték. A falu lakói között egy tanút se találtak, a tettesek valamennyien ismeretlenek maradtak. A támadók célt értek: a család eladta a házát, elmenekült. (Baranyi Laura: *Nádasdladány: tettes nincs, de a lakosság megnyugodott.* Magyar Hírlap, március 26.)

Jászladányban a roma önkormányzat vezetője március elején szervezte az első demonstrációt a település iskolájának szétbontása, a roma gyerekek túlnyomó részének tangettóba zárása ellen.

Az MSZP–SZDSZ koalíció vezette Erzsébetvárosban huszonnégy (zömmel roma) családot, önkényes lakásfoglalókat költöztettek ki rengeteg kisgyerekkel. Sok család megvásárolta volna a lakását, de nem adták el nekik, az önkormányzat pedig nem teljesítette a gyermekes családok elhelyezésére vonatkozó törvény szabta kötelességét.

A Legfelsőbb Bíróság sokévi pereskedés után jogerős ítéletben kötelezte a fideszes vezetésű karcagi önkormányzatot, hogy fizesse meg azoknak a romáknak a munkáját, akiket hosszú éveken át a csekélyke átmeneti segély fejében törvénytelenül, annak összegét messze meghaladó értékű ingyenmunkára kényszerített.

Ennyi hordalék minden hónapban összejön (az erzsébetvárosi ügyekről már írtunk is meg még fogunk is), s ezek mutatják, miről szólt a zámolyi romák története. Arról, hogy a kiszolgáltatottak, a

védtelenek mennyire számíthatnak Európára. Megértették ezt azok is, akik a döntés után levelet írtak a francia kormányfőnek, és azok is, akik ezért lehazaárulózták őket, a magyar szellemi élet színét-virágát: Ascher Tamást, Esterházy Pétert, Fischer Ádámot, Jancsó Miklóst, Kis Jánost, Konrád Györgyöt, Kőszeg Ferencet, Nádas Pétert, Tamás Gáspár Miklóst, Vásárhelyi Miklóst stb. A levélben egyebeken kívül ez szerepelt: „Hisszük, hogy a francia társadalom szolidaritása a menedékkérőkkel és a francia hatóságok döntése tanulság lesz a magyar társadalom számára. Az európai integráció folyamata nem zárulhat le addig, (...) amíg a rasszista kijelentéseket és rasszista cselekedeteket – származzanak akár a közhatalom képviselőitől, akár magánszemélyektől – nem követi a társadalmi felháborodás kifejezése, s indokolt esetben büntetés. Amíg a romákat következmények nélkül érhetik olyan jogsérelmek, amelyeket a többségi társadalom polgárai nem tűrnének el." (Élet és Irodalom, március 23.)

2001. április

„Nézem a körmenetbélieket, vélhetően sokan olvassák a Magyar Nemzetet. Mindennap olvashatnak valamit a hazaáruló, franciáknak gazsuláló gyászmagyarokról (önéletrajzi megjegyzés), az álmenekülőkről, a zámolyi gyilkosokról és izraeli meg az orosz titkosszolgálati pesztonkáikról. Azért ez kiad egy képet. Ha hallanák holnap a szószékről, hogy imádkozzunk nehéz sorsú cigány honfitársainkért, biztos el kéne gondolkodniuk ezen-azon, mielőtt a plébánost is benyomnák frusztrált, identitáshiányos magyarságveszejtőnek."

(Esterházy Péter)

„A szocialisták semmit sem tanultak, de sok mindent felejtettek – nem tanultak meg politikai stratégiát készíteni, és lassan elfelejtenek taktikázni is. Miközben a Fidesz hónapok óta a nagyközönségnek játszik, az MSZP ismét belcsatáit vívja, s nem veszi észre, hogy hosszú küzdelem árán valóban sikerült kiegyenlítenie a két nagy párt támogatottságát." (Mucsányi Marianna: *Fej, fej mellett.* Népszabadság, április 3.)

„És: Münchhausen-bűvésznyúl a fekete cilinderből – előrántotta magát önnön fülénél fogva... kicsoda...? na, ki?... hát Horn Gyula!... A Magyar Szocialista Párt viharos megújulása egészen addig jutott, hogy Horn Gyulának kell előkerülnie... 2001 tavaszán az MSZP pontosan ott tart, ahol három éve. Zavartan pislog, szeretne mondani valamit, de nem bír." (Uj Péter: *Komoly csapat.* Népszabadság, április 11.) Imigyen tolta az MSZP szekerét a Népszabadság, miközben nem húzta senki, mert a szekér előtt a lovak egymást rúgták ki a hámból. A miniszterelnökjelölt-jelöltek a belharc miatti aggodalmukban igyekeztek minél gyorsabban lebelharcolni egymást. Négy MSZMP-s típuskáder (Németh–Nagy–Kovács–Medgyessy) versengett, hogy hitelesen lesúrolja a pártról a pártállami múlt rákozmált maradékát. Horn Gyula jelezte, hogy őt még nem lehet lesúrolni, mert megkereste, és ismét a párt élére kívánta őt a tagságból egy bizonyos Emberek. A Magyar Nemzettel háttérbeszélgető szocialisták diszkréten jelezték, hogy volna még egy titkos jelölt-jelölt is, akinek a népszerűsége is nő meg maga is nő. (Pásztor: *Szili az MSZP meglepetésembere?* Magyar Nemzet, április 5.) A Szili-nyuszi azonban ekkor még a kalapban maradt.

A szocialisták annyira megijedtek attól, hogy nem jut eszükbe

semmi, hogy eszükbe jutott az, ami mindenkinek: a választásokat a választások előtt kell megnyerni – mégpedig népszavazás által. Tehát: töröljék el a sorkatonaságot, emeljék a nyugdíjat, adják ingyen a diákoknak a nyelvvizsgát, és hagyják békében a munka törvénykönyvét. Egyszeriben mindenkinek népszavaztathatnékja támadt. Az MDF a vallásszabadságot kívánta a néppel megtiportatni (miután az Országgyűléssel nem sikerült), az SZDSZ pedig a kormányzati korrupcióról akarta megtudakolni a nép véleményét. De hogy milyen kérdés által, azt nem árulták el. Haraszti Miklós azt mondta: „tart attól, hogy a »besurranó politizálás« ezt a témát is elorozza az SZDSZ-től". (*Népszavazás a pártok új slágere.* Népszabadság, április 26.) Mint a sorkatonaságét. Pedig milyen jól jönne most, a Gyurcsánytól támadt témaelorzási pánikban egy ilyen kérdés, amit a kormányzó szocialistáknak nem lenne kedvük elorozni.

Április 23-án este az RTL Klubban Frei Tamás bemutatott egy orosz urat, aki bérgyilkosnak adta ki magát. Többek között azt is megkérdezte tőle, hogy mennyiért ölné meg a magyar miniszterelnököt. Megmondta: egymillió dollárért. A kormánypárti sajtó szerint Frei szájával voltaképp az ellenzék kért „elvi árajánlatot" Orbán Viktor meggyilkolására. (Azóta már tudjuk, hogy a „bérgyilkos" csak egy szélhámos statiszta volt, de ennek nincs jelentősége.)

Egy hónappal korábban történt, hogy a Magyar Hírlap vélemény rovatában, ahol mindenféle vélemények megfordulnak, az egyik szerző – éppen egy kormányvédő publicistával vitatkozva – a következőket írta: „A közvagyon magánvagyonná transzformálása, a kormányzati zsarolás, az érdekkörön belülre irányított közbeszerzési pályázat, a klientúraépítés közpénzből stb. módszereit »minden demokratikus kormányzat működése során fel lehet fedezni«, állítja publicistánk. Vagyis mások hibájának átvételét és alkalmazását természetesnek tartja. Ez az eljárás nem más, mint annak az elvnek a hangsúlyozása, hogy tőlünk független bűnözők tetteinek lemásolása a magunk körülményei közt menti a mi bűneinket. Tehát például, ha Sztálin szisztematikusan irtotta a saját munkatársait, tehetjük ezt mi ma is. Ez folyik a kisgazdapártban momentán (ha nem is a megsemmisítés végső szintjéig). Vegyük hát át országos szinten mi is. Kedves jövőt állítana elénk példaképül szerzőnk. Pedig a magyar lelkületben, állítom, ma senki senkit

nem akar – sem Orbán Viktort, sem Kövér Lászlót – likvidálni, bármennyire javára válna is nemzetünknek." (Sz. Nagy Csaba: *Debreczeni József eltévelyedése a szavak dzsungelében,* március 13.) Nem akarásnak akarás a vége – legalábbis a „jobboldali" közemlékezetben, mely a fönti cikket azóta is úgy tartja nyilván, mint „a" baloldal fölhívását „a" jobboldal vezetőinek likvidálására. A lap munkatársait kitiltották a kormány és a kormánypárt rendezvényeiről, mert elnézést kértek ugyan többször is, viszont nem azonosultak a cikk szövegellenes olvasatával.

Aki el akarja kerülni, hogy a „jobboldali" közemlékezet gyilkos szándékokat tulajdonítson neki, fogalmazzon egyértelműen: „lelőném, mint egy kutyát", „szívesen a szemük közé lőnék". Így valahogy.

A kormány kurvája megjelent a szalon ajtajában, és követelte, hogy vezessék be őt. A kurva nevében Franka Tibor követelt a budakalászi MDF rendezvényén: Orbán Viktor „elvárja a MIÉP-től, hogy szavazzon be... A színfalak mögött elvárja, a nyílt színen meg tagadja... Minden férfi tudja, hogy a kötelező akkor jó, ha van szabadon választott. Orbán Viktor ezt eljátssza a politikában. Kötelező neki az MDF-fel meg a kisgazdákkal. Szabadon választottként meg dörgölődzik a színfalak mögött a MIÉP-hez. Kvázi a MIÉP a koalíció kurvája." Franka Tibor előadását azonban nem a MIÉP családi helyzetének leírása tette emlékezetessé, hanem azokkal a bizonyos „Ezekkel" kapcsolatos anatómiai észrevételek: „Ezeknek csöpög az orruk, a fülük lejjebb van, mint az orrcimpájuk, és csámpásak. Nagyon meg lehet ismerni. Amikor voltam a Szentföldön, én mindjárt tudtam mindent. Gondolom, mi, magyarok, nem ilyenek vagyunk." (Népszabadság, április 5.)

A kormánypártok a dabasi diadal eufóriájában lebegtek. Az időközi választások második fordulójában a kormánykoalíció jelöltje, Szűcs Lajos történelmi jelentőségű diadalt aratott: 28,3 százalékos részvételi arány mellett a szavazatok 58,4 százalékával győzött, 15 százalékot vert rá a szocik jelöltjére. Az érvénytelen első fordulóban Szűcs még csak 38 százalékot ért el, és még csak 5 százalékkal vezetett. Aztán a MIÉP „beszavazott". A két forduló között visszalépett a fent idézett Franka Tibor, a MIÉP jelöltje, aki az első fordulóban a szavazatok 13 százalékát kapta meg. A győzelem után több kormánypárti publicista leszögezte: eldőlt a 2002-es választás.

Csurka István föltárulkozott: „nincs értelme a bújócskának", 2002 után a MIÉP és a Fidesz koalíciója biztosíthatja a jobboldali kormányzás folyamatosságát. Kövér László korábban úgy vélekedett, hogy ez a koalíció már csak az EU-ra való tekintettel sem lehetséges. Orbán Viktor a dabasi diadal alkalmából adott tévéinterjújában ezt már kicsit másképp látta. A riporter többször is próbálkozott, hátha kizárja a miniszterelnök a MIÉP-pel való koalíció lehetőségét, de ő inkább Kövér kizáró szempontját zárta ki: a jelenlegi kormánykoalíció győzelme a cél, de minden lehetséges, elvégre „Magyarország összes pártja alkotmányosan és demokratikusan működik... Nem lenne szerencsés, ha az lenne a legfontosabb kérdés egy-egy döntés előtt, hogy mit szól hozzá az EU." (Magyar Nemzet, április 11.)

És tényleg. Miért lenne a MIÉP képtelen abban a szalonban, melyben Szálasi is képes? „Magyar nyelven még nem jelent meg könyv, amely objektíven és elfogulatlanul mutatta volna be Szálasi Ferencet és az általa elgondolt hungarizmust... még véletlenül sem ejtettek szót a napi politikai esetlegességen túli erkölcsi és emberi érdemekről: a hungarista magatartás és Szálasi Ferenc írásainak intellektuális értékeiről." E hézagot pótolta a Nemzetek Európája Könyvkiadó. A hézagpótlást a fenti szavakkal a Demokratában hirdették (április 5.), és többek között a Demokrata főszerkesztőjének vállalkozásában terjesztették.

A menedékjogot kapott zámolyi romák ügyét tovább emésztette a magyar közélet. A menedéknyújtó francia kormánynak köszönetet mondó értelmiségiekkel szemben fölsorakoztattak hatvanöt Batthyány-körös professzort, akik minden hétköznapi tapasztalattal és az összes ismert kutatási eredménnyel dacolva, tekintélyüket nem kímélve képesek voltak aláírni, hogy „a mai Magyarországon politikai, vallási, kulturális, de különösen etnikai különbözőség okán senkinek nem kell hátrányos megkülönböztetéstől... tartania". (*Hatvanöt egyetemi tanár állásfoglalása.* Magyar Nemzet, április 18.)

Volt húsvét és föltámadás. Egy katolikus magyar a családjával nagyszombati körmenetre ment, s hazatérvén följegyezte az itt következőket: „Milyen gyönyörű volna, ha húsvétvasárnap minden katolikus templomban mondjuk arról szólna a prédikáció, hogy a cigányok testvéreink! Nézem a körmenetbélieket, vélhetően sokan olvassák a Magyar Nemzetet. Mindennap olvashatnak valamit a hazaáru-

ló, franciáknak gazsuláló gyászmagyarokról (önéletrajzi megjegyzés), az álmenekülőkről, a zámolyi gyilkosokról és izraeli meg az orosz titkosszolgálati pesztonkáikról. Azért ez kiad egy képet. Ha hallanák holnap a szószékről, hogy imádkozzunk nehéz sorsú cigány honfitársainkért, biztos el kéne gondolkodniuk ezen-azon, mielőtt a plébánost is benyomnák frusztrált, identitáshiányos magyarságveszejtőnek... És akkor kampányba fogna az egyházam, püspöki körlevél emlékeztetne minderre, néhány főpap összeállna, és szigorú levelet írna, nem, nem Jospinnek, ennél több eszük volna, hanem mondjuk a magyar miniszterelnöknek, nem oldalaznának ily siralmasan a pártok között, fütyülnének rájuk, nem az volna az eszükben, óriásplakátok jelennének meg, nem ez az ezer éve érted haragszom, hanem mondjuk egy enyhén giccses kép, Paskai meg egy szurtos (!) képű kis roma kölök, és a főpap lábujjai közül egy virág kandikálna ki, mellette a fölirat: Magyar Katolikus Egyház – jogodban áll szeretni... És akkor, miért nem ilyen az egyházunk?, kérdi az egyik pulya. Azért, angyalom, mert szar gyávák vagyunk." (Esterházy Péter: *Egy katolikus magyar följegyzéseiből.* Élet és Irodalom, április 20.)

Az ország kacagva siratta négymilliárd forintját, melyet a Happy End Kft.-re bíztak, hogy a hazaszeretetünket elmélyítse a kormány szeretetéig. Nyilvánosságra került a pályamű, amellyel a Happy End Kft. megnyerte az Országimázs Központ által „a magyar reklámszakmában mindeddig példátlanul magas költségvetésű kampányra" (HVG, április 14.) kiírt 4,2 milliárdos pályázatot. Komoly cégek akkor már nem nagyon indultak el állami tenderen a Happy Enddel szemben, mert minek. (Az Országimázs Központ által az előző évben kötött, körülbelül négymilliárd forint értékű szerződések háromnegyed része is a Happy Enddel és az Ezüsthajóval köttetett.) Ebben az esetben ráadásul a kiírás is olyan zavaros volt, hogy csak az értette, miről szól, akinek megmondták. Egy komoly cég erősködött, hogy mondják meg neki (legalább azt, hogy mi lenne a cél és a célcsoport), de csak akkor kapott választ, amikor már nem volt idő elkészíteni a pályázatot. A kormányfő informális kommunikációs főtanácsadója, Wermer András által alapított s a Fidesz választási kampányain nevelkedett cég a kommunikációs főtanácsadó közreműködésével írt pályázattal nyert. A Fidesz politikai kampányainak és az ország közpénzből finanszírozott imázskampányainak jelszavai egy műhelyben készültek, és praktikusan megegyeztek. Már a dabasi kampányban is.

A belföldi kampányok középpontjában a kormánynak köszönhetően „valóra vált álmok" álltak: „PR-riportokban sorra szólaltatjuk meg az új Magyarország győzteseit, akik a Széchenyi-tervnek köszönhetően végre megvalósíthatták álmaikat."

A Happy End pályázatában szereplő jelszavak – „merjünk nagyok lenni", „valóra vált álmok" – kombinációira épültek később Orbán Viktor fontos beszédei.

Normális országokban az országimázst közpénzből jobbára külföldön formálják, mert ott kell eladni az országot. Nálunk ez fordítva volt, mert itt kellett eladni a kormányt. De azért valamit a látszatra, a külhoni kampányra is adni kellett. A Happy Endnek ehhez volt praktikus és takarékos ötlete: tele van a világ kórházzal, tehát H betűs táblákkal. Tele van a világ találkozóhelyekkel, tehát „meeting point" táblákkal. A „Hungary (a továbbiakban: H) the meeting point" szlogen ezt a tömérdek táblát ingyen a magyar országimázs szolgálatába állítja.

„A »H« nemcsak egy betű. Sokkal több. Kapcsolódási pont, ahogy a két párhuzamos, függőleges vonalat egy vízszintes köti össze. Egységbe szervezi. Integrálja." Így a pályázat.

„Az ország pofájába van röhögve. Megint. Magyarázat nincs. Maximum egy H. Mármint hülye vagy." Így Uj Péter. (*H.* Népszabadság, április 9.)

A pályázat pár mondatos fejezetekből áll. Ilyenekből: „(Bááááboci) Emlékezzünk óvodás korunkra. Ott bárki megtanulhatta, hogy ha meg akarnak bántani vagy fel akarnak dühíteni, akkor legelőbb is nevünket veszik el tőlünk. Az Országimázs Központ is átesett ezen. Nevezték már országblamázsközpontnak, mifenének. De mindez szóra sem érdemes." A Micimackó viszont kétfejezetnyi szóra is érdemes: „(Édes otthon) Otthon vannak, kérem? – kérdezte szelíden Micimackó. Nincs itthon senki – felelte félénken Nyuszi. Néha valahogy így vagyunk mi is. De akárhogy is, mintha kezdenénk rájönni mégis. Felismerni, hogy nem biztos, hogy Nyuszi ötlete jó." „(A nyelv teremtés) A mellébeszélés azonban nemcsak kellemetlen, hanem mindig önleleplező. Micimackónak ezért igaza volt akkor, amikor csekély értelmű létére mégis úgy okoskodott, hogy senki

nem mondhatja, hogy senki, anélkül, hogy valaki volna. Ne legyünk hát senkik. Legyünk valakik." Ez két oldal a háromszázból. A 81–82. (A pályázatból a Magyar Hírlap április 9-i számában közöltek szemelvényeket.) Váncsa Istvánból a pályázat a legrosszabbat hozta ki, a hajléktalanokkal szembeni bornírt előítéleteket: „A szöveg olyan, mintha három hajléktalan hozta volna össze nagypéntek hajnalán, a Moszkva téri Nappali Melegedő és Ingyenkonyha előtt, kannás bortól elérzékenyült és némiképp elhülyült állapotban, ám a jövőre nyitott szívvel, kreatívan vakaródzva." (Váncsa István: *Metán.* Élet és Irodalom, április 13.)

2001. május

„A gyerekeimnek szoktam mondani, hogy majd egyszer, ha édesapának rendes polgári foglalkozása lesz, elköltözünk vidékre. Bízom benne, hogy sok unokánk lesz, és őket már ott nevelhetem!"

(Lévai Anikó)

Orbán Viktor arra vágyott, hogy fölöttébb kétes körülmények között bár, de alaposan megvagyonosodott és elsöprő médiatúlerővel rendelkező miniszterelnöke legyen az országnak. Tudniillik Olaszországnak. „A jó oldalra kell állnunk, vagyis szolidárisnak kell lennünk most Berlusconival és az olasz polgári pártokkal, amikor példátlan európai nyomás alatt állnak" – mondta május 5-én, a Fidesz kongresszusán. Az olasz polgári pártok, a neofasisztából nemrég és alig szalonképesített Nemzeti Szövetség és a xenofób, unióellenes Északi Liga azért álltak nyomás alatt, mert Nyugat-Európában még a mérsékelt jobboldali, konzervatív pártok sem tekintették őket polgárinak. Berlusconi uralta a legtekintélyesebb világlapok (The Economist, Le Monde, Die Zeit, El Mundo stb.) címlapjait. Korrupciós ügyek, maffiakapcsolatok, egy bíró meggyilkolására való felbujtás stb. Csupa olyan történet, gyanú és dokumentum, melyet az olasz sajtó már régóta pertraktált, de Európát csak most kezdte érdekelni igazán. Európa – Orbán jó oldalához képest – „rossz oldala" attól tartott, hogy Berlusconi az ígéretei ellenére gátlástalanul megtart és fenntart mindent, ami a miniszterelnöki funkcióval rendes demokráciákban összeférhetetlen; hogy elsöprő médiahatalma a közszolgálati médián is átsöpör, és arra használja majd föl politikai hatalmát, hogy az igazságszolgáltatást megbénítsa, az ellene és társai ellen folyó tömérdek büntetőeljárás lefolytatását megakadályozza. És ez mind be is jött.

A Nemzetközi Újságíró Szövetség Berlusconi győzelme alkalmából nyilatkozatot adott ki: „A sajtótulajdon mindennemű koncentrációja azzal jár, hogy a sajtó szűk politikai vagy üzleti önérdek képviseletének eszközévé válik. Míg az állami RAI adásaiban a két vezető párt és jelöltjei nagyjából egyenlő műsoridőt kaptak, Berlusconi három saját televíziós adója négyszer annyi időt szentelt választási hadjáratának, mint politikai ellenfeleinek." Ez Berlusconinak is feltűnt, s győzelme után rögvest be is jelentette, hogy a közszolgálati médiában nagyarányú tisztogatások lesznek. Lettek.

Május 23-án rendezték a Bajnokok Ligája döntőjét. Összefutott Milánóban Orbán, Berlusconi, a Valencia és a Bayern München. A Valencia kivételével mindenki győztesen távozott.

Orbán Viktort a saját mérkőzése nem izgatta ennyire. A BL-döntő előtt egy szerdával ezt hallottuk tőle a Magyar Rádióban: „... olyan jól eldolgozgatok itt a kormányban miniszterelnökként az ország számára fontos ügyeken. Ezek sokkal izgalmasabbak, mint bármifajta választási kampány vagy megmérkőzés, tehát a legszívesebben minden különösebb összecsapás nélkül folytatnám azt a munkát, amit az elmúlt három esztendőben végeztünk." Ehhez azonban nemcsak a kormányváltásnál kellett volna több, hanem a rendszerváltásnál se kevesebb. A rendszer azonban nem váltható vissza. Ez különbözteti meg a sörösüvegtől.

Orbánnak épp akkor ment el a kedve a megmérkőzéstől, amikor meglett az ellenfél. Azért az ellenfél se szerette annyira a megmérkőzést, hogy megmérkőzzék érte. Medgyessy Péter csak úgy vállalta a miniszterelnök-jelöltséget, ha a szocialisták kongresszusán ő lesz az egyetlen jelölt. Ő lett. Mielőtt lett volna, így nyilatkozott: „Két hibás utat választhatok. A realitások embereként azt mondhatom: ígérgetni nem lehet. A másik, hogy mindenfajta felelőtlen ígérgetésbe belemegyek. Úgy gondolom azonban, ma a gazdaság olyan helyzetben van, hogy felelősen is lehet jó ígéreteket tenni." (*Célom a politikai menetrend megalkotása.* Kéri J. Tibor és Mucsányi Marianna interjúja. Népszabadság, május 10.) Miután jelöltté választották, rögtön választott is a két út közül. „HVG: *Miben különbözik ez a »jóléti rendszerváltás« attól, amit a Fidesz közérthetően úgy mond, hogy a családok támogatása...?* M. P.: Semmi bajom nincs a Fidesz ilyen kezdeményezéseivel, mi mindent »le fogunk nyúlni«, ami jó az ő rendszerükben... Meg fogjuk tartani, amit a családoknak adtak. De éppen azokon a családokon nem segítettek, akikből a legtöbb van ma Magyarországon. Engem tehát egyáltalán nem zavar, ha azt mondják majd nekem, ők megoldották ezt

vagy azt a problémát. A válaszom: nagyon jó, akkor most menjünk tovább." (*Óriási előnyöm, hogy én értek valamihez.* Réti Pál interjúja. HVG, május 19.) Hát... a továbbmenéshez tényleg kár volt olyan nagyon összecsapni.

Csurka István a Magyar Fórumban Medgyessy „fizetett tiszti állományú múltját emlegette". Már csak ezért sem volt gyanús...

A hónap jóslata: „A következő ciklusban csak az lehet főpolgármester, aki a budapesti lakosok képviseletében lép föl. Nagy biztonsággal kijelenthető, hogy ez nem Demszky Gábor lesz." (Langmár Ferenc: *Idő van Budapesten is.* Heti Válasz, május 18.) A kijelenthetőség biztonsága azóta is egyre nő...

A Papát, Sándor Istvánt fél év múltán kiengedték az előzetesből. Aztán nem történt vele semmi. És amíg a Papával nem történik semmi, addig hülyék maradunk. Azért is nem történik vele semmi, hogy hülyék maradjunk. Az okosok meg szabadok: „Létezik egy videofelvétel – arra az esetre, ha velem történne valami –, amelyen összefoglalok mindent, amit az olajügyekkel, az azokban érintett csoportokkal, személyekkel kapcsolatban tudok, s hogy állításaimat milyen bizonyítékok támasztják alá. Szerintem csak azért nem próbáltak még eltenni láb alól, mert nem tudják, hol van ez a kazetta, és mit tartalmaz... – *Ha önök mindent tudtak, mivel magyarázza, hogy a felderített ügyeknek csak a töredékében született vádirat, bíróság elé pedig mindössze néhány ügy került?* – Bizonyos ügyekben felsőbb körökből komoly nyomás nehezedett a rendőrségre és az ügyészségre. Annak pedig számtalan módja van, hogyan lehet egy ügyet »meghalasztani«. Elég, ha időről időre lecserélik az előadóit, vagy az egymással láthatóan szorosan összefüggő ügyeket szétválasztják, s önállókként kezelik őket. Számtalanszor tapasztaltuk, hogy a titkos adatgyűjtéssel szerzett információkat figyelmen kívül hagyták a vizsgálat során." (*Tonhäuser volt az igazi célpont.* Fekete Gy. Attila interjúja Sándor Istvánnal. Népszabadság, május 3.)

De nem is kell ahhoz okosnak lenni, hogy valaki szabad maradjon. Elég, ha a bíró az. Császár Előd popsztárt jogerősen másfél év börtönbüntetésre ítélték. Fölfüggesztve. A bűnügyi költségeken felül összesen százezer forintjába került neki egy fiatal rendőr halála. Azé, aki abban a szabályosan haladó rendőrautóban ült, melybe Császár Előd kétes állapotban, de százas tempóval átlépve a záró-

vonalat, szemből belerohant. A bíróság időmúlással, büntetlen előélettel és a világon semmi mással nem indokolta, hogy miért érdemelt a popsztár „különös méltánylást". Ez a méltánylás annál is különösebb, mert az ítélet az elkövetéstől számított egy éven belül megszületett, s a közlekedési cselekményeknél az elkövető tipikusan büntetlen előéletű szokott lenni. A bíróság megállapítása szerint a büntetlen előéletű vádlott „közlekedési előélete arra utal, hogy Cs. E. a szabályokkal tudatosan szembehelyezkedik, azokat rendszeresen megszegi". Ezért három év alatt ötször bírságolták meg közlekedési szabálysértések miatt. Császár Elődöt az eset kapcsán biztosítási csalással is megvádolták, a két ügyet azonban elkülönítették. A popsztár által elkövetett bűncselekmény egytől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető. Dávid Ibolya igazságügy-miniszterkedése kezdetén a bírói autonómia elvén áttörve kiharcolta azt a törvénymódosítást, miszerint „szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középmértéke irányadó". Sokra ment vele. (Lásd Hack Péter: *Rendet vagy életet.* Magyar Narancs, május 13.)

Kis bűn nem bűn, a bűn pedig addig kicsi, ameddig a bűnhődés föl van függesztve. „Mivel nem végrehajtandó a börtönbüntetés, nincsenek jogi konzekvenciái az ítéletnek" – kommentálta a Vas Megyei Közgyűlés Fidesz-frakciójának vezetője azt a hírt, hogy a közgyűlés polgári alelnökét sikkasztás miatt fölfüggesztett börtönbüntetésre ítélték. (Lásd Abajkovics Péter: *Passzolunk.* Élet és Irodalom, május 18.) A konzekvenciákhoz még hozzá kellett volna sikkasztani egy kicsit.

Kiderült, hogy egészségügyi szempontból két Fidesz van, egy régi Frajna-Fidesz meg egy új Mikola-Fidesz. A frakció a régi mellé állt, a miniszter ellen szavazott, és korlátozta a jogkörét, a miniszterelnök meg az új mellé, és kirúgta Frajna Imre államtitkárt. Az öntörvényű miniszter szakmai és személyi elképzeléseit nem egyeztette senkivel. Ezért utálták másodsorban. Elsősorban pedig azért, mert maga alá gyűrte az OEP-et, amiben pedig nagyon sok pénz van. A miniszter utalt rá, hogy ellenlábasai arra fenik a fogukat.

Mikola István fölrúgta Frajnának a gyógyszergyártókkal kötött megállapodását, és úgy megrendszabályozta a gyógyszergyártó multikat, hogy a gyógyszerárak meg a gyógyszerkassza hiánya is megugrott. A miniszter a gyógyszerek árrésének befagyasztásával igyekezett enyhíteni a hiányt, a gyógyszerészek pedig azonnal ki-

számolták, hogy ők ettől tömegesen tönkre fognak menni, miközben a multik bevétele jelentősen nő. Az egészségügyi intézményeket komplex ellenőrző csoportok, úgynevezett Mikola-kommandók szállták meg. Az ő bevetésüktől a miniszter 700 millió forint bevételt várt, de csak tizedannyit hoztak. Mikola a Hazafias Népfronton, a KDNP-n és a kisgazdapárton keresztül érkezett a Fideszbe. Tipikus újfideszes útvonal. Hajszálra ugyanezt az útvonalat járta végig közismert és közmosolyt fakasztó kommunikációs főnöke, dr. Eke Károly, aki a miniszteri interjúkhoz külön stúdiót rendeztetett be a minisztériumban, s aki egy újságírónak azt mondta: „csak akkor készíthet interjút a miniszterrel, ha előtte részt vesz egy általa szervezett kurzuson, amelyen a helyes újságírói magatartással ismertetné meg a sajtó dolgozóit". Az év elején Eke a következő példázattal vezette be a miniszter sajtóbemutatkozását: „Miniszter úr Csenge nevű gyermekét, amikor fényképezni akarták, kérték, hogy mosolyogjon. De a gyermek nem tudott. Ez a mai társadalom hibája, hogy a gyermek nem tud mosolyogni." (-vadak-: *Jelenetek a katona életéből.* Magyar Narancs, május 24.)

„A magyar–szlovén vasút felavatása a korszakváltás szimbóluma, amely azt jelzi, hogy eljött a nagyszabású országépítő tervek megvalósításának ideje" – mondta Orbán Viktor a szlovéniai Hódoson. Az odáig vezető út is eléggé szimbolikus volt. A Déli pályaudvartól az országhatárig szakaszosan lezárták a pályát. Elöl futott egy előfutó mozdony, utána repült a pálya fölött egy katonai helikopter, negyedórával később áthaladt a tíz kocsiból álló különvonat, a közönséges vendégek közönséges légkondicionált intercity-vagonokban utaztak, a miniszterelnök és közvetlen környezete pedig két luxuskocsin. A forgalmat az előfutó vonat érkezése előtt negyedórával zárták le, és a különvonat elhaladása után kb. húsz perccel folytathatták útjukat a félreállított, menetrend szerinti járatok. A várakozókat eltávolították a peronokról. Az utasokat nem tájékoztatták arról, hogy mi történik, 20–50 percet késtek a vonatok. Sok érettségiző diák emiatt késve jutott el a vizsga színhelyére. A MÁV illetékese szerint minden a kormányzati különvonatok közlekedtetését meghatározó jogszabályok szerint történt. Azok a jogszabályok ugyan a rendszerváltás előttről maradtak ránk, de a helikoptert már az Orbán-kormány tette hozzájuk.

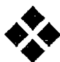
A rendszerváltás utáni első népszámlálás kapcsán is a rendszerváltás előtti rendre hivatkoztak. Április végén tört ki és májusban tetőzött a botrány amiatt, hogy a védett személyek lakóhelyének egész körzetében a Köztársasági Őrezred tisztjei végezték az összeírást. Inkognitóban. Az álruhás megfigyelők lakások és családok ezreit kérdezték ki, illetve vették szemügyre. A BM vezetői szerint azért kellett ezt így csinálni, mert egyrészt régen is így csinálták, másrészt a civil összeírók megtudták volna a védett személy lakcímét, ami pedig államtitkot képez. A legvédettebb személyek lakcímét persze az ország összes civil újságolvasója tudhatja, de biztonsági szempontból alighanem az analfabéta összeírók a legveszélyesebbek.

Az ország hálófüggő része is privát életet szemrevételezett. Egy hölgy privát életét, aki vagy Csisztu Zsuzsa volt, vagy sem. A Magyar Narancs példás vezércikkben fordította ezt a kérdést a helyes irányba: „Csisztu Zsuzsa tisztessége és méltósága csak akkor állítható helyre (akár ő van a videón, akár nem), ha mindenki, aki tud a vele esett gyalázatról, együtt érez vele, és ha mindenki, aki valamilyen módon érintkezett a videofelvétellel, bocsánatot kér tőle. És mert itt a mi méltóságunkról is szó van, no meg nehezünkre esik elhinni, hogy a magyar nyilvánosság pszichoszexuális fejlődése megakadt a rejszoló kamaszok szintjén, fordítsuk a megszégyenítést a helyes irányba. Nemcsak az az aljas gazember, aki ezt a filmet kiadta a kezéből, aki feltette a neccre, aki onnét letöltötte és sokszorosította, és aki a filmről készült fotókat újságcikkekhez használta illusztrációként. Hanem az is, aki végignézte." (*Kinek a szégyene?* Magyar Narancs, május 24.)

A magánszférára való akaratlan kíváncsiság illetlen és illetéktelen kielégítésével szemben az illő és illetékes kielégítésre mutat példát a Vasárnapi Hírek: „Egy ismert politikus ritkán látható feleségére akaratlanul is kíváncsi az ember. Az olvasók bizonyára apró titkokról, családi történetekről szeretnének olvasni, amelyekből kiderül: a kormányfő mellett egy okos asszony áll, aki ugyanakkor semmiben sem különbözik más feleségektől, családanyáktól. Ha van ideje, szívesen süti-főzi férje és gyermekei kedvenceit, pörköltöket négylábúakból, s a minden mennyiségben elfogyó palacsintát. Ez utóbbit már a kicsik is el tudják készíteni: Gazsi még forgatja is a levegőben." Lévai Anikó a cikk végén a jövőbe néz. Családja és

hazája boldogabb jövőjébe: „A gyerekeimnek szoktam mondani, hogy majd egyszer, ha édesapának rendes polgári foglalkozása lesz, elköltözünk vidékre. Bízom benne, hogy sok unokánk lesz, és őket már ott nevelhetem!" (Gündisch Mónika: *Orbán felesége vidékre vágyik – A miniszterelnök és Lévai Anikó négy gyermekük mellett gondol az árvákra is.* Vasárnapi Hírek, május 13.)

Cegléden és Budapesten kisgazda elnököket erősítettek és gyengítettek meg, váltottak le és föl a szokásos botrányok és jogi képtelenségek mellett. Torgyán Józsefet a frakciója kizárta, a kizárást érvénytelenítette a bíróság, a bíróságot pedig Áder János (amennyiben nem vette tudomásul, hogy Torgyán kizárása érvénytelen)... Azért különülnek el a hatalmi ágak, hogy az egyik a másik fölé nyúljon.

2001. június

„Az MSZP »igen« szavazata a magyar progresszió elárulása. Csak egykori pártom, az SZDSZ tett bátor kísérletet a magyarországi parlament becsületének megmentésére. De a 92 százalékos többség kísértetként fog visszajárni, hogy bűnös gyávaságára, erő előtti behódolására emlékeztesse a magyar balközép opportunistáit és karrieristáit."

(Tamás Gáspár Miklós a státustörvény megszavazásáról)

„Jézus azt mondta Péternek, te egy kőszikla vagy. Rád építem az egyházamat" – így zárta beszédét az MSZP heves tapsviharoktól szaggatott konklávéján, illetve -gresszusán Péter, aki vállalkozott rá, hogy egy-házat formál Magyarországból, mert hisz „egy közös Magyarország-házban", ahol „mindenkinek jut tisztességes lakás, értelmes munka, nyugodt pihenés". A szocialisták megígérték az országnak, hogy Orbán Viktor kormányát a nemzet kormányával váltják föl. A nemzeti közép kormányával, mely egyrészt szociáldemokrata és jóléti fordulatot hoz, másrészt nyitott a liberális, a népi, a konzervatív és – igény szerint – egyéb értékekre is. Fölszállt tehát a szocialisták füstje: az szja radikális csökkentése, 400 ezer új munkahely, 38 órás munkahét, 10 ezer kollégiumi férőhely, ingyenes tankönyv minden általános iskolásnak, ingyenes étkeztetés minden óvodásnak, az iskolák felszerelésére szánt összeg megduplázása, évente 4-6 ezer szociális bérlakás fölépítése, a regionális önkormányzatok létrehozása stb. Az ígéretek listája elmaradt a realitásoktól, sokat kellett még nyúlnia, míg a szocialisták győzelme reális közelségbe került.

Lemondott az SZDSZ elnöke, Demszky Gábor. Decemberben sokan azt hitték, ő az SZDSZ utolsó esélye. Most meg azt, hogy az ő távozása. A távozó elpanaszolta magányát: „Nagy lendülettel nekirugaszkodtam, aztán azt vettem észre, hogy egyedül futok." (Magyar Narancs, június 14.) No, de kivel is futott volna, amikor mindenki láb alatt volt neki, akinek lába volt. Hosszú lábú társait elküldte megújulni vagy átkommendálta őket hosszú tollú barátaikkal együtt a szocialistákhoz. Csak a lábatlanokra számított.

Június 16-án kiütötték Kokót. A saját hazájában. A nemzet leült a tévé elé pozitív szellemben, diadalra készen. És a képébe csapott egy érzéketlen, idegen bokszoló.

A státustörvényt az EU ütötte ki. Mint írtuk, már korábban kiütötte belőle magát a státust, a külhoni magyarok jogállását rögzítő, útlevelet is biztosító „fél állampolgárságot", most pedig kiütötte belőle az uniós polgárokat, a burgenlandi magyarokat is. Azután még évekig ütögette a kedvezménytörvényként forgalmazott maradékot, melyre 2001 júniusában az Országgyűlés 92 százalékos többséggel rábólintott. A szocialisták is, mert a nemzeti közép egy ilyen bólintásból nem maradhat ki. A burgenlandi magyarok fölháborodtak, hogy Magyarország még be se lépett az EU-ba, máris eladták őket. Nem mintha kellenének nekik a csóró anyaországtól holmi piszlicsáré kedvezmények, de a gesztus, a jelkép, a nemzethez tartozás! „Ha a burgenlandi magyarok nem tartoznak a státustörvény védelme alá, akkor őket az anyaország el sem ismeri magyarként" – panaszolta Messner Adél, a Burgenlandi Magyar Kultúregyesület titkára. (Népszabadság, június 7.) A román kormány pedig rámutatott: a burgenlandi magyarok kihagyásával a magyar kormány elismerte, hogy az Európai Unióban elfogadhatatlan módon különbözteti meg identitásuk alapján más országok állampolgárait. Tamás Gáspár Miklós a balatonszárszói sátorban úgy fogalmazott, hogy a törvény „Magyarországot a második világháború óta a legkomolyabb nemzetközi konfliktusba keverte bele". (Hócipő, június 27.) Lehet, hogy az 1956-os szovjet invázió Magyarország szempontjából kicsit komolytalanra sikerült, de TGM-nek se ez volt a legkomolyabbra sikerült megjegyzése. Hanem például: „Az MSZP »igen« szavazata a magyar progresszió elárulása. Csak egykori pártom, az SZDSZ tett bátor kísérletet a magyarországi parlament becsületének megmentésére. De a 92 százalékos többség kísértetként fog visszajárni, hogy bűnös gyávaságára, erő előtti behódolására emlékeztesse a magyar balközép opportunistáit és karrieristáit." (Tamás Gáspár Miklós: *A magyar külpolitika csődje.* Népszabadság, június 30.)

A határon túli magyar kisebbségek vezetői, Markó Béla, Bugár Béla és főleg Tőkés László erősen aggódott, hogy Magyarország kiszívja a magyar munkaerőt és azzal együtt a magyar kisebbségeket

is a szomszédos országokból. Tőkés találkozót kért a magyar miniszterelnöktől, hogy „stratégiai igénnyel tárgyaljanak" a határon túli magyarok magyarországi foglalkoztatásáról. (Krónika, június 14.) Orbán Viktor ugyanis a Magyarországon megjelenő romániai munkavállalók millióival kecsegtetett. Június 7-én egy üzleti ebéden külföldi befektetők előtt a következőket mondotta: „Ha fenn kívánjuk tartani a gazdasági növekedést Magyarországon, akkor nem lesz elég tízmillió magyar. Tehát az előttünk álló néhány évben munkaerőként számításba kell vennünk több millió embert a szomszédos országokból is... A most megvitatás alatt lévő státustörvényben ugyancsak szerepelnek erre vonatkozó megállapítások. Tehát mi nem tíz-, hanem tizennégymilliós munkaerő-kapacitással rendelkezünk." (Az a néhány év, ami akkor előttünk állt, immáron mögöttünk áll, s a kisebbségi magyarok milliói még mindig a szülőföldjükön dolgoznak. Alighanem ők tehetnek róla, hogy az 5-6 százalékos egészséges növekedés 3-4 százalékosra betegesedett.)

Kristóf Attila megfigyelte, miben különbözik a Fidesz az MSZP-től: „Megfigyelhető, (...) hogy a Fidesz hatalomgyakorlásában nyoma sincs a könnyelműségnek. Ezek a kétségkívül okos és felkészült fiatalemberek abszolút komolyan veszik önmagukat, s így a feladatot is, amelyet magukénak éreznek. Ez a komolyság – a viselkedéssel, öltözködéssel, méltósággal, bizonyos ünnepélyes formák hangsúlyozásával, a tekintélytisztelettel együtt – csak félig tudatos és átgondolt, nagyobbrészt magából a fiatalság jellegéből származik. Könnyen belátható: egy országot kormányozni csak komolyan lehet, komolyan véve önmagunkat és az előttünk álló jövőt. Szerintem ebben különbözik elsősorban a Fidesz az MSZP-től." (Kristóf Attila: *Én nem tudom... (ki vegye komolyan magát).* Magyar Nemzet, június 12.)

A 168 Órában egy olvasó arra emlékeztetett, mit gondolt a fiatalságról Orbán Viktor 1989-ben, régmúlt öregkorában: „A fiataloknak elegük van a hierarchikus szervezetekből. Ha a választásokon csak pártok indulhatnak – amit helyteleníteném –, akkor talán létre fogunk hozni egy választási pártot, amit azonban a választások után sürgősen feloszlatunk... A hozzám legközelebb állók, Kövér László és Fodor Gábor, velem együtt egyfajta szociálliberális meggyőződésűek. A Századvég című lapunknál ugyanakkor dolgoznak olyan

reformkommunista szerkesztők is, mint Stumpf István és Wéber Attila. Őket változatlanul barátaimnak tartom, de egyszersmind politikai ellenfeleimnek is." (HVG, 1989. augusztus 15.)

Az Élet és Irodalomban Kenedi János sok folytatásban és hatalmas terjedelemben szedi szét szálról szálra Lovas István hazugságainak, plágiumainak, sötét bírósági és egyéb ügyeinek hatalmas kazlát. Attól kezdve, hogy 1962-ben elítélték őt erőszakos nemi közösülésben való bűnrészességért, odáig, hogy 1996-ban zsidóként honosítást és állampolgárságot kér maga és családja részére Izrael budapesti honosítási irodájában. Erről Bencsik András ezt írta: „A cikk elolvasása után személyesen kérdeztem meg Lovas Istvánt... Lovas válaszát az ő és családja békéjének érdekében nincs mód közzétenni, sőt kérdéses, hogy ő maga erről bármit is mond bármikor. Csupán egyet tehet a krónikás: becsületszavát adja, hogy a válasz számára emberileg elfogadható és tisztességes volt." (Magyar Demokrata, június 28.) Akkor el tudjuk képzelni. De ha nem akarjuk elképzelni, akkor maradhatunk annál, amire Lovas a honosítási irodában hivatkozott, hogy tudniillik Magyarországon egyre erősödik az antiszemitizmus. (Kenedi János: *A szavahihetőség és Lovas István – IV.* Élet és Irodalom, június 22.) Ezen valóban segítene Lovas távozása, de olyan keveset, hogy ezért nem érdemes a Demokrata olvasóit elszomorítani. Kondor Katalin – a Magyar Rádió elnökévé választatván – megerősítette, hogy Lovas Istvánnal nincs semmi baj. Nem tudhatta, hogy suttyomban Lovas is a magyarországi antiszemitizmus erősödéséről brekeg.

Az Országgyűlés társadalmi szervezetekkel foglalkozó bizottságának Halász János debreceni fideszes képviselő vezette albizottsága ingatlanokat osztott. A létavértesi mozgáskorlátozottak egyesülete például szerette volna megkapni azt az ingatlant, melyben kilenc éve tevékenykedett, azóta bérelte, berendezte, felújította, működtette benne műhelyét. Az albizottság azonban úgy találta, hogy a helyi önkormányzat fideszes képviselője által vezetett Fitness Egyesületnek nagyobb szüksége van arra az épületre. A Torgyán Józsefné Cseh Mária által vezetett Független Női Szövetség 24 településen kapott ingatlanokat: 23 irodát, két termet, hat garázst, tárolót, raktárat és két lőteret. A debreceni Human Bridge Service Alapítványnak 18 ingatlan jutott. Ezt az alapítványt Halász János

munkatársa, az albizottság szakértője vezette. Békéscsabán és környékén a pályázat beadásának határideje előtt alakított, a Fidesz és a Fidelitas káderei által vezetett polgári-kulturális egyesületek kaptak ingatlanokat. Kiderült, hogy a Debrecenben, illetve Hajdú-Bihar megyében kiosztott 81 ingatlan közül 56 a helyi fideszesek érdekeltségi körébe került. A félszáz debreceni egyetemistát és középiskolást tömörítő Magyar Diákok Kultúrájáért Egyesület 22 ingatlant kapott az ország legkülönbözőbb pontjain. Két és egynegyed tagra jutott egy ingatlan. Többek között egy étterem Szombathely főterén, melyet továbbra is az a vendéglős üzemeltetett volna, mint addig, csak ezután nem a kincstárnak fizette volna a havi 350 ezer forintos bérleti díjat, hanem a Balázs Ákos debreceni fideszes önkormányzati képviselő által patronált félszáz debreceni diáknak. A pályázati kiírás szerint a társadalmi szervezetek a tevékenységükhöz szükséges ingatlanokra pályázhattak. Az Új Hevesi Napló tevékenységéhez például egy nagy autósiskolai tanpálya kellett. (Lásd Gergó Judit–Kácsor Zsolt: *A győztes koronglövők*. Népszabadság, június 23.) Az ellenzéki pártok képviselői ott ültek az albizottságban, de nem nagyon néztek utána, ki kap mit és miért. Azután persze nagyon föl voltak dúlva, panaszkodtak idő- és információhiányra, követelték a zárt ülések jegyzőkönyvének nyilvánosságra hozását (sikertelenül), és szaladtak az ügyészségre. A legértékesebb balatoni és fővárosi ingatlanok kiosztásában már nem is vettek részt. Nélkülük alapozták meg a Századvég Alapítvány, a Magyarországi Keresztény Ifjúsági Egyesület, a Magyar Nők Szövetsége, a MIÉP-hez kötődő Bocskay István Szabadegyetem Alapítvány, a Független Ifjúság (a kisgazdapárt ifjúsági szervezete) és a Magyar Demokratát kiadó Magyar Ház Alapítvány jövőjét. Később a botrány csillapítása végett a túlszeretett szervezetek lemondtak a zsákmány egy részéről.

Letartóztatták Szabadi Bélát. Sok egyéb mellett azzal vádolták őt, hogy jogosulatlanul röpködött I. osztályon külföldre. Három évig senkinek nem tűnt föl, hogy nem a földön jár, hogy már 1998 óta röpköd jogosulatlanul.

Mádl Ferenc szerint a koalíciós pártok alkotmányellenesen kívánták korlátozni a sajtószabadságot az úgynevezett lex Répássyval, tehát a polgári törvénykönyv módosításával, mely szerint nem

csupán a tényállítások, hanem a vélemények „helyreigazítására" is rá lehetett volna kényszeríteni a médiát; ráadásul fölső határ nélküli, tetszőleges mértékű pénzbüntetéssel lehetett volna tönkretenni a „helyes" vélemény befogadását elutasító lapokat. A koalíciós képviselők közül egyedül Tölgyessy Péter utasította el – az Alkotmánybíróság által utóbb megsemmisített – törvénymódosítási javaslatot.

A törvény névadója már 1998 októberében is tudta, hogy egy ilyesféle törvény szükségtelen és alkotmányellenes – csak akkor még nem ő volt a keresztapa.

„Aláváló emberek engem nem fognak még egyszer megalázni" – nyilatkozta Kondor Katalin azokról a kurátorokról, akik 2000-ben nem szavazták meg az ő elnökségét. Az alávalókat jóravalók váltották fel, Kondor elnök lett. A Népszabadság publicistája két alapvető kifogást említett, ami Kondor addigi tevékenységével kapcsolatban megfogalmazódott „azok körében, akik nem kritikátlan hívei vagy kiszolgálói a kormányzati propagandának". A második a Vasárnapi Újság megfékezésének elmulasztása, az első pedig az, hogy „»bérelt helyet« nyújt a miniszterelnöknek nézetei kifejtésére minden héten a Kossuth-adón anélkül, hogy a kormányfőt szembesítené az ellenvéleményekkel, esetleg vezető ellenzéki politikusoknak hasonló lehetőséget kínálna". (Varsányi Gyula: *A Kondor-jelenség*. Népszabadság, június 6.) Nos, elnöksége utolsó szakaszában, a Gyurcsány-interjúk korában ezért már nemcsak a kormányzati propaganda kritikátlan hívei, de kritikátlan ellenfelei sem kritizálták őt. Csak a kritikus hívek és ellenfelek, akik kevesen vannak, és bonyolultak.

Orbán Viktor szerdai interjúit „nemzetiszín betűcsokorral szedve" jelentette meg a Püski Kiadó. Piros kérdések, zöld válaszok, s köztük a fehér papír. A könyvet a fél ország kacagta, a másik fele pedig dedikáltatta. A könyvhéten kora délutántól késő éjszakáig fogadta a Vörösmarty téren fele országa fele népét a kormányfő. A Magyar Nemzet szerint: „minden óhajt igyekezett pontosan teljesíteni, és a legkacifántosabb családneveket is lebetűztetve írta alá a köteteket, a kért üdvözlő szavakat mellékelve".

Konvertibilis lett a forint. Június 6-án a jegybank és a Pénzügyminisztérium vezetői bejelentették, hogy fölszámolták a kötött devizagazdálkodás utolsó elemeit is. Történelminek nevezték a döntésüket – és az is volt. Csak megkésett egy kicsit. Járai Zsigmond jegy-

bankelnök egy évvel korábban pénzügyminiszterként még keményen ellenállt, amikor Surányi György kezdeményezte a konvertibilitáshoz vezető lépéseket: a csúszó leértékelés megszüntetését, az árfolyamsáv kiszélesítését a kormány által előirányzottnál sokkal magasabb, 10 százalék körül megakadt infláció elleni hatékonyabb föllépésért. Járai úgy vélte, nem kell annyira küzdeni az infláció letöréséért, mert a fölértékelődő forint visszafogná a gazdasági növekedést és az exportot. Márciusig így vélte, májusban pedig éppen ellenkezőleg. A Világgazdaság kommentárja szerint: „Igen nagy képzelőerő kell, hogy elhiggyük: a magyar gazdaság helyzete csupán az utóbbi néhány hónapban vált olyan kedvezővé, hogy elviseljen egy ilyen lépést. Valószínűbbnek látszik az a magyarázat, hogy a kormány inkább presztízsokokból várt az intézkedéssel Surányi távozásáig." (Gaál Csaba: *Járai devizaliberója.* Világgazdaság, június 7.)

Szinetár Miklós lemondott az Operaház igazgatásáról. Rockenbauer Zoltán, az operabarát miniszter világossá tette, hogy Szinetárnak nincs pénz, de az új igazgatónak lesz. Szinetár a társulati ülésen azzal vigasztalta támogatóit, hogy „dupla állami támogatással bárki jobb igazgató, mint én". (HVG, június 2.) Persze mindig akad egy „bárki" az ilyenféle könnyelmű kijelentések cáfolatára.

2001. július

„Ízléses dolog-e, ha a kormány az adófizetők pénzéből finanszírozott hirdetésekben saját fejlesztési programját, s azon keresztül saját magát, közvetve az őt alkotó pártokat reklámozza?"

(Pete Péter)

A költségvetésben megjelenő közvetlen egyházi támogatások összege az Orbán–Torgyán-kormány első két évében 13 milliárdról 23 milliárd forintra nőtt. A következő ciklusra a pénz mellé kilátásba helyezték a paripát és a fegyvert is. Orbán Viktor tavasszal azzal állt elő, hogy az egyházi esküvőt ismerjék el államinak – vagyis az egyházat állami hatóságnak. Nyáron pedig *A vidék lelke az egyház* című konferencián a „kötelezően választható", „védett időben" tartandó hitoktatás távlatát nyitotta meg: „Készítsünk közösen egy menetrendet arról, hogy amennyiben a gondviselés segítségével a következő négy évet is polgári kormányzás alatt élhetjük végig, akkor milyen lépésekkel tudjuk bevezetni a közoktatásban a választható, de kötelező hitoktatást, etikaoktatást." A gondviselés pedig gondoskodott, értvén polgárin azt, amit Orbán Viktor. Tíz évvel azelőtt, amikor az Antall-kormány hasonló próbálkozásait utasította vissza polgári öntudattal.

Július elsején életbe lépett a köztisztviselői törvény, amely a köztisztviselők eskütételét is szabályozta. A minisztériumok személyügyi osztályai mindenkinek névre szólóan készítették elő az eskü szövegét, kívánság szerint „Isten engem úgy segéljen"-nel vagy anélkül. Az esküszöveg bekerült az illető személyi aktájába, hogy személyi döntések esetén az illetékes Isten tudjon róla, hogy az illető igényt tartott-e a segedelmére vagy sem.

Július 20-án „vonalhúzó konferenciára" gyűltek össze az egyetemek és a főiskolák vezetői. Ezeken a konferenciákon eddig érdekegyeztetés és konszenzuskeresés folyt, igyekeztek a fölvételi ponthatárokat úgy meghatározni, hogy nagyjából mindenhol a keretszámoknak megfelelő számú hallgatót vehessenek föl. Most azonban egyeztetésről szó sem volt, a minisztérium képviselői már meghúzott vonalakkal érkeztek, tájékoztatták az intézmények vezetőit arról, hogy a felvételi tájékoztatóban szereplő keretszámok nem is keret-, hanem csupán irányszámok, amelyeket a minisztérium úgy módosít, ahogy akar. Úgy akarta, hogy a fővárosi intézményeknek általában jobb, a vidékieknek pedig rosszabb legyen. A pécsi egyetem bölcsészkarára például 700 elsős helyett csak 481-et vehettek föl, s emiatt az egyetem sok millió forintot vesztett.

„Ízléses dolog-e, ha a kormány az adófizetők pénzéből finanszírozott hirdetésekben saját fejlesztési programját, s azon keresztül saját magát, közvetve az őt alkotó pártokat reklámozza?" Erre a kérdésre kereste a választ Pete Péter a HVG-ben. (*Kormányimázs.* HVG, július 14.) Ezek azok a válaszok, amiket mindig megtalál, aki elvesztette, és mindig elveszíti, aki megtalálta.

A hirdetős kormányra hirdetős jön. De az Orbán-kormány nemcsak hirdetős volt, hanem országjárós is. Lappal és üléssel járta az országot. Eredetileg csak a millennium évében járt volna a Millenniumi Országjáró, de tovább járatták. Kéthavonta 3,6 millió példányban. A postázáshoz az Országimázs Központ beszerezte a BM-től három és fél millió állampolgár adatait. Ennyi állampolgár alkotmányos jogai sérültek adataik nem törvényes fölhasználása által Majtényi László adatvédelmi biztos szerint. A kormány általában fütyült ugyan az ombudsmanra, de már a fütyülést is unta. Jobb, ha nincs is kire fütyülni. Majtényi megbízatása lejárt, s a helyére olyan jelöltet kerestek, aki nem foglalkozik adatvédelemmel, viszont közel áll a kormánypártokhoz. Egy darabig nem is volt adatvédelmi ombudsman, s néhány fideszes politikus fölvetette, hogy talán többé ne is legyen. Adataink, jobb híján, az új általános ombudsman, Lenkovics Barnabás védelme alá rendelődtek, aki a neki gratuláló miniszterelnöknek ezt találta mondani: „Örülök, hogy együttműködhetek a jelenlegi (!) kormánnyal." Vajon elszállt neki az öröme az Orbán-kormánnyal, vagy csak visszahúzódott?

Az országjáró kormány először Vörsön sátorozott ezredmagával, bográcsgulyással, rétessel, sörrel. Kálócfán sertéspörköltöt, pogácsát és bátorítást kapott a nép. Orbán arra bátorította a népet, hogy rántsa elő bátran a zsebszerződéseit, ingyen fölbontják őket, nem lesz neki baja belőle, sőt az egyszer már eladott földjüket újra elad-

hatják a piaci ár felett az államnak, a sógornak viszont annyi, mert „ennek az osztrák vircsaftnak, ami itt folyik, véget kell vetni, minden osztrák gazda, aki Magyarországon földet vásárolt, örüljön, hogy ezt ép bőrrel megússza". (Népszava, július 18.) Az ijesztgetéstől csak azok ijedtek meg, akiket bátorítottak. De azok se nagyon. Mindenki sejtette, hogy nem sok színlelt szerződést döfnek a jogcsőszök a botjuk végére, de azt azért kevesen gondolták, hogy egyet se, s azt is – mint később kiderült – milliárdokért. És amíg a nép a kormány naivitásán ámult, addig se vette észre, hogy legkésőbb hét év múlva már úgyis szabadon folyhat a magyar termőföldön az összeurópai vircsaft, mert a kormány ezt éppen elfogadta – éppoly szégyenlősen, mint amilyen helyesen – az uniós csatlakozási tárgyalásokon.

Megszületett a Medgyessy-kormány. A Demokratában született meg, ahol a Medgyessy Péterrel készített interjúnak azt a címet adták: *A Medgyessy-kormány a konzervatív értékeket is vállalja* (Bánhidai Károly és Boros Károly interjúja, Demokrata, július 26.). Az interjúból aztán kiderült, hogy mi mindent vállal még: „*– És milyen viszonyt tud elképzelni a MIÉP-pel?* – Mostanában gyakran tartok előadást az ország sok pontján, és ezekre nemcsak MSZP-szimpatizánsok jönnek el, hanem MIÉP-esek is. Egy dél-magyarországi településen nagyon jól elbeszélgettem az előadás után helyi MIÉP-es vezetőkkel. Sok mindenben megszívlelendő, figyelemre méltó, amit mondtak. Azt a következtetést vontam le ezekből a beszélgetésekből, hogy a MIÉP szavazótáborában sok értékes ember van, akikkel lehet, hogy nem értek egyet, de komoly vitapartnernek tekintem őket."

A július 11-i Magyar Nemzet második oldalán a Belföld rovatban öt nagyobbacska cím volt: *Nonstop lesz a kormányportál; Időben jön az emelt pedagógusbér; Egyre többen igénylik a gyedet; Százmilliók gyermekeknek; Nincs tömeges elbocsátás.* Jól mentek tehát a dolgok. Még a gyógyszerészek is fölfüggesztették a betegek aláírásainak gyűjtését a patikákban, s nem azért, mert az országos tiszti főgyógyszerész ezt jogtalannak ítélte, hanem mert győzelemre vitték a betegek ügyét: jelentősen emelkedtek a gyógyszerárak. Az örömhírt a Magyar Nemzet címlapon hozta ezzel a főcímmel: *Az olcsóbb is hatásos* (július 2.). Aki az olcsóbbal beéri, annak nem kell majd többet fizetnie, mint amennyit eddig fizetett a drágábbért.

Az Orbán-kormány nem tekintette célnak a kórházak eladását. Csak eszköznek: „Megvan a jogszabályi lehetőség mind a járóbeteg-, mind a fekvőbeteg-ellátás magánítására, vannak kísérletek a fekvőbeteg-ellátás privatizációjára is... A privatizáció meggyőződésem szerint egyébként sem lehet cél, hanem csak eszköz annak érdekében, hogy a szolgáltatások a jelenleginél racionálisabbá váljanak, s a betegeknek jobb gyógyulási esélyt nyújtsanak." (*A privatizáció csak eszköz.* Tanács István interjúja Mikola István egészségügyi miniszterrel. Népszabadság, június 11.) A Népszava ismertette az Egészségügyi Minisztériumban készült tervezetet. Az „igen tág teret adna a magánosításra", valamint a betéti társaságok kivételével „valamenynyi gazdasági társaság lehetőséget kapna a kórházak privatizációjára", miközben semmilyen garanciát sem tartalmaz „a vadprivatizáció – csak a profitot termelő ellátások magánkézbe kerülése – megakadályozására". (Kun J. Viktória: *Tízéves részletre kínálják a kórházakat.* Népszava, július 31.)

Letartóztatták a VIX Kft. ügyvezető igazgatóját, Fazekas Árpádot, akit alaposan gyanúsítottak 70 millió forintos vagyoni kárt okozó hűtlen kezeléssel a Torgyán József által vezetett minisztérium közraktározási cégével, a Concordiával lebonyolított búzaügyletekkel kapcsolatosan. Fazekas cége volt Torgyán József Tállya utcai villájának generálkivitelezője. Az ORFK munkatársai 120 millió forint értékben foglaltak le a Torgyán-villa építésével kapcsolatos számlákat a VIX-nél. Kilenc hónappal azután, hogy Bayer Zsolt megírta a Magyar Nemzetben, hogy villaügy nincs, azt csak a sajtó csinálja „szoci és szadi megrendelésre, aljas eszközökkel". A Torgyán házaspár legutóbbi vagyonnyilatkozata szerint a házépítéshez 50 millió forint kölcsönt kaptak meg nem nevezett magánszemélyektől. Sejtjük, kik lehettek azok a magánszemélyek. A Szoci meg a Szadi. Mint idéztük, Bayer azt is írta, hogy Torgyán József „pontosan ott és akkora házat épít magának, ahol és amekkorát akar". (*A Torgyán-villa titka.* Magyar Nemzet, 2000. október 28.) És tényleg.

Július 26-án az MTK tulajdonosa, Várszegi Gábor cége, a Fotex nevében megvette a Fradit. A MIÉP sajtótájékoztatón ítélte el a „nemzetellenes" adásvételt. Az elítélés logikája szerint a Fradi képviselné a nemzetet, a zsidó MTK zsidó tulajdonosa meg a nemzetellenest. A Várszegivel jó viszonyban lévő, MTK-drukker Deutsch Tamás által

vezetett ISM elítélte az elítélést, viszont a Magyar Nemzet publicistája csatlakozott hozzá: „próbálják meg elképzelni azt a felemelő érzést, midőn a Maccabi Tel-Avivnak egy reggelen, tisztán üzleti alapon Jasszer Arafat lesz a főrészvényese". (Csontos János: *Lepsénynél még megvolt.* Magyar Nemzet, július 28.) Ezek szerint Várszegi úgy viszonyul a magyarsághoz, mint a zsidók elleni harc vezetője a zsidósághoz. Az adásvételi szerződés aláírását követő hétvégén összecsaptak a Fradi és az Újpest focistái – és antiszemitái. A focisták csatáját a Fradi nyerte, az antiszemitákét az Újpest a „zöld sas helyett kék liba" transzparenssel.

A sötét indulatokkal támadott ügylet világos üzleti elvek szerint sem volt támadhatatlan, hiszen a tulajdonoson keresztül versenytársak között jött létre üzleti érdekegység. Az UEFA meg is tiltotta, hogy az általa szervezett kupákban több, egyazon tulajdonos ellenőrzése alatt álló csapat induljon. Tiszta mázli, hogy az MTK ebben az évben amúgy sem szerzett jogot a nemzetközi kupákban való indulásra.

„Ha engem lefejeznek, az nem biztos, hogy neked közvetve vagy közvetlenül nem ugyanazt fogja jelenteni" – ezt mondta rá Szabó József, a Dunaferrnek a dolomitbeszerzésért (is) felelős ügyvezető igazgatója – a régi vezetőgárda utolsó mohikánja – Zarándok János üzenetrögzítőjére június 28-án. (Népszava, július 14.) Egy héttel később Szabót egy frissen kreált álállásba fejezték le. Zarándok kemény nyakán még dolgozni kellett egy darabig. Sokáig Zarándok cége szállította a Dunaferrnek az összes dolomitot, amire ott szükség volt. Az Orbán–Torgyán-kormány hivatalba lépése után néhány hónappal a miniszterelnök édesapja azt a nehezen visszautasítható ajánlatot tette a Dunaferr Rt. akkori vezérigazgatójának, Horváth Istvánnak, hogy ő is szállítana mészkövet és dolomitot. Horváth útmutatásai alapján Szabó szerződést kötött vele, mert célszerűnek látta „a politika megnyugtatását". „A megkötött szerződésről szóban, Stumpf István miniszter úron keresztül tájékoztattam Orbán Viktor miniszterelnök urat is" – állítja a vezérigazgató. (*Horváth István: Diákkoromban jártam utoljára Gánton.* Népszabadság, július 26.) Zarándok szállításait júniusban leállították, és a Dunaferr Rt. nyilatkozatot adott ki, miszerint Zarándok cégével már nincs érvényes szerződésük, kizárólag Orbán Győző cégétől veszik a dolomitot. Zarándok azonban bemutatta a Dunaferr által elfelejtett és a cégnél föllelhetetlen szerződés hitelesített példányát, mely szerint ő 2009-ig szállíthatja a dolomitot, s ha nem szállíthatja, akkor irdatlanul sok kötbér jár neki. Ezért a szerződésért fejezték le szegény Szabót. Zarándokra pedig lefejezők és lefejezettek közösen igyekeztek nyomást gyakorolni, hogy legyen egy kicsit rugalmas. Lett. Elfogadta, hogy a régi szerződést egy újjal váltsák fel, amely már nem szól olyan hosszú időre, sem olyan sok kőre, kötbér sincs benne, viszont legalább a dolomitszállítás harmada megmaradt neki: „Rávettek, hogy a vasmű érdekében nyugodjak bele. Még mindig jobb kevesebbet szállítani, mint a miniszterelnök apjával szemben kiszorulni az üzletből." (*Zarándok: Ilyesmiben én nem engedek.* Pekarek János interjúja. Népszabadság, július 28.) Orbán Győző nem értette, miért kell neki a kétharmaddal beérnie, és egyébként is úgy érezte, hogy sokkal kedvezőbb helyzetben volt, amíg nem volt olyan magas pozícióban a fia. (*Orbán Győző: Félnek üzletet kötni velem.* Pekarek János interjúja. Népszabadság, 2001. július 26.)

Szájer Józsefet lebuzizták – a Magyar Nemzet állandó demoralistájának sajátos értelmezése szerint. Maguk a „gyűlölködő buzik" tették volna ezt, midőn azt kérték a Fidesz frakcióvezetőjétől, lépjen föl az őket ért törvénytelen diszkrimináció ellen. Azért kérték tőle, mert hozzá intézett levelük szerint „széles körben ismert a szexuális kisebbségek egyenjogúsága melletti személyes elkötelezettsége". A demoralista úgy véli, ez a mondat azt jelenti, hogy az illető „nyilvánosan le lett buzizva". Azért véli így, mert nem feltételezi senkiről, hogy nem személyes érdekből, hanem az emberi jogok és az emberi méltóság iránti elkötelezettségből pártolja az egyenjogúság elvét. (Bayer Zsolt: *Új moralisták, farizeusok – 4. rész.* Magyar Nemzet, július 14.) Szájer maga tette széles körben ismertté ezen elkötelezettségét az Országgyűlésben, amikor egy még emberi jogokra érzékeny, liberális párt képviselője volt.

A melegek levele azért született, mert az óbudai polgármester, Tarlós István – hatósági jogkörével visszaélve – beleavatkozott a Diáksziget programjába: a hatósági engedélyek megadása fejében olyan szerződés aláírására kényszerítette a szervezőket, miszerint a programból kiiktatják azokat a programokat, amelyek szerepjátékok segítségével igyekeznek empatikussá tenni a fiatalokat a homofóbiától, a melegek elleni diszkriminációtól, a nemi erőszaktól és a nemi szerepekkel kapcsolatos csökött sztereotípiáktól szenvedők iránt.

Ezekről a programokról hazudta a kormánypárti sajtó, hogy a fiatalok meleggé nevelését szolgálják. A polgármester mellett egységesen fölsorakozott az egész homofób jobboldal, Dávid Ibolya igazságügyminisztertől Lenkovics Barnabásig, az új ombudsmanig. De hiába sorakoztak. A melegszervezetek keresete alapján a II–III. Kerületi Bíróság felfüggesztette a kikényszerített szerződés hatálybalépését, mivel az „szexuális orientáción alapuló diszkriminációt fogalmaz meg".

Meghalt Mészöly Miklós, a hetednapos realista. „Gondoljuk meg: Jerikó realistái joggal mosolyogtak a város falai alatt elvonulók szüntelen kürtölésén – hat napig... Csupán mindig egy hetedik nap állítja élére a realizmus és idealizmus kérdését." Ez először 1982-ben jelent meg a Valóságban. Aztán Mészöly beleírta egy másik esszéjébe is, amely négy évvel később jelent meg a Valóságban. Mire ismét eltelt négy év, Jerikó falai leomlottak. A valóságban. Azóta Jerikó realistái az új falakhoz illő új mosolyognivalókat, Mészöly realistái pedig új kürtölnivalókat találtak maguknak.

Július 10-én a rákoskeresztúri 300-as parcella '56-osai közé új lakó költözött. Hegedűs B. András (HBA). Ő fújta talán a legnagyobb erővel Jerikó falai alatt 1956 kürtjét, aztán ő volt az omladékon létrejött legkarakteresebb és legtermékenyebb tudományos intézmény, az Orbán-kormány alatt kiéheztetett '56-os Intézet lelke-motorja. Hevesen élő lexikon volt, bármit keresett benne az ember, hosszú és sűrű szócikket kapott, rengeteg indulattal. A legjobb portréírók közé tartozott; boldog lehetett élő és holt, akit ő köszöntött, jellemzett, búcsúztatott.

A hónap utolsó napján Vásárhelyi Miklós élete is véget ért. „Csalódott teóriákban, dogmákban, mozgalmakban. Megvesszőztetett állhatatosságáért, megszenvedett tévedéseiért, kiközösítették, mert jobban szerette az igazságot, mint Caesart, büntették, gyalázták, rágalmazták, de a reménységet nem tudták kiölni belőle. Utolsó leheletéig vállalta a szolgálatot embertársaiért, népéért, nemzetéért." Ezt Vásárhelyi Miklós mondta egy síremlékavatón, még a régi Jerikó falain kívül Donáth Ferencről, társáról balhitekben, igazságokban, reményekben, perben és forradalomban. (Beszélő Összkiadás. III. kötet, 205. oldal)

A Nagy Imre-per vádlottjai közül nem él már senki. Hiénák sivalkodnak a periratok fölött.

2001. augusztus

„Egy ilyen ember megérdemli, hogy kezet csókoljanak neki. Rám nézett Orbán Viktor, és annyit mondott: »Köszönöm«. Akkor engem a protokollfőnök azonnal elvitt onnan."

(Gitta néni)

Bevezették a diákhitelt. A bevezetés előtt egy héttel még úgy volt, hogy állami támogatás nélkül adják, 15 százalék körüli kamatra, de a kormányfő váratlanul magához rendelte az oktatásügyi minisztert, és közölte vele: kormánydöntést hozott arról, hogy a diákhitelt a Postabanknak (az állami posta állami bankjának) adják monopóliumba, közpénzből támogatják, és 9,5 százalékban maximálják a kamatát. Korábban ez az ötlet megtört a versenyjog, az alkotmány és a korábbi miniszter, Pokorni Zoltán ellenállásán. Azóta a miniszter súlya is csökkent meg az alkotmányé is, ellenben fölerősödött az ellenzéki demagógia. A szocialisták addig darálták, hogy „piaci alapon nem lehet szociális jellegű segítséget nyújtani", míg Orbán Viktor belátta: ha már a szegényeknek nem is, legalább azoknak jár a „szociális jellegű segítség", akik az otthonról hozott és az állami iskolarendszerben fölerősített előnyeik folytán döntően állami pénzből hatalmas egzisztenciális előnyt jelentő és a munkanélküliség veszélyét töredékére csökkentő diplomához jutnak.

„A legsötétebb náci és sztálinista korszakokat idéző egyházellenes kirohanást" észlelt Csordás Eörs, az esztergom–budapesti főegyházmegye irodaigazgatója. (Cz. G.: *Sztálini módszer a püspökök ellen?* Népszabadság, augusztus 7.) A kirohanást az Orbán-kormány pártfogolta tévében észlelték, és a kormány pártját fogó sajtóban üdvözölték. (Bencsik András: *Módszerekről és Sztálinról.* Demokrata, 33. szám; Ugró Miklós: *Világosság a homályban.* Magyar Nemzet, augusztus 7.) *A Hét* augusztus 5-én is úgy rohant ki, ahogy szokott, csak más ellen szokott. Most az egyházi vezetők átvilágítatlanságára mutattak rá, Paskai László érintettségére célozgattak, s fájlalták, hogy „ma még titok, hogy hány pap, lelkész és rabbi volt besúgó vagy III/III-as ügynök. Hányan járultak hozzá hittestvéreik megalázásához, bebörtönzéséhez, netán meggyilkolásához." A titkot fájlalók és a kérdést fájlalók megoszlása sajátos. Az előbbiek között ott van az SZDSZ és a MIÉP, a „nemzeti radikális" és az üldözött protestánsok, a liberális katolikusok Endreffy Zoltántól Várszegi Asztrikig, az üldözött katolikusok Lénárd Ödöntől Bulányi Györgyig, az MSZP politikusainak egy része, és ott volt még néhány évvel korábban a Fidesz is. Az utóbbiak között ott találjuk a katolikus főpapokat Paskaitól Gyulay Endréig, a protestáns „mérsékelteket", a Fideszbe beszívott kereszténydemokratákat és a magát kereszténydemokratákkal megszívó Fideszt; valamint az MSZP politikusainak másik részét. Az állagőrző opportunistáknak, a kollaboráns hagyomány őrzőinek megfelel a pohárban maradt zavaros folyadék, a liberálisok, a „nemzeti" és egyéb radikálisok s az ellenzéki hagyomány őrei valami tisztát öntenének bele. Tiszta vizet – vagy tiszta mérget.

A Hét a következő hétre az egyházi vezetők érintettségével foglalkozó riportsorozat folytatását ígérte, de nem volt folytatás; Siklósi Beatrix pedig hamarosan lecsúszott a főműsoridőből az Éjjeli menedékbe.

A Hét augusztus 5-i műsorában Orbán Viktor is föllépett. Az ellenzékre utalva megpendítette: „nyilván megvan az oka annak, hogy miért éppen orosz gépek felújítását ajánlják a kormány figyelmébe és követelik egyesek". (HVG, augusztus 18.) Bizony meg. Ezeket a gépeket az Antall-kormány vette meg 1993-ban az orosz államadósságból, ennyivel is kevesebb eltüntetnivaló maradt az MSZP-közeli cégekre. Orbán hatalomra jutása után kijelentette, hogy legalább öt évig nem vesznek új gépeket, a MiG-eket fogják fölújítani. Erre két ajánlat érkezett, az olcsóbbik magyar–orosszal nem foglalkoztak, de még a drágábbik német–orosz ajánlat szerint is megúsztuk volna a NATO-kompatibilitást biztosító felújítást 20 milliárdból, miközben az új géppark tízszer-húszszor ennyibe került volna (illetve kerül). A honvédelmi miniszter 2000 júliusában alá is írta a szándéknyilatkozatot a német és az orosz céggel, az amerikai nagykövet, Peter Tufo pedig egy ingerült tévényilatkozatban azonnal lebarmolta a magyar kormányt, amiért idejétmúlt technikára költi a pénzét. Az engedelmes kormány rögvest meg is kezdte a tár-

gyalásokat az amerikai F–16-osok beszerzéséről. A honvédelmi miniszter februárban bejelentette, hogy 2004-től amerikai gépekkel váltják le a MiG-eket. (A 25 éves élettartamú röpülőket tehát 11 éves korukban nyugdíjazzák.) Ettől kezdve lett Juhász Ferenctől Medgyessy Péterig oroszbérenc mindenki, aki azt mondta, amit Orbán Viktor mondott Tufo nagykövet fölhorkanása előtt.

A Magyar Nemzet föltárta a „korrupciót sejtető" szocialista érdekeltséget: a felújító német cég magyarországi képviselője a Horn-kormány volt ipari minisztere, s van még egy média-tanácsadó hölgy is, aki a német cégnek is meg az MSZP-nek is dolgozik. A gyanú árnyéka azonban pillanatok alatt átvetődött a kisgazdákra. A stop.hu közölte: a Nemzetbiztonsági Hivatalnak információi vannak arról, hogy a HM kisgazda államtitkára jelentős összeget kapott a német cégtől. Simicskó István államtitkár ezt olyan formában „cáfolta", hogy az NBH-nak nincsenek olyan információi, melyek „teljes mértékben" alátámasztanák ezt a gyanút. Homoki János államtitkár, az utolsó jelentősebb pozícióban lévő kisgazda, aki még nem kötelezte el magát Torgyán ellen, üstöllést meglátta a vád mögött Torgyán intrikáját. Ettől a meglátástól a gyanú árnyéka nyomban továbbsiklott: „Homoki János nem kapott kenőpénzt. A Magyar Nemzet ellenben úgy tudja, hogy a tárca egy másik illetékese összesen 45 millió forintot fogadott el... három olyan személytől, akik szorosan kötődnek az FKGP vezetéséhez." (*Bizottság tárgyalja a MiG-ügyet.* Magyar Nemzet, augusztus 14.) Demszky Gábor tudni vélte, hogy Tufo már rég átadta Orbánnak a korrupciót bizonyító dokumentumokat, csak neki akkor még nem állt érdekében leleplezni a kisgazdákat. Tufo ezt tagadta, nem adott át semmit, csupán arról beszélgetett a magyar vezetőkkel, hogy mit csiripelnek a verebek.

A verebek azóta már rég befogták a csőrüket, a vizsgálatok elakadtak, a 2001-ben kihajított százmilliárdok pedig most kezdenek kiröpülni az ország ablakán. Ami pedig berepül, attól még az amerikaiak sem boldogok.

A Fidesz-frakció vezetői szerint az Országgyűlés határozatképességének biztosítása a kormánytöbbség felelőssége. Most. De nem volt ez mindig így. Az ellenzéki képviselők kezdeményezésére augusztus 13-ára összehívták a parlament rendkívüli ülését, mert azt muszáj. De ott lenni nem muszáj. Rogán Antal kijelentette: a határozatképesség biztosítása az ellenzéki kezdeményezők felelőssége. A kormánytöbbség MIÉP-estül távol maradt, mert távol áll tőlük a kampányízű sárdobálás, amire az Orbán-közeli bányák állami megrendeléseivel, illetve a miniszterelnöknek a Szabadi-ügyben viselt felelősségével foglalkozó vizsgálóbizottságok szolgáltak volna, ha szolgálhattak volna.

A határozatképesség Dávid Ibolyának sem hiányzott, mert neki is gondjai voltak a sárral. Ezeket fejtette ki *Fröccsen a sár* című dolgozatában (Népszabadság és Magyar Hírlap, augusztus 11.), melyet a sajtóetikai szabályoktól ellendülve két lapra is rásózott. Azt már tudtuk, hogy nem ért a focihoz, csak azt nem tudtuk, mit értsünk ezen. S mivel nem tudtuk, úgy vélhettük, a miniszter asszony nem kíván véleményt nyilvánítani arról az antiszemita őrjöngésről, ami a Fradi eladása kapcsán hatalmába kerítette focihoz értő honfitársaink egy részét. A miniszter asszony most nyilvánított. Azzal kezdte, hogy „nevezzük nevükön a dolgokat, s szorítkozzunk a tényekre", s azzal végezte, hogy nem nevezett néven semmit és senkit, s az elvekre szorítkozott. Kiderült, hogy Dávid „egy futballcsapat eladására vonatkozó kérdésre" válaszolta, hogy nem ért a focihoz; az is kiderült, hogy az eladással kapcsolatban fölvetődött kérdéseknek semmi közük a focihoz, meg az is, hogy ennek ellenére miért hivatkozott mégis a járatlanságára: „Naiv voltam, tekergő indulatokkal. Különös társadalmi szituációkkal nem számoltam."

A tekergő indulatok a Magyar Nemzet publicistáját annak bemutatására sarkallták, hogy miként zsidózik egy magyar zsidó, és miként nem zsidózik egy magyar úr: „A zsidózásba beszállt hat zsidó szervezet is... A Juszt-féle sajtóklub is hörög a nagy melegben: úgy antiszemitázik, hogy közben dekódolja a feltételezett zsidózást, minek folytán maga is expressis verbis zsidózik... Nem érdekel már, kinek mi a kínja, nem érdekel a MIÉP a krónikus zsidófóbiájával, nem érdekelnek a zsidó hivatalnokok meg a hivatásos sajtóliberálisok a mesterségesen csiholt antiszemita-fóbiájukkal, akiknek úgy kell a szellemi túléléshez néhány félművelt, szurkolónak álcázott szlogenharsogó és transzparensfestő véglény infantilis csasztuskája, mint egy falat kóser kenyér." (Csontos János: *Nyár esti magyar klezmer.* Magyar Nemzet, augusztus 4.) Úgy is van. A nyál összeköti azt, aki köp, meg azt, akit leköpnek: köpjünk az egészre.

„Kondor Katalin saját hatáskörében az ügyvezető elnök (Juhász Judit) kérése ellenére meghosszabbította Lakatos (Pál) szerződését. A lemondását Juhász Judit többek között azzal indokolta, hogy Kondor nem méltányolja az ő jogait, és fütyül az utasításaira." Ezt írtuk a múlt szeptemberi „Köd"-ben. Azóta Kondor egyre csak hosszabbított – amikor azonban elnökké választották, nyomban fölismerte, hogy Lakatos Vasárnapi Újságja a MIÉP rádiója. És nem hosszabbított többé.

Kondor azt is fölismerte, miként kellene ezentúl médiaelnököket választani. Úgy, ahogy a kormány akarja:

„– *Elég mókás, hogy feltehetőleg ennyire hozzá nem értő emberek döntenek rádió- vagy akár tévéelnökökről.* – Ez a mi életünkben nem mókás, bár természetesen azt is mondhatjuk, hogy egy röhej. Miképpen juthatott valakinek eszébe a médiatörvény megalkotói közül, hogy civilek lehetnek a pályán...? – *Ez a faramuci helyzet abból fakad, hogy pártok próbáltak pártsemleges médiatörvényt alkotni. Ez nyilvánvalóan nem sikerülhetett.* – Akkor nem kellett volna megpróbálni. – *Mi lenne a megoldás: szakmai kuratórium?* – Szerintem ki kell nevezni az elnököt minden olyan költségvetési intézmény élére, ami szinte közvetlenül az adófizetők pénzéből él. Ezt a mindenkori politikának kell megtennie, mert ne tegyünk úgy, mintha életünk nem lenne átpolitizálva... – *Most is azt mondják, hogy lényegében politikusokon múlik a közszolgálati intézmények elnökeinek kinevezése.* – Nyilvánvaló, hogy a politika ellenében – miután ott van a pénzeszsák – nem fognak soha senkit kinevezni." (*Nem vagyok pályázó típus.* Bóta Gábor interjúja. Magyar Hírlap, augusztus 11.)

N. Kósa Judit – a *Boldog Élet Könyvtárának* nyolc évtizeddel ezelőtt kiadott 14. füzetére hivatkozva – már januárban figyelmeztette a kedves olvasót, hogy „a kézcsók igen egészségtelen szokás". (Lelőhely – *Borravaló, pamutvirág, kolbász.* Népszabadság, január 19.) Gitta néni azonban nem olvasta a Népszabadságot. Ami rendjén való. De hogy a Boldog Élet Könyvtárát se?! Így bizony nehéz haladni a korral. Gitta néni haladás helyett kezet csókolt Orbán Viktornak a kormány mezőkövesdi vándorgyűlése után. A 168 Órában elmondta, miért csókolt: szegény megboldogult ura, amikor egy német csatornán hallotta Orbán Viktort németül beszélni (amihez kivételes hallás kell, mert Orbán nem tud németül), elhatározta, hogy eljuttatja neki Mindszenty német nyelvű emlékiratait. Ezt a küldetést teljesítette Gitta néni, amikor kézcsók kíséretében átadta a miniszterelnöknek a könyvet: „Egy ilyen ember megérdemli, hogy kezet csókoljanak neki. Rám nézett Orbán Viktor, és annyit mondott: »Köszönöm«. Akkor engem a protokollfőnök azonnal elvitt onnan. – *Nem furcsa kezet csókolni egy ilyen fiatal embernek?* – Kiscsillagom, én abban a világban nőttem föl, amikor bennünket az iskolában megtanítottak: ha tisztelünk valakit, kézcsókkal üdvözöljük. Katolikus iskolába jártam, apácák neveltek. Mi a gyóntató papjainknak is kezet csókoltunk... – *De a miniszterelnök nem papi személy.* – Bennünket arra tanítottak, hogy a kegyelmes és a méltóságos rang olyan pozíció, amelynek a tisztelet megadása kötelező. S akkoriban a miniszterelnök kegyelmesi rangban volt." (*Gitta néni küldetése.* Sághy Erna interjúja. 168 Óra, augusztus 23.)

Kafka István szállodás bejárta az ország falait és tévécsatornáit. A képét és szállodáját mutató plakát és a reklámfilm szövege szerint ő is azok közé tartozik, akik a Széchenyi-terv következtében merhetnek nagyok lenni, és megvalósíthatják álmaikat. Kafka álma egy termálmedence, melyben vendégei egész évben fürödhetnek. Amikor kiderült, hogy a szállodás a medencéjéhez egy fillér támogatást sem kapott a Széchenyi-tervből, mert nem is kért, és fogalma sem volt róla, hogy reklámfilmben szerepel, az Országimázs Központ a következő magyarázattal szolgált: A Széchenyi-terv „újszerűsége többek között abban mutatkozik meg, hogy a terv végrehajtásához partnerül hívja az állam polgárait. A programtól várt gazdasági fellendülés azonban nemcsak az abban közvetlenül részt vevőket, hanem mindannyiunkat érint. A Széchenyi-terv tehát Magyarország minden polgára számára fontos. A riportfilmek elkészítésekor, a szereplők kiválasztásánál tehát nem volt meghatározó, hogy a filmek szereplői közvetlenül vagy közvetetten találkoznak a Széchenyi-terv nyújtotta lehetőségekkel." (Hermann Irén: *Képmutatás.* Magyar Narancs, augusztus 23.)

Augusztus 15-én, Nagyboldogasszony napján a korona esztergomi hajókiránduláson vett részt. Erre a napra a kormány fizetett szabadnapot rendelt el az állami intézményekben, és megkérte a magánmunkaadókat, ők is engedjék el azokat, akik a koronához kéredzkednek. Nem engedték. A miniszterelnök bejelentette: a következő ciklusban kötelező szabadnap lesz a Nagyboldogasszonyéból.

Az Országimázs Központ vezetője szerint 2001-ben az augusztus 20-i központi állami rendezvényekre 686 millió forintot költöttek (áfa nélkül). Ebből 583-at Budapesten. (Cseri Péter: *Mennyibe kerül augusztus 20.?* Népszabadság, augusztus 1.) Négy évvel később a háromnapos ünnepségsorozat 284 millió 75 ezer forintba került (áfával). (Tóth Ákos: *Esőfelhők az ünnep fölött.* Népszabadság, augusztus 19.) A Magyar Nemzet publicistája 2001-ben az ünnepségek költségeit sokalló észrevételekre így válaszolt: „Az ember nemcsak kenyérrel él. Amint a tegnapi vezércikkünkben áll: »a hazaszeretet jó befektetés«. A materializmuson nevelkedett szocialisták azonban ehhez nem értenek." (Ludwig Emil: *Spórolási tanácsok.* Magyar Nemzet, augusztus 23.) A materialista hozzá nem értéstől töpörödött hát három év alatt a töredékére a Szent István-nap ára. Ma már a magyar Nagyboldogasszony is kicsi és boldogtalan.

2001. szeptember

„A nyugati országok... hamisan értelmezett szuverenitástiszteletből megtűrik a harmadik világban, a fejlődő országokban a kegyetlen és korrupt diktátorokat, akik természetesen lábbal tiporják mások szuverenitását, bűnöző módszereiket külföldre exportálják, más államokat lerohannak, és mindennek a tetejében még büntetlenségükkel kérkednek. Nem igaz az, hogy vannak népek, amelyek alkalmatlanok a demokratikus államformákra!"*

(Mario Vargas Llosa)

„Beköszöntött a szép szeptember, közeleg a kampány, a tanév vége táján választások lesznek. Az oktatási kormányzatot rengeteget szidták, mert pár nappal megkurtította a nagyvakációt – az ellenzéknek azonban senki sem mossa meg a fejét, hogy jócskán előre hozta politikai nyomulását az emberpróbáló kánikulába. Az SZDSZ például, amely a közvélemény-kutatások szerint vélhetőleg utolsó parlamenti szezonjának gyürkőzhet neki, felelevenítette a már korábban is gyér érdeklődést keltő folytatásos sajtótájékoztatóit... A Tetthely sorozat egyúttal a családi albumot is gyarapítja, hiszen változatos helyszíneken fotózhatja ugyanazokat a politikusokat a hívó kolompra engedelmes nyájként utánuk tóduló sajtó. (A német krimiszéria eredeti címe Tatort; maga a szabad demokrata műfaj tehát a politikai marginalizálódás küszöbén egyfajta »tatortslusszpánik«.)" (Csontos János: *Honecker valódi bosszúja.* Magyar Nemzet, szeptember 1.) Mivel foglalkozhat mostanában Csontos kolléga? Tódul vagy fejet mos?

Csintalan Sándort kizárták az MSZP-ből. „Csintalan Sándor, a hajdani választási bukfencező (Hősök tere, MSZP-földindulás 1994), most ismét bukfencezni látszik: pártja a jelek szerint ejteni kívánja... E multilaterális antipolihisztornak, akit minden alap nélkül összeolajoztak, a minap volt egy meredek kijelentése: egyenlőségjelet rakott a közé, hogy futball Európa-bajnokságot rendezzünk vagy magunkévá tegyük a kívánatos Kim Basingert. (Merthogy mindkettő megvalósíthatatlan álom.) Ami lehet ugyan, hogy korszakos hasonlat, de legfeljebb a vérmes politikus élénk és nagyra törő szexuális fantáziájáról tanúskodik, (...) a magyar rendezésű kontinensviadalnak még a grúziai hadi úton elszenvedett fiaskó után is sokkal nagyobb a realitása, mint Csintalan internacionális randevújának." (Csontos János: *Szolidaritás a Heti Hetessel.* Magyar Nemzet, szeptember 8.) Kim Basinger bizony már 2001-ben is közel járt az ötvenhez, azóta meg túl is haladta, a hozzá kapcsolódó álmok talán elévülnek lassan. Csintalan és a magyar futball viszont elévülhetetlen. Csontos kolléga kollégája néhány évvel később föltárta a Csintalan-ellenes indulatok gyökérzetét: „»Az MSZP-ben köpnek egyet, ha Csintalan neve szóba jön...« Én azt gondolom, legnyálasabban azok köpnek, akik a dagonyás időkben a Varsói Szerződés ülésein örvendeztek egymást túlharsogva, meg a KGST-értekezleteken adták egymásnak a nyelves drúzsbát, az Internacionálét dalolták meg a Hej, te bunkócskát." (Pilhál György: *Az MSZP-ben köpnek egyet...* Magyar Nemzet, 2005. szeptember 17.) Köpésváltás.

Ami a grúziai hadi utat illeti: a fiúk 3:1-re kikaptak Tbiliszіben, a további világbajnoki selejtezőknek már nem volt tétjük. Bicskei Bertalan szövetségi kapitány szerint azért mégiscsak „előrelépett a válogatott, mert a 86. volt a világranglistán, amikor három és fél éve átvettem az irányítását, ma pedig az 54. helyen áll". (Magyar Hírlap, szeptember 4.) Ezért a kapitány nem is értette, miért váltják őt le. Akik akkor érteni vélték, ma már biztosan nem vélik.

A Demokrata feltárta Faltörő Ágnes tevékenységének történelmi előzményeit: „Ha a történelmi előzményeket nézzük, akkor például az egyházaknak alig 48 órát, a kitelepítetteknek még annyit sem adtak a kommunisták, hogy összepakolhassanak. A Nádor utcában is valami hasonló történt, mert az akció alig néhány óra alatt lezajlott." (B. K.: *Dr. Faltörő Ágnes.* Demokrata, szeptember 13.) Két egészségügyi szakszervezet, a Cser (Faltörő) Ágnes vezette EDDSZ és a sokkal kisebb EDSZSZ régóta zajló ingatlanhasználati vitájának keretében bonyolódott le ez „a legsötétebb bolsevik időkre emlékeztető" akció, melynek során a Nádor utcai székház többségi birtokosa éjszakai falfúrással és zárcserével lakoltatta ki a kisebbségit.

„Átgondolatlan, cinikus, álmegoldás – ilyen és hasonló jelzőkkel illették a Magyar Hírlap által megkérdezettek a kórházak magánosításáról szóló, a kormánytól e héten zöld utat kapott törvényjavaslatot. A jogszabálytervezetet bírálók szerint a magáncégek immár legálisan juthatnak majd közpénzekből származó profithoz."

(Haiman Éva: *Bírálják a készülő kórháztörvényt.* Magyar Hírlap, szeptember 6.) A bírálók között ott volt dr. Faltörő szakszervezete és a Magyar Orvosi Kamara is. Mikola István miniszter a Demokratában leszögezte: „a privatizálástól nem kell félni, mert jó, ha az egészségügynek piaci lehetőségei vannak, csak korlátozni kell őket". (*Semmi sem fékezheti az egészségügyi reformot.* Demokrata, szeptember 27.) Akkoriban éppen a gyógyszer-nagykereskedelem piacvezető cégét, a Hungaropharmát privatizálták. Az új tulajdonosok egyike a miniszter testvére lett (erről bővebben a jövő havi „Köd"-ben).

Lebukott a vecsési MSZP-szervezet elnöke, aki helyi vállalkozókkal, többek között helyi szocialista önkormányzati képviselők rokonaival hatalmas számlagyárat működtetett. Csaknem ezer vállalkozásnak adtak el fiktív számlákat vagy nyolcmilliárd forint értékben, és körülbelül kétmilliárd forinttal károsították meg a közt alig több mint egy év alatt. Két évvel később olvashattuk, hogy vádat emeltek 180 gyanúsított ellen, további két évvel később, vagyis 2005-ben pedig azt, hogy jövőre kezdik tárgyalni az ügyet. Mire ez a könyv megjelenik, talán már tárgyalják is.

A nyomozás során az adórendőrség szeptember 7-én házkutatást tartott az MSZP országos központjában. Az APEH szóvivője, Burillák Attila bejelentette: „az MSZP központjában az adónyomozók egy sokmilliárdos maffiajellegű bűncselekmény-sorozat tárgyi bizonyítékait foglalták le". (Magyar Hírlap, szeptember 13.) Rogán Antal kíváncsian várta, hogy Keller László fölteszi-e a kérdést Kovács Lászlónak: „vajon a vecsési számlagyárat a Köztársaság térről üzemeltették-e, s ha igen, kit terhel a politikai felelősség?" Csurka István „gratulációját fejezte ki az APEH-nak a gyors és hatékony eljárása miatt". A MIÉP elnöke szerint „régóta ismert, hogy a Köztársaság téren sok minden van elásva". (Huth–Villány: *Fiktív számlák az MSZP-nél. Az ötmilliárdos adócsalás elérte a szocialistákat.* Magyar Nemzet, szeptember 8.) Bármi légyen is elásva, az adórendőrök két darab, összesen 24 ezer forintról szóló számlát foglaltak le, és azok sem voltak fiktívek.

Eljött a zárszámadás ideje: „Megbillenhet a nemzetgazdaság pénzügyi egyensúlya. Az eddig visszafogottan költekező Orbán-kabinet – a 2000. évi zárszámadási törvénybe csempészve – 250 milliárd forinttal módosítaná az idei költségvetést. S ebből mintegy 130

milliárd forint saját hatáskörben történő felhasználásához, illetve majdhogynem korlátlan kezességvállalásokhoz akarja megszerezni az Országgyűlés áldását." (Szántó Anikó: *Fenébe a részletekkel.* Heti Világgazdaság, szeptember 1.) Megjött az áldás, megjött a billenés, megjött az új kormány, mely még a billenésre is jól rábillentett, s a kétéves költségvetés végén akkora lett a hiány, amekkorát még nem látott a rendszerváltott köztársaság.

Az Állami Számvevőszék elmarasztalta az Orbán-kormányt, amiért törvényi felhatalmazás nélkül rendelkezett költségvetési többletbevételekről; szabálytalanul bespájzolt majd 100 milliárd forintot; nem célirányosan használt fel különböző összegeket; írásos előterjesztés és világos célmeghatározás nélkül pénzelte az Országimázs Központot. Megállapították, hogy az államháztartási adatok nem hitelesek, hogy „a tavalyi adatok még ez év júniusában is többször módosultak, ami kihatott a kimutatott hiány összegének változására is", hogy az állami vagyonról készített elszámolások hiányosak, hogy „évek óta elmarad az önkormányzati feladatellátás és forrásszabályozás rendszerének felülvizsgálata" stb. (Szántó Anikó: *Reménnyé váljon, emlékeztet.* Heti Világgazdaság, szeptember 8.) Telnek-múlnak az évek és a kormányok, az ÁSZ pedig csak hányja ugyanazt a borsót ugyanarra a falra. A kormányok meg állhatatosan hallgatnak. „Ismét a hallgatás fala, csend és homály veszi körül azokat a megállapításokat, amiket az Állami Számvevőszék hozott nyilvánosságra az elmúlt napokban a kormányzat költségvetési bűvészmutatványairól, a csőd szélére sodort önkormányzatokról, valamint arról, hogy milyen kezekben van manapság mindnyájunk pénze és a közvagyon. Egy demokráciában mindebből már világraszóló botrány kerekedne. Banánköztársaságunkban viszont úgy tesz a kormány, mintha a jelentés után semmi dolga nem lenne" – írta a Magyar Nemzet. Négy évvel később. (Nánási Tamás: *Botrányos hallgatás.* 2005. szeptember 10.)

Szeptember 11-én megtámadták a domináns világrend szimbolikus és a domináns világhatalom valóságos központjait. A terroristák a levegőben egyszerű vágószerszámokkal elfoglaltak négy repülőgépet, kettővel lerombolták a Világkereskedelmi Központ két tornyát, a harmadik rázuhant a Pentagonra, a negyedik a Fehér Házba csapódott volna, de még a fővárostól távol lezuhant, mert

akadtak odafönt hős hazafiak, akik szembeszálltak a terroristákkal, mert nem volt nekik mindegy, miért halnak meg és hányadmagukkal.

Sokan úgy tettek, mintha mentséget keresne, aki magyarázatot keres. Mások meg úgy, mintha lenne mentség, ha van magyarázat. Logikailag egyszerű, de pszichikailag megterhelő igazság, hogy minél szörnyűbb valami, minél kevésbé van rá mentség, annál fontosabb, hogy legyen rá magyarázat. Ugyanilyen egyszerű és nehéz igazság az is, hogy nem kell és nem lehet a folyamatos önvédelem és az okok feltárása, kezelése között választani; és egyik sem lehet hatékony a világterrorizmus mögött álló diktatúrák megtörése nélkül. A hosszú távú életben maradásnak nem elégséges, de elengedhetetlen feltétele a rövid távú életben maradás. A Népszabadság szeptember 27-én ismertette Mario Vargas Llosának a Frankfurter Allgemeine Zeitungban megjelent cikkét: „A nyugati országok... hamisan értelmezett szuverenitástiszteletből megtűrik a harmadik világban, a fejlődő országokban a kegyetlen és korrupt diktátorokat, akik természetesen lábbal tiporják mások szuverenitását, bűnöző módszereiket külföldre exportálják, más államokat lerohannak, és mindennek a tetejében még büntetlenségükkel kérkednek. Nem igaz az, hogy vannak népek, amelyek alkalmatlanok a demokratikus államformákra! (Az alkalmatlanságra példaként szívesen idézik az iszlám népeket.) Ez abszurd előítélet, amely rasszizmusból, idegengyűlöletből és felfuvalkodottságból táplálkozik! Nem feledhetjük, hogy a kultúrák jelentős részében a lakosság többségét egy katonai és egyházi vezetőkből álló autoriter elit nyomja el, tartja szolgasorsban. Sajnos a nyugati kormányzatok rövid távú stratégiai vagy gazdasági érdekeiktől vezettetve túl gyakran paktálnak le az elnyomókkal."

„Magyarország az Egyesült Államok katonai szövetségese is, ezért mint katonai szövetséges, az Egyesült Államok elleni támadást úgy kell tekintenünk, mint ami a teljes szabad világ ellen irányult" – mondta a támadás napján Orbán Viktor. (Magyar Hírlap, szeptember 13.) Egy héttel később a rádióban így beszélt: „Nem érzem túlzásnak azokat a kijelentéseket, mely szerint itt a jóérzésű emberek állnak az egyik oldalon, és a gonosz erői pedig a másik oldalon. Az emberiesség, az összetartozás, a felebaráti szeretet hívei

állnak az egyik oldalon, a másik oldalon pedig az emberiségnek meg a felebaráti szeretetnek az ellenségei, ellenfelei állnak. Ezért azt gondolom, hogy erkölcsi kötelességünk saját magunkkal és a világgal szemben – mert ilyen is van –, erkölcsi kötelességünk az, hogy mindenben közreműködjünk, amely megakadályozza, hogy ilyen esetekkel kelljen újra és újra szembesülnie és együtt élnie az emberiségnek."

A MIÉP-en kívül valamennyi parlamenti párt egyetértett abban, hogy ellencsapás esetén az Egyesült Államok használhassa Magyarország légterét. Az erről szóló kétharmados országgyűlési határozat megszavazása mégis veszélybe került, mert a kormány összecsomagolta azt a Malévnak nyújtandó egymilliárd dolláros készfizető kezességvállalás elfogadásával. Az ellenzék ebbe már csak azért sem mehetett bele, mert a kezességvállalás törvénymódosítást igényel, ami határozatban nem lehetséges. Martonyi János külügyminiszter magyarázta el az együttes szavazás mellett makacskodó Áder házelnöknek, hogy hatalmas nemzetközi botrány lesz abból, ha nem enged.

Csurka István szerint Amerika megérdemelte a sorsát, mert „a világ elnyomott népei nem tűrhették válaszcsapás nélkül a globalizmus által rájuk rótt megaláztatásokat, a kizsákmányolást és a Palesztinában folyó tervszervű népirtást". Orbán idézett állásfoglalásából az következett volna, hogy élesen elítéli Csurka nyilatkozatát, amit az Egyesült Államok mint szövetséges el is várt volna a magyar miniszterelnöktől. De hiába várta.

A Magyar Nemzet olvasói közvélemény-kutatása szerint a válaszadók 72 százaléka egyetértett Csurkával. Ezt az eredményt az Orbán-kormány washingtoni nagykövete, Jeszenszky Géza a következőképpen kommentálta: „Nem egészen meglepő, mert e nagy múltú lapban a lapegyesítés óta megjelent külpolitikai írások nagyban felelősek ezért. Ha a magyar polgári körök így gondolkodnak hazánk legfontosabb szövetségeséről a közös harc küszöbén, akkor sürgősen orvosolni kell a tájékoztatás egyoldalúságait." (Demokrata, október 18.)

A tájékoztatás egyoldalúsága Oszama bin Ladennek is fájt: „Az önök sajtója meglehetősen egyoldalú, és nem hajlandó lehetővé tenni, hogy a magyar közönség megismerje azokat az érveket,

amelyeket mi racionálisnak tekintünk, és amelyek megmagyarázzák tetteink rugóit." Így kezdődik az *Oszama bin Laden levele a Magyar Demokrata olvasóihoz* című mű, melyet Lovas István publikált 1998-ban, s melyet a Demokrata két hónappal a terrortámadás után, november 29-én újra közölt azzal, hogy Lovas írása „hajszálpontos jóslatnak bizonyult". Oszama bin Laden autentikus szószólójának hajszálpontos jóslata szerint: „Harcunk a végső stádiumba érkezett. Mi éppen azt akarjuk, ami a Nyugat országaiban természetes: demokráciát. Ha erre békés úton nem nyílik lehetőség, akkor jöjjön el, mint Huntington, a Harvard Egyetem tanára megjósolta könyvében: a civilizációk háborúja." Ha valaki tudni akarja, milyen is pontosan a természetes nyugati demokrácia, tanulmányozza a tálibok afganisztáni uralmának történetét.

A Demokratának a terrortámadás előtti (szeptember 6-i) számában egy másik jós, Gazdag István arról írt, hogy a balkáni muzulmánok töretlen támogatásán keresztül az EU és Amerika rászabadítja Európára az iszlamizmus rémét, ami „árulás és bűn az európai szellemiség ellen". Persze: „Az iszlamista Frankenstein azonban időnként elszabadul gazdájától, és olyan is van, hogy a kezébe harap." Ilyesféle kézharapdálásnak értendők a Nyugat-ellenes terrorista akciók. Gazdag István is bátran szembenéz a civilizációk háborújának perspektívájával: „Aki az európai civilizációt valaha is fenyegető legrettenetesebb, mondhatni, apokaliptikus veszedelem előestéjén antagonisztikus »trianonkodással«, vagyis a román-, szlovák- és szerbellenes hangulatkeltéssel veszélyezteti a várható iszlám invázióval szembeni összeurópai egységfront létrejöttét, az megbocsáthatatlan bűnt követ el Magyarország, sőt mi több, Európa ellen. És bármilyen sokkolóan hangozzék, eljöhet még az az idő is, amikor a reconquistához már csak a végtelen orosz sztyeppék tájékairól, a harcias és férfias európai szellemiség utolsó végvárából, az eredetiségükben megőrzött fehér faji erények rezervoárjából várhatják Európa népei a »felmentő sereget«."

Mi egyebet tehetne egy szegény idegengyűlölő hetilap, ha az ellensége ellensége idegen? Az egyik cikkével gyűlöl, a másikkal barátkozik, és így harcol az egyoldalúság ellen.

2001. október

„Járom az irodákat, kis keresztet teszek azokra az ajtókra, ahol törvénysértő módon dohányoznak. Később újra és újra megkérdezem a dolgozót, hogy mikor óhajt leszokni a dohányzásról."

(Mikola István)

„Jövőre Budapesten lesz a varsói expressz – mondta Medgyessy Péter miniszterelnök-jelölt" október 5-én az MSZP budapesti küldöttértekezletén. (*Medgyessy a varsói expresszre vár.* Magyar Nemzet, október 6.) Ez a varsói expressz, ez mindig bejön. Csak mindig máshonnan. Ugyanaz az expressz kétszer egymás után mégsem jöhet ugyanonnan, és mégsem gázolhat ugyanarra. Aki tehát úgy akar kormányra kerülni, hogy ott is maradjon, az ne sandítson a varsói menetrendre.

A közvélemény-kutatások szerint az ellenzék előnye elfogyott. Szerető Szabolcs komikusnak találja, hogy ellenzéki politikusok mégis kormányváltó hangulatról beszélnek, s megállapítja: „ahogy távolodik az áhított kormányra kerülés az MSZP-től, úgy válik egyre durvábbá, kíméletlenebbé" az ellenzéki kampány. (Szerető Szabolcs: *Távolodó kormányváltás.* Magyar Nemzet, október 31.) Lovas István szerint (Demokrata, október 25.) a kormánypártok kényelmesen meg fogják nyerni a jövő évi választásokat. Bayer Zsolt még tovább látott: ha 2002-ben megtörténik, „amiben bízunk, akkor az MSZP-nek és az SZDSZ-nek nemcsak négy, hanem minimum tizenhat évre vége van... amit kapunk, nem fogjuk kitenni a kirakatba. De hangsúlyozom: mindez nem számít. Végük van." (Nagy József riportja: *Fősodor Harkányban.* 168 Óra, október 4.)

A szocik meg is mondták, mit kapunk: mobiltelefont. Kerül, amibe kerül, nem számít. Lendvai Ildikó és Simon Gábor bejelentették, hogy a tanároknak és a köztisztviselőknek juttatott ingyenszámítógép ócska PR-fogás, ilyen akciókkal nem lehet információs társadalmat építeni. Bezzeg „a szocialista párt minden érettségiző számára

alanyi jogon biztosítana mobiltelefont, melyen internetezni is lehet". (Magyar Nemzet, október 6.) Akinek jut érettségi, és úgyis van már mobilja, annak adatik, akinek nem jut érettségi, és úgyse lenne pénze mobilos internetezésre, annak nem adatik. Vannak ígéretek, melyeket az se ment, ha megfeledkeznek róluk.

Mikola István egészségügyi miniszter keresztet vetett és vihart aratott: „– Járom az irodákat, kis keresztet teszek azokra az ajtókra, ahol törvénysértő módon dohányoznak. Később újra és újra megkérdezem a dolgozót, hogy mikor óhajt leszokni a dohányzásról...
– *Ez azt jelenti, hogy aki nem hajlandó leszokni, annak kívül tágasabb?*
– Igen, azokkal leülünk beszélgetni, hogy talán máshol dolgozzon... Üzenem az alkotmánybíráknak, hogy semmiféle törvénytelen dolgot nem művelünk, nem rúgunk ki senkit, csupán leülünk velük beszélgetni." (Gy. Mészáros Ágnes: *A telefonnál Mikola István.* Színes Mai Lap, október 5.)

Október 5-én Siófokon, a Magángyógyszerészek Országos Szövetségének (MOSZ) kongresszusán Mikola István miniszter a százezer forint pénzjutalommal járó Batthyány-Strattmann László-emlékéremmel tüntette ki öccsét, Mikola Bálintot, aki ezen a napon a Gyógyszerészetért Életműdíjat is megkapta. Feleségét odaadó munkája elismeréseként a nizzai gyógyszerészkongresszusra delegálták. A kongresszus sajtófőnöke gyermekük, Mikola Gergely volt. Mikola Bálintot az önnön alelnöksége alatt működő MOSZ terjesztette föl kitüntetésre. A korábbi miniszterek mindig kikérték a Magyar Gyógyszerészkamara véleményét is, de Mikola István nem kérte, mert úgyis ismerte.

Mikola Bálint valamikor a kamarának a Hungaropharma privatizációját előkészítő vizsgálóbizottságában tevékenykedett, aztán a bizottsági tagok egy részével és másokkal külön részvénytársaságot alakított, hogy részt vegyenek a Hungaropharma privatizációjában. A kamarai tagság véleménye szerint e bizottsági tagok visszaéltek bennfentes információikkal, elárulták a kamara érdekeit, és a közgyűlés ezért Mikola Bálintot vissza is hívta tisztségéből, amit a miniszter törvényességi óvással próbált megakadályozni, de nem sikerült neki. Viszont sikerült a privatizációs tendert elbíráló bizottságban a saját szavazatával is biztosítani, hogy a Hungaropharma „nemzeti érdekkörben" maradjon. A kamara pedig pofára esett.

Mikola Bálint cégével, szervezetével, miniszterével, egyéb rokonaival és a Hungaropharmával együtt a „nemzeti érdekkörön" belül van; a kamara vezetői pedig, mivel a „multinacionális cégek ügynökei", nyilvánvalóan kívül. Azt pedig nem lehet elvárni, hogy a belül lévők és a kívül lévők egyetértsenek a kitüntetésre való méltóság tekintetében. (Lásd Sághy Erna: *Mikola, a családorvos.* 168 Óra, október 25.)

Mikola István nem miniszterként kezdte el favorizálni a nemzeti érdekkört. Már a vérellátó vezetőjeként is kötött – a legfőbb ügyész szerint törvényességi szempontból „aggályos" – szerződést egy családjával kapcsolatban álló céggel. És abban a beszállító cégben is feltűnt egy Mikola testvér, amelyiktől a miniszter még a Szent László Kórház tetemes adósságot fölhalmozó főigazgatójaként kétszer annyi pénzért vásárolt meg egy amúgy is drága és pillanatok alatt lerobbant hematológiai berendezést, mint amennyit az ügyletet kivizsgáló bizottság szerint ért. (Lásd Bundula István: *Decemberbe' kéne menni.* Magyar Narancs, október 11.)

Mikola István a televízióban beszámolt róla, hogy az ő családjuk igen kiterjedt, öten vannak testvérek, és ötüknek 24 gyermekük van. Ehhez képest a nemzeti érdekkörben rejlő lehetőségeknek csak a töredékét használták ki. Eddig.

Az Országos Baleseti és Sürgősségi Intézetben (OBSI) dolgozó orvosok négyötödének aláírásával nyílt levél érkezett a miniszterhez és a döntéshozókhoz, mely arról szólt, hogy a mentőkórház megszüntetése után a traumatológiai ellátásban drámai helyzet alakult ki. A terület súlyosan alulfinanszírozott, mindenből hiány van, gyógyszerből és kötszerből, vérből és nővérből, sürgős műtétek maradnak el, emberi életek kerülnek veszélybe. A levelet a miniszternek az a nyilatkozata ihlette, miszerint az egészségügy sikerágazat, a traumatológia ügye megoldott. Mikola István a levélre úgy reagált, hogy „a traumatológiai ellátásnak félkatonai körülmények között kell működnie", tehát az OBSI-ban „semmiféle rebelliónak, demonstrációnak nincs helye", az alulfinanszírozottság fogalma pedig az egészségügyben amúgy sem értelmezhető, mert „az orvosi lehetőségeket mindig az adott gazdasági keretek között kell optimalizálni". (Molnár Patrícia: *Elvonási tünetek.* HVG, október 13.) Az optimalizálás még nem ment elég jól, ezért a kórházak adósságállománya a szakmai szervezetek szerint havonta egymilliárd forinttal nőtt, kicsit dinamikusabban, mint korábban, amikor még nem volt ennyire dinamikus a miniszter. (Lásd Magyar Narancs, október 25.)

Miután kellett a pénz, a költségvetésben pedig nem volt, a miniszter az Orvosi Kamara és a szakmai szervezetek ellenállásával dacolva keményen kitartott a kórházak privatizációját előkészítő törvénytervezete mellett. Amikor pedig a törvénytervezetet az Országgyűlés egészségügyi bizottsága (a fideszes bizottsági tag tartózkodása miatt) vitára alkalmatlannak nyilvánította, Mikola közölte a miniszterelnökkel, hogy lemond, ha a kormányfő nem áll oda a frakcióval együtt a törvénytervezet mögé. Odaállt: „nehéz feladatokra nehéz embereket tudunk eredményesen alkalmazni – tette mindehhez hozzá a kórház-privatizációs törvényt támogató Orbán Viktor" a Fidesz frakcióülésén. (Varga Attila: *A nehéz ember.* Magyar Nemzet, október 17.)

A nemzet addig tud valamiről egységesen gondolkodni, amíg nem gondolkodik rajta. A politikusok szerint 1956 ügyében is idáig kellene eljutnunk. „1956-nak egységesen elfogadott nemzeti hagyománnyá kell válnia" – vélekedett Medgyessy Péter október 23-án a 301-es parcellánál a füttyölők és bekiabálók hangfüggönye mögött. Orbán Viktor ünnepi nyilatkozata így szólt: „Minden nemzetnek szüksége van igazodási pontokra, olyan pillanatokra a történelem folyamatában, amelyekről nem lehet kétféleképpen gondolkodni. 1956 ilyen pillanata a magyar történelemnek." Kövér László szerint itt az ideje, hogy végképp eltűnjenek a közéletből azok, akik „tönkretették szüleink életét, és megkeserítették jelenünket... Ne engedjük, hogy hol reformkommunista, hol demokratikus-szocialista, hol pedig szociáldemokrata bőrben undok kígyókként újra és újra visszakússzanak a múlt mocsarából."

„A kígyó is belepusztul, ha nem vetheti le a bőrét" – mondta Pozsgay Imre a rendszerváltás sodrásában. Később pedig azt állította, hogy politikai ellenfelei az ő levedlett kígyóbőrén rágódnak. „Békében kellene azokkal is élni, akik százezrével egészen mást gondolnak erről a dologról, mint vélhetően a nemzet többsége" – vélekedett Pozsgay Imre 1988 őszén (*Októberi kérdések.* 1988, Püski Kiadó, 21. oldal), három évtizeddel azután, hogy egy megyei pártbizottság igazoló bizottságában osztályozta megtévesztett elvtársai

bűneit, néhány héttel azután, hogy az október 23-i megemlékezés betiltásáról szóló határozatot képviselte az „alternatív" szervezetek felé, és néhány hónappal azelőtt, hogy az „ellenforradalmat" a párt nevében (ellenforradalomba hajló!) „nemzeti felkeléssé" minősíttette át. Aki el akarja igazítani a nemzetet a csúszás-mászás tárgykörében, jobb konzultánst nem ajánlhat néki.

A sötét hatalmak szolgálatában állott kultuszminiszterek közül nem Pozsgay volt az első és nem is a legrosszabb, aki a Fidesz körül állók (és sajnos sok távolabb álló) rokonszenvét elnyerte. Hóman Bálintot, a kiváló történészt, a Német Birodalom melletti végsőkig való kitartás odaadó hívét október 14-én a tassi temetőben végső nyugalomra helyezték. Érdemes lett volna rá, hogy tisztességgel eltemessék, mert arra mindenki érdemes. Arra is, hogy tudományos életművét rehabilitálják, mert nagy tudós volt. De nem tisztességgel temették el, hanem katonai tiszteletadással és politikai demonstrációval, a kormány számos tagjának (Dávid Ibolyának, Rockenbauer Zoltánnak, Pokorni Zoltánnak) jelenlétében. Ez pedig pontosan annyira tisztességes, amennyire tisztességesek azok a katonai erők és azok a kormányok voltak, amelyek mellett Hóman kitartott. A Magyar Nemzet és a Demokrata a Szálasi mellől emigrált legvérmesebb nyilas tollnokok, Málnási Ödön, Fiala Ferenc és Marschalkó Lajos szavaival méltatták Hómant. A Magyar Nemzet szalagcíme szerint „*Hóman Bálintot az élet már rehabilitálta*". (Október 15.) Ezek szerint a nyilasokat is. Nemcsak a kormányközeli lapok sürgették Hóman „teljes" rehabilitációját, de egy másik volt kultuszminiszter, a búcsúbeszédet tartó Glatz Ferenc, az MTA elnöke, és – fájdalom – az ő elődje, Kosáry Domokos is. Eörsi István (Isten nyugosztalja!) „álombéli interpellációt" intézett a miniszterelnökhöz Hóman újratemetésének tárgyában: „Nem zaklatnám kérdésekkel Önt, ha ez a feltámadó állami részvét a kiemelkedő munkásságú történésznek szólt volna. Csakhogy tudósok temetését fél évszázaddal haláluk után nem szokták megtisztelni hivatalban lévő főtisztviselők. A tiszteletadás kétségbevonhatatlanul a hadrakélt Magyarország »Hitler és Mussolini faji gondolatát« képviselő politikusának, a német orientáció egyik legeltökéltebb hívének szólt, aki még 1944 karácsonyán, a Sopronban ülésező parlament tagjaként is küzdött a német győzelemért, miközben a szomszédos

Sopronkőhidán éppen felakasztották a mentelmi jogától megfosztott Bajcsy-Zsilinszky Endrét." (Eörsi István: *OptiPista*. Magyar Narancs, október 25.)

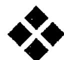
A Hóman Bálinttal egy csapáson visszavonuló német csapatok robbantották fel Esztergom és Párkány között a Mária Valéria hidat, melyet 57 év múltán végre újjáépítettek, s október 10-én fölavattak.

Októberben érdemes Nagyváradon sétálgatni, ha valaki magyar miniszterelnökkel akar mancsolni. A magyar állam nem nézhette tovább, hogy az RMDSZ egy évtizede hiába harcol önálló állami magyar egyetemért, és rendszeresített a költségvetésbe évi kétmilliárd forintot egy erdélyi magyar magánegyetem létrehozására és fenntartására. Az egyből kettő lett. Az ekkor megnyílt Erdélyi Magyar Tudományegyetem mellé a kétmilliárdból lecsipegetett pénzből (mely a csipegetés előtt se volt elég) Tőkés László is gründolt magának egy önálló egyetemet Nagyváradon. Ennek a Partiumi Keresztény Egyetemnek a tanévnyitójára látogatott el Orbán Nagyváradra.

Október 7-én megkezdődött a háború Afganisztán felszabadításáért a tálibok tömeggyilkos és tömeggyilkosképző rémuralma alól. A Magyar Nemzet vezércikkben fejezte ki reményét, hogy „a világ nagy része által támogatott Amerika most nem áll meg félúton, mint az Öböl-háborúban". (Stier Gábor: *Egy háború képei*. Magyar Nemzet, október 9.) A magyar kormány és az ellenzék java teljes támogatásáról biztosította amerikai és brit szövetségeseinket. Velük szemben állt a MIÉP, a kormánypárti tábor MIÉP felőli fele, és az ellenzék Thürmer felőli széle. Az Orbán-kormány külpolitikusainak eszükbe sem jutott, hogy Magyarországnak ne lenne köze a terrorizmus és a terrorizmust pártoló hatalmak elleni harchoz, bárhol folyjék is a világon. Ellenkezőleg: Martonyi János külügyminiszter a Népszabadságban (október 26.) kifejtette, hogy globális koalíciót kell kialakítani a terrorizmus globális fenyegetésével szemben, mert „a különleges méretű terrortámadás az emberiség egészét érte, és azoknak az univerzális értékeknek a megsértését jelenti, amelyek... az egész emberiség közös örökségét alkotják". Szemerkényi Réka, a Miniszterelnöki Hivatal külpolitikai államtitkára megpróbálta meggyőzni a Demokrata olvasóit arról, hogy az Oszama-féle terroristahálózat és tálib szövetségeseik ellen szóló bizonyítékok egyértel-

műek, és „Bush elnöknek igaza van, ebben a kérdésben valóban nincs helye a semlegességnek... a terroristák egy olyan új hadviselési módszert kényszerítettek rá a világra, amelyben nincs helye semleges zónának". (Demokrata, október 25.)

A Demokrata a légitámadások kezdete előtti utolsó számban közölte Israel Shamir: *Jiddis Medina* című cikkét (október 4.), mely szerint „az ártatlanok nagy mészárlása küszöbön áll", százezreket, ha nem milliókat fognak legyilkolni, magzatokat, öregeket hurcolnak a bosszú oltárára. Mégpedig a zsidó bosszú oltárára, hiszen „a zsidó kultúrát... átitatja a bosszú gondolata", „a zsidók bosszú iránti szerelme átélte az Atlanti-óceánon való átkelésüket", „az éretlen Amerika nem tudott ellenállni a zsidó mentalitásnak, és zsidó állam lett". Shamir, akárcsak Lovas István a Sajtóklubban, lelkesen terjesztette azokat a rémhíreket, melyek arra utaltak, hogy a Világkereskedelmi Központ elleni támadás mögött is a zsidók állnak. Bencsik András a Demokrata vezércikkében (október 4.) Shamir imént idézett „megrázó erejű tanulmányára" támaszkodva fejtette ki álláspontját. Néhány nappal korábban a harkányi Polgári Hétvégén, ahol Bencsik András úgy tette föl a kérdést, hogy „az USA-t elsodorja-e a kísértés, hogy rasszista háborút indítson Afganisztán ellen", Kondor Katalin kijelentette: szeretné, ha a bíróság elítélné azokat, akik lefasisztázzák a jobboldal újságíróit. (Nagy József: *Fősodor Harkányban.* 168 Óra, október 4.) Nagyon helyes. Hogy is lehetnének egy zsidó nagyhatalom tömeggyilkos bosszúhadjáratát támogató kormány hívei fasiszták?!

2001. november

„Amikor a közelmúltban Kovács Lászlóékat – sajnálatos módon – füttyszó fogadta a nemzeti panteonban, mi Pozsgayval elismerő oklevelet vettünk át '56-os szervezetektől a nemzet érdekében végzett tevékenységünkért."*

(Szűrös Mátyás)

Lemondott Várhegyi Attila, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának politikai államtitkára, miután első fokon pénzbüntetésre ítélték hanyag kezelésért. Úgy érezte, amíg bűncselekmény árnyéka vetül rá, legfeljebb a Fidesz választmányának lehet az elnöke.

Várhegyi Szolnok polgármestereként közművesítés fejében, lényegében ingyen adott át értékes belvárosi telkeket vállalkozóknak. A szerződések aláírása után néhány órával a polgármester aláírt egy másik papírt is, melyben lemondott a város elővásárlási jogáról, s így az egyik kedvezményezett vállalkozó már délután busás haszonnal továbbadhatta a délelőtt „megvett" telket az OTP-nek. Miután ezen szerződések aláírására Várhegyinek nem volt joga, és azok nem is feleltek meg a közgyűlés érvényes határozatának, vádat emeltek ellene hűtlen kezelésért. A bíró nyomatékosan fölhívta a vádhatóság figyelmét arra, hogy a vádlott esetleg nem is szándékosan vétkezett, s az ügyész az utolsó pillanatban ennek megfelelően a hűtlen kezelés vádját a sokkal enyhébben büntetendő hanyag kezelésre módosította.

A második vádpontot, a vesztegetést a bíróság elvetette. Ez a vádpont Simó József vallomására alapult. E szerint Simót jó pártmunkája jutalmául nevezték ki a Mahir Szolnok élére, s Várhegyi azt mondta neki, hogy jelentős részben ezen a cégen keresztül fogják finanszírozni a Fidesz szolnoki önkormányzati kampányát. Majd ő megmondja neki, mely vállalkozásoknak mennyiről állítson ki fiktív számlát, hogy azután a tőlük befolyó pénzt a Mahir Szolnok a kampányra költhesse. A bíróság megállapította, hogy a Mahir Szolnok valóban kiállított fiktív számlákat olyan cégeknek (köztük a „hanyag kezelés" által kedvezményezetteknek), amelyek számára

semmilyen szolgáltatást nem nyújtott, és a Mahir Szolnok valóban bőven költött a Fidesz és a polgármester kampányára, mégpedig nem a párt kasszáján keresztül, hanem közvetlenül, ami sérti a pártok finanszírozására és az önkormányzatokra vonatkozó törvényeket. Azt azonban a bíróság nem látta bizonyítottnak, hogy a fiktív számlákkal beszedett és a kampányra elköltött pénzek között összefüggés van, a kampányfinanszírozás törvénysértő módját pedig a társadalomra nézve veszélytelennek ítélte. Az ítélet szerint a vesztegetés formailag ugyan megvalósult, de nem volt veszélyes a társadalomra, már csak azért sem, mert az előnyök közvetlenül nem Várhegyi Attilánál (a kampány segítségével megválasztott polgármesternél!), hanem „elsősorban a Fidesznél jelentek meg".

Orbán Viktor a televízióban kifejezte reményét, hogy Várhegyi Attila teljes ártatlansága igazolódni fog, és visszatérhet államtitkári pozíciójába. Mire azonban reményei szertefoszlottak, és Várhegyit jogerősen is elítélték, mégpedig immár hűtlen kezelésért felfüggesztett börtönbüntetésre és pénzbüntetésre, már rég megbukott a kormány, melybe visszatérhetett volna. Várhegyi akkor a Fidesz finanszírozásáért felelős pártigazgatóként tevékenykedett. Ebben a pozíciójában meg is maradt. A helyén volt.

A Demokratában bemutatták egy 1998-as szerződés másolatát, mely mindössze két példányban létezett. Az egyik Kanadában, a másik Medgyessy Péter irodájában, melyet föltörtek két nappal az után, hogy Medgyessy bejelentette, indul a miniszterelnökségért. A szerződés szerint a Medgyessy Tanácsadó Kft. közreműködik abban, hogy „a Magyar Szocialista Párt soraiba tartozó" önkormányzati képviselők megszavazzák a Gresham-palota hasznosítására vonatkozó szerződést, és ha ezt a szerződést az év végéig aláírják, akkor Medgyessy cége kap összesen 30 millió forintot. Abban mindenki egyetértett, hogy ha e pénz egy részét a szocialista önkormányzati képviselők között szétosztották, az bűncselekmény, mert ez esetben a lobbista kenőpénzt közvetített. Ez azonban bizonyíthatatlan és bizonyíthatatlan föltevés, melyet mindenki tagadott, aki a bűn részese lehetett volna. Abban megoszlottak a vélemények, hogy ha egy üzletember, aki pár hónappal azelőtt még egy szocialista vezetésű kormány kulcsembere volt, ausgetippelt a szocialista

képviselők meggyőzéséért kap pénzt, akkor a politikai befolyását vagy a szaktudását bocsátja-e áruba. A szocialista képviselők kicsit meggondolatlanul azzal igyekeztek e kérdés okát fogyatni, hogy őket egyáltalán nem kellett meggyőzni, mert mindig is támogatták a beruházást. Ez kétségkívül így is volt. Az okafogyott kérdés helyébe viszont másik nőtt: ha nem kenőpénz-közvetítésről volt szó, akkor miért fizetett a beruházó egy rakás pénzt azok meggyőzéséért, akiket nem is kellett meggyőzni? Ez a kérdés nyitva maradt, és mazóta sem csukták be.

Az előző hónapban egy szabad demokrata polgármester vezérletével zúdult föl Kalocsa népe az afgán menekültek befogadása ellen. Ebben a hónapban egy (név- és színleg) baloldali vezetésű fővárosi kerületben bilincseltek meg jogvédő aktivistákat, mert tiltakoztak egy család kilakoltatása ellen.

November 13-án ismert közéleti személyiségek, vezető értelmiségiek, a Népszabadság megbecsült szerzői (Horváth Aladár, Havas Gábor, Iványi Gábor, Szalai Erzsébet, Hell István, Eörsi István, Jancsó Miklós stb.) gyűltek össze az Erzsébetvárosban, a Garay utca 5. szám alatt, hogy megakadályozzák egy kétgyermekes család kilakoltatását. A történet hosszú. (Lásd F. Havas Gábor–Horváth Aladár: *A kilakoltatás.* Népszabadság, november 24.) A lényege: egy régóta Pesten élő házaspár két itt született gyermekével sokévi legális albérleti nyomorgás és rengeteg próbálkozás után az utca helyett a lebontásra ítélt, kiürített Király utca 25.-öt választotta fedélnek másfél tucat másik családdal együtt. A Roma Polgárjogi Alapítvány két éven át próbálkozott, hogy az önkormányzattal, a fővárossal, bárkivel együttműködve megakadályozza a gyerekes családok utcára kerülését. Nemcsak másfél tucat család és négy tucat gyerek sorsa volt a tét, hanem annak az egyszerű ténynek az elfogadtatása is, hogy a kilakoltatás nem megoldás, hanem éppen a megoldás megtagadása; hogy az illegális beköltözők nem önkéntes szabálysértők, hanem kényszerhelyzetben lévő hajléktalanok. (Ezzel a vitával a 2000. júliusi „Köd"-ben már találkoztunk.) Az ideiglenes, rövid távú, időnyerő megoldások kifutottak, a hosszabb távúak – nem pénz híján, hanem az önkormányzati képviselő-testület és a helyi intézmények olykor álcázott, de mindig szilárd ellenállásán – megbuktak. Szabó Zoltán polgármester ügyeskedett, amíg ügyeskedhetett, de nem fogott egyszerre kint s bent egeret. A politikusok és a sajtó elvonulása után a fogdmegek megbilincselték és brutálisan elhurcolták a jogvédőket, s az utcára hajították a családot.

„Végre valaki betörte a Drazsé pofáját...! Sági Józsi, fogadd őszinte gratulációmat" – lelkendezett egy szombathelyi polgár egy helyi internetes újság fórumán. Sokan lelkendeztek. Szegény Józsi, a Fidesz szombathelyi országgyűlési képviselője hiába hajtogatta, hogy ő nem is törte be a Drazsé pofáját – nem győzte elcáfolni magától a feléje áradó elismerést. A Drazsé egy szombathelyi zugfirkász beceneve, aki Drazsé szemek címmel adja ki helyi érdekű, egyszemélyes szennylapját, melyben pártállásra, tényekre és mondattani szabályokra való tekintet és egyáltalán, bármiféle gátlás nélkül rágalmazza és gyalázza Vas megye közéletének szereplőit. Aki szerinte részegen karambolozott, az soha nem is szerzett jogosítványt, akit elhagyott a felesége, az boldog házasságban él, aki fellép vele szemben, annak viszont „nagyon ronda hájpacni" a neje. Pert nyerni, persze, lehet a Drazséval szemben, de minek? Mire a per véget ér, már senkit sem érdekel, pénzbüntetést behajtani pedig csak attól lehet, aki a saját nevén tartja, amije van. A Drazsé szemek négyéves volt, amikor a Népszabadság tudósítója fölhívta rá a figyelmet. (Cseri Péter: *Drazsé.* Népszabadság, november 3.) Most nyolc.

„Áldás, békesség" – hirdette a 168 Óra november 29-i számának címlapja. A lap arról írt, miként próbálja megóvni magát a református egyház a teljes elmiépesedéstől egyrészt, és az egyház elmiépesedésére figyelmeztetőktől másrészt. A címlapon a legfőbb elmiépesítő tényező, a MIÉP elnökjelöltje, Hegedűs Lóránt püspök magasodik az idézett fölirat fölé, és átszellemült arccal áldón egy vörös hajú hölgy fején nyugtatja kezeit. A jelenet erotikus képzetek keltésére alkalmas. Egyesek szerint félreérthető, mások szerint félreérthetetlen. A Magyar Nemzet publicistája szerint a 168 Óra „a rendkívüli gondos-gonoszsággal kiválasztott képpel egy réges-régi (Komintern-) üzenetet közöl a (perverz) papok képmutató áhítatáról. A fotós az áldásosztás átszellemültségét a kéj extázisává »dokumentálja« a nem szeretett férfiarcon, miközben a nézőben az orális szex képzetét ébreszti fel... Hol van ettől a jobboldal »őszinte« durvasága?" – kérdezi Kristóf Attila. (*Én nem tudom – ki a kegyetlen...* de-

cember 4.) Azóta megszületett a Magyar Nemzet vasárnapi képes melléklete, melyben hetente ébresztgetnek hasonló képzeteket „baloldali" politikusokról.

Ezt tőlük senki föl sem veszi. Ámde a 168 Óra címlapja azokban a lapokban is megbotránkozást keltett, amelyeket vele egy csomóban szoktak gyalázni. Megyesi Gusztáv például az ÉS-ben egyszerűen megjegyezte, hogy „Mester Ákos egy fasz... Egy ilyen fotót nem azért nem közöl magára valamit is adó újság, mert teszem azt, közéleti hetilap, és mert a fotó mégiscsak templomban készült, sérti a hívők és presbiterek érzékenységét, hanem mert a kép olcsó és gagyi, olyan, mint egy »odaát« írt vezércikk, nemtelen és igénytelen; ilyen képet bárkiről, bármilyen helyzetben lehet készíteni, ehhez nem kell lelemény és bátorság, mindannyian meztelenek vagyunk és szaros a seggünk; ilyen kép egyszerűen kultúremberi és ízlésbeli okokból nem adható le." (*A nagy szopás.* Élet és Irodalom, december 7.)

A közvélemény-kutatások szerint a kormánykoalíció az élre tört. Orbán Viktor óvott az elbizakodottságtól és a nagy mellény viselésétől, de nem sikerült mindenkit megóvnia. Kövér László egy püspökladányi fórumon megállapította, hogy Medgyessy „még bele sem bocsátkozott a választási küzdelembe, máris elvesztette azt". Majd kifejtette: „az MSZP rájött, hogy Medgyessyvel nem lehet megnyerni a választásokat, lecserélni viszont már késő". (168 Óra, november 29.) Sőt, korán.

Az elbizakodottságnak súlyos következményei lettek: eltekintettek a kereskedelmi televíziók lebombázásától, mert azt hitték, módjukban áll majd törvény által leszámolni velük: „A magyar jobboldal természetesen még az erős jogán sem akarná lebombázni a két fundamentalista tévéállomást, a tv 2-t és az RTL Klubot. Vagy a Forró–Bánó–Aczél–Pallagi–Mélykuti-féle Nap-keltét, mely újságírógárda majd úgy aránylik az al-Dzsazirához, mint az egykori Völkischer Beobachter elkötelezett skriblerei a mai Frankfurter Allgemeine Zeitung polgárszagú újságíróihoz. A magyar jobboldal ugyanis – ellentétben Washingtonnal – nem fél. Tudja, hogy 19 hét múlva a választásokon a győzelem az övé lesz. Utána viszont a szavazók nyomására törvényt hoz a demokráciához elengedhetetlen objektivitás biztosítására, és a helyi rágalmazó médiatálibok legszigorúbb, törvényi felelősségre vonhatóságára." (Sic!) (Lovas István: *Bombázzuk le az al-Dzsazirát? És a tv 2-t?* Magyar Nemzet, november 21.) Tévedni emberi dolog, de mások is szoktak.

„Idejön valaki, aki két hónapja sincs itt, és ebben a pillanatban antiszemitizmusról brekeg" – állapította meg Kondor Katalin, midőn az MDF XI. kerületi székházában rendezett beszélgetésen tartózkodott a politikai közszerepléstől. Úgy is van, rendes béka legalább három hónapig hallgatja a büdösvarangyozást, mielőtt minősíteni bátorkodnék a hallottakat. A szóban forgó béka azonban nem rendes volt, hanem Bush elnök bizalmas tócsatársa, ő küldte őt ide brekegni. A nagykövet békákból tudvalévőleg házájuk álláspontja brekeg: „Aggodalmat kelt az a nyíltan antiszemita és idegenellenes érzület, amelyről Magyarországon hallok, különösen a politikai elit bizonyos köreiből... minden politikai párt vezetőjének kötelessége nevén nevezni és világosan elutasítani a gyűlöletbeszédet."

Nancy Goodman Brinker nagykövet asszony ittlétének első két hónapjában a politikai elitnek ezeket a bizonyos köreit a nem bizonyosaktól az különböztette meg, hogy hajlottak szeptember 11-ének Amerika- és zsidóellenes értelmezésére, s a „jöttment galíciaiak kirekesztését" szorgalmazó fölhívásra, melyet ifj. Hegedűs Lóránt református lelkész (az említett püspök gyermeke), a MIÉP képviselője terjesztett elő pártja XVI. kerületi brosúrájában. A brekegés tehát a MIÉP-ről szólt és a kormánynak szólt. Hiszen a kormánypártok vezetői következetesen elkerülték, sőt elítélték, hogy a MIÉP-et antiszemitának minősítsék, a kormánypárti lapok és publicisták jelentős része mindkét említett ügyben a MIÉP álláspontját követte.

Brinker asszony megszólalása előtt három héttel jegyezhették föl a magyar sajtó amerikai szemlézői Csurka István szavait: „A Fidesz és a MIÉP számára már csak egy paraszthajszál szükséges a kétharmados támogatás eléréséhez, s akkor lesz nemulass!" (Magyar Hírlap, november 6.) Ezután néhány nappal a Süddeutsche Zeitung a következő kérdést tette föl Orbánnak: *„Ez az antiszemita jobboldal azonban koalíciós partnerül kínálkozik fel a 2002-es választások utáni időszakra. Kizár-e egy ilyen koalíciót?"* Orbán pedig így válaszolt: „Semmit sem zártam ki, és semmit sem fogok kizárni. Mindazonáltal a mérsékelt jobboldal – kereszténydemokraták, nemzeti konzervatívok és a Fidesz – 50 százaléknál több parlamenti mandátumot fog

szerezni. Nem lesz koalíció a radikális jobboldallal vagy az exkommunistákkal." Ez a nyilatkozat némelyeket megzavarhatott, de nem zavarhatta meg azokat az amerikai elemzőket (sem), akik nyilván kijegyezték Orbán washingtoni nagykövetének, Jeszenszky Gézának az előző évben a New York Timesban megjelent cikkéből, hogy „Magyarországon nincs szélsőjobboldali párt".

November 12-én elfogadták a zárszámadási törvényt. A kormány bespájzolt magának erre az évre majd százmilliárd forintot úgy, hogy a 2000. évi hiányhoz hozzáadta azt a pénzt, ami nem is hiányzott, hanem lekötött számlán lapult, és várta, hogy 2001-ben szabadon fölhasználják. Az infláció szándékos alultervezéséből összejött még majdnem 300 milliárd. A zárszámadási törvénybe pedig becsempészték az államháztartási törvény módosítását, miszerint a szándékosan vagy sem, de mindenesetre félretervezett költségvetésből adódó többletforrásokat a kormány pótköltségvetés nélkül, utólagos elfogadtatással arra költi, amire akarja. Eddig is ezt tette, de legalább nem törvényesen.

A kisgazdafrakcióban és a függetlenek soraiban uralkodó kusza viszonyok miatt hetek óta nem lehetett tudni, van-e többsége az Országgyűlésben a kormánynak. Most kiderült. A parlamenti többséghez 194 képviselő kell, a zárszámadási törvényt tizenhárommal több képviselő szavazta meg. Köztük volt tizenegy MIÉP-es, az egyetlen távol lévőn kívül valamennyi, és három MSZP-s. Kettő tévedésből, a harmadik meg Szűrös Mátyás volt.

Szűrös Mátyás megkapta, ami járt neki: „Amikor a közelmúltban Kovács Lászlóékat – sajnálatos módon – füttyszó fogadta a nemzeti panteonban, mi Pozsgayval elismerő oklevelet vettünk át '56-os szervezetektől a nemzet érdekében végzett tevékenységünkért." (Heti Válasz, november 30.) Ugyanezen '56-os szervezetek tagsága gyalázta november 4-én a kivégzett társait gyászoló Mécs Imrét a 301-es parcellánál. Hajszálon múlt, hogy nem a Mécs Imrét gyászoló társakat gyalázta. Ez a hajszál némelyeket erősen irritált. „Miért nem hagyták a nyakadon a kötelet?" – ordították Mécs felé az irritált néptagok. Az ordítók pártjára álltak különböző egyéni és csoportos nyilatkozatokban cégéres népfrontos káderek, kurzusról kurzusra haladó kurzustörténészek az ellenzék gyalázásában a rendszerváltás idején élenjáró Südi Bertalannal, az 1956-ot máig el-

lenforradalomnak minősítő Munkáspárt 1998-as képviselőjelöltjével bezárólag, aki a Szabad Földben (november 9.) „elképedt" azon, hogy „a karhatalmista múltjával gyakran kérkedő exminiszterelnök az egyik reggeli tévéműsorban hazafinak nevezte a 301-es parcella emlékművét koszorúzó, ám az áldozatok jelen lévő hozzátartozói által kifütyült, lehurrogott ambiciózus miniszterelnök-jelöltet és a társaságában lévő pártelnök-komisszárt".

Nagy ellentmondásokat nagy hazugságokkal lehet föloldani. Erre tett kísérletet a Demokrata, amikor november 15-i számában egy kihallgatási jegyzőkönyv alapján azt állította, hogy Mécs Imre „mindenkit feladott", s a társait nem kis részben az ő vallomása alapján végezték ki. Valójában Mécs előtt tartóztattak le mindenkit, akit ő feladhatott volna, s a vallomásában semmi lényeges nem szerepelt, amit már a vallatói ne tudtak volna. De hát ezt csak a hozzáértők és a rágalmazók tudhatták, a Demokrata olvasói nem.

Az '56-osok megbecsülésének örvendő egykori vezető funkcionáriusok, Szűrös Mátyás és Pozsgay Imre a következő, konzultációra érett gondolatokkal találkozhattak a mérsékelt jobboldal szavát vivő Bayer Zsolt előadásában, ha figyelmükkel kitüntették a Sajtóklub november 9-i adását: „Ezek a rohadt gyilkos gazemberek, ezek a mocsadék utolsó állatok most megpróbálják átretusálni '56-ot, egy ilyen szocialista forradalommá... Ne felejtsük már el, kérem szépen, '56 után az élet arról szólt, hogy Kádár rendszerében vezető funkcionáriusnak lenni az egyet jelentett a hazaárulással... milyen konszenzust lehet kialakítani gyilkos, hazaáruló, senkiházi rohadékokkal? Semmilyet, és ha valaki időnként kifütyüli őket, akkor utána nem megsértődni kell, hanem mélyen elgondolkodni és elmenni örökre a büdös francba, és nagyon örülni, hogy nem lógunk a lámpavason."

2001. december

„Abban a pillanatban, hogy ezek elvesztik a választásokat, (...) egy 24 óra alatt repülünk. Jól tessenek megjegyezni: én is."

(Kondor Katalin)

A Defend Security Kft., Földi László cége (melyben – mint utóbb kiderült – Csintalan Sándor is érdekelve volt) tovább terjeszkedett. Beszállt a Magyar Posta és a Magyar Fejlesztési Bank (MFB), tőkeemelés és tagi kölcsön révén 1,3 milliárd forint friss pénzhez jutott, átvette a posta pénzszállítási tevékenységét, és úgy volt, hogy a következő évben az OTP-ét is átveszi. A Defend akkor azzal számolt, hogy – 95 százalékban állami forrásokból származó – bevételei az előző évinek több mint a kétszeresére, 5-6 milliárd forintra nőnek.

A Magyar Posta vezérigazgatóságán hazugságvizsgálóval faggatták a munkatársakat, hogy kiderítsék, ki informálta a sajtót a posta és a Defend titkos szerződéseiről.

Az MFB ideális titokgazda. Egyrészt közcélokat szolgáló állami tulajdon, ezért minden felvett forrásra állami garanciát kaphat, nem kell neki a profitra orientálódnia, és a többi bank számára kötelező prudenciális követelmények nagy része alól is föl van mentve. Másrészt meg mégis bank, tehát nem lehet elszámoltatni, mint egy költségvetési intézményt, bármikor hivatkozhat banktitokra és üzleti titokra, nem kell a közbeszerzési szabályok szerint eljárnia, ha közpénzt költ. Ha az MFB-n keresztül finanszírozzák az autópálya-építést, a készenléti szervek kommunikációs rendszerét (a Tetrát), ha rajta keresztül vásárolják föl a szövetkezeti külső üzletrészeket, és adják-veszik az oda- és visszaprivatizált cégeket, akkor néhány százmilliárd forintot simán el lehet költeni úgy, hogy ne tudjuk pontosan, ki kapott mennyit és mire – meg azt se, hogy pontosan és valóságosan mekkora a költségvetési hiány.

Az MFB-t és a Magyar Postát egyre több szál kötötte össze. Kibontakozott a páncélzsebprogram, mely bízvást ajánlható minden szabadságszerető kormánynak, ha szeretete a saját cselekvési szabadságára irányul. E program lényegét ragadta meg Krajczár Gyula: „A Magyar Fejlesztési Bank után a kormány kiépített egy második titkos ügyintéző központot, a Magyar Postát. Az ötlet kipróbált és nemesen egyszerű: azokat az ügyeket, amelyeket bonyolítana, ha a politikai intézményrendszer többnyire nyilvános, mindenféle jogokkal és jogosítványokkal szétbombázott szerkezetében kellene megvalósítani, átviszik az üzleti titkok jótékony homályába. Az MFB–MP ikertornyához aztán hozzápasszolták a Postabankot, amelyet így sikerült kissé megreformálva eredeti funkciójában megtartani (politikai álbankból kormányzati álbank lett). S hogy a szövetség szent legyen, a titkos államélet e főszereplői együtt szálltak be a Defendbe, teljessé téve a bizalmi konglomerátumot. A titkos jövő is elkezdődött." (*Levéltitok.* Népszabadság, december 8.)

Az MSZP ragaszkodott a szavazatok újraszámlálásához minden olyan esetben, amikor annak tétje lehet, tehát amikor az élen álló jelöltek között egy százaléknál kisebb a különbség. A Fidesz nem sejthette, hogy ezzel azt a kaput nyitja ki, melyen fél év múlva majd saját köreinek kívánságára dörömbölnie kell, ezért belement a választójogi törvény módosításába.

Úgy volt, hogy más is változik, de nem változott. A képviselőnkénti egymillió forintos kampánykeret ekkor volt ötéves. Nemsokára tíz lesz. Az Állami Számvevőszék akkorig sokszor, mostanáig nagyon sokszor figyelmeztette a pártokat arra, hogy ebbe a keretbe senki se fér be, tehát mindenki csal. Csaljunk vagy emeljünk, ez volt a kérdés. A két nagy párt megállapodott az emelésben, ellenben a két kicsi, az SZDSZ meg a MIÉP ellenezte a dolgot. Nekik lett igazuk. Boldogan csalnak, míg meg nem halnak.

Már mindenki nagyon készült a választásokra. A kormánypártok (MIÉP-estül) áprilisban, az ellenzéki pártok májusban szerettek volna győzni. Mádl Ferenc államfőnek január második feléig lett volna rá ideje, hogy konzultáljon a pártokkal és kihirdesse a választások időpontját, az előző parlament ugyanis elsöprő többséggel úgy döntött, hogy 2002-től ne 90, hanem csak 72 nappal az első forduló előtt kelljen kihirdetni a választások időpontját. Azért, hogy ne le-

gyen olyan hosszú a kampány. Ehhez képest Mádl december 12-ére váratlanul összehívta a pártok képviselőit, és másnap kihirdette, hogy a lehető legkorábbi időpontban, április 7-én lesz az első forduló. A kihirdetéstől számított 114. napon! Magyarországon 1919–1920 óta nem volt ilyen hosszú kampány. Koalíciós körökben már a konzultáció előtt is április 7-ével számoltak. És úgy látszik, a bejelentés időpontja se lepte meg őket túlságosan.

„Mindössze két órával Mádl Ferenc bejelentése után, a házbizottság múlt csütörtöki [december 13-i – *R. S.*] ülésén kiderült, hogy a kormánytöbbség – a Belügyminisztérium korábbi forgatókönyvét félretéve – már a parlament idei utolsó, keddi [december 18-i – *R. S.*] ülésén dönteni óhajt az új Országos Választási Bizottság öt tagjának és két póttagjának a személyéről, amihez egyszerű többség is elegendő. A választásra pedig az előírások szerint csak az államfői bejelentés után kerülhetett sor. A pénteki futárpostában már ott volt a belügyminiszter hét nevet tartalmazó előterjesztése. A jelöltek között egyetlen olyan személy sem szerepelt, akit az egyeztetések során az MSZP, az SZDSZ, a Torgyán József vezette kisgazdapárt, illetve a MIÉP javasolt volna a testületbe." (Babus Endre: *Adventtől húsvétig.* HVG, december 22.) A választási törvény azt mondja, hogy a belügyminiszter „a pártok javaslatára is figyelemmel" tesz javaslatot az OVB tagjaira. Az addigi gyakorlat szerint a belügyminiszter minden jelentős párt jelöltjét beterjesztette, most csak a kormánypártokét. Az ellenzék ugatott, a kormány haladt. A szakadék felé.

A de jure kampány nem lehet olyan hosszú, hogy a de facto még hosszabb ne legyen.

November utolsó napján egy látványos videokonferencia keretében bemutatták az MSZP *Tények és hazugságok* című vádgyűjteményét, melyben a KSH adataira támaszkodva kérték számon az Orbán–Torgyán-kormány választási ígéreteit. A GDP növekedése az ígért 7 százaléknak a közelébe se jutott, az infláció évről évre jelentősen meghaladta a tervezettet, a reálbér a ciklus első felében lényegében stagnált, csak az utolsó évben nőtt komolyabb mértékben, a családtámogatások aránya a GDP-hez viszonyítva nem nőtt, viszont átcsoportosult a szegényebbektől a gazdagabbakhoz, az adóterhek nem csökkentek, hanem nőttek, már az átlagkeresetnél alacsonyabb fizetések is belecsúsztak a 40 százalékos sávba stb.

Amikor Bauer Tamás az azonnali kérdések órájában föltette a kérdést a miniszterelnöknek: ki hisz még neki azok után, hogy évről évre nagyobb mértékben nőtt az adó, mint a bér, Orbán azt válaszolta: „a választásokon majd kiderül, ki hisz még neki". (Népszabadság, december 12.) Kiderült. Sokan. Legalábbis a tényekhez képest.

A kormány az Országimázs Központon keresztül nagyszabású hirdetési akciókat indított. A napilapokban *Országgyűlési beszámoló* címmel jelent meg a kormány hirdetéssorozata. Miután az Országimázs Központ a Fidesz kampánycégeivel dolgoztatott, a kormány és a legnagyobb kormánypárt jelszavai és kampányai összesimultak.

Az MSZP sajtótájékoztatón tiltakozott a közpénzből folytatott pártpropaganda ellen. Kezdeményezték Orbán Viktornál, hogy a következő heti hirdetésben ők is megjeleníthessék álláspontjukat. Megjeleníthették. Négy év múltán. Mutathatnának példát. Ha másnak nem, önmaguknak.

Az SZDSZ a Kossuth téren paródiaplakáttal tiltakozott: „Ország-blamázs Központ: Jó zsebekben van az ország..."

Vitanapot is tartottak az Országgyűlésben az Országimázs Központ tevékenységéről. Kuncze Gábor összefoglalta, hogy melyek az Országimázs Központ tevékenységének fő jellemzői: „Kormányzati propagandaeszköz akár hazugságok árán is, a Fidesz választási kampányának előkészítése és megvalósítása, és a Fidesz kampányához szükséges források előteremtése. Az általa festett kép, amire Magyarország polgárait rá akarja beszélni: mindent a jóságos kormánynak köszönhettek, kedves és jámbor polgárok, forduljatok továbbra is hozzánk bizalommal."

Bauer Tamás így beszélt: „Azok a pénzek, amelyek a magyar költségvetésben vannak, nem a kormány pénzei, hanem az ország pénzei. Ha önök országképet formálnának külföldön Magyarországról, az volna ennek a pénznek a költségvetés szerinti rendeltetésszerű felhasználása. Ebben a kis színes brosúrában, amit idetettek elénk, kizárólag belföldi agitációs propagandaplakátok és -brosúrák láthatók. Tisztelt képviselőtársaim! Ez azt jelenti, hogy a költségvetési pénzt önök másra használják, mint amire kapták... Tudják, hogy hívják ezt a magyar nyelvben, tisztelt képviselőtársaim? Úgy hívják, hogy sikkasztás." Ő alighanem most is így hívná, ha ott lenne. Nincs is ott.

Bogár László államtitkár föltárta az ellenzék negatív hozzáállásának lelki hátterét: „Ma is kiderült, hogy önök közül sokan csak arra tartották alkalmasnak ezt a vitanapot, hogy újra elmondhassák, mely szörnyű állapotban is sínylődik a magyar nép, és önök bezzeg a jövő verőfényes bércei felé vezetik majd ezt az egyébként jobb sorsra érdemes derék népet. Nos, ebben egyetértünk: ez valóban egy jobb sorsra érdemes derék nép, amely már nem képes minden gyanakvás nélkül önökre tekinteni, hiszen '94 és '98 között történt már egy és más, amely egészséges gyanakvás lelki szerkezeteit alakította ki ebben a jobb sorsra érdemes népben.

A köznapi gondolkodás mindezt – ahogy már említettem – a »savanyú a szőlő« metaforával szokta szemléltetni, vagyis: tudom én azt nagyon jól, hogy mily édes is ez a szőlő, de mégse vallhatom be, hogy csak az a bajom, hogy nem érem el. Érthető, hogy önöket nagyon bántja, hogy nem az önök kormányzása alatt válik érzékelhetővé az ország felemelkedése. Az azonban veszélyes félreértés az önök részéről, hogy akkor az az egyetlen ésszerű magatartás, hogy úgymond, lekutyázom mindazt, ami van, ezzel ugyanis valójában – és nagy tévedésben vannak – nem a kormánynak ártanak, amit persze annyira szeretnének, hanem az emberek önérzetét sértik fel, és paradox módon, akaratuk ellenére, de ezzel elsősorban a kormány népszerűségét növelik."

A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati tanácsának döntésével véget ért a metróperek sorozata. A perek első sorozatának a végén jogerősen kiderült, hogy az állam és a főváros közötti megállapodás a metróépítés finanszírozásáról, melyet Járai Zsigmond pénzügyminiszter fölmondani vélt, érvényes. A perek második sorozatának a végén kiderült, hogy az államnak kettős természete van. Az egyik természete szerint egyenrangú fél, mely egyoldalúan föl nem bontható magánjogi szerződéseket köt, másik természete szerint viszont közhatalom, s nem kényszeríthető rá bírói úton, hogy az általa magánfélként kötött szerződések érvényesüléséhez szükséges államigazgatási lépéseket megtegye. Demszky Gábor előre borítékolta és közjegyző előtt letétbe helyezte az ítélet lényegét, egy kis nyilatkozattal, mely szerint a kormány befolyásolta a bíróságot. Ezt a látszatot erősítette, hogy Jaszovszky László nyugalmazott tanácsvezető bíró közvetlenül a döntés előtt (akárcsak az előző fordulóban, áprilisban) a Magyar Nemzetben megírta, mi a helyes jogi álláspont. Jaszovszky a Püski Kiadónál megjelent művében a Bárdossy-perrel kapcsolatban is kifejtette a helyes álláspontot. A Bárdossy-ügyben késett fél évszázadot, a 4-es metró ügyében nem késett – azt azonban föl lehet támasztani. Jobb, mint fordítva.

Az Ügyészek Országos Egyesületének, a Magyar Ügyvédi Kamarának és a Budapesti Ügyvédi Kamarának az elnökei szervezeteik nevében közös közleményben adtak hangot aggodalmuknak: „napjainkban az igazságszolgáltatás mint önálló hatalmi ág függetlensége veszélyeztetett" a törvényhozó és a végrehajtó hatalom által. A Legfelsőbb Bíróság elnöke, Solt Pál, és a Legfőbb Ügyészség helyettes vezetője, Varga Zs. András azonnal elhatárolódott a közleménytől azzal, hogy ilyesféle veszélyeztetettségről szó sincs. Ez nyomban be is bizonyosodott: Varga Zs. András haladéktalanul leváltotta a közleményt aláíró Hegedüs Andrást, a Budaörsi Városi Ügyészség vezetőjét.

Orbán Viktor és Adrian Nastase karácsony előtt két nappal aláírták a megállapodást a „kedvezménytörvény" módosításáról és alkalmazásáról. Az egyezmény értelmében nem kaphatnak magyarigazolványt a nem magyar nemzetiségű házastársak és a közös gyermekek, viszont nemzetiségére való tekintet nélkül minden romániai állampolgárra kiterjedne az a jog, hogy „a munkaerő-piaci helyzet vizsgálata nélkül" évenként három hónapig (esetleg tovább) munkát vállaljon Magyarországon, és egészségügyi ellátásban részesüljön. Bukarestben a kormány és az ellenzék együtt ünnepelte Nastase kormányfőt, aki állítólag mindent elért, ami a románoknak fontos volt. A magyar ellenzék viszont azzal vádolta Orbánt, hogy föladta a magyar nemzeti érdekeket. Magyar Bálint úgy vélekedett, hogy „a magyar külpolitikát utoljára a Grósz–Ceauşescu találkozón érte hasonló megalázó vereség". Keller László, azután a nyomában más szocialista politikusok is úgy nyilatkoztak, hogy „beláthatatlan következményei lehetnek, ha a 23 milliós romániai aktív munkavállalók egy része bekerül a magyar munkaerőpiacra". (Népszabadság, 2001. december 28.)

Annak persze szintén beláthatatlan következményei lettek volna, ha Magyarország a munkavállalás tekintetében fönntartja azt az etnikai alapú diszkriminációt, amit a kormánypártok és az MSZP szép egyetértésben beleszavaztak a törvénybe.

A jobboldali legendárium szerint az MSZP teljesen alaptalanul és nacionalista demagógiával riogatott „23 millió román" beözönlésével. A nacionalista demagógia stimmel, a riogatás valamelyest talán árnyaltabb volt, de hogy mennyire alaptalan, az soha nem derült ki, mert a megállapodásnak ez a része nem valósult meg. A munkavállalási kedvezmény egyszerűen és szerencsére kikerült a státustörvényből, ahelyett, hogy kiterjedt volna Románia valamennyi állampolgárára.

„Orbán egy szimpla bizánci típusú bajkeverő, aki merő szittyakeresztényi etno-bizniszlájk agyamentségében beveretett egy sorozat kokit a határon túli magyarok koponyájába." És: „Orbán egy mocskos csaló és tolvaj." És: „Orbán kurva sok pénzt kap azért, hogy folyamatosan rávegye fideszes, emdéefes és miépes képviselőtársait, hogy egy sor ügyben az ő és megbízói szája íze szerint szavazzanak." És: így tovább. Szanyi Tibortól, a később államtitkárrá érett szocialista képviselőtől idéztünk, aki lement Kövérbe, és vadul rázta a hálót. Miután a miniszterelnök egyik tanácsadója ezt a fenti és a hozzájuk hasonló idézetek bemutatásával szóvá tette a Magyar Nemzetben (Tóth Gy. László: *Szanyisodó MSZP*, december 18.), Szanyi a Népszavában elmagyarázta, hogy ő lényegében egy magányosan vitorlázó hős az internetes közbeszéd szennyes tengerén, kinek elege volt abból, hogy a politikai fórumokat a hálón az álnéven mocskolódó jobbszéli káderek, publicisták, politikusok uralják, jelentős részben a Miniszterelnöki Hivatalból küldözgetett üzeneteikkel, s a moderátori pozícióikon keresztül egyszersmind jobboldali cenzúrát is gyakorolnak. Ezért aztán „tíz hónapja belefogtam egy sokak szerint hajmeresztő kísérletbe. Két barátom segítségével nyitottunk egy topikot, amelyen én saját nevemen jelentem meg mint országgyűlési képviselő." (Szanyi Tibor: *Orbanissic Park*, december 27.) Alighanem igazuk van azoknak a sokaknak, akik hajmeresztőnek találják „a mocsokkal a mocsok ellen" kísérletét.

A Fórum egyik névtelenje „Orbánné elléseiről" firkált valamit. Ezt Szanyi a fórumon förtelmesnek minősítette, elítélte, ám a Magyar Nemzet úgy idézte, mintha ő mondta volna ezt is. Szanyi ugyan olvasói levélben tiltakozott ez ellen (*Levél Szanyi Tibortól*, Magyar Nemzet, december 28.), a lap is elismerte „a félreértési lehetőséget", melynek kihasználásában azután maga is részt vett: „Otromba, felháborító, amit Szanyi Tibor, az MSZP képviselője a múlt évben írt Orbán Viktor feleségéről – jelentette ki Dávid Ibolya, az MDF elnöke" – tudósított a Magyar Nemzet a hamisítás eredményéről néhány héttel később, a kampány sűrűjében. (Dóri Ferenc: *Kövér a pártok változásairól.* 2002. március 4.) Nem is maradt meg a közemlékezetben a Szanyi által a hálóra hányt szövegekből semmi, csak az, amit nem ő hányt. (Lásd Achs Károly: *Vissza a jövőbe.* Heti Válasz, 2002. május 10.)

A Külügyminisztérium 130 millió forinttal támogatta egy pályázat keretében az integrációval foglalkozó rádió- és tévéműsorokat. A legnagyobb megítélt összeg 10 millió forint volt. Ám akadt valaki, aki pályázaton kívül, versenyeztetés nélkül kapott 20 milliót. Hogy kit szeretett ennyire az Orbán-kormány Külügyminisztériuma? Hát, akit Medgyessy Péter meg Lendvai Ildikó: Friderikusz Sándort.

Mindenki azt kapta, amit megérdemelt. Volt például egy nagyon népszerű televíziós műsorvezető, akit közel negyven év után úgy rúgtak nyugdíjba a Magyar Televízióból, hogy az egyik nap, amikor mit sem sejtve bement volna a munkahelyére, már be sem engedték. Csak a bulvárlapok sírtak utána: „Kudlik Júlia... arra a kérdésre, hogy milyen tervei vannak a jövőre nézve, szűkszavúan csak annyit mondott: »készülök a karácsonyra«." (Színes Mai Lap, december 23.)

Volt, aki nem számított rá, hogy 24 óra alatt kirúgják, volt, aki számított: „Abban a pillanatban, hogy ezek elvesztik a választásokat, (...) egy 24 óra alatt repülünk. Jól tessenek megjegyezni: én is, pedig most engem ebben a pozícióban nehezebb kipenderíteni, mint egy egyszerű műsorkészítőt, de ezek meg fogják találni a módját annak, hogy kipenderítsenek" – mondta Kondor Katalin december 4-én az MDF XI. kerületi székházában, ugyanazon a pártpolitikai szempontból minősíthetetlen estén, amelyen (miként arról a múlt havi „Köd"-ben megemlékeztünk) az Egyesült Államok magyarországi nagykövetének „brekegését" is minősítette.

2002. január

„Most be vannak tojva a választások előtt, mert nincs egy fix fenék, amit nyalni lehetne."

(Agárdy Gábor)

„A jelek szerint a szocialista párt nehezen fog belenyugodni abba, hogy elveszíti az idei parlamenti választásokat" – írta a Magyar Nemzet. (Tihanyi Örs: *Ki akar itt csalni?*, január 2.) Azért írta, mert a szocialisták úgy látták, hogy veszély fenyegeti a választások tisztaságát, miután a kormánytöbbség – miként a múlt havi „Köd"-ben írtuk – kizárólag a kormánypártok jelöltjeit szavazta be az Országos Választási Bizottságba. A szocialisták nemzetközi megfigyelőket igényeltek, a kormány hívott nekik.

Elek István tárgyilagos szemlélőnek föltűnt valami: „A negyedik szabad választásra készülünk, és a tárgyilagos szemlélőnek feltűnhet, hogy a választások meghamisításától való félelem csak a baloldali politikusokon és véleményvezéreken szokott minálunk elhatalmasodni, és csupán olyankor, ha nem ők vannak éppen kormányon... Azon gondolkodom, talán ha hosszabb ideig lenne módjuk megtapasztalni a polgári kormányzás nyugtató erejét, idővel mégis elpárologna a félelmük." (*Nyugtató erő.* Heti Válasz, 2002. március 29.)

Az ország fix fenékre várt. Agárdy Gábor – halálra ítélt színházát, a nemzeti nevétől megfosztott régi Nemzetit siratván – arra a következtetésre jutott, hogy az emberek „most be vannak tojva a választások előtt, mert nincs egy fix fenék, amit nyalni lehetne". (*„Halálra ítéltettünk".* Bóta Gábor interjúja. Magyar Hírlap, január 19.)

A tanulóifjúságot azonban nem helyes bizonytalanságban tartani, ezt tartották szem előtt az Implom József középiskolai helyesírási verseny szervezői, akik a versenyzőknek ezt mondták tollba: „Ezért fogadta olyan lelkesedés a borostás arcú fiatalembert,

Orbán Viktort 1989-ben, amikor Nagy Imrének és társainak újratemetésén felhívta a figyelmet a szovjet csapatok kivonásának időszerűségére."

A Magyar Honvédség ekkor még inkább nyelt, mint nyalt. Az ellenzéki sajtó nem fagylaltgépek, hanem szeszes italok beszerzését firtatta: „A tárca összesen 36 hektoliter pezsgő, 167 hektoliter bor, 880 hektó sör és 52 hektoliter rövidital beszerzésére írt ki pályázatot." A Lánchíd brandyt például üvegenként 4280 forintért szerezték be, miközben a diszkontáruházakban kétezret sem kértek érte. (Veress Jenő: *Sok és drága szeszes italt vásárol a honvédség.* Népszava, január 25.)

Csapó, Güttler, Faragó... – olimpiai vízi hősök lepték el január 18-án a Mammut 2-t, hogy tegyenek valamit az ország és az ellenzék eláztatása érdekében: megkezdődött a Fidesz aláírásgyűjtése a 2012-es budapesti olimpiáért. Az ellenzék nem hagyta magát eláztatni; sokan – Demszkytől Medgyessyig – ha nem is őszinte, de látványos lelkesedéssel csatlakoztak. Nyilván abban a tudatban, hogy az országot lesz még idő kimenteni a gigantománia dagályából, ha megnyerik a választásokat. Ha meg nem, akkor úgyis mindegy. Az olimpiát megúsztuk, a következő évek költségvetései olimpiátlanul úsztak el, de persze olimpiástul sokkal messzebbre úsztak volna. Már nem is látnánk a partot.

Deutsch Tamás sportminisztert megkérdezték, nem tartja-e aggályosnak, hogy csoportosan íratják alá az olimpiát pártoló íveket 9-10 éves gyerekekkel. Nem tartotta, hiszen ilyen esetekben nem ír elő a törvény alsó korhatárt, és mire az olimpia eljön, már úgyis nagykorúak lesznek azok a gyerekek.

Grespik László huszonegy hónapos köztisztviselői pályája véget ért. Még csak hét hónapos volt az ő pályája, amikor a BM vizsgálata megállapította: intézkedéseivel rendszeresen törvényt sért, törvénytelenül és önkényesen határoz meg kvótákat a külföldiek ingatlanszerzésével kapcsolatban, jogosulatlanul firtatja az ingatlanvásárlók felekezeti hovatartozását, és a fentiek miatt sorozatban veszti el a pereket az állam nevében. De ettől még persze maradhatott, és maradhatott volna, ameddig a kormány, ha nem kívánja nyilvánosan is megtestesíteni a Fidesz és a MIÉP együttműködését. De kívánta. „Mivel az én kinevezőm Orbán Viktor miniszterelnök

úr, és a MIÉP országos listáján szerepelek, így az én személyemben gyakorlatilag már most megvalósul egyfajta Fidesz–MIÉP együttműködés" – állapította meg a közszolgálati televízió magazinműsorában. Magyarországot lehet blamálni, a miniszterelnökét nem. Erre fizetett rá. Az államkincstár. A kirúgás ugyanis nem volt szabályos, mert a belügyminiszter adta hozzá a nevét, holott azt a miniszterelnöknek kellett volna megtennie. Grespik megtámadta a határozatot, majd peren kívül egyezséget kötött a saját beosztottjával, és tízmillió forintnyi bánatpénzzel távozott.

„Emberemlékezet óta nem szedett ennyi áldozatot békeidőben a téli hideg, mint az elmúlt hetekben." (*Rideg napok.* HVG, január 5.) Január elejéig 46 ember fagyott meg az országban. Felerészben hajléktalanok. A hajléktalanokkal foglalkozó tizenhárom budapesti szervezet még karácsony előtt nyílt levelet adott közre: „Az előttünk álló télen olyan ellátási válsághelyzet alakulhat ki a fővárosban, amelynek következtében hajléktalan embertársaink maradhatnak ellátás és segítség nélkül. A hajléktalan emberek ellátása súlyos strukturális, szabályozási és finanszírozási feszültségekkel terhelt."

Egyrészt azért, mert 2000-ben életbe lépett Harrach Péter szociális és családügyi miniszter rendelete, mely szerint az átmeneti szállások lakószobáiban egy személyre legalább 4 négyzetméternyi helynek kell jutnia, és ágyneműt kell adni mindenkinek, miközben fejlesztésre, bővítésre, felszerelésre nincs keret. Ha ezt a rendeletet a fenntartók betartják, több ezer hely elvész, pedig úgyis kevés van. Ha nem, akkor sem kapják meg erre a több ezer helyre az állami normatívát, és körülbelül 200 millió forint az állam zsebében marad.

Másrészt azért voltak feszültségek, mert a jogszabályok a téli ellátás sajátosságait nem vették figyelembe, „a minisztérium évről évre krízisként kezeli a hideg időjárást, és a programokat ad hoc módon, csupán pályázati pénzből finanszírozza" (Virág Tamás: *Szállást kérnek. Válsághelyzet a hajléktalanok ellátásában,* Magyar Narancs, január 24.), és a pénz akkor is csak a tél közepére érkezik meg, ha megítélik.

Harmadrészt: „A kialakult tragikus helyzetért... nem csupán a szociális tárca, hanem az önkormányzatok is felelősek. A budapesti kerületek fele például semmibe veszi a szociális igazgatásról és ellátásról szóló 1993-as törvény azon passzusát, amely kimondja: a települési önkormányzat köteles étkezést, szállást biztosítani, ha ennek

hiánya a rászoruló életét, testi épségét veszélyezteti." (HVG, január 5.) Az önkormányzatok természetesen arra hivatkoznak, hogy nem telik rá. Bizonyára fontosabb ennél mindaz, amire telik.

Horváth Zsolt elhelyezését nem gátolták jogszabályok. A Fidesz országgyűlési képviselője és kecskeméti szervezetének elnöke – civilben fogorvos – pályázaton kívül 114 négyzetméteres szociális bérlakást kapott, amit soron kívül fölújítottak. Szécsi Gábor polgármester támogatta a kiutalást, a helybéli szocialisták tiltakoztak. Balogh László MSZP-s képviselő szerint Horváth csak pártja vezetőinek példáját követte. (*Kecskeméti lakásügy: kérdések a polgármesterhez.* Népszabadság, január 15.) Ma már a helybéli szocialisták is támogatják – a polgármestert, akit a Fidesz azóta kivetett magából.

Nálunk Pesterzsébeten is vannak kivetett fideszesek, akik a szocialistákkal együtt osztogatnak egymásnak lakásokat szociális alapon. Akik ez ellen tiltakoznak, azok meg akkor osztogattak, amikor ők voltak többségben. A tiltakozók mindig azt a választ kapják, hogy a kiutalások megfeleltek a jogszabályoknak. Alighanem. Ahol a jogszabályok mindent megengednek, ott minden megfelel nekik.

A családi gazdaságokról szóló kormányrendelet szerint azok a gazdák fordulhatnak hitelért a Magyar Fejlesztési Bankhoz, akik megérdemlik. Azok érdemlik meg, akiknek a kérelmét támogatja a MIÉP-től átigazolt Jakab István vezette Magosz. A Magosz annyiban különbözik a többi civil agrárszervezettől, hogy az FVM egyik intézményében tartja a székhelyét, nem demonstrált, amikor nem kellett, és demonstrálni fog, amikor majd kell. Ezzel a kissé alkotmányellenes rendelet valamelyest túllőtt Torgyán József célján. Ő ugyanis még csak azt szorgalmazta, hogy ne kapjanak pénzt, akik a kormány ellen tüntetnek. A távozása után született kormányrendelet szerint azonban a passzivitás már nem elég, a hitelhez ki kell érdemelni a kormány aktív támogatóinak és az ellenzék aktív ellenségeinek bizalmát is.

Torgyán József után egy évvel megjött Chiléből a cseresznye is. Több jött, mint Torgyánból, de nem sokkal. Néhány raklappal csupán. Ötezer-ötszáz forintért árulták kilóját Debrecenben. A chilei cseresznye is úgy járt, mint a Torgyán. Nagyon sokan megbámulták, de nagyon kevesen voltak rá vevők. Amikor látták, mennyibe kerül.

„Lássuk például, mit mondott Schmidt Mária, a miniszterelnök főtanácsadója és a Terror Háza elnevezésű múzeum főigazgatója egy minden kétséget kizáróan szörnyűséges könyv szerzőjével kapcsolatban: »vér ciki... egy tisztességes helyen az ember ilyenkor lecsatolja a fegyverét, és lelövi, mint egy kutyát«." (Kovács Zoltán: *Dr. jur. Kövér és a köteles rész.* Élet és Irodalom, 14. szám) A „minden kétséget kizáróan szörnyűséges könyv" (Dr. Kende Péter: *A Viktor)* valóban éppen annyira volt tisztességes, mint az a hely, ahová az idézett hölgy vérszomját csillapítandó vágyakozott. A könyv szégyenszemre beépült az MSZP kampányába. Az MSZP elnöke megjelent a könyv bemutatóján, a szerző díszvendég volt az MSZP kampánynyitó gyűlésén, és az ökumenikus ellenzéki kampánymozgalom, az *Otthont Magyarországból* hivatalos rendezvényén hivatalosan dedikált.

Kende a legcsekélyebb forráskritika és morális gátlás nélkül összeírt mindent, amit Orbán Viktorról, a családjáról és társaságáról hallott, és ami jellemgyilkosságra alkalmas. Amihez pedig még kétes és névtelen forrása sem volt, ahhoz akadt elvakult szakértő és „hipotézis". A szerző nem tudja, illetőleg rosszul tudta, hogy Orbán Viktor mikor volt csecsemő, mikor házasodott, mely napon szoktak megemlékezni Nagy Imre haláláról, mikor hirdették ki Lengyelországban a szükségállapotot, milyen eredményt ért el a Fidesz a választásokon, s abban a tévhitben él, hogy a Bibó-kollégium már nem létezik, s helyén „ma az Isteni Megváltóról Nevezett Nővérek Kongregációja nevel apácákat". Ahhoz képest, hogy a könyv jelentős része ott játszódik, dr. Kende a környékén se járt. (Lásd Révész Sándor: *Francba a labdával.* Beszélő, február)

Folytatódott a vita az Orbán–Nastase megállapodás munkaügyi következményeiről. A kormánypártok egy ideig nem tudták, mit kommunikáljanak: azt, hogy jó, ha sokan jönnek, mert úgyis kell a friss munkaerő a gazdaságba és a tiszta munkaerő a fekete helyébe, vagy azt, hogy megállapodás ide, megállapodás oda, úgysem engedik őket ide. Közben az ötvenmilliós Ukrajna is bejelentkezett: ők is kötnének ilyen jó kis megállapodást...

Mikola István miniszter még ott tartott, hogy az egészségbiztosító egy év alatt vagy 14 milliárd forintot nyerhet azzal, ha a külföldi munkavállalók száma a megállapodás következtében két és félszeresére emelkedik, és beérkezik egy csomó életerős román idénymunkás, aki után sokkal több járulékot fizetnek be, mint amennyibe az egészségügyi ellátásuk kerül. (HVG, január 19.) Orbán Viktor viszont már az első újévi rádióinterjújában azt bizonygatta, hogy „a magyar munkaerőpiac továbbra is rendkívül szigorúan korlátozott és szabályozott marad", s hogy „teljes egészében és kizárólag a magyar állam mérlegelésétől függ, (...) kinek adja meg a munkavállalói vízumot, s kinek nem". Németh Zsolt MDF-es képviselő odáig ment, hogy „könnyebb egy tevének átmennie a tű fokán, mint egy románnak Magyarországon munkát kapnia". (Népszabadság, január 15.) Horn Gyula pedig odáig ment, hogy a közbiztonság összeomlásának vízióját kapcsolta a románok bejöveteléhez. Az ellentétes vélemények a rasszizmus csatamezején csaptak össze.

A kormány 15-én kihirdette az idénymunkára vonatkozó éves munkavállalási kvótát, azzal, hogy az a státustörvény által érintett kisebbségekre is vonatkozik. Ettől a határon belüli magyarok némelyest megnyugodtak, a határon kívüliek viszont fölháborodtak. A Népszabadság kolozsvári tudósítója így foglalta össze a helyzetet: „Ezzel a mozzanattal a határon túli magyarság számára a státustörvény haszna végképp érthetetlenné válik. A jogszabály ugyanis arról szólt, hogy a kedvezményezett határon túli magyarok munkapiaci vizsgálat nélkül, a magyar munkavállalókéval megegyező feltételek között, évente három hónapot dolgozhatnak Magyarországon. Ezt a kedvezményt a magyar–román egyetértési nyilatkozat a románokra is kiterjesztette. Aztán a kormány – az általános rémület láttán – a külföldi munkavállalók számát 81 ezres kvótához kötötte. Ebből több mint 40 ezren már Magyarországon dolgoznak, a maradó nem egészen 40 ezerben pedig a távol-keletiek csakúgy benne vannak, mint a románok, ukránok, s mellettük, persze, a státusmagyarok is." (Tibori Szabó Zoltán: *Az álom vége.* Népszabadság, január 30.)

Január 23-án egy zuglói fórumon Kövér László arról panaszkodott, hogy az Alkotmánybíróság hibás döntése miatt kénytelen eltűrni, hogy „mindenféle útonálló firkász a sáros cipőjét belétörölje. Mint fogalmazott, azt utálja bennük a legjobban, hogy a legrosszabb énjét hozzák ki belőle." (Népszabadság, január 24.) Hát, ha egyszer azt a legkönnyebb. A franc se fogja összetörni magát meg a tényeket, hogy

olyasmit hozzon ki belőle, amit már rég kivetett magából. A sarat pedig abba lehet beletörölni, ami arra alkalmas anyagból készült. Tanulságos eset a Kondor Kataliné, aki a kollégáiba próbálta, és rajta ragadt.

Az átvilágítás a médiában (is) csak a III/III-as ügyosztályra terjedt ki, tehát Váritól Krakusig minden III/II-es nyugodt lehetett. A törvényhozó intenciója az volt, hogy a főnökök és a nyilvánosság csak azok érintettségéről tudjanak, akik a felszólítás ellenére sem távoznak abból a pozícióból, ami az átvilágított körben benne van. Úgy gondolták, hogy így elejét vehetik a sunyi sejtegetéseknek, de persze nem vehették, mert arra csak a teljes nyilvánosság lett volna alkalmas. Kondor első sejtése: „onnan sejtjük, hogy valaki fennakadhatott a rostán, hogy újabb adatokat kért be az illetőről a vizsgáló testület". (Tábori Gabriella: *Nem lehetnek bújtatott figurák a rádióban.* Magyar Nemzet, január 4.) Kérdés, honnan tudhatta ezt Kondor, amikor az újabb adatokat nem a munkahelyi főnököktől, hanem az átvilágítás ügyében illetékes hatóságoktól kérik. Kenedi János szerint „Sehonnan. Blöfföl... Bennfentességével félelmet igyekszik kelteni a közszolgálati intézményekben." (Magyar Hírlap, január 22.) A másik lehetőség az, hogy tényleg bennfentes. Kondor második sejtése: „Meggyőződésem, hogy ha valaki fennakad a rostán, jobb, ha magától elmegy. Egyébként úgy veszem észre, hogy volt, aki erre már rájött, és vette a holmiját." Miután az elnök asszony ezzel az ügyes mondattal lespiclizte mindazokat, akik bármilyen okból elmentek a rádióból, különös tekintettel azokra, akik nem is bármilyen okból mentek el, hanem azért, mert az intézmény vezetői kiszekírozták őket, a rádió faliújságján megjelentek a lespiclizettek érintetlenségét igazoló határozatok.

Néhány nap múltán a rádió vezetősége elrendelte, hogy az átvilágított munkatársak mutassák be a rájuk vonatkozó határozatot a főnöküknek. A jogsértéseknek többnyire van valami értelmük, de ebben az esetben öncél lehetett csupán, hiszen ha az érintett távozik az állásából, akkor már úgysem beosztott, és úgysem kötelezhetik a volt főnökei semmire, ha meg nem távozik, akkor úgyis megjelenik a neve a közlönyben.

Farkasházy Tivadart fölszólították, hogy válasszon a *Heti Hetes* és a *Rádiókabaré* között. Ő a két rossz közül a nagyobbik honort választotta. Megszűnt Bolgár György műsora, a *Beszéljük meg!* A műsor és a műsorvezető átköltözött a Klubrádióba.

A műsor megszüntetéséhez a Kossuth rádió adófőszerkesztője, Perjés Klára adta a nevét. Nem hiába adta, rögtön be is került a HVG Portré rovatába: „– *Ön régi kenyeres pajtásait kénytelen eltanácsolni. Voltak emiatt álmatlan éjszakái?* – Néha fáj a lelkem, de álmatlan éjszakáim nincsenek, mert meg vagyok győződve, hogy igazságosan cselekszem. A Bolgár-ügyben egy ideig fele-fele arányban ordibáltak nekem a pálya széléről levelekben, hogy miért nem söpörjük már le, illetve, hogy meg kell tartani, mert ez a világ legjobb műsora, de amióta megtettem a lépéseket, már 75 százalék helyesli. És most így utólag, immáron lezárva az egészet, bevallom, egy kicsit meg is könnyebbültem... – *Viszont jönnek a választások, ami magában rejti az esetleges változások esélyét is. Mit gondol, egy ilyen esetben Bolgár úr sorsára jutna?* – Higgyék el, nem ezen rágódom, és nem esnék letargiába, ha azt mondanák, köszönjük, maga nem kell. De azért nem veszem evidensnek." (HVG, január 19.)

Az adófőszerkesztő asszony bizonyára most is megértené, hogy az ő frissebb kenyeres pajtásainak is szükségük van néha egy kis igazságos cselekvésre és megkönnyebbülésre, de hát egyelőre még sem a kuratórium, sem a Klubrádió nem tart ott, hogy Perjés Klára Bolgár úr sorsára eljuthasson.

A Magyar média a győzelem után című rendezvényen a TF aulájában több ezer lelkes böllér készülődött a szocitorra. „A baloldali pártok úgy visítanak a félelemtől, mint a vágásra váró disznók, mert tudják, hogy ha most elvesztik a választásokat, akkor három cikluson át nem kerülnek újra hatalomba... Ez pedig megroppanthatja őket, mert a tőke kihátrál mögülük, és az őket támogató sajtó is elkezd majd jobbra igazodni." Így fente a kést Bayer Zsolt, akinek már többéves előnye volt a jobbra igazodásban. A 168 Óra (január 24.) egy nyolc évvel korábbi írás fölidézésével emlékeztette az igazodás előtt állókat, hogy a hullarablás távlata a leglelkesebb hullabarátok előtt is nyitva áll. Nyolc évvel azelőtt, amikor Orbán Viktor főtanácsadója, Boross Péter volt a kormányfő, és a baloldali pártok 129 rádiós elbocsátása miatt visítottak, Bayer az elbocsátott rádiósok és tiltakozó kollégáik körében hallatta a hangját: „Úgy tűnik, akadtak hullarablók, akiket oda lehet állítani a most kirúgott főszerkesztők helyére. Akik maradnak, hogyan tudnak majd dolgozni ezekkel?"; „Ha mindenki elmegy, akkor tényleg csak azok marad-

nak, akikkel mindent el lehet végeztetni"; „Én bízom abban, hogy legközelebb akkor készítek ezen a folyosón interjút, amikor önök már mind visszajöttek." (Bayer Zsolt: *A folyosón*. 1994. március 6.)

2002. február

„Megkapjuk a családi pótlékot, a gyest, a férjem fizetését, és élünk belőle öt napot, kifizetjük az albérletet, villanyszámlát, gázszámlát, és utána semmi. Esszük a zsíros kenyeret, krumplit héjában, ha egyáltalán tudunk venni... Megy az ember a boltba hitelbe vagy kölcsönkérni. Még jó, hogy a gyerekek az óvodában, iskolában kapnak ebédet. Sokszor mi a kislánnyal itthon nem is eszünk egész nap semmit."

(Túri Attiláné)

Február 20-án megnyitották Budaörsön az első Electro World műszaki áruházat – olyan akciós árakkal, amilyenekkel a magyar vásárló addig még nem találkozott. Sokan a parkolóban töltötték az éjszakát, a nyitás napján pedig hatalmas dugók alakultak ki Budaörs környékén. Órákig tartott, amíg a vásárlók egyáltalán megközelíthették az áruházat. Harminc rendőr segítségével sikerült csak kinyitni az áruházat, azután pedig „a betódult emberek egymás kezéből tépték ki a porszívós, hűtőgépes, televíziós dobozokat. Eközben odakint bedőlt az áruház ajtaja, a megvadult tömeget a rendőröknek kellett visszanyomniuk." Amikor az áruház előtt pizzát kezdtek osztani, „az emberek egymást taposva vetették rá magukat a kínálatra". (Horváth Ildikó: *Drámai áruháznyitás Budaörsön – Tömegpszichózishoz vezetett a fogyasztói éhség.* Népszava, február 21.)

Selmeczi Gabriella képviselőnő is járt Budaörsön néhány héttel azelőtt, de neki csak kifli jutott. A Tescóban tukmálta rá egy ismerőse, s elfogyott, mire a pénztárhoz értek. A Tesco munkatársai órákig föltartották a képviselőnőt egy vacak kifli miatt. Selmeczi sajtóbeszélgetésen nehezményezte ezt az eljárást, és jogszabály-módosítást kezdeményezett, hogy ilyesmi a jövőben ne fordulhasson elő. Ha a kedves olvasó kíváncsi rá, hogy a fideszes képviselő hölgy sikerrel járt-e, látogasson el a legközelebbi szupermarketbe, fogyasszon egy kis péksüteményt, aztán fáradjon a pénztárhoz. Amennyiben nem történik semmi, akkor igen. Megvolt a reggeli.

„– *Reggelizni reggeliztek ugye?* (A gyerekek helyett az asszony válaszol) – Mikor hogy, de ebéd van az iskolában. – *Mit vacsoráztok?* (A gyerekek az anyjukra néznek) – Hát azt még nem tudom, nem sok minden van itthon." [Sosterics János Tiborné, hatgyermekes anya – *R. S.*]

„A szegények még szegényebbek lettek, a többgyermekesek helyzete a családi pótlék 25 százalékos reálérték-csökkenése miatt tragikus." [Narrátor – *R. S.*]

„– *Mennyiből élnek?* – Mindent beleszámítva heten 80 ezer forintból... Megkapjuk a családi pótlékot, a gyest, a férjem fizetését, és élünk belőle öt napot, kifizetjük az albérletet, villanyszámlát, gázszámlát, és utána semmi. Esszük a zsíros kenyeret, krumplit héjában, ha egyáltalán tudunk venni... Megy az ember a boltba hitelbe vagy kölcsönkérni. Még jó, hogy a gyerekek az óvodában, iskolában kapnak ebédet. Sokszor mi a kislánnyal itthon nem is eszünk egész nap semmit, bizony van úgy... Valamilyen Ibolya. Fehér ruhában van mindig, Ibolya. Ezt nyilatkozta felháborodva egy újságban, hogy nincsenek Magyarországon éhező gyerekek. Cserélnék én vele, csak egy hétig, megtudná ő azt, hogy mi az, reggel zsíros kenyérre kelni, este lehet, hogy vacsora nélkül feküdni, meg egész éjszaka azon gondolkodni, hogy ugyan úristen, mit adok a gyerekeknek holnap enni." [Túri Attiláné, ötgyermekes anya – *R. S.*]

Az idézett részletek Böjte József és Terebess Mária dokumentumfilmjéből valók, melyet 2001 decemberében forgattak Battonyán, ahol valaha kilencezer ember élt mezőgazdaságból, négy évvel ezelőtt hatszáz, valaha ezerkétszáz nagyipari munkahely volt, a forgatás idején ötven. A film szövegét a Népszabadság közölte. (*Megette az élet az embert*, február 9.)

Megkérdezték Túri Attilánét: „– *Miben reménykedik?* – Én a jobb jövőben, hátha ezzel a rendszerváltással jobb lesz nekünk. – *Milyen rendszerváltással?* – Ami jövőre lesz."

Lett. De a szegények helyzete legfeljebb annyival lett jobb, hogy nem romlott tovább. A filmforgatás után négy évvel Babarczy Eszter ezzel a kérdéssel kezdi a cikkét: „Lehetséges-e szolidaritás egy olyan társadalomban, amelyben a jómódúak nem ismerik azok életformáját, akiknek a javára jövedelmük egy részéről le kellene mondaniuk?" (Babarczy Eszter: *A szegénységnek nincs rovata.* Népszabadság, 2005. december 10.)

„Nagy várakozással tekintek a fenti közös érdekű kérdések, valamint jövőbeni együttműködésünk 2002. február 11. és 12. napján az Egyesült Államokban teendő látogatásom során történő megvitatása elé" – írta Orbán Viktor Bush elnöknek december 17-én. A vára-

kozás azonban nem vált kölcsönössé, ezért a program lerövidült. Orbán éppen csak beugrott a Harvardra, átvette a tiszteletbeli jogi doktori címet a Tufts Egyetemen, és már indult is haza. Hivatalban lévő politikussal egyáltalán nem is találkozott. A helyi és az országos lapok Orbán látogatásáról azokban a napokban egy szót sem írtak. (Aczél Endre szerint még a Tufts Egyetem lapja sem, bár ebben tévedett, amint erre Lovas István visszataszító stílusban ugyan, de tárgyilag helyesen rámutatott.)

Az útra 15 személyes különgépet béreltek 32 millió forintért egy svájci társaságtól. A gépen négytagú hivatalos küldöttség, két testőr és hat újságíró utazott. A hivatalos magyarázat szerint a villámlátogatás lebonyolításához azért kellett különgépet bérelni, mert menetrendszerű járattal nem lehetett volna a hivatalos programot lebonyolítani úgy, hogy a miniszterelnök hazaérjen a keddi kormányülésre. Kiderült, hogy Concorde-dal lehetett volna, csak akkor a repülőgépen kellett volna éjszakázni. Ebben az esetben az útiköltségnek több mint a felét (lásd Népszabadság, február 12.) és a szállásköltséget is megtakaríthatták volna, még akkor is, ha a miniszterelnök ragaszkodik hozzá, hogy – az Ezüsthajó Kft. előre kiutazott forgatócsoportján kívül – ugyanannyi újságírót utaztasson állampénzen, ahányan a hivatalos küldöttség tagjai és a testőrök vannak összesen. Néhány millió forinton persze nem múlik semmi, mondhatja bárki, de annak a bárkinek akkor nem kell egyetértenie azzal, hogy az ügyészség vádat formáljon a kegyvesztett Szabadi Béla államtitkár ellen abból, hogy kilenc utazásával összesen nem egészen hatmillió forint kárt okozott, mivel első osztályon utazott, ami pedig csak a minisztereknek jár.

Orbán Viktor ebben a hónapban nemcsak költött, spórolt is. Megspórolta néhány miniszterelnök vendégül látásának költségeit. Brüsszelben járván azt találta mondani: „Személyes meggyőződésem szerint a Benes-dekrétum nem harmonizál az EU-jogelvekkel, így nagyon nehéz elgondolnom, hogy egy ország úgy legyen tagja az EU-nak, hogy az unió jogelveivel élesen szembenálló dekrétumot, jogszabályt fenntart a saját maga jogrendszerében... A csatlakozástól azt várjuk, hogy ezek törölni fogják automatikusan mind Szlovákia, mind Csehország jogrendjéből a benesi dekrétumokat." Orbán személyes meggyőződése erős alapokon nyugszik, hiszen hogyan is lehetnének az EU jogelveivel összhangban azok a dekrétumok, amelyek három és fél millió ember jogfosztását, kifosztását, száműzését eredményezték a kollektív bűnösség elve alapján?! Az is igaz, hogy az érintett országok vezetői nem azért zárkóznak el a dekrétumok érvénytelenítésétől, mert azoknak már nincs gyakorlati jelentőségük, hanem részben azért, mert nagyon is van (hiszen a restitúciós törvény szerint nem kapják vissza a tulajdonukat azok, akiket a dekrétumok alapján fosztottak ki), részben pedig azért, mert nem kívánnak szembekerülni elődeik ma is igen népszerű bűneivel.

Ha egy miniszterelnök keményen kiáll a dekrétumok érvénytelenítése mellett általános jogelvek alapján, a maga hatáskörében nyilatkozva, egyben hasonló keménységgel elítélve – és amennyire módjában áll, állami eszközökkel jóvá téve – mindazt, amit az ő országron-tó elődei tettek a kollektív bűnösség elve alapján, akkor tiszteletet érdemel. Cseh és szlovák kollégájával ellentétben, akik brüsszeli nyilatkozata után lemondták a budapesti visegrádi csúcsot.

Csakhogy Orbán az itthoni ügyekben, például a Magyarországról kitelepített németek kárpótlásának ügyében nem tett semmit. Az itthoni közvélemény előtt nem általános jogelvekre hivatkozott, hanem arra, hogy „ha bántják a magyarokat vagy rájuk nézve sérelmes törvények vannak érvényben, akkor nekünk meg kell őket védeni". Ami persze igaz, de a dekrétumok alapján elűzött emberek nagy része német volt, a németek elűzésében pedig Magyarország is tettestárs. Egyébiránt pedig egy tagjelölt állam miniszterelnökeként, a tagjelöltek együttes és szolidáris föllépését igénylő csatlakozási tárgyalások kellős közepén olyan föltételt állítani más tagjelölt országok elé, aminek a megkövetelése az EU-ban föl sem merült, ez eléggé abszurd próbálkozás, amiből csak rosszul lehet kijönni.

Az MSZP a hónap eleje óta nyüstölte a kormányt, hogy rosszul képviseli nemzeti érdekeinket a csatlakozási tárgyalásokon, azért kaptunk olyan szűkmarkú ajánlatot az EU-tól, amilyet mindenki más. Medgyessy Péter szerint egy rendes kormány elérhette volna, hogy Magyarországot egyéni elbánásban részesítsék. A Magyar Narancs editoriális paródiával szólt hozzá a vitához: „Kormány (bárkihez): Aggyá pénzt! EU: Hm. Kormány: Pénzt aggyá! EU: Hm. Kormány: Aggyá má'! Ellenzék: Hülye vagy, még asse' tudod rendesen mondani, hogy aggyá pénzt! Kormány: Ne mongyad ezt,

mer' akkor lefagyok tisztára, begörcsölök, és tényleg nem fogom tudni rendesen mondani, hogy aggyá pénzt! Ellenzék: Adnának pénzt, de neked nem adnak, te olyan hülye vagy! Inkább ne is kérted volna, úgy többet adnak. Kormány: Miattad nem adnak, az anyád ne sirasson, hátba támadsz, semmibe veszed a magyar népet, és nem is érted azt a mondatot, hogy »a magyar búzának szokatlanul magas a sikértartalma«. Ellenzék: A magyar búzának szokatlanul magas a sikértartalma. EU: Na mars mind a kettő. Hinaus. Sors d'ici." (*Mint a föld.* Magyar Narancs, február 7.)

Orbán Viktor a *Vasárnapi Újságban* a magyar „gazdasági élettérről" beszélt. Az ellenzék rátámadt, és számos példát hoztak rá, milyen sötét erők, milyen sötét szándékkal használták az *élettér* szót. Az ellenzék ellenzéke visszatámadt, és rengeteg példával igazolta, hogy ezt a szót az ellenzékhez közel álló személyiségek is gyakorta használják. (Lásd például Berényi Szabolcs: *Élettér.* Magyar Nemzet, február 13.) Az élettér bizony sokféleképp használható szó, nem olyan egyértelmű és nem olyan ártatlan, hogy a szövegkörnyezet vizsgálata nélkül el lehetne ítélni vagy föl lehetne menteni.

Február 5-én az Országgyűlésben a fideszes képviselők végigüvöltötték az ellenzéki fölszólalásokat, ami normális. A B-Kövér szektor hazaárulózott, ami szintén normális. Keller László szerint viszont Orbán is hazaárulózott, amiről akkor úgy vélte, hogy nem normális. Ezért az MSZP-frakció kivonult az ülésteremből azzal, hogy ebben a ciklusban már nem is mennek vissza, ha nem kér tőlük elnézést a miniszterelnök. Az ülés után Orbán dolgozószobájában órákig tanácskozott a válságstáb, mielőtt a miniszterelnök fölvetette volna szokásos heti rádióinterjúját. Az ülések jegyzőkönyvtervezete általában egy beszéd elhangzása után fél órával már rendelkezésre áll. Ezúttal még másnap reggel sem lehetett hozzáférni. Amikor lehetett, Orbán mindenesetre nem hazaárulózott benne. Orbán szerint az ülésen egyrészt „nem történt semmi olyasmi, amit csúnyaságnak nevezhetnénk", másrészt ő ugyan csendesen, nyugodtan mondott valamit Kellernek, de abban nem volt hazaáruló. Ha Orbán elvállalja a hazaárulózást, akkor beolvad a B-Kövérbe, ha megtagadja, akkor meg megtagadja a B-Kövért is. Mindkét változat életszerűtlen, tehát csak az lehet életszerű, amit a miniszterelnök mondott.

A Fidesz-frakció vezetői bejelentették, hogy ha az ellenzék távol marad az Országgyűléstől, akkor rögvest elővesznek néhány érzékeny kétharmados törvényt, és jól megszavazzák. Erre aztán az ellenzék kénytelen volt tekintettel lenni.

Kiderült, hogy az igehirdetés magántitok. Úgy derült ki, hogy Horn Gyula a katolikus püspöki karhoz intézett nyílt levélben nehezményezte, hogy némely templomban pártpolitizálnak. A címzettek visszautasították ezt az állítást, ahelyett, hogy a nehezményezést utasították volna vissza. A Hornhoz közel álló SZESZ (a Szocialista Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége) bejelentette, hogy fölállít egy ellenőrző csoportot, mely majd összegyűjti az ország egész területéről azokat az eseteket, amikor az igehirdetés politikai propagandával párosul. Az egyházak a vallás- és szólásszabadság elleni gyalázatos merényletnek tekintették, hogy a mindenki előtt nyitva álló templomokban bárki figyelje, teszik-e, amit álláspontjuk szerint nem tesznek. Akik ugyanazt akarják tenni, mint tagadni, folyvást ilyen kínos helyzetbe kerülnek. Péterfalvy Attila adatvédelmi biztos úgy vélekedett, hogy a nyilvános istentiszteleten elhangzottakat is csak az illetékes egyházi személyek engedélyével lehet nyilvánosságra hozni; Semjén Zsolt pedig kijelentette, hogy ami az istentiszteleten elhangzik, az a hívő közösség magántitka. (Népszabadság, február 23.) A titoksértő rádiós és televíziós közvetítéseket azóta sem tiltották be, viszont a SZESZ lemondott a templomi szolgálatról, és rákapott dr. Kendére. Kampányprogramokat szerveztek neki, ahol ő Veér András és Popper Péter nyomán előadhatta a pszichopata Fidesz-boyok történetét. Szigetszentmiklóson még Orbán Viktor jövőjébe is belelátott: „Most, amikor elveszítik a választásokat, tökéletesen össze fog omlani. Nagyon kemény és súlyos pszichiátriai és ideggyógyászati kezelésre szoruló összeomlásban lesz része." (Varga Attila: *Est egy hihetetlenül sikeres palival.* Magyar Nemzet, február 20.) Kende néha-néha az SZDSZ rendezvényein is föltűnt.

A Soros Alapítvány finanszírozásában pártok fölötti, választásra buzdító kampány kezdődött. Leszbi lányok, Heti Hetes-sztárok, roma család – mind azt hirdette: mi is megyünk szavazni. Nagyon jó szellemű és politikailag is nagyon korrekt kampány lett volna ez, ha nem lett volna politikailag teljesen inkorrekt. De sajnos az volt, mert

ugyanaz a Geszti Péter kreálta, aki az SZDSZ kampányát, és nyilvánvalóan az SZDSZ-hez legközelebb álló toleráns és liberális szavazókat buzdította választásra.

Kósa Lajos debreceni polgármestert megrágalmazták, hogy prostituáltak szolgáltatásait veszi igénybe. Ez a kacsa leginkább a Blikkben hápogott. Kövér László az SZDSZ-t rágalmazta rágalmazással. Rogán Antal leszögezte, hogy az MSZP a bűnözők pártján áll: Medgyessy Péter a ciklus közepére tervezett amnesztiával az országra zúdítaná a bűnözőket. A Fidelitas azt híresztelte, hogy az MSZP és az SZDSZ gyakorlatilag elkötelezte magát a tandíj visszaállítása mellett. Ez bizony igazán igaz lehetett volna, de sajnos nem volt az.

Február 12-én a József Attila Színház mögött (állítólag) baseballütővel fejbe vágták a MIÉP angyalföldi képviselőjelöltjét, akinek ettől eltört az orrcsontja. Orbán Viktor rendkívüli sajtótájékoztatót hívott össze az ügyben, s kijelentette, hogy „nyilvánvalóan politikai okok" állnak a háttérben: „Most, amikor a jövő már közel van, hirtelen úgy tűnik, elszabadulnak az indulatok... Akármi legyen is az indíték, nyugodtan állíthatjuk, hogy ez összefüggésben van az utóbbi hetekben kialakult hangulattal. Magyarországon a vádaskodás, az indulatok, és – úgy tűnik – a fizikai erőszak is teret nyert." (Hetek, február 15.) A Népszava MIÉP-es belviszályt sejtetett az ügy mögött, a kormánypártok kerületi szervezetei szerint viszont az MSZP-ben kell keresni a felelősöket. A kormánypártok ettől kezdve az ellenzéki pártok kampányát „furkósbotkampánynak" nevezték. A kormánypárti hetilap *Bolsevik terror – Vörös rohambrigád támadott meg és bántalmazott egy MIÉP-es képviselőt* címmel írt az esetről. (Demokrata, február 21.) Csurka István pedig úgy fogalmazott, hogy „az MSZP tehát jól sejti, hogy most kell elővennie a vörös baseballütőt". (*Magyar szemmel.* Magyar Fórum, február 21.) A vörös baseballütőre való tekintettel: „Terrorellenes nagygyűlést tart a Köztársaság téren február 24-én 15 órakor a MIÉP és a Magyar Út Körök, majd az egybegyűltek átvonulnak az Andrássy út 60., a Terror Háza elé" – olvasható a Magyar Fórum címlapján. A kommunizmus áldozatainak napján a Köztársaság térről MIÉP-es zászlóerdő alatt vonult „a bolsevista diktatúra visszatérése ellen" tüntető tömeg a Terror Háza elé. Odaérvén összetekerték a zászlókat, úgy ömlöttek bele a polgárok tengerébe megkülönböztethetetlenül. Fölavatták a Terror Házát.

A rendőrség ősszel lezárta a nyomozást. Semmilyen politikai okra utaló nyomot nem találtak. Nem lett meg sem a baseballütő, sem az, aki ütött. Egyedül azt a politikai szempontból teljesen érdektelen személyt kerítették kézre, aki telefonon a tett helyére hívta az áldozatot.

Hol itt, hol ott bukkant föl a baseballütős kísértet a kampány hátralévő heteiben. A Magyar Nemzet címoldalán hozta egy könnyű sérüléseket szenvedett bicskei MDF-es aktivista horzsolásos arcát, aki először úgy vélte, hogy baseballütővel bántalmazták, később úgy, hogy teniszütővel, viszont a bántalmazók kocsija olyan volt, mint egy helyi MSZP-s aktivistáé. Aztán kiderült, hogy mégsem olyan volt. A XVI. kerületi szocialista kampányfőnök arról számolt be, hogy amikor rendes esti útjára indult, hogy a vörös festékkel átértelmezett Medgyessy-plakátokat visszaértelmezze, három fiatalember közeledett hozzá baseballütőkkel, mire beült az autójába, és elhajtott. (Népszabadság, március 22.)

Kondor Katalin Szegeden tartott fórumán megerősítette, hogy igenis megalapozatlannak tartja a magyarországi antiszemitizmusról szóló brekegést: „Én ismerem az én népemet, ha mondhatom így, és énnekem egészen más a tapasztalatom." Mondhatta így, mert ez a másság rögvest meg is nyilvánult. Egy fölszólaló mesélte, hogy amikor Bolgár György Szegeden a rádiótól való távozását úgy adta elő, hogy ő ki lett rúgva, egy közeli barátja odament hozzá és azt mondta neki: „Idefigyelj, te mocskos zsidó, itt ne hazudozzál összevissza, mert lehet, hogy Mercedesszel jöttél le Szegedre, de lehet, hogy mentőhelikopterrel fogsz visszamenni Pestre." A nagy ovációval fogadott hozzászólásra Kondor úgy reagált: „Szerintem nem az egyébként, de mindegy, nem vizsgáltam semmiféle szempontból, nem is fogom, de az biztos, hogy egyáltalán nem lett kirúgva a Magyar Rádióból." (*Kondor Szegeden.* Népszabadság, február 27.) Az elnök asszony nyilván arra gondolt, hogy antiszemitizmusról ott lehet brekegni, ahol csak a zsidót mocskoszsidózzák. Ahol bárkit, ott nincs hátrányos megkülönböztetés.

Néhány hónap alatt, 2001 szeptembere és 2002 januárja között elmagánosítottak tizenkét nagy állami agrártársaságot. Ezeket az ÁPV Rt. átadta a Magyar Fejlesztési Banknak, az MFB az igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok jelentős részét lecserélte, a becserélt kedvezményezettek lényegében önmaguknak privatizálhatták

az agrárcégeket. A 12 cég saját tőkéje összesen 20 milliárd forint körül volt, s nem egészen 13 milliárdért adták el őket a vételár egészét fedező, rendkívül kedvezményes feltételekkel folyósított hitelre, húszéves futam- és kétéves türelmi idővel. Ezen felül kaptak még az új földesurak és földeshölgyek közvetlenül a választások előtt összesen 20 milliárd forint nem kevésbé kedvezményes hitelt.

Néhány nappal azután, hogy az utolsó cég is fölkent kezekbe jutott, kiadták „a birtokpolitika irányelveiről" szóló kormányhatározatot. Azt határozták meg ebben, hogy a biztonságos földhasználat, földszerzési, földbérleti jog tekintetében kiket kell előnyben részesíteni és kiket nem. Az alapelv az volt, hogy minél hatékonyabban használja valaki a földet, annál nehezebben jusson hozzá. Legnehezebben a cégszerűen működő, nagyobb mezőgazdasági üzemek és szövetkezetek, tehát a hazai árutermelő agrárágazat túlnyomó része, legkönnyebben pedig a családi és kisegítő gazdaságok. Ez az alapelv rögtön jól föl is hajtotta a földbérletek árát, de nem érvényesült maradéktalanul. A tizenkétteket ugyanis mint „a polgári kormány által privatizált, nemzeti érdekkörbe tartozó, dolgozói tulajdonhányadot is tartalmazó részvénytársaságokat" kiemelték a büntetett előéletű nagyüzemek közül, és beemelték őket a kedvezményezettek közé, a családi gazdaságok mellé. Tamás Gábor kolléga (*Alapok, elvek*, Népszabadság, február 28.) mérhetetlenül cinikusnak és elvtelennek vélte ezt a megkülönböztetést, mert nem vette figyelembe, hogy „a polgári kormány" a privatizációt a családtámogatás eszközévé emelte, s ily módon az általa elmagánosított nagyüzemek is családi gazdaságokká nemesülnek.

Zarándok János – nemrég még az ország legsikeresebb vállalkozóinak egyike –, a miniszterelnök atyjának legfőbb konkurense és haragosa családostul külföldre, a cége pedig csődbe készülődött. A Dunaferr, mint írtuk, már 2001 nyarán szerette volna átadni a dolomitszállítás egészét Orbán Győzőnek, de ezt egy először letagadott, majd elismert szerződés miatt nem tehették meg. Kénytelenek voltak új szerződést kötni, és meghagyni Zarándok cégének a dolomitszállítás egy részét és a mészkőszállítás egészét. A mészkövet nagyrészt az állami tulajdonú Pilisi Parkerdő Rt.-től 1995-ben huszonöt évre kibérelt bajnai bányából szállították. A Pilisi Parkerdő Rt. januárban fölszólította Zarándokot, hogy érvényes üzemi terv

hiányában hagyjon fel a kitermeléssel. Az üzemi tervet évente magának a parkerdőgazdaságnak, a bányászati jog tulajdonosának kell elküldenie a bányakapitánysághoz, és azért nem volt érvényes üzemi terv, mert a Zarándok cége által elkészített tervet a parkerdőgazdaság nem továbbította. Az állami bérbeadó maga mulasztott tehát, hogy legyen ok a bérlet fölmondására.

Az állami hatóságok fél év alatt tucatnyi helyen utasították el Zarándok bányanyitási kérelmét, sőt bányászati jogot is visszavontak tőle, pedig ez nagyon ritkán szokott megtörténni.

Az állam által pályázaton kívül kiválasztott útépítő cégek következetesen negligálták Zarándok cégének ajánlatait, holott a cégnek egy csomó bányája van a nagy építkezések, az M7-es és az M3-as közvetlen közelében, ahonnan minimális költséggel szállíthatott volna. Úgy kell annak, aki nem neveli miniszterelnöknek a gyerekét.

2002. március

„Nincs még egy ország a világon…, ahol az ellenzék a külfölddel értene egyet, ha az a kormányt kritizálja. Milyen emberek ezek?"

(Kövér László)

Márciusban arra ébredt az ország, hogy megjött a Mikulás, a kormány Mikulása, és minél nagyobb a polgár ablaka, annál több pénzt hajít be rajta. A mindenkiéből. Bevezették az új lakástámogatási rendszert. Ennek az a lényege, hogy minél többet tud valaki lakóingatlanra költeni, annál többet ad hozzá az állam. Aki semmit, annak semmit. Aki valamennyit (mint például e sorok írója), annak valamennyit. Aki bármennyit, az akár 30 millió forintos hitelt is fölvehet tízszázalékos állami kamattámogatással, vagyis kaphat az államtól havi nettó kétszázötvenezer forintos fizetést jutalmul, amiért anélkül is sok pénze van neki. Meg még az adójából is leírhatja a befizetett részletek egy részét. Nem számít, hány gyereket nevel, hány lakása van már, mekkora jövedelme, gyarapítja-e a lakásállományt vagy használt lakást vesz – akár családtagok is megvehetik egymás házát. Semmi sem számít, fő, hogy ne legyél rászoruló, mert akkor csak a bérlakásprogramban bízhatsz, arra viszont nemigen jut. A bérlakásprogramra másfél év alatt 35 milliárdot költöttek. A kamattámogatás évi terhei az új ciklusban belenőttek a százmilliárdos nagyságrendbe, és még több százmilliárdig nőttek volna, ha nem mérsékelte volna a nagypolgárok ingyenélési lehetőségeit az új kormány (miután egynémely tagjai már éltek vele). Érdem itt, teher ott. A Széchenyi-terv keretei között nagyobb részt olyan pénzeket költöttek el, például a sztrádára valókat, amelyeket más néven úgyis elköltöttek volna. Ezeken felül futottak a Gazdasági Minisztériumnál a Széchenyi-projektek (vállalkozáserősítés, turizmusfejlesztés, regionális gazdaságfejlesztés, energiatakarékosság stb.) pályázatai, melyeknek már akkor csodatévő erőt tulajdonítottak, amikor még

szinte semennyi pénz nem folyt ki belőlük. Ezekre 2001-ben megítéltek 94,2 milliárd forintot, s abból kifizettek 5,2 milliárdot. A kifizetések túlnyomó része a következő ciklusra maradt.

Közvetlenül a választások előtt majdnem teljesen, aztán utána, az Orbán-kormány utolsó intézkedésével teljesen föltöltötték az újonnan fölállított főtisztviselői kart. A 300 fős elitgárda tagjait öt éven át nem lehet (egyetértésük nélkül) elbocsátani. Köztük van az Orbán-kormány közigazgatási államtitkárainak túlnyomó része és a helyettes államtitkárok nagyobbik része. A miniszterelnök személyesen dönt, lényegében bárkit kinevezhet főtisztviselőnek, akár pályakezdőket is, ha van egyetemi diplomájuk és egy középfokú nyelvvizsgájuk. „Így állt elő mára az a helyzet, hogy miközben a kiválasztottak közé jelentős számban pályájuk kezdetén álló huszonéves fiatalok is bejutottak, a hierarchiában négy-öt lépcsővel feljebb elhelyezkedő apparátusvezetők pályázatát minden indoklás nélkül elutasította a kormányfő." (Babus Endre: *Királyi út.* HVG, március 29.) Az idézett cikk szerint „a kormányzat elitgárdájában 20 százalékra becsülhető a pártpolitikai értelemben egyértelműen elkötelezett »friss erők« aránya". A főtisztviselőknek szolgálati idejüktől és beosztásuktól függetlenül minimálisan a köztisztviselői alapilletmény tizenháromszorosa jár. Ez 2002-ben 429 ezer forint volt. A következő kormánynak tehát, ha nem változtat a jogszabályokon, akkor is nagyon jól meg kell fizetnie a bukott kormányfő el-, de legalábbis lekötelezett híveit, ha nem kívánja igénybe venni a szolgálataikat.

Ez a ciklusvégi rend: amit már nem kell kifizetni, azt be lehet vezetni; amit már ki kellett fizetni, azt fel kell avatni. Meg azt is, ami hitelből van.

Március 15-én a Szikora János rendezte Tragédiával felavatták a Nemzeti Színházat. Az Erzsébet térre tervezett épület utolsó hivatalos költségvetése 15,2 milliárd forint volt áfával. Az új Nemzeti Színház költségvetése a ferencvárosi lapályon az utolsó nyilvánosságra hozott adatok szerint 15,4 milliárd forint volt áfa nélkül. Az Erzsébet téren maradt gödör helyreállítása 2,5 milliárd forintba került. Az építészszakma szinte osztatlan elismerését kiérdemlő Erzsébet téri épület megvalósításáról a kormány anyagi okokra hivatkozva mondott le. Az új Nemzeti Színházat a szakma szinte egységesen elutasította.

Az NKÖM által támogatott kőszínházak 2002-ben 100–600 millió forint támogatást kaptak, az önkormányzati színházak kevesebbet. A Nemzetinek egy kormányrendelet szerint 2,3 milliárdot kellett adni. (Lásd Magyar Narancs, március 14.)

Már csak néhány hét kellett, hogy a Sándor-palota is elkészüljön. Oda költözött volna át a miniszterelnök, ha miniszterelnök maradt volna. Mire nem maradt, már rég ráköltötték az épületre azokat a milliárdokat, amelyeket nem kellett volna, ha nem akar odaköltözni a miniszterelnök, hogy kellőképp el legyen szigetelve a törvényhozástól, a minisztériumoktól és a saját hivatalától, melynek sok száz fős apparátusából legfeljebb néhány tucat fért volna ott el.

Az autópályákon nem volt avatnivaló, csak bírálnivaló. Frits Bolkestein, az Európai Bizottság illetékes biztosa kijelentette, hogy nem kerülhet be Magyarország az EU-ba, ha nem teszi átláthatóvá az autópálya-építésekkel kapcsolatos közbeszerzéseket, s ha versenysemlegességet sértő politikát folytat. László Csaba árnyék-pénzügyminiszter a Figyelőben fogadkozott, hogy velük aztán nem lesz ilyen gond, és gyorsan áttérnek majd a költségvetési hiány tökéletesen EU-kompatibilis számítására is. (Eörsi János: *Az adókönnyítés ígérete – interjú László Csabával.* Figyelő, február 14.) Az EU mércéjével mért államháztartási hiány ugyanis 2001-ben is jó harmadával nagyobb volt, mint amennyit a magyar rendszer szerint közöltek. Igaz, még úgy sem volt sokkal több 4 százaléknál. (Lásd Várkonyi Iván: *Nagyobb az EU szerinti hiány.* Népszabadság, április 27.)

Kövér László egy agárdi politikai fórumon megragadta a magyar ellenzék különösségét: „Nincs még egy ország a világon..., ahol az ellenzék a külfölddel értene egyet, ha az a kormányt kritizálja. Milyen emberek ezek? – Komcsik – kiáltja a kórus. – Úgy van – bólint rá." (Sztankay Ádám: *Foggal és körömmel.* 168 Óra, március 14.)

A gáz árát mindenki emelni akarta, mert mindenki tudta, hogy muszáj, de mindenki félt attól, hogy a szemére vetik, ezért inkább a másik szemére vetették. Semmi baj nem lett volna, ha Horn Gyula nem feledkezik meg magáról egy pillanatra annyira, hogy igazat mondjon. Horn a kampány közepén kijelentette, hogy bárki kerüljön is hatalomra, a következő kormánynak mindenképpen emelnie kell a gázárakat. Pokorni Zoltán erre azonnal lecsapott, a szocik meg vissza: egy néhány héttel korábban, tárcaközi egyeztetésen

született bizalmas tervezetet lobogtattak. A tervezet szerint 12,8 százalékos gázáremelés lenne indokolt – vagy úgy, hogy mindenkinek ennyivel emelnek, vagy úgy, hogy a lakossági árakat 22 százalékkal emelik, miközben a nagyfogyasztókét 9 százalékkal csökkentik.

Az országimázs formálására, állami ünnepségek lebonyolítására, millenniumra, kormányzati kommunikációra, propagandára 1999 óta elköltött több mint tízmilliárd forint útja a homályba veszett. Az ilyesmikre szánt pénz túlnyomó részét, 2000-ben például 93,6 százalékát a Fidesz kampánycégeinek, a Happy Endnek és az Ezüsthajónak fizették ki. A MeH ellenőrzési főosztálya és az ÁSZ megállapította, hogy a két cég teljességgel indokolatlanul – hiszen folyamatosan és bőségesen ellátták őket megrendelésekkel – havonta 3 millió, illetve 1,3 millió forint készenléti díjat kapott, amiért persze még nem csináltak semmit. Amikor csináltak, akkor pedig nem kellett nekik elszámolni – csak felszámolni. Feladataik teljesítését az Országimázs Központ munkatársai konkrét számviteli elszámolás, tehát a felszámolt költségek ellenőrzése nélkül igazolták. A Happy End 20 százalékos vállalkozói jutalékkal dolgozott. Ezért sokszor nem kellett mást tennie, mint továbbadni a feladatot a saját érdekköréhez tartozó alvállalkozónak.

Az Ezüsthajó 1999-ben a legdrágább ajánlattal nyerte el a megbízást a kormánytagok programjairól, utazásairól készített filmek elkészítésére. Az 578 millió forintért elkészített 312 filmre három év alatt 62 érdeklődő jutott.

Az állami pénzek a két kiemelt kampánycégen keresztül baráti és rokoni cégek bonyolult hálózatában folytak szét, láthatatlanná váltak. Az állami ellenőrök ebbe már nem láthattak bele, mert a magáncégek által kötött alvállalkozói szerződéseket védte az üzleti titok.

A Happy End árbevétele 2000-ben az előző évi hétszeresére duzzadt, de hiába vette be azt a sok pénzt a fent említett kedvező feltételek mellett, mégis minimális nyereséget mutatott ki. Az Ezüsthajóval ugyanez volt a helyzet. Azzal a különbséggel, hogy az ő árbevétele 2000-ben csak négy és félszerese volt az előző évinek.

A Happy End például az alapítója, Wermer András – Orbán Viktor kommunikációs főtanácsadója – családjának birtokában lévő volt orosz laktanya területén bérelt ingatlant Csévharaszt és Inárcs között havonta négy és fél millió forintért! A láthatóan hiányzó nye-

reség láthatatlanul szokott hasznosulni. (Lásd Haszán Zoltán–Kéri J. Tibor cikkeiben: *Országimázs – családi haszon*, Népszabadság, március 18. és *Luxusutak az Ezüsthajóval*, március 19.)

Megszületett a második elsőfokú ítélet a Tocsik-perben, mely az első elsőfokú ellentéte volt. Azon alapult, hogy Tocsik megbízásának nem volt más értelmes célja, mint hogy pénzt szedjenek ki az állam zsebéből. Szépen el is meszelték az ügyvédnő mellett azokat is, akik az ÁPV Rt.-ben a szálakat mozgatták. Szokai Imre elnök is kapott négy évet. Csak azok (Boldvai László és Buday György) maradtak elmeszeletlenül, akik a pénzt átsegítették (volna) az MSZP és az SZDSZ kasszájába. Ők azért úszták meg, mert az ügyész nem hallgatott a bíróra, kitartott a zsarolás vádja mellett (amit Tocsik vallomása híján nem lehetett bizonyítani), s nem módosította azt befolyással való üzérkedésre. Az elmeszeletlenek pártjai azonnal jelezték, hogy az ítélet az ő érintetlenségüket bizonyítja, de a Népszabadság publicistája igyekezett lebeszélni az olvasót arról, hogy higgyen nekik: „A jóhiszeműség a bíróságra, s nem az állampolgárra nézve kötelező. Az állampolgár nyugodtan lehet rosszhiszemű, ha nem kap és nem tud tisztességes magyarázatot arra, hogy miért adnak el fiktív vevőknek tetemes közterhekkel és adósságokkal elborított pártközeli cégeket; vagy arra, hogy miért utalják át a közpénzekből fizetett sikerdíj egy részét úgyszintén pártközeli cégeknek, amelyek ezért semmilyen ellenszolgáltatást nem végeztek." (Révész Sándor: *Mi a különbség?* Népszabadság, március 20.)

A közvélemény-kutató intézetek egy része a Fidesz–MDF közös lista előnyét jelezte, más része az MSZP-ét. Az egyetlen komoly cég, mely fél éve kizárólag a kormánypártok előnyét regisztrálta, a Magyar Gallup Intézet volt. A Gallup a választások előtt egy hónappal 164,6 millió forintot nyert a Miniszterelnöki Hivatal pályázatán. Ez majdnem annyi, mint a Medián éves költségvetése.

Hogy vagyunk? – ezzel címmel jelent meg az Országimázs Központ hirdetése, mely a Gallup Intézet fölmérésére alapult. A fölmérés szerint a többség úgy gondolja, hogy Magyarország derűs, rendes, tiszta, gyorsan fejlődő, sikeres és nagy jövő előtt álló ország. Nem csoda, hogy rohamosan csökken a rossz közérzetű, és nem kevésbé rohamosan nő a jó közérzetű emberek aránya. A Gallup szerint tíz ember közül négynek már jó a közérzete, és már kettőnek

sem rossz. (Magyar Nemzet, március 20.) Orbán Viktor bizonyosan a négy között volt. „Úgy vélte, hogy nem szabad támadni az ország sikereit és értékeit, még a hatalomba való visszakapaszkodás reményében sem; a sikereink ugyanis közösek." A rendszerváltás pedig akkor fejeződik be, „ha egy választáson végre az ország polgárai nem valami ellen, hanem valami mellett fognak szavazni". (*Orbán: Előre kell állítani az órát.* Magyar Nemzet, március 27.)

Kövér Lászlónak voltak elképzelései arra nézve, hogyan lehetne tovább csökkenteni a rossz közérzetű emberek arányát: „Szóval egy pillanatra fogadjuk el azt, hogy csak ennyire vagyunk képesek. Hogy egy képesség nélküli, alkalmatlan, tehetségtelen néppé lettünk az elmúlt néhány évtizedben. Csak én erre azt mondom, hölgyeim és uraim, hogy így viszont nem érdemes élni. Tehát hogyha így gondoljuk, akkor menjünk le a pincébe, keressünk egy jó erős kötelet, meg egy viszonylag erős gerendát és szöget, és kössük fel magunkat. Csak én azt szeretném kérni azoktól, akik ezt próbálják önökkel elhitetni, évek óta próbálják ezt sulykolni az önök fejébe, hogy legalább járjanak elöl jó példával. És ha ők már mind végeztek, akkor mi mégiscsak gondolkodjunk el azon, hátha nélkülük többre mennénk." (*Hangfelvétel Kövér beszédéről.* Népszabadság, március 30.)

Veér András pszichiáter, egykor a Köztársaság Párt, aztán az SZDSZ, ekkor az MSZP képviselőjelöltje, a későbbiekben pedig Medgyessy Péter tanácsadója, a kampány hevében fölrúgta szakmája legelemibb etikai normáit, és nyilvános távdiagnózist állított fel Kövér László mentális állapotáról (*El a kezekkel Kövér Lászlótól,* Népszava, április 3.), amiért a Fővárosi Bíróság két évvel később – igen helyesen – elmarasztalta őt.

A Fidesz fő plakátján egy kirobbanóan boldog kisfiú hirdette a magyar nép optimizmusát és életerejét. A kisfiú francia volt, a kép Amerikában készült, korábban egy spanyol telefonos cég hirdette magát vele, *„A jövő elkezdődött!"* jelszóval pedig a Black and Decker reklámozta a csiszológépeit.

Március 6-án Csurka István kilátásba helyezte, hogy a nemzeti jobboldal győzelme érdekében a MIÉP a második fordulóban visszalépteti száz jelöltjét a Fidesz javára, és ezért csak annyit kér, hogy választási eredményei arányában programjának néhány sarkalatos

pontját valósítsák meg. A Fidesz és az MDF vezető politikusai kijelentették, hogy nem áll szándékukban megállapodást kötni Csurkával, de ő erre nem is tartott igényt. Arról viszont hallgattak, hogy alkalomadtán hajlandók lennének-e megvalósítani egyet s mást a MIÉP programjából. Pokorni Zoltán a BBC-nek adott nyilatkozatában nem zárta ki a kisebbségi kormányzás lehetőségét a MIÉP külső támogatásával. (Népszabadság, április 3.)

Március 15-én a MIÉP-é volt a tér. A Magyar Fórum szerint negyedmillió, és mások szerint is legalább százezer ember gyűlt össze a Hősök terén, ahol a MIÉP 176 képviselőjelöltje esküt tett, hogy végleg kitépi az országot az idegen helyfoglalók karmaiból.

Az ünnep elmúlt, a kokárda nem múlt. Február 28-án a kormányfő évértékelő beszédeit szervező Magyar Polgári Együttműködés Egyesület kiadta a Nemzetiszalag Mozgalom megalakulásáról szóló felhívást, melyhez a Fidesz–MDF pártszövetség képviselőjelöltjei gyakorlatilag egységesen csatlakoztak. Mások nem. A MIÉP sem. A kormánypártok küldöttei a szavazókörökben a kokárda viselésével játszották ki azt a szabályt, miszerint a választási bizottságok tagjai nem viselhetnek a szavazóhelyiségekben pártállásukra utaló jelképeket. A felhívás szerint: „A XXI. század első választása meghatározza Magyarország, fiatal polgári demokráciánk jövőjét. Ezért a Magyar Polgári Együttműködés Egyesület azzal fordul hazánk polgáraihoz és közösségeihez, hogy az új évezred küszöbén most is a jövő mellett döntsenek. Fejezzük ki ezzel is összetartozásunkat! Hirdesse minden kis nemzeti szalag és kokárda, hogy a nemzeti összefogás programja ma is a polgárosodás programja!" A felhívást az MTV nem politikai hirdetésként, hanem kedvezményes tarifájú közérdekű közleményként adta le. A közérdekű közlemény a médiatörvény szerint nem lehet „politikai cél előmozdítására közzétett" közlemény. A szervező egyesület elnöke szerint politikai célról szó sincs, „a hirdetés a nemzeti érzelmű választók összetartására szólít fel". (Népszabadság, március 20.)

A nemzeti érzelmű választók már a kampány kezdete óta lelkes fölhívások tömegével tartották össze egymást. A kokárdaviselés eszméje sem a Magyar Polgári Együttműködés Egyesületében született. A Magyar Narancs Szüret rovata már a Nemzetiszalag Mozgalom fölhívásának kiadása előtt két héttel az országos derű fénye-

be emelte a Szegedi Élet című lap homályából az Egyetemi Tanárok, Civil Ifjúsági Szervezetek és Lelkészek Országos Baráti Körének „Vidám felhívását az egész Magyar Nemzethez", mely hűen tükrözte a kampány légkörét és szellemét: „Mostantól kezdve – alkalmas időben – önkéntes kulturális rendezvényekkel, utcai énekléssel, gitárokkal és tánccal árasszuk el városaink, falvaink utcáit, tereit, szociális intézményeit, nyugdíjasotthonait! Ültessünk virágokat és fákat kertjeinkbe! Készítsünk és hordjunk kokárdát, legyen kilobogózva minden ablak! Találkozásokkor, levélben, SMS-ben és e-mailben így köszönjünk egymásnak: »Éljen a jövő!« Minden ünnepség után énekeljük el a nemzeti himnuszunkat! Kicsi gyermekeinknek és unokáinknak meséljük el a kismalac és a farkas, s a Jancsi és Juliska derűs, bölcs magyar meséit, hogy ők is megérthessék, mi zajlik ma az országban." (Magyar Narancs, február 14.)

A Fidesz vezetői februárban az ellenzéki furkósbotkampány elemeként értékelték azt a tényt, hogy egy Hustler című erotikus magazin erotikus képek környezetében közölt Orbán Viktorról amúgy tartalmilag nem kifogásolható, decens fotókkal illusztrált cikket.

Aztán a Színes Mai Lap következett. A lap főszerkesztője egy bulvárügyi tanácskozáson úgy nyilatkozott, hogy „első helyen nála a sztárok, ezen belül is a hazai sztárok szerepelnek, akiket az erotika és az oknyomozó bűnügyi anyagok követnek". (Hetek, január 4.) Orbán Viktor mint hazai sztár maga mögé utasította az erotikát. Egymást követő két napon két-két oldalt kapott Britney Spears, Claudia Schiffer, a *Vacak álom*, a *Titkos a buli* és az *Ének a vizeletben* című szösszenetek (valamint a március 15-i „polgári" ünnepségekre hívó – elhibázott Arany János-idézettel ékesített – kormányhirdetés) túloldalán.

Először a Voetbal International című holland lap terjedelmes cikkét vették át a különleges figyelemmel és szeretettel övezett labdarúgóról, aki mellesleg „1998 óta Magyarország miniszterelnöke, amikor jobbközép pártja, a Fidesz abszolút (sic!!!) többséget szerzett a választásokon", s aki „független megfigyelők szerint ügyesen kormányozza országát ebben az új átmeneti időszakban". „Szeretném az edzői diplomát megszerezni, és juniorokkal foglalkozni" – avatta be jövőbeli terveibe a miniszterelnök a holland lapot. (*Hetente háromszor edz Orbán Viktor, aki nem szereti, ha kivételeznek vele.* Színes

Mai Lap, március 8.) Másnap jött a nagy exkluzív interjú. (Riskó Géza: *Mire hív a harangszó? – interjú Orbán Viktor miniszterelnökkel.* Színes Mai Lap, március 9.) Az interjú mellett pedig a levezető szöveg: „Orbán Viktor miniszterelnök a Parlamentben szeretettel fogadta a Színes Mai Lapot. Percek alatt szóba került Haza, ország, nemzet, család, polgár, NATO, közös Európa, terrorellenes küzdelem, békés világ. Felelősségteljes szavak, eligazodást segítő, irányt mutató mondatok az ország első emberétől."

A Színes Mai Lap helyét azóta a Blikk vette át. Mostanában az kap exkluzív lehetőségeket Orbán Viktor családjának és otthonának bemutatására. Bayer Zsolt – Kósa Lajos korábbi megrágalmazása kapcsán – leszögezte, hogy a Blikk „kívül esik a civilizáción". (*Az ellenzék a gengszterizmus útjára lépett.* Magyar Nemzet, március 11.) Azóta beleesett.

2002. április

„Egy hét múlva vasárnap Magyarország nem fogja engedni, hogy a vízfejű Budapest, ezen belül Pest lumpenprolijai döntsék el, mi történjék az országgal."

(Bayer Zsolt)

A kormány még bemutatta, amit be lehetett, és kiutalta, amit ki lehetett.

Az Uránia Nemzeti Filmszínház nyitóünnepségén bemutatták a Bánk bánt. Orbán Viktor avatóbeszéde előtt a Madzag Filmegylet tagjai a karzatról ötszáz röplapot szórtak az ünneplő közönség nyakába. Az állt rajta, hogy miközben a kormány 586 millió forintot költött saját szerepléseinek rögzítésére, 766 milliót a Bánk bánra, és még annál is sokkal többet a 2,2 milliárdos költségvetéssel készült Hídemberre, „84 filmterv vár elbírálásra a Magyar Mozgókép Közalapítványnál, melyek támogatására összesen 420 millió forint áll rendelkezésre".

Az Urániában mutatták be A Hídembert is. A bemutatóra sok mindenkit hívtak, de a legtekintélyesebb élő magyar történészt, Széchenyi életének egyik legjelentősebb kutatóját, Kosáry Domokost nem hívták. Érthető. Fölkérték szakértőnek, és visszaélt a megtiszteltetéssel. Tiltakozott az ellen, hogy a Széchenyi szerepére hatalmilag kirendelt színművész fölülbírálja a magyar történelemtudományt, és kilopja a filmből Széchenyi öngyilkosságának tényét. Kosáry „a dilettantizmusra mint hatalmi tényezőre" hivatkozva levetette nevét a stáblistáról.

A Hídépítő Rt. bezzeg adta volna a nevét a Népligetnél épült Volánbusz-pályaudvarhoz, de az övé nem kellett. Az avatás előtti éjszaka eltávolították a pályaudvart építő cég információs tábláit és reklámzászlóit, mert azok előtt nem csúszott volna ki olyan simán az átadó miniszter száján, hogy a beruházás színtisztán magyar vállalkozók munkája – lévén a Hídépítő francia tulajdon. (Lásd Trencsényi Zoltán: *Méh van, babám.* Népszabadság, április 2.)

Az Orbán-kormány 1998-ban azt ígérte, hogy öt év alatt 600 kilométer autópályát épít. Ebből a választások előtt rohammunkával, készközeli állapotban átadták az Aliga és Zamárdi közötti húsz kilométeres autópálya-szakasz – félpályáját. A beruházás fővállalkozója a Vegyépszer Rt., mely több mint 300 milliárd forintos megrendelést kapott az államtól versenyeztetés és pályáztatás nélkül. Az utolsó 126 milliárdot közvetlenül a választások előtt kapta. Az első nagy csomagot pedig akkor, amikor még nem volt semmilyen referenciája, hiszen soha azelőtt autópályát nem épített, egyéb tevékenységeivel pedig a csőd szélére sodródott. A Vegyépszer tulajdonosi köre különböző cégeken keresztül hatalmas ingatlanvagyont privatizált. Ilyen cég volt a Pro Cash is, mely az OTP-vel együtt – ugyancsak közvetlenül a választások előtt – megvehette a BÁV részvényeinek többségét. A BÁV-nak rendkívül értékes ingatlanjai voltak, melyeket a cég jegyzett tőkéjébe irreálisan alacsony áron számították be, ezért a vevők akkor is jó pár milliárd forintos állami ajándékot kaptak, ha a részvényekért reálisnak tűnő összeget fizettek.

Az állam számára talán az az ajánlat volt a legkedvezőbb, melyet a Vegyépszer elnöke 2001 elején tett: azt ajánlotta levélben a miniszterelnöknek, hogy adjanak az apukájának, Méhes Györgynek (Tamás Gáspár Miklós definíciója szerint: „bájos vén kujonnak és megélhetési vérdilettánsnak") Kossuth-díjat. Adtak.

A miniszterelnök-jelöltek az utolsó pillanatig azon vitatkoztak, hogy mikor vitatkozzanak. Orbán Viktor kijelölte a kampánycsend előtti estét: akkor és soha máskor. Medgyessy Péternek volt egy csomó ötlete: bármikor, csak akkor nem. Pokorni Zoltán pedig megjegyezte: „A miniszterelnöknek joga van arra, hogy vitatkozzon, és arra is, hogy ne vitatkozzon, nehogy már a nyúl vigye a puskát!" A nyúl végül bejelentette: április 3-án a Millenáris Parkban várja a vadászt. Bencsik András viccesnek találta volna, ha elmegy: „Azért egy tréfát még jó volna látni, bár ennek már nem sok köze lenne a politikához. Azt, amikor az évtized talán legsikeresebb európai miniszterelnöke a tőle rémülten meghátráló Medgyessy Pétert meglátogatná április 3-án, a Millenáris Parkban, mondjuk úgy öt perccel a Medgyessy által megjelölt időpont előtt. Akkor vajon Medgyessy milyen indokra való hivatkozással menekülne ki a hátsó ajtón?"

(Demokrata, március 21.) A vadásznak adott ötlet megtetszett a nyúlnak, Medgyessy az Orbán által megjelölt időpont előtt egy nappal bejelentette: elmegy akkor és oda, amikor és ahová a miniszterelnök óhajtja.

A miniszterelnök által megjelölt egyetlen időpont – április 5., a kampánycsend előtti este – egyetlen dologban különbözött az összes többitől: kizárta azt a lehetőséget, hogy a média értékelje a vitát. Ezért aztán mire a Magyar Nemzetben április 8-án, hétfőn megjelent az *Orbán–Medgyessy-vita: K.O.* című cikk (szerzője Tihanyi Örs), már le is csöngették az első választási fordulót...

Azon a napon az Országos Választási Bizottság már el is ítélte a Magyar Nemzetet a KO miatt – igaz, az még egy másik KO volt: az, amit a szerkesztők a kampánycsend napján az OVB pártsemleges, a választási részvételre buzdító hirdetése mellé illesztettek azzal az utólagos magyarázattal, hogy a két betűből álló jelenség Lovas István magánhirdetése volt, mellyel saját hasoncímű könyvét propagálta. Április 6-án, a kampánycsend napján a hirdetésen kívül megjelent még a lapban a „Mikor szoktak győzni a bolsevikok?", a „Mindnyájunknak el kell menni!" és „A csend hangjai" című cikk, melynek utolsó mondata szerint: „Akasztó ember házában nem illik kötélről beszélni." A vezércikk az 1849. április 6-i isaszegi csatára emlékeztetett, melyben a magyarok megsemmisítő győzelmet arattak az idegen elnyomók felett.

A tanulság: a kampánycsend csak arra jó, hogy a tisztességtelen tollnyűvők magukban serceghessenek.

Az országos politikai lapok jelentős része a kampánycsend előtti utolsó számában deklarálta választását. Nagy meglepetést nem okoztak. A jelentős lapok közül egyedül a Magyar Narancs állt az SZDSZ mellé. A Magyar Nemzet hazátlanjai, akik csak akkor érzik Hazának a hazát, ha már mindenki mást kiüldöztek belőle, már a kampánycsend előtt is KO-ra voltak hangolva: „Elmennek végre mind a múlt kísértetei, a lélekgyilkosok, a valóságos gyilkosok... Most végre a helyükre tesszük őket. Most végre a helyükre kerülnek a dolgok. Jó reggelt, gyönyörű szép Magyarország... Most végre Haza lesz tebelőled – otthon helyett Haza és mindörökre." (Bayer Zsolt: *Kimasíroznak az életünkből végre!* Magyar Nemzet, április 5.)

A választás előtti napokban végzett fölmérések szerint valamennyi közvélemény-kutató intézetnél a Fidesz–MDF-lista vezetett: a Mediánnál 2, a többinél 6-12 százalékkal.

Április 7-én a várakozásoknak megfelelően győzött Orbán Viktor és csapata. A Felcsút SE 3:0-ra verte meg az Iváncsát.

Az országgyűlési választásokon pedig súlyos vereséget szenvedett a baloldal. Az új. Az Új Baloldal a szavazatok 0,06 százalékát szerezte meg. Ez a baloldal azért volt új, mert nem a régről ismert, öreg komcsi káderek vezették, hanem Szűrös Mátyás! Aki a berettyóújfalui választókerületben 361 szavazattal nyolcadik lett a nyolc jelölt közül!

A kormánypárti lapok szerint „döntetlenközeli" eredmény alakult ki, és a második fordulóra maradt a döntés. A többi lap szerint győzött az ellenzék. Az MSZP egy százalékkal verte a Fidesz–MDF-listát, az SZDSZ is nagyjából ennyivel kapott többet a MIÉP-nél, de a MIÉP a bejutási küszöb alatt maradt, az SZDSZ pedig fölé került. A parlamenti pártok közül az ünnepelte magát a legzajosabban, amelyik az előző választáshoz képest (hogy a korábbiakról ne is beszéljünk) a legtöbbet vesztette, amely ellenzékben is képes volt tovább zsugorodni: az SZDSZ. A Horn-kormány (és a leendő Medgyessy-kormány) pártjai több mint 6 százalékkal, 370 ezer szavazattal kaptak többet, mint az Orbán-kormány pártjai. Ezt az eredményt döntetlenközelinek és a választás végeredményét nyitottnak tekinteni csak a MIÉP negyedmillió választójának beszámításával lehetett. A MIÉP-re lehetett is számítani. Csurka fenntartásai fenntartásával Orbán támogatására és a Fidesz–MDF választási rendezvényein való aktív részvételre buzdította híveit.

Az MSZP sem volt finnyás, amikor számba vette, kikre számíthat. Kovács László felvette a kapcsolatot Giczy Györggyel meg Thürmer Gyulával, s a Magyar Narancsban azt fejtegette, hogy ma az igazi törésvonal a demokrácia hívei és ellenfelei között van: „e törésvonal demokratikus oldalán helyezkedik el például a Kereszténydemokrata Néppárt... vagy a Munkáspárt, amellyel ugyancsak nagyon sok vitánk van". (*A demokrácia megőrzéséért.* Bundula István interjúja. Magyar Narancs, április 18.)

Orbán Viktor az első forduló előtt a kormánypártok kampányának pozitív vonalát vitte az állami média és a közpénzből finanszírozott, s részben kamuflált, hatalmas kormányzati hirdetéskampá-

nyok támogatásával. Január elejétől április végéig a kormány listaáron (!) közel egymilliárd forintot költött hirdetésre, kétszer annyit, mint a Fidesz és szövetségesei, s nagyjából annyit, mint az összes többi párt együttvéve. (Lásd Szakály Attila: *Egymilliárd kormányhirdetésekre.* Népszabadság, május 23.)

Orbán elsősorban arról beszélt, mennyi jó történt az utóbbi években az emberekkel, és – pláne – mennyi fog történni. A negatív kampányt, mely arról szólt, mennyi gonoszságot művelt az ellenzék Kun Bélától napjainkig, s főleg mennyit szeretne, főképpen azok művelték, akiknek már amúgy sem volt esélyük rá, hogy a táborukon túl népszerűek legyenek, illetőleg akik a pártsajtóban tevékenykedtek.

Ennek a munkamegosztásnak az első fordulóval vége lett.

Április 9-én Orbán Viktor a Testnevelési Egyetem aulájában és a kihangosított Alkotás utcán tolongó hatalmas, felhevült tömeg előtt arról beszélt, hogy ezentúl elsősorban azt kell megértetni az emberekkel, milyen világ jön, ha az MSZP győz. Akkor minden elvész: nem lesz többé diákhitel, lakástámogatás, családtámogatás, vállalkozástámogatás, jól felemelik a gyógyszerárakat, bevezetik a tandíjat, a közbiztonság összeomlik, visszatérnek a külföldi bűnbandák, bizonyos kábítószereket is legalizálhatnak, a nemzetközi vitákban pedig ellenfeleink oldalára állnak. Nem létező nehézségekre hivatkozva újabb Bokros-csomagot vezetnek be, hogy a külföldi tőkések hasznot húzhassanak belőle. A nagytőke és a pénztőke alakít kormányt, mely csak a saját érdekeit nézi. A tőzsdén is azért szárnyal a Mol árfolyama, mert az MSZP-kormány első lépése az lenne, hogy jelentősen felemeli a gázárakat.

A fentiekre tekintettel Orbán mindenkit arra kért, hogy a második fordulóra vigyen magával még egy embert, hogy ne csak sokan legyenek, de elegen is.

(Amikor aztán május végén kiderült, hogy egyelőre mégsem lesz gázáremelés, a Magyar Nemzet így írt: „Köddé vált a választások után feltámadó befektetői lelkesedés a pesti tőzsdén. Tegnap a BUX 79 ponttal a választások előtti értéke alatt zárt. Az új kormány tagjainak nyilatkozatai nyomán a vezető részvények mindegyike veszített árfolyamából. A legnagyobb vesztes a Mol, mert kiderült: belátható időn belül az új kabinet sem tud fájdalommentes megoldást a gázárak problémájára." (Zelei Béla: *Máris csalódott a kormányban a tőzsde.* Magyar Nemzet, május 30.)

Orbán Viktor a két forduló között hét nap alatt négyezer kilométert megtéve 16 megye 25 választókerületében mondott gyújtó hatású beszédet. A 25 kerületből 21-ben ellenzéki jelölt vezetett az első forduló után, s ezek kétharmadában végül a kormánypárti jelölt győzött.

Medgyessy Péter sokkal kevesebb helyen, sokkal kevesebb embernek, sokkal kisebb hatással beszélt. (Réti Pál: *Majdnem táltos.* HVG, április 27.) Orbán a Kossuth térre hirdetett nemzetgyűlést, Medgyessy pedig a Gerbeaud-ba délutáni csevegést. Onnan árasztotta a polgári nyugalmat. Az MSZP a hisztéria ellenpontozására építette a kampányát, igyekezett nyugalmat, biztonságot sugározni, s nyomatékosan, „lassan mondva" tagadni a tagadhatatlant is – meg a rémhíreket, a rágalmakat is egyben. Az azonnali és jelentős gázáremelésből nem az azonnalit és a jelentőst tagadták, hanem az áremelést magát. A 40 százalékos gázáremelést prognosztizáló hivatalos Fidesz-hirdetésre válaszoló hivatalos MSZP-s hirdetés garantálta: nem lesz se gáz-, se gyógyszeráremelés. Medgyessy hangsúlyozta, hogy „a szerzett jogok szentek", és ezzel szentesítette az Orbán-kormány által fölépített, az egyenlőtlenségeket tudatosan növelő „perverz újraelosztás" minden elemét.

E-mailen, SMS-ben és levélben buzdította egymást egymás ellen az ország.

Elhíresült a Miniszterelnöki Hivatal egyik gépéről elindított köre-mail: „A suttogó propaganda régi jól bevált módszerét kell alkalmazni... a következő híreket kell terjeszteni: az MSZP felemeli a gázárakat (ez igaz, meg is mondták), az MSZP felemeli a gyógyszerárakat (ez is igaz), az MSZP eladja a földet a külföldieknek (ez is igaz, tartozik vele az agrárlobbinak). Az MSZP megszünteti a lakáshitelt (ez nem biztos, de terjeszteni kell), az MSZP megszünteti a diákhitelt, bevezeti a tandíjat (lásd előző). A híreket halkan, bizalmaskodva terjesztjük... Kokárdánkat ilyenkor ne viseljük, ha amúgy viseltük, a forrás a hallgatónak akkor hiteles ebben az esetben, ha elfogulatlannak látszik!" A Külügyminisztérium (!) belső honlapján egy főosztályvezető buzdítja munkatársait: „Rajtad is múlik, hogy hordod-e a nemzeti szalagot. Vállalod-e véleményedet mások előtt... Miénk a MIÉP négy és fél százaléka, és reméljük, a Centrum szavazóinak jó része is." (Népszabadság, április 10.)

Az OTP fiókjait zaklatott emberek rohanták meg, mert a Magyar Nemzet azt a rémhírt terjesztette, hogy a banknál leállították a lakáshitelezést azzal az indokkal, hogy kormányváltás esetén megvonhatják a kamattámogatást, és nagyon ráfázhatnak azok, akik már felvették a hitelt. (Magyar Nemzet, április 10.)

A Szent András Óvoda és Általános Iskola igazgatója és plébánosa levélben biztatta a szülőket, hogy menjenek el szavazni a Fideszre, ha fontos nekik gyermekük jövője, mert a szocialisták családellenesek, egyházellenesek, és lehetetlenné teszik majd az iskola működését. (Népszabadság, április 11.) Pálinkás József oktatási miniszternek fölhívást kellett kibocsátania az iskolák számára, hogy ne használják a gyerekeket politikai üzenetek közvetítésére.

Áder János és a szegedi polgármester tudni vélte, hogy a börtönlakók szinte kivétel nélkül az MSZP-re szavaztak, mert amnesztiát remélnek.

A Demokratában Zuschlag János egyik ismerősére hivatkozva arról írtak, hogy Medgyessy nagyon súlyos beteg, és az MSZP stratégiája éppen az ő betegségére épül: Medgyessy a neki jutó rövid időben fölszabadítja a gázárakat, a gyógyszerárakat, privatizálja az energiaszektort, alaposan fölemeli az autópálya-matricák díjtételeit, 75 százalékkal emeli a budapesti tömegközlekedés díjait, leállítja a Művészetek Palotájának építését, eladja a Millenáris Parkot és a Sándor-palotát, majd a betegségére hivatkozva átadja a helyét Kovács Lászlónak, aki így már tiszta lappal indulhat. (Morgó: *Titkos tervek – Medgyessy után Kovács jön.* Demokrata, április 18.)

Kovács Lászlónak is voltak érdekes információi: titokzatos kamionok magyar állami nagyvállalatok által külföldön legyártott álemeszpés röplapokat hoznak be az országba, ezeket a kampánycsend idején terítik majd a fideszesek, hogy a szocialistákat tömeges választási csalással vádolhassák, és ezen a címen érvénytelenítsék a második fordulót. Deutsch Tamás rögtön viszonozta a rágalmat: Kovács László bejelentése lényegében azt jelenti, hogy a szocialisták csalni akarnak.

Kövér Lászlót az első forduló után gondosan eldugták, de Bayer Zsoltot gondatlanul elöl hagyták, s egy budafoki fórumon el is sült: „Egy hét múlva vasárnap Magyarország nem fogja engedni, hogy a vízfejű Budapest, ezen belül Pest lumpenprolijai döntsék el, mi történjék az országgal." (Népszabadság, április 17.) Orbán Viktor is azzal járta a vidéket, hogy „az utolsó, a végső, a döntő szót a vidéki magyarok mondják ki". (Réti Pál: *Majdnem táltos.* HVG, április 27.)

Mobilról mobilra, PC-ről PC-re szálltak a népi kortesrigmusok: „Budapesi parasztok, / Medgyessyre szavaztok, / de felébred a vidék, / nem kell nekünk a pribék." „Kútba ment a Fidesz harca, / Búskomor lett Viktor arca. / Nem baj, Viktor, vigye kánya, / Ott van apádnak a bánya. / Munkát adhatsz a Fidesz-krémnek, / Elmehettek bányarémnek." „Forr már hős apáink vére, / Ne szavazz az emeszpére." „Választópolgárok! Ébredjetek végre! / Küldjétek a Fideszt a fészkes fenébe." „Orbán Viktor azt üzente, / Nem elég a regimentje, / Ha még egyszer azt üzeni, / Mindnyájunknak el kell menni. / Éljen a haza! / Add tovább öt hazafinak!" „Ez lesz ám / a Happy End, / Nekünk Happy, / Nekik End." (www.osa.ceu.hu/kampanyarchiv)

Április 13-án megtartották a Testnevelési Egyetemen meghirdetett „nemzetgyűlést" a Kossuth téren. Soha nem gyűlt össze itt ennyi ember. Ám a legtöbb sem volt elég, mert a második forduló előtt éppen azt kellett demonstrálni, hogy a lehetetlen is lehetséges. Előre bejelentették, SMS-ben híresztelték, hogy kétmillióan lesznek, tehát nem lehettek kevesebben. Ha tényleg annyian lettek volna, húsz ember jutott volna minden négyzetméterre, s kevesen maradtak volna közülük szavazóképes állapotban. A szervezők irreális becslése normális. Az abnormális az volt, hogy a megfélemlített rendőrség hivatalos közleményben adta ki, amiről tudta, hogy nem lehet igaz. Kizárólag a szervezők becslésére hagyatkozva másfél millió résztvevőt jelentettek, miközben saját emberei 300–500 ezer közöttire becsülték a tömeg nagyságát. (Magyar Hírlap, április 15.) A kétmilliós becslés ellenpárja egy 40–100 ezres minimális becslés volt. Az RTL Klub mindkettőt közölte, ezért néhány napra a gyűlölet fókuszába került.

A MIÉP-esek most nem olvadtak bele rangrejtve a polgári tömegbe, mint a Terror Háza előtt februárban. MIÉP-es zászlóerdő nőtt a térnek a Nádor utca felőli oldalán, amikor Csurka a Szabadság térről bevezette népét „a szeretet és az összefogás" közösségébe. A Népszabadság fotósa elkapta azt a megható pillanatot, amikor Csurka István és Kövér László meghitten köszöntötték egymást. (Népszabadság, április 15.)

Az emelvény tele volt híres magyarokkal, rengeteg közéleti személyiség, sportoló, művész ült ki a kormányoldal mellett.

Orbán Viktor a szeretet hatalmáról beszélt. Óva intette híveit attól, hogy gyűlöljék a félelemkeltés szakembereit, akik rémképekkel tévesztik meg az embereket, és gyűlöletet szítanak. Mert: „mindig lehetnek olyanok, akik gyűlölnek. De csak akkor győzhetnek, ha te is gyűlölöd őket."

Nem is győzhettek. *Fölényes Fidesz–MDF győzelem a második fordulóban* – ezzel az alcímmel számolt be a Demokrata az április 21-i forduló eredményeiről. „A Fidesz-elnökség megítélése szerint a Fidesz–MDF lett a választások győztese, de a mandátumok megoszlása miatt az MSZP és az SZDSZ tud kormányt alakítani" – nyilatkozta Deutsch Tamás. (Bednárik Imre: *Fidesz: a jövő megtorpant, Orbánból egyelőre nem lesz pártelnök.* Népszabadság, április 26.) „Sikeres volt a Fidesz nyers erőre és az ellenfél lejáratására épülő stratégiája" – állapította meg a Magyar Nemzetben Tihanyi Örs azzal, hogy az MSZP és az SZDSZ vezetőit ez „alighanem szorongással tölti el". (Tihanyi Örs: *Az új kormány, avagy az időzített bombák.* Magyar Nemzet, május 16.) A második fordulóban az MSZP és az SZDSZ jelöltjeire 2 162 270, a Fidesz – MPSZ-jelöltekre 2 168 736 szavazat érkezett. Ez bőven számolva másfél ezreléknyi előnyt jelentene, ha nem vennénk tekintetbe, hogy több ellenzéki győzelem született az első fordulóban, mint kormánypárti, tehát az ellenzéki szavazók között többen voltak, akiknek a második fordulóban már nem volt szavaznivalójuk.

A kormánypártok azonban gyakorlatilag ugyanannyi szavazattal több mandátumot nyertek. Huszonnégy helyen fordult meg a sorrend az első fordulóhoz képest. Huszonegy helyen a kormánypártok, és mindössze három helyen az ellenzékiek javára. Az ellenzéknek tízmandátumnyi előnye maradt. A kormánypárti jelöltek átlagosan jóval kisebb különbségekkel győztek, mint az ellenzékiek. A nagyon szűk győzelmek jelentős többségét kormánypártiak aratták. Ez a tény különösen érdekes a második forduló után kibontakozott újraszámlálási láz szempontjából, amelyről majd a jövő havi „Köd"-ben számolunk be.

Budán a János Kórházban meghalt 38 éves korában Simon Tibor labdarúgó, edző, akit egy spontán vagy kiprovokált incidens nyomán agyonvertek a szabadidejükben kétes hírű éjjeli mulatók biztonságának őrzésével foglalkozó rendőrök.

Másutt is voltak választások. Ukrajnában a beregszászi 72. körzetben csapott össze a Fideszhez közel álló Kovács Miklós és az MSZP-hez (valamint Leonyid Kucsmához) közel álló Gajdos István. A szavazatok többségét Kovács kapta, a mandátumot Gajdos, mivel hét Kovács-párti falu választási eredményeit mondvacsinált ürügyekkel megsemmisítették. A választások tisztaságát a Nyugat és a Fidesz vezette magyar kormány megkérdőjelezte, az MSZP–SZDSZ-kormány soha. A státustörvény végrehajtásában fontos szerepű információs irodák működtetésének jogát és a Magyarországról érkező támogatások javát az MSZP–SZDSZ-kormány idején a rendszer bukásáig Gajdos pártja, az UMDSZ kapta.

Franciaország Csurkája kiesés helyett beesett. Le Pen mindenki megdöbbenésére bejutott az elnökválasztás második fordulójába. Akik azt gondolták, ráérnek majd a második fordulóban választani Chirac és Jospin között, mire ráértek volna, már nem választhattak. Szenvedélyes fölvonulásokban tört ki az antifasiszta franciákból a lelkifurdalás, a két forduló között szerte az országban nap mint nap demonstráltak a szélsőjobb ellen. A Chirac támogatására fanyalodó demokratikus baloldal új jelszót követett: „Inkább egy szélhámos, mint egy fasiszta!" A Népszabadság tudósítója arról számolt be, hogy „a francia elektronikus médiában sorra tűnnek fel a különböző keresztény egyházak képviselői is, akik szintén a szélsőjobboldallal szembeni nemzeti összefogásra, a Le Pen elleni tömeges voksolásra buzdítanak". (Dési András: *A francia egyházak fellépnek a szélsőjobb ellen.* Népszabadság, április 29.) És ezzel bizonyára lelkiismereti konfliktusba kergették mélyrasszista híveiket. Szerencséjük, hogy elkerülték Horn Gyula figyelmét.

2002. május

„Az új évezred első választásának lebonyolítása törvényes rendben, magas színvonalon történt meg."

(Pintér Sándor)

„Az új évezred első választásának lebonyolítása törvényes rendben, magas színvonalon történt meg… A választási szervekhez eljuttatott beadványok száma is szokatlanul magas volt, de a kifogások nyomán született bírósági döntések nem kérdőjelezték meg a törvényes lebonyolítást… A 2002. évi választásokon mintegy 140 nemzetközi megfigyelő regisztráltatta magát. Az EBESZ Budapesten, Debrecenben és Pécsett működtetett irodát. A megfigyelők megállapították, hogy a szavazás a demokratikus választásokra vonatkozó nemzetközi elvárásoknak és követelményeknek megfelelően zajlott le. A választási rendszer, a közigazgatási szervezet megfelelő alapot nyújt a választási folyamat átláthatóságához, elszámoltathatóságához, a szabad, tisztességes és egyenlő választások megrendezéséhez. Ez olyan megállapítás, amelyre valamennyien büszkék lehetünk." Ezt a lehetőséget, melyet Pintér Sándor, az Orbán-kormány belügyminisztere ajánlott a képviselők figyelmébe az új Országgyűlés alakuló ülésén, nem mulasztotta el senki. A beszámolóhoz hozzászólás nem volt, azt az Országgyűlés „382 igennel, ellenszavazat és tartózkodás nélkül megszavazta".

Az igennel szavazó vesztesek – akiknek jelöltjei és delegáltjai túlnyomó többségben voltak az Országos Választási Bizottságban – akkor már hetek óta szervezték a választások tisztaságát megkérdőjelező akciókat és mozgalmakat.

Pintér nem említette, de az EBESZ bírált is. Bírálatai azonban nem a győzteseket terhelték. Az EBESZ kifogásolta, hogy az OVB az ellenzéki pártok jóváhagyása nélkül jött létre, hogy „a közszolgálati televízióban kézzelfoghatóan megnyilvánult a kormány és a

Fidesz iránti elfogultság", hogy a médiával kapcsolatos panaszok elbírálása „késedelmet szenvedett, és nem megfelelően lett orvosolva", továbbá, hogy az EBESZ-nek „az a benyomása, hogy a kormány és a kormányzó párt politikai hirdetései összemosódnak". (Népszabadság, április 9., április 10.)

Az OVB-hez valóban sok kifogás érkezett, valamennyit elutasították, és az elutasítást a Legfelsőbb Bíróság minden esetben jóváhagyta. A rengeteg beadvány között alig egy-kettő akadt, melyet a megfelelő szervhez, a megfelelő határidőn belül és megfelelő feltételekkel: konkrét jogsértésre utaló bizonyítékokkal adtak volna be. Két helyen semmisítette meg a választási bizottság a választási eredményeket, Gyöngyösön a Fidesz, Nyírbátorban az MSZP panasza nyomán. Mindkét döntést megfellebbezték, s a fellebbezés után érvénytelenítették. Gyöngyösön azért, mert nem bizonyosodott be a jogsértés, Nyírbátorban pedig bebizonyosodott ugyan, de a szocialista panaszos nem a döntésre jogosult választási bizottsághoz fordult.

Az OVB-t leginkább azzal ostromolták, hogy számláltassa újra a szavazatokat, holott erre a törvény szerint nem utasíthatta a helyi választási bizottságokat. A szavazókörökben bármely párt delegáltjának kérésére, akárhányszor újraszámlálták a szavazatokat, amíg a jegyzőkönyvet valamennyien alá nem írták. A helyi választási bizottság elrendelhette az újraszámlálást már akkor is, ha csak egyetlen olyan szavazókör akadt, amelyikben az egyszázaléknyinál kisebb különbség ellenére sem számolták újra a szavazatokat. Szerencsen kétszer is újraszámolták őket, s az első (szocialista) győztes maradt a végső. Ott egy-két szavazaton múlott a győzelem. Nyilvánvaló volt, hogy az újraszámlálásnak már többtucatnyi szavazatkülönbség esetén sem lehet gyakorlati jelentősége, a pártlisták esetében pedig végképp nem. A társadalmi diskurzust azonban le kellett billenteni a racionalitás pályájáról, miután a számszerűsödő valóságot és a vesztesek ideologikus önképét nem lehetett összeegyeztetni. Hiszen abba a határokon belüli kisebbségiség nem fért bele.

Orbán Viktor a második forduló előtt a közrádión keresztül figyelmeztette híveit, hogy kokárda nélkül szavazzanak. Ezzel hitelesítette azt az országszerte terjesztett pletykát, hogy a kokárdával szavazók szavazólapjait számos helyen nem pecsételték le, és a kormánypárti szavazatok 10 százaléka veszett el így. Ehhez persze az

kellett volna, hogy a leadott szavazatok 4 százaléka érvénytelen és pecsételetlen legyen, és más okból érvénytelen szavazat egyáltalán ne is létezzen. Ehhez képest az érvénytelen szavazatok száma, miként négy évvel korábban, egyetlenegy százalék körül volt, s azok zöméről sem hiányzott a pecsét. Ráadásul az érvénytelen szavazatok felének igazából a kokárdaviselést eleve elutasító MIÉP-re kellett volna esnie ahhoz, hogy Csurka Istvánnak is igaza legyen, miszerint csalással ütötték ki őket a parlamentből. Még ezt a feltételezést is komolyan kellett vennie a Fidesznek, miután komolyan vette, és átvette az első forduló listás szavazatainak teljes újraszámlálására vonatkozó MIÉP-es kezdeményezést.

Nagy izgalmat okozott még néhány napig egy joghallgató (sejthetően tekintélyesebb kormányközeli jogászok közreműködésével készült) beadványa, miszerint a második fordulótól visszalépő jelölt első fordulós eredményeit nem szabadna töredékszavazatokként beszámítani. Ha ezt az addigi teljesen általános jogértelmezéssel és joggyakorlattal szembenálló (de nem teljesen abszurd, és a választási törvény egyik hiányosságára rámutató) fölvetést elfogadták volna, akkor elveszett volna néhány szabad demokrata mandátum, de az MSZP–SZDSZ-többség akkor sem.

A MIÉP már április 13-án, a Kossuth téren is aláírásokat gyűjtött a szavazatok újraszámlálásáért. A Fidesz műsorvezetője föl is szólította a jelenlévőket a csatlakozásra. A választások második fordulója után a Fidesz átvette a kezdeményezést. Szájer József bejelentette: pártja népi kezdeményezést indít annak érdekében, hogy a választási törvény megváltoztatásával lehetőség nyíljon a szavazólapok megőrzésére és újraszámolására. A Fidesz csak számolni akart, jogkövetkezmények nélkül. A MIÉP viszont új választást követelt. Május 5-én nagygyűlést tartottak a Hősök terén. A gyűlésre hívó röplap szerint „a Medgyessy–Kuncze uralom idején idegen kézre kerül a magyar termőföld, idegen kézre jut minden értékes ingatlan, ismét ellenforradalom lesz 1956 szent forradalma, munkásmozgalmi múzeum lesz a Terror Háza, állását veszti minden magyar érzelmű, keresztény értelmiségi, az egyetemek és főiskolák kapui bezárulnak ifjúságunk előtt, ismét a bűnözők paradicsoma lesz Magyarország, a magyarság palesztin vendégmunkás lesz saját hazájában, nemcsak Trianon lesz tiltott szó, de Erdély, Felvidék, Délvidék, Kárpátalja is." Csurka kijelentette, hogy nemzeti ellenállás szükséges, ami, ha kell, „a polgári engedetlenségig is felcsap". A szónok szerint Simon Tibort is a választások győztesei ölték meg.

A nagyobbik vesztes két nappal később tartotta a nagygyűlését a Dísz téren. Orbán Viktor „igazságtalan bánásmódnak", „jogtalan hátratételnek" minősítette azt, hogy kivették „a polgári összefogás kezéből a kormányzás lehetőségét". Orbán arra hivatkozva, hogy a győztesek bejelentették: „mindazt folytatni kívánják, amit a polgári kormány létrehozott", fölhívott mindannak a megvédésére. „Semmit sem tehetnek a polgári Magyarország szándékai és akarata ellenére... A polgári Magyarország az egész... Meglehet, pártjaink és képviselőink az Országgyűlésben ellenzékben vannak, de mi, akik itt vagyunk a téren, nem leszünk és nem lehetünk ellenzékben, mert a haza nem lehet ellenzékben... Arra kérem önöket, hogy a következő három hónapban hozzanak létre kis, néhány emberből álló csoportokat, baráti csapatokat, polgári köröket... Tudnunk kell egymásról, hogy ha a sorsunk úgy hozza, hogy mozdulnunk kell, akkor egyszerre mozdulhassunk." (*Meg fogjuk védeni, amit közösen létrehoztunk.* Magyar Nemzet, május 9.)

Orbán Viktor az új kormány beiktatása, a május 26-a előtti napon, miniszterelnökségének utolsó napján tájékoztatta a nyilvánosságot arról, hogy ő is alakított polgári kört *Szövetség a Nemzetért* néven. Úgy vélekedett, hogy a polgári körök mozgalmát „az emberek többsége valószínűleg »Hajrá, Magyarország!« néven említi a jövőben is", bár nincs hivatalos neve. Orbán „arra kérte a polgári mozgalommal szimpatizáló embereket, hogy a nemzeti nyilvánosság megteremtése érdekében tekintsék feladatuknak előfizetni a Magyar Nemzetre, valamint a Demokrata és a Heti Válasz című hetilapokra". (*Polgári kör alakult Orbán vezetésével.* Magyar Nemzet, május 27.) A Szerencsejáték Rt. már túl volt feladatának áttekintésén: még a két választási forduló között vásárolt másfél milliárd forintért hirdetési felületet a Fideszhez közel álló médiumoktól. (Népszabadság, május 29.)

A Heti Válasz előző, május 24-i számában jelent meg Debreczeni József interjúja Orbán Viktorral: „A következő négy évben arra kell fölkészülni, hogy mindenféle pártpolitikai iniciatíva nélkül is számos polgári mozgalom lesz a színen. Engedetlenségi jellegű is, meg szimpatizáló természetű is. Ezeknek lesz mérsékelt és radikális változata; egy MSZP–SZDSZ-kormányzat esetében szerintem mérhe-

tetlenül tág tere nyílik az utóbbiaknak. Épp elég dolgunk lesz majd azzal, hogy ezeket valahogy ésszerű keretek közé próbáljuk segíteni." (*Számvetés és újrakezdés*, május 24.)

Orbán május 23-án a Sándor-palotából üzente: „A jövőben lesznek nagyon nagy, nem a kormány által szervezett ünnepségek... Tömegmozgalmi válaszokat, többmilliós utcai nagygyűléseket, aláírás-gyűjtési akciókat, népszavazási kezdeményezéseket ígért, ha a polgári oldal úgy ítéli meg, hogy az MSZP–SZDSZ-kormány olyan lépésekre készül, amelyek sértik az ország és a polgárok érdekeit." (Bednárik Imre: *Orbán tüntetésekkel fenyeget*. Népszabadság, május 24.)

Az előző napon Medgyessy Péter a parlamentben arra kérte elődjét, hogy a politizálás első számú terepe a parlament legyen. Az előd azzal válaszolt, hogy „aggodalomra nincsen ok, mert a zavargásokkal, emberélettel és vagyoni károkkal járó utcai rendezvények Magyarországon történelmileg a baloldal kiváltságához tartoznak". (Népszabadság, május 25.) A történészek fölhívták Orbán figyelmét arra, hogy baloldali utcai rendezvények Magyarországon történelmileg többnyire akkor jártak károkkal és áldozatokkal, amikor a nem baloldali erőszakszervezetek szétverték őket (például 1912-ben vagy 1930-ban). A zsidóveréssel egybekötött utcai rendezvények szervezőinek sem volt baloldali identitásuk.

Ezekben a napokban Bayer Zsolt Erdélyben népszerűsítette a polgári köröket. Egy nagyváradi lakossági fórumon kijelentette: „A jobboldal legfontosabb feladata, hogy elsöpörje a szocialistákat... Ennek hatékony eszköze a polgári körök összefogása, amely Erdélyben is sikerrel alkalmazható eszköz lehet a sokaknak nem tetsző RMDSZ-vezetés megbuktatására." (Népszabadság, május 25.)

Tihanyi Örs így zárja az áprilisi „Köd"-ben már idézett cikkét: „Ha a kormány megnyeri partnernek az ellenfeleit, és egy nemes, sportszerű versenyre készteti őket, csodákra lehet képes az ország. Ha viszont az 1998 előtti évek áldemokratikus szellemét próbálja visszacsempészni, akkor viszont bukni fog Medgyessy Péter csapata, nem is akármekkorát. Aki tisztában van Orbán Viktor politikusi képességeivel, az előtt nem lehet vitás, hogy a Fidesz könyörtelenül ki fogja használni ellenfelei hibáit, és az sem lehet kétséges, hogy nem fog válogatni az eszközökben, ha harcra kényszerítik." (Tihanyi Örs: *Az új kormány, avagy az időzített bombák*. Magyar Nemzet, május 16.)

Az első súlyos hibánál, amit Medgyessy a választások után elkövetett, kiderült, hogy ő viszont kénytelen lesz válogatni az eszközökben, mert a médiának a vele szemben nem ellenséges része, bizony, elég válogatós. Ami nagyon helyes: „Különösen megdöbbentő az az ízléstelenség, amit [Medgyessy Péter – *R. S.*] a Die Weltnek adott interjújában megengedett magának. Idézzük: »Orbánt sosem kedvelték nagyon az európai politikusok, sosem találta meg a megfelelő hangnemet, az udvariasság és határozottság helyes keverékét. Nem is volt ez könnyű számára. Magyarország kicsi, ő is kicsi, ilyenkor előfordul, hogy az ember túl magasra tör«." (Szále László: *Az első csalódás*. Magyar Hírlap, május 2.)

Az Orbán-kormány a helyén volt, és hevesen dolgozott. A választások után bejelentették, hogy azonnal és soron kívül eladják az állami tulajdonban lévő termőföldeket. Mindet – azok kivételével, amelyek a 12 polgárilag privatizált állami gazdaság haszonbérletében vannak. Igen alacsony áron, illetékmentesen és kamatmentes hitelre. Ez a lehetőség természetesen fölizgatta a spekulánsokat, akik családi gazdálkodói igazolvánnyal szerezhettek volna meg nagygazdaságok haszonbérletében lévő földeket úgy, hogy a bérleti díjból a hiteltörlesztés harmada-fele is kitelt volna.

Az MSZP bejelentette, hogy amint beiktatják a kormányt, leállítják a kótyavetyét. „Orbán Viktor felmérte, mi az, ami még megmenthető, s ezt gyorsan biztonságba kívánja helyezni. Nem érdekli, ki mit mond. Gyorsított eljárással halad az új évezred legnagyobb szabású földosztása. Az idő korlátozott, a menetrend feszes, mindent a legnagyobb pontossággal kell végrehajtani, hogy azon a napon, amikor kezükbe ragadják a hatalmat, már késő legyen – nekik... Ha Orbán csak egy lépést hibázik, akkor hiába minden, a zsákmány az övék lesz egészen." (Bencsik András: *Ismét ellenzékben*. Demokrata, május 9.) A termőföld értékének meghatározására szánt matematikai képlet azonban hibásan jelent meg a kormányrendeletben. Elkéstek.

„A kormány mielőbb megállapodna a Mol gázüzletága megvásárlásáról, s bár erre a miniszterelnök szerint a kormányváltásig kevés idő van, az ügy »nem reménytelen«." (*Gyorsít a kormány Mol-ügyben*. Világgazdaság, május 2.) Ez sem sikerült.

A kormány közvetlenül a választások után azt tervezte, hogy szociális csomagot terjeszt az Országgyűlés elé. Ebbe beleteszi azonnali bevezetésre mindazt, amit a következő ciklus négy évére tervezett. A csomag több száz milliárd forinttal terhelte volna meg a büdzsét. Végül a csomagot nem vitték be a Parlamentbe; az átadás-átvételi dokumentumokkal együtt adták át az új kormánynak. „Arra a felvetésre, hogy a Fidesz is csak 2006-ig tartotta bevezethetőnek a kormány által javasolt szociálpolitikai intézkedéseket, Harrach Péter azt mondta: ha kormányon maradtak volna, ezeket megfelelő ütemezésben vezetik be." (Népszabadság, május 8.)

A kormány jelképes összegért visszaadta a Vegyépszernek a stratégiai kérdésekben az állam (az MFB) számára vétójogot, ellenőrzési lehetőséget biztosító aranyrészvényt. Úgy volt, hogy a meglévő 300 milliárd mellé még kap egy 200 milliárd forintos megrendeléscsomagot is a kormányváltás előtt a Vegyépszer–Betonút konzorcium, de a választások második fordulója és a leendő miniszter, Csillag István fölhorkanása után ezt már nem hagyta jóvá az MFB.

A Magyar Hírlap megírta, hogy a miniszterelnök édesapjának gánti bányájából óriási tempóban szállítják a görgeteges dolomitot a Vegyépszer útépítéseihez, az M8-ashoz és a Székesfehérvárt elkerülő úthoz. Ez azért érdekes, mert ennek a csekély értékű töltésanyagnak az esetében a szállítás a döntő költségtényező, és az építkezésekhez sokkal közelebb is bányásztak görgeteges dolomitot. A cikk megjelenésének napján a lap megpróbált kívülről néhány fölvételt készíteni a gánti bányáról, de ezt a helyszínre robogó Orbán Győző hevesen nehezményezte. A fotóriporter állítása szerint a bányatulajdonos kikapta a kezéből a másfél millió forintot érő fényképezőgépét, és földhöz vágta. A gép tönkrement. A fotós följelentette Orbán Győzőt, de nem tudta bizonyítani, hogy az eset úgy történt, ahogy elmondta.

Az Orbán-kormány a bukása után két héttel úgy döntött, hogy az orosz államadósság nagyobbik részét eladja meglehetősen nyomott, 31 százalékos árfolyamon a bécsi Meinl banknak. Ez sem ment, mert az orosz kormány nem járult hozzá az üzlethez.

Felsőmocsolád ötszáz lelkes falu Somogyban: nincs gáz, nincs szennyvízcsatorna, megoldatlan az iskola helyzete, 25 százalékos a munkanélküliség és 30 millió forint a forráshiány. Május elején gyorsan leszóltak oda, hogy üstöllést pályázzanak sportcsarnokra,

kapnak 100 millió forintot. Kaptak. Az új kormány meg visszavette. Szabó József Andor, területileg illetékes fideszes országgyűlési képviselő szerint „természetes, hogy a leköszönő kormány az utolsó hetében gyors döntéseket hozott". (Népszabadság, május 23.)

A leköszönő kormány március után még rengeteg kötelezettséget vállalt, s ezzel „hihetetlenül kicsiny mozgásteret hagyott utódjának" – írja Várkonyi Iván összefoglaló cikkében, melyben megtalálható az a rengeteg tétel, melynek fölsorolásától itt el kell tekintenünk. (Várkonyi Iván: *Kiadásdömping: jogilag rendben.* Népszabadság, május 18.)

Áprilisban derítették ki a Népszabadság munkatársai (Haszán Zoltán–Horváth Gábor: *A Happy Endtől a felkelő napig*, Népszabadság, április 4.), hogy a közszolgálati televízió reklámidejét értékesítő In Media cég mögött is Orbán Viktor kommunikációs főtanácsadója, Wermer András áll. Szabó László Zsolt elnök 2001 júniusában kötött szerződést az In Mediával a készpénzes reklámidő értékesítésére. A titokban megkötött megállapodás annak ellenére érvényben maradt, hogy a kuratórium nem fogadta el. A köztelevízió későbbi vezetői a kormányváltás után azt mondták, hogy a szerződés, melynek részleteit soha nem hozhatják nyilvánosságra, kiemelkedően magas jutalékot biztosított az In Mediának, a köztévé pedig nagyon rosszul járt vele. Márciusban közbeszerzési pályázatot írtak ki a televízió reklámidejének értékesítésére. Ezen az In Media is indult. A választások két fordulója között Pető Iván fölkérte a televízió vezetőit, hogy ne hirdessenek eredményt, ne próbálják bebetonozni a bukófélben lévő kormány házi médiacégét. Nem hirdettek eredményt, de az In Mediát formailag fölbonthatatlan szerződéssel megbízták a reklámidő további értékesítésével addig, amíg nincs eredményes pályázat. A köztelevízió új vezetésének sikerült végül ősszel olyan helyzetbe hozni az In Mediát, hogy közös megegyezéssel felbontsák a szerződést.

A Defend Kft. ügyében már a kormányváltás előtt megindult a nyomozás. Polt Péter azt nyilatkozta: „alapos a gyanú, hogy a szerződéskötések körül történhettek jogsértések". (*Állok a szakmai vizsgálatok elé.* Fekete Gy. Attila interjúja. Népszabadság, május 23.) Azokról a szerződésekről van szó, amelyeket a Magyar Posta kötött a céggel. Mivel az állam az MFB-n és a postán keresztül, amint ar-

ról a maga idején beszámoltunk, bevásárolta magát Földi László cégébe, a kormányváltás azt jelentette, hogy az új kormány által kinevezett vezetők rendelkezhetnek a Defenddel. Olyanok, akiknek Földi nem kegyeltjük, tehát ő a kisebbségi tulajdonrészével az általa fölépített cégben nem megy többé semmire. Az elértéktelenedett tulajdonrészt a választások után bagóért átvette tőle Csintalan Sándor, akiről kiderült, hogy már régen csendestárs volt a Defendben.

Az Orbán-kormányt a nemzetközi szervezetek, az EBRD, az OECD már 2000 vége óta folyamatosan bírálták: a költségvetési politika fellazult, a költségvetés átláthatatlan, a valóságos hiány jóval nagyobb, mint amit hivatalosan kimutatnak; gazdaságpolitikai fordulatra van szükség, ha a kormány vissza akar térni az EU Európai Bizottságának benyújtott középtávú gazdaságpolitikai programjához.

A gazdaság állapota folyamatosan romlott. Az első negyedévben a kormány által előrejelzettnél nagyobb volt az infláció, az államháztartási hiány, és kisebb mértékben nőtt a GDP. A Gazdaságkutató Intézet az év végére hatalmas, ötmilliárd eurós kereskedelmimérleg-hiányt várt, s úgy számolt, hogy 2001–2002-ben 25 százalékkal romlik a magyar gazdaság versenyképessége. (Lásd Farkas Zoltán: *Klímaváltozás.* HVG, május 25.)

Mint láttuk, a vesztesek azt a megmagyarázhatatlan helyzetet, hogy vesztesek, noha ők a nemzet, úgy értelmezték, hogy az új kormány arra kapott fölhatalmazást, hogy azt tegye, amit a régi tenne. Ha nem azt teszi, szembekerül a nemzettel, és nem húzhatja sokáig. Nehéz lett volna ebben a helyzetben azt tanácsolni Medgyessy Péternek, hogy abban se folytassa az előző kormány programját, amiben megígérte; s azt se teljesítse, amit megígért.

Pedig a legbölcsebb tanácsok éppen erre irányultak. Kevesen, de azért néhányan jelezték, hogy ha az új kormány megtartja az ígéreteit, akkor nagy baj lesz a forinttal és a költségvetési hiánnyal. A kevesek között volt például a politikától visszavonult Németh Miklós (Népszabadság, május 18.) és a nem ellenzéki sajtó egy része (Magyar Narancs, Figyelő, Világgazdaság). Magyar Bálint még bele sem ült bársonyszékébe, máris félresöpört egy hangsúlyos szocialista választási ígéretet azzal, hogy fölösleges ingyen adni a tankönyvet azoknak is, akik nagyobb megerőltetés nélkül ki tudják fizetni.

Tamás Gáspár Miklós ideológiai pörölycsapásai egyikével a szöget is fején találta: „A jobboldal talán elvesztette a választási ütközetet, de megnyerte az ideológiai háborút, amikor rákényszerítette a pánikba esett szocialista pártot arra, hogy megígérje: érintetlenül hagyja az antiszociális (igazságosság- és egyenlőségellenes) intézkedéseket, az alanyi jogon (tehát nem rászorultsági alapon) járó kedvezményeket és segélyeket..." (Tamás Gáspár Miklós: *A középosztály lázadása.* Élet és Irodalom, május 3.)

Kis János jó előre megmondta, mi lehet a Medgyessy-kormány halála: „A legegyszerűbb, amit tehet, az, hogy nem vállal konfliktusokat a távozó koalícióval, lehetőleg mindent úgy hagy, ahogy van. Békén hagyja a Fidesz klienseit, ha törvényesen jutottak a vagyonukhoz, ha törvénytelenül. Nem nyúl az állam és az egyházak összefonódásához, nem szakít a szentistvános-szentkoronás állami jelképvilággal, és folytathatnám tovább. Eleget tesz az előző kormány által vállalt összes kötelezettségnek, és ezen felül még a saját érdekcsoportjának is osztogat. Ez óvatos emberek számára csábító megoldásnak tűnik, a kormánynak a halálát jelentené. – *Miért?* – Először is azért, mert ezen a módon a Fideszt nem lehet lecsillapítani... A konfliktusok elől való kitéréssel a kormány csak gyengeséget mutatna, nyugalmat nem teremtene. Másodszor azért lenne végzetes ez a stratégia, mert csak addig működik, amíg a kormánynak van miből osztogatnia. Márpedig nem lesz." (*Az arc nélküli politika nem jön be.* Tihanyi Péter interjúja. Hetek, május 10.)

Május 9-én kirabolták az Erste Bank móri fiókját. Hidegvérrel kivégeztek mindenkit, akit a helyszínen találtak. Heten haltak meg. „Ezt a gonoszt csírájában kell elfojtani, ezért a leghatározottabban utasítottam a belügyminisztert, hogy minden eszközt felhasználva kerítsék elő a tetteseket" – mondta Orbán Viktor. „Személyes felelősséget vállalok azért, hogy az új kormány a bűn kérlelhetetlen ellenfeleként fog küzdeni azért, hogy a közbiztonság ismét megerősödhessen" – mondta Medgyessy Péter.

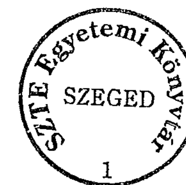
A nyomozók már másnap tudni vélték, ki a gyilkos. Nem tudják azóta sem. Alighanem szabadlábon van. Talán szavazni is fog.

Névmutató

S

Sz

T

Révész Sándor

A MÚLT KÖDE

1998–2002

NEGYVENNYOLC HÓNAP A KÖZELMÚLTBÓL

A múlt köde arra jó, ha jó, hogy a politikusoknak rossz legyen. Egyenként és pártonként. Pontosabban: annál rosszabb legyen nekik, minél rosszabbak. Minél rosszabbak, annál kevésbé tudnak elszámolni vele, miben változtak, miben nem változtak, s miben változtak vissza. Annál kevésbé tudnak elszámolni, minél kevésbé következnek változásaik és változatlanságaik eszmékből és értékekből, tehát abból, amit közjónak, a mi javunknak gondolnak. S minél inkább abból, amit a saját javuknak gondolnak. Minél érdektelenebb tehát a politikus a közjó iránt, annál inkább a közfelejtésre építi a politikáját. Arra, hogy a köz elfelejti, mit tettek, mit mondtak, mit ígértek, mit támogattak, mit elleneztek, hogyan viselkedtek azelőtt. S elfelejti azt is, milyen örökség, milyen előzmények, milyen érdemek és vétkek vannak a jelen gondjai, kényszerei és lehetőségei mögött.

A múlt köde a közfelejtés elleni kúra. A szerző reméli, hogy szórakoztató kúra, és még inkább reméli, hogy keserűen szórakoztató kúra. Ha reményeiben nem csalatkozik, az csak másodsoron az ő érdeme, elsősoron a szórakoztatóan elkeserítő tényeké.

ISBN 963 86899 6 -X
9789638689962

NÉPSZABADSÁG KÖNYVEK

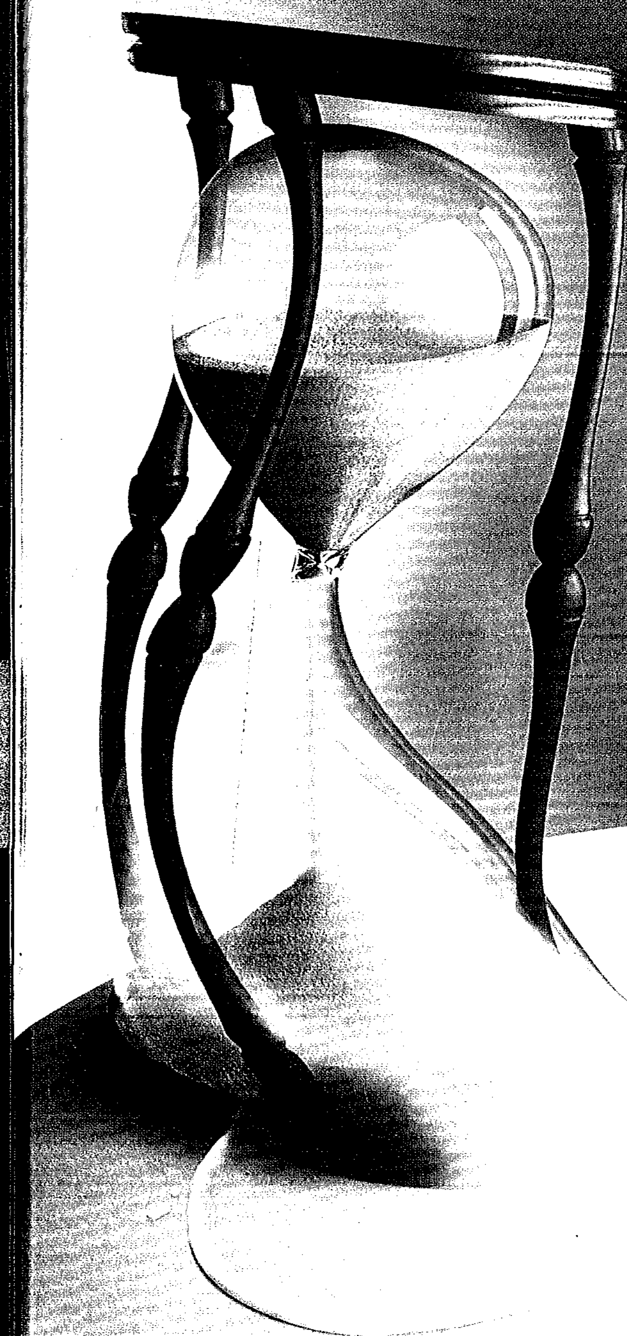
1998–2002

A MÚLT KÖDE

RÉVÉSZ SÁNDOR

NÉPSZABADSÁG KÖNYVEK

Révész Sándor

A MÚLT KÖDE

1998–2002

NEGYVENNYOLC HÓNAP A KÖZELMÚLTBÓL

NÉPSZABADSÁG KÖNYVEK